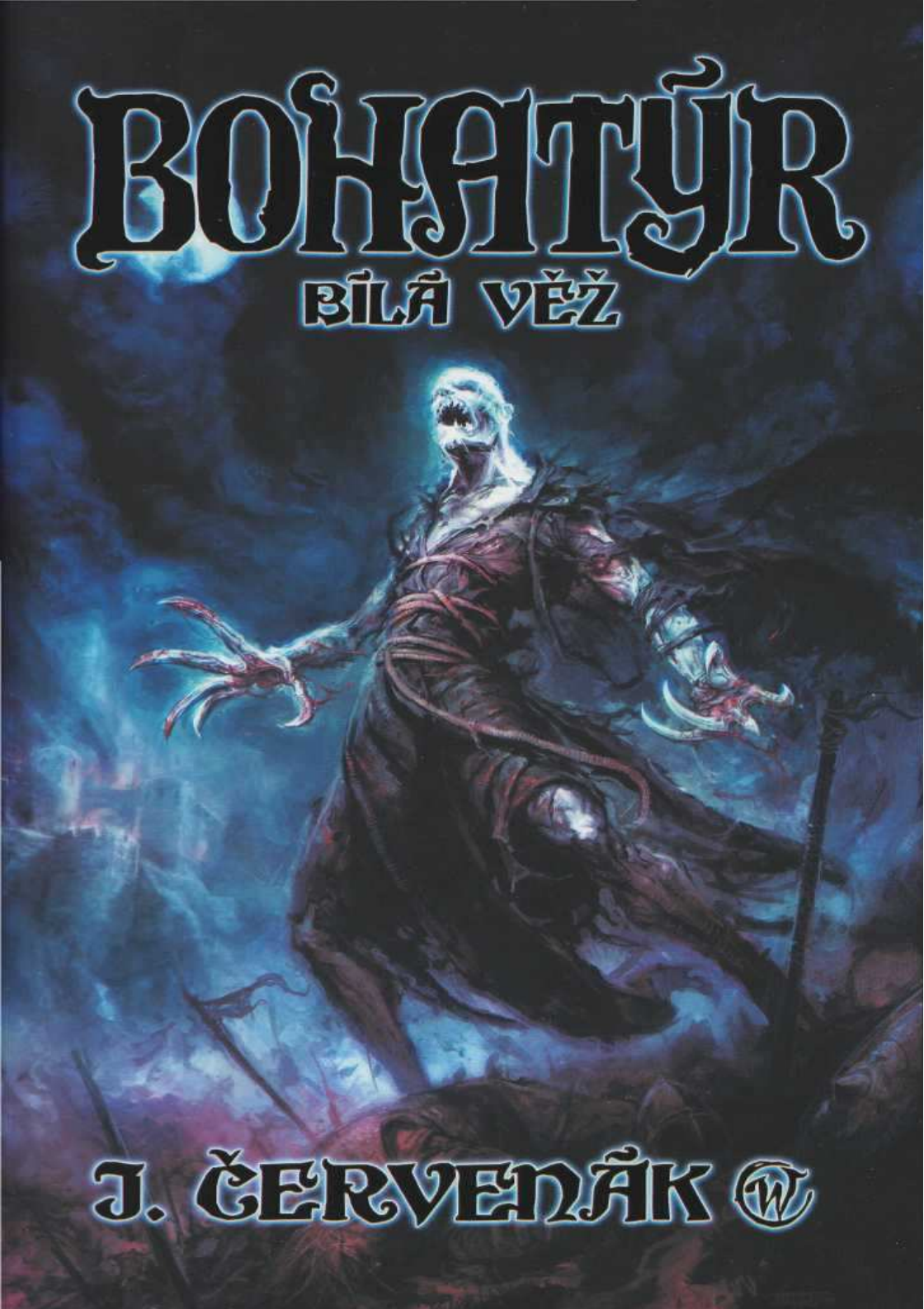
BOHATÝR

BÍLÁ VĚŽ

J. ČERVENÁK

BÍLÁ VĚŽ

Kníže Svjatoslav v dychtivé touze posunout hranice kyjevského velkoknížectví a otevřít národům na severu přístupové cesty k bohatým jižním zemím a Hedvábné cestě vyrazí proti Chazarské říši. Ta byla až doposud hlavní mocností v oblasti Kaspického moře, v povodí Volhy a ve stepích u Donu. Svjatoslavem vedené kmeny se v drtivé bitvě střetnou s armádou chazarského kagana, avšak tím rozsáhlé válečné tažení pouze začíná. Pořád jsou tady pevnosti Avarů, Alanů a Kassogů na kavkazských úpatích, dobře opevněná města na pobřeží Kaspického a Azovského moře a především pohraniční tvrz na řece Don, zvaná Šarkil – Bílá věž. Říká se o ní, že je nedobytná. A Kyjevané se o tom chtějí přesvědčit…

Na daleké a namáhavé cestě si však bohatýři postupně uvědomují, že jejich nejhorším nepřítelem nejsou Chazaři, ani krvelační Pečeněgové vedení zrádným chazarským begem, ale temnota, která hlodá v jejich vlastních srdcích. Nakonec bude Ilja v citadele Šarkilu nucen zkřížit meč s mužem, jehož kdysi považoval za svého přítele…

9 788086 939674

Doporučená cena
včetně 9% DPH: 399,- Kč

mediální partner
pevnost
MĚSÍČNÍK O FANTASY, SCI-FI A HORORU

Juraj Červenák
v nakladatelství Wales

Cyklus Černokněžník

1. Vládce vlků
2. Radhostův meč
3. Krvavý oheň
4. Válka s běsy (povídky)

Cyklus Bohatýr

1. Ocelové žezlo
2. Dračí carevna
3. Bílá věž

JURAJ ČERVENÁK

BOHATÝR

BÍLÁ VĚŽ

Mamince s láskyplnou vzpomínkou.

JURAJ ČERVENÁK

BOHATIER: BIELA VEŽA

Copyright © 2008 by Juraj Červenák
Czech translation © 2008 by Robert Pilch
Cover, map & illustrations©2008 by Michal Ivan
Czech Edition © 2008 by Václav Soukup – Wales
All Rights Reserved

ISBN 978-80-86939-67-4

Distribuce tel./fax: 241 741 952
e-mail: wales@volny.cz
web: http://www.wales.cz

Pečeněgové
slavutič
don
ŠARKIL
KAZARKI
Oguzové
ityl
CHAZARÁN
Černomořské moře
bejsug
KRYM
KERČ
SAMKARŠ
CHAZARSKÁ ŘÍŠE
KORSUN
Kassogové
Pontské moře
terek
SEMENDER
DŽINARAG
BELENDŽER
MAGAŠ
HUMRADŽ
DERBENT
TIFLIS
kura
ŠIRVAN
BARDA
Chvalské moře
VÝCHODNÍ ŘÍM - ŘECKO
ARMÉNIE
ARRAN

KNIHA PRVNÍ:

»Jdu na vás!«

KAPITOLA PRVNÍ

Znamení sekery

K deltě Itylu se dunivě blížila první jarní bouřka. Přicházela ze severu, což bylo neobvyklé, neboť vláhu do těchto končin většinou přinášely jižní větry vanoucí od Chvaliského moře a Kavkazských hor. Kočovníci v táborech roztroušených po stepích i obyvatelé kamenných měst v deltě a podél mořského pobřeží jí znepokojeně hleděli vstříc a úpěnlivě volali bohy a duše předků. Považovali totiž bouřku za špatné znamení; dokonce přesně věděli, co zvěstuje. Zprávy o pohromě, která loni v létě postihla severní povodí Itylu, už dávno stačily dorazit ke všem uším. Nad Chazarskou říší se vznášelo zlověstné tušení, že za touto bouřkou, která přinášela jen skučícím větrem metaný déšť, přijde další, tisíckrát strašlivější, blýskající ocelí, hřmící praskajícími bránami a zaplavující svět lijáky krve…

Chadžir, skloněný nad šíjí uhánějícího koně, vrhl rychlý pohled přes rameno. V zorném poli se mu mihl vlající cíp jeho obnošeného pláště, zahlédl také švihnutí koňského ohonu, ale díval se hlavně na Boží dopuštění, které se mu hnalo v patách. Shodou okolností právě v okamžiku, kdy se ohlédl, aby odhadl čas, za který ho jasně viditelná stěna lijáku dostihne, rozpáral temnotu nad stepí blesk – klikatá, rozvětvená čára žlutobílého ohně, na kratičký okamžik plnící útroby vířících mračen zlověstně fialovým světlem.

Zarachocení hromu se ozvalo vzápětí, ani ne po třech úderech srdce. Chadžir hned obrátil pohled dopředu a tiše zaúpěl. *Hromovládný Kvare, ušetři můj bídný život – snad by ses nespokojil s tak chabou obětí…* Uprostřed té nevyslovené prosby se však

zarazil a v duchu za to rouhání sám sebe okřikl. Při nástupu k arsijahům, elitním muslimským jednotkám chazarské armády, přece přijal Alláha a odvrhl staré modly, kterým se kdysi klaněl tam doma, v neustále se přesouvajících táborech Oguzů na východních rovinách…

„La illaha il-Alláh!“ zvolal a sklonil se ještě níž ke koňské šíji, až ho hříva švihala do tváře. *Není boha kromě Boha. Ochraňuj mě, Všemocný, Dobrodinče, Tvůrče. Dej sílu tomuto oři, který je mou součástí stejně jako ruka nebo srdce. Ať vydrží a donese mě až do cíle…*

A v okamžiku, kdy tu úpěnlivou modlitbu v duchu vyslovil, v soumračném šeru před ním náhle zablikala světla. Chadžir pozvedl hlavu, zaostřil zrak a srdce mu poskočilo. Vpravo od něj se v úrovni stepi něco zalesklo, jako by tam v trávě ležel pohozený obrovský, důkladně vyleštěný a naolejovaný meč. Pochopil, že je to odraz oblohy na hladině Itylu, a hlasitě zajásal. Byl skoro u cíle! Ta světla před ním, to musí být Chazarán!

Opět se zablesklo a před Chadžirem se zazmítal jeho vlastní dlouhý stín. Stěna lijáku se blížila, už ji jasně slyšel. A podle toho zřetelného, hrozivého hukotu také věděl, že to není obyčejný déšť.

Z nebe se sypaly kroupy.

Opět kopl koně do slabin. U Prorokova vousu, musí to dokázat, musí se ztratit v uličkách města dřív, než ho na otevřeném prostranství dostihne a smete krupobití! Ne nadarmo ho přece považovali za nejrychlejšího jezdce v pohraničních jednotkách. Doma mezi Oguzy se mu urostlí vrstevníci vždycky posmívali pro jeho drobnou postavu a úzká, skoro dívčí ramena. Předpovídali mu osud milence těch, co před láskou žen dávali přednost obcování se štíhlými chlapci. Dokonce i když se hlásil do chazarských služeb – samozřejmě ve snaze dokázat, že není žádný zženštilec – verbíři na něj hleděli jako na ovci, která si vzala do hlavy, že se chce měřit se stádem divokých koní. Jenže i důstojníci, zpočátku pohrdavě ohrnující rty a zvedající obočí, rychle zjistili, že je sice malý, ale houževnatý, a že menší váha a útlá kostra se výborně hodí pro dlouhé jízdy. Koně pod ním dokázali cválat někdy i o celé hodiny déle než pod muži běžného vzrůstu.

Proto když bylo potřeba doručit rychlé poselství do některého opevněného tábora podél pohraniční linie, nebo dokonce do samotného hlavního města, tarkan Elazar, který velel severní armádě, si nechal bez váhání zavolat právě Chadžira. Drobný Oguz s bystrýma očima a vyčnívajícími křivými zuby, kvůli kterým vypadal, jako by se neustále přihlouple usmíval, se proslavil několika neslýchaně rychle doručenými zprávami. Dokonce jednou unikl i tlupě číhajících Pečeněgů – cválal tak ostře, že ho nedostihly ani jejich šípy, natož oni samotní. Už se mu dávno nikdo neposmíval.

Kromě bohů… ehm, Boha. Ten se mu dnes zjevně rozhodl dát lekci. Chadžirovi dopadly do obličeje první kapky a do špičaté kožené čapky varovně klepla ledová kroupa. Kůň už hlasitě frkal, byl pronikavě cítit potem a z tlamy mu odletovaly chumáče pěny. Chadžir během jízdy z pevnosti Kazarki v severních stepích vyměnil koně dvakrát – tohle bylo třetí zvíře nesoucí jeho zvláštně upravené sedlo. První dva oře vyčerpal, ale nezničil. O osud tohoto posledního se obával. Ale nesměl polevit. Rozkmitaná světla Chazaránu už byla opravdu na dosah.

Bouřka od severu, napadlo ho znovu. *Moc špatné znamení.* Pro Chadžira to ale nebyla jen nějaká zlá předtucha. Znal obsah zprávy, zapsané na pergamenech v podlouhlém koženém pouzdře na svých zádech. Věděl, jakou hrozbu zvěstují…

S tou neradostnou myšlenkou se vřítil mezi jurty, chýše a stany na samotném okraji města. S lijákem, který mu dýchal za krk, se hnal předměstím připomínajícím obyčejný kočovnický tábor. Od doby, kdy zde byl naposledy, se pořádně rozrostlo. Chazarská říše slábla a příslušníci všech kmenů z Kavkazu a ze stepí okolo Itylu, Donu a Chvaliského moře se stahovali k jejímu srdci. Jako mrchožrouti, číhající na svůj díl kořisti.

Dorazil k první obranné linii, prostému valu z hlíny a kamení, nahoře zesílenému palisádou. Brána byla pořád otevřená. Zpomalil a ukázal hlídkám znak arsijahů na bronzovém hrudním medailonu – běžící vlk pod půlměsícem byl možná trochu rouhavou kombinací muslimského a pohanského znamení. Strážcové mu ustoupili z cesty.

Ve chvíli, kdy opět pobídl koně, ho bouřka konečně dostihla. Vítr zaškubal plachtami stanů a trofejemi z lidských vlasů na spoustě hrdě vztyčených tugů v táboře, ve špinavých průchodech mezi hustě stojícími jurtami zahučel liják a vzápětí se do prostého opevnění vší silou obořily kroupy, jako by měly v úmyslu rozmetat ho na kusy.

Jenže to už Chadžir cválal mezi hlínou omítnutými sruby, jurtami a zemljankami samotného města a křičel na kupce, řemeslníky a rybáře, kteří proměnili blátivé uličky Chazaránu v jedno obrovské tržiště a teď rychle zavírali obchody, skládali stánky a zachraňovali zboží před přívaly deště, aby se mu rychle klidili z cesty.

„Uhněte! Všichni stranou! Nechte mě projet! Nesu poselství pro samotného bega!“

Vyprovázen rachotem rozbíjejících se džbánů, praskáním dřeva a zlostnými kletbami se prohnal náměstím, pak kolem sídla mocného chazza, vůdce místní muslimské komunity, a vzápětí minul velkou mešitu i nedaleko ní stojící svatyni nebeského boha Tengriho. Další dlouhou uličkou plnou hospod, nevěstinců, veřejných lázní, obchodů a řemeslnických dílen dorazil k západní bráně, která ho vypustila na itylský břeh.

Mohlo se zdát, že je u cíle. Ve skutečnosti měl před sebou nejnebezpečnější úsek dnešní cesty.

Hlavní město Chazarské říše leželo na okraji košaté itylské delty, přesně v místech, kde se mohutná řeka poprvé větvila, aby se o mnoho verst dál na jihovýchod množstvím menších i větších ústí vlila do Chvaliského moře.

Chazarán tvořily dvě části oddělené řekou. Severovýchodní čtvrť, kterou se Chadžir právě prohnal, vyrostla teprve nedávno a neustále bujela a rozšiřovala se. Byla jen bídně opevněná a vypadala jako obyčejný, špinavý, pronikavě páchnoucí tábor. Jenže právě tady kvetl obchod a uličky se hemžily kupci, řemeslníky, rybáři, lodníky a přistěhovalci všeho druhu. Žila tu muslimská komunita o síle zhruba deseti tisíc lidí, ale také hodně křesťanů a vyznavačů starých božstev.

Jihozápadní část Chazaránu, ležící na opačném břehu, byla

podstatně starší a honosnější. Chránila ji masivní kamenná hradba, zpoza níž vykukovaly střechy cihlových domů a židovských synagog. V této městské čtvrti sídlily úřady, soudy a vůbec správa říše, nechyběla rozlehlá kasárna s početnou vojenskou posádkou.

Ve skutečnosti měl však Chazarán ještě třetí část. Uprostřed řeky se rozprostíral rozlehlý Zlatý ostrov a na něm se pyšně tyčil palácový komplex. Tady měli svá přepychová sídla kagan Josef ben Áron, potomek prastaré dynastie Bulanovců a duchovní vládce Chazarů, a také velký beg Herod, hlavní správce říše a velitel všech armádních složek.

Protože říční koryto zde bylo nestálé a výška hladiny se často měnila, oba břehy spojoval plovoucí most, dotýkající se také severního konce Zlatého ostrova. Byl tvořen dlouhou řadou rozměrných prkenných pramic, pevně svázaných lany. Pramice samozřejmě neležely přímo na hladině, ale na plovácích podobných dlouhým člunům s ostrými kýly, aby most kladl vodě co nejmenší odpor.

A právě přejezdu po plovoucím mostě se Chadžir obával. Divoké počasí ho rozkývalo, řeka pod ním byla neobyčejně rozbouřená a na mokrém, ledovými kroupami zasypávaném dřevu mohl zesláblý kůň snadno uklouznout.

Chadžir nechtěl riskovat, a proto na nábřeží sesedl a vykročil na most po vlastních. Rozechvělého koníka vedl na uzdě za sebou. Celá konstrukce se vlnila a hlasitě skřípala. Nikdo by se v tomhle počasí na most neodvážil, ale Chadžir nemohl čekat, až bouřka poleví. Neměl čas. Bleskurychlé doručení zprávy, to bylo jeho poslání, jeho důkaz sobě samotnému i všem ostatním, že je stejně cenný, ba dokonce cennější než většina běžných žoldnéřů v jednotkách arsijahů.

Zatímco se modlil k Alláhovi, potácel se na roztřeseném a strašidelně vrzajícím mostě. Krupobití nepřestávalo bubnovat do špičatého kalpaku na jeho hlavě i pláštěm přikrytých ramen. Naštěstí nebyly kroupy kdovíjak velké, takže zásahy, zpočátku poměrně ostré, se slily do tupé, monotónní bolesti. Mnohem horší bylo, že dřevo pod jeho botami pokryla zrádná směs vody a ledu. Kůň měl co dělat, aby neuklouzl – z představy pádu do rozběsněné

řeky vyděšeně ržál a koulel očima. I Chadžir se občas musel zastavit a nabrat rovnováhu.

Bůh však byl k muži i zvířeti milosrdný. Ještě než se úplně setmělo, vyvedl posel koně na severní břeh Zlatého ostrova, kde se plovoucí most tiskl k dlouhému kamennému molu. Pak už po dlážděné cestě rychle vystoupal k bráně dobře opevněného palácového komplexu a ukázal strážcům znamení vlka a půlměsíce. Kleli, že musejí v tomhle nečasu vylézt ze strážnice, ale důležitého posla nenechali stát venku. Zavedli ho dovnitř, do sucha a do tepla, kde neporušené pouzdro s pergameny převzal starší důstojník. Zeptal se Chadžira, jestli má odevzdat i nějakou tajnou zprávu, které se nikdy nezapisovaly a svěřovaly se jen poslově paměti, ale když obdržel zamítavou odpověď, otočil se a odnesl poselství sám.

Chadžirův úkol tím skončil – alespoň na nějakou chvíli. Strážcové ho chtěli hned usadit ke stolu a napojit ho vínem a horkou polévkou, ale řekl jim, že není tak unavený, a vydal se vlastnoručně postarat o uštvaného koníka, který ho zachránil před hrozbou blýskavice a krupobití uprostřed stepi. A to navzdory tomu, že věděl, jak moc bude odpočinek potřebovat.

Povaha zprávy mu totiž naznačovala, že hned za úsvitu bude muset s naléhavou odpovědí vyrazit zpátky na sever.

Vítr, liják a krupobití se obořilo do oken kaganova ostrovního paláce tak náhle a urputně, až se Semira polekaně ohlédla. Tabulky ze vzácného bagdádského skla se otřásly, zadrnčely pod náporem zlostných živlů, ale navzdory princeznině obavě nepopraskaly a nerozsypaly se po podlaze v podobě cinkavého deště střepů. Na severu se zablesklo; voda stékající po skle proměnila blesk v rozpitou světelnou skvrnu.

Ty hlupačko! okřikla sama sebe v duchu. *Takhle se polekat obyčejné bouřky! Snad sis nemyslela, že hromovládný Vasilla přilétl z kavkazských vrcholků až sem, k deltě Itylu, aby se před židovským Bohem Chazarů vychloubal svou silou?! Teď tě budou všichni, co si toho všimli, považovat za slabou, vystrašenou ženskou, ba co hůř, za rozmazlené děvčátko, které knížecí tatík chová doma* v *bavlnce pro urozeného ženicha. A to ty přece nejsi! Jsi princezna kmene Alanů,*

jejichž předky byli obávaní Sarmati a Jazygové! A o nich přece báje tvrdí, že jejich ženy byly stejně dobrými jezdkyněmi a bojovnicemi jako muži – Dokonce prý s nimi často cválaly do bitev!

Semira cítila – ne, věděla to! – že v ní skutečně koluje krev těch sarmatských amazonek. Navzdory otcově nelibosti nejraději poznávala rodnou Alanii ze sedla rychlého koně. Prohánìla se po zelených údolích lemujících kavkazská úpatí anebo po stepích v severním pohraničí a připadala si jako bojovná kněžna z dávných dob, střežící své panství a pátrající po případných nepřátelích. A kdyby nějaké zahlédla, třeba zlodějské Kassogy ze západních úvalů nebo prašivé Pečeněgy od Donu, kteří často podnikali nájezdy na alanské pastviny a kradli tam dobytek, věru by si dokázala poradit. I navzdory své štíhlé postavě měla dost síly, aby napnula skládaný luk z rohoviny, a dokázala trefit kachnu v letu. Dokonce občas přinutila knížecí družiníky, kteří jí při těchto výjezdech pokaždé dělali společnost, aby vytáhli šavle a soupeřili s ní v šermu. Když se o tom její otec, alanský velkokníže Jochanan, doslechl, pokaždé soptil:

„Zase mi z tebe přibylo pár šedin, ty jedno svéhlavé, neposlušné štěně! Měl bych tě přehnout přes koleno, naplácat ti na zadek a konečně tě provdat! Už je ti přece sedmnáct! Jsi stará! Už dávno jsi měla rodit urozené potomky udatnému Akchulatovi!“

Ano, to měl být její osud. Akchulat byl následníkem trůnu v království Sarír, které s Alanií sousedilo na východě a bylo obýváno bojovnými Avary. Alané a Avaři odedávna žili v míru. Spojenectví tradičně stvrzovali manželskými svazky na nejvyšší úrovni. Proto Semiru už v útlém dětství zaslíbili avarskému princi Akchulatovi.

Kníže Jochanan však své hrozby nikdy nesplnil. Na svou jedinou dceru v životě nevztáhl ruku a do vdavek ji také nenutil. Semira tušila, proč tomu tak je. Jochanan neměl mužské potomky a vzhledem ke zranění rozkroku, které mu před několika lety způsobil šíp pečeněžského nájezdníka, už ani žádné nezplodí. Upjal se proto na nejstarší dceru a miloval ji jako syna. To byl koneckonců také důvod, proč toleroval její zálibu v jízdě na koni, lukostřelbě, šermu, lovu a dalších neženských kratochvílích.

A Semira toho využívala, občas dokonce i trochu zneužívala.

Vzala si do hlavy, že právě jejím prostřednictvím může ožít tradice bojovných žen. I navzdory tomu, že amazonky dávných kočovných Sarmatů už byly dávnou minulostí. Když se kočovníci usadili, změnily se také jejich zvyky. Od alanských žen se očekávalo, že budou dřepět doma, udržovat oheň, vychovávat děti, péct šašlik a vařit černé pivo. A když se mužové vrátí domů a rozpoutají divoký hodokvas na oslavu válečných úspěchů, ženy budou poslušně, beze slova sedět v koutě a dohlížet na to, aby chlastající chlapi měli pořád plné džbány.

To věru nebyl život pro Semiru. A už vůbec nechtěla být kvokající slepicí, obskakovanou nějakým avarským kohoutem. Cítila se být hrdým potomkem bojovného rodu Achsartagovců, z něhož vzešel její otec a všichni alanští vládcové. Občas dokonce zašla v představách tak daleko, že viděla samu sebe sedět na slonovinovém trůnu v pevnosti Magaš a vládnout Alanii jako první ženský sajnag-aldar, vládce Černé skály, jak její soukmenovci titulovali nejvyššího vládce…

Jenomže její naivní představy se sesypaly jako dětský domeček ze slámy, když koncem zimy dorazili do Alanie vyslanci kagana Josefa, velkého panovníka Chazarů. Své poselství přednesli s úctou, ale přesto v něm zřetelně zaznával naléhavý tón, který nepřipouštěl neposlušnost.

Jochanan se po jejich vyslechnutí zamračil a upadl do špatné, skoro nebezpečné nálady. Z představy, že jeho zbožňovaná Semira navždy odejde do vzdáleného Chazaránu v itylské deltě, viditelně posmutněl. Jenže Josefovu žádost nemohl odmítnout. A tak se hned zjara vydal na cestu do Chazaránu. I s podstatnou částí alanského vojska a Semirou po boku. Přesně jak ho Josef ben Aron požádal, nebo přesněji řečeno – jak mu přikázal.

Na projevy vzdoru však teď nebyl čas. Ani na obavy z avarské pomsty, až se Akchulat dozví, že alanskou princeznu, která mu byla odjakživa zaslíbená, odvedli do Chazaránu, kde stvrdí spojenectví Alanů a Chazarů svatbou s některým z Josefových synů. To všechno teď bude muset jít stranou. Od severu se totiž blížila stokrát horší hrozba.

Semira s ještě pořád rozbušeným srdcem obrátila zrak zpět do síně. Zlobila se sama na sebe, že se nechala vylekat obyčejným poryvem bouřky. Nesnášela, když ji chlapi považovali za objekt ochraňování nebo naopak ponižování. Postřehla ale, že také její otec se vystrašeně ohlédl a z nakloněné stříbrné číše v jeho ruce vyteklo trochu vína na vzácné kožešiny a sametové podušky, na nichž byl uveleben. Kníže Jochanan si odkašlal a rychle pozvedl pohár ke rtům, aby skryl rozpaky.

Semira ho koutkem oka pozorovala. Její otec měl jako většina Alanů modré oči a plavé vlasy s mírně nazrzlým nádechem. Ale i když mu bylo teprve pětačtyřicet let, zrak už mu vybledl a vlasy začaly povážlivě řídnout a šedivět. Hlavně v poslední době. Zatímco Semira měla vlasy pořád jako z kroutících se měděných vláken – jejich barva doslova zářila i přes jemňounký závoj, přichycený stříbrnou čelenkou a splývající na až necudně obnažená ramena – ty jeho vypadaly jako dráty ze zašlého stříbra.

„Bouřka od severu," zabručel Jochanan, když sklonil číši. „Zlé znamení."

„Kvůli tomu jsem tě přece požádal o setkání," odvětil kagan Josef ben Áron.

Panovník Chazarské říše byl objemný prošedivělý šedesátník. Napůl seděl, napůl ležel naproti vládci Alanů, také pohodlně rozvalený na hedvábných polštářích a tygřích kožešinách. Poloha obou vládců, protože ani jeden z nich neseděl výš nebo pohodlněji, měla naznačovat jejich rovnocennost. Semira však předčila jiné ženy také v tom, že rozuměla politice, a tak věděla, že je to jen iluze.

„Krvelačný vlk z Kyjeva prý už každou chvíli opustí Bolgar a vyrazí podél Itylu na jih," pokračoval Josef rozvážným tónem. Byl to vzdělaný muž a Semira o něm věděla, že ve volných chvílích vlastnoručně sepisuje historii Chazarské říše a vede velmi živou korespondenci s rabíny a židovskými učenci po celém světě. Zároveň však měl pověst schopného politika, připraveného tvrdě vyjednávat a ještě tvrději dávat najevo svou převahu. „Jsem si jistý, že ho k útoku proti nám popíchly ty zákeřné intrikánské krysy z Konstantinopole. Řekové by byli nejradši, kdyby Chazarsko vůbec

neexistovalo. Nedokáží strávit, že velká část z bohatství, proudícího po Hedvábné cestě přes Chorézm a Arménii, končí na našich tržištích a slouží nám ke zvelebování říše. A tak proti nám neúnavně štvou jiné národy a snaží se nás oslabit nebo úplně zničit. Koneckonců, Alané o tom vědí své, nemám pravdu, drahý švagre?“

Semira zase po očku mrkla na otce. Ta slova opět prohloubila vrásky na jeho čele. Jochanan se zhluboka nadechl a neklidně se zavrtěl na poduškách.

Princezna věděla, na co kagan Josef naráží. Vyznala se totiž nejen v politice, ale také v historii. Dějiny soužití Alanů a Chazarů byly dlouhé a komplikované. Svého času byly tyto dva národy skutečnými spojenci, hlavně v dobách chazarsko-arabských válek, kdy Alané významnou měrou pomohli Chazarům odrazit útoky bagdádského kalifátu. Později se však rozkmotřili, protože Chazaři přijali židovskou víru a Alané křesťanství. Náboženství samotné by nebylo zase takovým problémem, Chazarové byli v podobných otázkách velmi svobodomyslní, jenže přijetí křesťanství zároveň znamenalo, že se Alané dostali pod vliv vládců z Konstantinopole. A ti, protože byli odvěkými soupeři Chazarů, prohnanými intrikami poštvali koalici kavkazských kmenů vedenou Alany proti Chazaránu. Zhruba před čtyřiceti lety vypukla válka. Chazaři v ní zaznamenali drtivé vítězství a jejich tehdejší kagan Aron II. zajal alanského knížete, Jochananova otce. Milosrdně ušetřil jeho život pod podmínkou, že se Alané opět podřídí Chazarům. Alané neměli jinou možnost. Odvrhli křesťanství, protože zbabělí Řekové jim ve válce beztak nepřišli na pomoc, a přijali židovskou víru. Pro potvrzení míru se alanská princezna, Jochananova sestra, musela vdát za Aronova tehdy ještě nedospělého syna Josefa.

Takže slova, která před chvílí padla, opět dokázala, jaký je Josef tvrdý vyjednavač. Připomínkou oné prohrané války zdůraznil jakýsi dluh Alanů vůči Chazarům: *Před čtyřiceti lety jste nás zradili a nechali jste se zákeřnými křesťanskými cizinci navést k útoku na naše města. A teď je čas, abyste tento prohřešek odčinili* Ani oslovení »švagr« nezmírnilo tvrdý tón. Právě naopak: mělo Jochananovi připomenout, že onen manželský svazek jeho sestry s Josefem byl aktem podřízení se Alanů chazarské nadvládě.

Iluze rovnocenného partnerství po těch slovech dočista vyprchala. Každý, kdo tomu rozuměl, si definitivně musel uvědomit, že tady proti sobě sedí vládce a jeho poslušný vazal.

Anebo ne zase tak poslušný?

„Jen vševědoucí vlčí praotec Varchag ví, jestli jsou za tím opravdu Řekové," pozvedl Jochanan hlavu a hlas měl sice trochu ochraptělý, ale zvučný a srozumitelný. Navíc se záměrně dopustil rouhání – Alané po podřízení se Chazarům naoko přijali jejich židovskou víru, ale ve skutečnosti zůstali pohany. Víru ve staré bohy v nich nezadusilo žádné z nových náboženství – přijímali je jen proto, aby udrželi krok se světem a naklonili si vládce nejvyspělejších zemí. „Kyjevští Varjagové mají i bez jejich nabádání a podlého našeptávání dost důvodů Chazary nenávidět. Už dvakrát podnikli loupežné výpravy do těchto končin…"

„Obě tažení skončila neúspěchem a domů do Kyjeva se vrátily jen ubohé zbytky varjažského vojska…"

„No právě. Ty neúspěchy můžou být hlavním důvodem kyjevské pomstychtivosti. Nezapomínej, že tažení na Kavkaz před dvaceti lety vedl ukrutný Sveneld. Slyšel jsem, že teď jede po Svjatoslavově boku a má velký vliv na jeho rozhodování. Možná to byl právě on, kdo vnukl mladému knížeti myšlenku zaútočit na itylské povodí…"

Bouřka venku zalomozila hlasitěji a někde docela blízko udeřil blesk. Okny se do hodovní síně vlilo jasné světlo.

„Nemluvě o předcházejícím varjažském útoku – mám na mysli ten, co se uskutečnil před padesáti roky, ještě za vlády kyjevského knížete Helgiho," pokračoval Jochanan. „Dobře víš, kagane, co se tenkrát stalo. Jak se tehdy Chazaři s Varjagy nejdřív dohodli a pak je zradili a pozabíjeli…"

„Proč tady rozebíráš tu starou historii?" zavrčel vládce Chazarů a v očích se mu zablesklo snad ještě zlověstněji než venku na bouřlivém nebi.

„Možná je stará, ale Varjagové mají dobrou paměť," nenechal se vládce Alanů zastrašit. „Navíc jsou učenliví. Jejich první dva pokusy o ovládnutí pobřeží Chvaliského moře selhaly, ale víš, co se říká: do třetice všeho dobrého…"

„Pro ně dobrého, pro nás katastrofa,“ zabručel Josef. „Přestaňme otevírat staré rány a mluvme k věci, *eltebere.*“

Titul vyslovil tak, až sebou Jochanan nepatrně trhl, jako by ho bodla neviditelná čepel. I když to slovo znamenalo »vládce« nebo »náčelník«, Chazarové jím titulovali panovníky podřízených kmenů a z Josefových úst v tu chvíli zaznělo spíš jako »sluha« nebo »otrok«.

„Jak myslíš,“ ucedil Jochanan. „Nešťourejme se v minulosti a nehledejme pravé příčiny kyjevského útoku. Důležité je jen to, že Svjatoslav se blíží.“

„Ano, blíží. I když mu vousy narostly teprve nedávno, je to prý prohnaný vládce, a navíc výborný vojevůdce. Ví, jak si naklonit muže; jeho družina je mu prý bezvýhradně oddaná. A je to údajně nejlépe vycvičené vojsko, jaké kdy Varjagové měli k dispozici. Navíc s nimi cválá prokletý bulharský zrádce Ahmed ibn Džafar i s celou svou jízdou. A cestou se k nim určitě připojí veškerá kočovnická sběř z itylských stepí, dychtící po našem bohatství – Baškirové, Burtasové, Pečeněgové a mnozí další… Může se jich nasbírat obrovská přesila. A to znamená, že nám nepomůže ani tradiční chazarská výhoda – vynikající jízda.“

„Zkraťme to,“ řekl Jochanan. „Chazaři potřebují pomoc.“

„Nejen Chazaři,“ opravil ho kagan ostře. „Uvědom si, že Varjagové tímto územím jen projdou za vidinou mnohem většího bohatství dál na jihu a na východě. Láká je Chorézm a arabský kalifát, o tom není pochyb. Když měli tu drzost zaútočit na Konstantinopol, proč by se neobořili na hradby samotného Bagdádu? A cestou na jih budou rabovat a ničit všechno, co jim přijde do cesty. Buď si jistý, že kavkazská knížectví neobjedou. Ne nadarmo tvou domovinu nazývají Zlatými horami. Varjagové dobře vědí, že staré příběhy o zlatých rounech ve skutečnosti vyprávějí o bohatství těženém z kavkazských zlatonosných řek. A jestli náhodou spoléháš na své staré známosti,“ ostří Josefova hlasu bylo najednou navíc potřeno jedem, „dej si pozor, aby ses krutě nezmýlil. Varjagové jsou zrádné plémě a na nějaká stará spojenectví nejsou zvyklí brát ohledy.“

„Vím, na co narážíš,“ zabručel Jochanan. „Ano, velel jsem

alanským jednotkám, které se tehdy před dvaceti lety přidaly k varjažskému útoku na chvaliské pobřeží a se Sveneldem se osobně znám.

Jenže tě ujišťuju, že tohle spojenectví vychladlo víc než kosti mého otce v knížecím kurganu na pohřebním poli v Magaši…“

„Tak nemluv o kyjevském útoku, jako by ohrožoval jen Chazary. Situace nestojí tak, že já čelím pohromě a ty jsi ten dobrodinec, který vyslechl mé prosby a laskavě mě přišel zachránit. Spojenectví je jedinou spásou pro nás oba, pro tvůj i můj národ. Potřebujeme se navzájem! A to platí pro všechny kmeny a národy okolo Chvaliského moře a na Kavkazu.“

„V tom ale vidím trochu problém. Požádal jsi mě, abych přivedl svou dceru. Je mi jasné, že chceš stvrdit naše spojenectví v nadcházející válce sňatkem Semiry s jedním z tvých synů.“

Princezna zamrkala. Samozřejmě věděla, že právě tohle je důvod, proč ji otec vzal s sebou do Chazaránu, ale takhle nahlas vyslovená, navíc v přítomnosti budoucího tchána i potenciálních manželů, ji ta slova přece jen zaskočila.

„Přesně tak,“ přisvědčil Josef. „Nechápu, jaký v tom vidíš problém.“

„Ten, že Semira je už od dětství zaslíbena avarskému princi Akchulatovi. Jak určitě víš, jeho otec, starý vládce Saríru, v zimě zemřel a Akchulat konečně usedl na zlatý trůn v pevnosti Humradž vysoko na kavkazském úbočí. A hned mě požádal, abych mu dal Semiru za ženu, jak jsem se už před lety dohodl s jeho otcem. Jenže než jsem stihl splnit slib, přijeli poslové z Chazaránu. Kvůli tvé žádosti jsem musel Akchulata odmítnout. To ho poníží, urazí a rozzlobí. Nemusím ti připomínat, že Avaři mají prchlivou, válkychtivou povahu. Dobré vztahy Alanie a Saríru se rozplynou jako noční mlha v prvních ranních paprscích. A protože většina mého vojska přitáhla se mnou k Itylu, knížectví Alanů zůstalo napospas pomstychtivému Akchulatovi.“

„Proč mi to zní, jako by ses mě pokoušel vydírat?“ přimhouřil Josef oči.

„Jen vyjednávám,“ usmál se Jochanan nevinně. „Proto jsme přece tady. Potřebuji určitou kompenzaci za to, že pojedu po tvém

boku bojovat s Varjagy a má země zatím zůstane skoro bez ochrany tváří v tvář nepřátelské hrozbě.“

„Bez ochrany? Nebalamuť mě, švagře. Jsem si jistý, že jsi s invazí Sarírských do svých zad počítal a nechal jsi doma dost silné posádky, aby pohraničí ubránily.“

„Ale jistě. A právě ty posádky potřebují podporu, kterou jim takhle na dálku dokážu zajistit jen s dostatkem těch… jak to vy Chazaři nazýváte? Ach ano, finančních prostředků. Jakmile budu mít jistotu, že mám záda krytá před rozzlobeným Akchulatem, Semira se vdá za tvého syna.“

Semiru někde v nitru bodla myšlenka, že se ji otec právě snaží prodat jako nějakou kobylu. Musela si v duchu rozumně zdůraznit, že její svatba s chazarským princem je tak jako tak nevyhnutelná a nemůže tedy otci zazlívat, že se z ní snaží pro své knížectví vytěžit co nejvíc. Vlastně by byl špatným vládcem, kdyby se o to nepokusil.

Krupobití venku utichlo, ale déšť neustále bubnoval do oken a hromobití rozechvívalo vápencové zdi ostrovního paláce.

„Nemělo by to být spíš naopak?“ přerušil Josef odmlku vrčivým hlasem. „Jelikož jsi před chvílí s takovou chutí projevil své pohanské smýšlení, asi bych ti měl připomenout židovské zvyky. Protože ať už se ti to líbí, nebo ne, Alané přijali židovskou víru, a ty by sis na to měl rychle vzpomenout. Jinak s tebou nehodlám dál vyjednávat.“

„Když na tom trváš, klidně budu velebit hebrejského Boha,“ pokrčil Jochanan rameny.

„V tom případě si vzpomeň na židovský zvyk, že otec nevěsty přináší věno. A čím je ženichova rodina bohatší a urozenější, tím je věno štědřejší. Je to otcova platba za svazek s dobrým rodem. Nemusím ti snad zdůrazňovat, že tě princeznina svatba sváže s *velmi* dobrou a *velmi* vznešenou rodinou.“

„O tom vůbec nepochybuji,“ připustil Jochanan. „Ty jsi ale nějak pozapomněl, že Semira věno dostane. A ne ledajaké. To věno má pro tebe nevyčíslitelnou hodnotu.“

„O čem to mluvíš? Jaké věno?“

„Nevíš? Přece těch deset tisíc alanských jezdců, kteří přijeli se

mnou a teď v chazarských kasárnách čekají na rozkaz vyrazit na sever do boje s Varjagy. Sotva v téhle situaci najdeš lepší věno pro nevěstu svého syna. A jako projev díků za tento nesmírně cenný dar, švagre," vložil Jochanan do oslovení stejně neupřímnou vřelost jako před chvílí Josef, „očekávám tvou podporu proti avarským záškodníkům v týlu."

Kagan zkřivil rty, jako by chtěl říct něco neuctivého, ale ovládl se, spláchl spolknutou pýchu douškem vína a pokýval hlavou. „Chápu. Chceš být žoldnéřem? Chceš bojovat za peníze jako Oguzové nebo Pečeněgové? Tak dobrá, ať je po tvém. Dostaneš zaplaceno."

Jochanan se uvolnil a spokojeně přikývl. Dosáhl alespoň malého vítězství. „Děkuji ti. Vždycky jsem věděl, že jsi moudrý muž. Moudrý a štědrý. Koneckonců, tahle válka se týká ochrany chazarských obchodních zájmů. Jestli skončí naším vítězstvím, bude to znamenat další příjmy do tvé pokladnice. Takže ať už mou podporu oceníš jakkoli vysokou sumou, budou to pro tebe dobře investované prostředky… Teď proberme záležitosti svatby."

Semira cítila, jak její srdce začíná bušit rychleji. Jako by si až teď uvědomila, že tady jde skutečně do tuhého. Došlo jí, že už se do Alanie nevrátí. Už nikdy nebude cválat svobodná zelenými údolími na úpatí zasněžených kopců, koupat se v jezírkách pod vodopády a střílet z luku v prosluněných březových a bukových lesích. Najednou si připadala jako divoké zvíře, za nímž se znenadání zabouchly dveře klece. A skutečnost, že mříže byly vykovány ze zlata, na tom vůbec nic neměnila.

V jejím nitru začala narůstat panika.

„Tohle jsou mí synové Juda a David," ukázal Josef na mladíky, kteří seděli po jeho bocích. Semira na ně pohlédla, a ačkoli byla zvyklá dívat se mužům do očí, obzvlášť když se šavlí v ruce vyzývala některého z osobních strážců na cvičný souboj, teď se přistihla při tom, že nesměle klopí zrak. *Co se to se mnou děje? Copak ve mně při první zmínce o vdavkách dočista pohasl oheň hrdých sarmatských divoženek? Bohové, doufám, že se nečervenám!*

Josefovi synové byli mladí. David měl zhruba osmnáct let, Juda o nějaké tři nebo čtyři roky víc. Vousy na jejich tvářích byly pořád

jen hebkým chmýřím. Oba vypadali, že pocházejí z dobré krve, rysy měli souměrné a těla štíhlá, ale přitom pevná. Byla mezi nimi zřetelná podoba, ale v jednom se výrazně lišili – zatímco Judovy vlasy byly světlé, David je měl černé jako uhel. Také pokožku měl mladší hoch o něco tmavší, jakoby opálenou jižním sluncem. Nebylo těžké určit, odkud se ta odlišnost bere – kagan Josef měl víc manželek, většinou princezen spřátelených nebo porobených národů, a tak i jeho děti zdědily rysy svých rasově různorodých matek. Semira si samozřejmě o princích zjistila co nejvíc a věděla, že David je synem urozené chazarské židovky z města Semender, zatímco Judovou matkou byla alanská princezna, dcera onoho zajatého alanského sajnag-aldara.

„A kde je Herod?“ zeptal se Jochanan.

Mluvil o kaganově nejstarším synovi. Už podle jména, které pocházelo z hebrejského slova »hrdina«, Semira předpokládala, že bude z princů nejschopnější. Ostatně, kdyby to nebyla pravda, nezastával by úřad bega, správce říše a nejvyššího velitele armády. Herod byl synem Josefovy první ženy, která pocházela z kmene Pečeněgů. Z její krve prý přešlo na syna dědictví bojovnosti a průbojnosti. Vždyť na to, aby se v takhle mladém věku dostal do tak vysokého úřadu, nestačilo jen být kaganovým synem.

„Slyšel jsem, že ani on ještě nemá ženu,“ pokračoval Jochanan. „Abych řekl pravdu, myslel jsem si, že ženichem pro mou dceru bude právě on.“

Josef zavrtěl hlavou. „Ne. Herod je právě teď plně vytížen státními záležitostmi. Jako velitel vojska se dnem i nocí zabývá plány na obranu říše, výcvikem mužů a všeobecnou mobilizací. Můj návrh na ženění ostře odmítl. Prý se v této situaci nehodlá ničím rozptylovat, a já to považuji za moudré a plně to schvaluji.“

Semira se musela ovládnout, aby se neušklíbla. Jak se totiž doslechla, mezi Josefem a Herodem nevládly zrovna nejvřelejší vztahy. Prý to nějak souviselo se smrtí Herodovy matky – víc podrobností nezjistila, ale mezi kagana a nejstaršího prince to vneslo odcizení a sváry. Možná by Josef Heroda docela rád zbavil úřadu, jenže princ mezitím soustředil do svých rukou značnou – jestli ne většinovou – část státní moci, čímž se vymanil zpod

kaganova vlivu. Měl na povel armádu, hlavně zabijácké arsijahy. Kdyby chtěl, mohl Josefa klidně odstranit a stát se absolutním vládcem. Proto mu určitě bylo jedno, jestli otec jeho rozhodnutí schvaluje, nebo ne.

„Chápu," řekl Jochanan, i když v jeho hlase bylo slyšet zklamání a také jisté dotčení. Zdálo se mu, že Josef nemá v úmyslu oženit Heroda spíš proto, že pro svého nejstaršího syna chce něco lepšího. Jako by mu princezna Alanů nebyla dost dobrá. „Tak kdo bude ženichem pro mou dceru?"

„Juda," ukázal Josef na prostředního syna.

Semira zpod sklopených řas vrhla rychlý pohled na světlovlasého mladíka. Zachytil ho a opětoval. Bez náznaku vlídnosti nebo většího zájmu. Semira odvrátila zrak. Doufala, že se chazarský vládce rozhodne jinak. Ne že by jí byl mladší David kdovíjak sympatický, ale Juda byl syn Jochananovy sestry. Tedy bratranec. A Semira slyšela, že ze svazku pokrevních příbuzných se často rodí tělesně i duševně nemocné děti.

„Takže Juda," přikývl alanský vládce. „Nuže dobrá. Co říkáš na svou budoucí nevěstu, vznešený princi?"

Juda věnoval Semiře opět ten bezvýrazný, téměř lhostejný pohled.

„Je docela pěkná. Ale neuraz se, *eltebere*, zdá se mi trochu hubená. Pořádná židovská žena by měla být širší v bocích a objemnější v prsou."

„Je silná," ozval se najednou David. Semira se na něj překvapeně podívala. Něco v tónu jeho hlasu ji zaujalo – a postřehla, že ani pohled, kterým si ji mladší princ měří, není tak odtažitý jako Judův. „Vsadím se, že umí jezdit na koni a střílet z luku."

„To tedy umí," opáčil Jochanan a i k Semiřinu překvapení hrdě vypjal hruď.

Kagan Josef se usmál, a byl to dnes večer první náznak přívětivosti v jeho tváři. „Takové jsou ženy Alanů. Odjakživa byly. To se v nich ozývá divoká sarmatská krev. I tvá matka, Judo, byla podobná. Velmi podobná. Jako kavkazská vlčice. Ale neboj se, také tvou nevěstu těhotenství zakulatí a naplní jí prsy."

Josefův bodrý tón uvolnil napětí v síni a nálada se zlepšila. Alespoň přítomným mužům určitě. Semiru však pocit zvířete v kleci neopustil. *Vlčice.* To jsi tedy vystihl, starče. Něco přitáhlo její pohled zpátky k Davidovi. A opět zůstala zaskočena – ani mladší princ nesdílel veselí ostatních hodovníků. Díval se na ni. Zkoumavě, zamyšleně. Něco v jeho výrazu naznačovalo, že je povznesen nad přízemnosti, které tak pobavily společnost, a uvažuje o něčem úplně jiném. Semira se přistihla při tom, že by strašně ráda věděla, co se tmavovlasému princi právě honí hlavou.

„To chce víc vína!“ usoudil Josef ben Áron a zamával na sluhy rukou obtěžkanou zlatými prsteny. „Naplňte číše!“

Ale právě v okamžiku, kdy se chopili doplněných pohárů a kagan se nadechl, aby vydařené rokování završil slavnostním přípitkem, na chodbě vedoucí k síni vypukl rozruch. Oba vládcové i všichni přítomní, opodál posedávající vezíři, kněží, hodnostáři a důstojníci, se znepokojeně ohlíželi k velkým pozlaceným dveřím. Vzápětí se obě křídla rozletěla a zvuk spěchajících nohou a vzrušených hlasů vtrhl do síně.

„Herode?“ zvolal Josef vstříc přicházejícímu muži a hned se zvedl z podušek.

Do síně vstoupil nejstarší princ, velký beg, nejvyšší správce, vojevůdce a podle některých opravdový vládce Chazarské říše.

Semira na něj pohlédla a zadržela dech.

Pečeněžský původ z něj čišel na hony daleko. Herod byl snad o celou hlavu vyšší než Juda nebo David, tělo samý sval, ramena rozložitá. Opálenou tvář s výrazným nosem a temnýma, mírně zešikmenýma očima mu zdobila černá vousiska a špičatá bradka. Vlasy tmavé a lesklé jako krkavčí křídlo měl vzadu sepnuté do ohonu. Tmavý oděv sestával z volných kalhot zastrčených do vysokých bot a přepásaného vojenského kabátce. Jedinými ozdobami narušujícími strohý zevnějšek byly dva stříbrné kroužky v uších. U boku se mu v jednoduše zdobené pochvě houpal zakřivený meč – ne úzká kočovnická šavle, ale těžká široká čepel podle arabského vzoru. Pokud si někdo při vyslovení titulu »správce říše« představil bledého, vypaseného, zlatem ověšeného úředníka s očima zkaženýma civěním do účetních záznamů, tak Herod podobného

změkčilce nepřipomínal ani vzdáleně. Byl silný, razantní, plný zadržované divokosti, která každou chvíli hrozila vytrysknout ničivým proudem. Připomínal křížence vlka a sokola, uvězněného v lidské tělesné schránce.

V síni ráznost jeho příchodu, hraničící až s neúctou, vyvolala vzrušený šum.

„Řítíš se jako velká voda, synu," vykročil mu Josef naproti. „Něco se stalo?"

„Před chvílí dorazil posel ze severních hranic," odvětil Herod a pozvedl ruku se stočenými pergameny. Nemusel ani zvyšovat hlas, a přece jeho slova zvučně duněla síní.

„Zprávy od Elazara?"

„Mimo jiné." Herod se zastavil před otcem a rozvinul pergameny. Byly dva. Jeden byl hustě popsaný, na druhém se výrazným rozmáchlým písmem rýsovalo jen pár slov a nějaká kresba – Semira na ně dobře neviděla. „Tarkan právě provedl obhlídku pohraničních táborů a pevností a posílá podrobné hlášení o stavu vojska, vybavenosti zbraněmi, morálce v jednotlivých posádkách i o pohybech kočovnických band, které už větří krev a kořist a nedočkavě slídí po stepi. Elazar důrazně žádá o posily. Ale to jsou vojenské záležitosti, které zařídím. Tebe bude víc zajímat druhý dopis."

Josef se zachmuřeným čelem vzal podávaný pergamen, ten očividně stručnější. Přelétl po něm zrakem a zamračil se ještě víc.

„Odkud to přišlo?" vzhlédl k synovi.

„Odkud asi? Ze severu. Přivezl to nějaký muž v loďce, co připlula po Itylu."

Josef pokýval hlavou. Pak se obrátil k napětím a zvědavostí ani nedýchajícím hostům.

„Arabské písmo," řekl. „Zprávu zřejmě napsal nějaký bulharský písař."

„Je to dopis od emíra Ahmeda?" hádal Juda.

„Ne."

„Tak od koho, otče? Nenapínej nás. Co tam stojí?"

Kagan se zhluboka nadechl. „Píše se tu:

Jdu na vás!

Zakopejte své zlato a schovejte své ženy a děti, chamradi chazarská.

Už brzy zaplatíte za všechny zrady a zákeřnosti, které jste podnikli proti Kyjevu!

Jsem blíž, než si myslíte! Dýchám vám na krk a brzy se zakousnu!“

„A podpis?“ zachraptěl Juda do ticha, které se po těch slovech rozhostilo.

„Není to snad dostatečně zřejmé?“ zavrčel na mladšího bratra Herod. „Je to výstraha od samotného Svjatoslava. Čekáš snad, že se ten všivý divoch umí podepsat?“

„Možná neumí, ale tady je načmáraný dostatečně výřečný znak,“ vysoukal ze sebe Josef a obrátil pergamen tak, aby ho všichni viděli.

Ve zděšeném tichu chazarská elita zírala na jednoduše načrtnutý obrázek válečné širočiny.

„Perunova sekera!“ neudržela se Semira, a protože to byla první slova, která toho večera vyslovila, všichni muži k ní obrátili překvapené pohledy. „Znamení války!“

„Co podnikneme?“ zachraptěl Josef ben Áron a klesl zpátky do podušek. Sluha mu rychle vtiskl do prstů číši s vínem. Vypadalo to, jako by si chazarský panovník až pod dojmem té drzé, bezohledné výhrůžky uvědomil vážnost hrozby, proti níž jeho národ stojí.

„Zavřeme brány a otevřeme truhlice,“ navrhl rychle rabín Chaim, nejvyšší židovský duchovní v Chazaránu. „Tak jak to už několikrát udělali v Konstantinopoli. Pokaždé, když Varjagové přitáhli k městu, zavřeli se Řekové za hradbami, chvíli tu sebranku nechali rabovat okolí a pak jí jednoduše zaplatili. K tomu podepsali pár smluv zvýhodňujících kyjevské kupce na řeckých tržištích a útočníci zase odtáhli.“

„Nesmysl,“ zavrčel Herod tak neuctivě, téměř pohrdavě, až sebou rabín trhl. „Tohle není další z *těch* loupeživých výprav. A Svjatoslav není obyčejný lupič jako Ingvar nebo Helgi. Je to

skutečný vojevůdce, který nechce jen přivézt domů pár truhlic zlata a několik stovek otroků. Chce posunout hranice Kyjeva a udělat z něj největší mocnost severu. Není to z jeho vzkazu dostatečně jasné? Kdyby nás chtěl jen vyděsit, abychom strachem srali zlato, napsal by to. Jenže tohle je slib pomsty. Za to, co potkalo Varjagy v těchto končinách před dvaceti a padesáti lety. Svjatoslav nás nechce okrást! Chce nás zničit!“

„A jestli je to pravda?“ vzhlédl k němu Josef. „Co podnikneme? Nebude přece jen rozumnější uzavřít se ve městě? Kyjevané určitě nemají dobývací stroje. Nedostanou se přes hradby…“

„Ale mají lodě. Připlaví se ke Zlatému ostrovu a udeří přímo na palácové zdi,“ rozhlédl se Herod po vyděšených hodnostářích. „Ne, otče, nebudeme se schovávat. Vůbec nesmíme Varjagům dovolit, aby se dostali až k deltě – cestou by vydrancovali celé povodí a způsobili nám nevýslovné škody. Musíme je zastavit už na severních hranicích!“

„Snad jim nechceš táhnout vstříc a setkat se s nimi v přímém boji?!“

„Přesně to mám v úmyslu,“ zablesklo se v princových temných očích. „Už jsem vydal rozkaz, aby se vojsko co nejdříve přichystalo k odchodu.“

„Aniž bych to schválil?“ vkradl se do Josefova hlasu ostřejší tón.

„Za vojenské záležitosti zodpovídám výhradně já,“ odsekl Herod ještě tvrději. Vyměnili si s otcem takové pohledy, že by Semiru nepřekvapilo, kdyby mezi jejich očima začaly přeskakovat jiskry.

„Jenže tohle je záležitost nejvyššího státního významu!“ štěkl Josef. „Nemůžeš o osudu celého národa rozhodovat sám, svévolně, bez mého vědomí! Jestliže máme vstoupit do válečného stavu, musí o tom rokovat shromáždění nejlepších chazarských mužů!“

„*Jestliže máme vstoupit do válečného stavu?*“ zopakoval princ a vycenil zuby. „My už dávno *jsme* ve válečném stavu! Tady tohle,“ bodl prstem do pergamenu se znamením sekery, „je zjevné vyhlášení války. A my musíme jednat! Snad si nemyslíš, že budu v téhle otázce vyčkávat na rozhodnutí několika starých rabínů a

vypasených vezírů! Nenapadne je nic lepšího než zamknout se za hradbami a zchladit varjažskou zuřivost studeným zlatem. Odmítám vyčkávat a podřizovat se vašim zbabělým návrhům. Jsme přece Chazarové, kteří zvítězili ve dvou velkých válkách s mocným arabským kalifátem! Odrazili jsme Řeky podněcované útoky stepních národů i kavkazských kmenů! Už dvakrát jsme si poradili i s velkými varjažskými nájezdy. Někteří tvrdí, že je říše slabá, že naše krev zřídla a někdejší spojenci se od nás odvrátili. Ale to není pravda! Máme arsijahy, nejlepší bojovníky široko daleko. Máme pečeněžské žoldnéře v opevněných táborech podél severní hranice. Přišly pomocné jednotky z Arranu, Sirvanu, Chorézmu a deset tisíc jezdců z Alanie," pohlédl na Jochanana. „Jsme silní, otče! Povedu vojsko do severních stepí a budu čelit nepříteli se vší urputností. Bůh je s námi a dopřeje nám vítězství!"

„Já půjdu taky!" zvolal Juda, stržený bratrovou plamennou řečí, a odhodlaně vstal. „Ukážeme všem mrchožroutům v sousedství, že se Chazarové nenechají vymazat z map. A už vůbec ne smečkou smradlavých barbarů ze severních lesů!"

Josef se na syny zamračeně díval. Dlouho nepromluvil a vášeň, kterou Herod v síni na chvíli rozvířil, se pomalu vytrácela.

„Vidím, že už jsi rozhodnut, Herode," řekl nakonec hlasem plným trpkosti. „A protože arsijahové podléhají tvým rozkazům, asi nemám dostatečné mocenské nástroje, abych tvou vůli změnil nebo alespoň ovlivnil. Ech, můj synu, příliš rychle ses vymanil z mého vlivu a podlehl dojmu, že jsi svrchovaným vládcem Chazarů. Musím tě ale varovat – nepovažuj mě za slabou a bezvýznamnou palácovou loutku, za obtloustlý, zešedivělý přežitek starých časů…"

„Nepovažuji, otče," odvětil Herod o něco krotčeji. „Na zdlouhavé mudrování ale nemáme čas. Musíme okamžitě přejít k činům. I to nejmenší zaváhání se nám může stát osudným."

„Zároveň ale nesmíme konat s horkou hlavou. Nejdřív podnikneme všechny kroky, které nepřítele můžou oslabit ještě předtím, než s ním skutečně zkřížíme zbraně…"

„To je samozřejmé. Ostatně, v téhle věci už jednám. Použiju řeckou taktiku: poštvu proti blížícím se Kyjevanům jiné národy. Hlavně kočovnické kmeny. Už před několika dny jsem poslal

zprávu velkému náčelníkovi Oguzů, elteberu Kudarkinovi. Přidal jsem truhlici zlata a přislíbil mu ještě štědřejší odměnu, pokud bude bojovat na naší straně.“

„Jenže ani Oguzové Varjagy nezastaví,“ namítl Josef.

„Ovšemže ne. Ale než se přes ně Svjatoslav proseká, způsobí mu těžké ztráty. K našim hranicím už přitáhne oslabený. Potom na něj udeříme s hlavním vojskem a rozprášíme tu jeho psí smečku po stepi.“

„Nejsem si jistý,“ ozval se Jochanan, který dosud jen pozorně naslouchal, „jestli nepřítele trochu nepodceňujete. Nezapomínejte, jak snadno si podrobil Bulhary. Nepotřeboval ani bušit na brány jejich měst. Vylákal je ven a jednoduše přelstil. Svjatoslav je liška podšitá.“

„Nedostane příležitost zkoušet na nás své varjažské uskoky,“ odfrkl si Herod. „Nebudeme s ním vyjednávat jako ten bulharský zbabělec Ahmed. Necháme promluvit jen meče a hroty šípů.“

Josef ben Áron pokýval hlavou. „Dobře, můj synu. Prosadil jsi svůj názor a svůj plán. Hned ráno začni chystat vojsko. Budeš jeho hlavním velitelem.“

Herod se ušklíbl, dávaje najevo, že něco takového od začátku považoval za samozřejmost.

„Dovolíš i mně jít do boje, otče?“ naléhal Juda.

„Nepotřebuju tě,“ zavrčel na něj Herod. „Zůstaň doma a věnuj se šachu se svými vyfintěnými palácovými poskoky. Z figurek alespoň nestříká krev. Neušpiníš si svoje drahé šaty…“

„Jen ať jde,“ vložil se do rozhovoru Josef. Bylo jasné, že chce mít v Herodově blízkosti někoho svého, někoho spolehlivého, kdo na zpupného bega dohlédne. Dodal však jen: „Je nejvyšší čas, aby získal válečné zkušenosti.“

Semira pohlédla na Davida. Očekávala, že i nejmladší princ se hrdě postaví a požádá otce o dovolení cválat s bratry do boje. Ale neudělal to. Vůbec nic neříkal, jen bystrýma očima sledoval počínání kagana a ostatních princů, pozorně naslouchal a za neproniknutelným výrazem jeho tváře vířila smršť nevyslovených myšlenek a utajených pocitů. Semiře jeho nečinnost připadala zbabělá a k jejímu vlastnímu překvapení ji z toho poznání zaplavilo

zklamání a roztrpčení. Ještě před chvílí se jí zdálo, že se v Davidovi skrývá něco víc. Teď jí ale mnohem více imponovali oduševnělí Herod a Juda. Z nich sálala bojovnost, jaká klokotala i v jejích vlastních tepnách.

Kagan Josef se obrátil k Jochananovi.

„Přišlo to dřív, než jsme si mysleli, švagře. Dodržíš svůj slib a povedeš Alany do boje? Podřídíš se Herodovu velení?“

„Nevidím jinou možnost. Otázkou zůstává, co se svatbou. Počkáme s ní až do Judova návratu z bojiště?“

„Kdepak. Naše spojenectví je třeba zpečetit ihned. Přeji si, aby Juda odcválal do boje už jako ženatý muž a tvůj zeť.“

„Tak kdy vystrojíme svatbu?“

„Nač čekat? Rabín Chaim oddá snoubence hned zítra.“ Semira vytřeštila oči a naprázdno polkla. Dojem zvířete v kleci byl pryč. Vystřídal ho pocit odsouzence, nad nímž právě vyřkli osudný ortel.

Chadžira probudili ještě před úsvitem. Nakonec ho únava zmohla přímo ve stáji a on usnul na seně u koní. Strážcové ho proto museli chvíli hledat, takže ho do nového dne vyslal podrážděný kopanec velitele hlídky. Posel si z toho ale těžkou hlavu nedělal, v ukřivděných pocitech se neutápěl. Byl na takové zacházení zvyklý. Raději se soustředil na své povinnosti.

Dali mu zpět jeho nepromokavé kožené pouzdro, jen s novým obsahem. Jak mu prozradil upovídaný strážce, na pergamenech byly zapsány příkazy samotného bega Heroda. Chadžir je měl co nejdříve doručit do pevnosti Šarkil na řece Don a odevzdat do rukou samotného tarkana Elazara.

Nebručel, nestěžoval si na příliš krátký odpočinek. Přesně s tímhle počítal. V rychlosti si odbyl ranní modlitbu, skláněje čelo k vypůjčenému koberečku, a vyskočil na čerstvého koně.

Nad zelenými rovinami rozříznutými stříbrnou stuhou Itylu se zatím jen váhavě rozednívalo, když Chadžir projel bránami a uličkami západního města a po blátivé cestě vinoucí se podél řeky vyrazil na severozápad.

Déšť ustal už někdy uprostřed noci. Teď na stepi ležel příkrov husté mlhy.

Cvalem se ženoucí osamělý jezdec v ní zmizel jako duch.

KAPITOLA DRUHÁ

Kořist a sláva

Modla stála až úplně nahoře u lesa, vysoko na svahu sevřeném z jižní strany Itylem a ze západu do něj se vlévající Rudou řekou. Popravdě řečeno, modla za moc nestála – vlastně to byl jen neopracovaný šedivý balvan, pokrytý runami a jednoduchými, hrubě vytesanými obrazci. Einar Sigmarsson si s tím však nedělal těžkou hlavu. Svému účelu ten kámen vsazený mezi mechem zarostlé kořeny starého košatého dubu poslouží dobře. Severští bohové nebyli vybíraví a neohrnovali nosy nad prostými svatišti. Nebyli jako božstva takzvaných civilizovanějších národů, která se odmítala zjevit, pokud se jim někdo neklaněl v obrovských běloskvoucích chrámech se zlatými střechami – a některá ani pak ne… Zatímco si Einar ve slábnoucím podvečerním světle prohlížel kámen, z velkého tábora dole u soutoku ještě pořád k obětišti stoupal početný zástup vystrojených Varjagů. Stezka těsně pod lesem ústila na širokou plošinu. Ze svěží jarní trávy vykukovaly bílé kameny, tvořící posvátný kruh – prostá modla byla jeho součástí. Einar kruhem odvážně prošel, následován dvojicí pobočníků, kteří mezi sebou vedli neklidného mladého býka. Ostatní muži se rozestavovali po obvodu kruhu.

Rytiny na posvátném kameni ještě neobrousily živly, takže se dalo rozeznat, že tady někdo nepříliš šikovnou rukou zobrazil robustního vousatého muže v dvoukolovém vozíku, taženém spřežením statných rohatých kozlů. Bojovník svíral v ruce obrovité válečné kladivo. Z něj vylétávaly klikaté blesky a zasahovaly trolly a velké hady, zobrazené dole pod koly vozu.

Takže Thor, pokýval Einar zamyšleně hlavou. Osobně sice upřednostňoval jednookého, vševědoucího Odina, ale ani jeho udatný syn nebyl k zahození. Jestli tímhle obřadem přejde na Einarovy družiníky alespoň zlomek moci ze strašlivého kladiva Mjóllnir, postrachu všech démonů na zemi i v Asgardu, nepochybně budou sklízet jeden válečný úspěch za druhým.

„Začněme, než se úplně setmí," obrátil se Einar k pomocníkům. Býk byl čím dál nervóznější, jako by věděl, že tmavé skvrny pokrývající balvan nepatří k přirozenému zabarvení kamene. Muži museli ze všech sil zatáhnout za provazy přivázané k rohům, aby ho dostali blíž.

Einar se rozhlédl po účastnících rituálu za obvodem kruhu a pozvedl obě ruce. V jedné svíral obětní sekeru s krátkým topůrkem a masivním ostřím.

Hučení hlasů postupně utichalo.

„Mocný Thore!" zvolal. „Trollobijce, krotiteli strašlivého midgardského hada, prvorozený synu velkého Odina! Přišli jsme tě uctít krví a požádat o přízeň na nadcházející válečné výpravě! Už zítra spustíme lodě na vodu a poplujeme na jih, do země Bulharů. Loni mě ponížili, chtěli mě mučit a popravit jako obyčejného zloděje. Dopřej mi, abych se jim mohl náležitě odměnit! Jako platbu přijmi krev tohoto zvířete!"

Ruce nad Einarovou hlavou se spojily a obě dlaně sevřely topůrko. Pomocníci potáhli býka tak, aby co nejlépe nastavili jeho šíji připravené zbrani.

„Velký Thore!" zvolal Einar znovu a napjal svaly…

„Zadrž!" vykřikl někdo v davu.

Sigmarsson se zarazil, a když pátravým pohledem přelétl shromáždění, z očí mu sršelo víc blesků než z Thorova kladiva za jeho zády.

„Vyzývám tě!" dodal hlas. „Na život a na smrt! O titul konunga a velitele výpravy!"

„Tak nepovykuj zpoza ostatních a předstup!" vyštěkl Einar podrážděně a spustil ruce se sekerou. Býk koulel očima. Zpod ocasu mu do trávy posvátného kruhu pleskala strachem vypuštěná lejna.

Zástup se roztrhl a pás bílých kamenů na obvodu kruhu

překročil šlachovitý muž v šupinovém pancíři, vysoké přilbici a s obnaženým mečem v pravačce.

„Ferth?“ přimhouřil Einar oči. „Zbláznil ses? Co to do tebe vjelo?“

„Rozhodl jsem se!“ hulákal vyzývatel, a když udělal další krok, zapotácel se. „Když ses sem koncem podzimu připlazil i se zbytky Bragiho vojska, moje skalla se ti stala útočištěm. Dokonce jsem ti pomohl odrazit Čeremisy, kteří ti šli po krku a toužili dokončit ta jatka, rozpoutaná nahoře na Rudé řece. Přijal jsem tě na zimu jako vlastního bratra. A jak ses mi odměnil? Za mými zády jsi přemlouval mé muže k jarní výpravě do Bulharska. Až dokud jsi je velkohubými sliby všechny nezískal na svou stranu! Postupně jsi převzal velení a teď si nejspíš myslíš, že jsi konungem celé Ferthskally!“

„Jsi ožralý, Ferthu,“ zachmuřil se Einar. „Od rána jsi v jednom kuse něco proléval hrdlem, střídal jsi medovinu s pivem a teď nevíš, co říkáš. Přece jsme se dohodli, že výpravu povedeme spolu, jako rovný s rovným. Jako bratři!“

„Tak proč jsi ty rozhodl, že vyplouváme zítra? Proč ty vedeš tenhle obřad? Na tomto obětišti má jenom moje ruka právo prolít krev na Thorovu počest!“

„To se přece nemusí řešit zbraněmi,“ pokusil se Einar o smířlivější přístup, ačkoli v sobě dusil podráždění. „Vrátíme se do skally, posadíme se ke džbánu a o všem si promluvíme…“

„Ne!“ pozvedl Ferth meč a výhružně jím zamával. „Tvých lstivých řečí a slibů už bylo dost. Vlk nemá dvě hlavy. A výpravu do Bulharska nemůžou vést dva náčelníci. Konung musí být jen jeden, a my teď rozhodneme, kdo z nás to bude. Starým dobrým holmgangem, soudem bohů. Chop se meče!“

„Varuju tě, Ferthe,“ přešel Einarův hlas do hrozivého vrčení. „Netvrdím, že jsem lepší válečník než ty. Ale dnes jsem toho vypil o dost míň než ty. Chlast sice dodává odvahu, ale bere rozvahu. A v boji určitě není dobrým pomocníkem. Navíc, sotva stojíš na nohou, takže by to nebyl poctivý souboj…“

„Zavři už konečně hubu!“ zařval Ferth, rozehnal se mečem a rozběhl se středem kruhu přímo k Einarovi.

Sigmarsson nezaváhal. Odhodil obětní sekeru – k boji se kvůli krátkému topůrku nehodila – a vyškubl z pochvy u boku vlastní meč. Ferth nesrozumitelně zavyl, vyrážeje ze sebe dlouho potlačovanou zášť, a vší silou švihl mečem. Einar odrazil zubatou čepel neméně mocným úderem a zároveň hbitě uskočil stranou. Ferth ztratil rovnováhu. Einarovo další jednání už řídily instinkty – bleskově se otočil a bez zaváhání sekl Fertha do zátylku. Úder byl tak silný, že Ferthovi oddělil hlavu od těla. Skutálela se do trávy a posvátný kámen s obrazcem Thorova spřežení postříkal mohutný gejzír krve z hladce uťatého krku.

Shromáždění, které při Ferthově útoku vzrušeně zahučelo, teď zaraženě ztichlo.

Bezhlavé tělo se svalilo ke kořenům dubu a naposledy škublo nohama. Býk ucítil krev a vyplašeně zabučel, zadusal kopyty. Dva pobočníci měli co dělat, aby ho udrželi na místě.

„Do prdele," zaklel Einar tlumeně. „Do zasrané prasečí prdele!"

Chvíli tam jen tak stál, ruku s mečem svěšenou. Pak se obrátil tváří k zamlklému shromáždění.

„Tohle jsem nechtěl," procedil skrz zuby. „Neměl jsem v plánu Fertha zabít. Dokonce jsem ani netušil, že přede mnou skrývá tolik nenávisti."

„Thor rozhodl!" zvolal pohotově jeden z Einarových družiníků. Patřil k mužům, které po porážce helgardského vojska loni u Rudé řeky Einar vytáhl z močálů a zachránil před krvelačnými čeremiskými pronásledovateli. „Holmgang proběhl tak, jak zákony káží! Výsledek je boží vůlí! Ko-nung! Ko-nung!"

S těmi slovy vytáhl meč a začal si jílcem bušit do prsního pancíře. Chlapi, které Einar shromáždil po těch podzimních jatkách, se okamžitě přidali. Postupně se probírali i zaskočení Ferthovi chlapi a sbor hlasů sílil.

„Ko-nung! Ko-nung!"

A zatímco mu sto padesát mužů okolo kruhu i na svahu provolávalo slávu, Einar schoval meč, zvedl z trávy sekeru a jediným mocným úderem býka skolil. Lidská krev na kameni se smísila s krví obětovaného zvířete.

„Ko-nung! Ko-nung!"

Varjažská politika je tak jednoduchá! pomyslel si Einar, který loňské léto strávil v Bulharsku a získal tam zkušenosti s mravy a zvyklostmi civilizovaných lidí. Byli stejně krutí a bezohlední jako Varjagové, ale nikdy věci neřešili přímo, tváří v tvář, jako to právě udělal on. Možná byl tenhle způsob barbarštější, ale zároveň mu připadal čestnější.

Oslavné volání mužů a vůně krve mu rozbušily srdce. Otočil se k davu čelem a rázně pozvedl ruce. Ze sekery v jeho pěsti stékala býčí krev. Pokřik a rytmický lomoz ještě zesílily.

Jenže pak, zničehonic, se hučící sbor najednou zlomil a rozpadl na jednotlivé hlasy. Znělo v nich překvapení, obava a výstraha. Einar, vzhlížející k večernímu nebi, sklonil pohled.

Všichni se dívali na les za jeho zády.

„Konungu!“ zvolal varovně jeden z pobočníků a ucouvl kolem Sigmarssona, vytahuje od opasku sekeru. Také on se vystrašeně díval ke stromům.

Einar se rychle otočil.

V lese za posvátným kamenem a mohutným dubem už se zešeřilo. A v tom houstnoucím přítmí se rozhýbaly stíny. Vypadalo to, jako by se temnota ve spletitém podrostu zhmotnila a ožila.

Jako by prolitá krev namísto bohů vyvolala lesní démony.

Einar si přehodil obětní sekeru do levé ruky a pravačkou opět tasil meč. O krok ustoupil, rozkročil se a přikrčil tělo do bojové pozice. Jeho dva pobočníci také přestali couvat a zaujali místa po jeho bocích. Pokřikování a řinčení železa za jejich zády svědčily o tom, že i ostatní Varjagové se chystají přiskočit svému vůdci na pomoc.

Pak blížící se stín dupl kopytem a Einarovi se ulevilo. Takže to nebyl nehmotný přízrak, který není možné zranit. Cokoli, co vydává při chůzi zvuky, má tělo z masa a kostí a je tedy možné do toho sekat.

Z lesa vykročil statný tmavý kůň. Jezdec na jeho hřbetě narovnal hlavu, doposud skloněnou kvůli větvím, a zatáhl za uzdu. Hřebec zastavil na okraji posvátného kruhu.

Einar ohromeně civěl na neznámého. Byl zahalený do odraného černého oděvu a přes ramena měl přehozenou tmavou medvědí

kožešinu. S pochmurným zevnějškem kontrastovala mrtvolně bledá, dočista holá hlava s pokožkou pokrytou ošklivými jizvami.

„Démon!“ vykřikl některý z chlapů. „Přilákala ho vůně lidské krve!“

Kdosi hodil oštěp. Mířil dobře. Ale když už to vypadalo, že hrot probodne cizincův trup, muž náhle mávl pravou rukou a srazil oštěp stranou. Ozvalo se při tom zařinčení, jako by hrot narazil do něčeho kovového. Žádnou zbroj však neviděli.

Varjagové se rozkřičeli.

„Přestaňte!“ zařval Einar a rozpažil ruce, jako by byl nějaký čaroděj a chtěl mezi neznámým a shromážděním vztyčit neviditelný magický štít. „Já ho znám!“

To chlapům sebralo vítr z plachet. Odhodlaný křik pomalu utichal.

„Koščeji?“ zíral Einar na jezdce. „Jsi to ty? Nešálí mě zrak?“

„Oči máš úplně v pořádku, Sigmarssone,“ odvětil jezdec podivně syčivým hlasem, který Varjagy definitivně umlčel.

A tehdy konečně zaslechli dusot ostatních koní. Lesem totiž přijížděli další jezdci – zpočátku jen záhadné pohyblivé stíny, pak se tu a tam matně zaleskla ocel a nakonec se z šera začali vynořovat statní ozbrojenci.

Muži na obětišti na ně civěli s pokleslými čelistmi. Ti z nich, kteří se zúčastnili podzimního tažení nebohého Bragiho Halvorssona proti Čeremisům na severu, je totiž znali – a až do této chvíle žili ve skálopevném přesvědčení, že už žádného z nich nikdy neuvidí. Proto když teď tihle ztracenci vyjížděli z lesa a zastavovali koně na okraji travnaté plochy, nejeden Varjag si pomyslel, že se mu zjevila družina mátoh, přízraků, duchů mrtvých.

„U bohů…“ zachraptěl Sigmarsson. „Vy jste se vrátili.“

„Zdravím tě, Einare,“ řekl plavovlasý obr v čele družiny, seskočil z koně, přešel ke konungovi a napřáhl k němu ruku.

„Vítej, Muromče,“ usmál se Einar od ucha k uchu a podávanou ruku pevně, s nepředstíranou vřelostí sevřel.

„Tak, loupežnický příteli,“ zvolal Ilja bodře a lačným pohledem přelétl dlouhatánský hodovní stůl, k němuž se nedočkavě hrnulo

sedm bohatýrů i Einar se svou osobní družinou, „předveď svou pohostinnost! Co dobrého nám nabídneš na uvítanou?“

„Tohle je další důkaz, že božské sudičky tkají nitě vašich životů z ryzího zlata, bohatýři,“ zavrtěl Sigmarsson hlavou. „Dorazili jste sem zrovna v předvečer spuštění našich drakkarů na vodu. Tedy v čase hostiny na rozloučenou. Jen se podívejte, na stůl už se nese pečené jehněčí, támhle se v kotli vaří zvěřina, a to ještě nabodneme na rožeň toho býčka z obětiště – bohům určitě stačila jeho krev, o maso se postaráme my…“

„K jídlu se dostaneme později,“ přerušil ho Ilja nedočkavě. „Já mluvím o pořádném přípitku. Co žbluňká v sudech a džbánech?“

„Na co jen budeš mít chuť. Pivo, nedávno uvařené a dobře vychlazené…“

„Studené pivo?“ přerušil ho Mikula Seljanovič a nakrčil pórovitý nos. „Co je to za hnus? Pivo se má pít správně ohřáté…“

„Mýlíš se, příteli, není to hnus. Právě naopak, vychlazené pivo je namouduši lahodnější než ohřáté. Tak, co tady máme dál? Celý šik džbánků s medovinou – je trochu kyselá, ale zato ostrá, rychle rozveselí. Nu a právě pro tuhle příležitost jsem schovával soudek semenderského červeného, nejlepšího vína z proslulých chazarských vinohradů na chvaliském pobřeží. Čemu dáš přednost, Muromče?“

„Proč vybírat?“ zaleskly se Iljovi oči. „Ochutnáme všechno, pěkně postupně! Ale začněme medovinou, ta nám zahřeje zkřehlé kosti – už sice přišlo jaro, ale z podobné celodenní jízdy chladnými lesy člověka stejně zebe. No tak, nalévej, nalévej!“

Einara ta výzva docela pobavila, ale všiml si, že prošedivělý Jegor Svjatogor a rozčepýřený Mikula si za Iljovými zády vyměnili zachmuřené pohledy. Muromec zase postřehl, že Varjag udiveně hledí přes jeho rameno. Pochopil a otočil se ke svým druhům.

„Co je?“ zavrčel, když viděl jejich nesouhlasné výrazy. „Už zase se potají dohadujete za mými zády? To si nemůžu ani připít s přítelem, aniž byste začali bručet?“

„Kdyby šlo jen o ten přípitek, nikdo by si s tím hlavu nelámal,“ zachmuřil se na něj Jegor. „Ale ty víš, že nezůstane jen u něj. Kroť se s tím pitím, chlapče. Loni ses celé léto statečně držel; jakž takž ses zbavil opilství, které sis vypěstoval doma v Karačarově, když jsi

ještě medovinou zaháněl mrzáckou zatrpklost. Jenže v zimě u Čudů jsi zase začal bezuzdně chlastat…“

„A co jiného se tam dalo dělat?“ odsekl Ilja podrážděně a obrátil se k Einarovi. „Sníh nás odřízl od světa a těch několik nudných měsíců v Paranze se bez chlastu nedalo přežít. Přes den jsem poctivě cvičil zacházení s mečem a lukem a po nocích jsme pili jako duhy. Podotýkám, že *všichni!*“

„Vždyť to je rajský osud,“ zastal se ho Sigmarsson. „Takovým odměňují bohové ve Valhalle největší hrdiny – přes den bojují, v noci hodují, všechno s plným nasazením…“

„Vidíte?“ loupl Ilja okem po ostatních bohatýrech. „Ten varjažský loupežník mi rozumí…“

„Protože neví, jak se v posledních dnech každé ráno třeseš, kroutíš se v dávivých křečích a občas, když si myslíš, že tě nikdo neslyší, taky skučíš bolestí,“ zabručel Mikula. „Možná nemáme právo ti opilství vyčítat – vždyť všichni si rádi prolijeme hrdlem něco ostřejšího. Všichni kromě támhle Koščeje, který se v poslední době živí bohové vědí čím – možná krví panen…“

Tajemný muž v černém odpověděl na Seljanovičovo rýpnutí jen krátkým, chladným pohledem.

„…ale co je moc, to je moc,“ obrátil se Mikula zpátky k Muromci. „Čudové si sami všimli, že ti chlast začíná škodit a obírá tě o sílu. Nevšiml sis, jak před tebou nenápadně schovávali džbány a sudy?“

„Ne, to jsem si teda nevšiml!“

„Protože ti medovina zamlžila zrak,“ přidal se Jegor. „Doufali jsme, že po odjezdu z Parangy, na cestách, se to zase změní, že se přestaneš dennodenně ožírat do bezvědomí. Ale jak vidím, nebude to tak jednoduché. Vzpamatuj se, synku!“

Ilja se nadechl k ostré odpovědi, ale když viděl nesouhlasné pohledy také ostatních členů družiny, Aljoši, Samsona a Danila, zase jen vydechl, mávl rukou a otočil se k Einarovi.

„Neposlouchej je, příteli!“ zvolal s hraným veselím. „Naplň mi kovš, ať si připijeme na uvítanou!“

Mezitím se Varjagové i kyjevští bohatýři usadili ke stolu. Vyřezávané křeslo v jeho čele zívalo prázdnotou, ale Einarovi

pobočníci neváhali, přinutili čerstvého konunga vstát z obyčejné lavice a zaujmout čestné místo. Zjevně z toho byl trochu v rozpacích. Skalla ještě před soumrakem patřila Ferthovi a on se tady pořád cítil jako vetřelec. Ale tak už to mezi Varjagy chodilo. Dnes sedíš na trůnu, zítra tvůj popel víří nad chladnoucími uhlíky pohřební hranice.

Při přípitku si už i Einar všiml, že Ilja, přestože měl pověst siláka, zvedá kovš k ústům trochu rozechvělou rukou a medovinu do sebe lije dychtivě, nedočkavě, až mu stéká po zlatavých vousech. Jako člověk, co se několik dní potácel rozžhavenou pouští a pak konečně našel oázu s jezírkem.

Hodovníci sborově zavzdychali, říhli, hřbety rukou si otřeli vousy a pustili se do jídla.

„Takže se ti to podařilo, Einare," zamumlal Jegor s plnými ústy. „Utekl jsi čeremiským pronásledovatelům."

„Jo," přikývl Sigmarsson, zatímco si trhal chleba a nabíral jím hustou směs zvěřiny a rozvařené zeleniny – kousky masa lovil ještě pořád zkrvavenými prsty. „Dobrých deset dní jsem se nenápadně plížil podél Rudé řeky a sbíral v lesích a močálech zbytky Bragiho vojska. Některé chlapy se nám dokonce podařilo vysvobodit z Varganova zajetí. Povedlo se mi dát dohromady asi sedmdesát chlapů. Tady ve Ferthově skalle jsme strávili zimu, lízali si rány a čekali, až jarní tání rozláme ledy na Itylu."

„Říkal jsi, že chceš ráno vyplout," zajímal se Mikula. „Kam? Co máš v plánu?"

„Můžete třikrát hádat. Když připočítám i Ferthovy muže, mám teď na povel asi… sto padesát chlapů. A po Bragim tady zůstaly všechny lodě. Takže popluju po proudu, do Bulharska."

„A tam? Přidáš se ke Svjatoslavově výpravě do Chazarska?"

„E-e," zavrtěl Einar hlavou. „Podle toho, co vím, Svjatoslav právě v těchto dnech vyráží z Bolgaru na jih. Už ho asi nezastihnu. Ne že bych po takovém setkání toužil."

Bohatýři se na něj podívali – kromě Ilji, jenž si právě ze džbánu potřetí naplňoval kovš, a Koščeje, který střídmě jedl, měl jako obvykle nepřítomný pohled a zdálo se, že ho dění kolem ani trochu nezajímá.

Jegor přimhouřil oči. „Aha. Chápu. Přesně na to jsi čekal, že? Emír a velkokníže vytáhli paty i s většinou ozbrojených sil a Bulharsko zůstalo skoro bez ochrany. Chystáš se toho využít, hm?“

„Už jsem prostě takový,“ pokrčil Einar rameny. „Lupič a hrdlořez. Vždyť mě znáte. Trochu postraším v Bolgaru a pak vypluju proti proudu Kamy. Budu shromaždbvat kořist z kupeckých osad a táborů v povodí. Pěkně po varjažsku – někde obchod, jinde drancování. Prý těmi oblastmi proudí spousta zboží. Přes léto si nahrabu a pak možná popluju přezimovat zpátky do Helgardu – po Bragiho smrti zůstalo hradiště bez pána.“

„Velká škoda, že ses nevzdal loupežnických choutek,“ povzdechl si Jegor a odhodil jehněčí kost přes rameno; na podlaze se o ni okamžitě porvali psi. „Tyhle tvé sklony z nás zase můžou udělat nepřátele.“

Kolem sedící Varjagové zpozorněli. Konung ale nevypadal, že by to považoval za urážku nebo podnět k hádce. Naopak – chápavě přikývl.

„Já vím. Jste pořád oddaní Svjatoslavovi a Bulharsko je teď vlastně kyjevskou državou. Když na ně zaútočím, budu jednat nepřátelsky vůči vašemu pánovi.“

„Přesně tak to je,“ přisvědčil Jegor. „Ale nemuselo by.“

„Ne, nemuselo,“ usmál se Einar. „Pokud se ke mně přidáte.“

„Spíš jsem si představoval, že by ses *ty* přidal *k nám.*“

„Na výpravě do Chazarska?“

„Jistě.“

„Jenže to by znamenalo podřídit se Svjatoslavovi.“ Einarovy veselé oči zlehka potemněly. „Muži, který mě před několika měsíci odsoudil k smrti.“

„Když mu slíbíš věrnost, všechno bude zapomenuto. Přimluvíme se.“

„Mám snad prosit o milost? Toho se nedočkáte.“

„Kdo mluví o něčem takovém? Velkokníže nikdy nežádá, aby před ním někdo padal na kolena…“

„Mýlíš se. Už jsem před ním klečel. A taky jsem cítil rány bičem, který švihal na jeho povel.“

„Jenže tehdy jsi byl odsouzenec, lapený štvanec. Tentokrát

budeš velitelem žoldnéřů, kteří přijdou jako svobodní muži a nabídnou Svjatoslavovi své meče a sekery. Tam na jihu se mu teď bude hodit každý bojeschopný chlap. Neodmítne tě, o tom jsem přesvědčen, jako je Bůh nade mnou. Spíš tě přivítá s otevřenou náručí."

„Možná. Ale proč bych měl na to všechno přistoupit? V Bulharsku mě čekají hory kořisti, která je lehce dostupná, skoro nehlídaná, a přímo prosí, aby se jí někdo zmocnil. V Chazarsku bych si ji musel tvrdě vybojovat."

„A právě v tom je ten rozdíl, Sigmarssone," pohlédl mu Jegor přímo do očí. „Neříkej mi, že kořist je to jediné, na čem ti záleží. Pozemský blahobyt je přece pomíjivý. Aby tě valkýry odnesly do Valhally a abys mohl zasednout na čestné místo za Odinovým stolem, musíš v životě získat něco více. Určitě víš, co mám na mysli."

„Jistěže vím," zachmuřil se Einar zamyšleně. „Válečnou slávu."

„Přesně. A ta tě čeká v Chazarsku, ne na loupeživé výpravě někde v osadách podél Kamy. Netvrďte mi," rozhlédl se také po ostatních, pozorně naslouchajících Seveřanech, „že v nikom z vás není pravý Varjag, který víc touží po hrdinských skutcích na válečném poli než po vypaseném břichu a povolných otrokyních. Budete krást někde v závětří, zatímco jiní muži z vašeho rodu, táhnoucí pod Svjatoslavovým a Sveneldovým velením, budou na jihu dobývat říše překypující bohatstvím? Budete sbírat drobky zpod stolu, zatímco skutečnou hostinu vystrojí někde úplně jinde?"

Někteří Varjagové začali souhlasně pokyvovat hlavami. Einar odstrčil misku s jídlem, opřel se v křesle, ještě čpícím potem nebohého Fertha, a zamyšleně se napil vína.

„Máš obratný jazyk, Jegore," přiznal. „Rozhodně víš, jak přesvědčit o své pravdě. Ale že se ty, oddaný křesťan, oháníš Valhallou, to tě usvědčuje ze snahy ošálit mě za každou cenu…"

Jegor se letmo usmál. „Může to tak vypadat, vím. Ale nelžu ti, Sigmarssone. Spíš ti chci dobře poradit. Neútočte na Bulharsko a neudělejte ze Svjatoslava svého úhlavního nepřítele. Namísto toho vstupte do jeho služeb a udeřte s ním na Chazary. Slyšel jsi vůbec, jaké nevýslovné poklady čekají v městech na pobřeží Chvaliského

moře a na úpatí Zlatých hor? Ten kraj přetéká vínem, zlatem a krásnými ženami!“

Einar se po krátké odmlce, kterou jeho muži naplnili vzrušeným dohadováním se o správnosti nebo zrádnosti Kyjevanova návrhu, prohnaně usmál:

„Vím, o co ti jde především, Jegore. Chceš své družině zajistit odvoz až do Chazarska.“

Šedivý bohatýr mu prohnaný úsměv vrátil. „Samozřejmě. Ale taky víš, že má slova jsou pravdivá. Zvážíš to?“

„Zvážím. Ale nechtěj ode mě odpověď hned teď. Nechám si to projít hlavou cestou do Bulharska. Poplavíte se s námi?“

„Jestli pro nás najdeš kousek místa na nějaké palubě…“

„Jistěže. Koneckonců, moc vás nezůstalo. Když jsme se loučili tam nahoře v lesích u Kunbyše, bylo vás skoro dvakrát tolik.“

Jegorovi nevadilo, že Einar překotně změnil téma. „Vzhledem k tomu, jakými hrůzami jsme prošli, jsme ještě vyvázli s únosnými ztrátami. I když, samozřejmě, škoda každého dobrého chlapa…“

„Budete mi muset o té cestě vyprávět. Zažili jste asi neuvěřitelné věci, co?“

„To si ani nedokážeš představit, Sigmarssone. Viděli jsme bytosti a navštívili místa, o jakých jsi neslyšel ani v ságách šílených bardů…“

„Věřím… Ze severu v poslední době přicházely pěkně strašidelné zvěsti. Celou zimu jsme žili v přesvědčení, že se na jaře Vargan vydá na velkou válečnou výpravu na jih, že udeří na povodí Itylu a Kazanky, zkusí rozbořit hradby Kazaně… A pak najednou dorazila zpráva, že vládce Čeremisů zaklepal kopyty. Prý ho zabili přímo v jeho domě i se všemi rodovými náčelníky. Nevíte o tom náhodou něco?“

„Víme,“ přisvědčil Jegor a vysoké čelo, přecházející do lysiny, se mu zkrabatilo vráskami.

„I když bychom raději nevěděli,“ prohlásil Ilja. Jazyk už měl trochu neposlušný – medovina z jeho kovše mizela mnohem rychleji než z kteréhokoli jiného, a to si nikdo z hodovníků pití rozhodně neupíral.

„Někteří tvrdili, že čeremiské náčelníky zabil jeden jediný

muž,“ pokračoval Einar a sklopeným zrakem bloudil po spletích škrábanců na desce stolu. „Jiní zase blouznili něco o tom, že to nebyl člověk, ale démon. Prý se od něj odrážely šípy a meče se mu lámaly na holé kůži, jako by ho pokrýval zázračný pancíř. Když už jsme u toho,“ v tu chvíli vzhlédl a podíval se na temnou postavu na vzdáleném konci stolu, „nemohl jsem si nevšimnout, jak Koščej odrazil tam nahoře na obětišti vržený oštěp. Viděl jsem, že ho srazil pouhou rukou, ale znělo to, jako když zařinčí ocel o ocel.“

„Zbytečně tlumíš hlas, Sigmarssone,“ zabručel Jegor. „Koščej tě slyší.“

„Ale…“

„Má smysly bystřejší než kterýkoli smrtelník. Dokonce ostřejší než divoká šelma.“

„A má i další schopnosti, o kterých ti ani nebudeme říkat, protože bys nám vynadal do bláznů,“ dodal Mikula a koutkem oka se podíval na Koščeje. Černooděnec se s očividnou nechutí nimral v jídle a ani jediným mrknutím nebo ohlédnutím nedal najevo, že by rozhovor vnímal.

„Ale vždyť,“ zachraptěl Einar, „když jsme se na podzim loučili, byla to jen slabá, v horečkách se svíjející troska. Měl duši na jazyku…“

„To už dávno neplatí,“ odvětil Jegor. „Pamatuješ si na důvody naší cesty na sever? Proč jsme vlastně putovali přes území Čeremisů k sídlům Čudů a Půlnočním horám?“

„Matně. Šlo o nějakou zázračnou dračí šupinu, rozlomenou na tři části. Chtěli jste zabránit jejich spojení…“

„Přesně tak. Černokněžník, který se o to pokoušel, naštěstí chcípl – támhleten tmavý flek na Mikulově kladivu, to je jeho kebule. Jenže pak ty šupiny spojil Koščej. A nejen to, spojil je i se sebou samotným. Prostě šupina a on splynuli. Neptej se nás, jak k tomu došlo nebo jak je to vůbec možné. Nedokážeme to vysvětlit. Pochybuju, že on sám by ti to objasnil tak, abys tomu rozuměl. Každopádně je teď magická šupina jeho součástí. A s ní do něj přešla dračí síla.“

Einar vyvalil oči. „Chceš říct, že se… dokáže proměnit v draka?“

Jegor neodvětil. Bohatýři si vyměňovali pohledy, jako by se navzájem neslyšně vyzývali k nějakému argumentu, který by mohl být zápornou odpovědí na Einarovu otázku. Jenže nikdo z nich se neozval. I nový konung Ferthskally a přítomní Varjagové vyděšeně zmlkli a nenápadně, po očku vrhali pohledy na Koščeje. Zdálo se, jako by to vůbec nepostřehl. Do ticha se opile, nepatřičně zachechtal Ilja Muromec.

„Tak co, loupežnický příteli? Ještě pořád jsi ochotný vzít nás na palubu svého drakkaru?“

Sigmarsson polkl. Přesně to ho právě napadlo – že spolčit se s touhle partou je možná velmi, velmi špatný nápad. V tu chvíli však Koščej zvedl zjizvenou, odpudivě bledou hlavu, zabodl pohled malachitově zelených očí do Einara a v hnusném úsměvu vycenil neobvykle silné, špičaté zuby.

„Jistěže ano. Jinak si tu loď vezmeme sami. A kdokoli, kdo se nám v tom pokusí zabránit, skončí jako ta čeremiská havěť nahoře v Kokšaze.“

Byla to jediná slova, která čaroděj toho večera vyřkl, ale i když bohatýři a Varjagové potom pili s velkou vervou, dobrá nálada už se jim nevrátila.

Večer pokročil. V jednu chvíli Ilja zablábolil něco o plném měchýři a vrážeje do všeho, co mu stálo i nestálo v cestě, vypotácel se na dvůr. Když se dlouho nevracel, Jegor poslal Aljošu, ať se po něm poohlédne. Kněžic po chvíli přiběhl zpět a vyděšeně zavolal ostatní. Vyhrnuli se na dvůr a našli Muromce ležet v kaluži vlastních zvratků. Kroutil se v bolestivých křečích, skučel jako raněný pes a plačtivým hlasem volal svou nebohou vjatičskou matičku. A jak se mu blouznivé představy mísily v hlavě, občas vyslovil i jméno milované Dinary.

Když na něj Samson Samojlovič posvítil loučí, zahlédli v Iljových zvratcích tmavé šmouhy.

„Je to krev?“ zeptal se Mikula znepokojeně.

„Je,“ přisvědčil Aljoša. „Vrátilo se to.“

„Co se vrátilo?“ podíval se na něj Danilo.

„Jednou se mi Ilja svěřil. Prý doma v Karačarově, těsně před tou

loňskou pohromou, už začal v ranní stolici a zvratcích pozorovat krev. Když pak po čarodějném uzdravení na čas praštil s pitím, přestalo to. Jenže je to zpátky.“

„To je zlé,“ bručel Mikula. „Hodně zlé.“

„Mamlas jeden pitomý, zabedněný!“ zanadával Jegor rozzlobeně, ale byl to právě on, kdo špinavého Ilju zvedl a s pomocí ostatních odnesl do postele. A tam u něj hodnou chvíli seděl a bděl, aby se přesvědčil, že se mladík neudusí vlastními zvratky. Přitom se tiše modlil. Nakonec ale i jemu klesla brada na prsa.

Skalla ztichla a podnapilí muži se uložili ke spánku anebo zalezli do tmavých koutů ještě trochu osahat ženské. Dlouhou síní znělo chrápání, tichý šramot a občas tiché zachichotání nebo sten.

Najednou po stěnách neslyšně přeplul rozevlátý stín. Psi, kteří ještě zápasili s největšími kostmi od večeře, zvedli hlavy, zastříhali ušima, zavětřili. Kromě kratičkého vrznutí pantů na dveřích a neklidného zakomíhání loučí ale nezachytili nic, co by stálo za rozčilování a štěkání. Trochu zmateně to nechali být a sklonili tlamy zpátky ke kostem.

Koščej jako duch vyklouzl z domu, vešel do blízké stáje a vyvedl odtamtud koně s nasazenou ohlávkou. Opatrně s ním prošel mezi chýšemi, na okraji osady vyskočil na neosedlaný hřbet zvířete a kopl ho do slabin. Temné lesy nad Rudou řekou ho zhltly jako jeden z mnohých nočních stínů.

Vrátil se až krátce před úsvitem. Postaral se o koně, a když vyšel ze stáje, zastavil se u napajedla uprostřed dvora. Jak si tak smýval z rukou a obličeje ještě ne zcela zaschlou krev, najednou prudce zvedl hlavu. Jeho nadpřirozené smysly ho varovaly před slídivým pohledem. Otočil se tak rychle, až okolo něj zavlály cípy rozedraného oděvu a huňatého pláště. Oči mu zazářily, ne snad odleskem nějakého zbloudilého nočního světla, ale vlastním strašidelným svitem. Zároveň vycenil zuby a prsty se mu začaly protahovat a zahrocovat.

Pozorovatel se ale nesnažil schovat, ani se před démonickým zjevem nedal na útěk. Přihrbeně se opíral o jeden ze sloupů přístřešku se dřevem, za nímž ho Koščej předtím nepostřehl. Zpod

slepených vlasů, které mu padaly do obličeje, upřeně pozoroval čaroděje.

Koščej zavětřil. Moč, žluč, žaludeční šťávy, natrávený chlast, dávno nesmytá špína.

„Muromec," řekl. Stříbřité hroty se stáhly zpátky a prsty zase získaly obvyklý tvar.

„Koščej," zachraptěl Ilja, hrdlo spálené vlastními kyselinami. „Další příjemná noční projížďka?"

Čaroděj se ušklíbl. „Jen jsem se potřeboval trochu provětrat. V hodovní síni plné prdících a potících se Varjagů byl trochu těžký vzduch."

Muromec se dvěma prsty chytil za nos, nahlas se vysmrkal a švihl rukou, aby se zbavil zbylého hlenu. Co zůstalo, otřel do haleny.

„Nemysli si, že o tom nevíme," pokračoval. „O těch tvých výletech do lesů, které podnikáš každou noc…"

„Vrať se do postele, Muromče. Sotva stojíš na nohou. Hlavu máš ještě plnou medoviny…"

„Na mou duši, nemůžu si vzpomenout, kdy jsem tě naposledy viděl spát… Spal jsi vůbec od chvíle, kdy jsi spojil tu proklatou šupinu?"

„Já spát nepotřebuju – na rozdíl od tebe. Říkám ti, jdi si ještě zdřímnout. A přijmi přátelskou radu: ještě než vyplujeme, pořádně se umyj. Smrdíš na sto honů a být s tebou na jedné palubě by bylo skutečné utrpení."

Ilja se nenechal vyvést z míry ani odvést od svých úvah. „Mikula tě nedávno viděl, když ses vrátil krátce před svítáním. I tehdy jsi prý ze sebe smýval krev – přesně jako před chvílí. Všichni se modlíme, aby to byla zvířecí krev. Protože jestli ne…"

„Tak co?" ztvrdl tón Koščejova hlasu a čaroděj rázně vykročil proti Muromci.

Ilja necouvl. „Vzpomeň si, co jsem ti slíbil tam nahoře před Jažinou chýší. Že dohlédnu na to, abys svou moc nezneužil…"

„Moc dobře si to pamatuju, věř mi. Já sám jsem souhlasil, abys na mne dal pozor a při nejmenším podezření, že nade mnou dračí kouzla začínají přebírat moc, rázně zakročil…"

„Přesně o tom mluvím.“

„Jenže tu dohodu jsem uzavřel s bohatýrem.“ Koščej se zastavil těsně před Iljou. Oči mu pořád přízračně planuly. Muromec ani teď neustoupil. „Ne s tímhle roztřeseným, chcankami a zvratky páchnoucím chudákem, který se sotva udrží na nohou! Podívej se na sebe! Čemu ty chceš, u bohů, zabránit? Soudě podle smradu, máš problémy udržet i vlastní moč! Bohové ti dali nadlidskou sílu, dokonce tě obdarovali zbraněmi vykovanými na nepozemských kovadlinách, a co ty? Utopil jsi to všechno v chlastu, podlehl jsi té nejobyčejnější a nejodpornější lidské slabosti. Zase jsi upadl do ubohosti, ze které jsem tě já sám vyhrabal. Možná bych ti měl vrátit zpátky tvou kletbu a zase z tebe udělat křivonohého, slintajícího mrzáka. To by tvůj úpadek dovedlo k dokonalosti. Chceš to? Stačí říct!“

Až tato slova Iljou konečně otřásla. Znepokojeně se podíval do zelených plazích očí.

„Vrátit kletbu? Žvaníš! To nedokážeš!“

„Samozřejmě že dokážu.“ Pohrdání z Koščeje doslova tryskalo. „Když jsem to zlé kouzlo z tebe vysál, nerozplynulo se. Zůstalo zachyceno v úlomku šupiny na Malachitovém žezle. A šupina je teď mou součástí. Takže ta kletba žije někde ve mně. Čeká, stejně jako stovky jiných temných kouzel, se kterými kdy moje, Tugarinovo a Jažino žezlo přišlo do styku. Kdykoli to svinstvo můžu probudit a použít, jak mě jen napadne. Například tě můžu zase proměnit v chudáka. Jediným dotekem.“

Jako by ho chtěl přesvědčit, že nemluví do větru, vztáhl Koščej k Iljovi ruku. Muromec vystrašeně ucouvl, uklouzl na slizkém obsahu vlastního žaludku a dopadl na zadek.

Koščej se syčivě rozchechtal.

„Ne, Muromče,“ posmíval se mu. „Ty na mě nebudeš dohlížet, špiclovat mě a zjišťovat, jestli jsem se v noci nasytil zvířecí nebo lidskou krví. Už na to nemáš právo. Dostal jsi šanci, ale promarnil jsi ji. Všechno jsi zahodil, utopil v medovině a pocitech vlastního selhání, sebelítosti a bezmoci. Vidím do tebe, vím všechno, co se ti honí hlavou. Možná ještě pořád holýma rukama ohneš palec silnou železnou tyč, ale uvnitř jsi zůstal tím kňučícím karačarovským

slabochem a zbabělcem. Varuju tě. O nic se nepokoušej, jinak…“

Dveře skally se prudce, s rachotem rozevřely.

„Dobré ráno!“ zvolal Mikula s předstíranou dobrou náladou a rozhodil rukama, jako by chtěl obejmout rodící se den. „Člověk by si pomyslel, že po takovém hodování budu spát déle, ale prdlajs – to selské časné vstávání se mě pořád drží. I ty už jsi vstal, Koščeji? Nebo jsi dokonce vůbec nešel spát? A co ty, Iljo, co se tady povaluješ? Chceš snad spát venku? Zem je pořád studená, ještě nastydneš!“

Koščej se hnusně, opovržlivě ušklíbl, ustoupil od Muromce a chtěl nevšímavě projít kolem Mikuly. Ten se mu však rázně postavil do cesty a úsměv z jeho obličeje okamžitě zmizel.

„Víme o tobě všechno, brachu,“ zavrčel. „A sledujeme tě. Ani nepomysli na to, že by ses postavil vůli družiny, nebo dokonce ublížil kterémukoli z jejích členů. Možná jsi vyvraždil celý náčelnický sněm nahoře v Kokšaze, jenže my nejsme tlupa prašivých Čeremisů. Když se spojíme, dostaneme tě. Nemysli si, že jsi bůh. Jeden chybný krok, a jak říká Jegor, je s tebou amen!“

„Snad ses nedal na křesťanství,“ odfrkl si Koščej. „Kliď se mi z cesty, Seljanoviči, jinak zapomenu na naše někdejší přátelství!“

Mikula se na něj nepřestal hrozivě mračit, ale ustoupil.

„Já už jsem na ně zapomněl!“ štěkl za vzdalujícím se Koščejem. „Ba co víc, proklínám ho!“

Čaroděj se už ale neohlédl. Brzy jeho silueta zmizela mezi pozvolna se trhajícími nočními stíny někde na itylském břehu.

„Zkurvysyn…“ zachraptěl Ilja. Mezitím se zvedl, přidržuje se sloupu, a posadil se na jeden ze špalků pod přístřeškem. Zakašlal a hlučně si odplivl.

„Vypadáš otřesně,“ zamračil se na něj Mikula. „A jak smrdíš, bohové!“

„Když něco takového tvrdíš ty, tak to vážně musí stát za to…“

„V noci už to s tebou bylo vážně špatné, mladej. V tom, co z tebe teklo, byla i krev. Chceš se upít k smrti? Pojď, pomůžu ti dovnitř…“

„Není třeba. Ještě jsem nasáknutý medovinou, a dokud jsem opilý, nohy mě poslouchají. Když ale chlast z krve vyprchá, pak to

přijde. Muka, která odežene jen další pití.“

„Takže si to uvědomuješ?“ ustaraně si ho měřil Seljanovič. „Uznáváš, že máme pravdu, když ti připomínáme, v jaké žumpě jsi uvázl?“

Ilja si povzdechl. „Mívám světlé chvilky. Tehdy bývám odhodlaný s tím přestat. Jenomže pak přijde třesavka, studený pot a neodbytná potřeba něco si dát.“

„Ale vždyť loni ses z toho dostal poměrně lehce. Občas ti ráno bývalo špatně, ale zase tak hrozné stavy jsi nemíval…“

„Protože jsme byli pořád na cestách. Valily se na mě nové zážitky a nevídané věci, které přehlušily i touhu nasávat. Jenže pak přišlo to nečinné vysedávání v Paranze, a mezitím…“ Ztichl a zase si odplivl.

„Co mezitím? Mluv, Iljo. O co tady jde? Co tě trápí a nutí pořád sahat po poháru?“

Muromec si promnul zachmuřený obličej. „Dinara. To děvče z Karačarova…“

„Jistě, Bragiho žena…“

„Bragiho vdova. Těhotná, opuštěná v cizím světě, zoufale čekající na manžela, který už ale nepřijede, protože ho nenávratně zhltl čeremiský močál… Měl jsem pospíchat do Bolgaru a postarat se o ni… Kdo ví, co s ní je…“

„Tak tohle si vyčítáš? To je příčina tvé skleslosti? Velesovy rohy, to je přece nesmysl! Napadlo tolik sněhu, že se přes lesy a kopce nedalo vůbec projet. Nemohl ses vrátit. A už vůbec nemělo smysl utápět žal a výčitky svědomí v chlastu! Iljo, Iljo, ty jsi ale hlupák! Vážně jsi! Mamlas, moula, dutá hlava! Dokázal jsi už onačejší věci, zabil jsi draka, popral ses s proslulou Babou Jagou, prošel samotným záhrobím, a teď se necháš zlomit chlastem? Bratříčku, je nejvyšší čas, aby sis sáhl do svědomí a začal se chovat rozumně. Dřív než bude pozdě.“

„Už začínáš mudrovat jako Jegor,“ odsekl Ilja. „Radši si opravdu půjdu ještě na chvíli zdřímnout.“

„Jen jdi. Varjagové už brzy spustí drakkary na vodu. Ale mysli na to, co jsem ti řekl!“

Nad východními lesy začínala blednout obloha a korytem Itylu

se rozlilo stříbro. Vyřezávané dračí hlavy na čelenech veslic otevíraly tlamy, jako by vítaly den neslyšným pokřikem a radovaly se, že po zimním odpočinku konečně zase vyrazí na cesty.

„Kampak, bratře?“

Juda ben Josef, princ chazarský, sebou leknutím trhl, když na odpočívadle pravoúhle se lomícího schodiště prudce odbočil a skoro zakopl o svého bratra. David seděl na schodu a zády se opíral o skvostně tesané zábradlí. Sloupky stály hustě vedle sebe, takže ho z horní části schodiště vůbec nebylo vidět.

Judy se zmocnilo podezření, že tady David záměrně číhá. Možná proto, že on sám se teď cítil jako přistižený. Mrštnost, se kterou sbíhal po kamenných stupních, se rázem vytratila.

„Co tady děláš?“ zavrčel na mladšího prince podrážděně. „Neměl bys někde vyspávat jako všichni ostatní? Oslava skončila teprve krátce před úsvitem…“

„Jestli sis toho náhodou nevšiml, bratříčku,“ vzhlédl David, „já jsem se na tvé svatební hostině kdovíjak dobře nebavil. Když jsem viděl, jak otráveně, neřkuli nešťastně se tváří ženich s nevěstou, nějak jsem se nedokázal přinutit k veselí. Ani pití mi nechutnalo, takže se mi teď nechce spát…“

„Tvoje věc…“ odsekl Juda a zase vykročil. Chtěl proběhnout okolo Davida, ale ten se najednou zvedl a postavil se mu do cesty.

„Víc by mě zajímalo, proč nespíš ty, bratříčku. Měl bys být utahaný a spokojeně se tulit ke své mladé nevěstě. Nebo se snad svatební noc nevydařila?“

„Do toho ti nic není!“ zavrčel Juda, už opravdu podrážděný. „Co tady vlastně špicluješ? A kde bereš tu drzost vyslýchat mě? Jsem snad palácový sluha přistižený při krádeži?“

„Jen mě zajímá, kam novomanžel utíká od své mladé ženušky, když se slunce ještě ani nevyšplhalo nad palácové hradby,“ řekl David s úsměvem, v němž nebylo ani za mák upřímnosti a skutečné bratrské vřelosti.

„Nestarej se. Nemám se ti proč zpovídat. Uhni, jinak tě z těch schodů shodím, přísahám při Bohu!“

„I včera jsi přísahal při Všemohoucím, dokonce před očima

hlavního rabího Cháima. Bylo to tuším něco o manželské věrnosti. Dlouho ti to nevydrželo, když hned ráno po svatbě běžíš za jinou…“

„Co to žvaníš?“ zčervenal Juda.

„Nehraj to na mne. Dobře vím, kam tak spěcháš. Za krásnou Ester, vdovou po bohatém radhanitovi, kterého piráti poslali na mořské dno…“

Judovy oči vzplanuly. Nešetrně bratra popadl za kaftan a přirazil ho ke kamennému zábradlí. „Teď mě dobře poslouchej, bratříčku,“ zasyčel mu do obličeje. „Ať tě ani nenapadne nade mnou vynášet soudy. A už vůbec mi nekaž o cizoložství, když se tobě samotnému prohání myslí!“

„Cože?“ zarazil se David.

„Jen se nedělej. Nejsem slepý. Dobře jsem si všiml, jak od začátku pokukuješ po Alance. *Je silná. Vsadím se, že umí jezdit na koni a střílet z luku.* Celou svatbu jsi z ní nespustil oči. Nemohl jsi dnes spát, protože tě mučila představa, jak se asi alanská princezna nahá svíjí pod jiným?!“

David překvapivě silně udeřil bratra dlaněmi do hrudi a odstrčil ho tak od sebe. „Nesmysl!“

Juda se ušklíbl, vědom si náhle získané převahy. „Ale ano, bráško, je to tak. Přímo zoufale žárlíš. Zpytuj laskavě vlastní svědomí – zamiloval ses do bratrovy ženy a máš tu drzost vyčítat mu jeho cizoložství? Cha!“

„Nechápu, o čem to tu…“

„Ale chápeš.“ Juda zvážněl a oči mu zlověstně potemněly. „Varuju tě, Davide. Ta vyzáblá kavkazská koza mi je sice lhostejná, ale pořád je to moje žena a jednoho dne, pokud Hospodin dá, bude matkou chazarského následníka. Její pověst nesmějí poškodit klepy a podezření. Proto až budu na severu bojovat s tou varjažskou sebrankou a ty zůstaneš schovaný v paláci, v její blízkosti, o nic se nepokoušej. Jestli se dozvím, že ses okolo Semiry ochomýtal a intrikoval proti mně, běda tobě! Přísahám při Mojžíšově holi, že jestli se jí jenom dotkneš, uříznu ti koule a hodím je psům!“

S těmi slovy se starší princ otočil, seběhl po zbývajících schodech a ztratil se v hustém sloupořadí lemujícím palácové nádvoří. Hlavice pilířů už pozlatilo vycházející slunce.

David zůstal stát jako opařený. Chvíli s tím v duchu bojoval, ale pak si musel přiznat, že má Juda pravdu. Bylo načase tomu čelit. Jistě, mohlo mu být jedno, že jeho bratr hned po svatební noci běží za milenkou – nevěsta ho určitě přijala chladně a on se teď potřebuje ohřát ve vášnivějším náručí. Chlapi už jsou takoví. Jenže Davida nežrala nevěra samotná. Cizoložství, i když ho židovská víra převládající na kaganově dvoře považovala za hřích hodný kamenování, nebylo mezi zhýralými chazarskými velmoži ničím neobvyklým. Víc ho trápilo, že Juda tímto jednáním ponižuje Semiru, a dokonce je v tom něco jako záměr. David nedokázal na Alanku přestat myslet. Ta představa, že dnes víceméně nedobrovolně musela dát své panenství Judovi… Bože!

Tak teď se opravdu potřebuju napít, pomyslel si a vykročil vzhůru schodištěm.

Pořád mu vířila hlavou. Semira se tolik lišila od rozmazlených chazarských fiflen, které jejich zámožní otcové neustále vnucovali Davidovi i ostatním princům. Sálala z ní energie bojovných Alanů, možná dokonce ještě dávných sarmatských jezdců. David se modlil k Bohu, aby ji manželství s hrubiánským, záletným a do sebe zahleděným Judou nezlomilo, aby nezadusilo ten oheň v jejích očích. I když, to si musel přiznat, mu neimponovala ani tak její potlačovaná divokost – vždyť on sám byl spíš klidnější, hloubavější typ, před hlučnými zábavami s lukem, šavlí a cválajícím koněm dával přednost knihám a osamělému studiu. I proto ho mnohem víc fascinovala inteligence a oduševnělost, kterou vyčetl v Semiřině tváři. Všichni, snad jen s výjimkou knížete Jochanana, jejího otce, ji považovali za obyčejnou ženu, za zboží nebo výměnné platidlo, kterým se pojistí válečné spojenectví Alanů. Přitom se v ní skrývalo víc. Mnohem víc. Klokotala v ní vskutku knížecí krev.

A on to viděl, chápal to a dokázal by to, na rozdíl od toho hlupáka Judy, ocenit a respektovat. Alespoň si to tak představoval. Jestli je tohle láska, pak si musí přiznat, že…

Ve stinné chodbě, kterou pospíchal ke svým komnatám, se najednou otevřely dveře. David přimhouřil oči před světlem, které se z nich vyřinulo… a zarazil se.

Přímo před ním vyšla na chodbu Semira, zahalená v lehoučkém

běloskvoucím chalátu. Nečekala, že v palácových chodbách, po bujaré svatební hostině ponořených do ospalého ticha, někoho potká. Překvapeně sebou trhla a přitáhla si chalát těsněji k tělu.

Chvíli tam jen tak stáli, zaskočení nečekaným setkáním, oba plní rozpaků.

„Princ David," vysoukala ze sebe Semira. „Jsi vzhůru. Už jsi vstal, nebo jsi vůbec nešel spát?"

„To druhé. A ty?"

Tvář jí potemněla a on okamžitě pochopil, jak hloupě se zeptal a jak ji tím musel ranit. Zároveň v něm zahučela doposud nepoznaná nenávist ke staršímu bratrovi. *Co jsi jí udělal, ty prase, že jí ta vzpomínka tak očividně ublížila?* „Odpusť," sklopil zrak.

„Odpusť?" pohlédla na něj překvapeně. Něco v tom slovu jí přimělo odehnat černé myšlenky a zvolit vlídnější tón. „Tohle není slovo, které bych slýchala často. A už vůbec ne od mužů. Vlastně… nevzpomínám si, že by ho některý z nich v mé přítomnosti vůbec kdy vyslovil."

„Copak se muži ve tvé domovině nechovají k ženám s úctou?"

„Ale ano. Občas," ušklíbla se. „Hlavně když je po návratu z lovu nebo loupeživé výpravy doma čeká nová várka černého piva arongu, silné alanské medoviny. Tehdy jsou se svými ženami spokojení a blahosklonně jim dovolí během hodokvasu sedět ve stejné místnosti."

David jí úsměv opětoval. Obdivoval ji za to, že se i v takové chvíli dokáže povznést nad své trápení a žertovat. Semira za sebou zavřela dveře. David při tom pohybu zavadil pohledem o nepříliš bujné, ale přesto znatelné křivky jejího těla pod jemnou bílou tkaninou, začervenal se a rychle odvrátil zrak.

„Předpokládám, že jsi ho potkal," prohlásila najednou a pohlédla směrem ke schodišti.

„Koho?" zatvářil se David nechápavě.

„Přece svého bratra. Mého manžela." Poslední slovo znělo z jejích úst velmi zvláštně, jako by se učila vyslovit složitý výraz v cizím jazyce.

„Já… inu…"

„Takže ano. Řekni mi, kam tak najednou odběhl? Protože mě se

s tím rozhodně nesvěřil.“

David přešlápl z nohy na nohu. „On… Juda je divoká povaha. Dokonce i Herod, i když má pečeněžskou krev, dokáže být někdy rozvážnější. Judovi se nejspíš po včerejšku honilo hlavou příliš mnoho myšlenek a potřeboval se trochu provětrat. Určitě nasedl na koně a vyrazil zajezdit si do stepi, možná zastřílet na divoké labutě v deltě…“

Ztichl, když viděl, jak se na něj Semira dívá a nepatrně ohrnuje rty. Najednou měl pocit, jako by právě prodělal zkoušku důvěryhodnosti. A selhal.

„Přikázala jsem Mysyrchan, aby mi připravila koupel,“ přerušila Semira nepříjemnou odmlku a vykročila chodbou. David se k ní nesměle přidal. Všiml si, že princezna kráčí trochu rozechvěle, a pocítil potřebu ji podepřít, ale uvědomil si, že i tohle by mohla považovat za urážku. Tato hrdá dívka nestála o pomoc – a už vůbec ne o projevy lítosti. „Potřebuji se vykoupat,“ dodala a on v tom jasně slyšel: *Potřebuji ze sebe smýt všechno, co jsem dnes v noci zažila!* Zaťal zuby.

„Kdo je vlastně ta Mysyrchan?“ obrátil raději řeč k něčemu jinému. „Všiml jsem si, že za tebou chodí jako stín, a považoval jsem ji za tvou osobní otrokyni. Ale pak jsem viděl, že ti často i bez vyzvání něco šeptá do ucha, a to by si žádná otrokyně nemohla dovolit…“

„Mysyrchan a otrokyně? Kdyby tě tak slyšela! Kdepak, je mou rádkyní a věrnou společnicí. Matka mi zemřela, když jsem byla ještě úplně maličká, a Mysyrchan povolali, aby mi byla kojnou a chůvou. Ženy z vládnoucího rodu Achsartagovců odjakživa měly za pobočníky ženy z rodu bájné Kulbadagus.“ Semira si všimla Davidova tázavého pohledu a dodala: „Kulbadagus byla slavná alanská vědma a věštkyně. Žila ještě za dob Achsartaga, vlčího syna, prvního z našeho rodu.“

Princ zamrkal. „Takže,“ odkašlal si do dlaně jako člověk, který načíná citlivé téma, „i Mysyrchan je čarodějnice? Jasnovidka? Něco jako pohanská kněžka?“

Semira na něj úkosem pohlédla. „Pobuřuje tě to?“

„Ne,“ odvětil rychle. „A už vůbec by mě nenapadlo znevažovat

tvou vlastní víru…“

„Co ty víš o mé víře?“ skočila mu do řeči, přičemž se jí nepodařilo úplně skrýt útočný tón v hlase.

„No, jestli tě vychovávala vědma, asi nebudeš pravověrná židovka, i když tvůj otec a děd přijali hebrejského Boha a ty jsi včera dala v jeho jménu manželský slib…“

Semira viditelně ztuhla a princ si okamžitě v duchu hrubě vynadal. Její blízká přítomnost ho rozrušovala tak, že mu z jazyka jako kamení padala jen samá nesprávná, urážlivá nebo zraňující slova.

„V Alanii je to s náboženstvím složité,“ řekla odměřeně. „Otec a děd přijali židovskou víru, jejich otcové se zase nechali od řeckých vyslanců pokřtít. Nikdy ale neměli v úmyslu poplivat staré bohy. Vždycky to mělo nějaký účel. Politika, rozumíš?“

„Jistěže.“

„Naše původní víra je v nás hluboce zakořeněná. V Magaši můžeš zajít do kostela i do synagogy, ale zároveň v každém domě pořád najdeš chadzar, posvátné místo s ohništěm, malým obětištěm a modlami předků. Naši bohové a duchové s námi pořád žijí. Dodnes obětujeme hromovládnému Vasillovi, větrnému Galagonovi nebo slunečnímu Vastyrdžimu, který doprovází muže do boje. Podzemí pořád vládnou zlí kadziové a v odlehlých kavkazských roklinách se skrývají obrovití uajugové.“

„Nevidím v tom nic pobuřujícího, ani to neodsuzuji,“ ujišťoval ji David. „Vždyť se jen rozhlédni po Chazaránu, princezno. Synagogy, kostely, mešity, pohanské svatyně. Nejsme zaslepenci, co se každému snaží vnutit svého Boha.“

Došli ke dveřím lázně. Semira sáhla na pozlacenou kliku. Zaváhala však a po chvíli se otočila zpět, a ačkoli dosud zrakem spíše uhýbala, teď ponořila svůj šedomodrý pohled Davidovi přímo do očí. „Můžu tě o něco požádat, princi?“

„O cokoli,“ vyhrkl dřív, než si uvědomil, jak to vyzní.

„Buď ke mně vždy upřímný, ano?“

Nadechl se. „Nevedla mě pohnutka krýt bratra, a už vůbec úmyslně ti lhát. To by mě ani nenapadlo. Jen jsem chtěl být ohleduplný k tobě…“

„Já tomu rozumím. Nic ti přece nevyčítám. Jen… příště už to nedělej. Nevím, čím to je, ale poznám, jestli mi říkáš pravdu, nebo ne.“

„Odpusť,“ řekl znovu a sklopil zrak.

„Zase to slovo?“ usmála se letmo. „Není potřeba se omlouvat. Chci jen, aby alespoň mezi námi dvěma nebyla faleš a přetvářka. Oba dobře víme, že to, na čem si tvůj bratr šel zajezdit, nebyl kůň. Ještě jednou díky za doprovod, princi.“

Semira otevřela dveře a rychle překročila práh. David zahlédl kotouče páry, stoupající z malého bazénu v dlážděné podlaze. Pak se dveře za Semirou zavřely a David osaměl, udivený, ohromený a plný vířících myšlenek a pocitů.

„Mysyrchan?“ zavolala Semira na pěstounku.

„Paní?“ vzhlédla zhruba padesátiletá, zavalitá žena od koupele, do níž právě sypala z koženého váčku nějaké sušené bylinky.

„Pomoz mi,“ zasténala Semira výrazně slabším hlasem.

Tehdy si Mysyrchan všimla nevelké rudé skvrny, rozšiřující se na dolní části princeznina chalátu. Upustila váček a přiskočila k dívce právě v okamžiku, kdy se pod ní podlomila kolena.

„To nic není…“ chroptěla Semira. „Potřebuji jen tu koupel…“

„Voda je horká, paní. A tobě teče krev. Neměla bys…“

„To přejde!“

„Co ti to ten nadutý hajzl udělal?“ skřípala Mysyrchan zuby, pomáhajíc mladičké Alance z pláště a do bazénku, z něhož se vydatně kouřilo.

„Jen vykonal svou manželskou povinnost… Asi to tak mělo být… To nic, neubylo mě…“

„Ale ta krev… Vždyť nebyl první!“

„Ne. Ale byl první, kdo se mě zmocnil bez lásky. Bolelo to víc, než když jsem Kasigyrovi dobrovolně dala své panenství…“ Vzpomínka na mladého velitele knížecí stráže přivolala na Semiřin obličej zasněný úsměv. Vzápětí však přišla myšlenka, která jí ho ze rtů setřela. „Mysyrchan?“

„Tady jsem, paní.“

„Zjistila jsi, co jsem chtěla?“

„Jistěže, paní. Není to žádné tajemství, šeptá si o tom celý palác.

Stačilo jen nenápadně se zmínit a všichni mě hned ochotně zasypali klevetami.“

„Takže? Která to je?“

„Opravdu to chceš vědět? Měla bys teď odpočívat…“

„Jen mluv!“

„Jak si přeješ. Jmenuje se Ester. Je to vdova po radhanitovi, kterého na moři přepadli a zavraždili piráti…“

„Takže musí být bohatá. Radhanité jsou prý nejmajetnějším cechem mezi židovskými kupci, a to nejen v Chazarsku…“

„Je to tak. Ta coura zdědila velké jmění. A říká se o ní, že je… ehm…“

„Co?“

„Ale nic. Pusť to z hlavy, paní. Snaž se teď přijít na jiné myšlenky…“

„Řekni mi to! Má pověst krasavice, že?“

„Uhm. Někteří tvrdí, že je nejkrásnější a nejsvůdnější židovkou v Chazaránu.“

„Takže krásná a bohatá vdova. Jen vznešený Vastyrdži ví, jak moc jí závidím…“

„Chceš, abych ji odklidila z cesty, paní? Můžu ji nechat otrávit. Anebo za pár jarmaků najmout bandu pouličních ničemů, aby ji znásilnili a sedřeli jí tu pěknou tvářičku z lebky…“

„Mysyrchan, ne!“ Semira zděšeně pohlédla na vědmu. Mysyrchan už měla nejlepší léta za sebou, navíc byla o hlavu menší než princezna a podstatně plnějších tvarů, ale z očí jí sršela nezdolná, divoká energie, v takových chvílích přímo odstrašující. Přestože Semiru vychovávala od nejútlejšího dětství a kojila ji vlastním mlékem, občas ji dokázala překvapit, nebo dokonce vystrašit.

„Proč ne?“ ušklíbla se Mysyrchan a navzdory plným tvářím a dvojité bradě se do jejího výrazu vkradlo něco vlčího. „Víš, že takové věci dokážu zařídit. Jestli ji nechceš zabít, můžu na ni seslat kletbu, která její krásu pokryje hnisavými vředy, vráskami, stařeckými skvrnami…“

„To už vůbec ne! Přestaň! Necháš ji na pokoji, rozumíš?“

„A co kouzelný nápoj, který ti získá Judovo srdce a vymaže z

jeho mysli jakoukoli vzpomínku na Ester?“

„Už dost, Mysyrchan! Nestojím o lásku vyvolanou temnými čáry!“

Vědma pokrčila rameny. „Jak si přeješ, paní…“

Semira nabrala vodu do dlaní a opláchla si obličej. „Jen ať se vdova-rozhoďnožka klidně těší princově přízni,“ řekla zamyšleně. „Když si Juda chodí vyprazdňovat šourek k ní, je menší pravděpodobnost, že oplodní mě. Dítě od bratrance, a navíc takového hrubiána, to je teď to poslední, po čem toužím!“

„Pro takové případy znám zaklínadlo, které od tebe odežene Dzuara, ducha plodnosti…“

„Prosím, Mysyrchan, už dost! Dnes vážně nemám náladu na tvé čáry máry.“

„To proto, že jsi před chvílí mluvila s princem Davidem. Připadala sis vedle vzneseného žida jako obyčejná pohanská divoška, že? Možná ses dokonce styděla za svou víru. Nějak moc ti záleží na tom, co si o tobě myslí. Hm, hm.“

„Co znamenalo to *hm, hm?*“

„Nic. Odpočívej.“

Mysyrchan mlčky omývala princeznino rozbolavělé, unavené tělo. Když Semira otevřela oči, viděla, jak vysoko umístěnými okny vnikají do komnaty zlatavé paprsky vycházejícího slunce.

Klec, pomyslela si. Se zlatými mřížemi, ale pořád jenom klec.

KAPITOLA TŘETÍ

Spár temnoty

Zima byla v severních lesích mimořádně bohatá na sníh. Ani nejvěkovitější stařešinové nepamatovali tak hojnou nadílku, tak vysokánské závěje, tolik polámaných stromů, probořených střech a uhynulé zvěře v lesích. Ještě horší bylo, že po tuhé zimě najednou Vesna dýchla na zem mimořádně teplým dechem a onen silný bílý příkrov se začal roztápět příliš rychle. Hustá síť potoků pokrývající kraje Merjů, Muromců, Vjatičů, Vesů, Čeremisů i Mokšů napájela Ityl nevídaným množstvím vody. Velká řeka temně hučela a kalný proud se hnal rychleji a dravěji než jiná léta v tomto období. Bylo téměř nebezpečné plavit se po tak neklidném, záplavy přinášejícím toku a chlapi u kormidelních vesel dostali pořádně zabrat. Na druhou stranu se posádky čtyř drakkarů mohly radovat z rychlé cesty. Už třetího dne po vyplutí z Ferthskally se před dračími hlavami veslic objevila Kazaň.

„Nepřirazíme ke břehu?“ zeptal se Danilo Lovčanin, přičemž si dlaní clonil oči před dopoledním sluncem a stoupal zrakem po chýšemi posetém břehu až nahoru k masivním hradbám pevnosti.

„Velitel tvrze… eh, jak že se to jmenuje?“

„Sihadin-beg,“ připomněl mu Aljoša.

„Ten. Určitě by ocenil podrobnější zprávy o tom, jak jsme si vedli na severu.“

„Zbytečně bychom ztráceli čas,“ zabručel Jegor. „O tom, že naše podzimní výprava skončila pohromou, se určitě dozvěděl už před prvním sněhem. A pokud ve Ferthskalle věděli o Varganově smrti, určitě se to doneslo až do Kazaně. Sihadin se už Čeremisů

nemusí bát. Severní hranice je teď bezpečná. Spíš by se mohl vyptávat, kam se plaví tohle malé vojsko a jaké úmysly má jeho konung.“

„A odpověď by se mu asi nelíbila,“ řekl Ilja a ohlédl se na Einara, který právě prošel kolem stěžně a po nízké palubě mířil k bohatýrům shromážděným na přídi.

„Záleží na tom, jak se Sigmarsson rozhodl,“ prohlásil Jegor tak nahlas, aby ho slyšel i přicházející konung.

Paluba, táhnoucí se zhruba půl sáhu nad dnem lodě – prostor pod ní se využíval k uskladnění zboží a kořisti – končila asi dva sáhy před čelem veslice. Když z ní ale Einar seskočil, pod nohama mu nezadunělo samotné dno lodi. Příď byla totiž vystlaná silnou vrstvou slámy. Obvykle se tu dopravoval dobytek, prasata nebo ovce – teď tu stáli bohatýrští koně.

„Netlač na mě, staříku,“ usmál se varjažský vojevůdce křivě a posadil se na okraj paluby. Bohatýři podle varjažského zvyku dřepěli na hromádkách svých věcí, zabalených v hudfatech, vacích ze silné nepromokavé kůže. I posádka lodi jen tak posedávala nebo postávala – díky silnému proudu nebylo potřeba veslovat. „Až přijde ten správný čas, budu vědět, co dál. Ale, popravdě řečeno, nemám chuť dát se do Svjatoslavových služeb, dokud nemám úplně jasno v jeho pohnutkách.“

„Co bys tak chtěl vědět?“ pokrčil Jegor rozložitými rameny. „Jednoduše chce rozšířit hranice velkoknížectví. A samozřejmě ovládnout vodní trasy na Donu a Itylu a získat pro Kyjev volný přístup k obchodním cestám na jihu…“

„Ó ne, tak jednoduché to určitě není,“ ušklíbl se Einar světaznale. „Já jsem slyšel, že Svjatoslava k tomuhle tažení přemluvili Cařihradští. Těm je Chazarská říše už dlouho trnem v oku. Neustále vymýšlejí, koho proti ní poštvat…“

„To zní rozumně,“ připustil Jegor zamyšleně, „ale o žádném řeckém popichování nic nevím. V tomhle to nebude. Spíš v tom tuším Sveneldův vliv. On Svjatoslavovi odmalička vtloukal do hlavy báchorky o bohatstvích na Kavkazu a na chvaliském pobřeží.“

„Co o nich ten starý zjizvenec může vědět?“

„Jakto co? Sveneld už jednou do těch končin vedl velké válečné

tažení. To jsi nevěděl? Ještě za panování knížete Ingvara, bude to zhruba dvacet let…“

„Vážně?“ podivil se Einar. „A jak to dopadlo?“

„Určitě neslavně,“ vycenil zuby posměváček Danilo. „Jinak bych o té výpravě slýchával od rána do večera a tadyhle Mikula by o něm nepochybně znal nějaký oslavný, pořádně zveličený zpěv. Řekni, Jegore, co se tehdy podělalo? Protože pokud vím, Kyjev Kavkazu nevládne ani tam nemá žádnou kolonii. Takže Sveneld musel zdrhnout. Co ho zahnalo na útěk?“

Jegor se rozhlédl po tázavě se tvářících bohatýrech a obličej se mu najednou rozjasnil potlačovaným smíchem.

„Sračka,“ odvětil.

Otázky v jejich pohledech to nerozptýlilo.

„Cože?“ zeptal se za všechny Mikula. „Jak to myslíš, sračka?“

„Jak asi? Celé Sveneldovo vojsko prostě dostalo sračku.“

„Vážně?“ protáhl Danilo a bylo vidět, jak v sobě dusí smích. „Vyprávěj, báťuško, vyprávěj! Tenhle příběh mě zajímá stokrát víc než nafouknuté báchorky o soubojích s obry a mnohonásobnými přesilami!“

Jegor se pořád pobaveně usmíval a oči mu šibalsky, trochu škodolibě zářily. Věděli o něm, že se se Sveneldem, zkušeným knížecím pobočníkem, nemá ani trochu rád – jejich vzájemná nevraživost nějak souvisela se vztahem obou starších bojovníků ke kyjevské kněžně Helze. Proto chápali, že si Jegor míní tenhle příběh vychutnat.

„To bylo tak,“ ochotně se pustil do vyprávění. „Sveneld jednoho dne zatoužil po kořisti… anebo ho možná omrzelo poslouchat Ingvarovy rozkazy, kdo ví. Tak či onak posbíral několik tisíc mužů a vydal se na jih dobýt si kus země a možná i založit vlastní knížectví. Na mnoha lodích se plavil po Slavutiči do Pontského moře. Odtud chtěl vyrazit proti proudu Donu, ale u průlivu mezi poloostrovy Krym a Taman narazil na silnou flotilu samkaršských Chazarů. Tak se obrátil na jih, k pobřeží dávnověké Kolchidy. Proti proudu tamějších řek se dostal až do rozlehlých údolí ve střední části Kavkazu. Tam přibral Jassy, kteří sami sebe nazývají Alany, a společně vyrazili k hranicím muslimské říše Arran na východním

úpatí hor. Její vládce jim vytáhl naproti, ale jeho vojsko bylo poraženo a rozprášeno. Sveneldovi muži pak lehce obsadili Bardu, hlavní město Arranu. Z ní učinili svou základnu a několik měsíců drancovali široké okolí – nejen samotný Arran, ale také pohraničí Širvanu, Derbentského emirátu, dokonce Arménie. Hej, Samsone, neslyšel jsi o tom něco?“

„To víš, že slyšel, báťuško,“ přisvědčil drobný arménský lukostřelec. „Můj tatík mi o tom vyprávěl. Varjažští Rusové tehdy na Kavkazu nadělali pořádný rozruch. Vyrabovali, co se jen dalo, a odvlekli do otroctví všechny hezké dívky i mládence. Shromáždili v Bardě úctyhodnou kořist, ale domů si z ní odvezli jen zlomek. Najednou totiž vypukla ta nákaza…“

„Počkej, počkej, to chci vyprávět sám!“ zastavil ho Jegor rychle. „Stalo se to po několika měsících ožebračování místního obyvatelstva a shromažďování naloupených pokladů. Varjagové v Bardě najednou začali mít žaludeční potíže. A rychle se to šířilo a zhoršovalo. Srali, blili, slábli, a mnozí dokonce zemřeli. Bůh ví, co to vlastně bylo za chorobu. Někteří tvrdí, že to chytili z místního ovoce, ale já si spíš myslím, že jim místní Arranští schválně podstrčili nějakou nakaženou vodu nebo něco podobného. Každopádně když se mohamedáni dozvěděli, že se Rusové svíjejí v horečkách a ze střev jim stříká hnědá voda, chopili se zbraní a vtrhli do města. Sveneld se pokoušel bránit, ale jeho chlapi byli zesláblí a sedm set z nich padlo. Varjagové se museli stáhnout do vladařovy pevnosti, odkud ještě nedávno tak hrdě veleli. V noci ti, co mohli, vzali na záda nejcennější kořist a pod rouškou tmy se prosmýkli obklíčením. Sveneld prý cválal přes kavkazská údolí na hýkajícím oslovi. Arranští je pronásledovali a zabíjeli, dokud se Rusové nedostali ke svým lodím a spěšně neodpluli.“

Einar i bohatýři se šklebili od ucha k uchu.

„Vynikající historka,“ pochvaloval si Danilo. „Chápu, že není vhodná jako námět pro hrdinský zpěv, ale rozhodně je zábavná. Mocného Svenelda Sigurdssona, který bušil na hradby samotného Cařihradu a zvítězil nad Uliči, Tiverci a Radimiči, srazila na kolena sračka! A utekl na oslovi!“

„Jenže je pravda,“ dodal Jegor už s menším nadšením, „že

sedlové brašny toho osla měl nacpané zlatem a drahokamy. Takže do Kyjeva se vrátil jako bohatý muž. Dokonce bohatší než sám Ingvar. Právě proto mu kníže záviděl a vydal se toho roku podruhé vymáhat daně od Drevljanů. A ti ho v rozčilení zabili. Ale ten příběh už dobře znáte… Každopádně, tady máte hned dva důvody, proč chce Sveneld zaútočit na jižní končiny znovu. Jednak ví o tamějším bohatství a jednak chce strhnout ten strup hanby, který mu pořád kazí pověst.“

„Lépe řečeno,“ zazubil se Ilja, „chce Chazarům a Kavkazským ukázat, že už nemá hnědý flek na kalhotách.“

Bohatýři už to dál nevydrželi – vyprskli a rozřehtali se.

„Jenže,“ ozval se jinak málomluvný Samson Samojlovič, když se trochu utišili, „můj tatík mi vyprávěl ještě o jedné varjažské výpravě proti pobřežním městům u Chvaliského moře. Tu prý podnikli o dost dříve. A dopadla stejně neslavně.“

„Ano, o té jsem taky slyšel,“ přikývl Jegor a zvážněl. „Odhaduju, že je to tak padesát let, co ji vedl Olafur, syn tehdejšího knížete Helgiho. Velel prý více než čtyřiceti tisícům mužů, kteří se plavili na více než pěti stech lodích.“

„Teda!“ hvízdl Mikula uznale. „To je víc, než má teď Svjatoslav! A jak to dopadlo?“

Jegor si odkašlal do dlaně a rychlým pohledem přelétl obličeje svých druhů, jako by doufal, že ho už nikdo neposlouchá a on nebude muset odpovídat. Opak byl pravdou.

„No… nikdo z nich se už do Kyjeva nevrátil.“

Bohatýři, Einar i nejblíže sedící Varjagové protáhli obličeje.

„Předpokládám,“ ozval se do zaraženého ticha Danilo, „že se neusadili někde na jihu a nežijí tam dodnes v nějakém království, o kterém jsme ještě neslyšeli, hm?“

„To tedy ne,“ přiznal Jegor. „Pochcípali. Všichni do jednoho.“

„Co se stalo?“ zeptal se Ilja, když odtrhl od úst hrdlo objemné čutory, z níž si každou chvíli řádně přihnul. „Zase sračka?“

„Ne. Zrada. A ta je někdy horší než nakažená střeva.“

„Kdo je zradil?“

„Chazaři.“ Jegor se nadechl. „To bylo tak: Olafur Helgisson plul po Itylu do Chvaliského moře. Za průchod chazarským územím

slíbil tehdejšímu kaganu Benjaminovi, dědu dnešního vládce Josefa, že mu na zpáteční cestě odevzdá polovinu kořisti. Benjamin na to přistoupil a dovolil Kyjevanům bezmezně rabovat na jižních pobřežích Chvaliského moře. A Olafur to taky udělal. Jako vzteklý loupil v Širvanu, v Arranu, na severních hranicích bagdádského kalifátu, ohrožoval i kupecké cesty v Chorézmu. Po několika měsících se s loděmi obtěžkanými obrovským množstvím kořisti a otroků vydal nazpět. V deltě Itylu však jeho flotilu přepadla obrovská přesila – prý až sto padesát tisíc mužů. Údajně šlo o chazarské muslimy a žoldnéře z kmene Oguzů, Pečeněgů, ale taky kavkazských Jassů a Kassogů. Pobili dvě třetiny varjažského vojska, padl i sám Olafur. Deset tisíc mužů se probojovalo na sever, do stepi, ale tam na ně zaútočili Bulhaři, Burtasové a Baškirové a dokonali dílo zkázy.“

„A to všechno na rozkaz chazarského kagana?“ vyhrkl Einar.

„O tom se vedou spory,“ pokrčil Jegor rameny. „Někteří tvrdí, že se to stalo bez jeho vědomí. Dokonce když se Benjamin dozvěděl, co se chystá, prý poslal Varjagům varovné poselství. Jiní naopak říkají, že to celé zosnoval samotný kagan, protože mu polovina kořisti byla málo. Navíc to muslimské vojsko vedly jednotky z Chazaránu a nezdá se mi, že by jednaly bez vládcova svolení…“

„Zapomínáš na jedno, báťuško,“ ozval se zase Samson. „Chazarové mají dva vládce. Kagana a bega. Zatímco kagan je jen panák, kterého ukazují vznešeným hostům, skutečným panovníkem je beg, správce říše a vojenský velitel. Klidně se mohlo stát, že kagan se s Varjagy dohodl, ale beg se rozhodl tu dohodu porušit. Ti dva často jednají protichůdně.“

„Je úplně jedno, kdo útok na Olafura přikázal. Byla to zkrátka velká a zákeřná zrada Chazarů vůči Kyjevanům a hotovo. Je docela možné, že i tohle se honí Svjatoslavovi hlavou. Chce pomstít své předky. Dokázat Chazarům, že muži ze severu podobné jednání nenechají bez odpovědi. Co říkáš na takovou pohnutku, Einare?“

„Ech…“ Konung se podrbal ve vlasech. „Spíš přemýšlím o tom, že Varjagové tehdy táhli na Chazary v podstatně větším počtu než dnes. A navzdory tomu všichni do jednoho nechali kosti v cizí

zemi…“

„Věru,“ utrousil Danilo. „Tenhle příběh už se mi nezdál tak zábavný jako ten o posraném Sveneldovi.“

Najednou se veslice úplně bez výstrahy divoce zakymácela. Muži vyplašeně zvedli hlavy. Už byli přímo pod Kazaní. Ityl se tady v téměř pravém úhlu obracel k jihu a zleva se do něj vlévala vodnatá a také řádně rozbouřená Kazanka. Setkání dvou neklidných řek se neobešlo bez vírů a divokých proudů.

„K veslům!“ zařval Einar, vyskočil zpátky na palubu a rozběhl se na záď, aby lodivodovi pomohl s ovládáním kormidelního vesla.

Varjagové si svižně posedali na své hudfaty, které jim sloužily i místo veslařských lavic, a vystrčili vesla z lodě.

„Zabrat na pravoboku!“ zavelel Einar.

Široké dřevěné listy se s cáknutím zanořily do kalné vody a začaly plavidlo obracet potřebným směrem – na jih. Také ostatní drakkary se roztancovaly po hladině, i z jejich boků se najednou vynořila vesla jako nohy jakýchsi vodních živočichů a muži se sborovým pokřikem zabrali. Bohatýři, kteří tomu všemu jen přihlíželi, museli obdivovat sehranost a disciplínu Varjagů. Seveřané byli divocí a svéhlaví, ale jakmile šlo o plavbu a ovládání lodi, najednou konali jako jedno tělo.

Bez větších potíží překonali velký říční ohyb. Vody se zase trochu uklidnily a vesele odnášely veslice do Kazaně.

„Bohům budiž díky,“ oddechl si Ilja, o němž ostatní věděli, že neumí plavat, a proto nesnáší vodu a cestování lodí vždycky protrpí a probručí. „Už jsem si myslel, že nás to stáhne pod hladinu a utopíme se jako štěňata. Ještě že má Einar takové šikovné chlapy. To se musí zapít.“

„Ty bys pořád jen něco zapíjel,“ osopil se na něj nečekaně Aljoša, do této chvíle sledující Muromcovo popíjení z čutory jen koutkem oka a mlčky. „Od rána neděláš nic jiného, jenom cvičíš s tou lahví. Nahoru, dolů, bez přestání. Než přijde poledne, budeš zase nalitý! Už to vážně začíná být otravné!“

Ilja sklonil nádobu a překvapeně se na něj podíval. „Cože, už i ty, Kněžici? Měl jsem dojem, že aspoň ty jsi přítel a nebudeš se na mě mračit a dávat mi rozumy…“

„Ale o to právě jde, Iljo!“ rozpaloval se mladý Ulič. „Že jsem tvůj přítel. Loni jsi mi zachránil život a já jsem přísahal při Všemohoucím, že ten dluh splatím. A říkám si, že k tomu třeba nemá dojít na bojišti. Možná ti mám otevřít oči právě teď!“

„Hele, jen klid!“ vysmíval se mu Muromec, už silně přiopilý. „Neber to tak vážně! Na, dej si lok, to tě zchladí.“

Aljoša zaskřípal zuby a najednou vyškubl podávanou čutoru z Iljových prstů a vší silou s ní mrštil přes bok lodi. S cáknutím zmizela v hnědavé vodě.

„Hej!“ zařval Ilja zlostně. „Byla skoro plná! Přeskočilo ti, skrčku jeden uličský?“

Kněžicův pohár trpělivosti však už doopravdy přetekl. Podsaditý bohatýr, rozzuřený posměchem, zaútočil a prudce do Ilji strčil. Muromec se zapotácel, a kdyby se nezachytil boku lodi, zřítil by se pod nohy koní.

„Přestaňte, vy dva!“ vykřikl Jegor, ale už nestihl včas zasáhnout.

V podroušeném Iljovi vzkypěla zlost. Prudce se narovnal a jeho pěst vylétla. Zásah do Aljošova obličeje byl drtivý. Kněžic se v mdlobách zhroutil na slámou pokryté dno drakkaru, a jak padal, srazil i Danila.

„No tak!“ zahučel Lovčanin. „To ti ta medovina dočista vypálila mozek, hlupáku jeden muromský?!“

„Urážíš? Chceš taky?!“ procedil Ilja skrz zuby a hrozivě vykročil proti zvedajícímu se Danilovi, pěst stále sevřenou a připravenou znovu udeřit.

„Tak dost!“ zařval Jegor a postavil se Muromci do cesty. „Okamžitě se uklidni, jinak tě přisámbohu hodím přes palubu, aby ti itylská voda zchladila hlavu!“

Svjatogorův robustní zjev a ostrý tón hlasu způsobily, že se Ilja zarazil. Sklonil pěst, něco zavrčel a ukázal Jegorovi i zvedající se dvojici záda. Zjistil, že na něj všichni civí – Mikula se Samsonem nesouhlasně, zachmuřeně, Varjagové pobaveně: během dlouhé nudné plavby vítali každé rozptýlení.

„Co je?!“ křikl na ně, naštvaně se posadil na svůj vak, opřel se zády o boční plátování a ponořil zakalený zrak do neznáma.

„Žiješ?“ otočil se Jegor k Aljošovi.

Kněžic se s Danilovou pomocí pokoušel zvednout, ale byl pořád otřesený. Tvář mu už tmavla a nebylo pochyb, že se mu udělá ošklivý otok, který mu zavře levé oko. Namísto odpovědi jen vyplivl chuchvalec krve. Něco zachrastilo na prknech. „Ten čubčí syn… mi vyrazil zub…“

Jegor se zhluboka nadechl a už tak dost ztrápený obličej mu potemněl ještě víc.

„Nehýbej se,“ řekl, vytáhl nůž a přitlačil Aljošovi na tvář chladnou čepel.

Ze zádi pozoroval rozruch v přední části lodi Koščej. Zdánlivě bez většího zájmu, jen tak koutkem oka, ale ve skutečnosti byl soustředěný a napjatý jako tětiva luku. Nepotřeboval se na křičící a strkající se bojary dívat přímo – vždyť to, co viděl obyčejný zrak, pro něj beztak nebylo podstatné. Kouzla, která mu hučela v tepnách, mu umožňovala vnímat poryvy myšlenek a nevyjádřené, za zaťatými zuby a nevraživými pohledy skryté pocity. Co mu bylo po krvi a vyražených zubech! On vnímal bouři, která řádila v bohatýrských nitrech. Ta byla nesrovnatelně zajímavější.

Výborně, pomyslel si. *Jen tak dál, hlupáci. Rozkol v družině je přesně to, na čem budu stavět. Chlapi rozežíraní hněvem a malichernými sváry jsou tak lehce manipulovatelní!*

Mezi ním a zbytkem bohatýrské družiny už dávno nebyla ta obrovská zamlžená propast, jak to vnímal tehdy na podzim, když ho vysvobodili z čeremiského zajetí. Kdepak. Teď byl jejich součástí. Ne členem družiny, ale součástí každého z nich. Dračí kouzla, která na něj přešla tam na prahu záhrobí, skýtala nepopsatelné možnosti. Celou zimu, kterou společně strávili v čudské Paranze, cvičil používání svých nových schopností a každým dnem je zdokonaloval. Naučil se pronikat do bohatýrských myslí, číst v jejich nitrech pocity, touhy, stesky, křivdy, závist, cokoli. Znal jejich nejpečlivěji skrývané myšlenky.

Jeho vědomí se pozvolna, nenápadně stalo součástí jejich duší. A naopak, oni byli vnitřně propojení s ním. I když o tom, samozřejmě, neměli ani potuchy.

Až teď se z nich skutečně začala stávat družina. Opravdová družina, ne ona divoká smečka, kterou byli předtím. Ty hádky, které

mezi nimi vyvolal záměrným probouzením špatných pocitů, sloužily jen k tomu, aby zpřetrhaly slabá pouta a falešná přátelství. Mluvili o svornosti, jenže ve skutečnosti jim něco takového bylo úplně cizí. On je to ale naučí. Zase je sjednotí, tentokrát pod svým velením. Stane se vůdcem kyjevské družiny.

A kyjevského vojska.

Oni všichni budou jeho součástí. Dokonce i Svjatoslav. Koščej, to hanlivé otrocké jméno, se stane označením síly, vytvořené z ohromné, valící se masy mužů. A on ji bude ovládat svým vědomím. Jistě, někteří by to mohli považovat za zotročení. Jenže to by jim musela zůstat svobodná vůle. A na to si dá pozor, aby nic podobného v jejich myslích nepřekáželo.

Drakkary prořezávaly hladinu Itylu, hnaly se k Bolgaru a Koščej se sám pro sebe potutelně usmíval.

„Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi světa, jenž ochraňuje své věrné služebníky!“

„Není boha kromě Boha a Mohamed je jeho prorok!“

„Jděte ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého!“

„Nechť Tengriho a Vastyrdžiho paprsky oslepí vaše nepřátele!“

Byl to vskutku impozantní pohled. Dokonce i Davidovi, jehož vojenské záležitosti nikdy kdovíjak nevzrušovaly, rozbušil srdce. Chazarské vojsko proudilo z bran opevněného západního města a v dlouhatánské řadě se valilo po plovoucím mostu na východní břeh řeky. Špičaté přilbice a lamelové a kroužkové pancíře se oslnivě blýskaly na slunci, takže to chvílemi vypadalo, jako by břehy Itylu spojila klikatá zlatá stuha. Kopí a tugy se vlnily jako husté rákosí, dvojklané vlajky pleskaly dlouhými cípy, koňské čabraky hýřily všemi barvami.

Čtyřicet tisíc mužů. V čele podstatná část stálé chazaránské posádky, složená z křesťanských a židovských vojáků. Za nimi vojsko z kavkazské Alanie. Početné oddíly vyslané vládci ohrožených kavkazsko-chvaliských zemí na jihu, hlavně Arranu, Širvanu a Derbentu. Třítisícová posila z dalekého Chorézmu na jihovýchodě. A na konci jádro chazarské armády: dvacet tisíc arsijahů, elitních muslimských bojovníků, naverbovaných hlavně v

táborech Oguzů, Pečeněgů a Burtasů.

„Pozoruhodné," řekla Semira. Stála společně s celou nejvyšší chazarskou honorací pod narychlo vztyčenými přístřešky a slunečníky na severním nábřeží Zlatého ostrova a sledovala vojsko proudící kolem. Jezdci nejdřív sborovým pokřikem zdravili kagana, bega, vezíry i celou šlechtu a následně s pokorně skloněnými hlavami přijímali požehnání od početného houfu kněží rozestavěných na kamenném molu.

„Věru, úchvatný pohled," přikývl poblíž stojící David. „Jen se obávám, jestli bude vojsko vypadat tak mocně a vznešeně i v okamžiku, kdy se proti němu ve stepi začerná mračno nepřátel…"

„Nemluvím o vojsku," opravila ho princezna s úsměvem. „Pozoruji ty boží služebníky na břehu. Rabíni, mulláhové, kněží, žreci, šamani. Stojí tam jeden vedle druhého, společně žehnají mužům a vypadá to, jako by mezi nimi nebylo soupeření a sporů."

„To je jen zdání. Jistěže jsou mezi nimi spory. Ale všechno to intrikování a drobné vzájemné zlomyslnosti probíhají tak nějak pod povrchem. Všeobecně mezi zdejšími náboženskými skupinami vládne příměří…"

„Takový už je Chazarán, drahá princezno: svobodný, pohostinný a snášenlivý," promluvil na mladou dvojici poblíž stojící kagan Josef, přičemž nepřestával mávat proudu vojáků. „Dynastie Bulanovců se odjakživa snažila šířit zvěst o přívětivosti chazarských měst. Aby se i v těch nejvzdálenějších koutech světa všichni dozvěděli, že se tady může bez obav usadit příslušník jakéhokoli národa nebo vyznavač kteréhokoli božstva. Samozřejmě jen pokud přichází s poctivými úmysly. Nesmírně to pomáhá rozvoji obchodu."

Semira koutkem oka vrhla na šedivého kagana překvapený pohled. Tohle bylo poprvé, co ji oslovil přímo. Dokonce i během svatebního obřadu a hostiny se choval odměřeně, jako by dával ve známost, že manželský svazek jeho urozeného syna s divoženkou z Kavkazu je pro něj pouze obchodem, díky němuž si kupuje alanské posily.

A teď, najednou, jí dával najevo, že je ochoten vnímat ji jako lidskou bytost, ba dokonce jako členku rodiny. Tak jí to vyrazilo

dech, že narychlo nevěděla, jak zareagovat. Panovníkovi však pohled na sílu vojska dodal optimismus a dobrou náladu, a tak sdílně pokračoval sám:

„Proto jsme například ustanovili radu sedmi soudců. Dva jsou židé, dva křesťané, dva mohamedáni a jeden zástupce pro pohanské víry. Společně se starají o to, aby při soudních sporech nikdy nebyl někdo poškozen jen proto, že vyznává jiného boha… nebo bohy."

„Slyšela jsem o nich, Výsosti," zmohla se konečně Semira na slovo. „A přivádí mě to k úžasu. Myslíš, že je ještě jinde na světě takové spravedlivé místo?"

„Nevím o tom. Všude se najde bezohledná většina, které je někdo odlišný trnem v oku. V Konstantinopoli jsou v nemilosti židé, v Bagdádu zase křesťané a pohané. Jen u nás to neplatí, tady jsou všichni vítáni. A o to více se bojím o osud Chazaránu." V kaganově hlase zazněly pochmurnější tóny. „Jeho svoboda je cenným výdobytkem. A ti nevzdělaní, zabednění divoši ze severu ji můžou zadupat do bláta smíchaného s popelem a krví."

„Taky z toho mám strach," přisvědčila Semira.

„Kdo nemá?" zabručel David. „A obávám se ještě něčeho, otče. Že se naše přívětivost a blahosklonnost může obrátit proti nám."

„Co přesně máš na mysli, můj synu?" zeptal se Josef a náhlý stín v očích se pokusil překrýt ještě radostnějším úsměvem a oduševnělejším máváním.

„Pomyslel jsi na to, že mezi všemi těmi cizinci v kupeckém městě na východním břehu žije také hodně Varjagů, Bulharů a příslušníků dalších kmenů, které přísahaly věrnost kyjevskému knížeti?"

„Samozřejmě. Pokud vím, Herod dal městským hlídkám příkaz, aby na tyto občany dohlížely ostražitěji a případné nepokoje nelítostně zadusily už v zárodku."

„Jenže co když se stane, že náš protiúder na severu skončí neúspěchem? Co když nás Svjatoslav porazí, tak jako porazil Vjatiče, Muromce, Mokše a Bulhary, a zamíří se svou krvelačnou smečkou přímo k Chazaránu? V tom okamžiku se z města stane vroucí kotel a ti, které jsme tu přivítali s otevřenou náručí, nám doprostřed té přátelsky nastavené hrudi vrazí ostrou dýku. Vypukne

chaos a mýtus o mírovém soužití všech národů a náboženství se raz dva zhroutí do kalných vod Itylu.“

„Mýtus?“ zasyčel kagan skrz zuby vyceněné v nepolevujícím úsměvu. „To není mýtus!“

„Jistěže je,“ pronesl najednou za nimi hluboký, rázný hlas. „V tomhle musím dát Davidovi za pravdu. Jeho obavy jsou ale navzdory tomu zbytečné.“

Ohlédli se, překvapeni, že jejich slova v té bouři hlasů, dunění kopyt na mostě a kakofonii bubnů, píšťal, rohů a trub zachytil ještě někdo další.

„My totiž zvítězíme,“ prohlásil beg Herod skálopevně a naskočil na koně, kterého mu právě přivedl pobočník. Semiře se při pohledu na chazarského vojevůdce opět zatajil dech. Jeho mužnost a rozhodné chování nemohlo snad žádné ženské srdce nechat lhostejným. Princezna si všimla, že také ostatní urozené ženy sledují Heroda obdivnými, nebo dokonce roztouženými pohledy, a uvědomila si, že je v tu chvíli stejná jako ony. Nedokázala se ovládnout, i když v duchu okřikla sama sebe, aby nebyla jen součástí toho vzrušeně kdákajícího hejna slepic.

Na havraní vlasy, v týlu stažené zlatavou stuhou, si Herod narazil přilbici se stříbrnou obrubou, masivním nánosníkem a vysokou špičkou s chocholem. Do ruky vzal dlouhatánské kopí, které mělo za hrotem připevněnou vlajku arsijahů s vlkem a půlměsícem.

Také ostatní tarkani, rodoví náčelníci a žoldnéřští eltebeři, kteří se do této chvíle zdržovali po kaganově boku a společně s ním zdravili vojsko, nasedali na koně. Každý z nich měl na sobě tu nejcennější zbroj, tepanou zlatem a stříbrem. U stehen se jim houpaly útočné šavle nebo masivní meče podle arabského vzoru, za opasky měli zastrčeny jižanské jezdecké sekery s dlouhým toporem a nevelkým, ale dobře nabroušeným ostřím, na sedlech visely okrouhlé anebo mandlově tvarované štíty ze dřeva, barvené kůže a nádherně zdobeného kování. Každý z jezdců měl i toulec plný dlouhých šípů a skládaný luk z rohoviny, kůže a vzácného dřeva. V dlaních chráněných rukavicemi svírali oštěpy nebo kopí.

Herod považoval svá předcházející slova za dostatečné

rozloučení. Bez dalších řečí pobídl statného černého hřebce, sjel po klesajícím dlážděném chodníku na molo a odtamtud na most, kde se společně s dalšími vysokými důstojníky postavil do čela arsijahů.

„Dávej na sebe pozor, otče," řekla Semira Jochananovi, pevně mu sevřela ruku, políbila ji a zvlhčila náhle vytrysknuvšími slzami. „Budu vzývat duchy všech Achsartagovců až k udatnému Uryzmagovi, aby tě chránili v boji a vzali přesnost nepřátelským zbraním. Nechť do tebe vstoupí sám Vastyrdži a znásobí sílu tvých paží."

„I tebe nechť chrání bohové, dcerko," usmál se Jochanan a pohladil ji po tváři. Pak se prudce narovnal v sedle a obrátil koně.

„Vrať se jako vítěz!" zavolala za ním. „Budu se za tebe modlit!"

Neotočil se, ale pozvedl ruku na pozdrav a ona věděla, že si toho vroucného rozloučení nade vše cení.

„Jeď ve jménu Božím," vzhlédl kagan Josef k Judovi a o něco tišším hlasem dodal: „A dohlédni, aby tvůj starší bratr nejednal unáhleně. V honbě za osobním úspěchem a hrdinskou slávou by mohl vehnat vojsko do zkázy."

„Jakmile se ta jeho divoká pečeněžská krev začne příliš bouřit, zchladím ji," přislíbil prostřední princ.

„Bůh s tebou, můj bratře," řekl David.

Princ ho za to odměnil chladným, téměř pohrdavým pohledem a na Semiru se nepodíval o nic laskavěji. Krátkou úklonou pozdravil otce a hodnostáře a vzápětí už i on poklusem sjížděl k mostu.

„I had by ti věnoval hřejivější rozloučení," poznamenala tlumeně Mysyrchan, když poslední jezdec vyjel z mostu na východní nábřeží a slavnostní shromáždění na břehu Zlatého ostrova se začalo rozcházet. Princezna a vědma bok po boku stoupaly do svahu zpět k palácové bráně. Zatímco se urozené paničky úzkostlivě držely ve stínech slunečníků, nesených sluhy a otroky, Semira něco takového samozřejmě odmítla. Slunce jí na rozdíl od těch palácových fiflen nevadilo, na smetanovou pokožku nedbala, radovala se ze zdravého bronzového opálení.

„Nic jiného jsem ani nečekala," procedila princezna koutkem úst. „Myslíš, že *ona* ho bude taky vyprovázet? A že Juda jí vroucně, před očima všech, zamává a pošle láskyplný úsměv na

rozloučenou?“

„Zjistím to. Všechny městské drbny to budou vědět ještě dnes před soumrakem,“ ujistila ji vědma. „Spolkni své ponížení, paní. Zadus žárlivost…“

„Žárlivost?“ sykla Semira. „O čem to mluvíš? Žárlíme jen tehdy, když milujeme!“

Mysyrchan na ni upřeně pohlédla. „Jistě. Chápu.“ Došly k bráně palácového opevnění. Semira se z vyvýšeného místa ještě jednou rozhlédla. Z přístavišť na obou březích jedna za druhou vyrážely galéry s trojúhelníkovitými plachtami. Mnohé další už mizely v dálce na severozápadě. Flotila zhruba padesáti bachratých lodí vezla zásoby a veškerou potřebnou výstroj pro vojsko, které mělo v plánu postupovat podél řeky. První pozemní oddíly už mezitím prošly kupeckým městem i předměstským táborem a teď v dlouhém lesklém pásu vycházely do stepi.

Tisícovky vlajek podobných rozeklaným hadím jazykům se třepotaly ve vlažném jarním větru.

Buruško byl neobyčejně houževnatý a statečný koník. Nevadily mu úmorně dlouhé jízdy s ocelí obtěžkaným Iljou v sedle. Překvapivě dobře snášel válečnou vřavu, a když bylo třeba, uměl zuby i kopyty znejistit koně nepřátelských jezdců a dopomoci tak svému pánovi ke smrtícímu zásahu. Déle než jiní oři vydržel bez obroku, stačila mu skromnější strava, zbytky suché trávy nebo cokoli, co bylo po ruce. Jedno však nesnášel – lodě. A nejvíc ty, které se plavily po jarní oblevou rozbouřeném Itylu a neustále houpaly palubami. Během plavby často volal Ilju neklidným ržáním, bušil kopyty do dna veslice a vztekle kousal do řemenů, kterými byl přivázán k boku lodi.

Proto když čtyři drakkary rozryly svými kýly pláž naproti Bolgaru, koník už to nevydržel, rázným škubnutím si uvolnil opratě, se zařičením se odrazil od paluby a obdivuhodným skokem seskočil z nakloněné paluby na mělčinu. Na břeh vyběhl tak nedočkavě, že přitom rozrazil skupinu chlapů, přiběhnuvších z blízké varjažské osady, kteří chytali lana házená muži z palub a pomáhali jim vytáhnout veslice výš na pláž.

„Kurva, čí je ta vzteklá prašivina?“ zaláteřil jeden z nich.

„Moje,“ odsekl Ilja, přeskočil bok lodi a zaklel, když se holínkami zabořil do měkkého písku na mělčině. „A varuju tě, jarle, kdo uráží mého koně, uráží i mě!“

„Muromec?“ přimhouřil oči prošedivělý vůdce Varjagů na břehu. „Kurva, nešálí mě zrak?“

„Oči ti ještě slouží dobře. Zdravím tě, Thordare.“,

Thordar byl už léta náčelníkem velké varjažské usedlosti, shlížející přes Ityl na Bolgar, hlavní město Bulharů. Starý, zjizvený, plešatící a upřednostňující židli s měkkou poduškou u rozpálené pece před koňským sedlem a palubou drakkaru, ale přece pořád vyzařující autoritu a rozhodnost.

„Odinovy koule, takže ses vrátil! A tví kumpáni s tebou! Nikdo už nevěřil, že někoho z vás ještě uvidíme živého. Slyšeli jsme, jaká pohroma potkala Bragiho nahoře v těch zkurvených čeremiských lesích. Svjatoslav div že neproléval slzy pro své nejlepší bojary, když tu zvěst uslyšel.“

„Tak to smutnil předčasně, protože nás přežilo víc,“ ozval se z paluby Jegor. „Chlapi, které tady vidíš, jsou většinou pozůstatky Bragiho vojska.“

„Kurva, Jegor Svjatogor! Vítejte, mládenci, vítejte! Kolik vás vlastně je?“

„Najde se tady místo pro sto padesát mužů?“ seskočil do mělké vody Einar.

„Cha! Sigmarssone, ty kurvo loupežnická!“ zachechtal se Thordar. „Ty máš ještě pořád hlavu na krku? Bohové pro tebe mají slabost. Jen pojďte, místa je tu dost a dost. Po Bragiho odjezdu zůstalo hodně srubů prázdných. Aspoň tu bude trochu rozruchu. Podívejte, co váš příjezd způsobil ve zkurveném Agha-bazaru!“

Ani se nemuseli ohlížet – náhlého shonu v kupeckém předměstí Bolgaru na opačném břehu si všimli už dřív. I na tuhle vzdálenost bylo vidět, jak se to tam hemží vyděšenými nebo rovnou panikařícími lidmi.

„Co jsou tak vyplašení?“ zeptal se Einar.

„Nediv se. Emír Ahmed odjel se Svjatoslavem a vzal s sebou přinejmenším dvě třetiny bojeschopných mužů. Ochrana města i

celé země je teď zkurveně slabá. Takže když se na řece objeví čtyři válečné veslice plné ozbrojených chlapů, hned jsou ulice zasviněné čerstvým trusem.“

Einar pokýval hlavou a zašklebil se. „Přesně jak jsem předpokládal. Slyšíš, Jegore? Jak můžu odolat takovému pokušení?“

„O co jde?“ zajímal se Thordar.

„Ale, rozhoduju se, jestli vyrazím kořistit do povodí Kamy, nebo popluju na jih a přidám se ke Svjatoslavovi.“

„Tak to je teda kurevsky těžké rozhodování. V Bulharsku teď vládne strach a nejistota. Dobře se loupí. Ale na jihu zase čeká větší kořist. Pojď, u džbánu s vínem se ti bude přemýšlet líp.“

„To nepochybně. Najde se něco i pro mou vyhladovělou smečku? Bohové tě za tvou pohostinnost odmění. A nejen oni. Máme čím zaplatit.“

„Jen pojďte, pojďte. To by v tom musel být čert, jak říkají zkurvení křesťani, aby horda Varjagů neměla co sníst a čím si připít.“

Ilja tišil rozjařeného Buruška a přitom se nedočkavě, vzrušeně a zároveň s obavami rozhlížel po svahu nad prostým přístavištěm. Z početných srubů a chýší vycházeli místní Varjagové, hlavně ženy, děti a starší muži, a zvědavě sledovali bojovníky vystupující z drakkaru. Ženy, jejichž manželé odjeli se Svjatoslavem na kdovíjak dlouhou výpravu na vzdálený jih, věděly, že se jim dnes v noci nebude stýskat. Einarovi muži si je budou brát podle chuti a bez zbytečných otázek. Tak už to mezi Varjagy chodilo a žádná ze Seveřanek si s tím nelámala hlavu. Nakonec, jejich manželé se tam dole v Chazarsku také nebudou zdráhat, až spatří půvaby opálených, tmavovlasých jižanek. Tak proč by si i jejich opuštěné manželky nedopřály trochu potěšení?

Muromec ale nehledal povolnou společnici na dnešní noc. Pátral po konkrétní tváři. Nikde ji však nenacházel a znepokojení v jeho srdci narůstalo.

„Jarle,“ zastavil Thordara. „Hledám ženu. Určitě ji znáš, Dinara, Bragiho žena, černovlasá, štíhlá jako proutek. Halvorsson ji tady nechal s rostoucím břichem a právě někdy teď by měla rodit…“

Šedivý vládce skally přikývl a zachmuřil se. „Ovšemže vím, o

kom mluvíš. Dinara žije v mém vlastním domě a má první žena se o ni stará jako o vlastní dceru. Chudák holka. Postihlo ji tolik zkurveného neštěstí, že to neunesla.“

Ilja ztuhl a měl pocit, že se mu zastavilo srdce. I nadšené pokřikování vyloďujících se Varjagů na ženy u srubů jako by ztichlo za nějakou neviditelnou, kouzlem vztyčenou stěnou.

„Co to říkáš?“ vysoukal skrz sevřené hrdlo. „Co je s ní? Snad není…“

„Mrtvá? Ne, to ne. Ale když se dozvěděla o Bragiho smrti, zlomilo ji to. Tak, že strašlivým zármutkem přišla o dítě…“

„Cože? Potratila?“

„Kdyby jen to. Ona sama se… jak to říct? Jednoduše to od té doby nemá v hlavě úplně v pořádku. Musela toho zkurveného lupiče Halvorssona milovat, nebo co.“

Iljovi se částečně ulevilo, když slyšel, že je Dinara naživu, ale i tak měl pořád pocit, že mu z chodidel vyrostly kořeny a pevně se zapustily do písčitého břehu.

„Co se tváříš, jako by ti něco vrazili do prdele, Muromče?“ zeptal se starý jarl. „Co ty máš s Dinarou?“

„Znám ji odmalička,“ přikývl Ilja ztuhle. „Vyrostli jsme v jedné osadě… Kde ji najdu?“

„Nevím. Musíš se zeptat mé ženy. Jak říkám, holka většinou jako by žila v nějakém vlastním světě a nevnímá, co se okolo skutečně děje. Často vychází z osady a bloumá po okolí. Několikrát se stalo, že se nevrátila před setměním a my se báli, že si někde vzala život, ale pak se vždycky někde našla, vysílená a úplně zmatená. Většinou nás nepoznává a občas vůbec neví, kde vlastně je. Jenom pořád čeká na Bragiho. Víš, tak se jí to v hlavě pomotalo. Pořád věří, že její muž žije a jednoho dne se k ní vrátí. Zkurvený osud, co?“

Ilja se zmohl jen na němé, zděšené přikývnutí.

„Dinaro!“

Buruško byl nadšením bez sebe, že si může po dnech strávených na nenáviděné palubě konečně trochu protáhnout nohy. Proto když Ilja už po krátké jízdě po břehu sesedl a přivázal opratě k olši poblíž

vody, nesouhlasně frkal, trhal hlavou, a dokonce si dovolil chňapnout zuby po pánově ruce. Muromec ho umravnil kamarádským, ale důrazným plesknutím hřbetem ruky po tlamě. Buruško uraženě sklonil hlavu.

Volání zůstalo bez odpovědi. Ilja cítil, že se potřebuje povzbudit, vnést jistotu do kroků i slov. Na to měl osvědčený recept – sňal ze sedlové hrušky novou čutoru a dopřál si pořádný hlt medoviny.

„Dinaro!“

Neodvětila ani se neohlédla, ale nepochyboval o tom, že ta shrbená postava v umazané haleně, sedící na vyplaveném kmeni dole na pláži, patří jí. Když nic jiného, poznával její havraní vlasy, i když i ty jako by ztratily svou nadýchanou bujnost a v mastnotou slepených pramenech jí splývaly na záda a pokleslá ramena.

Vypadalo to, jako by se dívala na řeku a kvůli hukotu neklidné vody nezaslechla Iljovo volání, ale jak se k ní blížil, zjistil, že je to jinak. Hlavu měla svěšenou, zrak nepřítomně upřený na naplavené oblázky u svých nohou. Přesně jak říkal Thordar – byla někde daleko odtud, možná v nějakém úplně jiném světě.

Zastavil se několik kroků od ní. Nechtěl ji polekat.

„Dinaro?“ promluvil trochu tišeji.

Pořád neodpovídala. Nijak nedávala najevo, že zaznamenala jeho přítomnost. Opatrně kráčel blíž.

„Dinaro, slyšíš? To jsem já.“

Pohnula se, mírně nadzvedla a pootočila hlavu. Kvůli rozcuchaným vlasům jí však pořád neviděl do obličeje.

„Ten hlas…“ promluvila slabým hlasem, který skoro zanikal v šumění řeky. „Vzpomínám si…“

Usmál se. „Ovšemže si vzpomínáš. To jsem přece já…“

Najednou ožila a prudce k němu obrátila pohled. Ilja polkl naprázdno a srdce se mu scvrklo do malé hrudky.

Na okamžik zapochyboval, jestli je to vůbec ona, tak byla zanedbaná. Odhadl to už podle odraných, skvrnami pokrytých šatů a dávno nerozčesaných vlasů, ale až pohled do její vyzáblé, bledé, ztrhané tváře mu naplno řekl, v jak špatném stavuje. Oči měla propadlé a vyhaslé, tmavé kruhy pod nimi to jen zdůrazňovaly. Ona

zdravím překypující, láskou prodchnutá a z klíčícího života pod svým srdcem rozradostnělá mladá žena, která na podzim vyprovázela milovaného Bragiho na osudnou výpravu na sever, zůstala jen vybledlou, jakoby neskutečnou vzpomínkou.

Ilju však nejvíc vyděsilo, že když k němu vzhlédla, v matných očích jí najednou zajiskřila naděje. Okamžitě pochopil, že jí pomatená mysl vehnala před zraky nějakou milosrdně lživou vidinu.

„Bragi!“ výskla a vyskočila na nohy. „Můj milovaný Bragi!“

„Ale já…“ Ilja nestačil ucouvnout. Vrhla se mu kolem krku a zasypala mu tvář polibky. Dočista zmatený Muromec se marně pokoušel vymanit z jejího objetí a vysvětlit jí, že je to krutý omyl.

„Vrátil ses mi!“ střídala pláč se šťastným smíchem. „Tak dlouho jsem tě vyhlížela! Tvrdili mi, že už se nevrátíš, ale já jsem věděla, že se pletou! Můj krásný, milovaný Bragi! Žiješ! Bohům budiž chvála a dík!“

Ilja měl pocit, že se mu do těla zatínají ledově studené háky a drásají ho na kusy. Kolikrát snil o vroucím Dinařině objetí? Nikdy ho ale nenapadlo, že když k tomu skutečně dojde, zmocní se ho takové rozčarování, nekonečná lítost a… hrůza.

„Vrátil ses mi,“ opakovala Dinara pořád dokola a tulila se k němu s tak zoufalou dychtivostí, až měl problém udržet se na nohou. „Už nikdy nesmíš odejít a nechat mě samotnou, lapenou v síti pochybností a strachu! Nikdy! Slib mi to.“

Ilja neodpověděl, jen ji se zaťatými zuby objal kolem útlých, na kost vyhublých ramen. Dívka se trochu utišila, první nával štěstí ochabl. Neustále něco drmolila, ale on jí nerozuměl. A pak najednou ztichla, zhluboka se nadechla a vzápětí se rozechvěla pláčem. Jenže tohle už nebyly slzy štěstí.

„Naše dítě, Bragi…“ vzlykala. „Naše dítě…“

Iljovi se sevřelo hrdlo, jako by mu na něm pevně utáhli popravčí smyčku.

„Když mi řekli, že jsi zahynul… Já… Odpusť mi! U všech bohů tě prosím, odpusť mi…“

Z těla v jeho náruči najednou citelně vyprchala síla. Kolena se jí podlomila a Dinara sklouzla po jeho opancéřované hrudi na kolena. Sklonil se k ní. Zatínal zuby a měl co dělat, aby zadržel slzy.

Bohové, co jste to udělali s překrásnou, silnou Dinarou? Chvíli to vypadalo, že navzdory ztrátě domova i všech blízkých přece jen najde kousek štěstí. A teď? Ech, krutě jste s ní naložili…

„Tady…“ ukázala mu ohmatený kožený váček, který jí visel na prostém motouzu na krku. „Tady je popel z pohřební hranice… Byla tak maličká… Popel a drobné kostičky… Naše dítě… Odpusť mi, Bragi, odpusť mi!“

„Není to tvá vina, Dinaro,“ zmohl se konečně na slovo. Sevřel v dlani její ruku a ukryl tak měšec s ostatky. „Nemůžeš za to. Nezabila jsi naše dítě…“

Najednou ztuhla, zadusila pláč za sevřenými zuby a podívala se mu přímo do očí. Slzy jí smývaly špínu z tváře a odkapávaly z brady v kalných krůpějích.

„Ty…“ zachraptěla. „Ty nejsi Bragi…“

Ztuhl. Chtěl pohotově lhát, uchlácholit ji milosrdnou lží, ale viděl, že její zrak je najednou čistý a mysl vnímá svět ve skutečné podobě.

„Bragi… Kde je můj Bragi?“ Prudce se od Ilji odtáhla, jako by v jeho obličeji postřehla nějaké chlípné úmysly. „Ty nejsi můj muž!“

„Jsem Ilja,“ naklonil se k ní a pokusil se ji opět vzít do náruče. „Ilja z Karačarova. Pamatuješ? Mrzák Ilja, kterého vyléčili z kletby. Ilja, který tě vždycky miloval. Postarám se o tebe. Temné dny pominou a ty budeš zase šťastná, Dinaro.“

„Ty nejsi Bragi!“ zopakovala, vstala a štítivě ucouvla. „Neznám tě. Nedotýkej se mě! Zmiz!“

„Počkej!“ natahoval k ní ruce. „Já ti přece neublížím. Jsem Ilja. Vzpomeň si.“

Jenže Dinara jen zoufale vrtěla hlavou. Ani ne tak ze strachu před neznámým mužem jako spíš nad konečným poznáním, že ti všichni v osadě jí nelhali.

Bragi se nevrátí, protože opravdu zahynul někde v bažinatých lesích na severu.

Ilja udělal další krok, ale Dinara se otočila a s nářkem a vzlykáním se rozběhla pryč. Muromec zůstal stát u vyplaveného kmene a netušil, co dělat – jestli běžet za ní a zkusit ji utišit, nebo ji nechat na pokoji a počkat, dokud se neponoří zpět do svého

bláznivého světa.

Bohové, čím se ta dívka provinila, že ji takhle krutě trestáte?

Jak to říkal Thordar?

„Zkurvený osud…“

„U kopí svatého Jiřího Drakobijce, co se to stalo s naší družinou?“ zabručel Jegor a odstrčil od sebe číši s vínem, důrazně tak dávaje najevo, že už ani pít mu nechutná. „Kam se poděly ty dny, kdy jsme se po večerech veselili, družně zpívali písně a vyprávěli si zábavné historky z mladých let?“

„Že se po tom stýská právě tobě…“ odvětil Mikula stejně rozmrzele. „Vzpomínám si na časy, kdy ses okázale stranil naší společnosti a místo toho jsi někde za rohem klečel u meče a modlil se k těm svým křesťanským přeludům…“

„Ale nebylo tomu tak vždycky. Loni v létě, když jsme jezdili tam a zpátky po bulharských cestách a střežili je před loupežníky, to bylo jinak. Vzpomínáte, bratři? Svornost družiny pro nás ještě něco znamenala. Přes den jsme bojovali a bok po boku křižovali krajem, večer jsme se radovali z dobrého jídla a pití, z družné společnosti, z bohatýrského způsobu života. A teď? Jen se na nás podívejte. Jako by tam na severu nezahynula jen polovina z nás, ale rovnou celá družina – jenom jsme si toho nějak nevšimli, a jsme spolkem chodících mrtvol. Copak z nás ty temné záhrobní končiny, kterými jsme prošli, dočista vysály schopnost radovat se ze života? Danila už nebaví ani provokovat, protože z něho sklíčenost ze Suchanovy smrti nevyprchala ani za celou zimu. Chlapče, my víme, že byl pro tebe Radimič jako otec, ale už ho pusť z hlavy! Zemřel dobrou, hrdinskou smrtí a není důvod se kvůli němu tak trápit. Aljoša, ten kdysi hýřil přehnanými historkami o svých úspěších v postelích urozených kyjevských žen. Nevěřili jsme ti ani slovo, Kněžici, ale poslouchat tě byla zábavná kratochvíle. Teď tady jenom sedíš jako zařezaný a zíráš tím otokem přivřeným okem. No tak jsi dostal od Ilji po hubě, no a co?! Bojaři se občas pohádají a zatnou pěsti, na tom není nic nového ani neobvyklého. Samson nikdy nebyl veselý a mnohomluvný společník, ale v poslední době je to ještě horší – jsi neklidný, jako by tě pořád svrběly koule, Samojloviči. Ilja, ten nás

ani nevnímá. Slyšíš, Muromče? Ne, neslyší. Tak ho vzalo to, co se dozvěděl o své milované, na které tak nesmyslně lpí, že teď chlastá dvakrát víc. A ty, Mikulo? Jak dlouho jsem už od tebe neslyšel žádnou bylinu, píseň nebo zkazku? Proč něco nezazpíváš? Ať už je to pro mne za mne třeba tklivý žalozpěv, jen přestaň mlčky civět do stolu!“

„Nemám náladu,“ zabručel Mikula, bloumaje pohledem po rýhách na dlouhém hodovním stole v hlavní síni Thordarskally.

„Tak to vidíte,“ povzdechl si Jegor. „Veselo jako na mohylovém poli. Dokonce ani mě už nebaví rýpat do Seljanoviče a utahovat si z jeho selské zabedněnosti.“

„Ne že by mi to vadilo,“ ucedil Mikula.

„Něco se s námi stalo?“ zopakoval Jegor. Vzal na milost odstrčený pohár, natáhl se pro něj a pořádně se napil. „Bývali jsme přece bodrá, veselá chasa a se zlými věcmi, které nás potkaly, jsme se pokaždé dokázali vypořádat. Tak co se změnilo, že mezi námi vládne tolik mrzutosti a temné myšlenky se pořád prohlubují? Slyšíte Einara a jeho bandu?“ zahleděl se na opačný konec stolu, kde bylo rušno a veselo. „Ti si rozhodně s ničím těžkou hlavu nedělají. Jen my tady sedíme, jako by na nás ležela celá tíha světa.“

„Já možná vím, jaká temná nákaza se rozlézá našimi srdci,“ prohlásil Mikula. „A řekl bych, že vy to tušíte taky. Jen se o tom neodvážíme mluvit, protože se bojíme, že nás zaslechnou ta bystrá ušiska, co zachytí i šepot za silnou zdí. A kdyby jen to, možná slyší i naše myšlenky.“

„Vskutku,“ přikývl Danilo. „Pravdu díš, bratře Mikulo. Ta temnota, co se nám rozlévá v myslích, má svůj zdroj. A my nejsme schopni ho zastavit, protože se ho bojíme.“

„Bojíme?“ vybuchl Jegor a praštil prázdnou číší o stůl. „To si vážně myslíš?“

„Bojíme je slabé slovo,“ ozval se Aljoša. Mluvil trochu nesrozumitelně, protože otok po Iljově úderu mu částečně zasahoval až k ústům. „Ve skutečnosti jsme posraní strachem. Měli bychom si to konečně přiznat.“

„Kněžic to vystihl,“ přisvědčil Mikula. „Měli bychom se podívat pravdě do očí. I v tuhle chvíli každý z nás vědomě nebo mimovolně

přemýšlí, kam ten parchant zase odcválal do noci. A jestli se ráno znovu vrátí ušpiněný od krve a jestli to bude krev zvířecí nebo lidská. Víme, jak vyváděl v Kokšaze, jak strašlivým způsobem pobil čeremiské náčelníky. Víme, že se nachlemtal jejich krve jako nějaký upír nebo vlkodlak. U všech bohů, bratři," naklonil se Seljanovič nad stůl a v jeho výrazu i tónu hlasu zazněla znepokojující naléhavost, „koho jsme to pomohli stvořit? Já vím, doufali jsme, že se vrátí Volch, ale už je jasné, že se stal přesný opak a zrodil se někdo úplně cizí. Démon, netvor, krvelačný běs. Chtěli jsme potlačit Koščeje, ale vstřebáním dračí šupiny se jeho obludnost jenom znásobila."

„A právě to je ten mor, který nám rozežírá duše," doplnil Danilo. „To vědomí viny za stvoření tohohle netvora."

„Přesně," vycenil Mikula zuby. „Měli bychom se tomu konečně postavit. Tobě snad nevadí, báťuško Jegore, že máš v družině obludu, která nás každým dnem stahuje hlouběji a hlouběji do temnot? Co na to tvé křesťanské svědomí?"

„Co je ti po mém křesťanském svědomí?" odsekl Jegor. „Ale uznávám, něco na tom je. Možná se mezi nás opravdu vetřela temná mocnost. Jenže má někdo z nás ponětí, co proti tomu udělat? Slova tady totiž nepomůžou, to je vám doufám jasné."

„A síla rukou a zbraní taky ne," doplnil Aljoša. „Všichni jsme viděli ta jatka v Kokšaze. Uvědomujete si to, že? Nemáme proti Koščejovi nejmenší šanci, i kdybychom se na něj vrhli všichni najednou."

„To je na tom to nejhorší," promnul si Mikula nakrčené čelo. „Ta bezmoc. Jenže nemůžeme jen tak nečinně pozorovat, jak jeho moc sílí. Tím spíš, když cítíme, že i my sami postupně podléháme temnotě, která z něj sálá."

„Hlavně se musíme semknout," ztlumil Jegor hlas, jako by si najednou vzpomněl, že ten, o kom je řeč, může hlídat někde za dřevěnými stěnami skally a slyšet každé jejich slovo, každou kradmou myšlenku. „Musíme mít jistotu, že jsme v tom zajedno. Že jsme pořád družina. A že ať se stane cokoli, i kdybychom museli čelit smrti a prokletí, budeme stát při sobě a nedovolíme mu, aby nás rozdělil. Protože toho se obávám nejvíc – že se nám záměrně

snaží zasít do mysli sváry, bezútěšné myšlenky a skleslost. A že chce rozklad družiny využít k tomu, aby nás postupně, jednoho po druhém, ovládl. Člověk s takovou mocí přece nechce stát stranou a zůstat jen obyčejným družiníkem. Bude se snažit převzít velení.“

„A možná nejen nad naší družinou,“ zachmuřil se Mikula ještě víc. „Může být hrozbou pro samotného Svjatoslava!“

„I na to už jsem pomyslel. Bože na nebi, co jsme to s sebou přitáhli?“

„Nedovolíme to,“ promluvil Danilo rozhodně. „Pořád jsme bohatýrská družina, výkvět Kyjeva! Prošli jsme záhrobím a porazili dračího boha! Přece nás teď nezlomí jedna čarodějnická svině?!“

Překvapeně se na něj podívali, protože právě Lovčanin měl k řečem o bohatýrské svornosti pokaždé jen posměšné poznámky. Ale nikdo mu to teď nepřipomněl, nikdo se nezasmál.

„Dobře řečeno,“ přidal se Aljoša a také Samson se naklonil blíž s odhodlaným výrazem v obličeji.

„Ale co on?“ podíval se Mikula na Ilju, který mezitím, opilý jako štěně, usnul s čelem opřeným o desku stolu. „Vkládali jsme do něj velké naděje. To muromské štěně mělo být oporou družiny. Namísto toho je teď nejslabším článkem.“

„Ilja se vzchopí,“ prohlásil Jegor. A po chvíli, už ne s takovou jistotou v hlase, dodal. „Aspoň v to z celého srdce doufám.“

Ilju probudily bolesti v horní části břicha a žaludek deroucí se do krku. Na tom by nebylo nic zvláštního. Když ale zvedl hlavu, zamlženým zrakem viděl rozmazané obličeje bohatýrů a Varjagů, sedících u hodovního stolu. Takže byl pořád večer.

Dříve mu bývalo zle až po ranním probuzení. Teď už to na něj přicházelo skoro okamžitě.

Zasténal, nadechl se, aby potlačil nutkání zvracet, a s hřmotem vstal z lavice. Slyšel, jak na něj bojaři volají a ptají se, jestli nepotřebuje pomoc, ale jazyk ho neposlouchal, a tak se jen rychle potácel směrem ke dveřím. Cestou vrážel do prostého nábytku a skoro shodil ze židle jednoho z Varjagů. Chlap něco zlostně vyštěkl a vyskočil s úmyslem dát Muromci lekci, ale Einar ho pohotově popadl, okřikl a přinutil ho, aby se zase posadil.

Ilja měl pocit, že je dvorana rozkolébaná jako paluba lodi na rozbouřené řece. Probojoval se přes ni až ke dveřím, rozrazil je, vyběhl na dvůr a jak padal na kolena, z hrdla mu vytryskly zvratky. Na všech čtyřech jako pes dávil řídkou směs chlastu a té trochy jídla, kterou do sebe dostal – v poslední době jedl tolik, že by to sotva dokázalo nasytit desetileté dítě. Bylo mu totiž skoro pořád zle a většinou pokrm okamžitě vyzvrátil.

Když křeče jakž takž ustaly, uvědomil si, že na něj pořád dopadá světlo z paloty a doléhají k němu hlasy hodovníků – většina z nich se mu vysmívala. Zachrchlal, odplivl si a s námahou vstal. Potácivým krokem se vydal dolů ze svahu, blátivou uličkou mezi sruby, chlévy a ohradami. Pořád ho probodávala ostrá bolest, vycházející odněkud z jater. Nechápal proč, neslyšel nic o tom, že by pití nějak mohlo ublížit játrům.

Uprostřed mírného úbočí uklouzl na blátě – nebo na lejnu, kdo ví – a natáhl se jak dlouhý, tak široký do mazlavé břečky. Rychle se ale sebral a potácel se dál, dolů ke břehu, k řece, kde se konečně nadechne čerstvějšího vzduchu…

Už viděl černé obrysy drakkarů, spočívajících na břehu jako skupinka ohromných mrtvých ryb, když najednou na okraji zorného pole zachytil něco bledého. Obrátil za tím pohled. Vpravo od veslic, na jižním konci prostého přístaviště, někdo stál. Ilja se pokoušel rozeznat, kdo to je, ale oči se mu křížily a zrak měl pořád zakalený. Vydal se tím směrem. Snažil se vzpamatovat, protože se ho zmocnila zlá předtucha. Blížil se k postavě a s námahou rozeznával, že onen skoro přízračný bledý jas je odrazem měsíčního a hvězdnatého světla na dlouhých bílých šatech. Podle tvaru postavy poznal, že je to žena. Černé vlasy, splývající vzadu skoro až k pasu, potvrdily jeho zlé tušení.

Žena stála v mělké vodě u břehu, nohy do poloviny lýtek ponořené v temném proudu.

„Dinaro…“ zablábolil Ilja. „Co to… Copak ses…“

Krátce se ohlédla. A při vší té roztřesenosti a neschopnosti zaostřit pohled a soustředit myšlenky zachytil Ilja v kratičkém záblesku jejích očí nesmírný žal. Zároveň se mu zdálo, že výraz jejího obličeje je úplně střízlivý, nezastřený šílenstvím.

Vzápětí mu ukázala záda a rázně, odhodlaně a neústupně vykročila do hlubší vody.

„Dinaro!“ zařval Ilja a chtěl se rozběhnout, ale nohy se mu zamotaly jedna o druhou a on zase upadl. Než se stačil zvednout, voda už jí sahala po prsa. Bílá halena se nadmula zachyceným vzduchem a chviličku ji udržovala nad hladinou, jenže pak vzduch prudce vyvanul a Dinara se okamžitě ponořila. Její havraní vlasy splynuly s černým proudem.

„Dinarooooo!“ zaječel Muromec a rozběhl se za ní.

Nedbal na to, že neumí plavat. Vzápětí mu už zpod běžících nohou cákala voda a dno pod chodidly rychle klesalo. Ještě zahlédl, jak v temném proudu mizí i bílá šmouha šatů, a pak se s hlubokým nádechem vrhl do hluboké vody.

Střízlivý by možná měl aspoň nějakou šanci. Jenže medovinou a ledovou vodou ochromené údy mu skoro okamžitě vypověděly poslušnost. Nadarmo se jimi pokoušel hrabat jako pes, už se nedokázal dostat zpátky nad hladinu. Na okamžik zahlédl v černotě bledé zavlnění Dinařiných šatů a instinktivně se za ním vrhl, jenže tím se dostal ještě hlouběji a byl ztracen.

Zadoufal, že je to jen špatný opilecký sen a on se vzápětí probudí v síni na stole, bude křičet a lapat po dechu a ostatní bohatýři se mu vysmějí. Jenže ne, nezdálo se mu to. Skutečně klesal ke dnu, tížený železnou kolčugou, a bezmocně sebou házel v silném itylském proudu. Jeho nejhorší noční můra, strach z utonutí, se skutečně naplnila. Zařval hrůzou, čímž si vyhnal vzduch z plic. Vzápětí vdechl vodu. Zatímco se bezmocně kroutil a dusil, pochopil, že je konec.

Bohové chtěli, aby zahynul společně s nešťastnou Dinarou, kterou do poslední chvíle nepřestal milovat.

Zkurvený osud, pomyslel si.

Jenže v okamžiku, kdy už ho začalo opouštět vědomí, voda kolem něj zavířila rychlým pohybem. Někdo ho popadl za oděv a pozoruhodnou silou začal táhnout vzhůru. Jenže to už skoro nevnímal, protože mu mysl definitivně zastřely mrákoty.

Temnotu rozerval až tlak na hrudi, který pravidelně sílil a zase

slábl. Ilja se rozkašlal, odstrčil od sebe ruce, které mu rytmicky tlačily na hrudní kost, obrátil se na bok a začal křečovitě zvracet vodu.

„Žije!“ vykřikl hlas, který zřejmě patřil Mikulovi. „Díky ti, matičko Mokoš!“

„Pro lásku Boží, co se stalo?“ blížil se Jegorův hlas společně se zvukem běžících nohou.

„Muromec se skoro utopil!“ vysvětloval Danilo vzrušeně. „Koščej ho v poslední chvíli vytáhl.“

„Koščej?“ Jegorovi nevěřícně přeskočil hlas. „Opravdu?“

„A to tam spadl jen tak?“ ptal se Aljoša udýchaně, se stínem podezření v hlase.

„Ne,“ odvětil Koščej. Jeho hlas byl nejblíž, takže ruce tlačící na Iljovu hruď zřejmě patřily jemu. „Skočil za tou bláznivou ženskou.“

„Za Dinarou?“ zhrozil se Jegor.

„Jo. Viděl jsem, jak se vrhla do řeky. A hlupák Ilja skočil za ní. Nějak pozapomněl, že na její záchranu by on sám musel umět plavat.“

„A děvče? Co je s ní?“

„Proud ji okamžitě spolkl. Bezpochyby se utopila. Nebylo jí pomoci, měl jsem co dělat, abych vytáhl toho ožralého blázna.“

Muromec se zase rozkašlal, svíjeje se v kaluži vyzvracené vody.

„Říkal jsem mu, že ho to pití může zabít,“ bručel Mikula. „Ale netušil jsem, že k tomu může dojít takhle.“

„Vezměte ho dovnitř, k ohni,“ přikázal Jegor. „Ta voda je jako led.“

Ilju ještě natahovalo, když jej popadlo několik silných rukou a přinutilo ho vstát. Nohy měl jako z tvarohu, takže si jeho paže přehodili přes ramena a mezi sebou ho vlekli zpátky ke skalle.

„Co s tou holkou?“ zaslechl za sebou Jegorovu otázku.

„Proud je silný,“ odvětil Koščej. „Řeka ji někde vyplaví, ale může to být versty a versty odtud. Možná ji najdeme cestou do Chazarska. Jestli z ní ryby něco nechají…“

Víc už Ilja nezachytil. Otevřelo se pod ním propadliště slabosti a jeho mysl se zase ponořila do temnoty.

Šedivý úsvit nalezl Muromce na hrubě tesané lavici před Thordarovým dlouhým domem. Seděl skrčený, přihrbený, ruce sepjaté na břiše, kolena tiskl k sobě a kýval se dopředu a zase dozadu jako nějaký žrec, v tranzu dokola opakující rytmické zaklínadlo. Ve skutečnosti se snažil přemoci ranní třesavku a příšernou nevolnost. Obvykle ji zaháněl hltavě vypitým pohárem pořádně ostré medoviny nebo pálenky, ale dnes to neudělal. Něco se změnilo. Nešlo jen o bolest v játrech a bodání ve střevech, které pořád nepolevovaly. Cítil totiž i jinou bolest, stokrát horší a trýznivější. Pomyšlení na to, co se stalo v noci, mu probodávalo srdce jako žhavá jehlice.

Bohové, ať je to jen sen. Ať je to jen zlý sen! Vy přece dokážete vstupovat do snů smrtelníků. V jednom jste mi dokonce darovali tu nepozemskou bohatýrskou zbroj. A když se může vidina ze snu zhmotnit ve skutečném světě, zařiďte, aby se událost, která se opravdu stala, rozplynula v *zapomnění. V takovém, jaké obvykle sesíláte na mysl, když se člověk probouzí.*

Dinara. Moje ubohá, nešťastná Dinara…

Žila v pomatené představě, že Bragi pořád žije a vrátí se. A pak mě považovala za něj. A chvíli byla šťastná, dokonale šťastná, plakala radostí. Jenže já jsem jí připomněl, že žila v iluzi. Já jsem ji vytrhl z té bezpečné schránky šílenství, do níž uzamkla svou mysl. Pochopila, že její milovaný už se nevrátí. Že přišla o dítě i o jediného člověka, ke kterému ještě něco cítila.

Večer, když už stála po kolena ve vodě, se na mne podívala úplně čistým pohledem. Zbavila se šílenství. A odhodlala se k zoufalému kroku, který jako jediný mohl utišit její vnitřní bolest. Kdybych jí nebyl připomněl, že je Bragi opravdu mrtvý, neudělala by to. To já jsem způsobil její smrt. A když se vrhla do vody, nebyl jsem schopen ji zachránit. Protože jsem byl zlitý, ožralý, nacucaný chlastem jako klíště krví. Jen jsem tam za ní spadl a nebýt Koščeje, sám bych teď krmil ryby někde versty a versty jižně odtud…

Jsem k ničemu. Zbytečný, neschopný a neuvěřitelně hloupý. A Dinara teď kvůli mé neschopnosti leží vyvržená řekou někde na itylském břehu. Protože jsem ji nedokázal zachránit…

Ilja zaskřípal zuby. A zvedl hlavu.

Nenechám ji tam ležet. Nedovolím, aby ryby a mrchožrouti zneuctili její ostatky. Aspoň tohle pro ni můžu udělat…

Vstal. Třásl se a bolesti byly tak silné, až mu vyhrkly slzy a z hrdla vyklouzlo tiché zaskučení. Přemohl se však a odpotácel se zpátky k domu. Chvíli na to vyšel ven s celou svou zbrojí, vybavením a koňským postrojem.

Po několika dalších okamžicích vyvedl ze stáje osedlaného Buruška. Při nasedání mu nešikovné chodidlo vyklouzlo z třmenu a on skoro upadl na zablácený dvůr. Zkusil to ale znovu a tentokrát se úspěšně vytáhl do sedla.

Pobídl Buruška na jih, podél řeky. Na prvním svahu, z něhož měl poslední možnost výhledu na Thordarskallu, ho zase naplno zasáhla bolest. Zkroutil se v sedle a cedil skrz zuby strašlivé kletby. Věděl, že nezvládnutelný třas a dávivou nevolnost potlačí jen jediná věc. Sňal ze sedlové hrušky do poloviny plnou čutoru. Odzátkoval ji a pozvedl.

Na půli cesty k ústům se rozechvělá ruka zastavila. Ilja zaťal zuby. Pohlédl na polní láhev, jako by nechápal, jak se mu ta věc ocitla v prstech. V očích se mu nenávistně zablesklo.

Vztyčil se v třmenech a ve vzácném výbuchu síly mrštil čutorou směrem k Itylu. Jak letěla, vytékala z ní medovina a první paprsky vycházejícího slunce ji proměnily ve sprškuzlatavě zářících diamantů. Láhev žbluňkla do hnědavého proudu daleko od břehu.

Toho ještě možná budu litovat, pomyslel si Ilja a odhodlaně pobídl Buruška.

Spící varjažská osada mu zmizela za zády.

„Tohle není obyčejná vatra,“ řekl Aljoša, pozorně se dívaje ke břehu. Na pozadí temných vršků, lemujících západní břeh Itylu, planul velký oheň a vysoce šlehající plameny osvětlovaly velký kus břehu. „Spíš to vypadá jako pohřební hranice.“

„A někdo tam sedí,“ dokazoval Koščej, že vidí ještě lépe než bystrozraký Ulič. „A támhle u lesa je uvázaný kůň. Není pochyb. Je to on.“

„Přirazte ke břehu!“ obrátil se Jegor na Einara. Sigmarsson se rozhodl plout i v noci, aby ušetřili čas, takže se mu tahle zastávka

ani trochu nelíbila, ale nezaprotestoval ani jediným slůvkem, jen se otočil k mužům a vyštěkl několik rozkazů.

Kormidelní veslo zaskřípalo.

Spěchali od drakkaru, kýlem zabořeného ve vlhkém pobřežním písku, k pohřební hranici. Už viděli, že Aljošův bystrý lukostřelecký zrak nelhal – nahoře na planoucích kládách prskalo v silném žáru lidské tělo.

Blížili se k muži, sedícímu opodál. Byl skrčený, shrbený, jako by se propadal sám do sebe, takže na okamžik znejistěli, jestli se Koščej nespletl. Jenže kůň, přivázaný ke stromu na okraji rozechvělé světelné skvrny, byl bez jakýchkoli pochyb Buruško.

„Iljo?“ oslovil tu chvějící se hromádku Jegor.

Vzhlédl, jako by je uslyšel až teď. Bohatýři se zhrozili, Mikula dokonce potichu zaklel. Muromec byl smrtelně bledý a zalitý potem, rty se mu chvěly a oči chorobně leskly. Očividně jím lomcovala vysoká horečka.

„Proboha, chlapče, co je s tebou?“ odepnul si Jegor plášť a rychle ho přehodil Iljovi přes ramena.

„Našel jsem… ji…“ drkotal Muromec zuby. „Slíbil jsem si… že bude mít pořádný… pohřeb.“

„Tu hranici jsi navršil ty sám?“ divil se Danilo. „V tomhle stavu? Člověče, to musela být dřina. Co dřina, přímo utrpení. Až to budí dojem, že jsi sám sebe chtěl za něco potrestat, hm?“

Ilja neodpověděl.

„Vypadáš příšerně,“ přešel k němu Koščej. „Řekl bych, že ti došel chlast. Potřebuješ si loknout, aby ses dal trochu dohromady.“ S těmi slovy natáhl k Muromci ruku s koženým měchem. „Na, zůstalo mi trochu toho semenderského červeného, kterým nás hostili ve Ferthskalle.“

Ilja vzhlédl. Okolostojící bohatýři vypadali jako řada zachmuřených model. Koščej se přívětivě usmál. Muromec natáhl roztřesenou paži.

A pak odstrčil měch i Koščejovu ruku. Rázně, skoro bezohledně.

„Ne…“ zachraptěl. „Dinara zemřela jen proto… že jsem byl

ožralý… Končím s tím…“

„To je slovo do pranice,“ sevřel Jegor Iljovo rameno v prstech. „Pojď, synku, vezmeme tě na loď. Chápu, že je ti teď strašně špatně, ale jsem si jistý, že se uzdravíš. Než doplujeme k chazarským hranicím, dáš se dohromady.“

Samson šel pro Buruška. Mikula pomohl Jegorovi zvednout Ilju na nohy a společně ho vlekli k lodi. Právě v tu chvíli planoucí polena prohořela a zbytek těla se propadl do nitra hranice. Muromec se ohlédl a obličej se mu opět zkřivil bolestí – tentokrát ale ne tělesnou. K nočnímu nebi sršel sloup jisker a v plamenech navždy hynulo Iljovo poslední pouto s rodným Karačarovem.

Neplakal. Už neměl slzy. Dost se vynařikal, když bezvládné, rozbité a strašidelně zmodralé Dinařino tělo našel dnes ráno zachycené v rákosí u břehu.

U drakkaru na ně čekal Einar. Když viděl, v jakém je Ilja stavu, zachmuřil se. Jenže Muromec na něj vycenil zuby v křivém úšklebku a s nuceným veselím se zeptal: „Tak tě nakonec… přemluvili?“

Konung úsměv opětoval. „Sám jsem se rozhodl. Řekl jsem si, že když už loupit, tak opravdu ve velkém. Ať to stojí za to!“

Když se snažili dostat Buruška po spuštěné lávce na loď, protestoval hlasitým řičením a podrážděně bušil kopyty do můstku. Ale to všechno jen tak naoko. Dobře věděl, že jeho pán už je na palubě, a on by tu sám nezůstal za nic na světě.

Než hranice začala pohasínat, drakkar už směřoval zpět do silnějšího proudu.

Ityl se s ponurým bubláním hnal k jihu. Bohatýři se dívali ve směru plavby a mysleli na to, že je tam někde na vzdálených rovinách, teď zahalených noční temnotou, čeká možná největší, ale také nejkrvavější a nejděsivější dobrodružství jejich života.

KNIHA DRUHÁ:

Krvavá step

KAPITOLA ČTVRTÁ

Vládce světa

Vskutku podivné jaro zavítalo toho roku do povodí Itylu. Jistě, na první pohled vypadalo všechno tak jako v jiných letech – nebeská klenba byla nádherně blankytná, step se zelenala svěží trávou vyrážející zpod příkrovu popelavé loňské a v hájích a houštinách podél řeky ptáci cvrlikali jako o duši. Jenže když velkokníže Svjatoslav vystoupil z drakkaru, nasedl na statného koně a v doprovodu dlouhého zástupu jezdců vyklusal na temeno vyvýšeniny na východním břehu řeky, nádhera jako z malovaného obrázku se náhle vytratila. Skoro jako by se rozradostnělá životadárná Vesna vylekala a ukryla se před stínem té, již někteří nazývali Kostromou, jiní Morenou a ostatní jednoduše Smrtí.

Oblohu poskvrnily stovky, možná tisíce kroužících perutí. Štěbetání ptáků přehlušilo zlověstné krákání mrchožroutů. A kam až oko dohlédlo, zeleň stepi byla zdupaná a ztrácela se pod vrstvou rozsekaných, pobodaných těl mužů, koní, ba i mnoha mul, nebo dokonce velbloudů.

Navzdory tomu se pod Svjatoslavovými dlouhými, až pod bradu sahajícími kníry objevil úsměv. Ponurý, neveselý, ale spokojený. Stačilo mu jedinkrát se rozhlédnout bystrýma bledě modrýma očima, aby viděl, komu patří vítězství. Nasadil si na oholenou hlavu s jediným pramenem plavých vlasů na temeni masivní varjažskou přilbici a pobídl koně. Početná družina ho následovala. Jak se impozantní, ocelí na slunci blýskající jízda přelévala přes návrší, mužům se postupně ztrácela z dohledu zhruba stovka lodí, dlouhých drakkarů a snekkarů, ale i menších a břichatějších kupeckých

knarrů, kotvících na břehu za nimi. Mnohé veslice teprve přistávaly a posádky vyskakovaly a vytahovaly je na štěrkovou pláž.

Jezdci sjeli z pobřežních pahorků a projížděli bojištěm. Vrány a krkavci, vyrušení od hostiny, se před nimi zvedali k nebi jako černý závoj, pod který zadul průvan.

„Oguzové," konstatoval emír Ahmed ibn Džafar, klusající po boku kyjevského velmože. Vládce Bulharů byl mohutný, černovlasý a černovousý muž ve zbroji honosnější, než byla ta Svjatoslavova. Kdo nevěděl, že je ve skutečnosti Kyjevanovým vazalem, mohl mít dojem, že vojevůdcem je spíše on.

„Žádní Chazaři?" zeptal se Svjatoslav. „Ani Pečeněgové?"

„Ne. Jen Oguzové. Nebyl bych věřil, že se nám opravdu postaví. S Chazary v poslední době vycházeli špatně, i když jedni i druzí pocházejí ze stejné krve."

„Ano, to už jsi říkal. A já jsem ti na to odpověděl, aby ses na jejich neshody nespoléhal. Když se dva psi rvou o kořist a najednou se objeví vlk, ti psi se proti němu spojí."

„To není přesné přirovnání," namítl Ahmed. „Spíš šlo o zuřivého psa, který se postavil svému pánovi – a ten se ho zbavil tak, že mu dal očichat kost a tu pak hodil pod nohy vlkovi. Doufal, že pes a vlk se do sebe pustí a vlk při tom ztratí trochu krve."

„Tak to jsi vystihl," zachechtal se Svjatoslav ponuře. „Chazaři se zjevně poučili z nedávných válek s Cařihradem. Řekové také zřídkakdy vytáhnou do boje – raději proti nepřátelům nastrčí podřízené nebo podplacené kmeny. A Chazaři se rozhodli vyzkoušet podobnou taktiku. Zaplatili Oguzům, aby nám táhli naproti. Doufám, že je Sveneld nepobil všechny. Možná se nám podaří poštvat rozzuřeného psa zpátky na jeho podlého pána."

Kníže pobídl oře a klus se změnil v cval. Družina rychle směřovala k jihovýchodnímu konci bojiště, odkud znělo hučení hlasů i rohů a kde to doposud vřelo jako v kotli.

Svjatoslavovo vojsko postupovalo na jih ve dvou vlnách. Zjizvený kyjevský vojevůdce Sveneld společně s bulharským princem Muminem ibn Ahmedem vedli napříč stepí hlavní jízdní voj. Skládal se ze Sveneldových ruských hrdlořezů, Bulharů a z příslušníků několika kmenů z povodí Itylu, hlavně Udmurtů,

Burtasů a Baškirů, ale také loni podrobených Suwarů. Dohromady Sveneld a Mumin vedli více než dvacet tisíc mužů.

Druhá vlna se plavila po Itylu. Zhruba stovka veslic vezla skoro tři tisícovky mužů. Polovina z nich byli příslušníci starých kmenů uctívajících Peruna z povodí Slavutiče a Oky – Vjatičové, Radimiči, Dregovičové, Křivici, Drevljané a další – a zbytek tvořili Varjagové, kteří v průběhu podzimu a zimy přišli do Bolgaru. Stahovali se z blízkého i vzdálenějšího okolí, z varjažských táborů a hradišť u Itylu a Slavutiče, ale také od Bílého jezera nebo dalekého Novgorodu a Ladogy. Všichni chtěli být při tom, až se kyjevská sekera zatne do chazarského čela, a toužili zmocnit se svého dílu kořisti. Flotile velel sám Svjatoslav. Bulharský emír Ahmed se plavil s ním.

A právě tohle rozdělení teď Svjatoslava trochu žralo. Jezdcům a plavcům se nedařilo vždy postupovat koordinovaně a dnes se to knížeti vymstilo. Nemohl velet jízdnímu vojsku během srážky s nepřítelem, který se náhle vynořil ze stepi. Jednoduše propásl bitvu. A všechnu slávu opět sklidil Sveneld. Ten nezlomný šedivý hrdlořez měl pořád snahu dokazovat, že on je skutečným velitelem velkého kyjevského tažení na východ. A často se mu to dařilo, což Svjatoslava nutilo zlostně skřípat zuby.

„Ještě bojují!“ zvolal Ahmed vzrušeně.

Svjatoslav to postřehl už před chvílí. Na okraji mrtvolami poseté pláně se zvedal nevysoký, ale rozložitý pahorek. Na jeho vrcholu se soustředili zbylí Oguzové. Na úpatích se hemžili Sveneldovi a Muminovi jezdci. Obě skupiny si vyměňovaly mračna šípů. Když ale Svjatoslav pokynul svému pobočníkovi a hlas rohu ohlásil příjezd knížete, Kyjevané a Bulhaři polevili v útoku a ustoupili, přeskupujíce se k rozhodujícímu úderu.

Svjatoslavova družina se rychle blížila k dějišti posledního odporu Oguzů. V houfech pod kopcem se hned utvořila ulička. Vládce Kyjeva jí projížděl a pozorným pohledem odhadoval situaci. Pahorek byl ještě rozložitější, než jak z dálky vypadal. A na něm soustředěných Oguzů mohlo být něco mezi třemi a čtyřmi tisíci. Žádné zbytky, ale bezmála polovina kočovnického vojska.

Uličkou v davu jezdců přijel mladého vůdce přivítat Sveneld –

jednooký, zohavený bezpočtem jizev, potřísněný čerstvou krví.

„Zmeškal jsi další bitvu, konungu!“ zakřičel mu naproti, ne bez posměšného tónu v hlase.

„Ne úplně,“ odsekl Svjatoslav, zpomalil a klusem dojel ke Sveneldovi.

„To už jsou jen poslední křeče. Právě jsem se chystal zasadit smrtící úder.“

„Jaké máme ztráty?“

„Nestojí za řeč. Když se Oguzové objevili, poslal jsem Mumina a bulharské jezdce na obě křídla. Zatímco v širokých obloucích objížděli nepřítele, já jsem vedl čelní útok. U bohů, byl to drtivý střet, jako když Thorovo kladivo vletí do houfu běsů. Skoro okamžitě jsme tu pastýřskou sebranku obrátili na ústup. A tehdy na ně Muminovi jezdci udeřili zezadu. Společně jsme je sevřeli v kleštích a přinutili shluknout se na tomhle kopci. Poskytuje jim malou výhodu při lukostřelbě, ale to jim stejně nepomůže. Jestli chceš, můžeš velet poslednímu útoku a cválat v čele vojska. Ať si i ty trochu zabojuješ.“

Svjatoslav pohlédl Sveneldovi do zdravého oka. Ve výrazu jeho tváře, v tom věčně křivém, zažloutlé zuby ukazujícím úšklebku, z něhož mu pokaždé zpěnila krev, jasně četl Varjagovy skutečné myšlenky. *Pojď a posbírej zbytky z mého hodovního stolu, chlapče. Setni pár unavených hlav. Pobij stádečko zoufale bečících ovcí, které uštvali a obklíčili mí vlci. Budeš si myslet, že jsi sesbíral všechnu slávu, ale chlapi si stejně dobře zapamatují, čí vítězství to ve skutečnosti bylo!*

Svjatoslav si uvědomil, že skřípá zuby. Jako vždy, když mu Sveneld dokazoval svou převahu. Vzpomněl si, jak loni dobyli Mordvu, sídelní hradiště kmene Mokšů. Svjatoslav se opozdil a přijel až v poslední chvíli, kdy už Sveneld jen dusil poslední plamínky odporu. Starý vlk nabídl knížeti, aby setnul hlavu náčelníkovi kmene. Udělal to, ale ve tvářích mužů pak četl něco, co skoro hraničilo s opovržením. A Sveneld ještě toho večera využil skutečnosti, že vojsko stálo na jeho straně, a ostře proti Svjatoslavovi vystoupil. Znevážil ho před očima všech.

Tentokrát tu chybu neudělá. Nebude hrát Sveneldovu hru.

„Ne, nepovedu je," zavrčel.

Sveneldovo oko překvapeně mrklo. „Mám tedy k útoku zavelet já?"

„Žádný útok nebude," odsekl Svjatoslav a pobídl koně směrem ke kopci. Ahmed a celá družina klusali za ním. Ulička v houfech se za nimi uzavírala, muži se hrnuli za vojevůdci v napjatém očekávání dalšího vývoje. „Svou povinnost jsi splnil, Svenelde. Zlomil jsi vzpurnost nepřítele, srazil ho na kolena. V tom jsi dobrý a za tohle máš mé uznání. Teď ale plně přebírám velení a udělám to, v čem jsem zase dobrý já."

„Nerozumím…"

„Já vím, že ne. Proto jsi vždycky byl a navždy taky zůstaneš jenom pobočníkem. Proto ses nikdy nestal knížetem, i když příležitostí jsi měl bezpočet. Ty víš, proč tomu tak je. K tomu, aby ses stal skutečným vládcem, ti něco chybí."

Ti, co se v tu chvíli pohybovali blízko velmožů, zřetelně viděli, jak Sveneld zrudl a o to výrazněji mu na čele a na tvářích vystoupila pavučina bledých jizev. Neřekl ale nic, jen mu z oka sršely blesky, takže připomínal rozzlobeného Odina.

Svjatoslav s hrdě vztyčenou hlavou a tvrdým výrazem v obličeji doklusal až k přednímu šiku. Na úpatí pahorku se válely tucty mrtvých mužů a koní. Šípy trčící ze svahu byly husté jako rákosí na itylských březích. Momentálně byl ale vzduch čistý a bezpečný, obě strany šetřily střelami pro rozhodující střet.

„Dej si pozor, kníže," sykl Ahmed varovně. „Oguzové jsou ďábelsky dobří střelci a jejich luky mají pozoruhodný dostřel…"

„Raději mi sežeň někoho, kdo ovládá jejich řeč," opáčil Svjatoslav a osopil se na jezdce, tvořící krajní šik: „Z cesty! Nechte mě projet! A ať mě nikdo nenásleduje!"

Zaváhali, vyměnili si udivené pohledy, ale pak se rozestoupili.

Vládce Kyjeva, Novgorodu, Muromě a Bolgaru vyjel na šípy prošpikovaný a mrtvolami posetý svah mezi napjatě čekajícími vojsky. Úplně sám, v oslnivě zářící zbroji, na statném koni, aniž by se kryl za štítem nebo držel v ruce nějakou zbraň. V tu chvíli, i když byl ve skutečnosti nevysoké postavy, vypadal jako obrovitý bohatýr z hrdinských zkazek.

„Jsem velkokníže Svjatoslav, velitel tohoto vojska!“ zakřičel a tlumočník, který právě přiklusal a zastavil v uctivé vzdálenosti za ním, rychle překládal. „Kdo je vaším vůdcem?!“

Kočovnická masa na návrší se neklidně zavlnila. Vzápětí se nad hlavami ve špičatých kožených kalpacích objevil náčelnický tug se zlatou hlavicí, zdobený prameny nepřátelských vlasů. Za ním se vynořil jezdec v šupinovém pancíři a železné přilbici lemované kožešinou. Na první pohled bylo zřejmé, že je to muž výjimečného postavení – většina Oguzů nenosila žádnou zbroj.

„Jsem elteber Kudarkin!“ zvolal. „Náčelník všech náčelníků kmene Oguzů!“

„Elteber?“ opáčil Svjatoslav, když mu muž za jeho zády přeložil bojovníkova slova. „Tím slovem označují Chazaři vůdce podrobených kmenů. Znamená to, že jsi sluhou Chazarů?“

„Ne!“ ostrá odpověď slétla po úbočí jako štěknutí. *Takže opravdu rozzuřený pes*, pomyslel si Svjatoslav. *Dobře, velmi dobře.*

„Nikdy bych před nimi nepoklekl!“ dodal vůdce Oguzů. „Ve své zemi jsem nejvyšším vládcem! Vlastním patnáct tisíc koní, sto tisíc ovcí a tisíc velbloudů! Bojuju za žold a za kořist jako svobodný muž!“

„To rád slyším,“ zmírnil Svjatoslav tón hlasu, dokonce zněl trochu vesele. „Chci ti totiž jako svobodnému muži navrhnout, abys bojoval po mém boku. Proti Chazarům a jejich spojencům. Budeš mít příležitost pomstít se jim.“

„Pomstít?“ zaznělo po krátké zamyšlené odmlce. „Za co?“

„Za to, že vás oklamali a zbaběle zneužili. Určitě vám zatajili, že se setkáte s tak velkou přesilou. Nemám pravdu?“

Tentokrát odpověď na sebe nechala čekat ještě déle. Kudarkin se zřejmě radil se svými pobočníky. Ticho však potvrzovalo, že hrot Svjatoslavových slov trefil do černého.

Kníže se rozhodl odmlky využít. „Chazaři dobře věděli, že je nás třikrát víc než vás. Jestli vám to neřekli, byla to podlost. Záměrně vás poslali na smrt. Šlo jim jen o to, abyste nám způsobili ztráty, oslabili nás před útokem na chazarské pohraničí. Nechcete se jim snad za to pomstít?“

„A pokud ano? Nabízíš nám, že ušetříš naše životy?“

„Samozřejmě. Od této chvíle už ani jeden tvůj muž nemusí zhynout kyjevskou zbraní. Stačí, když sjedeš sem ke mně, odevzdáš mi svůj meč a odpřísáhneš mi věrnost ve válce s Chazary. V tom okamžiku se staneš mým bratrem a už zítra pojedeme na jih bok po boku.“

„Co když je to jenom varjažská lest? Chceš mě vylákat a zabít, abys vzal mým bojovníkům odhodlání vzdorovat vám do poslední kapky krve!“

„Proč bych to dělal? Uvažuj, Kudarkine. Máte na tomhle vršku dobré postavení a v následujícím boji byste poslali k bohům stovky mých mužů…“

„O tom nepochybuj!“

„Vždyť ani nepochybuju. A netoužím po dalším zabíjení. V boji s Chazary se mi bude hodit každý chlap. Včetně těch tvých. Říká se o vás, že jste vynikající jezdci a lukostřelci. Přesně takové potřebuju. V okamžiku, kdy mi slíbíš věrnost, se Oguzové stanou spojenci kyjevského a bulharského vojska. Ne zajatci, spojenci! Můžete si nechat zbraně, můžete pohřbít padlé podle svých zvyků a při útoku na Chazarskou říši dostanete stejný podíl z kořisti jako kterýkoli jiný člen vojska. To přísahám při Perunovi a všech bozích, kterým obětuji!“

„Kde mám záruku, že své slovo dodržíš?“

„Já jsem ta záruka!“ křikl Svjatoslav a pobídl koně ještě o pár koňských délek výš na pozvolna stoupající úbočí. „Podívej se! Stojím tady bez štítu. Tví lukostřelci sem přece lehce dostřelí. Při nejmenším náznaku, že jde o zradu, mě můžou prošpikovat šípy!“

„Tohle nemůže vyjít,“ zavrčel Sveneld mnoho sáhů za zády knížete, v zákrytu za jezdci v čele promíšených kyjevsko-bulharských zástupů. „Ti milenci koz ho skolí jako holuba…“

„Právě naopak,“ namítl Ahmed s úsměvem. „Svjatoslav přesně ví, co dělá. Musím obdivovat jeho odvahu a schopnost vyjednávat. Být teď na místě oguzského náčelníka, bez váhání jeho návrh přijmu.“

„Protože víš, že Svjatoslav není schopen úskoku,“ zašklebil se Sveneld. „Ale Oguzové tuhle jeho slabost neznají.“

„Slabost?“ odfrkl si emír. „Jak moc se mýlíš! To přece není

slabost, ale nejsilnější zbraň, jakou může panovník vládnout.“

Odpověď z pahorku však nepřicházela.

„Chceš čas na rozmyšlenou, velký náčelníku?!“ zavolal Svjatoslav. „Můžu počkat do západu slunce. Pak buď přijmeš můj návrh, nebo promluví zbraně…“

V tu chvíli Kudarkin něco zakřičel.

„Nebudu čekat do soumraku,“ přeložil tlumočník. „Rozhodl jsem se.“

Oguzský elteber pobídl koně a sám, bez doprovodu vyjel ze shluku mužů a koní na návrší. Svjatoslav se neznatelně ušklíbl. Přesně na to spoléhal – že Kudarkin bude chtít ukázat stejnou odvahu jako on. Aby dal najevo, že se nevzdává, ale vlastně jen přijímá návrh na spojenectví.

Kudarkin sestupoval po mírné stráni. Na rozdíl od jeho mužů, kteří byli zahaleni do ovčích houní a hrubých látek ze lnu a velbloudí srsti, jemu stříbrná spona přidržovala na ramenou dolomán z drahého hedvábí. Na nohou měl boty z rudého safiánu, nepochybně dar od nějakého arabského poutníka, který musel při průjezdu oguzským územím přinést jeho vládci bohaté dary. Vousy měl oholené nebo vytrhané, snědý obličej zdobil jen dlouhý černý knír. V uších se mu leskly zlaté kroužky.

Svjatoslav bystrým pohledem přelétl šiky za jeho zády. Oguzové udělali přesně to, co jim sám poradil. Pozvedli luky se šípy na tětivách a číhali na každý náznak zrady.

Kudarkin se zastavil dvě koňské délky před knížetem. Pohlédli si navzájem do očí. Vládce rozlehlých jižních plání nebyl o mnoho starší než Svjatoslav – nemohlo mu být více než pětadvacet let. Rysy v obličeji měl hrdé, ušlechtilé a rozhodně nevypadal jako hlupák. To, že zavedl nejlepší muže kmene do záhuby, nebyl důsledek nerozumného rozhodnutí. Jednoduše se jen unáhlil ve snaze získat pro sebe slávu a pro chudý kmen trochu kořisti a štědrý chazarský žold. A samozřejmě, byla tady zrada těch z Chazaránu. Teď musel Kudarkin změnit taktiku.

Chvíli tak stáli a navzájem se měřili pohledy. Pak najednou Svjatoslav sevřel v dlaních sedlovou hrušku, přehodil pravou nohu přes sedlo a seskočil do trávy. Kudarkinovy tmavé, mírně sešikmené

oči se udiveně rozšířily.

Po krátkém váhání náčelník náčelníků sesedl také.

„Já se z toho poseru," odplivl si Sveneld. „Před chvílí jsme si s tou všivou smečkou navzájem podřezávali krky, a ti dva se teď bratříčkují, jako kdyby spolu jako děti běhali po stepi s holými zadky."

Kudarkin věděl, že je na řadě, aby udělal gesto. Sňal si tedy přilbici a zastrčil ji pod levou paži. Hlavu měl hladce oholenou a na slunci se leskla krůpějemi potu. Sklonil ji a poklesl v kolenou, zjevně připraven pokleknout.

„Ne," procedil Svjatoslav skrz zuby.

Kudarkin se zarazil a překvapeně vzhlédl. Na tohle tlumočníka nepotřeboval.

„Neklekej si," zavrtěl kyjevský vládce hlavou. „Nežádám, abys přede mnou padal na kolena. To by tě znevážilo v očích tvých mužů a mohlo proti tobě poštvat rodové náčelníky. Potřebuji, aby sis zachoval čest, důstojnost, a hlavně vliv v kmeni."

Oguz mu zkoumavě hleděl do obličeje. Skoro to vypadalo, že rozumí. Narovnal se a hrdě vztyčil hlavu.

„Tak je to správně," přikývl Svjatoslav. „A teď mi podej meč."

Kudarkin si na základě krátkého gesta domyslel, co od něj Kyjevan chce. Sáhl k levému boku. Kyjevské houfy dole na úpatí zašuměly a neklidně se zavlnily. Oguzové na návrší natáhli luky. Elteber pomalu vytáhl z pochvy meč s jednostranně broušenou, na konci mírně zahnutou čepelí. Svjatoslav nepohnul ani brvou. Oguz se nadechl, vzal meč za čepel a podal ho knížeti rukojetí napřed. Svjatoslav si ho vzal. Přímo cítil, jak ho propalují pohledy lukostřelců na kopci. Teď stačil jeden chybný pohyb a zasypou ho šípy – Oguzové měli nepochybně příkaz střílet, i kdyby při tom měli zasáhnout vlastního vládce.

Svjatoslav oběma rukama pozvedl Kudarkinův meč a všem ho ukázal. Pak ho otočil v prstech a podal zpátky Oguzovi, úplně stejným gestem, jako to udělal Kudarkin před chvílí. Mladý elteber si se sílícím údivem v obličeji meč vzal. A opět uctivě sklonil hlavu.

Svjatoslav se otočil ke svému vojsku.

„Je po bitvě!" zvolal. „Od této chvíle jsou tito muži našimi

spojenci! Kdo na ně vztáhne ruku s vražedným úmyslem, bude souzen a popraven jako za zabití kteréhokoli jiného člena vojska!“

Sborový pokřik, kterým muži odpověděli na slova knížete, byl zpočátku nejistý, zmatený a nepřesvědčivý. Postupně však nabíral na síle.

Sveneld se k němu samozřejmě nepřidal.

Smrad mrtvol pálených na velkých pohřebních hranicích se mísil s vůní koňského masa opékaného nad táborovými ohni. Rozlehlé tábořiště na itylském břehu proto zahalovala podivná směs pachů – mužům se z ní chvíli zvedaly žaludky a chvíli sbíhaly sliny v ústech.

„Všechna čest, Kyjevane,“ řekl Ahmed, když vkročil do prostorného, na bocích otevřeného stanu. „Ty opravdu víš, jak získat spojence.“

„To mi vtloukla do hlavy matka,“ vzpomněl si Svjatoslav na kněžnu Helgu, která navzdory svému vysokému věku teď místo něj vládla doma v Kyjevě. „Říkává, že mocného panovníka poznáš podle toho, kolik má spojenců, ne s kolika nepřáteli válčí. V mnoha věcech se s ní neshodnu, hlavně pokud jde o poblouznění křesťanstvím, ale vládnutí rozumí, to se musí nechat.“

„Mám to chápat tak,“ zavrčel Sveneld, opírající se o jednu ze stanových tyčí a popíjející víno ze stříbrné číše, „že i s Chazary se budeme pokoušet sbratřit? Že přiklušeš k Chazaránu s bílou vlajkou na tyči a budeš je prosit, aby se s námi skamarádili a dobrovolně nám otevřeli brány paláců a pokladnice?“

Svjatoslavova tvář potemněla. Částečně kvůli posměšnému tónu, kterým se Sveneld vší silou snažil znevážit jakákoli jeho slova, částečně kvůli odpovědi na tu otázku.

„Ne,“ řekl a rozvinul na prostém skládacím stolku velký pergamen z jemňoučce vypracované kozí kůže. „Chazary pokoříme v boji. A nebudeme s nimi mít slitování. Nastal čas, aby splatili všechny své dluhy vůči Kyjevu. Za zradu a vyvraždění Olafurovy výpravy, za poštvání Pečeněgů proti mému otci, za neustálé intriky a protivenství.“

„Přísahám při Prorokovi, že chápu tvé důvody, kníže,“ řekl

Ahmed ibn Džafar. „I my Bulhaři jsme okusili chazarskou nadvládu. Jsou jako pijavice, co z okolních zemí vycucávají všechno bohatství, všechen život. Ohánějí se svobodomyslností a tolerancí vůči všem národům a náboženstvím, jenže to je jen další návnada, kterou k sobě lákají zdroje bohatství, na nichž pak cizopasí. Jak jsem řekl, tomu všemu rozumím. Jenže i tak tě musím požádat, abys teď, v předvečer útoku na chazarské pohraničí, ještě jednou všechno zvážil."

„Zase s tím začínáš, Ahmede?" zavrčel na něj Svjatoslav nevlídně. „Copak jsme tohle všechno neprobrali dost podrobně během dlouhých zimních večerů v Bolgaru? Nemusíš mi zase připomínat, že Chazarská říše má svou významnou úlohu v ochraně severu před rozpínavými jižními mocnostmi…"

„Ale je to tak. Nebýt Chazarů, i Kyjevu už by možná vládli Arabové, a namísto Perunovy modly by se nad ním tyčil běloskvoucí minaret…"

„Že to říkáš právě ty," odfrkl si Sveneld a přistoupil blíž. „Sám jsi přece mohamedán a pěstuješ dobré vztahy s Bagdádem."

Emír se na něj zamračil. „To, že Bulhaři přijali muslimskou víru, ještě neznamená, že jsme se stali poslušnými patolízaly kalifátu. Byl to prostředek, jak se vymanit z chazarské moci. Ale kdyby velkokníže po dobytí Chazarské říše zavelel k útoku na samotný Bagdád, následovali bychom ho."

„Nepředbíhejme," ušklíbl se Svjatoslav. „I když je pravda, že mě už něco takového napadlo. Varjagové už jednou před Bagdádem stáli, ale neuspěli. Možná se mi podaří silněji udeřit na jeho hradby… Ale jak říkám, na takové plány je ještě příliš brzy. A tobě, emíre, opakuji, že jsem všechno zvážil. Nebojím se, že zničením Chazarů prolomím přehradu, přes kterou se na sever vyvalí mohamedánská záplava. Mám zprávy z Bagdádu a vím, že kalifát se teď zmítá ve vlastních vnitřních nepokojích. Navíc v Chorézmu na východě sílí vojevůdce Seldžuk, bývalý chazarský žoldnéř, který sjednotil turecké kmeny. Chystá se využít slabosti bagdádských vládců a udeřit na jejich pohraničí. Zkrátka a dobře, celý jih má dost starostí sám se sebou. Nikdo tam teď ani nepomyslí na válku se severem."

„Jenže to nepotrvá navěky,“ podotkl Ahmed.

„Ne. Ale do té doby tady uděláme pořádek. Namísto chazarské hradby vztyčíme vlastní. A dost už o tom. Tohle všechno jsme probrali tucetkrát a ty víš, emíre, že jsem nic nevzal na lehkou váhu. Věnujme se plánování útoku. Vítej, Kudarkine, přicházíš právě včas.“

Protože boční plachty byly zvednuté, viděli blížícího se oguzského náčelníka. Uctivě zastavil před stanem, a až když mu Svjatoslav přívětivě pokynul, vešel dovnitř. Svou družinu nechal venku – dál s ním šel jen jeden muž, který ovládal řeč Varjagů. Elteber ostře čpěl potem a měl špinavé ruce – očividně se osobně zúčastnil kopání obrovského masového hrobu, v němž spočine dobrá polovina jeho vojska. Oguzové jako většina kočovníků z itylských a donských stepí své mrtvé nespalovali, ale ukládali do země. Když jámu s ostatky zasypali, hojně zemi zkropili krví obětovaných koní a zbytky zvířat pak rozvěšeli na kůly vztyčené nad hrobem – aby padlí bojovníci měli po ruce duše ořů, na nichž odcválají do záhrobí.

„Umíš číst v mapách, náčelníku?“ zeptal se Svjatoslav a ukázal na stolek.

Kudarkin se naklonil nad rozprostřený pergamen. Mapu itylského povodí a Chvaliského moře, znázorňující kraje od bulharské Kazaně až po úpatí Kavkazu, daroval Svjatoslavovi Ahmed. Mladý oguzský vojevůdce po ní přejížděl udiveným a fascinovaným pohledem. Už v životě viděl několik map, ale žádná nebyla tak podrobná a krásně malovaná.

„Ano, umím v ní číst,“ odvětil prostřednictvím tlumočníka. „Tohle je má domovina,“ ukázal na pláně východně od Chvaliského moře. „A tady,“ zabodl prst o něco severněji, „jsme teď.“

„Takže jsme opravdu blízko chazarských hranic,“ ozval se Ahmed. „Podívejte, tudy prochází severní hranice říše. My se blížíme k místu, kde jsou Ityl a Don k sobě nejblíž. Tadyhle, nad Donem, stojí pevnost Šarkil – Bílá věž. Má stálou posádku o síle tisíce mužů a sídlí v ní velitelství severního pohraničí.“

„Tisíc mužů?“ zachechtal se Sveneld. „Takovou pevnost dobudeme mávnutím ruky…“

„V tom se ošklivě pleteš,“ odsekl Ahmed. „Nikdy jsem Šarkil neviděl na vlastní oči, ale prý má vysoké hradby z cihel a kamene a stojí na výborně zvoleném nepřístupném místě na návrší omývaném Donem. Z jedné strany ho chrání řeka, z druhé široký příkop napájený donskou vodou. Není to žádné hradiště, ale opravdová pevnost. Pro Chazary ji postavili nejlepší řečtí stavitelé a prý je nedobytná.“

„To se uvidí,“ řekl Svjatoslav a oči se mu podivně zaleskly.

„Chceš na ni zaútočit?“ zeptal se Ahmed.

„Samozřejmě. Potřebujeme uvolnit donskou vodní cestu – tamtudy přece naše lodě odvezou kořist z Chazarska a Kavkazu do Pontského moře a pak nahoru po Slavutiči do Kyjeva. Ale všechno má svůj čas – i útok na Šarkil. Tisíc mužů není málo. Navíc tam zřejmě mají vrhací stroje, a možná dokonce i řecký oheň. Dobré opevnění můžou proti nám hájit třeba celé měsíce. A než se nadějeme, přijdou jim na pomoc jednotky z Chazaranu a ocitneme se mezi dvěma mlýnskými kameny.“

„Tak co uděláme?“

„Jednoduše se oblastem střeženým Šarkilem vyhneme. Nepojedeme dál povodím Itylu. Prudce odbočíme na východ a pocválame k Chazaránu napříč stepí. A to hned zítra.“

„A co flotila?“ zeptal se Ahmed.

„Necháme na lodích jen nezbytný počet mužů; deset na každou, dohromady asi tisíc chlapů. Počkají tady tři dny, aby nám dopřáli trochu času, a pak pomalu poplují na jih. Přikážu jim, aby se vyhýbali bojům, samozřejmě kromě obvyklého rabování osad v povodí. Zbytek vojska za úsvitu naskočí do sedel. Od této chvíle všechno závisí na našem bleskurychlém přesunu. Chazaři určitě čekají, že se budeme držet flotily a přitáhneme k Chazaránu podél Itylu. Namísto toho se náhle vynoříme ze stepi. Ani nesesedneme z koní, rovnou udeříme na město. Překvapení zlomí jejich obraně vaz. Svenelde? Od této chvíle osobně velím celému vojsku. Kudarkine? Potřebuji vědět víc o obraně severních hranic. Určitě o ní víš víc než my.“

„Je tam několik opevněných táborů,“ odvětil Oguz. „Žádný kámen a cihly. Jen jurty, chýše a hradby ze zašpičatělých kůlů.“

„Výborně, palisády zvládneme. Kde přesně se ty tábory nacházejí?“

„Největší z nich, Kazarki, je zhruba tady,“ ukázal náčelník špinavým prstem. „Přibližně dva dny koňmo odtud. Je tam posádka sedmi set jezdců. Většinou Pečeněgové, žoldnéři. Špatně placení.“

Svjatoslav pokýval hlavou. „Pečeněgové, říkáš? Ti nebudou kdovíjak oddaní chazarskému kaganovi… Hm.“

„Na co myslíš?“ zeptal se Ahmed.

Vládce Kyjeva vzhlédl a prohnaně se usmál. „Jako obvykle. Na lstivé získávání spojenců namísto bezhlavého hubení nepřátel.“

Na hřebeni táhlé terénní vlny, která jako dávno dobytý, trávou zarostlý obranný val přehrazovala step, trčelo ze země sedm dlouhých kopí. Na hrotu každého z nich byla nabodnuta hlava.

„Co to má znamenat?“ zachmuřil se Svjatoslav, vzhlížeje k návrší. Kopí a hlavy se zřetelně rýsovaly na pozadí hasnoucího večerního nebe.

„Tam za těmi vršky už leží Kazarki,“ vysvětlil Kudarkin. „Obránci určitě vědí, že přijíždíme.“

„A tohle má být přivítání?“ syčivě se zasmál Sveneld. „Chtějí nás zastrašit? Ukázat, jak dopadneme? Při Odinovi, budou potřebovat zatraceně mnoho kopí!“

Jeho ruští družiníci se rozřehtali. V tomhle měl jednooký vojevůdce pravdu. Za jejich zády postupně zastavovalo více než pětadvacet tisíc jezdců. Sto tisíc kopyt hrozivě dunělo a step se pod nimi citelně otřásala. Každý, kdo cválal jako součást této ocelí zvonící záplavy, musel mít dojem neporazitelnosti.

„Nemyslím si, že je to výstraha,“ zavrtěl Svjatoslav hlavou. „Nemůžou být přece tak hloupí. Spíš je to něco jako vzkaz.“

„A co říká?“ podivil se emír Ahmed.

„Na to se musíme podívat blíž.“

Svjatoslav dal rázný pokyn a vojsko se zase pohnulo. Masa koní a mužů klusem stoupala po táhlém svahu. Ujížděli rychle – přesně podle obvyklé Svjatoslavovy taktiky s sebou nevezli žádné zásobovací vozy. Každý muž měl s sebou jen to, co uvezl na koňském hřbetě. Proviant zajišťovalo stádo neosedlaných koní

hnané vojskem. Všechno ostatní nechali na palubách stovky veslic, které měly pomalu plout po Itylu. Svjatoslav všechno podřídil nutnosti co nejrychlejšího přesunu.

Velmožové v čele vojska svižně vyklusali na návrší a zastavili u kopí. Z téhle pozice už měli výhled i na pohraniční hradiště.

Kazarki stálo na opačném břehu mělké říčky. Skutečně to byl jen velký tábor ze stanů a jurt, s jediným masivním velitelským srubem v jihozápadním cípu palisádou obehnaného areálu. Východní třetinu hradiště tvořila ohrada pro koně. V celém táboře se to hemžilo vojáky a brána byla pevně uzavřená.

Svjatoslav obrátil pohled k hlavám. Byly úplně čerstvé, krev stékající po ratištích kopí ještě ani nestihla úplně zaschnout a zčernat.

„To nejsou Pečeněgové," řekl, zatímco je objížděl na koni a pozorně zkoumal pohledem každou z nich. „Kudarkin říkal, že posádky pohraničních táborů tvoří pečeněžští žoldnéři."

„Ale velitelé jsou Chazaři," doplnil Ahmed. „A tohle, jak tak koukám, jsou Chazaři. Někteří černovlasí, původní, jiní plaví – to je důsledek křížení s kavkazskými Alany."

„Alany?"

„Vy jim tuším říkáte Jassové."

„Ach tak. Hm… Podívejte se na to kování," ukázal Svjatoslav na tři hlavy, které měly pořád nasazeny přilbice. „Zlato, stříbro, krásná řemeslná práce. A ti ostatní – dobré zuby, upravené vousy, zlaté kroužky v uších. Už chápete tu zprávu, bratři? Tohle jsou hlavy velitelů tábora."

„A posádka chtěla, abychom to věděli," přikývl Ahmed. „Jinak by jim vzala všechny ty cennosti."

Nedaleko stojící Kudarkin něco vykřikl. Ohlédli se a viděli, že ukazuje k táboru. Z pootevřené brány právě vyrazil jezdec, v gejzírech vody překlusal říčku a rychle směřoval k nim. „Odvážný chlap," uznal Svjatoslav.

Netrvalo dlouho a jezdec se ocitl na dostřel šípu, pak na hod oštěpem a nakonec zarazil koně asi půl honu pod temenem vyvýšeniny. I na tuhle vzdálenost viděli jeho černý knír, mírně zešikmené oči ve tváři s výraznými lícními kostmi, vyholené boky

hlavy nad ušima a dlouhatánské černé vlasy, spletené do jednoho silného copu. Pečeněg jako malovaný.

Posel něco zakřičel. Kudarkin to přeložil svému pobočníkovi a ten do jazyka Varjagů.

„Tohle jsou velitelé tábora! Chtěli nás přinutit, abychom s vámi bojovali a bránili pevnost do poslední kapky krve! Jenže my nechceme zemřít v nesmyslném boji za chazarské zájmy! Žold je nízký! Proto jsme povstali a zabili důstojníky! Jsme teď psanci a vyvrhelové! Mohli jsme utéct, ale chceme se přidat k vašemu vojsku! Když nám velký kníže Varjagů slíbí, že ušetří naše životy a nechá nám zbraně, budeme bojovat po jeho boku!“

Svjatoslav se spokojeně usmíval.

„Řekněte mu, ať nám otevřou bránu Kazarki a jejich životy budou ušetřeny! Ve válce s Chazary dostanou stejný podíl kořisti jako kdokoli jiný v tomhle vojsku!“

„Věříš jim?“ procedil Sveneld skrz zuby. „Jsou to zkurvení Pečeněgové. Bojoval s nimi tvůj otec, bojoval jsi s nimi už i ty sám. Je to nejzrádnější plémě, jaké kdy chodilo po zemi. Dokonce zrádnější než my Varjagové. V nestřežené chvíli ti vrazí dýku do ledvin.“

„Vím, co jsou zač,“ odvětil Svjatoslav. „Jenže Chazaři proti nám postaví jízdní vojsko. Proto i my potřebujeme co nejvíce jezdců. A široko daleko není lepších jezdců, než jsou Pečeněgové.“

Posel odcválal zpátky k pevnosti. Pozvolna se smrákalo. Než step úplně zahalila tma, brána Kazarki se otevřela dokořán.

„Souhlasí,“ poznamenal k tomu Sveneld.

„Bez jediné kapky krve,“ odhalil Svjatoslav zuby. „Dobyli jsme pohraničí a neztratili jsme jediného muže; právě naopak, přibrali jsme posilu sedmi set jezdců. Co na to řekneš, emíre?“

„Mám ti zase pochlebovat a nazývat tě moudrým panovníkem?“ usmál se Ahmed.

Svjatoslav se zachechtal. Pak se podíval na hlavy chazarských velitelů. „Vezměte je a vraťte k tělům. A dohlédněte, aby je pohřbili podle obyčejů.“

„A to jako proč?“ nechápal Sveneld.

„Ti muži byli odhodlaní bránit tábor do posledního dechu,

přestože věděli, jaká přesila se na ně valí. Taková odvaha a věrnost si zaslouží úctu, nemyslíš?“

S těmi slovy Svjatoslav pobídl koně. Mračno jezdců, které se mezitím roztáhlo do stran a obsadilo okolní návrší, se pohnulo zároveň s ním. Připomínalo stín větrem hnaného bouřkového mraku.

V důstojnickém srubu našli sud semenderského červeného a Svjatoslav ho hned načal a osobně naplnil číše vojevůdcům – nejdřív Sveneldovi, pak Ahmedovi, princi Muminovi, Kudarkinovi a nakonec náčelníkům Baškirů, Udmurtů a ostatních kmenů, dohromady víc než dvěma tuctům mužů. Nechyběl mezi nimi ani šlachovitý Pečeněg jménem Nurken, který převzal velení nad posádkou pevnosti po zavraždění chazarských velitelů.

Sotva však obětovali bohům a připili si na spojenectví, rozlétly se dveře a do srubu vběhl jeden ze Sveneldových Rusů.

„Od západu se blíží jezdci!“ hlásil udýchaně.

„Kolik?“ zeptal se Svjatoslav už na cestě k vratům.

„Asi tisíc mužů.“

Vojevůdci se vyhrnuli ze srubu a spěchali rozrušeným, ocelí zvonícím táborem k palisádě. Po žebřících vylezli na ochoz a zadívali se na západ. Přijíždějící horda jezdců byla v chabém světle hvězd jen černou skvrnou, pohybující se na světlejším podkladu stepi. Zastavila na okraji kyjevsko-bulharského tábořiště, které se rozkládalo na rovině kolem Kazarki a podél řeky. Z té tmavé skvrny se oddělil menší shluk, tvořený zhruba tuctem jezdců. Ti krokem projeli uličkou mezi rychle se sbíhajícími, ostražitými muži z tábora. Jakmile se neznámí přiblížili k palisádě, velmoži ve světle loučí a táboráků rozeznali jejich pečeněžské rysy. Jeden z přijíždějících zakřičel nepříliš dobrou, ale srozumitelnou varjažštinou:

„Jsme muži z pohraničních táborů na západě! Přijeli jsme nabídnout své šavle a luky velkému knížeti z Kyjeva! Budeme pro něj zabíjet! Pliveme na chazarského kagana!“

Svjatoslav si nemohl pomoci – musel se spokojeně šklebit od ucha k uchu. „Jste vítáni!“ zakřičel. „Sesedněte a najezte se

pečeného koňského masa!“

Pečeněgové pozvedli sevřené pěsti a provolali slávu bohy milovanému vládci Varjagů.

„Jestli to takhle půjde dál, nakonec opravdu dobudeme Chazarskou říši bez boje,“ vrtěl Ahmed hlavou.

„Podle mě to jde až příliš hladce,“ zavrčel Sveneld. „Raději počítejte s tím, že se něco posere. A že se to posere pořádně.“

Už se vraceli k žebříkům, když k nim opět dolétl hlas vůdce Pečeněgů:

„Chci předstoupit před velkého vládce Kyjeva! Mám poznatky o pohybu chazarského vojska!“

„Chazarské vojsko je v pohybu?“ zamrkal Ahmed překvapeně.

„Vidíte?“ zabručel Sveneld a odplivl si přes hroty kůlů. „Právě se to posralo.“

Ukázalo se, že po soumraku dorazivší Pečeněgové donedávna tvořili posádky dvou podobných opevněných táborů na západě – jednoho menšího v půli cesty k Itylu a druhého většího přímo na břehu Dlouhé řeky. Ti od Itylu řekli Svjatoslavovi, že po jejich odjezdu zůstalo hradiště, střežící vodní cestu, bez ozbrojené ochrany. To byla dobrá zpráva – znamenalo to, že Ityl zůstal nehlídaný a varjažské flotile při plavbě na jih nehrozí významnější vojenský odpor.

Tím ale zprávy nekončily. Pevnost nad Itylem byla zároveň první posádkou sídlící východně od mocného Šarkilu, takže se tam nejrychleji dostaly zprávy z hlavního severního velitelství. A tak se Pečeněgové těsně před vzpourou dozvěděli, že z Chazaránu vyrazilo na sever velké vojsko.

„Čtyřicet tisíc mužů,“ zopakoval Svjatoslav zamyšleně.

Vojevůdci už opět seděli v důstojnickém srubu, srkali lahodné semenderské a prostí vojáci nosili na dlouhý stůl podnosy s velkými kusy konečně dopečeného býka, jehož krev Svjatoslav obětoval Perunovi na znamení díků za dobře probíhající tažení.

„Jsou v přesile,“ vyslovil Sveneld to, co teď vrtalo každou hlavou v dvoraně. „A pořádné.“

„Nezveličuj to, Sigurdssone,“ zachmuřil se na něj Svjatoslav.

„Podle mě je to dobrá zpráva.“

„Vážně? A v čem přesně?“

„Nechápeš to? Chazarské vojsko táhne nahoru podél Itylu, protože si jeho velitelé myslí, že se s námi setkají v povodí. Jenže my zatím přecváláme napříč stepí, kaganovu armádu objedeme a za jeho zády udeříme na Chazarán. Jestli nám poslali naproti čtyřicet tisíc mužů, město bude chráněno jen velmi slabě. Zopakuju to ještě jednou: všechno je otázka bleskurychlého přesunu.“

„Jenže se může stát, že chazarské vojsko se o našem postupu dozví včas,“ sýčkoval Sveneld. „Odbočí na východ a uprostřed stepi nám zkříží cestu…“

„Jistě, stát se to může. Předpokládám, že už v tuhle chvíli letí na jih zprávy o tom, že nepostupujeme zároveň s flotilou. Ale i v případě, že se s Chazary utkáme na pláních, je to výhoda.“

„A v čem jako?“

„Uvažuj přece. Mysleli jsme, že budeme muset dobýt Chazarán – šířit hrůzu rabováním okolí, pokoušet se zdolat jeho kamenné a cihlové hradby, zkrátka dělat všechno to, s čím neuspěli můj otec a Helgi u Cařihradu. Věřím, že bychom nakonec zvítězili, ale utrpěli bychom těžké ztráty, protože jednoduše nemáme dobývací stroje. Jenže Chazaři nám namísto zavírání se ve městě vyrazili naproti. Zřejmě chtějí zabránit tomu, abychom vyplenili povodí Itylu. Cha! Udělali první velkou chybu. Srážka na otevřeném prostranství nám dává o dost větší šanci na vítězství. A až je porazíme, k Chazaránu přitáhneme už vlastně jako jeho vládcové. Žádné dobývání, poskakování pod hradbami a bušení na bránu. Jednoduše vjedeme do města jako vítězové.“

„Ne až je porazíme, ale *jestli* je porazíme,“ opravil ho Sveneld. „Protože to všechno, co jsi právě řekl, nemění nic na tom, že jsou Chazaři v přesile.“

„Bitvy a války přece nerozhodují počty vojáků,“ odvětil Svjatoslav. Rozhlédl se po urozených stolovnících, jejichž nálada zůstávala mizerná. Viděl, že potřebují povzbudit. „Něco vám povyprávím,“ začal. „Když se moje matka nechala v Cařihradu pokřtít, přivedla pak do Kyjeva řecké kněze. Neměl jsem je rád, protože se mi pokoušeli do hlavy vtlouct to své divné náboženství.

Ale musím uznat, že to byli učení muži a kromě otravného blábolení o svém všemocném Bohu znali i mnohé příběhy z dávných dob. Ty občas hovořily o slavných vojevůdcích a velkých válkách. Například vyprávěli o králi jménem Alexandr, který prý dobyl skoro celý známý svět – od Dunaje přes Řecko a Persii až po dalekou Indii. A tenhle vojevůdce se proslavil hlavně vítěznou bitvou, ve které měl jen necelých padesát tisíc vojáků, ale díky šikovné strategii rozdrtil nepřátelskou armádu o síle téměř tří set tisíc mužů.“

„Jenže ty nejsi žádný novodobý Alexandr, i když si to očividně myslíš,“ namítl Sveneld. Málokdo si všiml, jak při tom Svjatoslavovi škublo lícními svaly. „Ani tady široko daleko není terén, který bychom mohli využít proti nepříteli. Jen ta prokletá rovina, někde travnatá, někde písčitá, jinde močálovitá, ale jinak pořád zoufale stejná. Střetneme se s Chazary přímo. A v takovém případě jsou počty mužů rozhodující.“

„Vůbec nic jsi nepochopil, Svenelde,“ zamračil se na něj velkokníže. „Chtěl jsem naznačit, že bitvy vyhrává lidský um. Ne počty vojáků ani tvar krajiny – i když to je taky důležité, uznávám – ale strategie. A v tomhle ohledu musíme Chazary předčit.“

„A právě to nebude jednoduché,“ ozval se Ahmed ibn Džafar. „Chazaři už od založení své říše neustále vedli války. Největší s bagdádskými Araby, a to je věru mocný nepřítel. Chazaři i přesto zvítězili. Takže mají s vojenskou taktikou bohaté zkušenosti. Slyšel jsem, že mladý beg Herod je odvážný bojovník a zdatný vojevůdce. Je potřeba si na něj dát pozor.“

„Je potřeba hlavně vymyslet, jak oslabit jejich největší výhodu – výbornou jízdu,“ řekl Svjatoslav a podrážděný tón jeho hlasu naznačoval, že začíná mít těch skleslých, poraženeckých řečí akorát tak dost.

„Možná bychom měli zůstat tady v pevnosti,“ uvažoval Sveneld nahlas. „Vykopeme dokola příkop, napustíme ho vodou z řeky a budeme se bránit zpoza palisád…“

„Nesmysl,“ skočil mu do řeči Svjatoslav. „Pevnost je malá, rychle by ji obklíčili a proměnili ve smrtící past. Kromě toho, i my máme silnou jízdu, a ta by tak zůstala trestuhodně nevyužitá. Ne,

Sigurdssone, nebudu se někde zahrabávat a čekat, až si pro mě Chazaři přijdou a vyženou mě ohněm a kouřem jako lišku z nory. Hned ráno vyrazíme na jih, a to cvalem!“

„A pak?“

„Pak se uvidí. Něco vykoumám. Ještě si pamatuju, co říkali ti řečtí mudrlanti o Alexandrových vítězstvích. Něco z toho se musí dát použít na Chazary…“

„Ty se v tom dávno mrtvém vojevůdci vážně vidíš, co?“ předvedl Sveneld jeden ze svých úšklebků, nebezpečně připomínající opovržlivý výraz. „Ještě řekni, že se chceš podobně jako on stát vládcem celého světa!“

„Hlavně nezapomínej na jednu věc, kníže,“ podotkl Ahmed. „Alexandr prý zemřel velmi mladý. Dej si pozor, abys nedopadl stejně.“

Svjatoslav se na něj podíval tak, že emír v rozpacích, zahanbeně sklopil zrak. Příliš pozdě pochopil, že řekl něco nevhodného, co se vládce dotklo. Zavládlo nepříjemné ticho.

„Nemám v úmyslu zemřít mladý,“ prolomil ho Svjatoslav rázně, zvedl se z vyřezávaného velitelského stolce a pozvedl tepanou číši. „A stejně tak nemám v úmyslu být poražen. Ani Chazary, ani nikým jiným. Připijme si, bratři! Na vítězství! Na první z mnoha vítězství!“

„Na vítězství!“ zahučeli vládcové a náčelníci. Protože každý mluvil rodným jazykem, nad stolem zazněla podivně nesourodá, nesrozumitelná směs hlasů. Navzdory tomu palotu alespoň na chvíli naplnil duch odhodlání a oddanosti mladému vojevůdci.

Chadžir zase jednou cválal s větrem o závod. Hlavu skláněl ke koňské šíji, mírně se nadzvedával ve třmenech a zadek držel těsně nad sedlem. Hnal koně tryskem, bezohledně, vůbec ho nešetřil. Zpráva, kterou už tradičně vezl v koženém tubusu na zádech, byla zřejmě nejspěšnějším a nejdůležitějším poselstvím, jaké mu kdy svěřili. Každá hodina zdržení mohla být osudná celé Chazarské říši. Vždyť proto ji tarkan Elazar, velitel Šarkilu, svěřil právě podsaditému křivozubému Oguzovi.

Naštěstí ho teď nepronásledovali bohové… ehm, Bůh. Počasí bylo dobré, jaro propukalo v plné síle. Po jeho pravé ruce se v

ohnivém světle zapadajícího slunce leskl Ityl. Na východní břeh se Chadžir přeplavil pramicí v jednom z mnoha kupeckých přívozů na severu.

Kůň pod ním začínal slábnout, Chadžir to jasně cítil. Naštěstí předpokládal, že do cíle to už nemá daleko. Tentokrát nesměřoval až k Chazaránu. Vojsko bega Heroda před pěti dny vyrazilo vzhůru povodím Dlouhé řeky, takže by se s ním měl setkat někde v půli cesty.

Slunce se dotklo mlhavého horizontu někde v dálavách za Itylem. Pozvolna se nořilo do temného zásvětí, kde přečká noc. Chadžir nepolevoval v tempu. Kůň pod ním už začal dýchat chrčivě. *Mocný Alláhu*, vzpomněl si posel tentokrát na to správné božstvo, *dej, ať už jsme blízko!*

Ze žhavého slunce už zbývala sotva polovina, když Chadžir vyjel na nevysokou terénní vlnu, svažující se k řece. Už když se blížil k návrší, udeřil ho do nosu pach kouře. Táborové ohně! Spousta táborových ohňů! Dosáhl temene vyvýšeniny a v tu chvíli v duchu zaplesal a poděkoval Všemohoucímu.

Na rozlehlé rovině přímo před ním se rozkládal obrovský tábor chazarského vojska.

Herod notnou chvíli bloudil zachmuřeným pohledem po pergamenu a nic neříkal. Jeho výraz, včetně vlnících se svalů na sevřených čelistech, však prozrazoval, že to nejsou ani trochu povzbudivé zprávy.

„Tak co je tam?!“ zavrčel Juda netrpělivě a vyškubl staršímu bratrovi pergamen z prstů. Zatímco zrakem přebíhal řádky, Herod se otočil k netrpělivým náčelníkům a vojevůdcům, shromážděným v honosném velitelském stanu.

„Tarkan Elazar ze Šarkilu mi oznamuje, že kyjevské vojsko nepostupuje povodím Itylu, jak jsme předpokládali.“

Velitelé vytřeštili oči a okamžitě bega zasypali otázkami – všichni najednou.

„No tak! Uklidněte se, ctění bratři!“ okřikl je Jochanan a za přispění širokého rozmachu rukou si zjednal ticho. „Mluv dál, velký begu. Jak to, že nepřítel nejede povodím? Předtím nám Elazar hlásil,

že se po Itylu blíží velká flotila, ne?“

„Ano,“ přikývl Herod. Hlas měl klidný, rozvážný a mírně nepřítomný, což naznačovalo, že zatímco hovoří, zároveň už také zvažuje další postup. „Ale zhruba den plavby od severní hranice se posádky veslic vylodily a připojily se k velkému jízdnímu vojsku, které postupovalo stepí. Společně pak vyrazili na jihovýchod.“

„A co Oguzové?“ vyhrkl jeden z velitelů, vůdce žoldnéřů vyslaných šachem z kavkazského Širvanu. „Měli se s nimi srazit…“

„Taky se srazili,“ přikývl Herod. „Jenže čelili téměř trojnásobné přesile. Podle Elazara byli v okamžiku poraženi. Skoro polovina z nich ale přežila a Svjatoslav ušetřil jejich životy. Ti zrádní psi mu za to padli k nohám a přísahali věrnost. Teď jedou s ním.“

„Věděl jsem, že na Oguzy není radno se spoléhat,“ odfrkl si Jochanan.

„A to ještě nevíte, že se ke Kyjevanům přidaly i posádky některých pohraničních táborů.“

Následoval další výbuch rozčilených hlasů. „Jak je to možné?“ křičeli velitelé a náčelníci jeden přes druhého. „Pohraniční jednotky budou bojovat proti nám?“

„Přesně tak. Žoldnéři z Kazarki a několika dalších táborů podle zavraždili chazarské velitele a jejich hlavy pak darovali Svjatoslavovi, aby ho přesvědčili o své oddanosti!“

„Prašiví Pečeněgové!“ vykřikl jeden z elteberů zlostně.

Hlasy okamžitě ztichly. Všichni vystrašeně pohlédli na Heroda. Věděli o něm, že je na svůj pečeněžský původ hrdý. Begovi škublo horním rtem jako vlkovi, jehož se zmocňuje zuřivost a chystá se vycenit zuby. Tím to však také skončilo – dál už nehnul ani brvou.

„Podstatné je,“ řekl ledovým hlasem, „že ten kyjevský čubčí syn teď vede velké jízdní vojsko napříč stepí rovnou k Chazaránu. Mnoho a mnoho verst východně od nás. Musíme okamžitě vyrazit tím směrem a odříznout mu cestu. Dejte to vědět svým oddílům. Hned za úsvitu odcváláme na východ. A když říkám odcváláme, tak to myslím doslova.“

„Ale co lodě se zásobami, stany a ostatním vybavením?“ zeptal se tarkan Mašíd, nejvyšší velitel arsijahů, přímo podřízený Herodovi.

„Co asi? Svjatoslav se obejde bez podpory říční flotily, my to musíme zvládnout taky.“

„Ale bez zásob…“ začal Jochanan.

„Nechápeš to, eltebere?!“ štěkl Herod. „Nemáme čas! Svjatoslav teď postupuje třikrát rychleji než my. Jestli se opozdíme, on mezitím proklouzne až dolů k Chazaránu a zmocní se ho. Mohli bychom se dostat do situace, kdy budeme dobývat své vlastní město a Varjagové a jejich všiví spojenci na nás budou z hradeb střílet šípy a házet kameny!“

„Rozumím,“ zabručel vládce Alanů a přistihl se, jak před soptícím Herodem sklání hlavu. „Kolik má vlastně Svjatoslav jezdců?“

„Podle toho, co píše Elazar,“ zvedl konečně Juda zrak od pergamenu – tvář měl mírně pobledlou a oči plné znepokojení, „zhruba něco kolem třiceti tisíc.“

Tentokrát se bouře hlasů nestrhla. Právě naopak, rozhostilo se ticho, jaké mohly stanu závidět i mohyly starých skythských kurganů v donských stepích.

„Pořád jsme v přesile,“ ucedil Herod, protože dobře věděl, na co všichni pomysleli.

„Ale ne v moc výrazné,“ namítl Juda, protože byl jediný z přítomných, kdo se zmohl na slovo.

„No tak to bude vyrovnaný boj!“ osopil se na něj starší bratr. „O to cennější bude vítězství a každý, kdo se pak vrátí do Chazaránu, bude považován za hrdinu. Ty se snad nechceš stát hrdinou, který udatně bránil svou domovinu, bratře?“

„Jistěže chci,“ vysoukal ze sebe Juda neochotně. „Ale kolik z nás touží stát se *mrtvými* hrdiny?“

Semira přimhouřila levé oko, pravým se podívala podél šípu, na chvíli zadržela dech a zprudka pustila tětivu, drženou třemi prsty. Dvakrát prohnuté tělo luku se prudce vymrštilo a tětiva šlehla princeznu do koženého chrániče na levém předloktí. Střela sykla nad nádvořím vysypaným pískem a zarazila se do terče. Měl podobu lidské postavy z pestře pomalovaného dřeva.

„Přímo do srdce,“ řekl někdo za ní a krátce zatleskal. „Na

vzdálenost dobrých dvaceti sáhů. I nejlepší střelci mezi arsijahy by obdivně pokyvovali hlavami nad takovým zásahem. Věděl jsem, že se v tobě skrývá víc, než se obvykle čeká od poslušné židovské manželky.“

Princezna se ohlédla. Ze sloupořadí, kterým se prodíralo žhavé světlo zapadajícího slunce, vykročil David. Na sobě měl jako obvykle svůj purpurový kaftan s bohatě vyšívanými lemy a zlatými knoflíky, přepásaný stříbrem tepaným opaskem, na němž se houpal kinžál v nádherně zdobené pochvě. Hlavu měl prostovlasou, černou hřívu si jednoduše sepjal na zátylku do koňského ohonu.

„Nejen od židovské, i od alanské,“ odvětila. „Naše národy se liší v mnoha věcech, ale zrovna v tomhle ne. Jestli sis představoval, že se to na Kavkazu hemží divoženkami, co holdují jízdě na koni a lukostřelbě, mýlil ses.“

David kráčel k Semiře a měl co dělat, aby na ni nezíral. Na sobě totiž měla jen bešmet, tradiční kavkazskou ženskou halenu s dlouhými rukávy, dole sahající nad kolena. Jenže zatímco ostatní Alanky nosily k bešmetu ještě sukni, Semira tuhle část oděvu vynechala, takže Davidovu pohledu se ukazovala obnažená kolena a štíhlá lýtka omotaná řemínky kožených opánků. Halenu jí tiskly k tělu dva řemeny – jeden si zapnula kolem pasu, druhý jí křižoval hruď a přidržoval na zádech toulec se šípy. Měděné vlasy si podobně jako princ stáhla v týle stužkou.

„Ale vaši předkové, Sarmati, se proslavili tím, že na válečné výpravy s sebou brali i ženy – a ty prý někdy bojovaly zuřivěji než muži…“

„Ano, říká se to. Ale muselo to být už strašně dávno, protože zvyky se od té doby úplně změnily.“ Semira opřela luk jedním koncem o nádvoří a zlehka se o něj opřela. „Tobě něco takového nemusím vysvětlovat. Chazaři prý taky kdysi žili v jurtách a bloudili sem a tam po východních pláních podobně jako Oguzové nebo Pečeněgové. A dnes žijete v kamenných palácích.“

„Ano, svět se mění. Jen občas se v nás ozve divoká krev předků.“

„Ale možná jsme pořád ti samí divoši, ukovaní z obyčejného bronzu, jen se na nás časem nalepil zlatý povlak toho, čemu mudrci

říkají *civilizace.* Ta slupka je ale podle mne tenká a stačí do ní škrábnout nehtem nebo špičkou nože a vyloupne se zpod ní ten starý bronzový démon, zakalený v krvi.“

David na ni překvapeně, obdivně pohlédl.

„Co je?“ zeptala se.

„Nic, já jen… Nejsem zvyklý, aby ženy hovořily o takových věcech.“

„Tak to se divíš podobně jako nedávno já, když mě jistý muž požádal o odpuštění za pichlavá slova,“ usmála se smířlivě. „Asi se oba vymykáme zažitým představám, hm?“

Opětoval její pohled i úsměv. „To rozhodně.“

„Chceš to zkusit?“ natáhla k němu ruku, jejíž dlaň se opírala o luk.

„Díky, raději ne. Jen bych si udělal ostudu. S lukem mi to nikdy nešlo. Navíc, stmívá se a já v tuhle dobu špatně vidím. Bratři tvrdí, že se mi kazí zrak neustálým čtením. Myslí to posměšně, ale je to docela možné. Tak či onak, nejspíš bych vůbec netrefil terč.“

Semira kupodivu nepocítila opovržení, které ji pokoušelo dřív. když viděla, jak se David vyhýbá všemu, co souviselo s bojem nebo jinými mužskými zábavami. Namísto toho ji potěšila upřímnost, s jakou to řekl.

„Jestli tě vojenské záležitosti vůbec nezajímají,“ nadhodila, „co tě v tom případě přivádí na palácové cvičiště?“

„Není mi to tady úplně cizí,“ rozhlédl se po dvoře. Ve stříškami krytých kolonádách po stranách stály stojany s cvičnými i skutečnými zbraněmi, na zdech byly rozvěšeny štíty a v koutech stály terče pro lukostřelce a také slamění panáci pro nácvik jezdeckých útoků. „Bratři mě sem neustále tahali a nutili mě bojovat se šavlí nebo kopím. Samozřejmě hlavně proto, aby mě zesměšnili a dokázali sobě i mně, že jsem slaboch. Ale navzdory tomu na mně něco z bojových zkušeností ulpělo. Jen luk není zbraň, se kterou bych si rozuměl.“

Semira se mu dívala rovnou do očí. „Nemyslím si, že jsi slaboch. Chvíli jsem tě za něj považovala, protože jako jediný z princů jsi nepožádal kagana o svolení táhnout do boje. Něco mi ale říká, že za tvým rozhodnutím zůstat bude něco jiného. Mýlím se?“

„Nemýlíš. Zůstal jsem, protože se může stát, že tady ve městě budu užitečnější než na bojišti někde ve stepi.“

Obličej jí mírně ztuhl. „Jak to myslíš? Předpokládáš snad, že naše vojska budou poražena a Varjagové přitáhnou k Chazaránu?“

„Modlím se k Hospodinovi, aby k tomu nedošlo. Ale mnohé okolnosti, které můj otec a bratři odmítli vzít v úvahu, znásobují mé obavy.“

„Například?“

„Zajímá tě vojenská strategie?“

Podívala se na něj tak výmluvně, že měl chuť se zase omluvit. Spolkl to však a odpověděl jí: „Například se spoléhají na naše silné jezdectvo. Jenže Svjatoslav není hlupák. Už z Kyjeva přitáhl v sedle, pak posílil své šiky o vynikající bulharskou jízdu a brzy se k němu můžou přidat i Pečeněgové a Oguzové.“

„Oguzy přece tvůj otec a Herod-beg poštvali proti němu…“

„Jistě. Právě v těchto dnech se měli srazit v boji. Jenže na kočovníky z východních stepí není radno spoléhat. Jsou zrádní a nestálí. Stačí, aby jim Svjatoslav trochu pohrozil, pak slíbil podíl z kořisti, a bleskově se obrátí proti nám. Oguzové sice mají s Chazary společné předky, ale už dávno jsme rozkmotření a naše vztahy nebezpečně ochladly…“

„A prostřednictvím Seldžukových Turků v Chorézmu přecházejí na Oguzy bagdádské, tedy nepřátelské vlivy,“ doplnila Semira.

Pozvedl obočí. „Vidím, že rozumíš i politice…“

„Rozumím mnohým záležitostem, které jsou tradičně považovány za mužské,“ ušklíbla se, zvedla luk, vytáhla z toulce šíp, přiložila ho k tětivě, otočila se, krátce zamířila a vystřelila. Šíp se zabodl do terče na palec od prvního a ona tak dokázala, že první přesný zásah nebyl náhodný. „A jestli Svjatoslav skutečně přijede do Chazaránu, určitě nebudu jen tak sedět a čekat, až mi na krk nasadí otrocký obojek.“

„Tak o tom vůbec nepochybuji, že nezůstaneš sedět se založenýma rukama,“ zabručel David vážně. „Když tě vidím v tomhle… ehm… nezvyklém oděvu, vystrojenou jako do boje… Člověku se nechce věřit, že Mysyrchan, ta dobře živená žena s výrazem laskavé hospodyně, vychovala takovou hrdou

divoženku…“

Při posledním slově se David zarazil. Zmocnila se ho obava, jestli ji zase neurazil, ale Semira místo toho zaklonila hlavu a zvonivě se zasmála.

„Mysyrchan? Ach ne, princi, teď se pořádně pleteš. Tohle s její výchovou nemá vůbec nic společného. Jestli mě tady zahlédne v tomhle oblečení a s lukem v ruce, bude bručet a naříkat, jako by jí chcípla koza.“

„Opravdu? Myslel jsem, že tě v těchto věcech podporuje…“

„Ale kdepak. Úkolem Mysyrchan bylo vychovat ze mne následnici bájné Satany, jak se patří na každou správnou alanskou nevěstu.“

„Satana?“ přimhouřil David oči, pátraje v paměti. „To jméno jsem už slyšel. Je to nějaká hrdinka z vašich pověstí, že?“

„Přesně. Matka všech Alanů. To bylo tak: Když se naši kočovní předkové usadili pod Kavkazem, zapomněli na svou tradici bojovných žen. Jejich vzory se stali Uryzmag, velký hrdina a dobyvatel, a Satana, jeho prohnaná manželka. A tak je to dodnes. Alanští muži v Uryzmagově jménu vyrážejí na kořistné výpravy, prohánějí dobytek po stepích a loví divoké kozy na kavkazských svazích, zatímco od žen se očekává, že po vzoru Satany budou sedět doma, obětovat bohům, aby ochraňovali jejich muže a syny, a zároveň sesílat smrtící kletby na jejich nepřátele. Takovou ženu ze mne měla Mysyrchan vychovat – dobrou hospodyni a mocnou čarodějnici. Ani jedno se jí nepodařilo. Častěji se zaklínám jmény Uryzmaga, Soslana nebo Batradza, velkých alanských hrdinů…“

„Semiro!“

Princezna a kaganův syn se ohlédli. Z prodlužujících se stínů v paláci vyšla kolébavým krokem zavalitá vědma a hrnula se k mladé dvojici.

„Zmiň se o čertu…“ odfrkla si Semira.

„Kam ses vypařila?“ rozléhala se nádvořím ozvěna vědmina hlasu.

„Teď to schytám,“ řekla princezna, ale bez špetky skutečných obav, spíš pobaveně.

„Myslím,“ ošil se David, „že tě zbaběle opustím a nechám

napospas chůviným výčitkám.“

„Klidně. Jsem na to zvyklá. Setkáme se tady zítra? Přinesu si šavli – s tou to umím taky. Uvidíme, jestli tě bratři na cvičišti opravdu něco naučili.“

David vycenil zuby v křivém úsměvu. „Jestli se šavlí zacházíš tak jako s lukem, dostanu stejný výprask jako od Heroda nebo Judy. Dobrou noc, princezno. Tvá společnost mi byla potěšením.“

„I mně ta tvá,“ odvětila a byla vděčná za houstnoucí stíny, jež zakryly její ruměnec.

David se těsně minul s Mysyrchan. Vědma ho pozdravila uctivou úklonou hlavy a vzápětí už se rychle kolébala k Semiře. Její oděv a výzbroj zhodnotila nevlídným pohledem, ale kupodivu je nijak nekomentovala – namísto toho se ohlédla za Davidem a tlumeným hlasem řekla:

„Vidím, že tě Chazarán nepřivítal úplně bez lásky. Hm, hm.“

„Už zase to tvé *hm, hm,*“ povzdechla si Semira. „Přestaň naznačovat a řekni rovnou, co tím myslíš.“

„Jen se netvař, že to nevíš, děvče. Jeho pohledy jsou tak palčivé a pronikavé, že je musíš cítit téměř jako doteky.“

Semira se ohlédla za Davidem, který právě zmizel mezi sloupy na užším konci dlouhého cvičiště.

„Je tak jiný,“ řekla zamyšleně. „Jiný než jeho bratři. A úplně jiný než já.“

„Pravda. Ale je to bystrý mladík. Stačí se mu podívat do očí a člověk přímo vidí, jak mu to zapaluje.“

„To ano. Je vzdělaný a mám pocit, že opravdu rozumí mé povaze. Možná dokonce lépe než ty.“

„To sotva…“

„Ale ano. Jenže mě pořád žere, že ho jeho bratři i samotný kagan považují za zbabělce, a možná jím dokonce opovrhují…“

„To je pravděpodobné, ale z mužů s Davidovou povahou se stávají vládcové, a nezkrotné povahy jako Herod nebo Juda končí na bitevních polích s očima vyzobanýma krkavci. Zdědila jsi po svých divokých předcích neklidnou krev, a proto tě to táhne spíš k Herodovi – všimla jsem si, jakým pohledem jsi ho vyprovázela. Úplně to chápu. Ve tvém věku bych taky obdivně zírala na

nejstaršího nebo na prostředního syna. Odění v pozlacené zbroji, cválající bránit říši před zákeřným nepřítelem. Působivé. Které ženské srdce ten pohled nerozbuší? Ale David, drahé děvče… on je ten, který přežije, protože má víc rozumu než ti dva dohromady. A ty bys měla využít náklonnosti, kterou k tobě chová.“

„Využít? Jak? Nepobízíš mě snad k cizoložství?! Pár dní po svatbě?!“

„Jen ti říkám, že na panovnickém dvoře velké říše platí jiná pravidla než v podhorské pevnosti tvého otce. Přivedli tě sem jako chovnou jalovici, to víme obě. Ale to ještě neznamená, že musíš zůstat poslušnou ženuškou, shrbenou, klopící zrak, držící jazyk za zuby a starající se jen o plození následníků…“

„Že to říkáš zrovna ty! Kdo mi od dětství vtloukal do hlavy, abych v sobě probudila Satanu…“

„Ale Satana přece nebyla žádná domácí slepice. Ty jsi to ještě pořád nepochopila? Byla nejmocnějším člověkem v kmeni. Bez jejích moudrých rad a kouzel by si Uryzmag a Soslan sami ani nevyšťourali suché z nosu, natož aby zahubili tolik nepřátel a získali tolik cenné kořisti. Mistrovsky využívala tradiční ženské zbraně. A ty by ses taky konečně měla smířit s tím, že kouzlo a lstivý úskok jsou mocnější než luk a šavle. S jejich pomocí můžeš získat skutečnou moc…“

„Pořád nevím, kam tím míříš, Mysyrchan!“ zavrčela Semira už trochu podrážděně. „Radíš mi, abych Davida svedla kvůli upevnění svého postavení na dvoře? Dobře víš, že takové jednání nemám v povaze!“

„Čest a věrnost jsou ctnosti možná na Kavkazu, tady se ti bude hodit spíš faleš a schopnost lstivé intriky. A hlavně musíš odhodit váhavost a včas se zmocnit toho, co se ti samo nabízí. Co na tom, že David nevypadá jako pořádný chlap? Rozkoš budeš předstírat, to se dřív nebo později naučí každá žena…“

„Jsi odporná intrikánka, Mysyrchan, víš to? Intrikánka a prohnaná liška. Někdy si myslím, že nejsi následovnicí Satany a Kulbadagus, ale zlovolného Syrdona, boha lží, přetvářky a zákeřných uskoků.“

„Beru to jako lichotku, paní,“ ušklíbla se vědma. „Mysli na to,

co jsem ti řekla. Každá žena má čarodějné schopnosti. To nás odlišuje od mužů. Oni jsou pod vlivem Vastyrdžiho, slunce, zdroje tělesné síly, která jim proudí ve svalech schopných boje, lovu a orby. A také v jejich ztopořených údech, to je hodně důležité. My jsme dcerami měsíční bohyně Chursun; proto každý měsíc krvácíme. A měsíc je zdrojem duchovních, mystických sil. Každá žena, jejíž tělo se pravidelně očišťuje, je jejich nositelkou. Prostřednictvím těchto schopností ovládáme muže, zvířata, přírodní síly, celý svět…“

„Dost, Mysyrchan,“ procedila Semira skrz zuby. „Tohle do mě hučíš už léta. Víš, že se to ode mne odráží jako nepřátelské šípy od Soslanovy ocelové hrudi. Stmívá se, vraťme se do paláce, dostala jsem hlad…“

„Počkej,“ popadla ji vědma za loket. „Dnes večeř jen střídmě, aby se ti kvůli plnému břichu nezavíraly oči. Spát totiž půjdeme pozdě. Tuhle noc chci nahlédnout do dní budoucích…“

„Vůbec nemám náladu na tvé čáry máry, Mysyrchan…“

„Bude to jen neškodná věštba. Žádné vrhání kletby nebo probouzení zlých sil. Jen kousek poodhrneme závoj budoucnosti a podíváme se za něj. Ty snad nechceš vědět, co tě čeká? Jak dopadne válka a který z princů se nakonec stane zdrojem tvé síly?“

„Jistěže chci…“ ošívala se Semira.

„Tak přijď před půlnocí do palácové zahrady.“

„Do zahrady? Zbláznila ses? Ty chceš čarovat *venku?*“

„Samozřejmě. Kouzla potřebují podporu všech živlů. Tyhle zdi nasáklé židovskými zaklínadly jsou pro ně jako zapečetěná nádoba. Duchové potřebují volnost. Věštba musí být provedena pod širým nebem.“

„Ale co když nás někdo uvidí? Palácové stráže, nějaký příslušník dvora s lehkým spánkem, dvojice skrývajících se milenců…“

„Nikdo nás nezahlédne. Zahrada mezi kaganovým a begovým palácem je jako bludiště. Našla jsem uprostřed ní místo, kde můžeme klidně rozdělat oheň a nikdo ho neuvidí, i kdyby se díval z kteréhokoli místa Zlatého ostrova, třeba i z nejvyšší věže. Teď mi slib, že přijdeš.“

Semira si povzdechla. Už Mysyrchan znala a věděla, že ta stará čarodějnice nepřestane naléhat.

Po krátkém váhání odevzdaně přikývla.

Když Semira krátce před půlnocí kráčela po křivolaké stezce vysypané bílými itylskými oblázky – jen díky nim viděla v temnotě na cestu – musela dát Mysyrchan za pravdu. Zahrada oddělující Josefovo a Herodovo sídlo skutečně připomínala spíš divoce rostoucí háj nebo malý les. Chodníčky se kroutily mezi neproniknutelnými houštinami a košatými stromy, pod nimiž se tu a tam krčily břečťanem porostlé altánky, podobné malým svatyním. V porostu šustili ptáci, nebo dokonce malá zvířata, nejspíš kočky na nočním lovu. Semiře pokaždé poskočilo srdce, ale hned zase zvedla hlavu a v duchu si připomněla, že když se nebála divočiny na kavkazském úpatí, přece se nebude lekat stínů v palácové zahradě uprostřed Chazaránu.

Chvilku bloudila, ale pak mezi stromy zahlédla probleskovat mihotavé světlo a brzy vyšla na mýtinu chráněnou hustým porostem i rozložitými korunami stromů.

„Přistup blíž, paní," vyzvala ji Mysyrchan, když se princezna zastavila ve vzdálenosti několika kroků.

Zavalitá vědma se nerozpakovala rozdělat uprostřed prostranství oheň. Ohniště bylo srdcem každého chadzaru, alanského svatiště. Mysyrchan na větve okolních stromů rozvěšela amulety se symboly bohů nebo jejich prostými podobiznami, čímž přetvořila skrýši v palácové zahradě v provizorní chadzar. Přitom samozřejmě nepřestávala mumlat zaklínadla. Nakonec se posadila k ohništi a sáhla do své brašny. Byla to neuvěřitelně stará, ošoupaná, snad stokrát zašívaná a záplatovaná kapsa, počmáraná celými vrstvami magických znaků. Mysyrchan zdědila brašnu po své dávno mrtvé předchůdkyni a Semiře s vážnou tváří tvrdila, že kapsa původně patřila bájné Kulbadagus a dostala se k ní po dlouhatánské linii alanských vědem.

Teď z ní začala vytahovat čarodějnické pomůcky. Především před sebe postavila vacamongu, břichatou bronzovou číši se čtyřmi ozdobnými držáky. Tahle nádoba byla zmenšenou napodobeninou

velké stříbrné vacamongy, která kolovala mezi účastníky alanského nychásu, výročního shromáždění rodových náčelníků. Říkalo se, že ve vacamonze sídlí pravda a kdokoli se z ní chce napít, nesmí lhát, jinak mu číše nedovolí, aby k ní přiložil ústa. Semira věděla, že Mysyrchan používá tajemnými znaky tepanou nádobu k přípravě svých mastí, odvarů, léků a občas i jedů.

Pak vědma kolem sebe rozložila několik váčků s neznámým, ale určitě neobyčejným obsahem, objemnou čutoru, dlouhou, zřejmě lidskou kost s vyrytými čarodějnými znaky a nakonec svůj zavírací nůž. Ten ji Semira viděla používat jen zřídkakdy, většinou při příležitostech podobných té dnešní. Měl dlouhou rukojeť z jeleního parohu, ve které byla dlouhá rýha. Z ní vědma vysunula zhruba píď dlouhou čepel, také posetou záhadnými symboly.

„Duchové už vycítili, že jsme vytvořily chadzar, a začínají se shromažďovat," promluvila Mysyrchan nepřirozeným, mírně ochraptělým hlasem. „Trhliny v čase a prostoru se otevírají jako vzrušené ohanbí. Budeme věštit z rongu, popela a krve, jak je zvykem už od dob Kulbadagus."

S těmi slovy odzátkovala čutoru a naplnila vacamongu zlatavým rongem, alanskou medovinou. Mihotavé světlo ohně se odrazilo od hladiny nápoje a vrhlo na Mysyrchan záhadný, roztřesený odraz, který její jindy dobráckou, kulatou tvář proměnil ve strašidelnou masku. Pak se vědma chopila jednoho z váčků, rozšněrovala ho a vysypala do rongu šedočerný prach smíchaný s drobnými ostrými úlomky. Semira se nemusela ptát, co to je.

Popel a rozdrcené kosti určitě pocházely z nějakého spáleného nebožtíka.

Mysyrchan odhodila prázdný váček, vzala lidskou kost a s její pomocí zamíchala směs ve vacamonze.

„Volám vás, vodní Donbettyrové, podzemní Kadziové i větrní Galagonové," recitovala s vytřeštěnýma očima. „Volám i tebe, vlku Varchagu, praotče všech Alanů, ba dokonce i tebe, Barastyre, který střežíš knížectví mrtvých. A hlavně vzývám tebe, velká Chursun, která svým měsíčním okem hledíš do budoucnosti."

Jak míchala, kůstky v bronzové nádobě zlověstně chrastily.

„Teď potřebuji krev," vzhlédla Mysyrchan od kalné směsi.

„Moji?“ užasla Semira, když pochopila výraz v jejích mírně nepříčetných očích.

„Samozřejmě. Bude to věštba spojená s tvým osudem.“ Semira po krátkém zaváhání vztáhla k Mysyrchan ruku. Vědma ji pevně popadla za zápěstí a rychle do něj řízla ostrou špičkou nože. Semira sykla a škubla sebou, ale Mysyrchan ji nepustila a přitáhla ji zpátky, tak, aby krev z ranky kapala do vacamongy.

„Dobrá,“ pustila ji po chvíli a zase kostí zamíchala směs. Pak vzala druhý váček a tlustými prsty z něj vytáhla černý chuchvalec.

„Herodovy vlasy,“ řekla a hodila tmavý chomáč do nádoby. Ještě jednou zamíchala, volajíc všechny bohy i temné duchy z hlubokých kavkazských lesů, pak odložila kost, vzala vacamongu do obou rukou a zvedla si ji k obličeji:

Duchu popela a krve,
Neukaž, co bylo prve.
Zjev mi věci budoucí,
všechno, co je žádoucí.

Koruny okolních stromů najednou zašuměly jako v nečekaném poryvu větru, větve zavrzaly a v houštinách to zašelestilo, jako by se tam opravdu roztancovali duchové a běsi. Semira se zachvěla, i když byla vlahá noc a ona měla ramena přikrytá teplým pláštěm lemovaným cennou sobolí kožešinou.

Mysyrchan vyvalenýma očima zírala do směsi rongu, krve a popela, která divoce vířila i navzdory tomu, že vědma už před hodnou chvílí přestala míchat.

„Vidím psa!“ vyrazila ze sebe najednou. „Velkého černého psa s mocnými tesáky. Ten pes dlouho poslouchal a hlídal, dohlížel na pořádek. Jenže řetěz, který ho poutal, postupně zrezivěl. Teď se pes utrhl. Zuřivě štěká, posedlý divokostí svých vlčích předků. Útočí na svého pána. Trhá ho. Stříká krev!“

Mysyrchan se s hlasitým hvízdavým nádechem prudce narovnala a zakolísala, až to vypadalo, že se zhroutí na záda. Semira jí chtěla přiskočit na pomoc, ale vědma ji rychlým odmítavým pohledem zadržela.

„Nic mi není. Teď je řada na Judovi. Přinesla jsi něco z jeho těla?“

„Posbírala jsem vlasy z jeho polštářů a přikrývek,“ vytáhla princezna zpod pláště ruku umazanou od krve a hodila do vacamongy plavý chumáček.

Mysyrchan si zase zvedla nádobu blíž k obličeji a zopakovala zaklínadlo.

Duchu popela a krve,
Neukaž, co bylo prve…

V tom okamžiku směs v nádobě prudce zhoustla a zrudla, až vědmin obličej zalilo sytě rubínové světlo.

„Krev!“ zvolala Mysyrchan, rychle položila vacamongu na zem, prudce se odtáhla a chvíli lapala po dechu.

„Co je?“ vyhrkla Semira. „Co to znamená?“

„Že z manželky se brzy stane vdova,“ chroptěla Mysyrchan. „Myslím, že Judu už neuvidíš živého.“

Semira na ni civěla beze slova, bez výrazu, nehnula ani brvou.

„A teď David,“ řekla Mysyrchan, když se trochu vzpamatovala. Ze svých pomůcek vybrala malou lahvičku. „Tohle je voda, ve které se dnes ráno koupal. Je v ní jeho pot, jeho chlupy a vlasy, možná i zbytky jeho semene.“

Vylila obsah nádobky do vacamongy, zhluboka se nadechla a zase si pozvedla zázračnou číši těsně k obličeji.

Pak vyřkla zaklínadlo.

Šumící stromy ztichly. Šustění v houštinách ustalo. Vířící tekutina v nádobě najednou úplně znehybněla. Kal z krve a popela nepřirozeně rychle sedl na dno, zůstala jen čirá, žlutavá, třpytivá medovina.

„Vidíš něco?“ zeptala se princezna nedočkavě. Překvapeně zjistila, že jí srdce buší vzrušeněji než při předcházejících dvou věštbách.

„Vidím… loď. Vidím kouř nad městem. Pak jiné město, možná pevnost, vysoko na zeleném skalisku… Teď jsou tu jezdci, mnoho jezdců, slunce se odráží od jejich pancířů. Cvalem se blíží k dalšímu

městu. Tyčí se nad ním černá skála… To je Magaš, hlavní město Alanie! Náš domov! Vidím… vidím…“

„Co? Co ještě?“

„Tebe. Máš velké břicho. Čekáš dítě.“

„Dítě? Kdo je jeho otcem?“

„To nevím,“ zavrtěla Mysyrchan hlavou. Při pohybu jí zpod šátku na hlavě náhodou vyklouzl jeden pramen prošedivělých vlasů a dotkl se hladiny v nádobě. V tom okamžiku voda opět prudce zhoustla a zrudla. Vědma vyděšeně vytřeštila oči, trhla sebou a vacamonga jí vypadla z prstů. Směs medoviny, krve a popela vystříkla až k ohništi a hlasitě v něm zasyčela.

„Bohové…“ zachraptěla Mysyrchan a zakolísala, jako by z ní kouzla vysála všechnu sílu. Semira na nic nečekala a běžela k ní. Podepřela čarodějnici těsně před tím, než se svalila na bok.

„Smrt,“ vysoukala ze sebe stará Alanka, ochabujíc princezně v náruči. „Viděla jsem svou vlastní smrt…“

„To nemůžeš vědět,“ chlácholila ji Semira. „Věštby jsou někdy nejasné…“

Vědma zavrtěla hlavou. „Viděla jsem to tak zřetelně jako teď tebe, děvče. Stane se to už brzy. Na vodě. Na lodi, která vlastně není lodí…“

„Nemysli na to,“ konejšila ji Semira a hladila ji po hlavě, jako by teď ona byla laskavou chůvou.

Mysyrchan jí pohlédla do obličeje a vyděšený výraz potlačila násilně vykouzleným úsměvem. „Dítě. To je dobré znamení. Nevím, s kým ho počneš, ale stane se to dřív, než si myslíš.“

„Kdy?“

„Ještě letos.“

Semira polkla naprázdno. Dobré znamení? Jí to rozhodně neznělo jako šťastná věštba. V tuto chvíli neměla jediný důvod věřit, že to bude dítě počaté z lásky.

KAPITOLA PÁTÁ

Plameny nad Itylem

„Něco se stalo,“ zabručel Sveneld a mozolnatou dlaní si zaclonil zdravé oko. Jižní slunce bylo takhle v poledne natolik ostré, že muže zvyklé na přítmí severních lesů doslova oslepovalo.

„Vidím,“ odvětil Svjatoslav, sňal si přilbici a otřel si rukou lebku, vymačkávaje pot ze zhruba týdenního strniště kratičkých vlasů. Byla sotva polovina dubna, ale slunce v těchto končinách už hřálo jako v Kyjevě uprostřed nejrozpálenějšího léta.

Mladý vládce nijak nedal najevo, že by se ho zmocňoval neklid. Přitom důvod k nervozitě tady byl – a pořádný.

Krajinu před rychle postupujícím kyjevským vojskem neustále pročesávaly tříčlenné hlídky rychlých lehkooděných jezdců, většinou pečeněžských zběhů z pohraničních táborů. Sveneld panovníka varoval, aby jim nedůvěřoval: mohlo se stát, že zase zradí, při jednom z průzkumných výjezdů přeběhnou na chazarskou stranu a podají nepříteli podrobné hlášení o kyjevských silách. Svjatoslav to odmítl. Pečeněgové se vyznali v těchto stepích lépe než kdokoli jiný, a navíc si kníže projevenou důvěrou získal jejich oddanost.

Jedna z těchto hlídek se právě vracela k zastavujícímu se hlavnímu voji. Už z dálky bylo vidět, že jsou jezdci jen dva a že jeden z nich je v sedle přihrbený a padá obličejem na koňskou šíji. Když se zvědové přiblížili, kníže i ostatní vojevůdci postřehli na jejich oděvech skvrny od krve.

„Hned ho vezměte k felčarovi,“ nařídil Svjatoslav, když se

raněný muž bezvládně svezl ze sedla. Pak pohlédl na druhého Pečeněga a podal mu svou vlastní čutoru s vínem zředěným vodou.

„Co se stalo?“

„Narazili jsme na chazarskou hlídku,“ hlásil jezdec prostřednictvím tlumočícího Nurkena. „Pět mužů v dobré zbroji. Vojsko velkého kagana se blíží! Tisíce jezdců!“ Muž při těch slovech vzrušeně gestikuloval a ukazoval na západ.

„Do Ymirovy zamrzlé prdele!“ zaklel Sveneld. „Takže to stihli. Odříznou nám cestu. Tvůj plán nevyšel, konungu…“

„O čem to mluvíš?“ zavrčel Svjatoslav.

„Chtěl jsi přece proklouznout k Chazaránu…“

„To byl původní úmysl. Jenže od chvíle, kdy víme, že nám Chazaři spěchají naproti, se už jenom *tváříme*, že chceme proklouznout k Chazaránu. Ve skutečnosti jen lákáme nepřítele doprostřed stepi. Vyšlete víc jízdních hlídek!“ obrátil se k ostatním vojevůdcům a bojarům. „Silnějších, po pěti mužích. Ať bez ustání cválají křížem krážem po kraji a pravidelně mi posílají hlášení o pohybu chazarského vojska. A ať zabijí každého nepřátelského zvěda, který se k nám pokusí přiblížit.“

„Co máš v úmyslu podniknout?“ zeptal se emír Ahmed.

Svjatoslav se na něj podíval a ušklíbl se. „Utábořit se, dobře se najíst a dosytosti se vyspat. A vám ostatním radím totéž. Vlastně ne… Nařizuju vám to!“

„Sotva skončilo poledne. Nepojedeme dál?“

„Ne. Udělejte, co vám přikazuju. Teď je nejdůležitější pořádně si odpočinout. Tohle je vynikající místo pro tábor,“ ukázal mladý velmož vlevo.

Jak postupovali na jihovýchod, step byla čím dál vyprahlejší. Jednolité travnaté plochy postupně narušovaly skvrny písčité a kamenité půdy, které se s každou další verstou zvětšovaly a slévaly. Dnes už od rána rachotilo pod kopyty koní kamení a jen tu a tam rostly zaprášené trsy trávy. Březové háje, které občas míjeli v severním pohraničí, definitivně nahradily houževnaté trnité křoviny. Za vojskem se zvedalo mračno zvířeného prachu a oděvy i obličeje mužů pokrýval žlutavý povlak.

I touhle pustinou však protékaly řeky, napájené rozpouštějícími

se sněhy na uralských výběžcích severovýchodně odtud. K jedné z nich Kyjevané a jejich spojenci právě dorazili. Břehy říčky lemovaly úzké pruhy svěží zeleně. Koně ji ucítili a začali nedočkavě frkat.

„To je pravda, máme tu vodu a můžeme napást koně," připustil Ahmed. „Kromě toho nám řeka bude krýt levý bok. Podívejte, protilehlý břeh je strmý, skalnatý, na koni skoro nesjízdný. Máme jistotu, že nás Chazaři z téhle strany nepřekvapí náhlým útokem."

Zahučely rohy, náčelníci a důstojníci vydali rozkazy a vojsko odbočilo doleva, k řece.

„Rozžehněte ohně a začněte zabíjet koně ze zásobovacího stáda," nařizoval Svjatoslav ještě ze sedla. „Dnešní příděly jídla ať jsou štědré, dvojnásobné oproti těm obvyklým. Muži se musejí posilnit. Ale ať se straní medoviny a vína! Rozhlaste, že jestli někoho přistihneme opilého, bude přísně potrestán! A jen co se slunce dotkne obzoru, ať se všichni uloží ke spánku."

„Budeme vojskem zívajících medvědů s plnými břichy," mračil se Sveneld. „Co tím sleduješ, konungu?"

„To, že až před úsvitem, ještě za tmy, všechny muže zburcujeme, budou odpočinutí a při síle. Už tomu rozumíš? Chazaři, aby nám stihli odříznout cestu, museli bez přestávky cválat celé dny a možná i noci. Určitě jsou k smrti vyčerpaní, o jejich koních nemluvě…"

„Do rána si odpočinou…"

„Neodpočinou," ušklíbl se Svjatoslav a jeho vyceněné zuby a zářící oči svědčily o tom, že teď má v úmyslu vytasit se s nejlepší částí svého plánu. „Emíre, vyber tři tisíce mužů. Nejlepší z Udmurtů, Baškirů, Burtasů a Suwarů. Ti se najedí jen lehce a s odpočinkem by podle možností měli začít hned. Aby byli za soumraku připravení."

„Jaký máš pro ně úkol?"

„Musí udržet Chazary v bdělém stavu. Celou noc. Budou neustále podnikat rychlé výpady proti nepřátelskému táboru. Tisíc mužů zprudka udeří, nadělá hluk a poplach a zase se bleskově stáhne. Druhá tisícovka vzápětí zaútočí z druhé strany, na jiný úsek chazarské obranné linie. Po nějakém čase přicválá třetí tisícovka a

zburcuje další část tábořiště. A takhle se budou střídat celou noc. Prudký výpad, rychlý ústup, krátký oddech a zase útok. Nepravidelně, nevypočitatelně. Jde jen o to, aby nad chazarským táborem celou noc vřískaly poplašné rohy a trubky. Nesmějí zamhouřit oka!“

„Ale co když naskočí na koně a podniknou protiútok?“ namítl Ahmed.

„O tom silně pochybuju. Budou se obávat, že je to past, že je chceme vylákat z tábora a někde nablízku překvapit úderem našich hlavních oddílů.“

„Dřív nebo později jim ale dojde, že děláme jenom zmatek a lomoz,“ ozval se Sveneld.

„Jistě. A právě o to jde,“ usmál se Svjatoslav. „V okamžiku, kdy pochopí, že jsou to jen klamné útoky, jen snaha připravit je o klidný spánek, jejich pozornost začne ochabovat a obrana zeslábne. A tehdy, těsně nad ránem, kdy už budou na pokraji sil, ospalí a rozzuření jako medvěd probuzený uprostřed zimy, zaútočíme doopravdy. Plnou silou, s vyspanými a nasycenými muži. V první chvíli si budou myslet, že je to jen další falešný útok. Než pochopí, že je to tentokrát doopravdy, už budeme dupat po táboře a stínat hlavy po stovkách.“

„To jim navíc zabrání použít jejich hlavní sílu – jízdu,“ přikývl Ahmed a z jeho pohledu, upřeného na Svjatoslava, se vytratily veškeré pochybnosti. Namísto nich se mu v obličeji zřetelně rýsoval obdiv.

„Je to jen stará, osvědčená strategie,“ usmíval se mladý panovník pod kníry. „Použil ji už onen dávnověký vojevůdce Alexandr, o kterém jsem vám vyprávěl. Když tak o tom uvažuju, ti řečtí kněží, které má matka přivedla z Cařihradu, byli přece jen k něčemu dobří. Leccos jsem se od nich naučil. Škoda, že většinou blábolili jen nesmysly o tom jejich podivném bohu.“

„Řekl bych, že se konečně cítíš trochu líp, hm?“ Ilja pečoval o Buruška, který stál s oři ostatních bohatýrů v přední části lodi, mezi boky zvedajícími se k čelenu s dračí hlavou. Kartáčem z tvrdých štětin mu přejížděl po svalnatém zrzavém hřbetě a spokojeně funící

koník si to očividně vychutnával.

„Myslíš?“ vzhlédl Muromec ke štíhlé postavě, která stála na okraji nízké paluby. Na pozadí ohnivého světla, kterým Zorja – Večernice zalila nebe nad západním břehem Itylu, vypadal Danilo jako modla ukovaná z černého železa.

„Jistě,“ řekl Lovčanin, chytil se jednoho z lan, spojujících vrcholek stěžně s dřevěnou kladkou na boku veslice, a sestoupil z paluby na slámou vystlané dno. „Už nevypadáš jako vyzvracená *žížala.* Do tváře se ti vrací barva, oči už se ti nelesknou horečkou a Jegor tvrdí, že ses dneska ještě neprohlížel v itylské vodě.“,

„To zní, jako by ze mne celý den nespustil oči.“

„O tom vůbec nepochybuj. Stařík tě pořád bedlivě sleduje. Jako bys nevěděl, že mu tvé zdraví leží na srdci víc než cokoli jiného. Tak co, blil jsi?“

„Ne… Dneska ještě ne.“

„To je dobře. Nejvyšší čas, aby se tvé tělo umoudřilo. Pomalu se blížíme k chazarským hranicím. Potřebuješ zesílit. *Družina* potřebuje, abys zesílil.“

Ilja jen chabě přikývl. Jistěže byl rád, že ho přešly neustálé dávivé křeče a že polevila bolest v útrobách. První tři dny plavby dolů po řece strávil převěšený přes vyřezávaný bok Einarova drakkaru. Neustále zvracel a v jednom kuse se třásl, potil se jako kůň a zápasil s pocitem nesmírného vyčerpání.

Danilo se posadil na okraj paluby. „Nezávidím ti, Muromče. Přesně vím, jak se cítíš.“

„Tak o tom silně pochybuju,“ zabručel Ilja a obrátil zrak zpátky k Buruškovi.

„Věř mi, neříkám to jen tak do větru. Neslyšel jsi snad příběhy o tom, jak jsem se dostal do knížecí družiny? Jak mě Suchan,“ při vzpomínce na nebohého bojara Danilovi přeskočil hlas, „našel válet se v blátě a hnoji mezi psy a prasaty v těch nejbídnějších kyjevských uličkách? Když má žena zemřela při porodu i s dítětem, hasil jsem žal chlastem. V takové míře, že mě to skoro zabilo. Byl jsem na tom ještě o dost hůř než ty před pár dny. O *hodně* hůř. Suchan mě z té žumpy vytáhl na poslední chvíli. Na ty první dny bez pití si vzpomínám jen matně, protože jsem je proležel v

horečkách a blouznění, ale bolest si pamatuju úplně zřetelně. Jako by mě něco užíralo zevnitř. Předpokládám, že se teď cítíš podobně, Muromče. Ale musíš se zatnout a vydržet to.“

Ilja nic neříkal, jen se mračil a přejížděl kartáčem po Buruškově hřbetě.

„Tělo se uzdraví natotata,“ pokračoval Danilo zastřeným hlasem. Špatné vzpomínky přivolaly chmury i na jeho obličej. „A ty jsi silák, takže se z toho určitě co nevidět vylížeš. Horší je to s trýzní, která člověku drásá duši. Té se tak snadno nezbavíš. Tuším, co se ti honí hlavou, a za nic na světě to nejde odehnat. Ta dívka byla tvým posledním pojítkem s muromskou domovinou, s rodem, s kořeny. Přišel jsi o něj a teď máš pocit, že jsi zůstal na celém světě sám. Že jsi jen vytržený plevel, co hnije na hnojišti. Je to tak?“

Muromec pohlédl šlachovitému bohatýrovi do očí. Danilo nebyl daleko od pravdy. V posledních dnech se skutečně cítil jako poslední člověk na konci světa. Připadal si jako onehdy doma v Karačarovu, v těch dnech po matčině smrti a po jejím potupném pohřbu, kdy na vladykův příkaz naložili s jejím tělem jako s ostatky běsem posedlé bosorky, aby se nevrátila z podsvětí dusit je ve snech a sát krev dobytku. Ztratil tehdy jediného člověka, který se k němu nechoval jako k lejnu přilepenému na podrážce. Samota na něj po večerech útočila ze všech koutů opuštěné zemljanky a žal se postupně rozpouštěl v sebelítost a zatrpklost. Právě tehdy propadl medovině.

A teď se celá situace opakovala. Ztráta Dinary mu vrátila pocity, které s ním lomcovaly po matčině smrti. Rozdíl byl jen v tom, že se teď nemohl otupit chlastem. Nenáviděl pití, protože mu znemožnilo zachránit Dinaru. Zapřísahal se, že ho už nikdy nevezme do úst. I přesto, že jím zmítala nesnesitelná bolest a třásl se v horečkách, jako by se léčil z vážných zranění z bitvy. Občas mu bylo tak špatně, že měl sto chutí přelézt bok lodi a vrhnout se do řeky…

„Ale nevěř zdání, Muromče,“ dodal Danilo, když Ilja neodpovídal. „Teď ti to připadá, že se tě ostatní bohatýři straní, pohrdají tebou, že by se tě nejraději zbavili. Když jsi předminulou noc několik hodin skučel bolestí, Mikula ztratil trpělivost a prosil Jegora, aby ti mohl dát lok něčeho ostrého. Abys konečně zavřel

zobák a my jsme mohli klidně spát. To by tě ale shodilo zase zpátky do močůvky, ze které se snažíš vyhrabat; víš to, že? Jenže Seljanovič to nemyslel špatně. I on chce, aby ses uzdravil. Držíme spolu. Pořád jsme družina.“

Ilja se zhluboka nadechl. „Opravdu jsme, Lovčanine? Řečí o tom, že jsou bohatýři moje nová rodina, jsem se už naposlouchal dost. Pokud to není jenom klam, jen prázdná slova, proč mi ostatní dali tak moc pocítit, že jsem jenom odkopnutý pes?“

„To není pravda, Iljo. Nikdo tě neodkopl. Víš, že já nejmíň ze všech dám na žvásty o bohatýrské svornosti. Ale to, co ti teď řeknu, je pravda – nikomu z nás není lhostejné, čím sis prošel a pořád procházíš. S Jegorem vůbec není řeč, tak moc se trápí, co s tebou bude. Proto nebuď zahleděný do sebe a neházej kolem sebe výčitkami, dokud si nepřiznáš i vlastní kus viny.“

Odmlčeli se. Proud byl mocný, a navíc dva muži na zádi s pomocí lan šikovně natáčeli stěžňové ráhno tak, aby rozvinutá plachta co nejlépe zachytávala příznivý severozápadní větřík. Loď klouzala po hladině rychle a hladce, vůbec nebylo potřeba veslovat. Varjagové jen tak posedávali na palubě nebo postávali u vyřezávaných boků.

„Asi máš pravdu,“ přiznal nakonec Ilja. „V posledních měsících jsem se choval jako ten největší pitomec. Vaše domlouvání mi znělo jen jako bzučení otravných much. Nadělal jsem hodně hloupostí. A nejvíc mě štve, že jsem praštil Aljošu.“

Paluba zavrzala pod těžkým krokem. Ohlédli se.

„Muromec se už cítí líp,“ řekl Lovčanin.

„Opravdu?“ sklonil Jegor pohled k Iljovi.

Mladík pohlédl starému bohatýrovi do očí. Až teď si najednou uvědomil, jak má ustaraný, vráskami zbrázděný obličej. Dokonce by byl přísahal, že Jegorovi během posledních dní přibyly ve vlasech a dlouhatánském vousu další šedivé prameny. Najednou ho naplnila lítost a hanba. Za všechny ty hádky a zpupná protivenství, za jeho opileckou hloupost.

Pokusil se o vlídný úsměv a přikývl. „Opravdu. Dnes je mi docela dobře.“

Jegor úsměv opětoval a v jejich vzájemném pohledu problesklo

porozumění. „Tak to je dobrá zpráva, synku.“

Ilja se na něj podíval. *Synku.…* Už pěkných pár dní to oslovení neslyšel.

„Muromec právě mluvil o Aljošovi,“ dodal Danilo.

Jegor pokýval hlavou. „Doufám, že tě ta rvačka pořádně mrzí, Iljo. Kněžic pro tebe chtěl jen to nejlepší. Ten tvůj úder ho asi hned tak nepřestane bolet, i když modřina mu už pomalu mizí. Víš, jak to myslím.“

„Vím. Rozumím. Promluvím si s ním.“

„Udělej to co nejdřív. V poslední době totiž do něj čím dál častěji hučí někdo jiný,“ zachmuřil se zase Jegor a ohlédl se přes bok lodi na sousední veslici. Ilja se podíval tím směrem. Vedle Einarova drakkaru plula druhá, o něco kratší veslice. Na její palubě stála holohlavá postava v huňatém černém plášti. U Koščeje se o bok lodi opíral Aljoša. Čaroděj se k němu zrovna nakláněl a něco mu vykládal. Právě v okamžiku, kdy se na něj bojaři ze sousední lodě podívali, zvedl Koščej hlavu a jejich pohledy opětoval. Ilja i na tuhle vzdálenost postřehl jeho zubatý úsměv. Po zádech mu přeběhl mráz.

„Vidíte to?“ zavrčel Jegor tlumeně. „Hučí do něj jako do vykotlané vrby. Aljoša už se nás začíná stranit. To, že dnes ráno nenastoupil na naši loď a přidal se ke Koščejovi na sousedním drakkaru, je jen začátek.“

„Co mu asi tak vykládá?“ zabručel Danilo.

„Pámbů ví,“ pokrčil šedivý bojar rameny. „Ale viděl jsem je mluvit spolu už chvíli poté, co Aljoša dostal po tlamě od tohohle muromského prchlivce. Koščej okamžitě zneužil Kněžicova hněvu, aby zarazil klín do družiny a získal na svou stranu prvního přívržence.“

„Nemyslím si, že je Aljoša takový hlupák, aby se jím nechal obalamutit,“ namítl Ilja.

„Ne, mladý Ulič opravdu není hlupák. Ale Koščej je mazaný. Bude ho zpracovávat postupně, jako když kovář několik dní buší do hroudy oceli a postupně z ní tvaruje meč.“

„I mě se snažil zastrašit,“ zabručel Ilja zamyšleně. „Vyhrožoval, že mi vrátí mou chorobu. Že má v sobě tu kletbu, kterou ze mne

sňal v Karačarově, a že ji na mě kdykoli může zase vrhnout.“

„Svině zasraná,“ zanadával Jegor. „To ti *vážně* řekl?“

„Ještě nahoře ve Ferthskalle.“

„Doufám, že ses ho nezalekl.“

Ilja otočil hlavu a zase se podíval Svjatogorovi do očí. „Teď bych měl bohatýrsky nadmout hruď a prohlásit, že ne. Ale upřímně, báťuško – vylekal jsem se, a pořádně. Ten zkurvysyn ví, jak člověku nahnat strach. Když mi tu hrozbu vmetl do obličeje, skoro jsem se posral. A pak… pak mi zachránil život. V Bolgaru, když jsem se topil… Nejde mi to na rozum…“

„To všechno je jenom taktika, synku. Nejdřív zastrašování, pak pomoc a předstírané přátelství. Říká se tomu med a bič. Nenech se tím zmást. Jediné, o co mu jde, je roztrhnout družinu. Ovládat nás, štvát navzájem proti sobě a zneužívat ke svým podlým cílům. V těchto mizerných časech se tomu musíme vzepřít a držet spolu. Na tom jsme se všichni shodli. Ty jsi byl myšlenkami jinde, Iljo, ale teď chci slyšet, že jsi s námi, synku.“

Muromec se na něj podíval skoro vyčítavě. „Jak se na tohle vůbec můžeš ptát, báťuško? Samozřejmě že jsem s vámi!“

Buruško zvedl hlavu, obrátil pohled k Iljovi a zafrkal. Muromec, který si ho nějakou dobu nevšímal, se ušklíbl a zase přejel kartáčem po koníkově hladkosrstém hřbetě.

„Jen se na ně podívej, brachu,“ cenil Koščej vlčí zubiska a díval se přitom na palubu Einarova drakkaru, kde se tyčily siluety tří bohatýrů. „Právě o nás mluví. Tak urputně se snaží přijít na to, o čem spolu mluvíme, až jim lebky pukají jako přezrálé makovice. Myslí si, že se tě tady snažím balamutit, že do tebe cpu jednu úskočnou lež za druhou a všemožně se tě snažím získat na svou stranu.“

„Vůbec se jim nedivím,“ zabručel Aljoša a odplivl si přes bok lodi. „Sám se v duchu ptám, jestli ti můžu věřit.“

„Samozřejmě že nemůžeš,“ zachechtal se Koščej syčivě. „Byl bys hlupák, kdybys věřil polovičnímu démonovi, který pije krev zabitých nepřátel a po nocích se toulá kdovíkde. Tvé pochybnosti jsou na místě. Ale nemůžeš popřít, že nás dva něco spojuje.“

„Opravdu? A co?“

„I ty jsi koščej.“

„Cože?“

„To slovo, *košči,* znamená otrok, zajatec. Nechal jsem si ho, aby mi připomínalo čeremiské zajetí, kde jsem se změnil v někoho jiného. Ale i proto, abych nezapomněl na své kořeny a na to, jak jsem se vůbec dostal do Kyjeva. I tebe do rjurikovskeho hradiště přivlekli v poutech. Narodil ses jako dědic uličského knížecího stolce. A dnes sloužíš mužům, na jejichž zbraních zaschla krev tvých rodných.“

Aljoša k němu obrátil zachmuřený pohled. „Opravdu ti ještě leží v hlavě ty staré křivdy? Nechceš se přece mstít za Drevljany, které nechala před více než dvaceti lety povraždit Helga. Svjatoslav z nás dávno sejmul otrocké jařmo a povýšil nás na knížecí družiníky…“

„A za to velkorysé gesto jsme mu vděční a oddaní,“ přikývl Koščej vážně. „O pomstě jsem se přece nezmiňoval. Jen říkám, že tebe a mne přivedly do Kyjeva stejné okolnosti. A že se lišíme od bojarů jako Svjatogor, Seljanovič nebo Muromec. Oni vstoupili do Svjatoslavových služeb dobrovolně, a tak si myslí, že jsou něco víc než my, osvobození otroci. Že jejich hovna smrdí míň…“

„Nikdy mi nic takového nedali najevo…“

„Ale, ale, vážně? Tak proč máš modřinu na polovině obličeje?“

„Byla to jen obyčejná hádka. To se stává…“

„Ale no tak, co si to namlouváš? Vážně za tím nevidíš Iljův skutečný postoj k tobě? V dobrém úmyslu jsi mu vytrhl z rukou čutoru s chlastem. A jak se ti odměnil? Dal ti výprask. Protože on je velký, silný Muromec – ten, co ti zachránil život, nosí tajemnou zbroj z nepozemské kovadliny, je nejmocnějším bohatýrem, drakobijcem, miláčkem bohů. Jak se nějaký bývalý otrok opovažuje poučovat ho, nebo mu dokonce odporovat?“

Aljoša zachmuřeně hleděl do kalné vody omývající ztmavlé dřevo lodi.

„Všechny ty žvásty o soudržnosti družiny,“ cedil Koščej skrz zuby. „Kdo se jimi nejčastěji ohání? Jegor. Protože cítí, že stárne a stává se chybujícím a nepotřebným. Velení už dávno nezvládá a družina se mu rozpadá pod rukama. Tak se ji snaží udržet aspoň

žvaněním o svornosti. Jenže to už jsou dávno jen prázdná slova.“

„On tvrdí, že rozklad družiny je tvým dílem,“ osmělil se Aljoša namítnout.

„Jistěže. Potřebuje na někoho svalit vlastní selhání. Uvažuj přece, Kněžici. Co je pravděpodobnější? Že jsou sílící spory mezi bohatýry důsledkem jakýchsi temných kouzel, nebo že je jednoduše způsobilo Jegorovo stáří a slabost?“

Ulič pokýval hlavou. „Možná máš pravdu. Ale je jasné, že kdybys nás chtěl rozeštvat, moci máš na to dost…“

„Jistě, ale proč bych na něco takového plýtval magií? Nemusím v téhle věci ani pohnout prstem – pod Jegorovým velením se družina už brzy stejně rozpadne sama. A pak předstoupím před velkoknížete a předestřu mu svůj plán.“

„Jaký?“

„Co myslíš? Na troskách družiny vytvořím novou, lepší.“

„Které budeš velet ty sám,“ přimhouřil Aljoša oči.

„Vojevůdcem se stane nejlepší bojovník,“ usmál se Koščej významně.

„Ale počítáš s tím, že to budeš ty.“

„Jistě. Proč to skrývat? Mám plán a hodlám ho dotáhnout do konce. Chci být pobočníkem knížete, jeho pravou rukou. Doba Sveneldů, Jegorů a všech těch starých psů, kteří sloužili ještě Ingvarovi, se chýlí ke konci.“

„A když toho dosáhneš, když se staneš prvním Kyjevanem po knížeti, co pak?“

„Co asi? Udělám všechno pro to, abych Svjatoslavovi pomohl uskutečnit jeho velkolepé plány. A zároveň všem ukážu, že bývalí otroci si zaslouží stejný respekt jako ti, co se považují za lepší lidi. Samozřejmě, budu při tom potřebovat družiníky, kterým můžu bezvýhradně důvěřovat.“

„A já mám být jedním z nich?“

„Proč bych ti to jinak všechno říkal?“

„Na takovou nabídku ti nemůžu dát odpověď hned teď…“

„Ovšemže ne. Nespěchej. Ještě nenastal ten správný čas. Jednoho dne předstoupím před Svjatoslava s jasným návrhem, ale nejdříve musejí dozrát okolnosti. Než ta chvíle nastane, důkladně o

všem popřemýšlej. Pak se rozhodneš…“

Najednou se nad Itylem rozeznělo troubení rohu. Muži na všech palubách vstávali z hudfatů, na nichž doposud posedávali, brali do rukou zbraně a dívali se dopředu. Signál zaznával z lodi, která plula v čele malé flotily.

„No vida,“ ušklíbl se Koščej, pozorně se dívaje někam daleko dopředu, možná až tam, kam oči obyčejného smrtelníka nedohlédly. „Brzy se naskytne příležitost zjistit, kdo je nejlepším bojovníkem v kyjevském vojsku.“

„Co se děje?“ ptal se Ilja, který v poslední době úplně ztratil přehled; vlastně ani pořádně nevěděl, kde se přesně nacházejí.

„Podle všeho se blížíme k chazarským hranicím,“ zabručel Jegor. „Podívejte, molodci, koryto řeky se před námi zužuje. Myslím, že brzy dosáhneme velkého říčního ohybu – Ityl se tu obrací na jihovýchod. V těchto místech je nejblíž k Donu. Velká pevnost Šarkil je odtud ani ne padesát verst na západ…“

Po palubě dopředu spěchal Einar Sigmarsson. Znepokojeně svraštělý obličej ukryl pod přilbicí s tepanými chrániči nosu a očí.

„Před námi se něco děje,“ vrčel cestou na vstávající chlapy. „Všichni k veslům, kdybychom museli nečekaně manévrovat! Zbraně a štíty mějte po ruce!“

Za ním přicházeli i Samson a Mikula, také s nakrčenými čely. Ilja se chtěl zeptat, co je tak znervóznilo, ale náhle ve vzduchu zachytil neobvyklý pach. Zavětřil pozorněji a také se zachmuřil.

„Spálenina. Něco hoří.“

„Podívejte se támhle,“ ukázal Einar dopředu, někam nad vršky, mezi něž vtékala řeka. „Vidíte?“

„Já tedy ne,“ vzdal to krátkozraký Jegor. „Iljo?“

„Kouř,“ potvrdil Muromec. „Celé mračno. Támhle, báťuško, nad pahorky.“

„Jo, vidím tam nějakou černou šmouhu na pozadí večerních červánků…“

„To je ono. Co tam může hořet?“

„Mohl by to být i obyčejný stepní požár,“ nadhodil Samson, i když z jeho hlasu bylo poznat, že tomu sám moc nevěří. „Už

pěkných pár dní je sucho a horko…“

„Kdepak, tohle bude něco jiného,“ prohlásil Ilja a opět zhluboka vtáhl vzduch do nozder. „Ten kouř je černý jako noc a páchne úplně jinak než hořící tráva. Smrdí něčím divným. Víš, kdy jsem naposledy cítil takový smrad, báťuško?“

„Kdy?“

„Loni v Suwaru, když se na nás snesl dračí oheň…“

„Nestraš s draky, synku! Nebylo jich snad už dost?!“

Varjagové na Einarův pokyn zanořili vesla do vody a zabrali v protisměru. Lodě začaly zpomalovat. Opatrně vpluli do úžiny mezi pahorky. Mezi strmými břehy už houstly večerní stíny. Řeka tu tekla klikatě a před nimi ležela zatáčka s příkrým svahem na vnitřní straně, který jim znemožňoval výhled dál do údolí. Když ale první loď minula ohyb, z její paluby ihned vzlétl řev poplašného rohu.

„Lodě! Před námi jsou lodě!“ neslo se nad řekou varovné volání.

Ilja koutkem oka zachytil jakýsi rychlý pohyb na pravém břehu a vzhlédl.

„Podívejte!“ ukázal nahoru.

Na pozadí hasnoucího nebe se na návrších objevily siluety cválajících jezdců.

„To vypadá na chazarské pohraniční hlídky,“ hádal Jegor.

„Mají luky!“ hlásil bystrozraký Ilja. „Ostřelují řeku!“

„Štíty!“ zavelel Einar právě v okamžiku, kdy se do paluby lodi zabodl první šíp.

V houstnoucím krupobití střel konečně propluli ohybem. Výhled, který se jim otevřel, je uvrhl do zděšeného ticha. Ale jen na okamžik.

„Pane na nebi,“ vydechl Jegor. „To jsou naši!“

„Svjatoslavova flotila,“ přisvědčil Mikula. „Ale očividně zabředla do pořádné šlamastyky.“

Na řece zuřila bitva. Až po nejbližší ohyb zhruba tři čtvrtě versty před nimi byla hladina plná zmateně manévrujících lodí. Ty úplně vpředu se snažily obrátit, přičemž do sebe dunivě narážely a lámaly si navzájem vesla. Lodě, kterým se podařilo otočit, se s plným nasazením veslařů vracely proti proudu. Plavidla za nimi se urputně snažila vyhnout srážce a co nejdříve přirazit ke břehu.

Úžinou se rozléhal rachot kýlů, praskání dřevěných vesel a zlostný křik mužů. A celý ten chaos zasypávaly šípy z luků několika stovek jezdců, kteří se pohybovali po hřebenech okolních vršků. Flotila vplula do pasti.

„Ke břehu, rychle!“ zařval Einar na muže u kormidelního vesla.

Pach spáleniny už byl tady tak výrazný, že muži začínali přidušeně kašlat. Mnohé lodě za sebou táhly černé kouřové chvosty, měly zčernalé boky a z většiny ráhnových plachet zůstaly jen ohořelé cáry. Daleko vpředu Ilja dokonce zahlédl drakkary zachvácené plameny, klesající do vod Itylu. Když se podíval pozorněji, rozeznal i příčinu požáru.

„Vrhače ohně!“

„Cože?“ otočil se k němu Jegor.

„Tam vpředu, v kouři. Vidím tam poletovat ohnivé střely. Vzlétají z temene jednoho pahorku a padají na úsek řeky za ohybem. Tam to bude nejhorší.“

„Prokletí Chazaři! Sedlejte koně, bratři! Musíme hned vyrazit do protiútoku!“

Einarovy veslice brzy s lomozem a skřípáním vyjely kýly na břeh a v poslední chvíli se tak vyhnuly střetu s chaotickou skrumáží lodí. Před deštěm šípů je to ale neuchránilo. Muži se štíty nad hlavami vyskakovali na břeh.

„Ke mně, bojaři!“ svolával Jegor družinu. „Do sedel! Musíme se zbavit těch střelců!“

Bohatýři už na palubách nasedali na koně a přímo z lodí vyskakovali na travnaté úbočí. Jako první vyrazil vzhůru do svahu Koščej. Zdánlivě neozbrojený, s vlajícím kožešinovým pláštěm, divoce pobízející oře proti srázu. Aljoša, Samson a někteří varjažští lučištníci pozvedli luky a odpovídali na střelbu z vršků. Jezdci ale byli příliš vysoko, takže jejich snaha zůstala téměř bez účinku.

„Kyjeve, za mnou!“ zařval Jegor a pobídl svého vraníka. Bohatýři ho s pokřikem následovali. Dokonce i Ilja, i když cítil, jak se mu chvěje tělo, nasedl na Buruška a vyrazil za ostatními.

Koščej v čele roztroušené družiny rychle stoupal k temeni vyvýšeniny. Chazaři se ho ze všech sil snažili zasáhnout, ale všechny šípy se vyhýbaly jak jezdci, tak jeho zvířeti, jako by je

chránil neviditelný štít. Když to nepřátelé viděli, soustředili se výhradně na strašidelného holohlavce. Díky tomu byli alespoň na chvíli ušetřeni střelby ostatní bohatýři, kteří také rychle stoupali po úbočí.

Koščej dosáhl návrší a s divokým vytím se vrhl mezi Chazary. Obořili se na něj šavlemi a lehkými jezdeckými sekerami na dlouhých toporech. Když ale poznali, že se ostří odrážejí od šupinaté kůže, která najednou pokryla čarodějovo tělo, začali volat Boha a vyděšeně se obraceli na ústup. Právě tehdy mezi ně vtrhli ostatní bojaři. Zařinčelo železo, zapraskaly kosti. Smělejší Chazaři v gejzírech krve padali ze sedel, ti zbabělejší už cválali po hřebenech vyvýšeniny zpátky na jih. Bohatýři je pronásledovali a cestou se k nim přidávaly i pěší oddíly z ostatních lodí, které se už hrnuly vzhůru do svahu. Liják šípů ustával.

Ilja se kolébal v sedle rychle klusajícího Buruška daleko za svými druhy. Měl co dělat, aby se vůbec udržel na koníkově hřbetu. Gněv v jeho ruce neposkvrnila jediná kapka krve. Když viděl, že Chazaři utíkají a on už je v boji úplně zbytečný, podrážděný vlastní neschopností škubl uzdou a zastavil.

„To jsme to dopadli, Buruško," promluvil k ryzákovi. „Odpusť mi. Musíš nosit v sedle takovou padavku a hltat kvůli ní prach zpod kopyt ostatních koní. To věru není osud hodný bohatýrského oře. Slibuji, že příště si užijeme skutečný boj."

Ještě chvíli skřípal zuby, pak zastrčil Gněv do pochvy a nasměroval Buruška na nejvyšší z okolních návrší. Z něj se důkladně rozhlédl a rychle si udělal jasný obraz o tom, k čemu tady došlo. Skrz mračna kouře, která se valila z říčního údolí níže na jihu, dohlédl na vysoký západní břeh, kde se tyčily palisády chazarské pohraniční pevnosti. Na straně obrácené k řece vyčnívaly z opevnění masivní dřevěné věže, na kterých se neúnavně pohybovala mrštná ramena nějakých vrhacích zařízení. Ta zasypala údolí nádobami s tekutým ohněm a přehradila tak řeku plamennou stěnou. Pak už jen stačilo obsadit pobřežní pahorky lukostřelci a smrtící past se uzavřela. Šikovná taktika.

Chazarští jezdci přestali klást jakýkoli odpor a cvalem ujížděli k tvrzi. Kyjevané se mohli vrátit k lodím. Ilja se k nim se zahanbeně

sklopeným zrakem připojil. Nepřispěl k tomuto malému dočasnému vítězství ani jedinou uťatou hlavou. Zato Koščej byl umazaný od krve jako žrec po celém dni usilovného obětování. Všichni na něj civěli a očividně si uvědomovali, že to byl on, kdo zlomil nepřátelský nápor. *Zkurvený hrdina,* pomyslel si Ilja vztekle. V tu chvíli se na něj Koščej podíval a jeho zakrvácený obličej se roztáhl do vševědoucího úšklebku. Muromec ho v duchu poslal do prasečí prdele.

Na břehu Jegor přikázal, aby ho zavedli k veliteli flotily. Byl jím postarší Varjag jménem Vladimar. Ten jim stručně vysvětlil, že Svjatoslav sebral většinu vojska a vyrazil k Chazaránu koňmo, napříč stepí. Vladimara pověřil úkolem přepravit mezitím stovku lodí s nezbytnou posádkou tisíce mužů do delty Itylu. Jenže v úžině narazili na nečekaně tvrdý odpor.

„Na věžích té pevnosti mají vrhací stroje," vysvětloval. „Začali na nás metat řecký oheň."

„Řecký oheň?" zeptal se Mikula Seljanovič. „Co je to? Asi ne milenecká vášeň chlapů z Cařihradu, co?"

Nikdo se nezasmál. Hlavně ne Vladimar a jeho chlapi, mnozí popálení, špinaví od popela a s ožehlými oděvy, vlasy a vousy.

„Tvoje hloupé žerty tady opravdu nejsou na místě, Seljanoviči," zabručel Jegor. „Řecký oheň je strašlivá zbraň; jeden z důvodů, proč Kyjevané navzdory několika pokusům nikdy nedobyli Cařihrad. Prudce hořlavá tekutina neznámého složení, která hoří i na vodě."

„Kdyby jen to – voda jeho plameny ještě víc rozzuří," potvrdil Vladimar. „Z pevnosti se na řeku sneslo hotové peklo a přehradilo celé údolí plamennou hradbou. Lodě, které do té zkázy vpluly, shořely na uhel i se všemi muži na palubách. Musel jsem zavelet k bleskovému ústupu. Jenže i přesto jsme přišli o dobrých třicet lodí a třetinu mužů."

„To si žádá ráznou odvetu," zavrčel Einar Sigmarsson. „Co podnikneme?"

„Co asi?" pokrčil Jegor rameny, jako by mluvil o něčem samozřejmém. „Objedeme ty vršky na západě a udeříme na pevnost z vnitrozemí. Katapulty mají namířené na řeku; než je otočí, už budeme sekerami bušit do bran a palisád. Čím dřív to uděláme, tím

lépe.“

„Ne tak rychle,“ ozval se Koščej.

Obrátili k němu pohledy.

„Uvažujte. Přesvědčili jsme se, že je v pevnosti silná jezdecká posádka. Odhaduji to na několik stovek mužů a koní. Teď jsme je zahnali, protože byli roztroušení a s tak tvrdým protiútokem nepočítali, ale jestli zaútočíme na tvrz, semknou se do jednoho oddílu, vyrazí proti nám a raz dva nás zadupou do země.“

„Má pravdu,“ připustil Vladimar. „Polovinu našich ztrát mají na svědomí ti střelci na koních. Musím uznat, že to s luky opravdu umí. Nemůžeme se s nimi setkat v přímém boji. Nemáme koně, všechny si vzal Svjatoslav. A jako pěšáci proti chazarské jízdě neobstojíme, i kdybychom byli v dvojnásobné přesile.“

„Tak co uděláme?“ zeptal se Einar a pohlédl na Jegora.

Odpověděl mu však Koščej, který se sebejistým úšklebkem řekl: „Musíme je ještě před bojem vystrašit k smrti. Vnést mezi ně chaos a paniku a tím zabránit, aby se seskupili k protiútoku. Mám nápad, jak toho dosáhnout. A nebude nás to stát život ani jediného muže.“

Jegor se zamračil ještě víc, rozhlédl se po ostatních bohatýrech, ale když nikdo nic nenamítal ani nepřednesl lepší návrh, zhluboka se nadechl, pohlédl na čaroděje a přikývl.

„Mluv.“

„Mocný Perune!“ zvolal kníže Svjatoslav zvučným hlasem, zvedaje pohled k nebi. „Žreci káží, abychom tě při důležitých obětováních krmili krví býků, ale určitě nepohrdneš ani krví tohoto oře a vyslyšíš naši prosbu, abys nás zítra doprovázel do boje!“

S těmi slovy se obouruč rozmáchl masivní sekerou na dlouhém toporu a vší silou ji zaťal do svalnatého koňského krku. Zvíře nestihlo ani zařičet – ostří mu skoro oddělilo hlavu od těla. Statné tělo se zhroutilo a Svjatoslav rychle ustoupil, aby ho nezasáhla v křečích bušící kopyta.

„Tohle je krev na tvou počest, Hromovládce!“ volal mladý velmož, zatímco mu rudý déšť z proťatých koňských tepen kropil tvář a oděv. „Dej, nechť na konci této noci stejně stříká i krev našich nepřátel! Vlij svou sílu do našich údů a naším prostřednictvím bij

do chazarských šiků, jako když na jaře hubíš blesky zemské běsy!“

Jeden z pobočníků převzal sekeru a podal knížeti vyřezávanou obřadní misku, do poloviny naplněnou medovinou. Svjatoslav se sklonil k ochabujícímu zvířeti a doplnil nádobu teplou krví. Ve studené medovině se hned srážela. Kníže se zhluboka napil houstnoucí směsi, pak obešel okolostojící vojevůdce a každému z nich směsí krve a medoviny nakreslil na čelo Perunovo znamení.

„Dnes nebudeme oslavovat,“ řekl jim, když dokončil rituál a vylil zbytek božského nápoje do ohniště, které hořelo uprostřed provizorního obětiště ohraničeného kruhem z bílých říčních kamenů. „Straňte se vína a medoviny. Co nejdřív se uložte ke spánku a dobře si odpočiňte. Nad ránem budu potřebovat všechnu vaši sílu.“

Muži pozdravili panovníka sborovým zahučením, zalomozili zbraněmi a hned nato se začali poslušně rozcházet.

„Rozčtvrťte ho a dejte ho upéct,“ přikázal Svjatoslav mužům, kteří ještě pořád klečeli na doděvávajícím koni a tiskli chvějící se tělo k zemi. „Jeho masem se posílíme ráno před útokem.“

S těmi slovy se otočil a zamířil k nedaleké řece. Cestou se k němu přidal Sveneld.

„Zvědové právě přivezli nejčerstvější zprávy o Chazarech.“

„Mluv.“

„Cválali až do soumraku, hlupáci. Před chvilkou se zastavili u řeky asi dvě versty jižně od nás a začali stavět tábor.“

„Výborně. Jen ať se činí. Než se uloží k odpočinku, my už budeme dávno spát. A až jim spánek zavře oči, zburcují je naši jezdci.“

„Ahmed shromáždil přepadové jednotky na okraji tábora – právě je u nich a dává jim podrobné rozkazy. Neměly by to mít těžké. Zvědové hlásili, že u chazarského nocležiště je řeka mělká a oba břehy jsou sjízdné. Takže tábor vlastně nic nechrání. Naši jezdci na něj budou moci udeřit, odkud jen budou chtít.“

Svjatoslav zase spokojeně pokýval hlavou. Došli k řece – klidnému mělkému toku, jehož tmavá hladina odrážela bezoblačné nebe s blikajícími hvězdami. Svjatoslav k ní poklekl, nabral do dlaní studenou vodu a začal si z obličeje a rukou smývat koňskou krev.

„Konungu…“ ozval se za ním stojící Sveneld a nezvyklý tón jeho hlasu přinutil knížete vzhlédnout k němu s překvapenou otázkou v očích.

Zjizvený Varjag se ošil a přešlápl z nohy na nohu. Očividně se chystal říct něco, co mu příliš nešlo na jazyk.

„Nebudu ti to říkat přede všemi,“ ztlumil Sveneld hlas, „protože pak by se mi chechtali za zády, ale… Ten tvůj plán se mi líbí. Je hodný prohnaného Varjaga a Helžina syna. Věřím, že díky němu Chazary rozdrtíme.“

Svjatoslav zaskočeně pohlédl starému bojovníkovi do oka a podvědomě v něm hledal nějakou faleš nebo záblesk zlomyslnosti. Nic takového ale neobjevil.

„Nevím, co říct, Sigurdssone,“ vysoukal ze sebe ztěžka. Ani jemu se taková slova směrem k odvěkému soupeři neříkala lehce. „Nečekal jsem, že od tebe uslyším něco takového…“

„Jen nechci, abys to viděl špatně, konungu. Nemám v úmyslu ti za každou cenu házet pod nohy polena. Dělám to jen tehdy, když opravdu pochybuji o tvé odvaze a správnosti tvých rozhodnutí. Jenže od chvíle, kdy jsme odbočili od povodí, si počínáš dobře a ten plán na zítřejší bitvu se mi opravdu zamlouvá. Já bych takový nevymyslel. Musíme jen doufat, že Hromovládci chutná koňská krev a že se v průběhu noci nic neposere. Víš přece: věci se daří jen do chvíle, než se něco posere.“

„Vím,“ zašklebil se Svjatoslav, ještě jednou se opláchl a vstal. „Pojď, dáme si ještě hlt medoviny a pak půjdeme spát.“

„Nevím, nevím, jestli usnu tak snadno,“ namítl Sveneld, zatímco bok po boku kráčeli k hlavnímu ohništi hluboko v útrobách rozlehlého tábora. „Srdce mi bije jako mladíkovi, co se poprvé ocitl mezi ženskými stehny. Zítra se konečně pomstíme Chazarům za všechny kyjevské muže, které kdy zákeřně zavraždili. Už se nemůžu dočkat.“

Došli k hlavnímu táboráku, okolo něhož posedávali varjažští velitelé a knížata a vladykové starých kmenů od Slavutiče, Oky a Pripjatě. Z hořících polen vyletovaly do tmy roje jisker. Skrz ně Svjatoslav zahlédl, jak se z opačné strany blíží k táboráku Ahmed, princ Mumin a ostatní bulharští vojevůdci.

„Přepadové oddíly právě odklusaly směrem k chazarskému táboru,“ hlásil emír. „Přikázal jsem jim, aby v bezpečné vzdálenosti vyčkaly, dokud se nepřátelé neuloží k spánku. Pak v tichosti pozabíjejí předsunuté hlídky ve stepi a ve vhodné chvíli zaútočí.“

„Dobrá,“ zazubil se Svjatoslav zlověstně. „Kagan ještě netuší, že si dnes moc nepospí.“

„Kagan? Mýlíš se, kníže, kagan vojsku nevelí,“ namítl Ahmed a posadil se naproti mladému panovníkovi.

„Opravdu? A kdo tedy?“

„Josef ben Áron už je příliš starý. Navíc není vojensky zdatný, ani nikdy nebyl. Pro takové záležitosti mají Chazaři bega, nejvyššího správce říše. Tím je princ Herod, syn Josefa a pečeněžské princezny.“

„Poloviční Pečeněg velitelem chazarské armády?“ nadzvedl Svjatoslav obočí.

„Přesně tak. Je mladý, ctižádostivý a bezohledný. A zároveň je to schopný velitel a zručný bojovník. Mnozí Chazaři ho považují za hrdinu a skutečného vládce říše. Princ Juda, který prý taky táhne s vojskem, je vedle něj jen bezvýznamný poskok.“

„Známe i nějaké další velitele?“

„Určitě je s vojskem kníže Jochanan z kavkazské Alanie. Prý je to rozvážný muž a nebezpečný protivník.“

„Slyšel jsem o něm. Jassové – nebo Alani, jak jim říkáš ty – jsou plemeno, které prý pochází z dávných Sarmatů. Vynikající jezdci, v boji krutí a nemilosrdní skoro jako Pečeněgové. Jejich knížectví na Kavkazu je prý velmi pohostinné, bohaté na lesy i pastviny, plné zlatonosných řek – a vedou přes ně důležité lesy a průsmyky. Dřív nebo později ho chci podřídit Kyjevu… Kolik Jassů táhne s Chazary?“

„Tvoří čtvrtinu vojska.“

„To je dost. Pozor na ně.“

„Víc bych se obával arsijahů, muslimských žoldnéřů. Jsou nejlépe vycvičení.“

„Arsijahové,“ zavrčel Sveneld a odplivl si – slina zasyčela v ohni. „To jsou ti, co oddělali Olafura Helgissona i celou kyjevskou výpravu před padesáti roky.“

Svjatoslav zamyšleně pokýval hlavou. „Stojí proti nám úctyhodná síla, bratři. Náš útok musí být drtivý. Stačí jeden chybný krok, jedno zbabělé zaváhání a zítra už budeme cválat po Velesem hlídaných záhrobních pastvinách. Všichni víte, co máte dělat. Emíre, ty povedeš bulharskou jízdu na pravé křídlo a udeříš na Chazary ze západu. Kudarkine," pohlédl velmož na oguzského náčelníka, „ty pojedeš se svými jezdci na levé křídlo a zaútočíš z východu, přes řeku. Prý je u chazarského tábora mělká, takže ji bez obtíží přebrodíte. My ostatní," podíval se na Svenelda a na náčelníky slavutičských kmenů, „udeříme přímo od severu, čelně, jako sekera zatínající se do obličeje. Budeme se snažit proniknout k pozicím vojevůdců, hlavně k begovi a princi. Jestli je zničíme, bude už pak vítězství naše. Všichni společně sevřeme Chazary jako obrovské kleště boha Svaroga, ve kterých ukoval slunce, a vymáčkneme z nich život."

Vojevůdcové Svjatoslavovi sborově provolali slávu a všichni naráz se napili ředěného vína. Pak dojedli zbytky večeře, zkontrolovali si a nabrousili zbraně a zanedlouho se všichni uložili ke spánku. Nestavěli žádné stany ani provizorní přístřešky, náčelníci i knížata se uložili v plné zbroji na tvrdou zem, zakryli se plášti a kožešinami a hlavy si podložili stočenými přikrývkami jako kterýkoli řadový člen vojska. Koně sice večer vyhřebelcovali a dobře nakrmili a napojili, ale pak je zase osedlali. Vojsko muselo být v nevyhnutelném případě připraveno okamžitě se vrhnout do boje.

Brzy zůstal Svjatoslav jediným bdělým mužem mezi okolo ležícími, ze spánku oddechujícími vojevůdci. Sveneld, který se obával, že nebude moci usnout, začal chrápat jako první.

Mladý panovník zíral do ohně a najednou ho přepadly pocity osamění a podivného bolavého smutku. Jako vždy v takových chvílích mu myšlenky zabloudily k rodině, kterou zanechal v Kyjevě. Ke kněžně Helze, ke všem manželkám, a hlavně k jeho synům, Jaropolkovi, Olegovi, a dokonce i k mladému Vladimírovi, kterého mu porodila ta bosorka Maluša, otrokyně z divokého kmene Pečerů a oblíbenkyně staré kněžny. Uvidí je ještě někdy? Zítra má v úmyslu osobně vést vojsko do boje, odvážně cválat v čele útočného

jezdeckého klínu, aby nadchl muže svou odvahou a odhodláním. Velice snadno může přijít ke smrtelnému zranění. Co pak bude s Kyjevem? Kdo se chopí vlády? Helga už je stará a synové ještě příliš mladí, nejstarší Jaropolk má teprve osm let. Že by Sveneld? Jestli ano, určitě pobije všechny jeho ženy a kněžice, aby některému ze svých vlastních synů, Mstišovi nebo Ljutovi, uvolnil cestu na knížecí stolec…

Ne, k tomu nesmí dojít. Zítra zvítězí a on přežije. Rjurikova rodová linie musí zůstat zachována.

Najednou si Svjatoslav vzpomněl na svou druhou rodinu. Na bohatýry. Kde asi teď bloudí Jegor, Mikula, Kolyvan, Danilo nebo mladý Muromec? Žijí ještě vůbec? Nezahynuli v těch dalekých severských končinách a nevydali se na temnou cestu za nebohým Volchem a goryniči? Co by dal za to, kdyby tady dnes seděli s ním a dělili se o svou věčně dobrou náladu! A hlavně by ochotně zaplatil rok života, kdyby zítra za úsvitu cválali společně s ním do útoku na chazarský tábor. Jegorův jantarový meč, Mikulovo kladivo nebo Aljošův luk vydaly za stovku cizích žoldnéřů. A Muromcova neobyčejná síla, pro tu by taky našel uplatnění. *Ech, bratři, kde teď zahálíte?*

Elazar čím dál častěji proklínal den, kdy ho povýšili do hodnosti tarkana a svěřili mu velení nad Sarkilem a celým severním pohraničím. Jistě, zamlada byl plný ambicí a titul tarkana patřil k jeho největším snům, jenže dnes už mu bylo pětačtyřicet, mladická ctižádost z něj dávno vyprchala a teď už jen toužil někde se usadit a v klidu si užívat se svou rodinou.

Nikdy předtím na založení rodiny nepomýšlel. Vojenský život pro něj byl vším. Až teď, na stará kolena, přišel na to, jaký byl hlupák. Všechno se změnilo v okamžiku, kdy se setkal s Moriah, dcerou jednoho židovského kupce, který se usadil v Šarkilu. Pevnost střežila hranice dobře, povodí Donu bylo čím dál bezpečnější a od té doby, co se kagan Josef oženil s kočovnickou princeznou a z jejich syna vyrostl nový beg, i Pečeněgové venku ve stepích zkrotli a útočili na kupecké karavany jen zřídka. Díky tomu se Šarkil rychle zalidňoval a polovina pevnosti, vyhrazená

nevojenským usedlíkům, kupcům a poutníkům, se měnila ve skutečné město. Nu a s těmi, které k Donu přilákal vzkvétající obchod, dorazila do pevnosti i Moriah.

Celé to vlastně byl nápad jejího otce, středně bohatého radhanity s pěti tisíci ovcemi, třemi tucty koní a velbloudů a jednou nákladní lodí vhodnou pro říční plavby. Dcer měl dost a provdat jednu z nich za doposud svobodného a bezdětného velitele pevnosti považoval za dobrý obchod. Elazar o tom nejdřív nechtěl ani slyšet. Až dokud se s drobnou, půvabnou a cudnou Moriah osobně nesetkal. Stačilo, aby mu věnovala jeden pohled svých plachých tmavých očí, a v tu chvíli se jeho staromládenecká umíněnost zlomila jako suché stéblo.

Do měsíce byli svoji. Moriah byla zpočátku chladná, na dvakrát starším zjizveném vojákovi, který dokázal mluvit jen o koních a způsobech obrany tvrze, nenacházela nic, co by mohla upřímně milovat. Jenže Elazar se začal měnit. Posedlost vojenskými záležitostmi u něj slábla a on objevoval nečekané uspokojení v prostém rodinném životě. Za další rok se jim narodila dcerka – pojmenovali ji Karmela, »zlatá«; nedávno měla tři roky. A Moriah byla opět těhotná. Elazar doufal, že to tentokrát bude syn. Ale jestli se narodí další dívka, nevadí. Záleželo jen na tom, že Moriah ho pokaždé, když se vracel ze služby, vítala čím dál vřelejším a láskyplnějším pohledem. Našli k sobě cestu. Byli rodina.

Jenže on byl teď od té rodiny versty a versty daleko. Ó, proroci na nebesích, proč jste dopustili, aby na Chazary opět padl stín válečné hrozby?

Možná měl zůstat v Šarkilu. Držet pozice. Jenže voják v něm nakonec přece jen zvítězil nad manželem. Musel si přiznat, že jeho váhání s výpravou k Itylu způsobuje jenom to, že je mu zatěžko rozloučit se s těhotnou ženou a malou dcerkou. Slyšel nižší důstojníky, jak se za jeho zády chechtají, že ho na stará kolena omámila vůně té rozkvetlé růže, kterou má Moriah mezi stehny, a že od ní nedokáže odtrhnout nos.

Proto se vzchopil, dal shromáždit pět set jezdců – tři stovky nechal v pevnosti, pro každý případ; Pečeněgové se zase pohybovali poblíž Donu a mohli zneužít situace – a vyrazit k Itylu. Věděl, že pečeněžští žoldnéři ze stanoviště nad řekou zradili, zabili své

chazarské velitele a přeběhli na Svjatoslavovu stranu. Pevnost zůstala prázdná, katapulty bez obsluhy, a po řece se blížila varjažská flotila o síle stovky lodí. Zastavit jízdní vojsko, směřující k Chazaránu napříč stepí, byl Herodův úkol. Přehradit cestu dračím lodím, to musel udělat on.

Elazar a jeho muži měli za sebou příšerný den. Do značné míry úspěšný, ale za cenu nepopsatelného vyčerpání a sílící malomyslnosti. Varjagové krásně vpluli do přichystané pasti. Řecký oheň a soustředěná střelba z břehů je připravily o třetinu lodí i mužů. Jenže po připlutí dalších veslic od severu se vzchopili, odpověděli protiútokem a Elazarovi jezdci se museli stáhnout zpět do pevnosti. Teď sklesle, přemáhajíce dřímoty, čekali, co se bude dít dál.

Minula půlnoc. Elazar seděl sám ve velitelském srubu a z otlučeného džbánu srkal mléko. Pořád se nemohl zbavit hrozné pachuti na jazyku – celá pevnost smrděla spáleninou. Odporný černý kouř z řeckého ohně, který naplnil říční údolí, páchl tak intenzivně, až to člověku kazilo i chuť. Elazar měl pocit, jako by se najedl spáleného lidského masa, do kterého se hořící černá směs prokousala stejně rychle a nemilosrdně jako kapka roztaveného kovu do hroudy másla.

Elazar se začal zabývat myšlenkou, že by měl možná nasednout na koně, v čele jezdců vyrazit z pevnosti a rázně zaútočit na varjažské tábory na březích dole v úžině. Udeřit dřív, než udeří oni. Bůh přeje odvážným a rozhodným…

Najednou však na dvoře zadusaly spěšné kroky. Elazar okamžitě pochopil, že váhal příliš dlouho – věci už se hnuly z místa. Proto když se otevřely dveře, už stál a zapínal si opasek s šavlí v pouzdře na levém boku.

„Tarkane!“ zvolal na prahu Jefim, jeho první pobočník.

„Mluv,“ zavrčel velitel a nasadil si špičatou přilbici s chocholem, posuvným chráničem nosu a drátěným závěsem po obvodu, padajícím na hranatá ramena.

„Varjagové jsou v pohybu! Všichni do jednoho se přepravili na západní břeh a teď pochodují v jednom velkém voji po úpatích pahorků. Zjevně se chtějí v oblouku přiblížit k pevnosti ze západní

strany.“

„Domysleli si, že je tam naše obrana nejslabší.“ konstatoval Elazar nevzrušeně, přímo lhostejně, jako by přesně tenhle vývoj očekával. „Že nemůžeme tím směrem obrátit vrhače ohně. Ať se všichni muži připraví! Nebudeme na tu barbarskou havěť čekat za palisádami. Vyrazíme jim vstříc a udeříme na ně veškerou naší silou!“

„Jak přikazuješ, mocný tarkane!“ vykřikl Jefim, otočil se a odběhl.

Mocný tarkan, to určitě, pomyslel si Elazar, kráčeje ke dveřím. *Jen jeden unavený, zestárlý chlap, který by v tuhle chvíli byl nejraději u své mladé ženy a vyřezával z lipového dřeva hračky pro dcerku a ještě nenarozeného synka.*

„O, Bože Abraháma, Izáka a Jákoba,“ zabručel, zvedaje oči k hvězdnému nebi, „dej, ať to máme co nejdřív za sebou.“ S těmi slovy vyšel na loučemi a táborovými ohni osvětlené nádvoří.

Mezi prostými chýšemi a jurtami se hemžili muži a koně. Jefim předal rozkazy nižším důstojníkům a ti teď štěkavými hlasy svolávali své oddíly. Elazar si všiml, že dva vojáci, kteří mu přivedli koně, mají bledé, ztrhané, nesmírně unavené obličeje. Napadlo ho, že on sám určitě nevypadá svěžeji. Nadechl se, vsunul nohu do třmenu a vytáhl se do sedla. Jeden z mužů mu podal kopí s velitelskou vlajkou připevněnou za hrotem.

Najednou někdo vykřikl: „Jezdec! Blíží se jezdec!“

Elazar se překvapeně ohlédl. Poplašné volání totiž nezaznělo od západních hradeb, odvrácených od řeky, odkud očekávali příchod Varjagů. Křičel jeden ze strážců na palisádách nad údolím, blízko věže s hlavním katapultem.

Co to, u všech proroků…

Elazar obrátil koně a zamířil k východní hradbě.

„Tam!“ ukazovaly hlídky na sever, podél řeky.

Velitel rychlým klusem dorazil do severovýchodního rohu opevnění, ze třmenu vykročil přímo na žebřík a svižně vlezl na ochoz. Kopí vzal s sebou.

„Koho vidíte?“

Vzrušení strážci ani nemuseli odpovídat – i on okamžitě zahlédl

temnou siluetu jezdce, který rychlým klusem přejížděl po hřebeni vyvýšeniny nad západním břehem řeky a mířil přímo k pevnosti.

„Že by posel?“ doufal jeden z vojáků. „Možná si ti prašiví barbaři uvědomili, že nás nemůžou porazit, a chtějí vyjednávat.“

„Anebo nás zastrašovat,“ namítl jeho starší druh. „To by na Varjagy sedělo víc. Slyšeli jste, jaký vzkaz poslalo to kyjevské štěně velkému kaganovi, nechť mu Bůh dá dlouhý život? *Jdu na vás!* Taková drzost!“

„Mlčte!“ osopil se na ně Elazar, zachmuřeně sledující blížícího se jezdce, „Chopte se luků!“

Loupli po něm očima. Nechápali obavy ve velitelově hlase – byl to jen jeden chlap, toho se určitě nemuseli bát. Sám přece na pevnost nezaútočí! Ale přesto se poslušně chopili luků a vytáhli z toulců šípy.

Jezdec překonal sedlo mezi sousedním pahorkem a návrším s pevností a dal se po nepříliš příkrém svahu do rychlého výstupu ke hradbám.

„Stůj!“ křikl mu Elazar naproti. „Co jsi zač?!“

Neznámý ani nezpomalil. Tarkanovi z neznámých důvodů naskočila husí kůže. Vylovil z mysli své mizerné znalosti jazyka Severanů a vykřikl na jezdce totéž v lámané varjažštině.

Zase bez odezvy. Dusot kopyt sílil.

„Připravte se ke střelbě!“ přikázal strážcům. Poslušně pozvedli luky a natáhli tětivy.

V tom okamžiku tajemný odvážlivec konečně vklusal do mihotavého světla, vrhaného loučemi na hradbách. Temná silueta, kterou viděli do této chvíle, získala zřetelnější podobu. Ochozem prolétla směsice nadávek a modliteb. Jezdcova vyzáblá bezvlasá hlava s nepřirozeně bílou kůží připomínala lebku. Společně s rozevlátým černým oděvem to vzbuzovalo dojem, že se k pevnosti blíží samotný Samael, démon smrti.

„Zabijte ho!“ štěkl Elazar.

Tětivy zadrnčely.

Strážcové byli zruční lukostřelci a na tuto vzdálenost nemohli minout. Navzdory tomu ani jeden ze sedmi šípů nezasáhl cíl. Jezdec se usmál – vyceněné zuby jen zvýraznily dojem umrlčí hlavy.

Elazarovi zamrzlo srdce. Ale jen na chvilku.

„Znovu!“ zařval.

Ani druhá sprška šípů však muži ani zvířeti neublížila.

„Přízrak!“ vykřikl jeden ze strážců a vyděšeně ucouvl od zubatého vrcholku palisády. „Démon! Anděl smrti! Jde si pro naše duše!“

Muži se rozkřičeli a začali ustupovat. Jezdec už byl od hradby jen na pět koňských délek a nezpomaloval.

„Zpátky, zbabělci!“ zařval na ně Elazar, i když i jeho napadlo něco podobného. Najednou si vzpomněl, že v dlani pořád svírá kopí. Otočil si ratiště v dlani a pozvedl ho nad pravé rameno. Nadechl se, udělal krok vzad, v duchu přivolal na pomoc Hospodina, ze všech sil se rozehnal a hodil.

Vlajka se divoce zatřepetala v chladném nočním vzduchu. Ostrý hrot nesený půl druhého sáhu dlouhým ratištěm přelétl nad palisádou, těsně minul koňskou hlavu, po délce mu rozpáral kůži na krku a zabořil se vedle svalnatého plece do zvířecí hrudi. Kůň se s řičením zhroutil a jezdec v rozevlátém černém plášti vyletěl ze sedla jako vyplašený havran od zdechliny.

Elazar zamrkal a nejistě se zapotácel – nemohl si nevšimnout matného stříbřitého záblesku před koňskou hlavou těsně před zásahem. Jako by modlitbou nesené kopí prorazilo nějaký neviditelný čarodějný štít. Muži kolem něj to očividně nepostřehli, jen radostně vykřikli.

Vítězoslavný křik se jim ale vzápětí zadrhl v hrdlech. Jezdec vymrštěný pádem koně se totiž nesvalil bezvládně do trávy, ale pružně dopadl do podřepu, hned se vztyčil a rozběhl se k masivní rohové věži s katapultem.

Chazarů se nadobro zmocnila hrůza. Jen Elazar si zachoval jakous takous duchapřítomnost. Jednomu civícímu muži vytrhl z ruky luk a z toulce na řemeni šíp, přiložil střelu k tětivě a naklonil se přes hroty kůlů. Útočník mezitím doběhl k věži. Tarkan postřehl, jak se mužovy prsty prodloužily a změnily se v kovově se lesknoucí drápy. Neznámý se dravčím skokem vymrštil na věž, zaťal paťáty do dřeva a začal svižně šplhat vzhůru.

Elazar pozorně zamířil a pustil tětivu. Šíp zabzučel podél

palisády a zasáhl muže do boku. Ozvalo se však jen kovové zařinčení, jako by hrot narazil do pancíře, a střela neškodně zůstala viset, zachycená v šatech. Velitelova čelist, zdobená dlouhým kudrnatým plnovousem, poklesla. V prvním okamžiku si myslel, že ten chlap musí mít pod oděvem brnění, jenže vzápětí si všiml, že i jeho hlavu a krk pokrývají drobné šupiny. Ve světle loučí se kovově zaleskly.

Kouzla! Ďábelské čarodějnictví! prolétlo mu hlavou a začal couvat za muži, kteří už s panickým křikem slézali anebo rovnou seskakovali z ochozu.

Útočník se přehoupl přes vrcholek věže ke katapultu. Teď už ho viděli všichni muži na nádvoří pevnosti. Zpráva o nezranitelném, určitě nadpřirozeném vetřelci letěla tvrzí jako blesk. Rychle sílil zmatený, vystrašený křik.

Neznámý si však posádky pevnosti nevšímal. Jako ještěr slezl po žebříku na ochoz a boční branou vnikl do věže.

V tom okamžiku Elazar pochopil, co má útočník v úmyslu.

„Ústup!“ zařval, seskočil z poloviny žebříku, popadl uzdu svého splašeně tancujícího koně a pokusil se vylézt do sedla. „Všichni pryč!“

V útrobách věže totiž byly uskladněny kulaté kameninové nádoby s řeckým ohněm. Při dnešním ostřelování řeky část zásob spotřebovali, ale pořád tam zbyla dobrá polovina nebezpečné hořlaviny.

Elazar se konečně ocitl v sedle, prudkým tahem uzdy přiměl jančícího oře k poslušnosti a rázně ho pobídl. I navzdory všemu tomu křiku a dusotu nohou a kopyt všude kolem zřetelně slyšel, jak to za ním, z nitra věže, zlověstně zasyčelo, pak zapraskalo, vzápětí zahučelo a nakonec zarachotilo.

A potom masivní rohová bašta vybuchla.

Jegorem vedení jezdci – kromě bohatýrů za ním klusali i Einar, Vladimar a pár dalších Varjagů na koních – právě dorazili na rozcestí pod kopci západně od pevnosti, když vlevo od nich zahřmělo a z hřebene pahorkatiny nad Itylem vyšlehl plamen. Jezdci prudce zastavili a fascinovaně se dívali na obrovitý ohnivý sloup,

který se zvedal z pevnosti. Jasné narudlé světlo se odráželo v jejich vyvalených očích.

„U Odinova oka," hlesl Einar.

„A kostí všech svatých," dodal Jegor a společně s Aljošou a Samsonem se pokřižovali. Ostatní bojaři se rychle dotýkali malých Perunových sekerek na hrudích. Vzpomněli si na loňskou záplavu dračího ohně, která zničila goryniče pod černokněžnickou věží v Suwaru. I teď byli ochotni uvěřit, že se někde v podzemí pod kopci probudil zakletý drak a zlostně chrlí oheň proti nočnímu nebi. Plamenný gejzír se ve výšce rozvinul jako děsivý květ zkázy a rozprskl se v ohnivý déšť, dopadající na střechy pevnosti. A to nebylo všechno – z ohnivé fontány vylétly hořící trámy z rozmetané věže, kusy katapultu, kůly zničené palisády a – co bylo nejhorší – také výbuchem vymrštěné nádoby s řeckým ohněm, které se buď rozprskly ještě ve vzduchu, anebo s třeskotem dopadaly do vzdálenějších míst pevnosti, kde okamžitě propukaly další požáry.

„Jen doufám," zabručel Mikula do utichajícího dunění, „že ten sviňák tam shořel taky."

Podívali se na něj. Věděli, že myslí Koščeje. Tvrdý výraz v obličeji a sevřená ústa potvrzovaly, že Seljanovičovo přátelství k Volchovi, kterým Koščej kdysi býval, nadobro pominulo.

„Pojeďme!" houkl Jegor, otočil se v sedle a zamával taseným Smertěm. „Teď je řada na nás! Připravte se k útoku!"

Po úpatí pahorkatiny se lehkým klusem blížila masa pěších bojovníků ze Svjatoslavovy flotily i z Einarových lodí, dohromady více než sedm set mužů. Ocel na nich zvonila a pod jejich nohama se chvěla zem.

„Ve jménu Thora a Peruna!" zvolal Vladimar a tasil meč.

Se sborovým pokřikem vyrazili po cestě stoupající k hořícímu hradišti.

KAPITOLA ŠESTÁ

Vlčí krev

Jestli existovalo peklo, muselo vypadat přesně takhle. Na dobrou polovinu pevnosti pršel oheň a kolem Elazara s hukotem létaly hořící trámy a nádoby s řeckým ohněm. Jedna ze střel prolétla nad velitelským srubem a dopadla doprostřed houfu jezdců na hlavním shromaždišti. Na všechny strany vyprskl tekutý oheň. Koně s hořícími hřívami a škvařícím se masem se vzpínali, zuřivě poskakovali a příšerně řičeli, šílenou bolestí připravení o rozum. Muži jim padali pod kopyta a hynuli ohavnou smrtí v lepkavých plamenech, zalévajících dvůr.

Elazar s hlavou skloněnou ke koňské šíji cválal zkázonosnou bouřkou dolů mírným svahem. Koutkem oka zahlédl, jak pěšky utíkající strážci s výskotem padají z palisády na zem, smeteni proudy řeckého ohně. V okamžiku, kdy si začal myslet, že on možná s neuvěřitelným štěstím vyvázne, přímo před jeho oře dopadl kůl z palisády. Hrotem se mělce zabodl do země a pak začal klesat. Kůň se ho pokusil přeskočit, ale zachytil se za trám předními kopyty a se zoufalým řičením se zhroutil. Elazara pád vymrštil ze sedla…

Sbohem, Moriah. Sbohem, Karmelo. Sbohem, můj ještě nenarozený synáčku.…

Skutálel se na dvůr a vyrazil si dech. Jen tři sáhy od něj práskla do nádvoří jedna střela z katapultu. Rozbila se na kousky a na všechny strany vystříkl všežravý plamen. Naštěstí se mezi Elazarem a nádobou právě pokoušel vstát tarkanův kůň a nechtě tak zaštítil svého pána. Jen jeden plamenný proud dostříkl až na plazícího se Elazara. Zasáhl plášť na jeho zádech a ten se okamžitě vznítil.

Velitel si ho bleskově strhl z ramen a odkopl ho od sebe.

Hořící kůň se v ukrutných bolestech válel po dvoře, kopal a řičel tak strašlivě, až z toho zaléhalo v uších. Elazar se vyhrabal na nohy a potácel se pryč z dosahu zoufale bušících kopyt.

Smrtící déšť polevil. Tarkan se vypotácel mezi ohnisky požáru a troskami a ohlédl se. Po věži na návrší zbyla jen jáma plná ohně. Značná část palisády těsně u bašty prostě zmizela, o kus dál trčely ze země jen hořící pahýly kůlů.

Elazar se už chtěl otočit a běžet za svými muži, když najednou něco zachytil pohledem a ztuhl.

Z plamenné záplavy, která nahradila rozmetanou baštu, vyskočila lidská postava. Tarkanovi se hrůzou skoro podlomila kolena. Ten muž byl nahý, od hlavy až k patě zalitý řeckým ohněm, a jak utíkal, táhl za sebou šlehající plameny a chomáče černého kouře. Co však bylo nejděsivější, nepohyboval se jako člověk zoufale unikající neodvratné záhubě. Běžel jistě, pevně, bez náznaku bolesti nebo křeče, jako by žhavý oheň vůbec necítil.

A ta živá pochodeň směřovala k jižnímu rohu pevnosti, ke druhé katapultové věži.

V ní se nacházely další zásoby řeckého ohně.

„Ó, Abraháme!“ přivolal Elazar dávnověkého proroka, otočil se a proběhl kolem hořícího velitelského srubu na chaosem zaplavené hlavní nádvoří.

Jezdci na útěku nechtěně strhli dlouhé napajedlo a rozlitá voda přikrmila oheň, který se valil po dvoře. V plamenné povodni uvázly tucty mužů a koní. Elazar kličkoval mezi naslepo pobíhajícími, padajícími a strašlivě vyjícími hořícími těly.

„Rychle pryč!“ řval na zbytky svého vojska, hrnoucí se k bráně. „Za chvíli vybuchne jižní věž!“

V tlačenici před bránou šťastnou náhodou narazil na osedlaného koně bez jezdce. Hbitě se chytil sedlové hrušky. Splašený kůň ho chvíli vlekl chodidly po zemi, ale pak se Elazar vytáhl na jeho hřbet a chopil se otěží. Vzápětí ho křičící masa jezdců pronesla bránou a on vyklusal na kamenitou cestu, která klesala mezi travnatými svahy k úpatí pahorkatiny.

Vtom to za zády prchajících mohutně zarachotilo a druhá

katapultová věž se rozlétla na kousky. Na všechny strany tryskaly plameny. Jižní část hradiště okamžitě zachvátil stejně děsivý, zničující požár jako severovýchodní roh.

Chazaři před bránou se ale nedívali za sebe. Vytřeštěnýma očima zírali na západ – světlo ohnivého gejzíru jim totiž ukázalo mračno nepřátelských bojovníků, kteří už se valili údolím nahoru k pevnosti.

„Překonejte svůj strach, chlapi!“ Elazar se s tasenou šavlí v ruce prodíral houfy zmatených jezdců. „Hospodin je pořád s námi! Utvořte oddíly! Chopte se zbraní! Na můj povel zaútočíme a prosekáme se!“

Tarkanův pronikavý hlas skutečně zaúčinkoval. Navíc se odněkud vynořil pobočník Jefim s mosaznou trubkou v ruce a z plných plic do ní zadul. Jiný velitel oddílu vztyčil nad tlačenici žerď se šarkilským znakem. Panika před hradbami jakž takž utichla, i když za zády Chazarů rozevírala svou ohnivou náruč apokalypsa jako z vizí dávných proroků.

„Jsou to jen prašiví pěšáci!“ zařval Elazar, když se prodral do čela vojska a otočil se k mužům, lesknoucí se šavli nad hlavou. „Budeme je kosit jako zralou pšenici! Ale nejdřív jim ukážeme, jací jsou v chazarském vojsku lukostřelci!“

Nad koňské šíje se zvedly tucty rukou s dvakrát prohnutými jižanskými luky, jejichž střely dokázaly prorazit i železný pancíř.

„Připravte se!“ křičel Elazar, cválající podél dlouhého šiku střelců.

Šípy sklouzly dozadu po pěstích svírajících dříky luků. Elazar zastavil koně na okraji šiku, obrátil ho a pohlédl dolů na cestu. Právě v tom okamžiku se útočníci vyhrnuli z temnoty do mihotavého světla požáru a jejich pancíře se pronikavě zaleskly.

„Cha! Posílají nám pár žihadel! Kryjte se!“ vykřikl Jegor a sám pozvedl štít. Varjagové vzhlédli a spatřili, jak se na pozadí plamenů šlehajících z pevnosti zvedá temný mrak – jako by za palisádami byly spousty úlů a oheň a kouř z nich vypudily obrovské roje včel. Vojsko se okamžitě zastavilo a muži ze štítů pozvednutých nad hlavy vytvořili vlnící se střechu.

Hustý liják šípů zabubnoval na dubových kruzích a hrubé volské kůži, zazvonil na kování. Několik zasažených pěšáků s výkřiky a kletbami kleslo k zemi. Pod dvěma Varjagy a Aljošou padli koně.

„Do útoku!“ zahřměl Jegor a pobídl svého vraníka.

Varjagové s pomstychtivým řevem vyrazili vzhůru úbočím.

„Kněžici!“ zakřičel Ilja na vstávajícího Aljošu a natáhl k němu ruku. „Chyť se, Buruško nás unese oba!“

„Zvládnu to!“ odsekl Ulič, odvrátil pohled a rozběhl se po boku varjažských pěšáků. Cestou sázel do luku jeden šíp za druhým a neúnavně je vysílal směrem k hustým nepřátelským šikům.

Ilja pochopil a sevřel čelisti. Ale na tyhle věci teď nebyl čas. Narovnal se v sedle a pobídl Buruška. Ryšavý oř se zaržáním vyrazil a rychle se prodral do čela útoku, k Jegorovi, Einarovi, Mikulovi, Danilovi a dalším.

Chazarské luky vyslaly druhý roj šípů. Muromec skloněný nad Buruškovu šíji uslyšel bzučení střel i bolestné hlasy zasažených mužů a koní za svými zády, ale ani jednou se neohlédl, zarytě a soustředěně hleděl stále před sebe. Odpoledne při potyčce na pobřežních kopcích byl úplně k ničemu, ani jednou nezkřížil Gněv s chazarskou šavlí. Ne že by mu ostatní bohatýři cokoli vyčítali, to ani náznakem, ale vlastní vnitřní hlas ho neustále častoval zahanbujícími výčitkami. Umlčet jej mohlo jen řinčení oceli. Ilja měl po dlouhé době úplně jasnou mysl, meč v dlani mu dodával sílu a Buruško letěl jako vítr. Teď konečně dokáže, že už není družině jen na obtíž!

Chazaři udělali velkou chybu. Příliš času vyplýtvali na lukostřelbu a ztratili tak možnost drtivého jezdeckého útoku. Kyjevské pěší houfy se mezitím dostaly příliš blízko. Když černovousý chazarský velitel konečně zavelel k útoku, jezdci už neměli kdy nabrat dostatečnou rychlost a razanci. Jakmile po pár krocích přešli do klusu, už se srazili s hradbou proslulé kyjevské oceli.

Šavle a lehké sekery na dlouhých toporech zařinčely na severských štítech a přilbicích. Vysoké chvějivé ječení Chazarů se slilo s hlubokým, hrdelním rykem Varjagů. Soupeřící šiky se roztrhly a smísily v zuřivé, krvavé tlačenici, zalité mihotavým

světlem požáru.

„Kyjééév!“

Ilja se společně s ostatními bohatýry vklínil mezi chazarské jezdce. Bil mečem napravo i nalevo. Cítil, že jeho údery nemají tu drtivou sílu jako předtím, ale pořád to stačilo k tomu, aby ostří Gněvu snadno protínalo zbroj i svaly a kosti pod ní a sráželo soupeře ze sedel, jako by to byli jen slamění panáci. Z proťaté krční tepny jednoho Chazara vytryskla na Muromce krev a on v tom horkém dešti vykřikl na Perunovu počest a v záchvěvu bojového vytržení ucítil, že je zase členem družiny.

Křičící a řičící masa se v prostoru před bránou přelévala tam a zpátky. Jezdci by za jiných okolností byli ve výhodě. Jenže Varjagové měli přesilu a bojovali zuřivě, mstili se za tu past na řece, za uškvařené druhy na lodích zasažených řeckým ohněm. Naproti tomu Chazary ještě zmítala hrůza z útoku záhadného nezranitelného démona a z otřesné zkázy, kterou rozpoutal. Záplava Kyjevanů tlačila protivníky zpět k palisádě, cenící černé zuby na pozadí sílícího požáru. Chazaři padali z koní po tuctech a hynuli ošklivou smrtí pod jejich kopyty i pod nelítostně bušícími sekerami a kyji.

„Do boje, Kyjeve! Odvahu a sílu! Bijte je!“

Elazar uvázl v husté skrumáži jezdců, která ho vláčela s sebou a znemožňovala mu vlastní pohyb. Houf ze všech stran obklíčili železem lomozící Varjagové. Neúprosně strhávali ze sedel krajní jezdce a postupně tak chazarský shluk zmenšovali. Elazar se ohlédl a zjistil, že nepřátelé rozdělili jeho muže na několik takových skupin a ty teď nemilosrdně drtí a topí v krvi. Jako když hodíte kousky masa do mraveniště. Už nemohli vyváznout…

Neměl jsem sem jezdit, opakoval si Elazar v duchu. *Měl jsem zůstat v Sarkilu, u těhotné Moriah a malé Karmely. Měl jsem se soustředit na obranu Bílé věže…*

Vzpomínka na milované osoby ho bodla jako žihadlo. Jenže tohle žihadlo nevpustilo do krve jed, ale sílu.

„Jefime!“ křikl na pobočníka, který se kymácel v sedle nedaleko podupávajícího koně a se šavlí v ruce čekal, kdy se Varjagové probojují až k němu. „Zatrub k ústupu!“

Jefim na něj překvapeně pohlédl. Až do této chvíle nedostal pod Elazarovým velením nikdy rozkaz utéct z boje, ať už se vyvíjel jakkoli nepříznivě.

„Jsi snad hluchý?! Zatrub, hned!“ zařval tarkan.

Pobočník levačkou pozvedl k ústům zakroucenou trubku. Z rozšířeného ústí vytryskl pronikavý, kovově vřeštivý tón. Přeživší Chazaři po celém bojišti se ohlíželi za zvukem.

„Ústup! Následujte mě!“ volal Elazar se šavlí nad hlavou. Zároveň kopl koně do slabin a přinutil ho, aby se prodral houfem až k okrajové linii, kde se proti mužům v sedlech zvedaly varjažské oštěpy a meče a neúnavně bušily kyje, sekery a kladiva. „Na jižní kopce! Prosekáme se!“

S tím se sklonil v sedle a mocně ťal. Varjažský meč dopadl pod kopyta jeho koně i s rukou, která ho svírala. Elazara pocákala krev.

Jefim znovu zatroubil. Ten zvuk společně s tarkanovým hlasem vyplavil z Chazarů zoufalství z prohrané bitvy a naplnil je odhodláním přežít. Šavle, jezdecké sekerky a kopí se s novou silou obořily na Varjagy.

Elazar hlava nehlava sekal do pěšího davu před sebou. A postupoval. Ostatní jezdci ho následovali a rozšiřovali trhlinu. Mířili ke svahům vlevo od brány. Byla to jediná úniková cesta – údolí pod pevností se hemžilo barbarskou havětí.

„Za mnou! Za mnou!“ Velitel cítil bodnutí i tupé údery do nohou a boků, ale vůbec na zranění nedbal, bolesti si nevšímal. Zuřivě kolem sebe rubal, až dokud se mu šavle nezlomila na varjažské přilbici. Pak vytrhl z koženého oka na sedle sekeru a probíjel se dál. Brzy nepřátelské zástupy před ním konečně prořídly a jeho kůň se mohl rozběhnout. Ostatní jezdci se hrnuli za ním. A v okamžiku, kdy Chazaři nabrali rychlost, už je Varjagové nedokázali zastavit.

Uprchlíci vyklusali na travnatá jižní úbočí. K Elazarově skupině se zprava připojila další zhruba třicetičlenná družina, které se podařilo probojovat z obklíčení. Zkrvavení jezdci společně vystoupali na návrší. Tam tarkan na okamžik zastavil a ohlédl se.

Oheň nenasytně požíral hradiště. Štiplavý kouř se valil k nebi v mohutném černém sloupu a zakrýval hvězdy. Do rána zbudou z

pevnosti jen ubohé zbytky. Podobně jako z pětisetčlenné šarkilské jízdy, která stále hynula pod barbarskými zbraněmi. Občas ještě prorazila varjažské sevření skupinka Chazarů a snažila se dostihnout hlavní ústupový voj, ale většina mužů byla odsouzena k smrti.

Elazar odvrátil pohled od té neradostné scenérie a zadíval se na jihozápad, kde se zvlněná step ztrácela v noční tmě. Necítil výčitky svědomí ani pocit selhání. Udělal všechno, co bylo v jeho silách. Možná chyboval, ale neomylný byl jen Bůh. Padlých mužů mu bylo líto, ale teď bylo nutné postarat se o ty, co přežili.

„K Šarkilu!“ zavelel a pobídl koně. „Cvalem!“

Válečná vřava utichala. Varjagové dobíjeli raněné nepřátele a starali se o své zmrzačené druhy. Poslední přeživší Chazaři se vzdávali a Jegor přikázal Einarovi a Vladimarovi, aby ušetřili jejich životy.

„Už je ti namouduši líp,“ řekl Danilo, když v doprovodu Mikuly a Samsona přiklusal k Iljovi.

„Myslíš?“ zachroptěl Muromec. Byl celý udýchaný, vyčerpaně se hrbil v sedle a měl co dělat, aby mu rukojeť Gněvu, kluzká krví, nevypadla ze zesláblých prstů.

„Určitě,“ ušklíbl se Lovčanin. „Viděl jsem tě v boji. Páral jsi ty jižanské sráče jako ryby.“

Mikula se na Ilju ustaraně podíval. „Ale teď vypadáš, jako bys na zemi hledal svou vyplivnutou duši. Nejsi raněný?“

„Nevím,“ vysoukal ze sebe Muromec. „Vůbec necítím tělo… Jako by ze mě unikla… všechna síla…“ S těmi slovy zavřel oči, Gněv mu definitivně vypadl z prstů a Ilja se zřítil ze sedla. Jeho zbroj při dopadu hlasitě zařinčela. Buruško vylekaně zafrkal.

„Do prdele,“ zaklel Mikula. Společně s Danilem seskočili z koní a rychle zvedali bezvědomého Muromce ze země. Zběžně ho prohlédli, ale naštěstí nenašli žádné vážnější zranění. Za všechno mohlo jen strašlivé vyčerpání. Ilja se napůl probral z mrákot, rychle se otočil obličejem dolů a začal zvracet.

„Dejte mu napít,“ přiklusal k bojarům Jegor, seskočil z koně a sňal ze sedla čutoru.

Mikula se na něj tázavě podíval.

„Čistá voda,“ ujistil ho starý bohatýr a sklonil se k Muromci. „Tady máš, synku, napij se. Uleví se ti. Je to jen únava. Trochu jsi to s tím bojovým zápalem přehnal…“

„Staráte se o něj jako o nemluvně,“ řekl skřípavý, pohrdavý hlas.

Překvapeně se ohlédli k bráně. Právě odtamtud totiž hlas zazníval.

„Ať se propadnu…“ zavrčel Mikula s neskrývaným zklamáním v hlase. „Ten čubčí syn to přežil!“

Z hořící pevnosti se k nim přiblížila nahá postava, děsivě temná na pozadí neutichajících plamenů. Až když vyšla před palisádu, postřehli její šupinatou kůži, teď pokrytou mazlavými černými zbytky řeckého ohně.

„Vidím, že jste tady mezitím nezaháleli,“ rozhlédl se Koščej po krvavém bojišti. „Výborně. Kde jsou mrtvoly nějakých chazarských důstojníků?“

„A k čemu je potřebuješ?“ zachmuřil se Jegor. „Rozhodl ses, že přestaneš skrývat své choutky a přímo před našima očima se nažereš lidského masa?“

„Ne,“ roztáhl se uprostřed černého obličeje zářivý, pobavený úsměv. „Jen potřebuju nové šaty.“

Bojaři vyprovázeli odcházejícího čaroděje zachmuřenými, nevraživými pohledy.

„Vůbec nic se mu nestalo,“ procedil Mikula skrz zuby. „Viděli jste přece, co ten hnusný řecký oheň udělá s lidským masem. Jemu ale ani trochu neublížil. To má ten parchant dračí šupiny i na koulích?“

„Zjevně ano,“ přikývl úplně vážně Danilo. „Zdá se, že je dokonale nezranitelný.“

„Já jsem si spíš všiml,“ zachrchlal Ilja, vyplivl táhlé zbytky zvratků a zvedl se do kleku, „že se proti Jegorovu obvinění z lidožroutství vůbec neohradil.“

Po těch slovech družiníci nadlouho upadli do ponurého mlčení.

Herod zuřil. V jasnějších záblescích mysli si uvědomoval, že tím ničemu nepomůže, že by se měl uklidnit a chladnokrevně si

promyslet další postup, dát dohromady nějakou účinnou obrannou taktiku.

Jenže byl stejně jako všichni muži v chazarském táboře příliš unavený. Série bleskurychlých nočních útoků na různé části tábořiště nedovolila nikomu z Chazarů a jejich žoldnéřských spojenců zavřít oči a alespoň na chvilku si zdřímnout. Po několika marných pokusech odpočinout si už teď všichni jen napjatě čekali, z které strany se zase ozve jekot útočníků, vřískot poplašných trubek a štěkavé rozkazy velitelů. Tábor se proměnil v neklidně hučící mraveniště plné bledých, podrážděně vrčících a na neschopné velení láteřících přízraků.

Herod nebyl podrážděný. Kdepak. Touhle fází si prošel už někdy před půlnocí. Jeho počáteční vrčení se už dávno změnilo ve zlostné štěkání. Nedokázal to ovládnout, ačkoli si uvědomoval, že to je asi nejhorší chyba, které se teď dopouští. Sám na sobě viděl, jak taktika Kyjevanů dokonale zabírá, ale ta myšlenka ho jen více rozzuřila. A zlost mu bránila v rozumném uvažování. Cítil, že jako velitel selhává.

„Připravte se!“ zařval už trochu ochraptělým hlasem, když se jeho předpoklady naplnily a na jihovýchodním konci tábora se z temnoty za řekou náhle vyvalila další útočná vlna. Herod i na tuhle vzdálenost viděl, že jezdci jsou většinou jen špinaví, špatně vyzbrojení kočovníci, zřejmě Baškirové a Burtasové ze severních stepí. Přesně věděl, o co tady jde. Svjatoslav poslal nejpodřadnější složky svého vojska, aby celou noc dorážely na chazarský tábor a udržely ho na nohou. A on zatím se svými nejlepšími muži, Varjagy, Bulhary a možná i Oguzy a pečeněžskými dezertéry, klidně spí v táboře několik verst na sever a sbírá síly ke skutečnému útoku. Ten přijde nad ránem nebo s prvním světlem.

Útočníci se vřítili do řeky. V těchto místech byla mělká, hladina i v nejhlubších částech nesahala výš než po koňská břicha. Jezdci se rychlým klusem brodili k táboru a přitom schválně křičeli z plných plic a lomozili zbraněmi.

Asi pět set jezdců, které Herod shromáždil na břehu – byli to žoldnéři vyslaní šachem ze Širvanu – pozvedlo luky a natáhlo tětivy.

„Vydržte!“ zvolal beg, ruku s mečem ztuhlou nad hlavou.

Útočníci se blížili v gejzírech kalné vody. První z nich už překonali polovinu vzdálenosti mezi břehy.

„Do nich!“ zařval Herod a švihl mečem, až se široká čepel pronikavě zableskla v záři táborových ohňů.

Pět set tětiv ohlušivě zadrnčelo. Nad řekou zpěněnou cválajícími kopyty hrozivě zabzučel obrovský roj opeřených střel. Účinek byl děsivý. Do řeky se zřítilo přinejmenším sedmdesát šípy prošpikovaných koní a zhruba deset tuctů vážněji či lehčeji raněných jezdců. Útočná vlna se okamžitě stočila a v oblouku se vracela na východní břeh. Jezdci při tom dupali po topících se druzích a prodírali se mezi raněnými koňmi. Jenže i oni měli luky a uměli s nimi zacházet. Do šiku širvanských jezdců zabubnovalo krupobití kočovnických šípů a udělalo do něho několik znatelných trhlin.

„Znovu!“ rozléhal se nad břehem Herodův chraplavý hlas. „Skolte jich tolik, aby jejich mršiny přehradily řeku!“

Druhé mračno žoldnéřských šípů už ale mělo o polovinu slabší účinek než první. Kočovnická chamraď rychle ustupovala. Ti jezdci, kteří vůbec nevstoupili do řeky, už svižně obrátili koně a cválali zpátky do stepi. Také jejich druhové z čela útoku rychle vyjížděli na východní břeh a jako duchové se ztráceli ve tmě. Širvanské šípy srážely do řeky poslední opozdilce.

„Za nimi!“ vykřikl velitel žoldnéřů, ramenatý širvanský důstojník. „Rozpáráme ty pytle ovčích hoven…“

„Ani nápad!“ přerušil ho Herod rázně.

„Ale velký begu, takhle to může pokračovat donekonečna!“ protestoval velitel. „Musíme je pronásledovat a rubat hlava nehlava, jinak útok brzo zopakují…“

„Chceš snad zpochybňovat mé rozkazy?“, šlehl po něm Herod zlým pohledem. „Říkám, abyste drželi pozice. Nikdo z vás nepřekročí řeku.“

„Ale proč?!“ Širvanskému veliteli přeskakoval hlas bezmocným, vzteklým nesouhlasem.

„Nejsem povinen vysvětlovat ti svá rozhodnutí! Z vůle vašeho vládce jste vstoupili do chazarských služeb; a proto se musíte

podřídit mým rozkazům! Bez reptání a hloupých otázek. Zůstaňte na místech, a jestli se bude útok opakovat, postupujte stejně jako před chvílí! Každé neuposlechnutí nechám přísně potrestat!“

Širvanský vojevůdce už neměl příležitost vznést další námitky, protože Herod obrátil koně a zamířil do tábora, následován malou suitou svých družiníků.

Podél řeky tábořili žoldnéři z muslimských zemí na jihu a na východě – Širvanu, Derbentu, Arranu a Chorézmu. Když mezi nimi Herod projížděl, cítil jejich nevraživé pohledy. Právě oni totiž byli vystaveni útokům zpoza řeky, a zatímco tady ztráceli muže v neustálých střetech s nočními nájezdníky, jádro chazarské armády nečinně vyčkávalo v bezpečném středu tábora.

Herod věděl, že jejich hněv je oprávněný. Umístění jižanských žoldnéřů k řece byl skutečně záměr. Také Alany schválně poslal na západní okraj tábořiště, kde během noci i oni zažili několik výpadů Svjatoslavem vyslaných kočovnických hrdlořezů.

Mladý beg vklusal do chazarské části tábora, obsazené oddíly z Chazaránu a jeho věrnými arsijahy. Jak projížděl uličkou mezi táboráky, muži vstávali a uctivě ho zdravili. Viděl však na jejich bledých, nedostatkem jídla poznamenaných obličejích pochybnosti o téhle strategii. Zřejmě si také mysleli, že měli raději přejít do útoku, dokud měli ještě trochu sil.

Zastavil se u skupinky velitelů.

„Snažte se odpočívat,“ přikázal jim. „Ať chlapi šetří silami. Žoldnéři se postarají o odražení falešných útoků. Vy se chystejte na skutečný, hlavní úder. Přijde brzy – nejpozději za úsvitu. Nesmíte mě zklamat!“

Sborový pokřik, kterým odpověděli na jeho slova, však nebyl příliš přesvědčivý. Únava naplnila muže pochybnostmi. Herod zaskřípal zuby. Zase se ho začala zmocňovat zlost. Ten prokletý Kyjevan ho tlačil do kouta.

Před nevelkým stanem z prostého plátna – prostorný, pestrobarevný velitelský příbytek zůstal i s ostatním vybavením a zásobami někde u Itylu – seskočil Herod z koně, hodil otěže jednomu ze strážců a vešel dovnitř.

Juda seděl s hlavou položenou na rozkládacím stolku s mapami

a spal jako dudek. Herod si sundal přilbici s kroužkovým závěsem na obvodu a schválně s ní třískl do stolku. Mladší princ vyskočil, jako by ho někdo bodl nožem pod žebra.

„U Mojžíšova vousu…“ lapal po dechu. „Co se děje?“

„Hovno,“ odsekl Herod, našel měch s vínem a pozvedl ho k ústům. V poslední chvíli si ale uvědomil, že by ho silný nápoj dočista skolil, a tak měch s kletbami opět zazátkoval, odhodil stranou a natáhl se pro čutoru s čistou vodou. „Jen další klamný útok zpoza řeky,“ dodal a dal si pár dychtivých doušků. „Kouř místo ohně, křik a lomoz namísto skutečného boje.“

Juda na něj civěl zrudlýma očima, které se ve světle jediného olejového kahance zavěšeného na jednoduché konstrukci stanu nezdravě leskly. Tváře měl propadlé a pod očima se mu rýsovaly kruhy tak výrazné, jako by mu je někdo namaloval ženskými líčidly.

„Tohle celé je promyšlená lest,“ řekl, zatímco se Herod posadil na přikrývku v rohu stanu. Teď by se mu hodilo jeho lehátko s měkkými polštáři, které během rychlého přesunu nemohl tahat s sebou. „Kyjevané nás chtějí tím neustálým dorážením udržet v bdělém stavu. Abychom si ani trochu nevydechli. A někdy ráno, až budeme na pokraji sil, zaútočí doopravdy.“

„Ale nepovídej!“ zavrčel na něj Herod a pohrdání z něj přímo sálalo. „Právě jsi prokoukl Svjatoslavovu strategii! Přišel jsi na to úplně sám? Blahopřeju, bratříčku. Já jsem tu lest pochopil už někdy před půlnocí. Opozdil ses jen o několik hodin!“

Judovi ztuhl obličej. „Nenaparuj se, Herode,“ procedil skrz zuby. „Možná jsi prvorozený a jako beg jsi druhý mezi Chazary, ale to ti ještě nedává právo takhle si na mě otevírat hubu. Jsem princ…“

„Jsi hlavně zbytečná přítěž. Jen mrtvola, zachycená nohou ve třmenu. Tak zavři zobák a nech mě přemýšlet. Něco mi říká, že každou chvíli přijde skutečný útok. Musím přijít na to, jak ho odvrátit…“

„Doteď jsi na to nepřišel?“ vrátil mu Juda slovní bodnutí. „Vždycky jsem věděl, že tvá pověst schopného velitele jsou jen nafouknuté řeči. Jestli jsi za celou noc nevymyslel účinnou obranu…“

„Varuju tě, bratříčku,“ pohlédl na něj Herod úzkýma, zlověstně

temnýma očima, zděděnýma po pečeněžské matce. „Nedráždi vlka holí, pokud v druhé ruce nesvíráš oštěp!“

Před stanem zarachotila kopyta. Na seskakujícím jezdci zazvonila ocelová zbroj. Hlídky se neodvážily přijíždějícího člověka okřiknout, natož ho zastavit, takže Herod okamžitě věděl, že dorazil některý z vysoce postavených důstojníků nebo velmožů. A skutečně, do stanu se skloněnou hlavou vešel Jochanan. I robustní alanský sajnag-aldar měl bledý obličej a oči se mu ztrácely v tmavých prohlubních pod huňatým obočím. Dlouhé vousy měl ušpiněné čerstvou, ještě lepkavou krví.

„Veliký begu.“ Sundal si přilbici, ale hlavu nesklonil. Tvářil se jako nějaký starý rozzlobený válečný bůh, který právě sestoupil ze zamlžených kavkazských vrcholků. „Odrazili jsme další útok. Poslali jsme k pekelným bránám zhruba sedmdesát nepřátel.“

„Vidím, že jste nepoužili jen luky a oštěpy,“ sklouzl beg po Jochananově zakrvácené zbroji.

„Ne. Pronásledovali jsme je a rubali meči, šavlemi a sekerami.“

Herod zúžil oči. „Přikázal jsem přece, abyste drželi pozice na okraji tábora.“

„Jeli jsme za nimi jen zhruba tři hony…“

„Neuposlechl jsi rozkaz!“

Jochanan ztuhl. Nenásledoval však Judova příkladu a nestáhl se jako spráskaný pes. Odmlčel se jen proto, aby se zhluboka nadechl a spolkl výbuch hněvu. Když vzápětí promluvil, jeho hlas byl zdánlivě klidný, ale v monotónním dunění vycházejícím z mohutné hrudi zaznívala zřetelná hrozba.

„Žádám tě, abys vydal nové rozkazy, veliký begu. Musíme okamžitě podniknout protiútok. Určitě už jsi pochopil, že se nás Svjatoslav snaží unavit, znervóznit, zmást, připravit o schopnost rozumně uvažovat. A dokonale se mu to daří. Muži jsou u konce se silami. Velitelé se mezi sebou hádají. Muslimští žoldnéři z jihu začínají zlověstně pokukovat po Chazarech a arsijazích a nemají daleko k dezerci. Jestli na nás v téhle situaci Kyjevané udeří, rozmetají nás do všech světových stran, jako když kýchneš do hrsti soli. To chceš mít na svědomí? Dovol, aby mých deset tisíc mužů nasedlo na koně a při dalším klamném útoku vyrazilo do stepi. Jsme

Varchagovi vnuci, v žilách nám proudí vlčí krev. Rozprášíme to bečící stádo ovcí, které má za úkol jen řinčet zvonci a udržovat nás v bdělém stavu!“

Hrozivý tón Jochananova hlasu přiměl Heroda, aby řeč knížete nepřerušoval. Jeho odpověď však byla stejně tvrdá:

„Žvaníš nesmysly, eltebere. Na protiútok jsou určitě připravení. Uvažuj, čeho tím asi dosáhneš? Když za nimi vyrazíš do stepi, okamžitě se rozprchnou na všechny strany jako vyplašené sajgy. Tví muži se rozdělí a buď padnou do nastražených pastí, nebo ty všiváky prostě ztratí v temnotě. A výsledek? Jen další ztráty a ještě unavenější muži a koně.“

„Tak vyrazíme všichni společně, rovnou na sever!“ zvolal Jochanan a sevřel pěst na jílci meče. „Udeříme na jejich tábor, dřív než oni zaútočí na nás. Jsme sice unavení, ale pořád máme přesilu a lepší jízdu. K čemu dál vysedávat tady v táboře a čekat, až přijdou? Pojďme na ně! Ať jsou to naše ostruhy, které jako první pobídnou oře boha války do konečného střetu!“

„Souhlasím!“ přidal se Juda, jakmile spatřil zakolísání v odmítavém výrazu Herodovy tváře. „Předběhněme je a napadněme varjažský tábor! S něčím takovým určitě nepočítají!“

Než stačil beg jakkoli odpovědět, nad táborem se opět rozlehly hlasy poplašných trubek a rohů. Tentokrát však nezaznívaly jen z jednoho konce tábořiště – přilétaly ze všech stran. Hluk sílil a rozléval se od východu k západu a zase zpátky.

Kníže a princové si vyměnili pohledy. Všichni tři pochopili, že tentokrát je něco jinak.

„Je to tady,“ řekl Jochanan a narazil si přilbici na prošedivělou hlavu. „Hlavní útok!“

Herod vyskočil na nohy a popadl ze stolku s mapami přilbu.

„Eltebere, musíš s Alany udržet západní stranu tábora! Judo, vezmi chazaránské oddíly a spěchej k řece na pomoc jižanským žoldnéřům. Budeš mít na povel všechny muže na východním křídle!“

Mladší princ nad náhle projevenou důvěrou jen zaskočeně zamrkal. „A ty?“

„Já povedu arsijahy. Na severní konec tábora. Něco mi říká, že

hlavní útok přijde odtamtud.“

„Tři útočné linie?“ podivil se Jochanan. „Hlavní středová a dvě na křídlech? Předpokládáš, že Varjagové jsou schopni tak vyspělé válečné taktiky?“

„Předpokládám jen to, že Svjatoslava není radno podceňovat,“ odsekl Herod. „Dost řečí, všichni na svá místa!“

Vyrazili ze stanu. Vřava a lomoz, který k nim doléhal od řeky i ze západní strany tábora, potvrzoval jejich nejhorší domněnky. I na tuhle vzdálenost viděli roje drobných světélek, jak se sypou na krajní chazarské pozice – zápalné šípy.

Tři vojevůdcové skočili do sedel a pobídli koně. Bitva o Chazarskou říši začínala.

Ahmed ibn Džafar vypadal nepřítomně, ne-li rovnou nepříčetně, když s doširoka otevřenýma očima sledoval první vlnu svých jezdců, která se jako vichřice prohnala okrajem chazarského tábora, zasypávajíc ho zápalnými šípy. Po jeho obličeji zarostlém mírně prošedivělými černými vousy přelétaly záchvěvy světla z loučí v rukou okolostojících mužů i z pomalu se rodících požárů v tábořišti. Skoro se zdálo, že emír upadl do podivného tranzu. Princ Mumin, velitelé shromáždění kolem a panovníkova garda netrpělivě čekali na rozkaz k hlavnímu útoku. Když nepřicházel, obraceli zraky k Ahmedovi a vidouce, že je myšlenkami někde jinde, nervózně poposedávali v sedlech a vyměňovali si tázavé pohledy.

„Veličenstvo,“ ozval se mladý, ale už mnoha boji zakalený Mumin. Když se ani tentokrát nedočkal odezvy, zvýšil hlas: „Otče?!“

„Chazaři,“ promluvil Ahmed chraplavě, pořád zíraje do neznáma. „Alláh nám konečně dopřál možnost utkat se s nimi v přímém boji a pomstít se za všechny zákeřnosti, které proti nám odjakživa podnikali. Dnes nebudeme bojovat za Svjatoslava, za zájmy Kyjeva. Budeme bojovat za Bolgar!“

Jeho hlas postupně sílil. Při posledním slovu Ahmed přivřel oči. Když je vzápětí otevřel, pohled měl zase pevný, jasný a ukotvený v tomto prostoru a čase. Obočí těsně pod obrubou přilbice se svraštilo a tvář zkřivil odhodlaný, téměř krutý výraz.

„Za Bolgar!“ zařval a pozvedl ruku s masivním arabským mečem, darem od samotného bagdádského kalifa. „Ve jménu Alláha a jeho proroka Mohameda! Kupředu!“

Pobočníci zaduli do rohů. Velitelé pobídli koně a tryskem vyrazili ke svým oddílům. Vzápětí step zaduněla a muži v táboře zjistili, že útočníci střílející hořící šípy byli jen malým předvojem, který se snažil rozpoutat chaos, než přijde hlavní úder.

První, téměř dvoutisícová bulharská vlna s ječením, dusotem a rachotem vtrhla do tábora. Vzápětí se pohnul druhý sled vedený princem Muminem. Za ním vyrazil samotný Ahmed, obklopený výkvětem bulharské jízdy v těžké zbroji.

Emír věděl, že tady na západní straně tábora nebudou jeho soupeři praví Chazaři, ale jejich spojenci z kavkazského kmene Alanů. Bylo mu to jedno. Alani před Chazary sklonili hlavy, dokonce přijali jejich židovského Boha. Byli nepřáteli Bulharů stejně jako čistokrevní Bulanovci z pyšných chazarských paláců. Nezasloužili si ani špetku slitování. A taky ji nedostanou.

„Alláh!“ zařval znovu a cvalem vtrhl doprostřed bitevního šílenství.

„To jsou Oguzové!“ zakřičel velitel žoldnéřů z Chorézmu, když se z východního břehu vřítily do řeky tisícovky ječících jezdců.

Juda neměl důvod mu nevěřit – městské státečky, které slavný Chorézm tvořily, sousedily s oguzskými planinami a s jejich obyvateli každodenně přicházely do obchodního, ale také do válečného styku.

„Ten prašivý pes Kudarkin!“ procedil princ skrz zuby. „Teď dostane lekci za svou zradu!“

Muslimským žoldnéřům na břehu řeky se horko těžko podařilo odrazit první velký útok, vedený hlavně pečeněžskými dezertéry – přispělo k tomu koryto řeky, které sice bylo mělké, ale přesto dokázalo útočníky zpomalit. Juda mezitím dorazil s patnácti stovkami chazaránských jezdců. Podařilo se mu potlačit sílící zmatek a podřídit širvanské, arranské a derbentské oddíly jednotnému velení – tomu svému.

Byl nejvyšší čas. Právě se totiž blížil hlavní útočný voj, tvořený

Oguzy. Masa divokých jezdců se co nejvíce roztáhla, takže šik sjíždějící z východního břehu měl na šířku skoro dva hony. Přesto byl pořád masivní; za první linií sjížděly do řeky další a další. Po husté lukostřelbě z tábora sice Oguzové viditelně prořídli a mělkou vodu zaplnila spousta mrtvol a koňských zdechlin, ale řady pomstychtivě vyjících kočovníků stále vypadaly hrozivě. V gejzírech krvavé vody se valily k západnímu břehu a za jízdy ho vydatně zasypávaly šípy.

„Ustup, vznešený princi!“ vykřikl jeden z Judových osobních strážců, přičemž se neustále snažil vysoce pozvednutým štítem krýt sebe i následníka trůnu. „Tvůj život je příliš cenný! Nesmí být promrhán!“

Juda si někde v koutku mysli uvědomoval, že má družiník pravdu, ale navzdory tomu v něm vzkypělo odhodlání. Ne, určitě v tom nebyla snaha nezklamat Heroda, který mu svěřil velení nad pravým křídlem. Právě naopak – Judu naplnila touha dokázat, že je schopnější než jeho starší bratr, který dnes v noci očividně selhal. Přesvědčí všechny, že je lepší vojevůdce, lepší bojovník, lepší Chazar… a lepší syn svého otce. Žádný palácový rozmazlenec, ale skutečný muž. Strhne chazarské i žoldnéřské bojovníky svou odvahou!

„Při Všemohoucím a všech prorocích!“ vykřikl nečekaně mocným hlasem a prudce pobídl koně. Vyděšení gardisté se ho snažili udržet uprostřed svého houfu, ale Juda se skrz ně tvrdě prodral a pozvedl do výšky pravačku s kopím, na němž se třepotal erb bulanovských vladařů.

„Za mnou!“ zaječel ještě hlasitěji.

Zaúčinkovalo to. Jezdci z Chazaránu se ohlédli za jeho voláním a zahlédli kaganovu vlajku, rychle sestupující z břehu. Zaplavilo je odhodlání. Sborově zahučeli a pobídli koně. Muslimští žoldnéři z jihu se nechtěli nechat zahanbit a v těsném závěsu za Chazary vyrazili z obranné pozice na břehu do přímého střetu uprostřed řeky.

„Ve jménu Alláha!“

Ržání koní i cákání vody pod tisícovkami kopyt dočista přehlušil hromový válečný pokřik a následný rachot tvrdé srážky.

Juda ještě nikdy nezažil šílenství takových rozměrů. Přes spršky

vody, cákající zpod kopyt jeho oře, zahlédl, jak proti němu cválají ječící, oči valící a šavlemi točící Oguzové. Jeho osobní garda se snažila prince předjet a uchránit ho od prvního drtivého střetu. Jenže Juda přestal uvažovat a krev mu v žilách vzpěnila. Sklonil kopí, které svíral v pravé ruce, zaklesl si dlouhé ratiště pod paži a hrot nasměroval na hruď prvního oguzského bojovníka.

Pak přišel náraz.

Juda neminul – hrot projel Oguzovým trupem, jako by to byl jen panák na cvičišti v chazaránském paláci. Jenže princ se až příliš soustředil na zásah a zapomněl pustit křečovitě sevřené ratište. V okamžiku, kdy pochopil svou chybu a konečně kopí pustil, už ztrácel rovnováhu a padal ze sedla.

Vzápětí narazil zády do rozbouřené hladiny. To ale nebylo to nejhorší. Levá noha mu uvázla v třmenu a cválající oř ho táhl za sebou mezi shluky bojujících jezdců, dusajících kopyt a hustě pršících šípů. Judovi vnikla do úst a do nosu kalná voda. Začal se dusit. Nestačil ale propadnout panice topícího se člověka. Zátylkem totiž narazil do kamene na mělčině a v hlavě se mu zatmělo.

Svět, ještě před chvílí zahlcený příšernou válečnou vřavou, náhle obestřelo nepřirozené, ale uklidňující ticho. Juda se do něj vděčně ponořil.

Ticho vládlo také na severním okraji tábora. Alespoň Herodovi to tak připadalo. Samozřejmě k němu doléhal strašlivý lomoz bojů na východním i západním okraji tábora, ale znělo to jako z nesmírné dálky. Jako by se dvacetitisícová masa arsijahů, nehybně čekající na jeho rozkazy, ocitla v obrovské bublině, tlumící zvuky zvenčí. Tady neznělo řinčení zbraní ani vřískot raněných a umírajících, dokonce tu nikdo ani nezvýšil hlas – bylo slyšet jen frkání koní, cinkání postrojů, vrzání kůže, občasné dupnutí kopyta nebo vzrušené oddechování mužů.

I z temnoty na severu se k táboru valilo jen ticho. To Heroda trochu zneklidňovalo. Zatímco ostatní muži čekali připravení v sedlech koní a seřazení do pevně sevřených šiků, beg osamoceně popojel několik koňských délek vpřed a tam sesedl. Chtěl cítit zem přímo pod podrážkami bot.

Měl pocit, že on a jeho věrní arsijahové svedou úplně jiný boj než jejich spojenci na křídlech. Dění u řeky a na západě mu bylo téměř lhostejné. Alané čelili Bulharům, Judovi jezdci a jižanští žoldnéři zase Oguzům a další kočovnické sebrance. No a co? V obou případech to byly jen nepodstatné potyčky, které skoro neměly vliv na konečný výsledek celého boje. Rozhodující bude až srážka arsijahů s varjažským jádrem Svjatoslavovy armády. A k té dojde právě tady. Herod o tom byl přesvědčen, ačkoli ticho a temnota nad stepí ho mírně znejisťovaly. V duchu prosil Hospodina, aby se tentokrát nemýlil. Dnes v noci už udělal dost chyb.

Další omyl už si nemohl dovolit – to by dočista zničilo jeho pověst nejlepšího chazarského vojevůdce. *Bože, dej, aby hlavní útok skutečně přišel z půlnoční strany!* V okamžiku, kdy o to v duchu požádal, se mu země mírně zachvěla pod nohama. Jeho oř zafrkal a vzápětí se k němu přidali i další v šiku několik sáhů za Herodovými zády. Mezi arsijahy se zvedla vlna vzrušeného šumu a rychle se šířila od předních linií dozadu celou mnohatisícovou hordou. Ocel syčela a zvonila, napínané tětivy tichounce drnčely a opeření šípů klouzajících z toulců šustilo.

Chvění pod begovými chodidly sílilo. Brzy se k němu přidalo dunění – zpočátku na hranici slyšitelnosti, ale rychle sílící. Herod s bušícím srdcem vzhlédl a zadíval se do temnoty nad severní stepí. Zatím nic neviděl. Nepřátelé nenesli žádné louče – přijížděli v úplné tmě, aby zůstali neviděni až do poslední chvíle. Zřejmě doufali, že udeří na tábor úplně nečekaně. Netušili, že je zde očekává výkvět chazarského vojska.

Herod se usmál pod vousy. Po všech těch nočních chybách teď konečně dokázal, že ještě umí být předvídavým velitelem.

„Pane!“ zvolal nervózně tarkan Mašíd.

Beg se otočil, naskočil na koně a cválal zpět k prvnímu šiku. Od pobočníka si vzal kopí se svým erbem a klusem se pustil podél prvního šiku.

„Přijíždějí!“ křičel a jeho hlas se mocně rozléhal nad neklidně se vlnícími zástupy jezdců. „Všiví, smradlaví barbaři, kteří jezdí jako mrzáci a v lukostřelbě by je porazili i vaši synové, kteří zůstali doma přisátí k prsům vašich žen! V minulosti už dvakrát zbaběle

utíkali z Kavkazu a chvaliských pobřeží a zůstal po nich jen smrad výkalů, když se podělali strachem! Jednou je už porazili i samotní arsijahové! Vaši předchůdci ve službách chazarského bega nemilosrdně pobíjeli tu havěť, jako by to byl jen přemnožený hmyz. A vy to dokážete taky! Svlažíte step pohanskou krví, až budou kopyta vašich koní čvachtat v blátě! Za Chazarán! Za kagana! Za Boha!“

„Alláh je velký!“ zahřmělo arsijažskými houfy.

Herod se mezitím cvalem vrátil do středu prvního šiku, ke své družině, nadzvedl se ve třmenech a bodl kopím s vlajkou proti černému nebi.

„Kupředu!“

Nejlépe vycvičené a nejzkušenější jednotky chazarské armády se pohnuly proti temnotě. Velitelé štěkavými rozkazy udržovali jednotné tempo a jednolitou útočnou formaci. Jezdci přešli z kroku do klusu a postupně zrychlovali. V okamžiku, kdy už jeli cvalem, konečně zahlédli nepřítele.

Kyjevské vojsko se valilo stepí jako temný mrak, v jehož středu se občas matně zaleskl pancíř, špičatá přilbice nebo ostří nedočkavé zbraně. Dunění kopyt, které se mezitím změnilo v hrůzostrašné hřmění, přehlušil sborový pokřik.

„Odííín!“

„Perúúún!“

„Kyjééév!“

Herod vyštěkl rozkaz a muž po jeho boku zadul do rohu. Arsijahové v čele útoku pozvedli luky. Byli mistry ve střelbě ze sedla, i v tom nejrychlejším cvalu. Tisíce tětiv zadrnčely. Temnotu naplnilo hrozivé bzučení a vzápětí Kyjevany zasypalo ničivé krupobití. Až v tuto chvíli se hrozivá černá masa, která dosud vypadala jako jeden gigantický živočich, roztrhala do siluet jednotlivých jezdců. Muži i koně padali, kamenitá půda odletovala, do uší se zabodávalo zoufalé řičení a smrtelný chropot.

Přesto útočníci nezpomalili a ocelová pěst Kyjeva udeřila se vší drtivou silou.

Herod měl vlastně pravdu, když podcenil tvrdost bojů, sváděných Judou a Jochananem na křídlech. Naplno to však

pochopil až v okamžiku, kdy zlomil kopí v hrudi nepřátelského koně a se širokým zakřiveným mečem v dlani se ponořil do zuřící skrumáže, v níž se převážně pomenší, černovlasí jezdci z jihu srazili s plavými obry ze severních lesů.

Ano, skutečná jatka vypukla teprve teď.

Kdyby Jochanan bojující na levém křídle věděl, že Herod v tu chvíli považuje jeho střet s Bulhary za bezvýznamnou šarvátku někde v závětří, plivl by mu do obličeje. Anebo by mu rovnou vrazil pěstí do zubů. Beztak už měl dávno sto chutí dát tomu drzému míšenci pořádnou lekci.

Bitva na západě totiž byla stejně urputná jako u řeky nebo na severní pláni. Mohamedáni z Bolgaru tryskem vtrhli do tábora a hrnuli před sebou zoufale se bránící Alany – vypadalo to, jako by se rozhněvaný větrný Galagon opřel do hrstky slaměných snopů na poli. Jochanan opět v duchu proklel Heroda za jeho váhavý postoj. Nebýt jeho, namísto těch snopů by Bulhaři narazili na šik model kovaných z oceli a pevně vsazených do země.

„Ke mně!“ křičel ze sedla dokolečka tancujícího koně a točil nad hlavou dlouhým rovným mečem, vykovaným podle kyjevského vzoru. „Jezdci z Magaše! Vnuci Uryzmaga a nezranitelného Soslana! Pýcho Kavkazu! Vzchopte se! Do sedel! Ve jménu Vastyrdžiho a všech nebešťanů!“

Jeho pobočníci duli do rohů jako o duši a pronikavé hlasy rodových náčelníků nesly volání sajnag-aldara do vzdálenějších částí alanského tábora. Zmatek ustával a muži přijížděli. Zatímco se zhruba tisícovka lukostřelců snažila zpomalit bulharský postup, kolem Jochanana se v týlu tábořiště shromažďovali jezdci. Skupinky a houfy se slévaly a vytvářely oddíly a šiky.

„Vpřed!“ zavelel Jochanan, když se za ním seskupila zhruba polovina Alanů. „Udeřte jako Vasillova plamenná střela, drťte jako Kurdalagonův mlat, sekejte jako Balsagovo kolo!“

Rohy opět zařvaly a sevřená alanská formace o síle zhruba pěti tisíc jezdců se konečně pohnula proti Bulharům, přičemž dupala po zbytcích tábora a mrtvolách vlastních druhů. To všechno v neustávajícím lijáku šípů, který pršel oběma směry a v každém okamžiku srážel k zemi tucty mužů a koní.

Vzápětí se masy jezdců od Kamy a zpod Kavkazu srazily a promísily. Ratiště lámaných kopí zapraskala, padající koně zařičeli, muži zavyli. A pak zahřměla ocel – ohlušivě, jiskřivě, jako když Kurdalagon ve své kovárně na kavkazském vrcholku ková Vasillova hromového koně.

Jochananovi družiníci věděli, že nemá smysl držet knížete stranou krvavého boje. Vládce Alanů, i když prošedivělý a už zdaleka ne tak silný jako zamlada, toužil okusit válečné běsnění na vlastní zjizvené kůži. Knížecí družina vtrhla do středu nejzuřivější mely a sajnag-aldarův meč rozpoltil první bulharské tělo.

„Bojujte! Probuďte v sobě vlčí krev praotce Varchaga!“ křičel robustní kavkazský velmož a bil mečem hlava nehlava. „Za Černou skálu! Za Alanii!“

Ano, za Alanii. Za Magaš. A za mou sladkou Semiru. Jochanan teď nemyslel na to, že bojuje na straně těch, kteří srazili na kolena jeho otce. Staré sváry a křivdy spláchl čas. Teď a tady bojovali Alané jen a jen za sebe. Jestli padne Chazarská říše, kavkazská království a knížectví ji budou následovat. A to nesmějí dopustit.

S tou myšlenkou Jochanan sekl do hlavy vyjícího bulharského bojovníka. Meč prošel koženým kalpakem i lebkou jako vaječnou skořápkou. Potomek bojovných Achsartagovců divoce, vítězoslavně vykřikl. Díky tomu však nezaslechl odhodlaný pokřik po své levé ruce. Až v poslední chvíli zachytil pohyb na okraji zorného pole a pohledem švihl tím směrem. Spatřil mladého nepřátelského jezdce, který se na něj řítil s napřaženým kopím. Jeho honosná zbroj prozrazovala, že patří k elitě bulharského vojska. Jochanan se mu už nestačil vyhnout, a proto jen bleskově pozvedl pravici s kruhovým štítem.

Kopí udeřilo do dubového kruhu tak silně, až ho rozštíplo. Neprasklo však jen dřevo, ale i kosti pod ním. Jochanan se s výkřikem zřítil ze sedla. Tvrdý střet se zemí mu vyrazil vzduch z plic i meč z ruky. Lapaje po dechu, pokoušel se zbavit rozbitého štítu na zlomené levačce. Když si stahoval kožené popruhy z předloktí, bolest ho opět přinutila vykřiknout. Snažil se zhluboka dýchat a zahnat omámení z nárazu. Slyšel, jak jeho družiníci křičí a snaží se od něj odehnat dorážející Bulhary, kteří zjevně věděli, že

skolili nepřátelského vojevůdce. Zatímco okolo zuřila bitva, Jochanan nahmatal upuštěný meč. Opřel ho hrotem o zem, zvedl se na kolena a vzhlédl. S hrůzou zjistil, že se to kolem hemží víc Bulhary než jeho bojovníky. U Mukarova jediného oka, Alané ustupovali!

Jochanan potácivě vstal a pozvedl nad hlavu meč. Chtěl ukázat svým mužům, že je pořád naživu, vlít jim do žil odvahu k protiútoku. Ale povzbuzující výkřik mu uvázl v plicích a změnil se ve vlhké, krvavé zachrčení. Překvapeně sklonil pohled a zjistil, že mu zpod paže trčí bulharský šíp. Zásah pocítil jen jako píchnutí, ale hrot zjevně vnikl hluboko do hrudi.

Vládce Černé skály opět klesl na kolena. Bulhaři dychtivě zavyli. Alané se zděšeně rozkřičeli. Náčelníci rodů na vzdálenějších místech bojiště urychleně volali k ústupu.

Jochananovi bezvládně klesla ruka a zlomila šíp. Zabolelo to tak, že skoro ztratil vědomí.

A ze tmy, která mu zastřela zrak, vystoupila tvář jeho dcery.

Semiro… moje jediná… milovaná…

Nablízku zarachotila kopyta. Tma se roztrhla a on před sebou uviděl toho urozeného mladého Bulhara, který ho kopím srazil z koně.

„Je raněný," řekl mladík někomu mimo Jochananovo zorné pole. „A zdá se, že smrtelně. Škoda. Byl by to cenný zajatec."

Zadusal další kůň a k jezdci dojel dvakrát starší muž v ještě honosnějším oděvu a zbroji. Jochanan, i když mu už pohasínalo vědomí, pochopil, že před ním stojí bulharský emír a jeho následník.

„Na tom nezáleží," řekl Ahmed ibn Džafar chladně. „Svjatoslav stejně nechce brát žádné zajatce. Během jízdy do Chazaránu by nás jen zbytečně zdržovali. Ukonči to, Mumine."

Mladík zabodl kopí do země a tasil šavli se stříbrem tepanou rukojetí a čepelí zdobenou krásnými arabskými ornamenty.

Velký Vastyrdži a všichni nebešťané, co sídlíte v přízračných pevnostech na kavkazských štítech, prolétlo Jochananovi myslí, propadající se do temnoty. *Víte, že jsem Heroda nikdy neměl rád a nejraději bych mu dupl do toho jeho šikmookého obličeje. Jenže teď vás pokorně prosím, abyste ho ušetřili. A nejen to, dopřejte mu dnes*

v noci velké vítězství. Protože jen tak bude Chazarán zachráněn před touto krvelačnou severskou hordou. Jen tak může přežít má Semira a přetrvat vladařský rod Achsartagovců z magašské Černé skály. Prosím vás, bojovný Vastyrdži, větrný Galagone, ocelový Kurdalagone, i ty, vládce mrtvých Barastyre, jehož ledový dech už cítím na zátylku…

Mumin ibn Ahmed pobídl koně, naklonil se v sedle a jediným přesným švihem šavle oddělil hlavu alanského knížete od zkrvaveného trupu.

Těžký meč s runami posetou čepelí dopadl jako Boží trest. Mohutný výron krve z proseknutého hrdla zadusil hlas chazarského bojovníka, který krátce před smrtelným zásahem věnoval poslední dech vykřiknutí Alláhova jména. Těm, co zemřeli v boji za slávu Boha, prorok Mohamed slíbil nekonečná záhrobní potěšení.

„Žádný ráj, svině!“ zavrčel Svjatoslav a úderem hlavice srazil kymácející se tělo ze sedla. „Půjdeš pod Velesova kopyta a tvá duše se bude svíjet nabodnutá na jeho rozích!“

Nato se kníže otočil vlevo, odkud mu před okamžikem něco narazilo do štítu. Zjistil, že to byla chazarská jezdecká sekera s malou hlavicí na dlouhém toporu. Sklonil okovaný dubový kruh a jeho masivní meč, rozsévající sprškу čerstvých rudých kapek, přeskočil od padajícího soupeře vpravo k útočníkovi vlevo. Zasáhl Chazara mezi krk a rameno. Nezastavil ho ani dlouhý drátěný závěs lemující přilbici. Okolo se rozprskly kovové kroužky a nepřátelský jezdec se s chrčením svalil ze sedla.

Svjatoslav vykřikl. Z plna hrdla. Triumfálně.

Krvelačně.

Cítil, jak se v něm naplno probouzí divokost jeho varjažských předků. Tohle byla jedna z těch chvil, kdy nános civilizace, získaný hlavně od křesťanské matky, řeckých učitelů a moudrých kyjevských rádců, praskal, drobil se a odpadával. A pod ním byla obyčejná barbarská šelma, jíž v žilách divoce bouřila krev krutého Rjurika a nenasytného, bezohledného Ingvara. Vlčí krev.

Bil se v první linii, obklopen houfem bojarů a kmenových náčelníků. Knížecí meč neúnavně dopadal a srážel ze sedla jednoho

Chazara za druhým. Svjatoslav samozřejmě slyšel zvěsti o arsijazích, dokonale vycvičených elitních zabijících chazarského bega. Neudělalo to na něj žádný velký dojem. Hemžili se kolem něj a nebyli ničím víc než jen pytli kostí, masa a vnitřností, které je potřeba rozpárat, rozsekat a zadupat do vyprahlé stepi.

Sekal mečem vpravo i vlevo. Probudil vlka, který v něm dřímal, pustil ho z řetězu a dovolil mu vycenit zuby, trhat lidské maso a chlemtat krev. Teď nebyl čas na vyjednávání, na lstivé slovní kličky, úskoky a intriky. Politika tady neměla místo. Jen síla svalů a nabroušená čepel, hrot, bodec, ostří. Svjatoslav-lišák se stáhl do pozadí a nechal jednat Svjatoslava-zabijáka. V tuto chvíli nebyl oním dávnověkým Alexandrem, mužem s velkou vizí sjednocených národů a mistrem válečné strategie. Teď byl jen obyčejným divochem, který chce zabít svého nepřítele, vypít jeho krev, oloupit jeho mrtvolu a znásilnit jeho ženu.

Ale jinak to ani nešlo. Ve stepi na severním okraji tábora vypukla příšerná jatka. Člověk uprostřed nich nemohl ani na okamžik myslet nebo váhat. Stačila drobná chyba, třeba jen maličké polevení v zuřivém vražedném šílenství, a trestem byla okamžitá smrt. Mohla přijít z kterékoli strany, v jakékoli formě. V podobě meče, proměňujícího ruku v krvácející pahýl nebo vysvobozujícího střeva z rozpáraného břicha. V podobě sekery přetínající páteř nebo usekávající nohu v koleni. Mohla přijít jako kyj nebo kladivo, drtící lebku či klouby. Jako kopí, oštěp nebo šíp, hledající skulinu v obraně, kolem štítu, mezi přilbicí a pancířem, anebo mezi železnými šupinami, které chrání hruď jako dračí kůže. Mohla mít podobu raněného koňského těla, rozmačkávajícího pod sebou zachyceného jezdce, nebo bušících kopyt, která drtila raněné a měnila bojiště v čvachtavé krvavé bláto.

Svjatoslav se smrti nebál. Tancovala na čepeli jeho meče jako mihotavý odlesk krvavého plamene. A všichni Kyjevané tancovali s ní. Jejich železná vlna postupovala. Arsijahové navzdory zuřivému odporu couvali k jihu, zpět k táboru rozvrácenému bitvou, která se z křídel rychle drala do středu. Kleště se sevřely a neustále drtily, ani na okamžik nepolevovaly v tlaku. Nedostatek spánku a jídla udělal své – Chazarům docházely síly.

Uprostřed příšerně hučícího bojiště se srazily velitelské družiny. Kyjevští bojaři proti arsijažským velitelům. Medvěd proti vlkovi. Perunova sekera proti Alláhovu půlměsíci.

Svjatoslav proti Herodovi.

Vládce Kyjeva vůbec nepochyboval o tom, že proti němu stojí chazarský beg. Nasvědčovala tomu skvostná zbroj a zřetelné pečeněžské rysy – úzké oči, vystupující lícní kosti, dlouhatánský černý knír. I Herod poznal kyjevského velkoknížete. Vykřikl, srazil ze sedla nějakého dorážejícího Varjaga, který mu stál v cestě, a obořil se na samotného nepřátelského velitele.

Koně po sobě chňapli zuby a masivní zakřivený meč se srazil s runovou čepelí. Obě zbraně už byly řádně zubaté a ušpiněné krví a vším možným, co vychrstlo z lidského těla rozpolceného ostrým železem. Páchnoucí kapky se odlepily od ostří a šplíchly vojevůdcům do obličejů.

Herod něco křičel, přes divoce se srážející čepele plival nenávistné, pohrdavé urážky. Svjatoslav nerozuměl jedinému slovu, ale ani nemusel. Věděl, že ho Chazar nazývá smradlavým barbarem, prašivým divochem ze severních lesů. Nemyslícím zvířetem.

A on jím byl. Hlavně v tuto chvíli, kdy ho posedl starý varjažský berserk. Ale brzy se to změní. Už po dnešním vítězství…

Jakmile Svjatoslav pomyslel na vítězství, begův meč pronikl jeho obranou a zasáhl ho do hlavy. Vylámané ostří třísklo do varjažské přilbice, jiskřivě sklouzlo po tepané obrubě i kovových obloucích chránících oči, rozseklo knížeti levou tvář až k bradě a zaskřípalo na hrudním pancíři.

Svjatoslav nevykřikl, jen se šokovaně zakymácel v sedle, naslepo se po soupeři ohnal mečem a napůl v mdlobách se svezl na koňskou šíji. Z obličeje mu proudem prýštila krev. Herod se pohrdavě zařehtal, trhl uzdou, aby dostal svého oře do lepší pozice, a rozmáchl se ke smrtícímu úderu.

„Konungu!“ zařval někdo.

Beg se ohlédl a spatřil šedovlasého Varjaga. Věděl, kdo to je. Sveneld Sigurdsson. Sveneld Posraný, jak posměšně říkávali ti, co si pamatovali jeho neslavný útěk z Kavkazu před dvaceti lety.

Když však starý vojevůdce švihl mečem, Herod zapomněl na

posměšky. Varjagova zbraň narazila do jeho čepele takovou silou, až mu skoro vyrazila rukojeť z prstů. Beg si všiml, jak se kyjevští družiníci nahrnuli kolem raněného knížete a teď se ho snaží uchránit před dorážejícími arsijahy. Zklamaně zanadával. Naštěstí zmatek a tlačenice s sebou strhly i rozzuřeného Svenelda a umožnily tak Herodovi nabrat ztracenou rovnováhu. Míšenec se zatočil s koněm dokolečka. Všude kolem se jako podráždění sršni rojili nepřátelští jezdci. Arsijahové hynuli po tuctech a byli nuceni ustupovat.

Herod znovu zaklel. Pochopil, že nepříznivý vývoj bitvy už zřejmě nezvrátí. Chazaři prostě neměli dost sil, aby čelili odpočatým severským zabijákům.

„Ústup!“ zaslechl křičet Mašída, arsijažského velitele. Mohl se na něj osopit, vynadat mu do zbabělců a pokusit se svolat muže do nového útoku, ale neudělal to. Věděl totiž, že by to byla marná snaha, za kterou by zaplatil svým krkem. A tak sám obrátil koně a nechal se unášet proudem jezdců zpět do rozmetaného tábora. Vítězství se neodvratně naklánělo na kyjevskou stranu. Ale boj ještě neskončil.

Velitelský stan dávno strhly a roznesly na kopytech houfy zmatených jezdců. Chazarské vojsko přišlo o většinu vojevůdců a proudy mužů se teď bezhlavě přelévaly tam a zase zpátky jako stáda splašeného dobytka. Uprostřed tábora každým okamžikem houstla nepříčetně hulákající tlačenice. Ze tří stran se nezadržitelně valili nepřátelé a hnali ustupující chazarské oddíly před sebou. Oguzové a Pečeněgové už dávno překročili řeku, od západu se hrnuli Bulhaři a do toho všeho teď vtrhli ustupující arsijahové od severu. A za nimi přijížděl kyjevské ocelové jádro.

V tom chaosu, přerůstajícím do skutečného šílenství, už nemělo smysl vydávat jakékoli rozkazy. Kromě skupinky tarkanů a nejbližších pobočníků už Heroda nikdo neposlouchal. Rozbouřené jezero paniky se postupně vylévalo ze středu tábora na jih. To byla jediná volná cesta. Bulharští jezdci sice na Ahmedův pokyn v oblouku vyrazili oním směrem a sekali do všeho, co jim přišlo do cesty, ale záplava uprchlíků mohutněla a nebylo ji možné zastavit.

Herod se ohlédl v sedle. Pár věrných velitelů se pokoušelo

zastavit zbytky arsijahů a obrátit je zpět proti postupující kyjevské vlně.

„Kryjte ústup velikému begovi! Jeho život má větší cenu než stovky vašich! Je to Alláhova vůle!“

„Herode!“ zazněl najednou pronikavý výkřik. Beg se překvapeně ohlédl za známým hlasem. Byl by přísahal, že je Juda už dávno mrtvý. Jenže princ se k němu blížil v sedle rychle klusajícího koně. Byl celý mokrý, zablácený a zkrvavený. Někde ztratil přilbici a plavé vlasy se mu ve vlhkostí ztmavlých pramenech lepily na obličej.

„Je po nás!“ bědoval mladý princ a bylo poznat, že už se dávno přestal ovládat. „Ta všivá chamraď zvítězila! Všechno je ztraceno! Tvojí vinou! Slyšíš? Od chvíle, kdy jsme opustili Chazarán, jsi dělal jen samá špatná rozhodnutí! A nakonec tvé rozkazy přivedly vojsko ke zkáze! Vojsko i celou říši!“

„Zavři hubu, nebo ti ji zavřu já sám!“ zavrčel na něj Herod, a kdyby se Juda na chvilku soustředil, všiml by si, jak bratrovy prsty pevněji sevřely rukojeť masivního meče. „Na tvé zbabělé skučení teď není nikdo zvědavý!“

Hysterie však Judovi zastřela sluch i zrak. Nepostřehl v Herodově hlase smrtelnou hrozbu, neuvědomil si, že se může stát terčem bouře, která zmítala bratrovým nitrem. „Podívej se kolem! Všechnu tu krev máš na svědomí! Ty a nikdo jiný! Tolik mrtvých, u Všemohoucího! Nikdo neunikne! Všichni tu chcípneme jako prašiví…“

Herod zaútočil tak prudce, že nejblíže stojící arsijahové ještě několik okamžiků poté nechápali, co se vlastně stalo. Vytřeštěnýma očima zírali na náhle ztichlou Judovu hlavu, jak rotuje vzduchem a kutálí se mezi koňská kopyta. Pak vzhlédli a pořád stejně překvapeně sledovali princovo bezhlavé tělo, jak padá ze sedla a déšť krve z hladce useknutého krku kropí všechno kolem. Nakonec obrátili pohledy k Herodovi, svírajícímu v ruce zakřivený meč, na jehož čepeli se v tom bleskurychlém švihu nezachytila jediná kapička krve. Begovi zmizelo z obličeje všechno podráždění a vrásky se mu vyrovnaly. Najednou byl úplně klidný, jako by tím jediným mocným úderem ze sebe dostal všechny nahromaděné

pocity – zklamání, hněv, nenávist i vědomí vlastního selhání.

„Řekl jsem ti, abys držel hubu," promluvil chladným hlasem. Pak zvedl zrak a rozhlédl se po pobočnících, kteří se okamžitě začali tvářit, jako by si vůbec ničeho nevšimli.

„Jedeme!" zavelel a pobídl koně k jihu.

Byl nejvyšší čas. Železem řinčící kyjevská lavina už byla blízko a nemilosrdně drtila vše, co jí stálo v cestě.

Svjatoslav dorazil do středu tábora až nějakou chvíli po Sveneldovi. *Zdrželi* jej bojaři, kteří se ho snažili odvést k jeho felčarovi, zkušenému pohanskému mastičkáři a zaklínači. Svjatoslav je podrážděně odehnal a sám si ošetřil ránu kusem nepříliš čistého plátna, který si ovázal kolem hlavy. Musel si jím zakrýt jedno oko, takže teď vypadal, jako by se snažil napodobovat Svenelda. Ale pomohlo to – plátno nejdřív nasáklo krví, ale pak krvácení ustalo. Noční obloha už bledla blížícím se úsvitem, když se uprostřed rozmetaného, mrtvolami pokrytého tábořiště setkali hlavní velitelé kyjevského vojska. Bohové k nim byli milostiví a dovolili jim přežít. Ranění byli jen Svjatoslav a oguzský vládce Kudarkin, kterému jedno chazarské kopí sklouzlo po štítu a ošklivě poznamenalo levé rameno.

„Vítězství!" zvolal Svjatoslav a prudce bodl mečem proti pohasínajícím hvězdám.

„Vítězství!" vykřikli vojevůdci.

Postupně přijížděli i nižší náčelníci a velitelé a přiváželi hlavy nepřátelských velitelů, náčelníků, velmožů a elteberů. Házeli je na hromadu před knížetem, jako by byl válečným božstvem, kterému je potřeba krvavou obětí vzdát dík za vítězství. Hromádka rychle rostla. Na její vrcholek položil emír Ahmed hlavu knížete Jochanana, vládce hrdých kavkazských Alanů. Pak nějaký bojar přivezl ještě jednu trofej.

„Slyšel jsem, že tohle je chazarský princ Juda, prostřední syn kagana Josefa."

„Je to pravda," potvrdil Kudarkin.

„Tváří se, jako by ho smrt náramně překvapila," utrousil Svjatoslav při pohledu na užaslý výraz, který ztuhl na mladíkově tváři s otevřenými ústy. Muži se ponuře zachechtali.

„Je to možné,“ řekl bojar, který přinesl princovu hlavu. „Prý ho zabili jeho vlastní.“

Vládce Kyjeva opět pohlédl na krvavou hromadu. „A co beg Herod? Jeho hlavu tady nevidím…“

„Zbaběle utekl,“ oznámil Ahmed s pohrdavým úšklebkem. „Společně s velkým oddílem arsijahů. Mumin vyrazil za nimi, ale zřejmě mu padnou do rukou jen menší roztroušené skupinky uprchlíků.“

„Nevadí,“ zachechtal se Sveneld. „Jen ať upaluje zpátky do Chazaránu. Však si ho tam brzo najdeme. Stačí sledovat bobky, které za sebou trousí.“

„Máme hodně zajatců, velkokníže,“ nadhodil Ahmed. „Vím, že jsi přikazoval žádné nebrat, ale mnozí prostě zahodili zbraně, padli na kolena a žadonili o milost. Jak s nimi naložíš?“

Svjatoslav se zhluboka nadechl. Stál před nelehkým rozhodnutím. Tohle byla jedna z chvil, kdy musel vládce dát najevo svou tvrdost. Jenže nelítostná krutost a krvelačnost, které ho opanovaly uprostřed boje, už skoro vyprchaly. Jako by zranění, které utrpěl v souboji s Herodem, vyplavilo rozbouřenou varjažskou krev a nechalo zase promlouvat ten rozumnější hlas v jeho nitru.

„Zajatce roztřiďte,“ přikázal. „Dejte jim možnost přidat se k našemu vojsku. Hlavně cizinci, kteří bojovali v chazarském žoldu, určitě ochotně přejdou na naši stranu. Doplníme si tak ztráty, které, jak se obávám, budou vysoké.“

„A co ti ostatní?“ nadhodil Sveneld. „Rodilí Chazaři, celé houfy arsijahů… Co s nimi?“

Svjatoslav ve Sveneldově zdravém oku jasně viděl otázku a výzvu. Zase se před starým vojevůdcem cítil jako mladíček, skládající zkoušku dospělosti.

„Mohli bychom je výhodně prodat na jižních trzích s otroky,“ začal a přesně podle očekávání viděl rostoucí nesouhlas ve Sveneldově obličeji. Hned však dodal: „Jenže s sebou nemůžeme táhnout zástupy zajatců. Úspěch našeho tažení pořád závisí na bleskurychlých přesunech. Jakmile do Chazaránu dorazí zpráva o našem vítězství, vypukne panika a všichni se dají na útěk. Tamější kupci a boháči naloží svůj majetek a zboží na lodě a vozy a vyrazí

na jih, do Chorézmu a kavkazských království, aby se tam před námi ukryli. Jestli se jen trochu opozdíme, najdeme Chazarán vyprázdněný a kořist bude mizerná.“

„Tak co s těmi zajatci?“ zeptal se Ahmed, když se Svjatoslav odmlčel.

Kníže se na něj podíval jedním okem. „Prolijeme jejich krev na počest válečných bohů. Na znamení díků za naše vítězství.“

Ahmeda ten projev pohanství trochu zarazil, ale Sveneld nahlas, vehementně projevoval svůj souhlas.

„A tyhle hlavy?“ zeptal se.

Svjatoslav pohlédl na hromadu plnou vyvalených očí, krví slepených vousů a jazyků vylézajících mezi ochablými čelistmi. Měl sto chutí udělat šlechetné gesto a přikázat, aby ostatky nepřátelských velitelů čestně pochovali. Konečně, bojovali dobře a nezasloužili si nenávist ani zneuctění svých těl.

Jenže ani tohle nebylo rozhodnutí, jaké se od knížete očekávalo.

„Nabodněte je na kopí,“ přikázal chladně. „Poneseme je před sebou až do itylské delty. Ať každý Chazar vidí, jak odměníme jakýkoli pokus o odpor.“

Sveneld překvapeně zamrkal, ale vzápětí udeřil mečem do štítu a začal provolávat knížeti slávu. Varjagové se k němu okamžitě připojili a hned poté se přidali i příslušníci ostatních kmenů. Sborový pokřik se rozléhal nad bojištěm, které pozvolna zalévalo světlo úsvitu a odhalovalo zbytky příšerného nočního masakru, doposud milosrdně zakrytého tmou.

Svjatoslav odvětil na pozdravné burácení prudkým pozvednutím meče. Měl dojem, že v uplynulých chvílích vybojoval několik dalších malých vítězství.

Na východě, za řekou, pomalu vycházelo slunce. Žhavá koule se vynořovala ze zvlněného vzduchu nad vzdáleným horizontem a ohnivé světlo zaplavovalo vyprahlé pláně.

Nad stepí pronikavě krákali havrani a krkavci. Herod se díval, jak třepetají černými křídly a spěšně odlétají na sever. Čekala je tam neslýchané štědrá hostina.

Nedaleko zaduněla kopyta. Beg sklonil pohled. Jeho pobočníci

sáhli po zbraních. Vzápětí se ale uvolnili, protože zhruba dva tucty jezdců, které se vynořily zpoza nízké terénní vlny na severu, na sobě měly oděvy a pancíře arsijahů.

„My jsme poslední," hlásil jejich vůdce. „Za námi bylo ještě asi sto mužů, ale srazili se s velkým oddílem bulharských psů. Myslím, že se neprobijí."

„Takže můžeme jet," konstatoval Herod ponuře a obrátil koně. Z celého vojska arsijahů se mu podařilo shromáždit jen zhruba pět set mužů. Další uprchlíci jsou určitě roztroušení po stepi a možná se k nim časem přidají, ale i tak to bylo zoufale málo.

„Do Chazaránu!" zavelel a zubožený, zkrvavený zbytek chazarského vojska se v oblaku prachu rozjel k jihu.

„Co máš v úmyslu, velký begu?" zeptal se tarkan Mašíd, druhý muž ve velení arsijahů, zatímco pobízeli unavené koně do rychlejšího klusu. „Zorganizuješ obranu Chazaránu a pokusíš se odvrátit jeho zkázu?"

„Ne," procedil Herod skrz zuby. „Chazarán je definitivně ztracen. Vydán nepřátelům napospas."

„Tak proč tam tedy směřujeme? Co chceš dělat?"

„Zachránit zbytek říše. A k tomu potřebujeme něco, co najdu jen v Chazaránu."

Důstojník na něj pohlédl téměř podezřívavě. Od chvíle, kdy dnes ráno na vlastní oči viděl, jak Herod setnul hlavu svému bratrovi, kaganovu následníkovi, se začal begových úmyslů obávat. „Zdá se, že máš plán, pane…"

„Jistěže mám," přisvědčil Herod zachmuřeně. „Ale k jeho uskutečnění potřebuji vaši bezvýhradnou oddanost."

S těmi slovy se na pobočníka tázavě, přímo vyzývavě zahleděl. Mašíd pocítil vnitřní zachvění a byl by přísahal, že mu srdce vynechalo jeden úder. Něco mu říkalo, že pokud v tuhle chvíli zaváhá, jestli projeví sebemenší pochybnost, jeho hlava spadne z ramenou stejně jako Judova.

„Jsme ti věrní, pane!" vyrazil ze sebe. „Zachránil jsi naše životy, když jsi nás vyvedl z těch jatek. Každý arsijah, který přežil dnešní noc, ti bude oddaně sloužit a splní každý tvůj rozkaz, ať už bude jakýkoli. To přísahám při Alláhovi!"

Herod ještě jednou probodl Mašída zkoumavým pohledem. Pak přikývl a obrátil tvář dopředu.

„Tuhle přísahu ti připomenu, tarkane. A bude to brzy.“

Mašíd naprázdno polkl. O vážnosti begova slibu vůbec nepochyboval.

Hejna mrchožroutů na obloze byla čím dál hustší a početnější. Jejich sílící krákání znělo jako ohavná pohřební píseň. Žalozpěv nad kdysi mocnou Chazarskou říší.

Protože po dnešní noci byly její dny sečteny.

KNIHA TŘETÍ:

Pád Chazarů

KAPITOLA SEDMÁ

Útěk ze Zlatého ostrova

Zvuk Davidových rychlých kroků se odrážel od zdí pokrytých malovanými výjevy z pěti knih Mojžíšových a v ozvěnách letěl dlouhou palácovou chodbou. Kinžál v bohatě zdobené pochvě narážel princovi do stehna, skrytého pod purpurovým kaftanem. Kaganův syn měl naspěch, občas dokonce trochu popoběhl. A nebyl jediný. Všude okolo vládl ruch a shon. David tolik pohybu a vzrušení v jinak tichém, často doslova ospalém paláci, nepamatoval. Ani během nedávného odjezdu chazarského vojska nebo Judovy svatby tady nebyl takový zmatek. A David věděl, že nejen kaganovo sídlo na Zlatém ostrově hučí jako včelí úl uprostřed slunečného dne. Stejně se to hemžilo i ve městě na obou březích. Zřejmě nikdo v Chazaránu nestál jen tak na místě.

A nebyly to dobré zprávy, které zvedly lidi na nohy a nutily je jednat rychle a občas i nepromyšleně.

Dokonce ani dva strážci před dokořán rozevřenými dveřmi hlavní dvorany nestáli v předepsaném postoji – nervózně nahlíželi do síně, špicovali uši a snažili se z vřavy uvnitř pochopit, co se vlastně stalo a co bude následovat. Až když se objevil princ, rychle skočili zpátky na místa, narovnali ramena a udeřili okovanými patkami kopí o podlahu.

David kolem nich prošel, jako by tam ani nebyli. Do mysli se mu zatínaly spáry těch nejhorších obav. V okamžiku, kdy vešel do sálu, se zaryly ještě hlouběji.

Byli tu všichni dvorní hodnostáři, rádcové, vysoce postavení úředníci, rabíni a také důstojníci, kteří neodjeli s Herodem na sever.

Nestáli však v uctivé vzdálenosti od kaganova trůnu, jak přikazovala dvorní etiketa. Připomínali spíš vyplašené stádo ovcí, přelévající se tam a zase zpátky. Mávali rukama, přehnaně gestikulovali – dokonce i ti, o nichž si David předtím myslel, že kvůli vypaseným pupkům nejsou vůbec schopni prudšího pohybu – div že do sebe nevráželi a nepadali na podlahu. A hlavně křičeli. Všichni najednou. David v útržcích vřavy, znásobené ozvěnami rozlehlé kamenné síně, zachytával slova jako »…dalekosáhlá pohroma…«, »…konec Chazarské říše…«, »…barbarské drancování a vraždění…« a »…musíme okamžitě utéct do exilu…«.

Prošel mezi hysterickými hodnostáři – když ho zahlédli, s úctou mu ustupovali z cesty, ale křičet při tom nepřestali – a zastavil se u otce, jenž seděl na trůnu uprostřed hlučného houfu a připomínal člověka, který si šel na trh koupit rybu, ale najednou se na něj svorně vrhli všichni kupci a snaží se mu vší silou vnutit své zboží. On jediný nic neříkal, jen se s nešťastným, téměř uštvaným výrazem rozhlížel po přítomných mužích a vrásky na jeho tváři byly viditelně hlubší než jindy. Když zahlédl Davida, očividně ho to potěšilo a trochu se mu ulevilo. Opíraje se oběma rukama o zlaté cherubíny, kteří tvořili opěradla trůnu, pomalu vstal.

„Můj synu," položil Davidovi na rameno mírně rozechvělou ruku. Nebylo to ani tak soustrastné gesto jako spíš potřeba se o něj opřít. „Před chvílí dorazila ze severu skupinka jezdců na schvácených koních. Patřili k vojsku vedenému tvými bratry… A přivezli špatné zprávy… Špatné, ba děsivé…"

„U proroků, co se stalo?" zeptal se David chraplavě. Bouře překřikujících se hlasů kolem neutichala, právě naopak – s dalšími přicházejícími dvořany a hodnostáři sílila a stávala se úplně nepřehlednou a nesmyslnou.

„Naše vojsko…" Panovníkovi se zlomil hlas a David ucítil, jak se mu otcovy prsty pevněji zatínají do ramene – jako by se Josefovi, náhle viditelně zestárlému a se zvlhlýma očima, měla každým okamžikem podlomit kolena.

„Bylo poraženo?" vyslovil namísto něj.

Šedivý kagan ztěžka přikývl. „Na hlavu. Podle toho, co jsem vyrozuměl z blábolení uprchlíků, je barbaři nemilosrdně rozdrtili…"

„A co Herod a Juda? Přežili?“

Josef zavrtěl hlavou. „To nevíme. Když se ti muži dali na útěk, Herod ještě žil a snažil se přeskupit arsijahy. Ale boj pořád trval, takže se mohlo stát cokoli. Mohl zahynout nebo padnout do zajetí. O Judovi jsem se nedozvěděl vůbec nic…“

„A kníže Jochanan?“ zeptal se David. Myslel na Semiru. Uvědomil si, že kvůli ní mu na osudu alanského vládce záleží přinejmenším tolik jako na přežití vlastních bratrů – ne-li dokonce víc.

Kagan jen zavrtěl hlavou na znamení, že ani o Jochananovi nemá žádné zprávy.

„Co teď budeme dělat?“ zeptal se David. Sotva to vyslovil, pocítil bodnutí zodpovědnosti. Právě tohle byla situace, kvůli níž zůstal v Chazaránu. Právě teď měl zastoupit očividně zmateného a bezradného otce a rozetnout chaos v síni rázným rozhodnutím. V první chvíli pomyslel na obranu města. Jenže v Chazaránu zůstalo příliš málo vojáků. Na zastavení barbarské hordy valící se od severu by nestačil ani desetinásobek současného počtu ozbrojenců.

Tak jak se tedy zachovat?

„Nevím, synku,“ odvětil Josef na jeho otázku. „Jako je Bůh nade mnou, vážně nevím. Chazaři stojí nad propastí. Brzy vypukne zkáza…“

„Už vypukla,“ řekl najednou David změněným hlasem. „Cože?“ vzhlédl k němu kagan. Zjistil, že princ hledí někam přes jeho rameno k velkým oknům obráceným na severovýchod. Otočil se, vyhlédl ven a tiše zaúpěl.

Za velkými tabulemi bagdádského skla, které trochu pokřivily skutečnost, viděli večerní nebe. Bylo krvavé, jako by také ono chtělo zvěstovat Chazaránu výsledek bojů na severu. Teď však červánky poskvrnil kouř – obrovský sloup černého dýmu, stoupající z kupeckého města na východním břehu.

„U Všemohoucího, hoří!“ vykřikl jeden z poblíž stojících vezírů, když se zvědavě podíval, kam tak znepokojeně hledí panovník a jeho syn.

Hlasy nejdřív na okamžik ztichly, vystřídány šustěním vzácných plášťů, kaftanů a chalátů, jak se hodnostáři a velmožové otáčeli k

oknům. Vzápětí se rozburáceli v ještě hlasitější, doslova ohlušivé kakofonii.

„Barbaři!“ zaječel někdo. „Barbaři dorazili! Zaútočili na východní město! Všechny povraždí a spálí Chazarán na popel! Nechť nás Bůh ochraňuje, u Abraháma, Izáka a Jákoba…“

„To nejsou barbaři!“ okřikl ho někdo rozumnější. „Ještě ne. To se jen rozneslo, co se stalo na severu. Lidé pochopili, co bude následovat. Ulice teď zachvátí chaos a vypukne rabování. Musíme to zastavit! Je potřeba okamžitě vyslat vojáky, aby udělali pořádek!“

„A k čemu to bude dobré?“ křičel někdo jiný. „I tak každou chvíli opravdu dorazí kyjevská smečka a srovná město se zemí!“

David už se nadechoval, aby rozzlobeně okřikl hádající se velmože, ale zachytil otcův pohled. Josef krátce zavrtěl hlavou. Nemělo nejmenší smysl se do toho zapojovat. Kagan Davidovi nenápadně pokynul a otočil se na patě. Princ ho následoval ke dveřím. Muži v síni si jejich odchodu vůbec nevšimli a dál se překřikovali jako vášniví vykladači Talmudu, co se nedokáží dohodnout, jestli sabat začíná s pátečním západem slunce, nebo s východem prvních tří hvězd.

„Připadal jsem si jako na dvorku plném kdákajících slípek,“ zabručel Josef ben Áron, když oba Bulanovci, možná poslední z dynastie, vyklouzli z hučící dvorany. Na chodbě si vyměnili pohledy plné porozumění – oběma se jim citelně ulevilo. „Kdybych byl jedním z těch dávných pohanských vládců, poslal bych takové rádce a vezíry bez milosti katovi. Potřebuji přemýšlet. A udělat si představu o tom, co se vlastně děje. Pojď se mnou, synu.“

Vyšli na sloupy lemovanou terasu, po schůdcích na vnější zeď a pak širokou kamennou lávkou klenoucí se vysoko nad obvodovým nádvořím až na masivní palácovou hradbu. Ochoz lemovaný ozdobně tvarovaným cimbuřím je dovedl k nevysoké rohové věžičce. Vystoupali na ni. Z vrcholku se jim otevřel výhled na řeku a kupecké město na východním břehu.

Bylo to ještě horší, než se obávali.

Kouř stoupal ze vzdáleného stanového předměstí na okraji stepi. Požár se rychle šířil a přeskakoval i na sruby a jurty v samotném městě. Navzdory vzdálenosti a padajícímu večernímu šeru oba muži

zřetelně viděli tlačenici v ulicích kupecké čtvrti. Stejně jako požár i panika se šířila z tábora na okraji města, protože tam sídlili většinou Varjagové, Bulhaři, Baškirové a další přistěhovalci ze severu. Jakmile se doslechli, že jejich soukmenovci na severu rozdrtili begovo vojsko, chopili se zbraní a začali se chovat, jako by ten boj vyhráli oni sami a teď měli právo na kořist a vládu nad městem. Muslimové z východních čtvrtí se jim postavili na odpor. Vypuklo krveprolití a ničení.

Vše, co mělo zdravé nohy, se snažilo před tou hrůzou utéct. Na všechny strany vyrážely do stepi malé skupiny i větší karavany s koňmi, mulami, osly i velbloudy obtěžkanými narychlo sbaleným zbožím a majetkem. Mnozí se snažili dostat na západní břeh. Na plovoucím mostě se to jen hemžilo jezdci i pěšími uprchlíky. Až sem nahoru na hradby doléhal jejich vystrašený i zlostný křik, ržání koní, a dokonce i bečení narychlo hnaných ovčích stád. David viděl, jak jednoho kupce na velbloudu v té strkanici shodili z mostu do Itylu – chvíli křičel a plácal rukama o hladinu, ale pak jej pohltila kalná voda. Jeho zvíře ověšené těžkými vaky zmizelo společně s ním.

Chazarán zachvátila panika. I z bran starého města na západním břehu proudily celé řeky zmatených uprchlíků. Lůza se mezitím snažila využít zmatku a ukrást všechno, co nebylo přibito nebo zasazeno do země.

„Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi světa…“ vydechl Josef první slova tradiční židovské modlitby. „Doufal jsem, že ještě můžeme zvládnout situaci, možná dokonce bránit město, ale tohle… Ó, proroci, všechno je ztraceno…“

S tím trpkým poznáním se nedalo nesouhlasit. „Váhali jsme příliš dlouho, otče,“ řekl David temně. „Teď už se nám to vymklo z rukou. Nemá smysl pokoušet se obnovit pořádek. Ne s tím málem vojáků, které ještě máme k dispozici. Navíc musíme počítat s hromadnými dezercemi… Podívej támhle. V přístavu je to snad nejhorší. Každý alespoň trochu bohatší Chazar se snaží dostat na loď a odplout.“

Kagan obrátil zrak tím směrem. Jižně od mostu se podél obou břehů táhla dlouhá mola z prken i kamene. Na nich byla snad

největší tlačenice – jako by se město mělo každou chvíli potopit do hlubin rozbouřeného Itylu a jedinou záchranu představovaly paluby lodí a člunů. Mohutné galéry podle arabského vzoru, menší lodě židovských kupců s trojúhelníkovými plachtami i docela malé rybářské čluny se postupně odlepovaly od břehu a směřovaly do proudu. Bylo jich tolik, že do sebe vrážely a nad řekou se rozléhalo dunění kýlů a plátování a také praskání lámaných vesel. Lidé při nárazech padali z přeplněných palub a topili se v řece.

„Tohle už nikdo nezastaví," vysoukal ze sebe David a obrátil zrak k otci. „Chazarán je na kolenou. Měl bys zvážit okamžitý odjezd, otče. Naší nadějí je Semender. Tam můžeme přeskupit síly a pokusit se vzdorovat invazi…"

Kagan na něj zachmuřeně pohlédl a princi se zdálo, že za tu chvíli, co se díval na umírající město, ještě více zestárl. Ani trochu se mu nedivil. Josef ben Aron se celý život snažil postavit na nohy říši nesmírně oslabenou válkami, které vedli jeho předchůdci. Ze všech sil vzdoroval intrikám nepřátelských vládců, proudům bezohledných kočovníků z východu i sílícím barbarským národům na severu. To všechno diplomacií, vzdělaností a vznešenými, i když možná naivními myšlenkami o toleranci a soužití. A do značné míry se mu to i podařilo. Chazarská říše v posledních letech vzkvétala a lákala lidi z celého světa. Samotný Chazarán byl Josefovým dítětem, vysněným městem, kde vedle sebe žili příslušníci všech národů a náboženství. Ani na své vlastní syny nebyl kagan tak hrdý jako na Chazarán.

A ten sen se mu teď rozplýval přímo před očima. Stačila jediná vojenská porážka a mocné město se začalo měnit v trosky. Tomu všemu David dokonale rozuměl. Přišlo mu otce strašlivě líto. A vůbec ho nepřekvapilo, když Josef těžkým, chraplavým hlasem řekl:

„Utéct? Jako krysa z hořícího domu? A co bude pak, až se dostaneme do Semenderu? Moc dobře víš, že ani za jeho hradbami nebudeme před kyjevským vlkem v bezpečí. A až tam za námi přitáhne, o čemž vůbec nepochybuju, co potom? Kam utečeme pak? Kde se nakonec zastavíme?"

„Otče…" David se zhluboka nadechl. „Nemůžeš tu zůstat a jen tak nečinně čekat na neodvratnou záhubu…"

„Jistěže můžu," narovnal Josef ramena. „Na mně už nezáleží. Jsem starý a můj svět právě v těchto okamžicích umírá. Ale pro tebe ještě existuje budoucnost. Musíš co nejdřív opustit město. Možná," kagan se nadechl, protože tohle se mu neříkalo lehce, „jsi jediným žijícím potomkem vladařské linie. Poslední Bulanovec. Jestli Herod a Juda padli, je na tobě, aby ses postaral o přežití našeho rodu."

David nevěděl, co na to říct. Otec měl samozřejmě pravdu. A jemu chyběla hrdá, výbušná povaha jeho starších bratrů. Nezvedl pyšně hlavu a neprohlásil, že zůstane a bude odvážně čelit nebezpečí. Na prázdná hrdinská gesta teď nebyl čas. Jeho urychlený odjezd se skutečně jevil jako jediné rozumné řešení.

Už se nadechoval, aby naposledy zkusil otce přemluvit k útěku, když se za jejich zády ozvalo:

„Slyšela jsem, co se stalo."

Ohlédli se. David samozřejmě zaslechl rychlé kroky na ochozu, ale domníval se, že je to jen jeden z vojáků hlídkujících na hradbách. Po schůdcích však vystoupala na věž Semira. Opět na sobě měla ten neslušně krátký, dvěma řemeny přepásaný bešmet, v němž ji David vídával na cvičišti. Vlasy měla na zátylku svázány do koňského ohonu, takže byly vidět opeřené konce šípů nad jejím pravým ramenem. U boku se jí houpala dlouhá šavle.

„Nějaké zprávy o mém otci?" zeptala se bez zachvění v hlase.

„Ani slůvko," zavrtěl David hlavou. Nepozastavil se nad tím, že si nejdřív vzpomněla na svého otce, a ne na manžela. „Ani o Judovi a Herodovi. Víme jen, že vojsko bylo rozdrceno."

„Musíme utéct, že?"

„Ano," přisvědčil princ a zastyděl se za to, že mu myšlenka na útěk není vůbec proti srsti. Semiře by určitě víc imponoval onen smělý, hrdinský postoj, jakého byl schopen Herod a zřejmě i Juda. Konečně, ona sama vypadala, jako by se chystala podniknout něco rázného. Něco, k čemu on sám neměl odvahu. „Je to nejrozumnější řešení," dodal, ale své zahanbené pocity tím neodehnal.

Chladně přikývla. Ve skutečnosti teď nemyslela na Davidovu zbabělost. Měla co dělat, aby za bezvýraznou maskou ukryla hluboké znepokojení a obavy o otce.

„Něco se děje," ozval se najednou kagan Josef. „Ty máš lepší

oči, chlapče. Co je to za rozruch na konci mostu?“

David a Semira přistoupili k nízké předprsni na okraji věže a zadívali se na východ. Na zděném břehu u mostu se opravdu něco dělo. Ruch, už tak nezvládnutelný, se tam ještě znásobil. Vzápětí se dav na nábřeží roztrhl. K mostu směřovali jezdci. Ve skomírajícím večerním světle se zaleskly pancíře. Ozbrojenci rychlým klusem sjeli z mola na most a za pronikavého dunění kopyt zamířili ke Zlatému ostrovu. Na nikoho nebrali ohledy. Kdo se jim včas neodklidil z cesty, toho prostě srazili do řeky. Davidovi se dokonce zdálo, že někteří používají šavle a sekery, aby si proklestili cestu zmateným, křičícím davem.

„To jsou arsijahové!“ vyhrkl.

„Herod!“ zvolal kagan Josef, rychle se otočil a vyrazil ke schodům. „Můj syn se vrátil!“

David se pohnul za ním, ale v tu chvíli mu na rameni spočinula Semiřina ruka. Tázavě se na ni ohlédl.

„Nechoď tam, princi,“ pohlédla mu do očí a hlas měla tak naléhavý, až jej zamrazilo. „Mysyrchan dnes měla velmi zlé sny…“

„Mám se snad spoléhat na věštby té staré čarodějnice?“ zamračil se.

„Nepochybuj o jejích schopnostech. Občas opravdu vidí věci, které teprve mají přijít. Hlavně ty zlé. A dnes je mimořádně znepokojená. Ještě jsem ji takovou neviděla. Stane se něco hrozného, věř mi. Nechoď s otcem vítat arsijahy. Jen se na ně podívej. Nepřijíždějí jako zachránci. Spíš to vypadá, jako by do města vtrhli nepřátelští lupiči.“

David chtěl oponovat, protože jeho víra mu zakazovala řídit se nějakými pohanskými věštbami, ale když se podíval na most, musel dát Semiře za pravdu.

Proud jezdců neustával. Muselo jich být několik set. A chovali se, jako by uprchlíci na mostě byli jejich nepřátelé, jen bezcenná lůza, která zbytečně překáží. Jak se blížili ke Zlatému ostrovu, David se přesvědčil, že předtím viděl dobře – jezdci opravdu tasili zbraně a bezohledně jimi sekali do lidí na mostě. Na chvíli se ho zmocnila strašlivá obava, že jsou to Kyjevané navlečení do pancířů pobitých arsijahů, ale vzápětí skupina bojovníků v čele jízdy vyjela

na břeh Zlatého ostrova a on mezi nimi poznal Heroda. Beg stoupal po cestě k bráně palácového komplexu a v ruce svíral svůj masivní meč.

Teď už obava proklála i Davidovo srdce. Ani nepotřeboval nadpřirozené schopnosti, nemusel být prorokem, aby vytušil, že se schyluje k něčemu hroznému.

Jenže rozradostnělý kagan Josef mezitím seběhl po schodech z hradby a vydal rozkaz hlídkám u brány. Zarachotila závora a těžká vrata zaskřípala v pantech.

„Ne!“ vykřikl David, jako by se najednou probral z omámení. Rozběhl se ke schodům věže. „Neotevírejte jim!“

„Princi, počkej!“ volala Semira a vyrazila za ním.

Mladík seběhl po schůdcích na ochoz. Dole skoro vrazil do Semiřiny chůvy. Všiml si, že v ruce drží luk a křížem přes prsa má přehozenou svou starou brašnu, ale teď neměl čas, aby se tomu divil. Běžel ke schodišti klesajícímu z ochozu k bráně. Ale než k němu dorazil, uslyšel otcův hlas. Zarazil se, přiskočil k cimbuří a vyhlédl ven.

Kagan Josef se už po dlážděné cestě hrnul Herodovi naproti. Ten energickým pokynem zastavil arsijahy níže na svahu a sám klusal vstříc otci. Když trhl uzdou a seskočil z koně, pořád v ruce svíral meč.

David chtěl varovně vykřiknout, ale v tu chvíli k němu doběhla Semira, popadla ho za ramena a prudce jej odtáhla od cimbuří. Udělala to tak silně, až se zapotácel a skoro upadl.

„Mlč, jestli ti je život milý!“ zasyčela na něj.

Hrůza mu sevřela hrdlo. Pochopil, co bude následovat. A nejhorší bylo, že tomu rozuměl. Že ho jednání Heroda, zplozence té pečeněžské čarodějnice, které kolovala v žilách stejná krev jako krutému chánu Kurjovi, vůbec nepřekvapovalo.

Už ale nemohl ničemu zabránit.

„Můj synu!“ volal kagan Josef, a jak kráčel Herodovi vstříc, napřahoval k němu ruce s úmyslem vzít svého prvorozeného do náručí. „Už jsem přestával doufat! Zapomněl jsem, jak jsi silný a houževnatý. Ale Bůh vyslechl mé modlitby a ty jsi unikl smrti a

vracíš se i s nejlepšími muži. Kolik jsi jich přivedl? Pět set? Tisíc? Arsijahové pod tvým velením určitě dokáží ubránit Chazarán…“

Najednou však panovník ztichl. I jeho kroky znejistěly a nakonec se zastavily. Ruce, rozpažené k objetí, poklesly.

Pohled do Herodova chladného obličeje s pohrdavě zkřivenými ústy a nenávistně přimhouřenýma očima konečně Josefa probral z radostné euforie. Kagan sklouzl pohledem k meči v begově dlani a pochopil, že je všechno úplně jinak, než si myslel. Nedal se však na útěk zpět k bráně ani neucouvl. Právě naopak, zvedl hlavu a narovnal ramena, nakolik mu to jen staré, unavené tělo dovolilo.

„A Juda?“ zeptal se.

Herod se zastavil tři kroky před ním a zavrtěl hlavou. „Mrtvý,“ odvětil chladně, lhostejně.

Josef se citelně zachvěl, po tváři mu přeběhla bouře pocitů, ale hned se zase vzchopil a narovnal. „Padl hrdinskou smrtí? V boji?“

Beg pozvedl koutek úst v úšklebku. „Ne. Byl popraven. Když se vývoj bitvy obrátil v náš neprospěch, přestal se ovládat a propadl panice a hysterii. Tím jako velitel úplně selhal. Bylo nutné ho umlčet. Zemřel jako zbaběle vřískající ženská. Před Všemohoucího předstoupil s plnými kalhotami.“

Josef s námahou polkl a zadusil v sobě výkřik hrůzy.

„Kdo?“ zeptal se chraplavě, skoro neslyšně.

Herod neodpověděl, jen se dál pohrdavě šklebil a díval se otci zpříma do očí, jako by si jeho vnitřní utrpení vychutnával.

„Rozumím,“ vysoukal ze sebe Josef. „To znamená, že se k Judovi brzy připojím. Budiž. Jsem smířený se smrtí. Dokonce ji přijmu rád, pokud to zachrání Chazarán. Staneš se jeho svrchovaným vládcem a můžeš se postarat o jeho obranu…“

„Nepřijel jsem zachránit město,“ přerušil ho Herod tvrdě.

Zdálo se, že až tato slova Josefa konečně zlomila – jako by ho zasáhla bolestivěji než zpráva o smrti prostředního a zradě nejstaršího syna. Zapotácel se, udělal krok zpátky a oči mu zvlhly.

„Tak… tak proč ses vracel? Abys mě zabil?“

„Nepřeceňuj se, otče. Dělal jsi to celý život a ani v posledních chvílích nedokážeš pochopit, že jsi vždycky byl jen bezvýznamnou loutkou, jen zlatem ověšeným, naivním palácovým panákem. Už

několik let vládnu říši já. A pořád budu. Alespoň tomu, co z ní zbude. Jenže k tomu potřebuju žoldnéře. A ti nejsou zadarmo.“

Josef se zachmuřil a z jeho hlasu najednou zazněl hněv a opovržení. „Takže jsi přijel ukrást pokladnici? Jako obyčejný lupič? To je pravý důvod tvého návratu?“

„Ukrást? Vůbec ne. Jsem vládce, takže patří mně. A ty mi prostě stojíš v cestě. Jinou příčinu v tom, co teď udělám, nehledej. Zato David, toho zabiju ze skutečné obavy. Je to sice zbabělec a slaboch, ale v hlavě to má srovnáno lépe než ty nebo ten hlupák Juda. Mohl by mi ještě nadělat problémy.“

„Nejsi lupič,“ promluvil kagan temně. „Jsi vrah. Proklínám tvou divokou a zrádnou pečeněžskou krev! Proklínám tvou prašivou matku…“

Herod zaútočil rychle jako jedovatá stepní zmije. Zakřivená čepel se krvavě zaleskla v posledních záchvěvech večerních červánků.

„Ne!“ vzlétl odněkud z hradeb zoufalý výkřik. Kagan Josef se zhroutil na kolena. Rána, která mu skoro oddělila hlavu, vychrlila gejzír krve. Herod ho kopancem srazil k zemi a vzhlédl k cimbuří. Poznal ten hlas. „Bratře,“ procedil skrz vyceněné zuby. „Hned jsem u tebe.“ Vyčkávající arsijahové pobídli koně a hrnuli se k bráně. U bega se zastavil Mašíd. „Tvé rozkazy, pane?“

„Co myslíš?“ zavrčel Herod. „Jeďte a všechny zabijte! Na nikoho neberte ohledy!“

„Na nikoho, pane?“

„Na nikoho! Životy těch palácových darmožroutů nestojí ani za jediný jannak. Párejte jim ta jejich vypasená břicha a stínejte intrikánské palice. Zlato, které strháte z jejich mršin, si můžete rozdělit. A přineste mi hlavu prince Davida a té alanské čubky… Ne, počkej! Semiru chci živou. Je teď přece čerstvá vdova.“ Herod se usmál ještě hnusněji. „A vdovu je potřeba v jejím zármutku utěšit!“

„Zahlédl nás! Rychle pryč!“ zvolala Semira a táhla Davida od cimbuří. Kdyby v něm neburácel příboj pocitů, určitě by si zase překvapeně všiml, jaká síla se skrývá v tom štíhlém a zdánlivě

křehkém těle. Teď se mu ale do očí draly slzy. Skučení, které se mu dralo skrz zuby, bylo směsicí nekonečného zármutku a pomstychtivé nenávisti.

Přiběhla k nim Mysyrchan, navzdory objemnému tělu překvapivě hbitá a rychlá.

„Černý pes se utrhl z řetězu a skočil po hrdle vlastního pána," připomněla slova věštby a podala princezně luk. Když David viděl, jak se Semira chopila skvostné kočovnické zbraně, rychle si promnul obličej, vytřel si vlhkost z očí a zhluboka se nadechl. Musí se vzpamatovat. Přece se nenechá Semirou zachraňovat jako nějaký ufňukaný rozmazlenec!

„Musíme se dostat k jižní bráně," protlačil sevřeným hrdlem. Jeho hlas byl s každým slovem pevnější a rozhodnější. „Snad ještě v přístavišti najdeme nějaký člun."

Semira jen souhlasně přikývla. Podivná trojice vyběhla na kamenný most spojující vrcholek hradeb s horními poschodími kaganova paláce. Na nádvoří pod nimi se právě vřítili první arsijahové. Vyli jako divoká zvířata, točili nad hlavami šavlemi a stříleli z luků. Podkovy koní ohlušivě řinčely na dlažbě a vzápětí i na kamenných schodištích a ve sloupořadích. Odpovědí na ječení útočníků byl vyděšený křik obyvatel paláce. Arsijahové nedělali rozdíly mezi urozenými dvořany a čeledí, služebnictvem a otroky. Jejich šavle se stejnou vervou stínaly hlavy zdobené zlatými šperky i ty s vlasy svázanými prostými stuhami nebo plátěnými šátky.

David, Semira a Mysyrchan seběhli po schodišti na terasu a z ní do chodby vedoucí kolem trůnního sálu. Princ doufal, že tady narazí na palácové stráže a přikáže jim, aby šly s nimi a chránily je, ale tyto naděje se rychle rozplynuly. Hlídky vzaly nohy na ramena jako první.

„Tudy ne!" zvolala Semira, když zahlédla houf hodnostářů, který se hrnul z dvorany směrem ke schodišti do zahrady. „S nimi nás zabijí!"

Odbočili do postranní chodby a brzy už sbíhali špatně osvětleným točitým schodištěm. Příšerný křik, který slyšeli zvenčí, potvrdil Semiřiny obavy – velmožové právě narazili na arsijahy, dychtící po jejich drahocenných šperscích.

Trojice proběhla prázdnou, zničenou kuchyní a ocitla se na jednom z vedlejších dvorů. Okolo kurníků se slepicemi a jámy s hnijícími odpadky z kuchyně se dostali do malého jabloňového sadu. Ten už byl vlastně součástí rozlehlé zahrady, která jako zelené bludiště oddělovala kaganův palác na severním konci ostrova a begovo honosné sídlo na jižním výběžku. Za begovým palácem vedla z rozlehlého komplexu druhá velká brána, pod kterou bylo přístaviště. Obvykle tam kotvila spousta lodí. Ten samý nápad jako David však dostala většina lidí v paláci a teď všichni prchali stejným směrem. Od jižního mola už nepochybně odrážela jedna veslice za druhou. Jestli si nepospíší, žádná na ně nezbude…

V okamžiku, kdy se tři uprchlíci chtěli ponořit do stínu jabloní, zadusala nablízku kopyta a někdo divoce vykřikl. Vyděšeně se ohlédli. Roh paláce právě objel po zuby ozbrojený jezdec. Jakmile zahlédl trojici, zprudka pobídl koně a tasil šavli.

David s Mysyrchan ucouvli, ale Semira zůstala stát na místě. Sáhla nad pravé rameno a šikovně vytáhla z toulce šíp.

Jezdec se blížil.

„Semiro!“ vykřikl David a natáhl ruku s úmyslem popadnout ji a strhnout stranou. „Nestihneš to!“

Jenže ona jistými, zdánlivě nevzrušenými pohyby nasadila tětivu do žlábku na konci šípu, pozvedla luk a třemi prsty natáhla tětivu až k líci.

Arsijaha už od ní dělily pouhé tři koňské délky. Opět zuřivě zaječel, aby dívku s lukem zastrašil a znejistěl, a rozmáchl se šavlí.

Vystřelila.

Vypadalo to, jako by jezdec narazil do neviditelného provazu napnutého mezi jabloněmi. S šípem v krku se zřítil do trávy.

Semira uskočila před koněm. Skoro upadla, ale David ji zachytil. Podívala se na něj vytřeštěnýma očima. Tváře jí viditelně pobledly. V obličeji měla hrůzu, ale zároveň jako by se trochu nepříčetně usmívala.

Arsijah chrčel a válel se na zemi. Mysyrchan se k němu rozběhla. Z kožené brašny u boku vytáhla zavírací nůž a z rukojeti vyrobené z jeleního parohu vysunula čepel. Počínala si rychle a zkušeně, jako by takové věci dělala každý den – klesla k muži,

klekla mu na hruď jedním kolenem, levou rukou mu zakryla ústa a zvedla bradu a pravou vedla bleskurychlý řez nožem přes hrdlo. Kmen blízké jabloně zacákala krev. David, který spěchal, aby zvedl arsijahovu upadlou šavli, slyšel, jak při tom vědma něco drmolí, a byl by přísahal, že zaslechl slova jako »Chursun«, »Šatana« a »Vastyrdži«.

Arsijah vykopl nohama a znehybněl. Mysyrchan se vztyčila a otřela čepel obětního nože do rukávu prostého kamizu, který jí beztak potřísnila čerstvá krev.

„Poběžme," pobízela je Semira, která mezitím vložila do luku druhý šíp a pozorně se rozhlížela. V paláci sílilo vytí útočníků i příšerný křik zabíjených a znásilňovaných obyvatel ostrova.

Trojice vyrazila napříč sadem a brzy se dostala do hustších, spletitějších částí zahrady. Rychle se stmívalo a v úzkých uličkách zeleného labyrintu už vládlo šero. Náhle jím problesklo mihotavé světlo a nablízku zarachotila kopyta. Jezdci s loučemi v rukou prohledávali zahradu a lovili uprchlíky směřující k begovu sídlu.

„Ukryjte se!" zasyčela Mysyrchan a rychle odbočila z hlavní cestičky do houští. Bez zaváhání ji následovali. V uličce, kterou teprve před chvilkou procházeli, zachrastila na vrstvě oblázků klusající kopyta. Uprchlíci se zastavili, aby je neprozradilo šustění v husté spleti rostlin. Semira pozvedla luk, David sevřel v dlani šavli, Mysyrchan pevněji stiskla rukojeť z jeleního parohu.

Jezdec projel ani ne dva sáhy od nich. Tři tmavé postavy přikrčené v houští nepostřehl. Pomalu se vzdaloval. Oddechnout si však nemohli. Dusot kopyt a pokřikování arsijahů zaznívalo všude kolem. Bojovníci vytrvale pročesávali bludiště. Herod věděl, co dělá, když jim dovolil kořistit podle libosti. Teď měl jistotu, že nenechají utéct žádného bohatého velmože. Občas nad zahradu vzlétl zoufalý výkřik, který vzápětí uťalo bolestné vytí, a to nakonec zaniklo v děsivém chrčení nebo skučení.

„Hemží se všude kolem," procedila Semira skrz zuby. „Bojím se, že se do jižního přístaviště nedostaneme. Určitě už zatarasili průchody k begovu paláci a teď jen budou vyčkávat, kdo jim vběhne do rány. Musíme vymyslet něco jiného."

„Mohli bychom se skrývat, než všechno to vraždění a

pronásledování utichne,“ navrhl David. „Okolo je dost tajných zákoutí, kde nás nevyslídí. Jako chlapec jsem zahradu prolezl křížem krážem a znám tady každý strom, každý keř.“

„Bratříčku!“ rozlehl se najednou nad bludištěm zvučný hlas. „Vím, že jsi někde tady! A určitě mě slyšíš! Jsi v pasti! Nedostaneš se k jižní ani severní bráně, mí muži už je obsadili. Možná si myslíš, že se můžeš ukrývat v zahradě, dokud to celé neskončí. Ale nezapomínej, že jsme si tady jako kluci hrávali spolu. Znám všechny tajné skrýše stejně jako ty. A budu je prohledávat, dokud tě nevyšťourám jako hraboše z díry na poli!“

„Do prdele,“ zaskřípal David zuby.

„Co teď?“ sykla Semira.

„Je tady ještě jedna brána. Malá, boční, v západní hradbě. Služebnictvo přes ni chodilo nabírat vodu z řeky…“

„Myslíš, že tam Herod nepostavil hlídky?“ namítla Mysyrchan.

„Určitě ano, ale možná ne tak silné jako k hlavním bránám. Zkusíme se probít…“

„A jestli se to podaří, co pak? Skočíme do Itylu a budeme plavat?“

„Po břehu, podél hradeb, se dá přejít na severní konec ostrova. Jestli se dostaneme k mostu…“

„Jdu si pro tebe, bratříčku!“ vykřikoval Herod a strach jim vnutil dojem, že se jeho hlas skutečně přibližuje. „Určitě chápeš, že tě nemůžu nechat naživu. Ani tebe, ani tu vyzáblou alanskou kobylu. O Judu jsem se už postaral, ale ona je pořád chazarská princezna a mohla by zplodit právoplatného následníka. Pro Chazarsko i pro Alanii. Je s tebou, že? Všiml jsem si, že z ní nespustíš oči…“

„Takže Juda,“ řekl David přiškrceným hlasem, „je mrtvý.“

„A můj otec taky.“

Princ koutkem oka pohlédl na Semiru, ale dívka ani nehnula brvou, obličej měla jako z kamene.

„Pojďme už konečně,“ ozvala se za nimi Mysyrchan.

Otočili se a potichu, jako tři kočky pátrající v nočním lese po neopatrných myších, zamířili tmavnoucí zahradou na západ.

Tři arsijahové, které Herod poslal hlídat malou boční branku,

kleli jako pohané.

„Aby to Šajtán spral!“ odplivl si nejmladší z nich. „Proč jsme museli begovi padnout do rány zrovna my tři? Zatímco ostatní drancují palác, souloží s navoněnými dvořankami a strhávají zlaté řetězy z podříznutých krků jejich manželů, my musíme trčet tady, u zasrané brány pro služebnictvo, kudy určitě nikoho nenapadne utíkat!“

„Nerouhej se,“ napomenul ho starší druh. „A nezpochybňuj begovy rozkazy. Moc dobře ví, proč nás sem poslal…“

„Když jsi tak ochotný,“ odsekl mladý arsijah ještě podrážděněji, „tak si tady zůstaň trčet sám. My dva s Kásimem se mezitím poohlédneme po nějaké kořisti. Slibuju, že se s tebou podělíme.“

„Nikam nepůjdete! Rozkaz je rozkaz!“

„Ale no tak! Co se tady může stát? Nanejvýš sem zabloudí některý z těch vykastrovaných palácových změkčilců. Nic, co bys sám nezvládl…“

„Nebudu se o tom s tebou dohadovat! Beg se snaží chytit prince Davida a tu mladou Alanku, vdovu po Judovi. Jestli je dostaneme zrovna my, určitě se nám štědře odmění. A stoupneme v jeho očích…“

„Hej!“ zvolal najednou Kásim, který se držel stranou a do hádky se nepouštěl. „Podívejte se támhle!“

Jeho druhové se otočili. Ze zelené stěny zahradní uličky vedoucí k bráně se vynořila nějaká postarší, zavalitá, prostě oděná žena.

„Chyť ji, Kásime!“ vykřikl nejmladší arsijah a rozběhl se ke svému koni.

„Neblázněte,“ okřikl je starší velitel hlídky. „To je jenom nějaká služka!“

„Nevadí!“ odvětil Kásim, který se jediným skokem ocitl v sedle. „Aspoň si zašoustáme!“

Žena vystrašeně vykřikla, otočila se a rozběhla se uličkou. Kásim vyrazil cvalem za ní. Jakmile však za sebou nechal prostranství před brankou a ponořil se do úzkého průchodu, najednou se houští vpravo od něj rozevřelo a vzduchem sykla šavle. Čepel zařinčela na pancíři a arsijah se s vyraženým dechem zřítil přes koňský zadek na zem.

„Kásime!“ vykřikl nejmladší člen trojice, ale v tu chvíli si všiml, že ženy dál v uličce jsou najednou dvě a jedna z nich, podstatně mladší a štíhlejší, drží v ruce luk. Než stihl jakkoli zareagovat, kroužkový pancíř na hrudi mu prorazil hrot šípu. Svalil se ze sedla a s praskotem se zřítil do houští vedle stezky.

„Poplááách!“ zařval z plných plic nejstarší arsijah, který zůstal u brány. Vyskočil na koně a s jezdeckou sekerou v dlani vyrazil proti Davidovi. Ten se právě sklonil k omráčenému Kásimovi a sekl ho šavlí do krku.

„Pozor!“ vykřikla Semira, rychle přiložila k tětivě druhý šíp a vystřelila. Arsijah se však přikrčil ke koňské šíji a střela mu neškodně zabzučela kolem ucha. Vzápětí byl u Davida, narovnal se a švihl sekerou. Princ se v poslední chvíli vrhl na oblázky vysypanou stezku a ostří ho těsně minulo. Arsijah zaklel a obrátil pohled ke dvěma ženám. Pochopil, že má před sebou ony cenné uprchlíky, za které Herod nabídl štědrou odměnu. Zavyl, zatočil sekerou…

…a zřítil se z koně, hruď probodnutou dalším, zblízka vystřeleným Semiřiným šípem.

Ze zahrady se ozývalo poplašné pokřikování arsijahů. Ze všech stran se blížil rachot kopyt, nad stromy a houštinami probleskovalo světlo loučí.

David, Semira a Mysyrchan běželi k brance, co jim síly stačily. Zavalitá vědma už začínala dýchat obtížněji, ale Semira ji jednou rukou popadla pod paží a pomáhala jí běžet.

„Vezměme si koně, budeme tam rychleji!“ zvolala princezna.

„Ne!“ odsekl David. „Břeh je příkrý a skalnatý! Koně by si tam zlámali nohy!“

Princ se vší silou zapřel do držadel masivní závory, vysunul ji ze železného závěsu a všichni tři společnými silami rychle otevřeli těžké dveře. Ven vyběhli právě v okamžiku, kdy se v uličce za nimi objevil první jezdec.

Od brány klesalo k řece kamenné schodiště a mizelo pod hladinou. Trojice však zabočila vpravo a vyrazila podél hradeb na sever, k mostu. David měl pravdu, břeh tady byl úzký, strmý a samý balvan. Uběhli sotva čtvrt honu, když za nimi z brány vyrazilo

světlo. První jezdec něco vykřikl, obrátil koně a rozjel se za uprchlíky. Semira přiložila k tětivě další šíp a otočila se, aby pronásledovatele skolila. Právě v tu chvíli však kůň ošklivě zakopl o balvany – anebo možná doskočil do zrádné skuliny mezi nimi – a s řičením a zvukem praskajících kostí se zhroutil. Arsijah s křikem dopadl na kameny a skutálel se po srázu až k řece. V poslední chvíli se zachytil balvanu na břehu, ale vzápětí se na něj zřítil padající kůň a společně s hlasitým cáknutím dopadli do vody.

Z brány se však už vynořovali další muži. Uprchlíci slyšeli Herodův hlas, štěkající ostré rozkazy. Několik mužů seskočilo z koní a pěšky se rozběhlo podél hradby. Ostatní, včetně samotného bega, obrátili koně a cvalem vyrazili zahradou směrem ke kaganovu paláci a severní bráně.

„Chtějí nám odříznout cestu!“ vykřikl David. „Běžte!“

„Šetři dechem!“ štěkla na něj Semira.

Na balvanu, který právě obíhali, zajiskřil šíp. I pronásledovatelé měli luky. Semira se otočila, kratičce zamířila a jen tak nazdařbůh vystřelila mezi pancíře mihotající se ve světle poskakujících loučí. Výkřik a zvuk padajícího těla ji ujistily o tom, že si šíp našel cíl.

Prchající trojice se konečně dostala k severozápadní rohové věži a vyběhla na svah před hlavní bránou. Jezdci, kteří by se jim snažili odříznout cestu, se prozatím neukázali. Za bzukotu šípů pěších pronásledovatelů běželi uprchlíci dolů svahem k mostu.

Po plovoucí lávce pořád přecházelo hodně lidí, unikajících z chaosem zachváceného východního břehu. David právě dorazil na molo, když se z brány palácového komplexu vyřítili Herodem vedení jezdci a po dlážděné cestě cválali k nábřeží. Za jízdy stříleli z luků. Některé šípy vlétly mezi lidi na mostě a vyvolaly další záchvat paniky.

„Pozor, Semiro!“ zvolala najednou Mysyrchan. Princezna se vyděšeně ohlédla. Právě v tu chvíli vědmino objemné tělo vběhlo mezi ni a pronásledovatele. Semira zaslechla syknutí šípu a zvuk hrotu, nořícího se do těla.

„Mysyrchan!“ vykřikla. Stará Alanka si divně povzdechla, dopadla na Semiru a srazila ji z mola. Společně se z výšky půl druhého lokte zřítily na most.

„Princezno!“ zvolal David vylekaně a seskočil k otřeseným ženám. Zároveň se je snažil ochránit před podupáním – proud uprchlíků na mostě se dal do běhu.

„Nic mi není,“ odstrčila Semira princovu ruku. „Ale Mysyrchan… pomoz mi ji zvednout!“

David měl na zachraňování staré vědmy v téhle situaci jiný názor, ale Semiřin výraz umlčel jeho námitky. Pomohli raněné ženě vstát a společně ji vlekli tlačenicí na mostě.

„Nechte mě být!“ blábolila Mysyrchan napůl v mdlobách. „Slyšíš, paní? O mne se nestarej!“

„Mlč!“ osopila se na ni Semira.

David se ohlédl. Jezdci už se blížili k molu. Princ se podíval na most a pak zpátky na jezdce a v očích se mu podivně zablesklo. Vzápětí pustil Mysyrchan a popoběhl pár kroků zpátky.

„Davide!“ otočila se za ním Semira. „Co to vyvádíš?!“

Princ pozvedl šavli a začal s ní sekat do mostu. Mladá Alanka okamžitě pochopila, co má David v úmyslu. I to, že ji bude potřebovat. Chtě nechtě musela Mysyrchan položit na most.

„Vydrž to, chůvo,“ pohladila ji po tváři, pak se rychle vztyčila a přiložila k tětivě další šíp. Bude Davida krýt a získá mu tak dostatek času pro jeho šílený, ale při troše štěstí uskutečnitelný plán.

Celý most byl vlastně řadou prámů, plujících na jakýchsi loďkách. Ty prámy byly navzájem posvazovány lany. A právě do oněch uzlů začal David zuřivě sekat. Šavle byla dobře nabroušená, provazy rychle povolovaly. Bylo jich však mnoho – jinak by nápor proudu a zátěž nevydržely…

Kopyta Herodova koně zarachotila na mostě. Široká koňská hruď rozrazila uprchlíky. Křičeli a padali do vody. Drnčící luky arsijahů ten zmatek ještě znásobily – šípy srážely nejen lidi, ale hlavně zraňovaly zvířata, která se plašila, stavěla se na zadní, kopala a shazovala do vody další a další nešťastníky.

Semira se snažila v tom šíleném zmatku udržet na nohou a pečlivě zamířit. Její první šíp Heroda minul a probodl jednu z ovcí někde za ním. Podruhé už princezna mířila lépe. Střela se zanořila begovu hřebci mezi krk a hruď. Kůň zaržál, vykopl předními nohama a dopadl na pravý bok. Herod se strašlivými kletbami

přeletěl přes severní okraj mostu a spadl do kalné vody. Silný proud ho okamžitě strhl pod most. Jeho muži s křikem seskakovali z koní a běželi na opačnou stranu. Brzy se tam vynořil a včas se zachytil okraje jedné z loděk, na nichž most spočíval. Arsijahové se ho snažili vytáhnout a on na ně řval, aby raději běželi k uprchlíkům a konečně ty hnidy zabili.

David mezitím odhodlaně, neúnavně, přímo zaslepeně sekal do provazů. Navzdory zmatku si počínal rozumně – začal na jižní straně, takže mu pomáhala i síla proudu. Most skřípal, pozvolna se poddával tlaku řeky a mezi oddělovanými pramicemi se začala rozšklebovat mezera. Když se David prosekal do poloviny, lana na severní straně mostu se už sama začala vyvlékat a praskat.

Uprchlíci na mostě pochopili, co se zanedlouho stane, a stůj co stůj se snažili probojovat na západní část trhajícího se mostu. Tím ještě znásobili chaos. Arsijahové se v tlačenici splašených zvířat a zoufalých lidí nedokázali prodrat k trojici vzácných uprchlíků, i když neváhali použít zbraně a sekali kolem sebe hlava nehlava. Semira každého z nich, který se byť jen přiblížil k Davidovi, počastovala dobře mířeným šípem.

Zapraskala poslední lana. Most se zatřásl. Lidé vříkali a padali na prkna, ti méně šťastní rovnou do řeky.

Pak David přesekl poslední provaz. Dvě pramice se od sebe hlučně oddělily. Do západní části mostu se okamžitě opřel silný proud a rychle odnášel jeho konec od pahýlu u Zlatého ostrova. Arsijahové kleli a vystřelovali za uprchlíky šípy, ale ničeho tím nedosáhli.

Lidé na Itylem unášené větvi mostu ohlušivě vříkali a potácivým krokem se snažili dostat na západní břeh, kde byla celá dlouhatánská lávka dobře upevněná. Netrvalo však dlouho a proudem nesený most se ohnul až nadoraz. Prudké trhnutí z něj smetlo další nešťastníky. Dokonce i Semira upadla a David ji zachytil až na poslední chvíli.

Ozval se pronikavý praskot, zavrzala na nejvyšší míru zatížená spojovací lana.

„Brzo se to utrhne!“ vykřikla Semira. „Musíme včas vyběhnout na břeh!“

„Ne,“ zarazil ji David a zamířil k místu, kde se most začal trhat a lámat. Hrozilo, že se dvě pramice na konci každou chvíli oddělí. A princ se rozhodl tomu pomoci. Začal sekat do lan. Lidé rychle utíkali ke břehu, až nakonec na trhajícím se konci mostu zůstali jen Semira, David a nehybně ležící Mysyrchan.

Najednou se ozvalo zapraskání a dvě pramice se nadobro odtrhly od konce mostu. Podivného, zhruba pět sáhů dlouhého voru se okamžitě chopil proud.

David dopadl zadkem na prkna a ztěžka oddechoval. Semira klesla na kolena vedle Mysyrchan. Šíp zasáhl vědmu do zad, a i když ho zpomalila vrstva tuku, vnikl hluboko. Podle zpěněné krve, která vytékala z vědminých úst, byla rána vážná – zřejmě smrtelná.

Mysyrchan otevřela oči, a když se kalným zrakem rozhlédla, na zkrvavených ústech se objevil úsměv.

„Loď, co není lodí…“ připomněla chraplavě.

„Ano, tvé předpovědi se vyplnily,“ pronesla Semira se sevřeným hrdlem. Do očí se jí draly slzy. „Ale tohle ještě nemusí být tvá smrt. Zkusíme vytáhnout šíp a…“

„Ne,“ přerušila ji Mysyrchan rázně a v baculaté dlani sevřela princeznino zápěstí. „Takhle jsem to viděla… Tohle je můj konec…“

„To neříkej! Některé věštby se nevyplní…“

„Ale tahle ano. Vezmi si… moji brašnu… Je plná užitečných věcí… A pamatuj… že ji chrání kouzla… Žádný nepřítel ti ji nevezme…“

Vědmina slova přerušil záchvat krvavého kašle. Zavalitým tělem náhle proběhla křeč a hlava v bílém šátku bezvládně klesla na prkna pramice. Semiřina ramena se rozechvěla potlačovaným pláčem. Se skloněnou hlavou hladila Mysyrchan po tváři. David se přisunul blíž a objal ji.

„Byla pro mě jako matka…“ vyrazila ze sebe Semira, opřela si čelo o princovu hruď a nahlas se rozplakala.

„Já vím,“ hladil ji David po vlasech.

Proud je unášel mezi Zlatým ostrovem a už téměř vyprázdněným západním přístavištěm.

„Ještě to neskončilo,“ řekl princ. „Herod není z těch, co se jen

tak lehce vzdávají. Pošle za námi nějakou loď.“

Brzy minuli jižní konec palácového ostrova. Jak správně předpokládali, přístaviště pod východem z begova paláce už bylo úplně prázdné. Naopak obava, že na molu budou čekat arsijahové a zasypou je rojem šípů, se naštěstí nepotvrdila.

„Měli bychom co nejdříve vymyslet, jak tuhle věc ovládat,“ zamrkala Semira a odtáhla se od prince.

„Oddělíme dvě prkna a zkusíme pádlovat,“ navrhl David.

Právě se do toho chtěl pustit, když vlevo od nich vyplula z temnoty nějakého bočního kanálu na okraji východního města velká bárka s trojúhelníkovou plachtou. Radhanité takové používali pro obchodní plavby po Chvaliském moři. Jakoby naschvál proud nesl pomalu se otáčející kus mostu přímo k ní. Na palubě lodi, do této chvíle záměrně plující potmě, se rozzářily lampy a posádka začala varovně křičet.

„Připrav se na náraz!“ varoval David svou společnici.

Kormidelník bárky však plavidlo v poslední chvíli šikovně otočil po proudu, takže náraz pramice do boku lodi byl sice dunivý, ale nezpůsobil žádné škody.

„Vezmete nás na palubu?“ vykřikl David na tmavé postavy shromážděné u zábradlí.

„Ani nápad!“ křikl na něj vousatý kapitán lodi. „Tady není místo pro nějakou lůzu!“

„Nejsme žádná lůza!“ odsekl princ. „Jsem David ben Josef, kaganův syn a po dnešku vlastně kagan Chazarské říše!“

„I kdybys říkal pravdu, chlape, nejsem si jistý, jestli nějaká Chazarská říše po dnešku ještě existuje!“ odsekl kapitán. „Vzal bych tě, kdybys měl čím zaplatit, ale očividně nemáš, takže pluj dál na těch svých vratech od maštale, nebo co to vlastně je!“

„Mám čím zaplatit!“ nevzdával se David.

„Vážně? Čím? Tou zlámanou šavlí? Zlatými knoflíky z kaftanu? Nebo nám snad nabídneš svou otrokyni? Tváří se, že každému, kdo na ni sáhne, okamžitě utrhne koule. Díky, nic takového nepotřebujeme.“

„Mám majetky v Semenderu! Jestli nás tam dovezete, nebudu šetřit odměnou!“

„Plané sliby. Už jsem se rozhodl! Buď sbohem, velevážený kagane!“

V tom okamžiku však na lodi vrzly dveře od kajuty a nad palubou se rozlehl autoritativní ženský hlas.

„Kapitáne! Okamžitě těm lidem pomozte na palubu!“

„Ale paní…“

„Poslechni, jinak si na ten vor přesedneš sám!“

Velitel lodi něco zabručel, ale vzápětí se z paluby na zbytek mostu snesl provazový žebřík. Semira obrátila pohled zarudlých očí k mrtvé Mysyrchan.

„Musíme ji tady nechat,“ položil jí David ruku na rameno.

Nic neřekla, jen přikývla, sklonila se k nebožce a stáhla z těla prastarou ošoupanou brašnu s čarodějnickým a léčitelským náčiním.

„Půjdu první,“ zašeptal David. „Jestli je to úskok, nechci, aby tě zajali a mě pak odstrčili zpátky do proudu.“

Přikývla. Princ vylezl na palubu a pozorně se rozhlédl. Posádku lodi netvořili žádní trhani, ale povětšinou spolehlivě vypadající muži v jakž takž čistém oblečení. David kývl na Semiru a pomohl jí vylézt nahoru.

Námořníci při pohledu na necudně oděnou divoženku zabručeli. Uprchlíci si toho však nevšímali, zaujala je jen žena, které vděčili za záchranu. Ta k nim přešla uličkou mezi uctivě se rozestupujícími námořníky.

Byla to žena mezi třicítkou a čtyřicítkou, ale krásu, svěžest a vznešené držení těla by jí mohla závidět leckterá o polovinu mladší dívka. Nahoru vyčesané, do složitého drdolu spoutané ryšavé vlasy odhalovaly labutí šíji. Vysokou, štíhlou postavu s výraznými ňadry halil zdánlivě prostý cestovní oděv, avšak viditelně ušitý z těch nejdražších látek.

„Vítám tě na palubě své lodi, princi Davide,“ usmála se na mladíka. „Prý to v paláci bylo zlé. Jsem ráda, že jsi vyvázl živ a zdráv.“

Kaganův syn na ni překvapeně zíral. Semiře bylo okamžitě jasné, že ženu zná. A pak jí to najednou došlo. Všechno pochopila ještě předtím, než David vyslovil její jméno:

„Ester.“

Pohledy alanské princezny a urozené židovky se spojily.

„Ty musíš být Semira, princezna z Alanie, manželka prince Judy," hádala.

„To už neplatí," odvětila Semira. „Nejsem Judova manželka. Jsem jeho vdova."

Ester nehnula ani brvou, ale dosavadní jiskření v jejích očích, které nepochybně muselo chazarské muže přivádět k šílenství, náhle pohaslo.

„Všechno mi budete vyprávět," řekla změněným hlasem. „Do Semenderu nás čeká dlouhá plavba."

Trosky mostu s Mysyrchaniným bezduchým tělem se oddělily od lodi a rychle se vzdalovaly. Semira to neobvyklé pohřební plavidlo vyprovázela nešťastným pohledem, dokud nezmizelo někde v temnotě ležící na řece. Kupeckou bárku unášel proud jednoho z ramen itylské delty směrem k Chvaliskému moři a červenavá záře požáru hltajícího Chazarán pozvolna pohasínala někde za její zádí.

Herod právě s číší vína v jedné a pečeným jehněčím stehnem v druhé ruce dohlížel na překládání zlatých hřiven a celých vodopádů stříbrných jarmaků z masivních truhlic do kožených sedlových vaků, když se ve dveřích říšské pokladnice objevil Mašíd. Beg na něj pohlédl a už podle vyděšeného výrazu v tarkanově obličeji a nejistého kroku věděl, jaké zprávy mu přináší.

„Takže vám utekli," zamumlal s plnými ústy.

„V pobřežním rákosí asi pět verst dolů po proudu jsme našli ten kus mostu," hlásil Mašíd a snažil se nedívat do Herodových hadích očí. „Ležela na něm mršina princezniny služebné, ale po princi a Alance nikde ani stopy…"

„Předpokládám, že jste důkladně prohledali břeh, hm?"

„Ovšem, veliký begu. Několik honů oběma směry. Je tam všude mokrá půda, takže bychom jejich stopy nepřehlédli. Ale nenašli jsme nic."

„Takže vůbec nevíme, kde teď jsou," zavrčel Herod a dopřál si hluboký doušek vína. „Mohli vystoupit na břeh někde výš a odstrčit pramici zpátky do proudu, dokud sama neuvázla na místě, kde jsme

ji našli…“

„Taky mě to napadlo, veliký begu. Skupiny jezdců s loučemi pořád pátrají podél řeky…“

„Anebo je tady horší možnost,“ uvažoval Herod nahlas, jako by Mašída vůbec neslyšel, „že je vzala na palubu některá z uprchlických lodí a v tuhle chvíli už směřují deltou k moři.“

„Mám vyslat pátrací lod?“

Herod se nadechl a zavrtěl hlavou. „Jaký by to mělo smysl? Prchajících lodí plula na jihovýchod celá flotila. Museli bychom prohledat všechna ramena delty, všechna podpalubí. Marná snaha. Trvalo by to možná celé dny a my hned ráno odjíždíme.“

„Hned ráno?!“

„A co sis myslel? Že budeme čekat na příjezd barbarů? Svjatoslav určitě cválá za námi. Dokonce jsem zvažoval okamžitý odjezd – mohlo by se totiž stát, že za úsvitu už budou Kyjevané a jejich prašiví spojenci na dohled Chazaránu. Ale riskneme to. Všichni potřebujeme aspoň pár hodin odpočinku. Tím spíš, že je před námi dlouhá cesta.“

„Veliký begu,“ začal Mašíd pokorně, „není už nejvyšší čas, abys nám řekl, kam nás vlastně povedeš a jaké máš plány?“

Herod zamyšleně přikývl. „Ano, možná je načase, aby se to muži dozvěděli. Ráno vyrazíme přímo na západ. A pak se obrátíme na sever.“

Velitel arsijahů překvapeně zamrkal. „Ale… myslel jsem, že pojedeme na jih, případně na východ…“

„To je příliš předvídatelné. A zbabělé. Jenže my neutíkáme, Mašíde. My se snažíme zachránit zbytek Chazarské říše. Proto zamíříme k Donu.“

„Do Šarkilu, pane?“

„Do Šarkilu. To bude naše základna. Z ní ovládneme celé povodí Donu až k poloostrovu Taman. Tarkan vládnoucí v Kerči a Samkarši je sice křesťan a zřejmě se bude po rozpadu říše chtít poklonit Řekům, ale my už ho přesvědčíme, aby zůstal věrný dědici rodu Bulanovců. Vytvoříme tak úplně novou Chazarskou říši. Možná menší, ale stejně mocnou.“

S každým dalším Herodovým slovem se Mašídovi víc a víc

rozšiřovaly oči.

„To je velkolepý plán, pane, ale k jeho uskutečnění ti nebude stačit těch pět set arsijahů a zhruba dvě stě vojáků, kteří k nám přeběhli z chazaránské posádky. Potřebuješ skutečné vojsko…“

„A co myslíš, proč jsem riskoval návrat do Chazaránu?“ ušklíbl se Herod a ukázal na muže, kteří vyprazdňovali truhlice se státním pokladem. „Snad sis nemyslel, že všechno to zlato, stříbro a klenoty prostě rozdělím mezi muže? To pusť z hlavy. Celý poklad použiju na verbování žoldnéřů.“

„Ale kde je vezmeš, veliký begu?“

„Přece ve stepích za Donem,“ pronesl Herod zlověstně, usrkl doušek vína a ledabyle hodil číši do prázdné truhlice. „Je načase, abych po letech konečně navštívil své příbuzné.“

Mašíd se nezmohl na jediné slovo, protože mu hrůza, která na něj padla z begových slov, sevřela hrdlo jako tlama krvelačné šelmy.

Semiru probudil žaludek stoupající do krku. Setřásla ze sebe zbytky neklidných snů a rychle se posadila na prostém, nepříliš pohodlném lůžku na podlaze lodní kajuty. Ester spala zády k ní na širokém lehátku. Tulily se k ní dvě děti, chlapec a děvčátko ve věku zhruba deset a osm let. Princezna si uvědomila, že ji něco tíží okolo pasu. Sklonila pohled a v mihotavém světle houpající se lucerny spatřila Davidovu ruku. Tvrdě spal a možná ani sám nevěděl, že ji ve spánku objal.

Jenže Semira neměla kdy se zabývat zvláštními pocity, kterými ji naplňovala princova blízká přítomnost. Nevolnost způsobená kolébáním lodi se vrátila. Princezna chvíli nasucho polykala a pokoušela se uklidnit rozbouřený žaludek, jenže pak pochopila, že se jí to nepodaří. Vysmekla se zpod Davidovy ruky, rychle vstala a naboso vyběhla z kajuty. K okraji paluby dorazila na poslední chvíli a nahlas se vyzvracela přes zábradlí. Slyšela syčivý smích tlustého kormidelníka, zřejmě jediného bdícího muže na lodi, ale bylo jí to srdečně jedno.

Zrovna když křeče jakž takž ustaly, vrzla za ní dvířka kajuty.

„Poprvé na moři, že?“ zeptala se Ester.

Semira zakašlala, odplivla si, mezi prsty se vysmrkala, otočila se a svezla se po zábradlí na zadek. Krásná židovka se k ní naklonila a podala jí džbán s čistou vodou. Princezna si nejdřív vypláchla ústa a pak se trochu napila.

„Uhodla jsi," odvětila chraplavě. „Doteď jsem se plavila jen po řece Terek doma v Alanii. V rybářském člunu. Vlastně vidím moře poprvé v životě. Kdyby mi nebylo tak špatně, určitě bych se kochala jeho krásou a velikostí."

Kupecká bárka teprve před chvílí vyklouzla z ústí říčního ramene a vyplula na zvlněnou hladinu vnitrozemského Chvaliského moře. Na východě právě vycházelo slunce a jeho ohnivé světlo se rozlévalo po hladině, takže to vypadalo, že plují záplavou žhavého kovu. Z ostrého světla vystupovaly malé roztroušené ostrůvky, ale také další uprchlická plavidla, vynořující se z delty Itylu a obracející se na jih. I kormidelník Esteřiny bárky otočil loď přídí na polední stranu a probouzející se námořníci obrátili šikmé ráhno na vysokém stěžni tak, aby rozvinutá plachta zachytávala mírný větřík.

Pluli se zeleným pobřežím na pravoboku. Moře bylo jako obvykle klidné, ale loď se přece jen houpala víc než na řece. Semira změnu okamžitě vycítila; proto bylo probuzení tak nepříjemné.

„Modlím se k bohům," promluvila a položila džbán s vodou na prkna vedle sebe, „aby to byla jen mořská nemoc."

„A co jiného by to mělo být?" zeptala se Ester.

„Přece těhotenství," vzhlédla k ní Semira. Zároveň si vzpomněla na věštbu, v níž jí Mysyrchan předpověděla dítě. Že by to přišlo tak brzy?

„S kým?"

Princezna se zachmuřila. Když spolu večer před usnutím s Ester krátce mluvili, připadala jí jako inteligentní žena. Teď se ale ptala jako hlupačka.

„Jak »s kým«?" podívala se jí do očí, krásných i bez líčidel. „Ptáš se, jako bys nevěděla, kdo jsem. S Judou jsem sice strávila jen jedinou noc, svatební, ale při mém štěstí…"

Ester se zvláštně usmála. „A se žádným jiným mužem jsi nespala?"

Semira začínala být podrážděná. „Nevím, jaké máte zvyky v

Chazaránu, možná tam opravdu souložíte každý s každým, jak se vám zachce, ale já jsem kromě Judy…“

„Uklidni se,“ přerušila ji Ester chlácholivě. „Asi ti mé otázky připadají nemístné, nebo dokonce hloupé. Dovol, abych ti to vysvětlila. Nejdřív tě ale chci o něco požádat.“

„Jistě,“ přikývla Semira už klidněji.

„Buďme k sobě otevřené, princezno. Určitě o mně víš víc než jen to, že jsem vdova po bohatém chazarském kupci. Víš, proč mě zpráva o Judově smrti zarmoutila očividně víc než tebe, hm?“

„Jistěže vím,“ přikývla Semira po chvíli. „Byla jsi jeho milenkou. Celý Chazarán si o tom vyprávěl.“

„Milenkou, ano,“ přisvědčila Ester a oči jí nenápadně zvlhly. „I když se mi to slovo ani trochu nelíbí. Milenka je osoba, ke které si chlap občas přijde vybouřit tělesné pudy. Jenže mezi mnou a Judou bylo něco víc. Alespoň z mé strany. Ano, milovala jsem ho…“

Ester se musela odmlčet, protože ji přemohl žal, který až do této chvíle hrdě odháněla. Sevřela si horní část nosu mezi palcem a ukazováčkem, tlačíc si špičky prstů do vnitřních koutků očí.

„Abys rozuměla,“ přerušila Semira tíživou odmlku, „necítím vůči tobě nenávist. Není ve mně ani špetka žárlivosti. Musela jsem se vdát za Judu, protože se tak dohodli můj otec a kagan Josef. Ale nic jsem k němu necítila. Ne že bych ho považovala za nehodného ženské lásky, ale prostě jsem ho nestihla poznat, až do konce pro mne byl cizím člověkem. Takže jsme nebyly sokyně, Ester. A už vůbec jimi nejsme teď. Jsme jen dvě ženy na útěku, které spojuje skutečnost, že je osud svedl dohromady se stejným mužem. Chci tím říct, že můžeš mluvit upřímně a ve mně to nevzbudí žádné vášně.“

Ester si protřela oči, nadechla se a zvedla hlavu.

„Jsem ráda, že to vidíš takhle,“ řekla. „Takže ti můžu prozradit, že jsem s princem sdílela lože víc než dva roky. Celou tu dobu naplňoval mé lůno semenem. A přece jsem neotěhotněla, i když mému nebohému manželovi jsem porodila dvě děti, takže jsem nejspíš úplně zdravá. Navíc vím, že jsem nebyla jedinou Judovou milenkou, i když se to přede mnou snažil utajit. Dostal se pod sukně několika urozeným dvořankám a určitě nenechal v klidu ani

palácové služky a otrokyně. Přes to všechno nezplodil ani jediného levobočka. Chápeš, co tím chci říct? Abys s ním otěhotněla po jediné noci, musel by se stát zázrak.“

Semira na ni udiveně zírala.

„Takže mou nevolnost způsobilo jen houpání lodi?“ dostala ze sebe po chvíli.

„Jsem o tom přesvědčená. Pokud jsi nespala s jiným mužem, můžeš být klidná – určitě nečekáš dítě.“

„Jenže tu věc o Judovi museli vědět i další lidé u dvora. Přinejmenším kagan Josef. Navzdory tomu snil o zplození následníka.“

„Možná měl v úmyslu se o to postarat osobně,“ ušklíbla se Ester. „Anebo tím chtěl pověřit některého z dalších synů. To se ti žádný z vezírů nebo velmožů na Zlatém ostrově nepokusil dostat mezi stehna? To by mě vážně překvapilo. Jediný člověk, od kterého bych takové jednání neočekávala, je David.“

„Proč myslíš?“

„Musím ti to vysvětlovat? Jsi bystré děvče, určitě sis toho všimla taky. David je takový… čestný.“

„To je,“ přikývla Alanka zamyšleně. „Nejdřív mi to připadalo jako nedostatek. A vůbec, považovala jsem ho za slabocha. On ale není ani slabý, ani zbabělý.“

„To určitě není. Je jen rozumný – přinejmenším rozumnější a rozvážnější než jeho bratři. Ale to neznamená, že by mu chyběla odvaha. Koneckonců, sama ses o tom včera večer přesvědčila. Z vašeho vyprávění o útěku z paláce jsem pochopila, že ti vlastně zachránil život.“

„Ano, zachránil,“ potvrdila Semira nepřítomně.

Ester na ni zkoumavě pohlédla a vševědoucně se usmála. „Už vím, proč jsi zůstala k Judovi chladná.“

„Cože?“ vrátila se Alanka myslí na zem.

„Jen si to přiznej. Vidím to na tobě. Mnohem častěji tvá mysl – a tvé srdce – ubíhá k Davidovi. Vlastně se ti ani moc nedivím. Je to hezký mladý muž. Chybí mu vášeň a mužská dravost, která mě fascinovala na Judovi, ale možná jsou jen zasunuty někde v zákoutích jeho nitra a je potřeba je probudit. Ještě ses o to

nepokusila?“

Semira opět zúžila oči. „Už jsem ti řekla, že kromě Judy jsem v Chazaránu neměla jiného milence. Ale,“ zamrzel ji ostrý tón, který zvolila, „máš pravdu. David mě něčím přitahuje.“

„Ano, něco se v tobě probouzí, princezno. Přijmi radu od zkušené chazaránské milenky,“ židovka se při tom slově zvláštně ušklíbla, „a oddej se tomu. V téhle situaci, kdy jsme obě přišly skoro o všechno, je možnost mít po boku milujícího muže obrovským přepychem. Bylo by hloupé toho nevyužít.“

Semira přikývla, ale namísto odpovědi se zamračila a zase smrtelně zbledla.

„Myslím, že právě teď… se ve mně probouzí… něco úplně jiného…“ vyrazila ze sebe přerývaně, rychle se otočila, prostrčila hlavu mezi vyřezávanými sloupky zábradlí a zase se hlučně vyzvracela do moře.

Ester zůstala s ní a tiše odříkala židovskou modlitbu pro odvrácení chorob a nebezpečí.

„Požehnaný jsi, Hospodine, Bože náš, Králi světa, který blahem obdarovává nehodné, sešli dobro i na tuto ženu a zbav ji všeho zlého…“

Semira hlavně prosila v duchu bohy, aby ji v tomhle stavu neuviděl David. Ester totiž měla ve všem pravdu – ta zkušená žena, které ještě nedávno ležel u nohou celý Chazarán, viděla do princeznina srdce možná lépe než ona sama.

Když křeče ustaly – na jak dlouho? – zůstala Semira mlčky sedět a zhluboka oddechovala. Ano, navzdory všem hrůzám a žalu, které ji v posledních dnech a hodinách zasáhly, myslela hlavně na Davida. A vzpomínka na jeho ruku, ve spánku mimovolně ovinutou okolo jejích boků, jí byla nečekaně příjemná.

KAPITOLA OSMÁ

Popel a trosky

Brzy ráno, kdy už hvězdy pohltilo sílící světlo z východu, ale nad obzorem se ještě neobjevilo slunce, leželo na itylské deltě mlhavé šero. Velkou řeku halilo ticho, rušené jen šplouchánímvody v rákosí na břehu. Najednou však do ticha zaznělo vrzání dřevěného plátování, tiché cákání kormidelních vesel a sykot kýlů prořezávajících hnědavou hladinu. Potom se z mlhy vynořila dračí hlava s hrůzostrašně rozšklebenou tlamou. Nesl ji dlouhý prohnutý krk z vyřezávaného dřeva.

Za prvním drakkarem se z vlhké šedi vynořovaly další a další varjažské veslice. A nejen ony. Mezi zhruba sedmdesáti dračími loděmi pluly i tři tucty břichatých říčních bárek s trojúhelníkovými plachtami. Početná flotila, jaká ani na rušném Itylu nebyla k vidění příliš často, vyplula ze zamlžené noci vstříc jasnému, blankytnému úsvitu.

Navzdory až strašidelnému tichu, které lodě halilo, nebyly paluby prázdné. Muži na severských veslicích i jižanských bárkách se právě probouzeli, vstávali, protahovali si ztuhlé údy a močili přes boky lodí do řeky. Pak se s tichým mumláním shromažďovali podél okrajů plavidel a napjatě se dívali ke břehům, které pozvolna vystupovaly z protrhávajícího se šera. Bručivé hlasy šířily zprávu, že už jsou blízko cíle. Stále hustší vesnice a usedlosti na březích tu domněnku potvrzovaly.

Najednou z dlouhého drakkaru v čele flotily vzlétl táhlý hlas rohu. Houfy mužů na palubách se nedočkavě zavlnily, tiché hlasy zesílily. Každý mhouřil oči a chtěl být tím prvním, kdo zahlédne

vytoužený cíl plavby.

„Tam!“ zvolal Aljoša Kněžic na palubě Einarovy veslice a ukázal dopředu… „Vidíte?“

„Vidíme,“ přisvědčil Ilja.

Aljoša po něm hodil koutkem oka, protože se mu zdálo, že v Muromcově hlase zaslechl nevlídný tón, ale nechal to být a zase obrátil pohled před sebe.

Bohatýři se napjatě dívali, jak se před nimi vynořuje město. Rozkládalo se na obou březích. Z některých jeho čtvrtí se kouřilo a rozhodně to nebyl dým z komínů a obyčejných táboráků. Byl to kouř z požárů.

„Vidím, že naši už dorazili,“ poznamenal Jegor s hořkým pobavením v hlase.

Nebe na východě se úplně rozjasnilo a flotila definitivně vyplula do svěžího rána. Zakrátko už se lodě pohybovaly mezi zastavěnými břehy. Po levé straně měli rozlehlé město z jurt a srubů, obehnané prostými hliněnými valy, napravo se zvedaly masivní zděné hradby, nad něž vykukovaly střechy kamenných domů a vysoké věže.

„U Perunova vousu,“ zachraptěl Ilja tlumeně, víceméně sám pro sebe. Vzpomněl si, jak ho loni naplňoval úžas při pohledu na knížecí hradiště Murom, a pak ještě větší při příjezdu k Bolgaru. Zcestovalejší bohatýři mu sice slibovali, že to ještě pořád není nic proti velkým městům na jihu, ale stejně teď zíral s pokleslou čelistí. „To město je obrovské…“

„Moje slova,“ ucedil Mikula koutkem úst. „Taky jsem nikdy nic většího neviděl. Ale nechtěl jsem nic říkat, protože Jegor by hned začal trousit posměšky, naparovat se a žvanit o tom, že Cařihrad je ještě větší a že on jediný ho viděl na vlastní oči a my ostatní jsme jen zabednění, hnojem ulepení divoši z pustých lesů, kteří netuší, jak úžasné věci vytvořili příslušníci vyspělejších národů.“

Ilja se jen ušklíbl. Přesně věděl, o čem Seljanovič mluví. „Všichni bohové na Veledubu!“ ozval se Danilo, který stál na opačném boku lodi a nemohl slyšet, o čem se Muromec s Dregovičem baví. „To město snad nemá konce! Viděli jste už někdy něco tak rozlehlého a ohromného?“

„Pcha!“ zvolal Jegor okamžitě, jako by jen čekal, kdy někdo

vysloví něco podobného. „Jste jen zaostalci ze špinavých vesnic někde za kyjevskými humny! Jestli žasnete při pohledu na tuhle osadu, jak byste se tvářili pod hradbami Cařihradu? Já jsem ho viděl a říkám vám, je o dost rozlehlejší, má dvakrát vyšší opevnění a vedle jeho věží, které se dotýkají nebe, jsou ty zdejší jen obyčejné dymníky na vesnických chýších!“

„Vidíš?“ řekl Mikula a vyměnil si s Iljou chápavý, spiklenecký pohled.

Vzápětí se oba s chutí rozchechtali.

Jegor po nich střelil podezíravým pohledem. „Co je? Čemu se vy dva ťulpasové řehtáte?“

„Ničemu, báťuško, ničemu,“ vrtěl Ilja hlavou, marně přemáhaje sílící záchvat smíchu. „Jen dál vyprávěj o Cařihradu! Tvých příběhů o tom, jak jsi cestoval s kněžnou Helgou do řecké stolice, nemáme nikdy dost!“

Mikula vyprskl a Ilja se k němu chtě nechtě připojil. Jegor je chvíli zachmuřeně pozoroval a cedil skrz zuby něco nehodného křesťana, pak si založil ruce na hrudi a upadl do uraženého mlčení. Před flotilou se objevil ostrov s mohutnými hradbami zvedajícími se z kamenitých břehů. Z východního břehu k němu vedl plovoucí most. Ještě nedávno podobné posvazované pramice spojovaly ostrov i se západním městem, ale zřejmě na něm došlo k boji, protože někdo most přesekl a teď se u břehu houpal jen jeho pahýl. Nejspíš se obyvatelé bohatšího západního města pokusili odříznout přístupovou cestu nepřátelským hordám z východního břehu. Očividně jim to nepomohlo. Když flotila vplula do města, na obou stranách řeky se začali objevovat Varjagové a další příslušníci Svjatoslavovy armády a zdravili své spolubojovníky. Chazarán byl plně v kyjevských rukou.

„Tohle musí být Zlatý ostrov,“ promluvil Koščej, zatímco si pohledem přeměřoval hradby palácového komplexu. Bojaři na něj překvapeně pohlédli. Čaroděj se jen zřídkakdy zapojoval do jejich rozhovorů, takže pokaždé, když něco řekl, je to trochu zaskočilo a – z nevysvětlitelných příčin – i zneklidnilo. „Za těmi zdmi jsou sídla chazarských vládců, kagana a bega. Předpokládám, že Svjatoslava najdeme právě tam.“

S posledními slovy se obrátil k Einarovi. Konung mlčky přikývl a otočil se k posádce drakkaru, aby vydal rozkazy.

V okamžiku, kdy měděným plechem pokryté špičky nejvyšších věží zlatavě zazářily v prvních paprscích vycházejícího slunce, veslice přistála u mola a bohatýři vystoupili na břeh Zlatého ostrova.

„Hrom do toho!“ nadával Mikula, když bohatýři v doprovodu Einarovy družiny procházeli palácem a rozhlíželi se chvíli obdivnými a chvíli lačně planoucími pohledy. „Vypadá to, že jsme zmeškali vskutku velkolepý hodokvas! Možná největší, jaký kdy náš gosudar uspořádal!“

Seljanovič nepřeháněl. Na každém kroku překračovali chrápající, do bezvědomí zpité Varjagy i ostatní příslušníky kyjevského vojska, pod chodidly jim řinčely střepy z rozbitých džbánů a zničeného zařízení paláce, žlutavý pískovec i bílý mramor byly pokryty fleky od vína, zvratků i krve. Kaganovo sídlo leželo v troskách.

„Doufám, že nevychlastali všechno pití a nevyžrali veškeré zásoby,“ pokračoval Mikula v hudrání, zatímco ocelí zvonící družina stoupala po širokém schodišti.

„To sotva,“ poznamenal Danilo. „Dorazili teprve před dvěma dny.“

„Máš ponětí, co dokáží Varjagové vypít a sežrat za dva dny?“ odsekl Mikula. Uprostřed schodiště se sehnul ke spícímu Kyjevanovi, vykroutil mu z prstů objemný džbán a zamával s ním. Zevnitř se neozvalo šplouchání. Mikula převrátil nádobu dnem vzhůru – na schody vyteklo jen pár zbylých kapek. „Co jsem říkal?!“

„K čemu žranice a pijatika?“ ozval se Einar. „Důležité je, abychom ještě našli nějakou nerozdělenou kořist. Slíbili jste, že se tady budeme topit ve zlatě. A mí muži si odměnu zaslouží. Nahoře na Itylu dvakrát bojovali za Svjatoslavovy zájmy!“

„Dočkáš se kořisti, Sigmarssone, žádný strach,“ pohlédl na něj Jegor zachmuřeně. „Ani tak velké vojsko přece nemohlo vyrabovat celé město.“

„Navzdory tomu, že Chazarán je vlastně jen taková špinavá

osada?“ rýpl si Mikula.

„Přinejmenším ve srovnání s Cařihradem,“ dodal Ilja.

Jegor se na ně zamračil a nevybíravě je poslal do míst, nacházejících se pod kravským ocasem.

Podlaha trůnního sálu byla pokryta spícími muži a nepopsatelným nepořádkem, který zůstal po bezuzdné dvoudenní hostině. Postarší družiník z kmene Křivičů, který se znal s Jegorem, poslal bohatýry dlouhou chodbou ke kaganově ložnici. Tam se nad ránem odebral kníže Svjatoslav.

Velké, tepaným zlatým plechem pokryté a kupodivu nikým nehlídané dveře byly pootevřené. Zpoza nich zaznívalo hlasité sténání – jeden mužský hlas se mísil přinejmenším se dvěma ženskými. Bojaři si vyměnili významné úšklebky. Mikula strčil hlavu do mezery mezi nedovřenými křídly dveří. To, co uviděl v komnatě, jeho úšklebek proměnilo v širokánský, zuby odhalující úsměv.

„Gosudare?“ ozval se opatrně.

Vzdechy utichly. Mužský hlas podrážděně štěkl: „Řekl jsem, aby mě nikdo nerušil!“

„To věřím,“ nenechal se Mikula odbýt. „Taky bych se naštval, kdyby mě někdo rušil v náručí takových prsatých, opálených jižanek, ale asi bys měl vědět, že připlula tvá flotila. A s ní i pár mužů, které už jsi možná považoval za mrtvé. Ale klidně dokonči, co jsi rozdělal. My si mezitím najdeme něco na zub.“

„A já si vyberu odměnu za své zásluhy,“ ucedil Einar, vytáhl nůž a pokusil se jím uvolnit zlatý plech na dveřích.

Jenže v tu chvíli mužský hlas opět zahřměl komnatou. Tentokrát ne zlostně, ale radostí:

„Mikula? Mikula Seljanovič?! Krev a kosti, jsi to ty?!“

„Kdo jiný, gosudare?“ usmíval se Mikula skoro přihlouple, ale ostatní bohatýři se mu vůbec nedivili, protože i jim tohle setkání s knížetem po více než půlročním odloučení podivně rozbušilo srdce.

„U bohů, kde ses tady vzal?!“ burácel ke dveřím se blížící Svjatoslavův hlas. „Jsou s tebou ostatní? Jegor, Suchan, Kolyvan, Aljoša…“

Vzápětí se dveře prudce otevřely dokořán a v nich stanul vládce

Kyjeva, polonahý, zpocený a s hrajícími svaly, a rychle si zavazoval řemínek na očividně těsných kalhotách. Šedomodré oči přelétly houf robustních postav na chodbě a rozzářily se radostí.

„Bratři!“ vybuchl Svjatoslav, rozpřáhl ruce a začal se s bohatýry objímat. „Nevěřím vlastním očím! Už jsem myslel, že jste své kosti nechali někde v nehostinných severních lesích!“

„Někteří z nás skutečně nechali,“ potvrdil mu Jegor, kterého Svjatoslav poplácal po širokých plecích jako posledního. „Suchan Radimič, Kolyvan Vyhnanec, Divljan a Borovej z Polocka…“

„Och, opravdu?“ zvážněl Svjatoslav a ustoupil o krok vzad. „Škoda, přeškoda. Jak zemřeli?“

„Dobrou smrtí, bohatýrskou. Každý z nich. Položili životy za družinu a za záhubu toho prašivého černokněžníka Tugarina…“

„Takže jste Drakoviče nakonec dostali?“

„Věru dostali. Jen jsme ti nepřinesli jeho hlavu, i když jsme to slíbili. Ale tohle,“ ukázal Mikula knížeti hlavici svého kladiva, „je flek, který zbyl z jeho rozdrcené lebky. Všichni ti to potvrdí.“

„Museli jste zažít neslýchané věci.“

„Až ti naše příhody povyprávíme, gosudare, obviníš nás, že jsme si polovinu z nich vymysleli,“ zabručel Jegor.

„Slibuju, že nezpochybním jediné slůvko,“ zachechtal se mladý velmož. Smích se však proměnil v bolestné zasyknutí, protože pohyb tváře zvlnil čerstvou, úhlednými stehy sešitou, ale ještě ne úplně zahojenou ránu na Svjatoslavově tváři. „Mor…“

„Vidím, že ty ses taky nenudil, gosudare,“ utrousil Mikula. „Co to máš za škrábanec? Nějaká Chazarka ti odmítla dát, a když jsi ji chtěl přinutit, zabořila ti nehty do obličeje?“

„To mi udělal chazarský beg,“ cedil Svjatoslav skrz sevřené zuby. „Takovým dětským žabikuchem…“

„Doufám, že tvůj meč se do jeho hlavy zaťal hlouběji.“

„Ale hovno. Utekl mi. A kdyby jen to. Vrátil se sem do města, vymetl truhlice s kaganovým pokladem a odcválal někam na západ. Sveneld už vzal tisícovku jezdců a vyrazil v jeho stopách.“

„Takže kořist je slabá, co?“ zeptal se Einar rozmrzele.

Svjatoslav k němu překvapeně obrátil pohled, jako by si varjažského náčelníka všiml až teď.

„Podívejme se,“ podezřívavě přimhouřil oči. „Tebe znám. Anebo mě šálí zrak?“

„Nešálí,“ odvětil konung. „Jsem to já, koho jsi v Bolgaru odsoudil k smrti a pak omilostnil pod podmínkou, že půjdu bojovat na sever po boku Bragiho Halvorssona…“

„Einar Sigmarsson,“ předvedl Svjatoslav, že má dobrou paměť. „Přežil jsi bitvu s Čeremisy? Slyšel jsem, že Bragi utrpěl drtivou porážku. Prý zahynul v severních močálech…“

„Přesně tak,“ předstoupil před knížete Ilja. „A já jsem byl u toho, když vydechl naposledy. Ale mnoho jeho mužů přežilo. Tadyhle Einar zbytky helgardského vojska shromáždil a teď je přivedl sem do Chazaránu. Chtějí bojovat pod tvým velením.“

„Vlastně už bojovali,“ upřesnil Jegor. „Nahoře na hranicích jsme se připojili k Vladimarově flotile a cestou sem vítězně prošli dvěma velkými bitvami.“

„Skutečně?“ nakrčil Svjatoslav obočí. „Myslel jsem si, že v povodí už nám nic nehrozí. Kdo vám zkřížil cestu?“

„Nejdřív obránci pohraniční pevnosti nad řekou a pak chazarská flotila. Einar a jeho chlapi v obou bitvách statečně cedili krev po našem boku.“

„Jestli je to tak,“ pohlédl Svjatoslav na konunga, „pak vítej v kyjevském vojsku. Ale bez ohledu na tvé zásluhy tě musím varovat…“

„Před čím?“ skočil mu Einar do řeči. „Před lupičstvím? Za takových okolností? Rozhlédni se pozorně, kníže. Tohle celé je jedna velká loupež. Takže neplýtvej hrozbami. Teď už mezi námi není žádný rozdíl. Tady bohatýři ti potvrdili, že jsem bojoval za tvé zájmy. Proto žádám pro své muže právo kořistit ve městě jako kterýkoli jiný žoldnéř ve tvých službách. Bez osočování ze zlodějství.“

Svjatoslav se v první chvíli zamračil, popuzen takovou drzostí. Než ale stihl cokoli říct, bývalého odsouzence se zastal Ilja:

„Einar má pravdu, gosudare. To, co se stalo loni, už je promlčeno. Mnoho věcí se mezitím změnilo. Tadyhle Sigmarsson několikrát odčinil zločiny, za které jsi ho soudil.“

Mladý panovník se po delší odmlce uvolnil a pokynul

vyholenou hlavou. „Tedy dobrá. Dám na tvá slova, Muromče. Sigmarssone, jdi a najdi si odměnu za své služby. Jen dávej pozor, aby se tví chlapi nedostali do sporu s ostatními členy vojska. Krvavé potyčky o kořist teď nejsou ve městě ničím výjimečným.“

„Dám si pozor,“ usmál se Einar zlehka a přinutil se sklonit před knížetem hlavu.

Svjatoslav obrátil zrak k bojarům a obličej se mu opět rozjasnil. „Nestůjme tady jen tak nasucho, bratři. Chlastu a jídla je pořád dost. Tohle město, a hlavně tento palác, přetékají dostatkem všeho, na co si jen vzpomenete. A zatímco si budete proplachovat hrdla, povyprávíte mi, co jste v odlehlých severních končinách zažili.“

„Ještě jedna věc, gosudare,“ vzpomněl si Jegor na něco, co podle výrazu v jeho tváři nebyla právě nejpříjemnější záležitost. „Měl by ses setkat s jedním staronovým družiníkem. Ačkoli nevím, jestli ho vůbec můžu nazývat členem družiny…“ Ohlédl se. „Kde vlastně je?“

„Oddělil se někde na nádvoří,“ pokrčil Ilja rameny. „Kdo ví, co šel shánět. Víš, že se nikdy na nic neptá ani se s nikým neloučí, prostě se vytratí…“

„O kom to mluvíte?“ nerozuměl Svjatoslav.

„Našli jsme Volcha,“ nevydržel to Mikula.

„Cože?! Volcha Vseslajeviče? Vůdce mých goryničů?“

„Přesně toho.“

„Neříkali jste, že ho zhltl suwarský drak?“

„Říkali, protože jsme o tom byli přesvědčení. Jenže Volch přežil. Vysvobodili jsme ho z Tugarinova zajetí…“

„Bohužel,“ doplnil Jegor, „v tom otroctví se změnil. Drakovičova temná kouzla mu zastřela rozum. Už to není Volch, jakého si pamatuješ. Ani nechce, abychom ho tak oslovovali. Dnes je z něho Koščej.“

Údivem protažený obličej knížete odrážel absolutní vnitřní zmatek.

„Bude to dlouhé vysvětlování,“ dodal Jegor. „Navrhuju, Blahorodí, abychom se nejdřív pořádně napili. Snadněji pak uvěříš příběhu, který ti budeme vyprávět.“

„Tvé oči,“ zabručel Svjatoslav, zamyšleně se dívající do Koščejova zjizveného, bledého obličeje. „Ty jediné dokazují tvrzení tvých druhů. Ten jejich malachitový lesk, to dědictví po dávných zmejích a dlouhé linii mocných goryničů… Jsou to skutečně oči Volcha Vseslajeviče. Ale slyšel jsem, že už se tím jménem nenecháš oslovovat…“

„Ne,“ odpověděl čaroděj. „Protože já už nejsem ten muž, kterého jsi vysvobodil z otroctví a svěřil mu velení nad knížecí družinou. Nejsem vojevůdce obávané třicítky.“

„Také mi ale bylo řečeno,“ pokračoval Svjatoslav stejně ponurým tónem, „že ty sám teď vydáš za třicet goryničů. Prý jsi bez pomoci pozabíjel čeremiské náčelníky včetně samotného Vargana. A vyznamenal ses i v bojích na Itylu.“

„Proč to popírat? Ano, jsem mocnější než Volch. Mnohonásobně mocnější. Jeho magická síla pocházela z jediného úlomku Zirnytriny šupiny. Já jsem je v sobě spojil tři. Dračí moc mi tepe v žilách jako živý oheň.“

„Takový člověk, pokud ještě vůbec jsi člověk, mi může být na tomto válečném tažení hodně užitečný. Jenže ostatní bohatýři vyslovili i mnoho pochybností. A mně se zdají jejich obavy oprávněné. Prý jsi přinesl do družiny rozkol. Co na to řekneš?“

Koščej odtrhl pohled od knížete a přelétl pronikavýma zelenýma očima tváře bohatýrů, sedících na lehátkách, stolcích a polštářích u nízkých stolů v jedné z menších hodovních komnat kaganova paláce. Bojaři chtě nechtě sklápěli zraky a odvraceli pohledy a raději se tvářili, že je zajímá jen jídlo a obsah džbánů.

Koščej pohlédl zpátky na Svjatoslava a ušklíbl se.

„Rozkol? Ano, vím, že to tvrdí. Ale zeptal ses jich, čím přesně jsem ty sváry mezi ně vnesl? Pochybuju, že by ti na to dokázali rozumně odpovědět. Všechna ta podezření a obvinění, která vůči mně vznesli, jsou jen výplody jejich neznalosti a strachu. A slabosti, jež nakazila kdysi mocnou bohatýrskou družinu a která žárlí na novou, čerstvou sílu. Viděli mě opouštět po nocích tábor a hned si vymysleli, že jsem upír a chodím lovit lidi a sát jejich krev…“

„A kam tedy po nocích odcházíš?“ přerušil ho Svjatoslav.

„Všelikam,“ odvětil Koščej tajemně. „Jsem čaroděj. A lidé s

mými schopnostmi mají své cesty. Za cíli, které obyčejní smrtelníci nepochopí.“

„To není odpověď, která by mě uklidnila.“

„Gosudare…“ Koščej zvážněl a jeho hlas získal naléhavější tón. „Tobě přece může být jedno, kam po nocích odcházím a odkud se vzala krev, kterou mě jednou viděli smývat z rukou a z obličeje. Ty bys měl přemýšlet jen o tom, jak využít služebníka s mými schopnostmi. Jsem si jistý, že už ti je barvitě popsali.“

„To ano. Vyprávěli mi o tvé nezranitelnosti i o tom, že nepotřebuješ meč ani oštěp, protože ty sám jsi chodící zbraň. Jenže, abych řekl pravdu, i ve mně to vzbudilo spíš obavy než obdiv.“

„Záleží na tom? Jestli vzbuzuji strach, tím lépe. Budu ho ve tvých službách zasévat do srdcí tvých nepřátel.“

Svjatoslav, sedící na pohodlném taburetu, se nad tím vážně zamyslel. Pak se naklonil dopředu a opět se Koščejovi podíval přímo do očí.

„Myslíš to upřímně? Budeš mi sloužit? Člověk s tvou mocí přece nechce dělat někomu poskoka. Chce panovat a ovládat.“

„To má ještě čas,“ odpověděl Koščej s dalším úšklebkem. „Přijde čas, kdy za své služby budu chtít odměnu. A nebude jí jen svolení běhat po nějakém dobytém městě a drancovat domy boháčů a kupecké sklady. Budu chtít něco víc.“

„Kde mám záruku, že nebudeš chtít příliš mnoho?“

Teď to byl Koščej, kdo se naklonil blíže ke knížeti. „Díky tomu, co ve tvých službách vykonám, získáš tolik, že ti pak už ani mé přehnané požadavky nebudou připadat nesplnitelné. Prostě si řekneš, že to za to stálo.“

Svjatoslav jeho pohled pevně opětoval. „To, co mi nabízíš, by křesťané nazvali smlouvou s ďáblem. A taková dohoda se většinou obrátí proti smrtelníkovi, který ji stvrdil svou krví…“

„Jenže ty nejsi obyčejný smrtelník. Jsi Svjatoslav, velkokníže kyjevský, který před několika dny dobyl staletou Chazarskou říši. Zhltl jsi ji jako malinu, a přitom jsi sotva sesedl z koně. Někdo takový si přece může dovolit riskovat. Kdo neriskuje, nic nezíská. A ty máš velké plány, proto musíš podstoupit i velké riziko…“

„Balamutíš mě,“ přerušil ho Svjatoslav a namířil mu do obličeje

varovně vztyčený prst. „Nemysli si, že to nepoznám. Nepokoušej se mě vodit za nos. Jestli zjistím, že kuješ vlastní pikle, které jsou v rozporu s mými, rázně proti tobě zakročím. Ani ty nejsi všemocný. Najdu způsob, jak tě v takovém případě donutit k poslušnosti.“

Koščejův úsměv byl tentokrát podivně pokřivený. „Beru to na vědomí.“

„Takže žádné postranní úmysly?“

„Víš, že ti to nemůžu zaručit. Ale všechna spojenectví jsou přece taková. Každý vládce a náčelník, který se v průběhu uplynulého roku dal do tvých služeb, může mít postranní úmysly a v určitou chvíli tě zradit.“

Svjatoslav přimhouřil oči. „To je pravda. Inu… ty to alespoň otevřeně přiznáš. I to se cení. Takže ti nabízím tuhle dohodu: Dokud mi budeš věrně sloužit, neodmítnu ti žádnou odměnu – samozřejmě v rozumných mezích. Ani se nebudu zajímat, kam vedou tvé noční toulky. Za to se ale podřídíš velení Jegora Svjatogora, který zůstává velitelem bohatýrské družiny. On i já na tebe budeme dávat pozor, a jakmile se nám tvé jednání začne zdát podezřelé, zakročíme.“

„S tím se dá souhlasit,“ přikývl Koščej po krátkém zaváhání.

„Takže jsme dohodnuti. Přisedneš si k nám? Něco zakousneš, dáš si pohár vína?“

„Nemám hlad,“ odmítl čaroděj. „Chci teď vyrazit do města. V ulicích to vře.“

Svjatoslav zamyšleně přikývl. „Jak myslíš. Jdi a zjisti, jestli je situace ještě zvládnutelná. Nechci, aby se příslušníci žoldnéřských kmenů začali mezi sebou vraždit kvůli kořisti. Aspoň ne v neúnosné míře.“

Koščej kývl hlavou, otočil se, až za ním nový černý plášť zavlál, a rychlým, pevným krokem opustil komnatu.

„Nevěřil bych tomu přivandrovalci jediné slovíčko,“ odfrkl si Mikula Seljanovič, když čarodějovy kroky ztichly někde ve spleti palácových chodeb.

Svjatoslav se otočil k bohatýrům. Čelo měl svraštělé a v prstech žmoulal konce dlouhých, mastných knírů.

„A kdo tvrdí, že já mu věřím?“ zabručel a dolil si do poháru víno.

Po cestičce široké
zlatý koník běží,
na planině zdupané
černé vojsko leží.

Vojsko chána černého
krmí lačné vrány,
ač bojar, jenž pobil ho,
nemá žádné rány.

Dupe koník zlatý
jako tisíc hromů,
v jeho sedle bohatýr
spěchá rychle domů.

Doma žena samotná
po Kyjevě kráčí,
ručky, nožky bělostné
slzami si smáčí.

Mikulův hlas se zvučně rozléhal trůnním sálem a Ilja, přestože mu nedávný Koščejův výstup na chvíli zkazil náladu, se zase zeširoka usmíval. A všichni bohatýři s ním. Už dlouho neslyšeli Mikulu zpívat. Jako by s tou písní alespoň na chvíli ožily všechny staré dobré časy, kdy je ještě nepronásledovaly stíny zlých pocitů a předtuch.

V jednu chvíli si Muromec všiml, jak opodál sedící Aljoša Kněžic vstal a zamířil ke dveřím. Usmívající se tvář mu okamžitě zvadla. I když to slíbil Jegorovi a Danilovi, až doteď si s Uličem nepromluvil, nepokusil se spor urovnat. A čím déle trvalo to mlčení, tím více se prohlubovala vzájemná nevraživost.

„Ještě pořád jsi ho neoslovil, co?“ zeptal se Jegor, když viděl, jak Ilja vyprovází Aljošu potemnělým pohledem.

Muromec jen zavrtěl hlavou a zhluboka si povzdechl.

„Řekl bych, že je nejvyšší čas, synku,“ zabručel šedivý bohatýr.

„Protože někdo jiný si s ním rozumí den ode dne líp. Víš, koho mám na mysli.“

„Jistěže vím. Taky nerad vidím, jak se paktuje s tím vědmákem…“

„Tak jdi a zkus najít s Kněžicem společnou řeč. Dřív než ta zlá krev mezi vámi nakazí i zbytek družiny. Jestli to bude třeba, odpros ho. Překousni svou pýchu. Vím, že na něco takového je potřeba víc odvahy než postavit se v souboji rovnocennému soupeři, ale nikdo jiný to za tebe neudělá.“

„Máš pravdu, báťuško,“ uznal Ilja po krátkém váhání, dal si lok čisté vody, jako by mu mohla dodat odvahu, zvedl se a zamířil k dokořán rozevřené bráně dvorany.

Přijel bojar domů,
hbitě skáče z oře,
po domku se rozhlíží,
po poli i dvoře.

„Kampak ses mi poděla,
přelíbezná mladucho,
pročpak tvůj hlas radostný
nepolaská mně ucho?“

Na zápraží staré psisko
k sídlu cara štěká:
„Támhle ta tvá nevěrnice
před jiným už kleká!“

Nemusel Aljošu hledat. Kněžic stál na okraji dlouhé terasy, lemované kamenným zábradlím a honosným sloupořadím, a močil do objemného kamenného květináče, ze kterého vyrůstala střapatá palma. Když skončil, oklepal poslední kapky, zašněroval si kalhoty a otočil se, zahlédl Ilju stojícího u dveří. Na okamžik se zarazil, ale o to rázněji pak vykročil. Zjevně chtěl kolem Muromce nevšímavě projít, ale silák se mu postavil do cesty.

„Co chceš?“ zavrčel Aljoša podrážděně a o krok ucouvl.

„Promluvit si. Rozbít ten kus ledu, co mezi námi uvázl.“

„Ty bys pořád jenom něco rozbíjel. Kus ledu, přítelova ústa, stará přátelství…“

„Nechytej mě za slovo, Aljošo. To, co se stalo tam na lodi nahoře pod Kazaní, mě mrzí. Není chvíle, aby mě kvůli tomu nehryzalo svědomí. Vím, že jsi jednal v dobrém úmyslu, a já jsem se ti odměnil hlupákovou mincí. Pochop, ožralá hlava je špatný rádce…“

Zdálo se, že to Aljošu obměkčilo, ale jenom na chviličku – vzápětí zase zúžil oči a hadím pohledem se zadíval Iljovi do obličeje. „Vím, o co ti ve skutečnosti jde, Muromče. Nezáleží ti na vzkříšení našeho mrtvého přátelství. Chceš jen otupit zuby svému svědomí, nic víc.“

„Cože? Co to…“

„Omluvíš se mi, řekneš, jak tě to mrzí, jenže to mi dva zlomené zuby zpátky nepřičaruje. Ani mi to nedá zapomenout na ránu od někdejšího přítele. Těmi pár slovy, se kterými tě za mnou poslal Jegor, ten kus ledu nerozbiješ.“

Ilja cítil, jak to v něm začíná vřít, ale snažil se tu bublající horkost udržet pod pokličkou. „A co chceš víc? Mám ti snad potřetí zachránit krk, abys uvěřil, že to myslím upřímně?“

Aljoša sebou trhl, jako by ho bodl neviditelný hrot. Ustoupil o další krok a zachmuřil se. „Ach tak,“ pronesl temně. „Už chápu. Velký Muromec, drakobijce a hrdina, žádá splacení dluhu od obyčejného, řadového bojara. Zachránil jsi mi život, a proto vlastně nemám nárok zlobit se na tebe, ba ani ti něco zazlívat nebo vyčítat. Ty si vlastně teď můžeš dělat, co se ti zlíbí. Můžeš mlátit a na smrt urážet své druhy, a oni ti to nesmějí mít za zlé, protože ty jsi bohy vyvolený bohatýr. Stačí pár falešných slov o lítosti a všichni ti hned musejí podat ruku a radovat se, že ses s nimi ráčil udobřit!“

Ilja na Aljošu vyvalil oči. „Vůbec nechápu, co to tady blábolíš, Kněžici. Proč odmítáš podávanou ruku? Kdy jsme si vyměnili úlohy? Protože teď jsi to ty, kdo se chová jako pitomec. Mluví z tebe chlast, jako ze mne tehdy na lodi? Anebo ze sebe jen pliveš nesmysly, které ti nakukal holohlavý?“

Sotva to dopověděl, okamžitě pochopil svou chybu. Aljoša

zavřel ústa, zbledl hněvem, zaťal pěsti a ukročil stranou.

„Jdi mi z cesty, Muromče," zasyčel varovně. „Nejsem opilý ani nejsem něčí loutka! To tebe musel Jegor přemlouvat, abys mě vůbec oslovil! Tak mi tady neříkej, že jenom opakuju něco, co mi namluvil Koščej. Vůbec nic o něm nevíš. Nikdo z vás o něm nic neví. Kydáte na něj hnůj před samotným knížetem, a přitom nemáte představu, čím si prošel a jaké má ve skutečnosti úmysly! Uhni!"

„Počkej, Aljošo," vztáhl k němu Ilja ruku. „Tak jsem to nemyslel. Ale sám musíš uznat, že jsi pod čarodějovým vlivem. Copak to nevidíš? Vybral si tě, abys byl jeho nástrojem, čepelí, kterou rozetne družinu. Náš spor je jen začátek…"

„Nejsem žádný nástroj!" vyhnul se Ulič Muromcově ruce a jako úhoř se prosmýkl kolem něj. „A už nikdy za mnou nedolézej, slyšíš? My dva už spolu nemáme o čem mluvit!"

Ve dveřích se Aljoša skoro srazil s Jegorem, ošklivě se něj zamračil a rychle zmizel uvnitř. Ze sálu sem doléhal Mikulův hlas.

Běží bojar do dvorce,
k zemi sráží stráže,
sluhu chytí pod krkem,
k ložnici vést káže.

Žena v loži carově
přistižena pláče:
„Netrestej mě, milený!"
však meč už z pochvy skáče.

„Když mé zbraně ve stepi
boha války těšily,
vy jste se tu s carem
zrádně pelešili!"

Usekl jí nožky bílé.
„By za jiným neběhaly!"
Usekl i ručky bílé.
„By jiného nelaskaly!"

Ilja zachytil Jegorův tázavý pohled i významně pozvednuté stříbřité obočí a zahanbeně sklopil oči. „Tohle asi nedopadlo tak, jak sis představoval," zabručel.

„To vskutku ne," potvrdil starý bohatýr a přešel blíž. „Ale nevyčítej si to, synku. Slyšel jsem většinu toho, co mezi vámi zaznělo, a vím, že ty jsi hádku nevyvolal. A když se to tak vezme, vlastně ani Aljoša."

„Ne?" vzhlédl Ilja.

„Jistěže ne. Ty jsi to nepochopil? Znám Aljošu už léta a nikdy nebyl tak prchlivý, vztahovačný a urážlivý. Býval to veselý junák, který mávl rukou, když si z něj utahovali, a pozorně naslouchal, když mu něco vyčítali. Ta zlost, která z něj teď sršela, nepocházela z něj. Tu do něj někdo zasel."

Muromec zachmuřeně přikývl. „Chceš říct, že Kněžic už je úplně pod Koščejovým vlivem?"

„Obávám se, že ano. Bude lepší, když si odteď dáme pozor na oba dva."

„Měli bychom zakročit…"

„Jestli máš nějaký návrh, sem s ním."

„Ne, já jen…"

„Tak vidíš. Teď nám zbývá už jen čekat, jak se to vyvine. Zase jsme pod přímým velením knížete, takže všechno teď záleží na něm. Věřím ve Svjatoslavovu rozvahu. Snad včas rozezná hrozbu, kterou Koščej nepochybně je, a nějak to všechno vyřeší."

„Doufám, že gosudarovu soudnost nepřeceňuješ."

„Já taky. Hlavně my ostatní musíme zůstat pevní. Jestli čaroděj zlomí další z nás, běda kyjevským bohatýrům. Ech, zkusme teď na to nemyslet. Mikulovi je do zpěvu, tak aspoň dnes večer zahoďme starosti za hlavu."

Kéž by to šlo tak snadno, pomyslel si Ilja, ale poslechl a po Jegorově boku zamířil zpátky k hodovnímu stolu.

Náhle car a stráže
po komnatě dupou.
„Co to, chlape, posedlo
tvoji hlavu hloupou?!

Vražda, skutek ohavný,
poskvrnil ti čest,
teď namísto odměny
musíš přijmout trest!“

Na ta slova carova
bojar svůj meč zlomil,
družině se odevzdal,
v hanbě hlavu sklonil.

Vyvedli ho do pole,
za kyjevské brány,
setli hlavu žárlivou,
už ji klovou vrány.

Tak dopadl bohatýr,
vítěz nad zlým chánem,
místo slávy, uznání,
na kůlu hnil ránem.

V podvečer třetího dne plavby začal vanout čerstvý severovýchodní vítr. Napnul velkou plachtu, kterou mu Esteřina posádka zkušeně nastavila do cesty, a loď teď letěla vpřed dvojnásobnou rychlostí a rozbíjela vlny neklidného moře do sprškek šumící pěny. Pobřeží nebylo na dohled, slunce na západě zmizelo v temných vodách. Vidět byla jen další uprchlická plavidla z Chazaránu, směřující k jihu.

David stál osamoceně na palubě, přidržoval se silného lana spojujícího vrcholek stěžně s kladkou na levoboku a vychutnával si sílící vítr. Dlouho nemyté a nečesané tmavé vlasy ho lechtaly ve tváři, poletovaly mu kolem obličeje a každou chvíli mu zakrývaly

zrak. Vnímal vítr jako nějakou očistnou sílu a doufal, že mu konečně vymete hlavu a protřídí myšlenky, jako když rolník vezme hrst čerstvě vymláceného obilí a fouknutím oddělí zrno od plev. Už od útěku z Chazaránu se princi prohánělmozkem nezastavitelný, téměř trýznivý vír myšlenek. Chvílemi měl pocit, že kvůli němu přestává vnímat realitu. Jeho spolucestující se ho občas na něco zeptali, a když neodpověděl, opakovali otázky, zvyšovali hlas, nebo do něj dokonce museli šťouchnout, aby si jich všiml.

Byl nejvyšší čas vzpamatovat se, odfouknout plevy smutku, výčitek svědomí a pocitů viny a nechat jen zrno přítomnosti a racionálních plánů do budoucnosti. Co udělá, až konečně dorazí do Semenderu? Jak donutí přeživší představitele říše, aby se sjednotili a pokusili se ubránit před barbary alespoň bohatá města na jihu a v kavkazském podhůří? Anebo… jak se postará o Semiru?

Těsně za ním vrzly pod něčím lehkým krokem prkna paluby. Ohlédl se.

„Vítej. Tak co, už je ti líp?“ pokusil se o vlídný úsměv, ale příliš mu to nešlo.

„Nezakřikni to,“ odpověděla Semira a odhrnula si z tváře neposlušné vlasy. Hřívu jako z leštěné mědi měla sice řemínkem sepnutou na zátylku, ale vítr každou chvilku uvolňoval další a další zvlněné pramínky a metal jí je do očí. „Dnes jsem se od rána radovala, že se mi žaludek uklidnil, že už v sobě dokonce udržím i nějaké to jídlo, ale možná jsem si dělala předčasné naděje. Začalo foukat a to neklidné moře a čím dál prudší houpání lodi mi nedělá dobře. Tak jsem si aspoň vyšla na vzduch. Tady je to rozhodně lepší. Co ten vítr znamená? Blíží se bouřka?“

David přelétl obzor zkušeným pohledem člověka, který na moři není poprvé. „Pochybuju. Je to prostě jen vítr. Považuj ho za dobré znamení. Výrazně nám zkrátí cestu do Semenderu. Uleví se ti, až zase vystoupíme na suchou zem, že?“

„Jako příliš malému pstruhovi, kterého rybář hodí zpátky do potoka,“ ušklíbla se.

Chvíli se mlčky dívali na tmavnoucí moře pod vycházejícími hvězdami. Semira se přidržovala stejného lana jako David a on si plně uvědomoval její blízkou přítomnost. Vlasy jí sice nevoněly tak,

jako když ji potkával v paláci na Zlatém ostrově, ale i tak se přistihl při představě, jak do nich noří svou tvář.

„Než ses před chvilkou objevila," promluvil s mírně sevřeným hrdlem, „myslel jsem na tebe. Skoro se mi chce věřit, že jsi přišla, protože umíš číst myšlenky…"

„To opravdu neumím. Mysyrchan něco takového dokázala. Aspoň jsem měla ten dojem. Ale možná to bylo jen jejími životními zkušenostmi a tím, že dokázala odhadnout lidskou povahu a předvídat tak myšlenkové pochody."

„Je ti po ní smutno? Po pěstounce?" zeptal se a nebyl v tom ani náznak povýšenectví nebo opovržení.

„Nebyla to obyčejná chůva. Vychovávala mě od dětství, nahradila mi nebohou matku. Občas jsem se jí sice trochu bála, hlavně když začala s těmi svými kouzly a věštbami, ale… i tak mám pocit, jako bych přednedávnem ztratila oba dva rodiče."

David si povzdechl. Zrno se zase ztrácelo pod nánosem plev. „Taky se nedokážu vzpamatovat z toho, co se stalo. Drásá mě pocit viny za otcovu smrt. Možná jsem ho mohl zachránit…"

„To je nesmysl," přerušila ho. „Kdyby ses mu snažil pomoct, Herod by vás zabil oba. Takhle jsi přežil aspoň ty. Něco mi říká, že kagan Josef přijal smrt s úlevou. Poznání, že jeden jeho syn zahynul a druhý zradil a že Chazarán je odsouzen k zániku, ho muselo zlomit a vzít mu vůli žít dál… Odpusť, jestli jsem to řekla příliš krutě," dodala po chvíli.

„Ne, vůbec ne. Máš pravdu."

„Víš co mě mrzí nejvíc? Že jsem nemohla pochovat otcovo tělo, jak káží alanské zvyky. Když si představím, že ti prašiví divoši zneuctili jeho ostatky, že možná nabodli jeho hlavu na kopí jako válečnou trofej…" Stiskla zuby a přemohla slzy – během uplynulých nocí na palubě se už beztak vyplakala do sytosti.

„Napadlo mě to samé v souvislosti s Judou," přisvědčil David. „V poslední době jsme si s bratrem rozuměli čím dál tím míň, dokonce jsme se občas i ostře pohádali, ale takový konec jsem mu rozhodně nepřál…"

Opět se odmlčeli. Na moře padala noc. Najednou se Semira, stojící zády k Davidovi, prudce nadechla a potřásla hlavou, jako by

odháněla neodbytné, nechtěné myšlenky.

„Jen se na nás podívej," řekla skoro podrážděně. „Stojíme tady a vzdycháme jako dvojice pohřebních plaček. Jistě, naši blízcí si zaslouží uctivou vzpomínku, ale možná je načase, abychom se zadívali vpřed a přišli na lepší myšlenky."

David se musel usmát. „Souhlasím! Přesně o tom jsem uvažoval, než jsi přišla…"

„A já jsem to zamluvila dalším fňukáním. Je nejvyšší čas se vzchopit. Takže – na co jsi předtím myslel, princi?"

„Na nás," odpověděl dřív, než mu rozum zakázal mluvit příliš otevřeně. „Co s námi bude, až doplujeme do Semenderu."

„Když říkáš na *nás,*" ozvala se po chvilce tišším hlasem, otáčejíc k němu hlavu, „myslíš tím na *nás dva?"*

Nevěděl, odkud ten popud přišel, ale jak tam tak před ním stála, najednou ji objal rukou kolem boku a plochého břicha a opatrně ji k sobě přivinul. V prvním okamžiku překvapeně ztuhla a on se hned lekl a chtěl ruku odtáhnout, jenže ona mu ji vzala, přitlačila zpátky a vzápětí v jeho náruči zvláčněla a opřela si hlavu mezi jeho krk a rameno.

Srdce mu splašeně bušilo.

„Nedoufal jsem…" vykoktal chraplavě, zatímco tiskl tvář k jejím vlasům. „Myslel jsem… že obdivuješ mé bratry… a mne že považuješ za slabošského palácového…"

Zvedla ruku a přejela mu prsty po drsné, několik dní neholené tváři.

„Chvíli nic neříkej," požádala ho změněným hlasem, ve kterém nezůstala ani špetka odměřenosti, jakou cítil během každého rozhovoru v Chazaránu. „Od začátku jsem viděla, jak se na mě díváš. Asi jsem pochybovala, ale zároveň mi myšlenka na ten tvůj upřený pohled neustále vrtala hlavou. Možná i samotní bohové chtěli, aby to dospělo až sem. Všechno, co se v posledních dnech stalo, jako by směřovalo k tomu, abychom byli spolu."

Poslechl a nic neříkal. Jen se k ní ztuhle tiskl, vychutnával poddajný dotek jejího těla a vdechoval přirozenou vůni jejích vlasů. Možná v tom sblížení bylo tak trochu i vědomí všech těch ztrát a touha přesvědčit se, že člověk nezůstal na světě sám, ale na tom teď

nezáleželo.

Nad Chvaliským mořem se rozhostila noc. Na nebeské klenbě, která dívce z kavkazských údolí připadala neskutečně velká, zamrkaly hvězdy. Zavalitý kormidelník na vyvýšené zádi rozsvítil lucernu. Jeden z námořníků někde v podpalubí zpíval smutnou milostnou píseň.

David a Semira si ničeho z toho nevšímali. Ten vzájemný dotek byla jediná věc, na které teď záleželo. Až po hodné chvíli princ tiše řekl:

„Jestli vydrží tenhle vítr, zítra přistaneme v Semenderu."

„Tam ses narodil, že?"

„Narodil a strávil většinu dětství. Otcem mé matky byl semenderský tudun Móše. Velmi bohatý, velmi urozený a velmi ambiciózní muž. Už od nástupu do funkce nechtěl být jen obyčejným místodržícím. Snažil se udělat z Džidanu, nejjižnější chazarské provincie, samostatné mocnářství. Aby tomu kagan, můj otec, zabránil, vzal si za ženu Móšeho dceru. Tím se spojily dva mocné chazarské rody…"

„A ty jsi dítětem toho svazku."

„Ano. Dnes je tudunem Semenderu strýc Kaleb, matčin bratr. Určitě nám poskytne útočiště. Na chvíli budeme v bezpečí a můžeme si promyslet, co dál."

„Jenže barbaři tam přijdou za námi."

„Vím. Doufám ale, že drancování Chazaránu je na nějakou dobu zaměstná, takže budeme mít trochu času na plánování. Ó, proroci, kdyby tak byla možnost zachránit Semender před zkázou! Je to nádherné město, nejkrásnější na pobřeží Chvaliského moře – i když vlastně neleží přímo na pobřeží, ale asi čtyřicet verst proti proudu řeky Terek. Kdysi byl Semender hlavním městem Chazarské říše, věděla jsi to?"

„Ne. Co se stalo? Proč se správa přesunula do itylské delty?"

„To kvůli válkám s Araby. Před dvěma sty lety prošli Alexandrovou bránou v Derbentu a zaútočili na Belendžer. Dočista ho srovnali se zemí. Tehdejší chazarský vládce se lekl, že by podobný osud mohl postihnout i Semender, a tak raději přesunul své sídlo dál na sever, do Chazaránu. Semender však války s Araby

přežil a dál vzkvétá. Je to nejrušnější tržiště široko daleko. Jen počkej, až ho uvidíš. Obklopují ho svahy zalité sluncem a porostlé tou nejlepší vinnou révou v dalekém okolí…“

„Tak o tom náhodou něco vím. Semenderské víno je nápojem králů i u nás v Alanii.“

„Nejen tam. Všude, kam ho vozí, má velkou cenu.“

„Takže ono je hlavním zdrojem semenderského bohatství.“ Semira se najednou vesele zasmála. „Nedivím se, že jsi tam byl tak šťastný. Víno se tam určitě pije ráno, v poledne i večer.“

S těmi slovy se k němu otočila. David navzdory slabému, blikajícímu světlu na palubě postřehl šťastné záblesky v jejích očích. V tom okamžiku oba utichli, jejich objetí najednou bylo ještě intenzivnější a David se odvážil sklonit ústa k jejím rtům.

Vyrušilo je až vzdálené světlo, houpající se na mořské hladině. Semira, trochu omámená jemným, opatrným, velmi něžným polibkem, odvrátila tvář od Davida a pohlédla tím směrem.

„Co je to?“ zeptala se znepokojeně.

„Hořící loď.“

A skutečně, jak se blížili, změnilo se zpočátku nejasné světlo ve vysoko šlehající plameny. Kupecká loď, větší než ta jejich, planula a přímo před jejich očima se pomalu nořila do hlubin. Než ji ztratili z dohledu, potopila se úplně. Nikoho z posádky nezahlédli.

„Co myslíš, že se stalo?“ zeptala se Semira přiškrceně. „Piráti?“

„Anebo prostě jiná loď z Chazaránu, možná plná dezertérů, kteří si chtěli přilepšit do budoucna kořistí z kupecké bárky. Obávám se, že cestou na jih takových výjevů ještě pár uvidíme. Teď, v tomhle chaosu, se budou slétat a sbíhat všichni mrchožrouti, aby trhali kusy z chazarské mrtvoly. Ani Byrgalan, nechť Samael sežere jeho duši, určitě nezůstane stranou.“

„Byrgalan?“

„Pirátský král. Prý se snaží sjednotit všechny muslimské hrdlořezy, kteří řádí v Chvaliském moři. Říká se, že má styky v Bagdádu a drancuje chazarské lodě i naše pobřežní osady s požehnáním a podporou samotného kalifa.“

„Už si vzpomínám. Slyšela jsem o něm, ale považovala jsem to jen za zveličené báchorky…“

„Kéž by tomu tak skutečně bylo. Herod loni vyslal několik vojenských lodí, aby Byrgalana vypátraly. Vrátila se jen třetina z nich. Přeživší muži hlásili, že pirátská flotila se jim ztratila v husté změti ostrovů někde u východního pobřeží. Tam má Byrgalan hnízdo. No v téhle situaci určitě vypluje na otevřené moře a pokusí se získat svůj díl kořisti. Jestli už to neudělal. Na jihu to bude nebezpečné.“

„Já jen doufám,“ řekla Semira a schoulila se mu v náruči, „že ta hořící loď nebyla zlé znamení.“

David si tím nebyl tak jistý.

Starým Chazaránem na západním břehu Itylu se rozléhal ohlušující křik, z mnoha míst dokonce řinčení zbraní a někde ze středu husté zástavby zaznívaly pravidelné dunivé údery, jako když beranidlo naráží do pevně zamčené brány. Nad město se zvedaly kotouče dýmu z hojných požárů, tak husté, že občas zaclonily i ostré odpolední slunce.

„Nejvyšší čas zasáhnout,“ zabručel Svjatoslav, stojící na zbytku plovoucího mostu pod kamenným molem, a nasedl na koně, kterého mu právě vyvedli z paluby drakkaru. „Věci se nám začínají vymykat z rukou.“

„Bez obav, kníže,“ odvětil s ledovým klidem Koščej. „Ještě před soumrakem budeš mít zase všechno pod kontrolou.“

Také ostatní bohatýři naskočili na koně, které s sebou dopravili na lodích ze Zlatého ostrova, a společně s knížetem vyrazili po molu a dlážděné cestě, jež stoupala k velké bráně západního města.

Ilja klusal hned za Jegorem a Koščejem, s Danilem a Mikulou po boku. Za nimi šli Aljoša a Samson a pak několik tuctů dalších jezdců, které Svjatoslav během uplynulých měsíců povýšil do postavení knížecích družiníků. Mezi čerstvými bojary bylo mnoho příslušníků starých kyjevských a novgorodských kmenů, ale i Varjagové. Nechyběl Einar Sigmarsson, kterému se už také na hrudi houpala zlatá Perunova sekerka. Zdálo se, že je na ni hrdý.

Byl to dobrý pocit být zase takhle spolu a následovat hrdě se nesoucího Svjatoslava. Nezáleželo na tom, že už brzy budou čelit vážným potížím, a možná dokonce dojde k bratrovražednému boji.

Důležité bylo jen to, že knížecí družina opět vyjela pod jedním praporem. Temné pocity se alespoň na nějaký čas z bohatýrských srdcí vytratily. Dokonce zesláblo napětí mezi většinou bojarů a Koščejem. Čaroděj – aspoň to tak vypadalo – poslušně plnil Svjatoslavovy rozkazy, radil mu, byl hovornější a přívětivější a celkově měli dojem, že se v něm přece jen probudilo něco z Volcha, toho věrného knížecího pobočníka a rádce.

Muromec se cítil dvojnásob dobře, protože nadobro ustoupily bolesti v jeho útrobách, přestal každý den zvracet, ve stolici už neměl krev a tělo se mu viditelně i citelně uzdravovalo. Chlastu se stranil jako zlý běs posvátného háje, a když se všichni bohatýři po příjezdu do Chazaránu zpili do bezvědomí, druhého dne se mohl vysmívat jejich sténání a skučení a byla to vynikající zábava. I síla se mu vracela, ranní třas zmizel a už ho nepřepadávaly náhlé návaly únavy.

Zdálo se, že všechno je, jak má být.

Ale jen do okamžiku, než proklusali dokořán otevřenou bránou a vstoupili do vydrancovaného města. Iljovi okamžitě vyschlo v hrdle, a nebylo to jen z horkého, spáleninou a hnilobou zapáchajícího vzduchu.

Nejhorší bylo, že přes tu strašlivou zkázu okolo se pořád dalo rozeznat, jaké to bylo předtím, vlastně teprve před několika dny, velkolepé město. Žádné jurty, rákosové chajdy a nahrubo stlučené sruby jako na východním břehu, ale omítnuté patrové domy z cihel a kamene anebo dokonale řemeslně opracovaného, vyřezávaného a umně pospojovaného dřeva. Namísto blátivých průchodů a zahnojených dvorů dlážděné ulice a pěstěné zahrady. Terasy, sloupořadí, kanalizace, dokonce fontány.

A na tom všem ležel příkrov smrti a rozvratu.

„Milosrdní bohové…“ neudržel se Ilja a zděšeně vydechl.

„Tak tak,“ přikývl vedle klusající Mikula zachmuřeně. „Mě taky nenaplňuje hrdostí pomyšlení, že jsem na straně těch, kteří tu hrůzu způsobili. Do prdele s takovým *bohatýrským údělem.*“

Všude kolem se povalovaly mrtvoly původních obyvatel města i příslušníků Svjatoslavova vojska, kteří se navzájem povraždili v zápasu o kořist. Některé čerstvé, v ještě nezaschlých kalužích krve,

jiné už hnijící v teplém jižním ovzduší. A to nebylo všechno – jízda městem poskytla bojarům přehlídku vyražených dveří a rozbitých oken, žalostně skřípajících ve zkřivených pantech, rozházených, roztrhaných a pošlapaných šatů, rozsekaného nábytku a rozbitého hliněného nádobí. Všude se vršil nepopsatelný nepořádek. Předtím vybílené zdi teď pokrývaly černé šmouhy po požárech nebo tmavé skvrny rozstříknuté krve. Tu a tam pořád hořelo a z oken a děr ve střechách se valil kouř. Jak bohatýři pokračovali dál, v uličkách kolem nich se míhaly běžící postavy i smečky toulavých psů a nebyl mezi nimi rozdíl.

„U všech svatých, gosudare, jak jsi mohl dopustit takovou spoušť?“ hlesl Jegor rozhořčeně.

Svjatoslav se ohlédl v sedle a vrhl na něj pohled tak temný, až starý bohatýr hned zalitoval, že si na panovníka otevřel ústa.

Vzápětí však vklusali na malé náměstí a v kašně, z níž ještě pořád slabým proudem crčela voda, uviděli naházené mrtvolky zhruba půltuctů dětí ne starších než deset let. Vládce Kyjeva se u toho obludného výjevu zastavil a chvíli mlčky pozoroval malá rozsekaná tělíčka, pohupující se v růžové vodě. Bojaři čekali a poté, co Jegor schytal bolestivé šlehnutí Svjatoslavovým pohledem, se nikdo neodvážil říct jediné slovo.

„Jsme barbaři,“ řekl nakonec velkokníže do ticha, rušeného jen frkáním koní a ozvěnami vzdálených bojů v ulicích města. Zvedl hlavu a zpod poškrábaných chráničů očí na přilbici pohlédl na bohatýry. Zarazili se, protože ho ještě nikdy neviděli v tak pochmurném rozpoložení. Ta směs smutku a výčitek svědomí, smíšená s vnitřním podrážděním, ba až hněvem, je vyděsila, protože netušili, co se z ní může zrodit.

„Jen prašiví, nevzdělaní, krutí a bezohlední divoši ze severních lesů,“ pokračoval Svjatoslav. „V honbě za pomstou, kořistí a slávou jsme zničili město, proti kterému je Kyjev jen smradlavá, zaostalá díra.“

Znepokojeně se dívali, jak hněv ve Svjatoslavovi sílí a mění se až v jakousi démonickou zlobu. Skřípal zuby, až se mu svaly na čelistech vlnily. Čerstvá jizva mu na jednom místě praskla a vyronila kapku krve, ale on si toho zjevně nevšiml.

„Ale teď se neotočíme a nevrátíme,“ procedil skrz ony sevřené zuby. „Nepoběžím za kněžnou Helgou a nebudu se jí vyplakávat v klíně jako rozmazlený synáček, který poprvé zakusil hrůzy války. Pojedeme dál, na jih, a pak na západ, kam až nás drakkary a koně zanesou. Dobudeme a vypleníme další města a hlavami nepřátel, nabodnutými na kopích, vyznačíme hranice Kyjeva v dalekých krajích, kam dosud nesahaly. Budou se před námi třást v samotném Bagdádu i v Cařihradu! A vyrazíme hned zítra. Jen co to tady dokončíme. Pojeďme, bratři! Nelekejme se smrti a zkázy! I nadále budou našimi věrnými průvodkyněmi!“

Když surovým trhnutím za uzdu obrátil koně a pobídl ho směrem k hlavnímu náměstí, vyměnili si za jeho zády znepokojené pohledy. Nerozuměli tomu, co se právě stalo. Polekali se změny, která se s mladým vojevůdcem mohla stát.

„Na co čekáte?“ okřikl je Koščej, který jejich obavy očividně nesdílel a spoušť kolem hodnotil chladným, téměř lhostejným pohledem. „Pojeďme udělat pořádek!“

Podle velké šesticípé hvězdy nad hlavním vchodem si domysleli, že impozantní budova, tyčící se nad náměstím, je židovský chrám. Z jeho vysoko umístěných oken vyletovaly šípy a dopadaly do houfu zuřivých Varjagů, kteří jakýmsi masivním trámem bušili do zamčené brány synagogy. Ještě divočejší boj probíhal na opačné straně náměstí, kde druhá početná skupina Severanů čelila hordě divoce vyjících jezdců. Ta se zjevně snažila probojovat ke chrámu a pomoci tak svým soukmenovcům, zabarikádovaným uvnitř.

Svjatoslav se dlouho nerozhlížel. Bleskově vyhodnotil situaci, tasil meč a pobídl koně do rychlejšího klusu. Také bohatýři pozvedli zbraně a vyrazili za ním. Na pokyn knížete zaječely útočné rohy. Jejich hlasy se spojily, odrazily se od vysokých domů okolo náměstí a jejich ohlušující ozvěna rázem zadusila válečnou vřavu. Její zbytky zanikly v rachotu kopyt a řinčení bohatýrských pancířů. Varjagové útočící na synagogu i čelící kočovnickým jezdcům se překvapeně ohlíželi a třeštili oči na vlající Svjatoslavův prapor s Perunovou sekerou a dvouhlavým božským ptákem Simarglem.

Knížecí jízda rázně vtrhla na utichající bojiště a rozrazila houfy přítomných mužů. Dunění provizorního beranidla ztichlo, déšť šípů z oken synagogy ustal a odstoupili od sebe i soupeřící bojovníci na druhém konci náměstí.

„Co se to tady, u všech bohů na Veledubu, Yggdrasilu i na nebesích děje?!“ zařval Svjatoslav ze sedla působivě se vzpínajícího koně a zablýskal na slunci runovým mečem. „Copak vám všem chazarské víno a touha po kořisti zatemnily mozky? Okamžitě všichni složte zbraně, jinak budete hned tady na místě popraveni za zradu!“

Svjatoslavův hlas se nesl náměstím jako hromobití. Rozčilené hlasy postupně utichaly. Boj úplně ustal.

„Veliký konungu!“ hrnul se ke Svjatoslavovi hromotlucký velitel Varjagů, útočících na synagogu. „Žádáme jen spravedlivé rozdělení kořisti!“

„O čem to žvaníš?“ okřikl ho panovník nevlídně. „Všechno, co mělo nějakou cenu, jste už dávno sebrali.“

„To není pravda! Městem dnes prolétla zpráva, že někdo našel zatoulaného rabína. Ten po krátkém mučení prozradil, že v podzemí synagogy je ukryto židovské zlato. Jenže banda prašivých Oguzů se dostala na místo dřív a teď jsou zavření uvnitř a nechtějí nám vydat náš podíl z pokladu!“

„Samé sračky!“ zaječel někdo z oken svatostánku. „Prohledali jsme všechny sklepy a nenašli jsme ani tolik zlata, aby to stačilo na jediný židovský prsten!“

„Lžou!“ vykřikl varjažský vůdce. „Chtějí si všechno nechat pro sebe. Konungu, žádám tě, abys ty zkurvené šoustače ovcí okamžitě…“

Muž nedomluvil. Svjatoslav si během jeho drzé, zpupné řeči vyměnil krátký, významný pohled s Koščejem a kývl hlavou. Čaroděj okamžitě pobídl koně ke kolohnátovi. Varjag v jeho rukou neviděl žádnou zbraň, a proto držel hlavu vztyčenou a neměl v úmyslu nechat se zastrašit. Koščej se však najednou naklonil v sedle a ruku, bleskově proměněnou v dračí tlapu s kovovými drápy místo prstů, mu vrazil přímo do obličeje. Ostré hroty vnikly přes oči do Varjagova mozku a okamžitě ho usmrtily. Koščej ho nenechal

upadnout. Zapřel se ve třmenech, nečekanou silou zvedl třesoucí se tělo do výšky dobrého lokte a mocně švihl druhou rukou. Z té uprostřed pohybu také vylétly ostré drápy a proťaly mužovo hrdlo. Bezhlavé tělo dopadlo k nohám Koščejova koně, zatímco vousatá hlava zůstala nabodnutá na kovových hrotech. Na dlažbu pršela krev. Všichni na to civěli s otevřenými ústy a ticho se ještě prohloubilo.

„Ještě někdo," zařval Svjatoslav, „mě chce o něco *žádat?!*"

Jak jinak, nikdo se neozval.

„Dobrá," přikývl vládce Kyjeva. „A teď, když jste konečně zavřeli ty své drzé tlamy, mě dobře poslouchejte. Rabování končí. Měli jste několik dní na to, abyste vyčenichali všechno cenné, co v Chazaránu zůstalo. Jestli má kdokoli z vás pocit, že jsem mu nedal příležitost nahrabat si bohatou kořist, ať se ozve. No tak? Kdo nedostal, co mu patří? Čekám!"

Všichni se dívali na Varjagovu hlavu nabodnutou na Koščejových drápech a mlčeli jako vši v kožichu.

Svjatoslav spokojeně pokýval hlavou. „Okamžitě ukončíte všechny spory a souboje o zbytky kořisti a připravíte se na zítřejší odjezd. Vyrážíme na jih. Vybrané tři tisícovky mužů se mnou poplují na dračích lodích do města Semender. Dobudeme ho a pak potáhneme na západ podél kavkazských úpatí. Na hranicích Alanie se setkáme s vámi ostatními, kteří zítra pod velením emíra Ahmeda koňmo vyrazíte na jihozápad, napříč stepí přímo k zemi Alanů. Cestou budete plenit všechny menší chazarské tábory, pevnosti, osady a města. Společně pak dobudeme Alanii a nakonec ovládneme povodí Donu od poloostrova Taman až k pevnosti Šarkil. Tím Chazarská říše přestane existovat a každý z vás se vrátí domů jako hrdina a bohatý muž! Takže kdo jede zítra se mnou?!"

„Já jedu!" vykřikl nějaký smělý muž v bohatýrských řadách. Okamžitě se k němu přidali všichni ostatní. Náměstí zahřmělo nadšeným pokřikem.

„Kyjééév!" zařval Jegor s mečem nad hlavou a všichni bojaři se k němu přidali, ohlušivě lomozíce zbraněmi.

Koščej mávnutím ruky shodil Varjagovu hlavu z drápů a ostré čepele se zase změnily v obyčejné prsty.

„Gosudare,“ ozval se Jegor nesměle, když se za triumfálního provolávání vraceli zpátky k itylskému břehu, „můžu se na něco zeptat?“

„Jistě,“ přisvědčil Svjatoslav, i když byl pořád zachmuřený a napůl nepřítomný, plný vlastních temných myšlenek.

„Když ty budeš velet flotile, Ahmed jezdcům a Sveneld někde na západě pátrá po kaganově pokladu, kdo tady zůstane jako chazarský místodržící? Ve městě přece musí zůstat kyjevská posádka a…“

„Nemusí,“ přerušil ho Svjatoslav. „Nikdo tady nezůstane. Proč taky? Chazarán už zítra nebude existovat.“

„Cože?“ zachraptěl Jegor a také ostatní bohatýři si vyměnili užaslé pohledy.

„Už jsme ho tak jako tak zničili,“ procedil Svjatoslav skrz zuby. „A já nechci, aby tady po nás zůstaly tyhle ubohé ruiny a připomínaly všem, co budou v budoucnosti plout po Itylu, kyjevské řádění. Dnes v noci město spálíme na popel. Východní i západní čtvrť, dokonce i paláce na Zlatém ostrově. Srovnáme to všechno se zemí. Když zkáza, tak dokonalá.“

Jegor neskrýval zděšení nad tímto rozhodnutím, ale neodvážil se cokoli namítnout. Viděl, jak se ve Svjatoslavově obličeji potlačovaný zármutek mění v hněv a krutost, a správně vytušil, že navzdory svému postavení knížecího pobočníka by se snadno mohl stát terčem vojevůdcova zuřivého výbuchu.

Ilja klusal za zaraženým Jegorem a v hlavě se mu rojily temné myšlenky. Dobré pocity, které ho hřály u srdce krátce před vjezdem do města, byly nadobro pryč. Obával se, že už se možná nikdy nevrátí.

KAPITOLA DEVÁTÁ

Hlas srdce

„Kouř nad městem,“ řekla Semira přiškrceným hlasem. „U ducha samotné Kulbadagus, čarodějka měla pravdu…“

„Cože?“ zeptal se David nepřítomně. Stál zády k ní a rukama svíral palubní zábradlí tak pevně, jako by se ho pokoušel zlomit nebo utrhnout.

„Mysyrchan. Předpověděla to. Při věštění měla vidinu města zachváceného požárem. Myslela jsem si, že mluví o Chazaránu. Ale ve skutečnosti viděla Semender.“

David na to nic neřekl, jen se dál zachmuřeně díval ve směru plavby.

Brzy ráno radhanitská bárka dosáhla ústí řeky Terek, vplula do něj a vyrazila proti proudu. Město Semender leželo zhruba čtyřicet verst ve vnitrozemí; od pobřeží ho oddělovaly rozlehlé močálovité lesy v říční deltě. Z paluby Esteřiny lodě byly celé dopoledne vidět jen nehostinné mokřady s vysokým rákosím a pokroucenými stromy, protkané spoustou zatuchlých vedlejších ramen. Celé versty a versty nezahlédli žádné osídlení, těmto končinám vládly jen žáby, hadi a vodní ptactvo. Ale nejen břehy byly bezútěšně liduprázdné – ani na řece za celou dobu nepotkali jedinou loď, dokonce ani rybářský člun. Davida to dost zneklidnilo. Pamatoval si, že na vodní spojnici moře s největším městem Džidanu bylo vždycky rušno.

„Kromě toho, do Semenderu už určitě dorazily špatné zprávy z Chazaránu,“ vysvětloval Semiře, nervózně se kousaje do spodního rtu. „Tak proč řeka není plná lodí s uprchlíky?!“

Odpověď na tuto otázku se před nimi objevila krátce před

polednem, když urazili zhruba polovinu vzdálenosti mezi pobřežím a Semenderem.

„Ó, Hospodine…“ zasténala zděšeně Ester, která stála nedaleko mladé dvojice. Sílící obavy jí prohloubily vrásky v obličeji a viditelně ubraly z její pověstné krásy.

Mnoho verst na západě, za pavučinou lan spojujících palubu s hlavním stěžněm, stoupal k blankytnému nebi mohutný sloup kouře.

„Co myslíš, kdo ten požár založil?“ zeptala se Semira Davida.

Ohlédl se a Alanka v jeho obličeji postřehla obrovské znepokojení, hraničící s bezmála fyzickou bolestí. Tvář měl bledší než ona při prvním záchvatu mořské nemoci.

„Jak to mám vědět?!“ odsekl podrážděně, až sebou trhla. Takhle ostře na ni ještě nikdy nepromluvil, dokonce ani během útěku z Chazaránu. Jistě, Semira tomu rozuměla – nebylo pochyb, že Semender je v plamenech, což musela být pro Davida bolestivá rána – ale přesto se princezna zarazila a podvědomě o krok ucouvla. David si toho všiml, očividně ho to zamrzelo, zhluboka se nadechl a o něco klidněji pokračoval:

„Na Semender si brousí zuby mnozí. Avarský chán ze Saríru, emír z Derbentu, širvanský šáh… A samozřejmě Arabové, ti odjakživa dychtili po chazarském bohatství…“

„Že by kalifova vojska po letech zase prošla Alexandrovou bránou a pokoušela se vyfouknout kořist Seveřanům?“

David zavrtěl hlavou. „Myslím, že tenhle útok přišel od moře, po Tereku. Proto jsme nepotkali žádnou uprchlickou loď – hádám, že útočníci nejdříve udeřili na semenderský přístav a odřízli město od řeky.“

„Na něco takového by ale potřebovali velkou flotilu…“

„Přesně tak. A na Chvaliském moři je jen jediná taková námořní síla.“

„Byrgalan,“ hlesl nedaleko stojící kapitán lodi. „Pirátský král“

David se na něj podíval. Než stihl přisvědčit, ze zádě se ozval varovný výkřik. Obrátili pohledy k zavalitému lodivodovi, který stál u páky ovládající kormidelní veslo. Ze své vyvýšené pozice ukazoval někam dopředu.

Terek putoval lužními lesy klikatě jako vodní had a radhanitská

bárka právě proplula jedním z mnoha ohybů. Za ním se objevila osada, neklamný znak toho, že močály už pozvolna ustupují a přecházejí do úrodné krajiny, která podle Davidova vyprávění obklopovala hlavní město Džidanu.

„To už je Semender, mami?“ zeptal se Esteřin desetiletý syn a bylo vidět, jak jej pohled na vesnici rozčaroval.

„Ne, mladý pane,“ odpověděl mu kapitán lodi. „To je jen nějaká rybářská osada… Přesněji řečeno – *byla*…“

„Jákobe, Rút!“ probrala se Ester z vyděšeného mlčení. „Do kajuty, okamžitě! Nevylezete odtamtud, dokud vám to výslovně nedovolím!“

„Ale mamííí…“ zkusil to Jákob, ale pod matčiným přísným pohledem ztichl, svěsil ramena a poslechl. Malá Rút beze slova cupitala za ním.

Všichni na palubě mlčky zírali na jižní břeh. I tady hořelo, ale ta hrstka prostých rákosových chýší během několika okamžiků lehla popelem – požár už dávno neměl co stravovat, proto nezahlédli žádný kouř. Pár šedivých proužků stoupalo už jen ze zčernalých pahýlů kůlů, které trčely z hladiny poblíž břehu a předtím zjevně podpíraly podlahy chýší stojících nad vodou. Z těch nezbylo vůbec nic. Semira zamračeným pohledem bloudila po břehu a snažila se vypátrat nějaký pohyb, ale ani její sokolí zrak nic nezachytil. Zahlédla jen kroužící nebo na okolních stromech posedávající mrchožrouty, zlověstný důkaz toho, že zde společně s ohněm řádila i ocel.

Jako první se vzpamatoval David. „Nařiď okamžitě otočit loď!“ pohlédl na Ester. „Musíme se co nejrychleji vrátit na širé moře. Mysleli jsme, že nám bude Džidan útočištěm, ale změnil se ve smrtící past. Musíme vyklouznout, dokud je ještě čas. Lépe řečeno, *vy* musíte. Plujte na jih, v Derbentu snad bude klidnější situace…“

Semira a Ester tázavě pozvedly obočí.

„Říkáš to, jako bys neměl v úmyslu se s námi plavit dál,“ nadhodila židovka.

„Chápeš to správně. Já hned teď vystoupím na břeh a půjdu dál do vnitrozemí. Musím se na vlastní oči přesvědčit, jaký osud postihl Semender. Žilo tam hodně mých příbuzných z matčiny strany –

jestli existuje sebemenší šance jak jim pomoci, nebo dokonce zachránit něčí život, nemůžu se jen tak otočit a utéct…“

„Prosím tě, princi, zvaž to ještě,“ naléhala Ester. „Všichni, co tady stojíme, tě považujeme za rozvážného muže. Tímto rozhodnutím ale dokazuješ opak. Nezapomínej, že jsi možná poslední Bulanovec, jediný žijící následník chazarského trůnu. To pro tebe znamená velkou odpovědnost. Neměl bys takhle lehkovážně nakládat se svým životem…“

„Cením si tvé rady, Ester, a vím, že to myslíš dobře. Ale jak správně podotkl tady kapitán, když nám tehdy u Zlatého ostrova odpíral vstup na tvou loď – možná už ani žádná Chazarská říše neexistuje. To by znamenalo, že život posledního Bulanovce už teď nemá žádnou cenu. Od této chvíle už můžu být užitečný jen jako obyčejný muž, který pomůže svým příbuzným ve smrtelném nebezpečí. Prosím, vysaďte mě na břeh.“

Zatímco Ester se tvářila nesouhlasně, Semira se dívala na Davida rozšířenýma očima. Opět z něj cítila všechno to odhodlání a smělost, které jí u něj zpočátku chyběly a které se poprvé projevily při útěku ze Zlatého ostrova. Rozbušilo se jí srdce.

„A mne taky,“ vyhrkla.

David se na ni zprudka podíval, černé obočí svraštělé k vráskou přeťatému kořeni nosu. „Ne, Semiro. Nemusíš to dělat. Nechci tě ohrozit. Jeď s Ester do Derbentu a jestli Bůh dá, já si tě tam najdu…“

„Jdu s tebou a hotovo,“ odsekla rázně. „Nemysli si, že si chci jen něco dokazovat. Anebo tobě. Od začátku jsem věděla, že v Semenderu má plavba končí. Chci vyrazit na západ, podél Kavkazu až domů do Magaše. I já mám příbuzné, jejichž životy jsou ohroženy. Myslíš, že se nenažraní kyjevští barbaři nebudou chtít přesvědčit, co je pravdy na pověstech o zlatonosných kavkazských řekách? Jsem knížecí dcera, poslední dědička bojovných Achsartagovců, a chci být s Alany, až budou čelit smrtelné hrozbě.“

Princ se nadechl, aby se ji ještě jednou pokusil přemluvit, ale ona přikročila ještě blíž k němu a oči jí vzplály.

„Neplýtvej slovy, Davide. Už jsem se rozhodla. Co bych dělala v Derbentu nebo v jiné mohamedánské cizině někde na jihu? Mé

místo je jinde. U tebe a u mých soukmenovců. Ester?“ pohlédla na židovku. „Vysaďte nás oba.“

Krásná vdova pohlédla nejdřív na jednoho, pak na druhého… a potom s povzdechem přikývla. Pochopila, že jakékoli přemlouvání by nemělo smysl. Navíc na něco takového neměli čas. Přikázala nasměrovat bárku ke břehu. Kapitán, celý rozradostnělý, že paní ukončila jejich plavbu vstříc hořícímu městu, okamžitě poslechl a začal křičet na půltucet mužů, kteří tvořili posádku.

Na okraji osady vybíhalo do proudu dlouhé dřevěné molo, jakoby zázrakem nedotčené požárem. Loď k němu se zaduněním přirazila. Semira si mezitím zavěsila k boku Mysyrchaninu brašnu, na záda toulec doplněný šípy z lodní výzbroje a k opasku pochvu se šavlí. David si vzal svou arsijažskou čepel, ukořistěnou v chazaránském paláci, a na záda si hodil vak se skrovnými zásobami jídla.

Ale v okamžiku, kdy se naposled otočili k Ester, aby jí poděkovali a rozloučili se, nad řekou náhle zazněl signální roh. Polekaně sebou trhli, jako by do stěžně bárky práskl blesk z čistého nebe.

„Loď!“ vykřikl jeden z námořníků.

Ohlédli se. Zpoza ohybu, kterým před chvílí sami propluli, se vynořila prostá veslice se čtvercovou plachtou, poháněná dvacítkou vesel. Na palubě byly zhruba dva tucty mužů. Ti při pohledu na kupecké plavidlo začali nedočkavě pokřikovat a mávat zbraněmi.

„To je Byrgalanův znak!“ zvolal David, když na rozvinuté plachtě rozeznal mohamedánský půlměsíc nad dvěma zkříženými arabskými meči. „Piráti!“

„U všech proroků, kde se tady tak najednou vzali?!“ zaúpěl kapitán.

„Museli číhat v jednom z bočních ramen,“ odsekl David a rychle se otočil k Ester. „S vesly jsou rychlejší. Neunikneme jim. A i kdyby, odřízli nám cestu zpátky k moři. Víš, co to znamená.“

Ester zakolísala, jako by se o ni pokoušely mdloby. Všechno, co zbylo z jejího dřívějšího přepychového života, bylo tady na lodi – a teď se musela vzdát i těch ubohých zbytků.

Neváhala však déle než tři údery srdce.

„Jdu pro děti," rozhodla a otočila se. „Všichni na břeh! Zkusíme se schovat v močálu!"

„Vezměte i zbraně, chlapi!" křikl na vyplašené námořníky David. „Doufám, že tu sebranku zdrží rabování lodi, ale musíme počítat i s pronásledováním a bojem."

„Přineste všechny šípy, které najdete v podpalubí," přikázala Semira, přešla na pravobok obrácený k řece a vytáhla z toulce na zádech opeřenou střelu. Pirátská veslice se rychle blížila, hlasitě cákajíc vesly. Hrdlořezové na palubě nedočkavě vyli – kvůli Byrgalanovu příkazu hlídkovat na řece se nemohli přidat k drancování v Semenderu, což pro ně muselo být obrovské zklamání. Teď si nedostatek kořisti chtěli vynahradit alespoň vypleněním plavidla z Chazaránu.

Semira pozvedla luk, krátce zamířila a pustila tětivu. Šíp v ladném půloblouku přelétl nad kalnou hladinou Tereku a dopadl mezi pokřikující piráty na veslici. Jeden z nich se zapotácel, padl tváří dopředu a mezi vesly žbluňkl do řeky. Piráti na okamžik ztichli.

A vzápětí se rozkřičeli ještě hlasitěji a zuřivěji. Vesla nabrala svižnější tempo.

„Teď jsi je vážně naštvala," vytkl jí David. „Bylo to nutné?"

„Aspoň jich je o jednoho míň," odvětila a přiložila k tětivě druhý šíp. „Myslíš, že nás nechají jen tak odejít? Otroci jsou taky cenná kořist. Půjdou po nás tak jako tak, uvidíš."

Luk zazvonil, střela se mihla nad řekou a v šiku na veslici se objevila mezera, jak se další zasažený pirát zhroutil po zádech mezi veslaře.

„Můžeme jít," řekla Semira s křivým úšklebkem a rychle se otočila.

Ester s dětmi, kapitán a šest členů posádky mezitím vylezli z lodi. I David a Semira seskočili na molo a rozběhli se ke břehu. Do opuštěné bárky za nimi se neškodně zabodlo několik šípů.

Proběhli zlověstně tichým spáleništěm, zahaleným puchem spáleniny a počínajícího rozkladu – mezi ubohými zbytky chatrčí se povalovaly rozsekané, šípy prošpikované a ohořelé mrtvoly vesničanů. Ester se snažila dětem zakrýt oči, ale David ji nešetrně

popadl za rameno.

„Je-li vám život milý, nezastavujte se!“

Přikývla, oči plné slz, nadzvedla si dlouhou sukni a pobídla Jákoba s Rút.

Na nízkém vršku za osadou se David a Semira krátce ohlédli. Pirátská veslice už přirazila k molu a muži nedočkavě přelézali na palubu radhanitské bárky, slídíce po kořisti. Robustní velitel je ale okřikl, vybral deset po zuby ozbrojených mužů a ukázal za uprchlíky.

Semira opět vložila do luku šíp, krátce, ale pečlivě zamířila a pustila tětivu. Navzdory značné vzdálenosti se skoro trefila. Střela se zarazila do mola snad píď před velitelovýma nohama. Vystrašeně uskočil a vzhlédl. Zachytili ozvěnu jeho zlostných, štěkavých rozkazů. Určených deset mužů vyrazilo napříč spáleništěm.

„Šetři šípy,“ popadl David Semiru za loket, když znovu sáhla do toulce. „Ještě se nám budou hodit. Určitě dostaneš příležitost střílet na menší vzdálenost.“

Podívala se na něj a přikývla. Otočili se a rychlým klusem následovali malý Esteřin průvod. Za nimi se rozléhalo pomstychtivé pokřikování pirátů – v tuto chvíli ani nepřipomínalo lidské hlasy, ale spíš štěkot divokých psů, kteří právě vyrazili na lov.

Stezka, na kterou narazili hned za osadou, je vedla do nitra dusného bažinatého lesa, mezi zrádná blata a slepá říční ramena plná zatuchlé vody. Jenže pronásledovatelé ji našli také a jejich hlasy se rozléhaly lesem čím dál zřetelněji. Navíc Jákob a Rút nezvládali rychlé tempo dospělých a brzy začali vzlykat a zakopávat únavou. I břichatý kormidelník už hlasitě lapal po dechu.

„Nezpomalujte!“ zavrčel David. Když se ohlédl přes rameno, měl dojem, že mezi stromy už zahlédl rychle se pohybující postavy.

„Děti už nemůžou,“ uťala Semira. Zastavila se, otočila a zase pozvedla luk. „Ty prašivé mořské krysy nás dřív nebo později dostihnou. Musíme se jim postavit v boji. Raději hned teď, dokud ještě máme dost sil.“

David se otočil na ostatní. Slyšeli Semiřina slova, ale očividně nesdíleli její odhodlání. Namísto toho vystrašeně sklopili zrak a

přidali do kroku, funícího lodivoda nevyjímaje. Princ jim to nevyčítal, nevynadal jim do zbabělců. Byli posádkou kupecké lodi, neměli bojové zkušenosti.

„Zůstali jsme tady sami dva, Semiro," oznámil Alance netrpělivě. „Neblázni, tohle nemá smysl. V přímém boji proti těm zabijákům nemáme šanci. Pojď! Vymyslíme něco lepšího."

„Zdá se ti, že zbývá čas na vymýšlení jiných plánů?" zabručela a vytáhla z toulce šíp. Skrz změť stromů už skutečně viděli přibíhající piráty.

„Získáme ho."

„Jak?"

„Ukryjeme se. Podívej, támhle končí les a začíná třasovisko. Vlezeme do rákosí."

„Budeme se muset brodit vodou. To nás ještě víc zpomalí."

„Ale nezůstanou po nás stopy. Piráti se budou muset rozdělit."

Semira vrhla pohled naznačeným směrem. Les tam byl skutečně světlejší a za posledními stromy se vlnilo rákosové moře. Povolila tětivu a přikývla. „Jestli se rozptýlí, líp si s nimi poradíme. Pobijeme je jednoho po druhém."

„Přesně to jsem měl na mysli."

Dostihli ostatní a v běhu jim bleskově vysvětlili svůj plán. Skupinka sešla ze stezky. Brzy nechali stromy za sebou – před nimi se rozprostírala širošírá, vodou zatopená rovina, skrývající se pod kobercem vysokánského rákosí. Bez otálení sestoupili do nevysoké vody a vklouzli do vlnícího se porostu. Vodní traviny jim sahaly až nad hlavy. Kapitán vzal malou Rút na ruce. Jákobovi sahala voda až po prsa, ale Ester mu pomáhala, doslova chlapce táhla za sebou.

Po několika sázích se Semira zastavila a ohlédla se k lesu. Piráti si všimli, že uprchlíci odbočili, a pustili se za nimi. Brzy už i oni seskakovali do vody a s kletbami se prodírali hustým rákosím. Semira zaslechla chraplavý hlas jejich velitele – nařizoval mužům, aby se rozdělili. Usmála se sama pro sebe úsměvem vlčice.

„Jdi!" přikázala tlumeným hlasem Davidovi. „Já počkám tady. Ty se schovej o kus dál."

Podíval se jí do očí. Na dohadování neměli čas. A tak ji jen spěšně, ale vášnivě políbil a beze slova zmizel v rákosí.

Semira pozpátku, se šípem na tětivě, vklouzla do husté změti vysokých vodních travin.

Hladina, zčeřená brodícími se uprchlíky, se rychle uklidnila.

„Aby ti židi navěky žrali v pekle Šajtánovy sračky!“

Dva piráti, jeden ozbrojený lukem se šípem přiloženým k tětivě, druhý s tasenou šavlí v ruce, se brodili stojatou vodou a zbraněmi rozhrnovali rákosí. Rychle se vzdalovali od svých druhů. Velitel rozdělil družinu na dvě dvojice a dvě trojice a přikázal jim v rozestupech pročesat močál. Chtěl stůj co stůj vypátrat uprchlíky z kupecké bárky.

„Zatímco si ostatní dělí kořist z lodi, my se tu musíme plahočit zasraným močálem a hledat ty krysy,“ pokračoval v láteření muž se šavlí. „K čemu nám asi budou? Otroků jsme si v osadách u řeky nachytali víc než dost…“

„Velitel se jim chce pomstít,“ odpověděl lukostřelec. „Zabili dva z nás.“

„A koho to sere? Sotva jsem ty dva znal. Jejich chyba, že nedávali pozor a nechali se trefit židovským šípem…“

„Zavři už konečně zobák,“ zavrčel střelec netrpělivě a trochu se přikrčil. „Koukni, tady je polámané rákosí.“

Muž se šavlí ztichl a podíval se pozorněji. Musel uznat, že jeho kumpán má bystrý zrak.

„Prošli tudy,“ řekl tišším hlasem. „Možná jsou nablízku…“

V houštině vpravo od nich zadrnčela tětiva. Vysoké stonky se zakolébaly v závanu vzduchu, zvlněného opeřením střely. Zblízka vystřelený šíp zasáhl lukostřelce do krku tak silně, že se zastavil až o pírka. Muž vyvalil oči a bez jediné hlásky se svalil do vody.

„Blíž než si myslíš, svině,“ sykla Semira a bleskově přiložila k tětivě druhý šíp, který do této chvíle svírala v zubech.

„Máme je!“ zařval druhý pirát. „Tady jsou! Všichni sem!“

Byla to jeho poslední slova. Šíp ho zasáhl do hrudi, prošel koženým kabátcem a proklál mu srdce. Šavle vypadla z ochablých prstů a žbluňkla do vody. Muž vychrlil proud zpěněné krve a svalil se na bok.

Semira se nezdržovala vytahováním šípů z mrtvol. Stačila jí hrst

střel, kterou vyškubla z lukostřelcova toulce a nacvičeným pohybem ji zasunula do vlastního. Vzápětí už se brodila pryč, řídíc se pokřikováním přibíhajících pirátů.

Mrtví se v posledních křečích houpali na hladině a voda kolem nich rychle tmavla krví.

David slyšel křik a teď v duchu prosil Hospodina, aby ochránil Semiru. Dřepěl v hustém rákosí a z vody mu vyčnívala jen hlava. Když nablízku zaslechl hlasy a cákání spěchajících nohou, nadechl se a ponořil se až po oči.

Piráti volali na své druhy, kteří před chvíli křičeli na poplach. Odpověď ale nepřicházela. David to považoval za dobré znamení. Navzdory tomu ho v duchu bodla výčitka, že souhlasil se Semiřiným plánem a nechal ji samotnou někde v močálu. Pak si ale uvědomil, že je v boji možná schopnější než on. Ne možná; určitě. Zbytečně jím lomcovala mužská potřeba chovat se jako ochránce…

Nepřátelé se blížili. David pod hladinou pevně sevřel rukojeť šavle a trochu se otočil. Skrz hustou změť vysokých travin zahlédl robustního piráta s vyholenou hlavou a zlatým kroužkem v uchu. Za ním se objevil druhý, také ozbrojený arabským mečem, a vzápětí třetí, nesoucí v ruce těžký oštěp. Zároveň si však princ všiml i něčeho jiného. Jen několik pídí od jeho obličeje zčeřil hladinu vlnivý pohyb.

David ztuhl hrůzou.

Rákosím se proplétal vodní had – nad hladinu vykukovala jeho trojúhelníkovitá hlava s rozeklaným jazykem vystřelujícím z tlamy. Pohyboval se rychle a plaval přímo k Davidovi. Prchal před třemi piráty, kteří právě rychle přecházeli kolem princova úkrytu. Mladíkovo tělo obsypala husí kůže a nebylo to studenou vodou. Nesnášel hady. Když tiše syčící plazí hlava připlula na píď k jeho tváři, musel ze všech sil zatnout zuby, aby nevykřikl.

I v tom návalu hrůzy však dostal nápad. Nápad, který od něj vyžadoval veškerou odvahu i sebezapření.

Volaje v duchu Boha a všechny strážné anděly, bleskově pohnul rukou.

Na zašplouchání z blízkého houští se tři piráti polekaně otočili a pozvedli zbraně. V tom okamžiku se však tráva rozhrnula a vylétlo z ní něco dlouhého, kroutícího se a podrážděně syčícího.

„Had!“ zařval pirát po holohlavcově boku. Vzápětí mu plaz přistál na obličeji. Chlap zaječel a v panice se svalil na záda. Voda vystříkla a hladina se zavlnila tak prudce, že zakolísal i holohlavý obr.

V tu chvíli z rákosí v gejzírech vody vyskočil tmavovlasý mladík v purpurovém kaftanu. Potácející se holohlavec stihl jen překvapeně vyvalit oči. Ve vzduchu se zableskla dopadající šavle. Arsijažská čepel se zaťala do vyholené lebky jako do tykve a zastavila se až o klenutou nadočnicovou kost. Holohlavý se ochable svalil do vody. Horší bylo, že zbraň uvázla v ráně a rukojeť vyklouzla Davidovi z prstů.

„Všichni sem!“ vykřikl třetí muž a mrštil oštěpem. David se k němu v poslední chvíli natočil bokem, takže se mu železný hrot neponořil do srdce, ale jen se otřel o hruď, přičemž odřízl jeden zlatý knoflík a zanechal na kaftanu tři palce dlouhou trhlinu.

Pirát zaklel a tasil šavli. Co bylo horší, mezitím se vzpamatoval i druhý muž – odhodil hada a začal se zvedat z vody. David věděl, že jestli ho nechá úplně vstát, je ztracen. Vyškubl z pochvy na pravém boku kinžál a zakřivenou čepel nelítostně vrazil vstávajícímu chlapovi mezi krk a rameno. Když ji vzápětí vytrhl, rána vychrlila gejzír krve.

Jenže to už k Davidovi přibíhal poslední protivník. Princ se přikrčil. Proti jeho šavli neměl s kratším kinžálem šanci přežít…

Náhle něco zasyčelo, a tentokrát to nebyl hlad. Šíp zasáhl piráta tyčícího se nad Davidem do tváře a vyrazil mu několik zubů. Chlap se zhroutil dozadu. David vrhl pohled přes rameno. Ze změti rákosí se vynořila Semira. Právě přikládala k tětivě další šíp. Princ se nepříčetně zachechtal a otočil se k pirátovi. Chlap se válel ve vodě, skučel a bublal, plival vodu i krev a snažil se postavit na nohy. David ho nejdřív sekl kinžálem do ruky, čímž ho přinutil pustit šavli. Pak ho popadl za vlasy, zvedl mu hlavu nad hladinu a podřízl ho jako ovci. Krev skropila rákosí tak silným proudem, až se rozvlnilo.

„Bože Abraháma, Izáka a Jákoba…“ vyrážel ze sebe mladík, když mu Semira padla do náruče. Také se celá chvěla. „Nechce se mi věřit, že pořád žijeme…“

„Nekřič hop…“ odtáhla se od něj. „Skolila jsem dva, ty tři, ještě pořád jich zbývá pět. A právě teď míří sem. Rychle pryč.“

David se zapřel kolenem do mrtvoly holohlavého piráta, třikrát rázně zakýval šavlí a vyškubl čepel z lebky.

„Pojďme,“ přikývl. Tvář měl smrtelně bledou, třásl se a sotva popadal dech, ale snažil se za Semirou nezaostávat.

Tělnatý kormidelník z Esteřiny lodě funěl jako kovářské měchy, a ačkoli byl celý zmáčený studenou vodou z třasoviska, ukrutně se potil. Nedokázal s ostatními držet krok, a když si v jednu chvíli vytřel štiplavý pot z očí a podíval se před sebe, namísto zad ostatních uprchlíků uviděl už jen zvlněnou oponu vodních travin.

Zaúpěl, potom zanadával a nakonec se nadechl, že zavolá na kapitána. V posledním okamžiku se ale vzpamatoval a zase vydechl. Křikem by k sobě jen přitáhl pozornost pirátů. Jejich pokřikování se rozléhalo všude kolem. Dělali hluk jako lovci, kteří se snaží vyplašit vodní ptactvo z hnízdišť v houštinách.

I když sotva lapal po dechu, nezůstával stát na místě. Brodil se dál, otíraje si chlupatým předloktím pot z lysého čela. Napadlo ho, že by měl odhodit přítěž – v ruce nesl masivní tesařskou sekeru. Na lodi ji měl vždycky po ruce, pro případy, kdy bylo potřeba na palubě něco opravit, přitesat, zatlouct hřebík nebo, i když se to stávalo jen zřídka, nouzově přeseknout lano. Ten krám jako by byl čím dál těžší – lodivod měl dojem, že vleče jednu z kamenných desek, kterou dal Bůh Mojžíšovi. Přesto sekeru nezahodil.

Ještě se mu mohla hodit.

Jak tak pohledem zoufale pátral po ostatních, najednou mu něco zabzučelo u pravého ucha. Dokonce se chtěl ohnat rukou, protože to považoval za zvuk nějakého krvelačného hmyzu z močálu. Ostré bodnutí v břiše mu však prozradilo, že to nebyl komár. Sklonil pohled.

A vytřeštil oči.

Z pupku mu trčel šíp. Štíhlejšímu člověku by hrot probodl

střeva, ale jemu se jen neškodně zachytil v silné vrstvě tuku.

Lodivod se vyděšeně ohlédl. Kvůli šplouchání vlastního objemného těla neslyšel přicházet piráty. Dva se právě vynořili z rákosí. Pohybovali se třikrát svižněji než on. Jeden z nich právě vkládal do luku druhý šíp.

„Hehe, vůbec jsi mu neublížil," chechtal se jeho kumpán, který se za chůze opíral o kopí se zvláštním hrotem ve tvaru široké zakřivené čepele. „Šíp uvázl ve špeku na tom jeho vypaseném bubnu. Střel to prase do oka!"

Kormidelník vystrašeně ucouvl a pozvedl sekeru. Piráti se jen pohrdavě ušklíbli. Lukostřelec skutečně zamířil na tlusťochův obličej a pustil tětivu. Lodivod instinktivně trhl hlavou. Šíp mu hrotem roztrhl ucho a dopadl do rákosí za ním.

„Do prdele, copak jsi slepý?" zavrčel ten s kopím. „Netrefíš na tři sáhy takovou horu masa? Předvedu ti, jak se to dělá. Takhle u nás doma v Urgenči porážíme dobytek."

S těmi slovy pirát sklonil kopí proti kormidelníkovi a vyrazil do útoku. Nešťastný lodivod se snažil vyhnout hrozivému hrotu, ale útočník byl nesrovnatelně obratnější. Ostrá špička zasáhla tlusté břicho, prohnula kůži a vzápětí ji s odporným mlaskavým zvukem propíchla. Pirát vycenil zuby a zakroutil ratištěm, otáčeje hrot v ráně. Lodivod zalapal po dechu a zasténal. Protivník zatlačil na kopí ve snaze shodit protivníka do vody.

Do tělnatého námořníka však nečekaně vstoupila pomstychtivá síla. Levačkou popadl kopí těsně pod hrotem a s bolestným vzlykem si ho vyškubl z břicha. Zároveň pozvedl pravačku s tesařskou sekerou.

„Pozor!" vykřikl opodál stojící lukostřelec a rychle sáhl do toulce.

Kopiníka útok naprosto překvapil. Ani nestihl pustit ratiště zbraně, takže když jím lodivod prudce trhl k sobě, pirát upadl přímo na sekeru. Než se stačil zvednout z vody, širočina mu dopadla na hlavu a rozsekla kožený kalpak i s lebkou pod ním.

Tehdy zadrnčela tětiva luku. Šíp probodl několik kormidelníkových brad a vnikl mu hluboko do krku. Nešťastník pustil sekeru a s chrčením se svalil na záda, čímž způsobil hotové

vlnobití.

„Prokletý tlustý parchant,“ hromoval střelec a rychle se brodil k mohutnému tělu, aby lodivoda dorazil. Cestou odstrčil mrtvolu svého druha – voda kolem jeho rozseknuté hlavy se plnila krví a chuchvalci mozku.

Na zádech ležící tlusťoch poulil oči, chrčel a dávil zpěněnou krev. Pirát vytáhl od opasku kinžál.

„Uříznu ti tu tvou prasečí hlavu,“ zavrčel a sklonil se k raněnému.

V tom okamžiku vylétla lodivodova levačka a popadla ničemu za řemen toulce, který mu křižoval hruď. Pirát překvapeně vykřikl a bleskově zabodl kinžál ze strany do lodivodova krku. Zasáhl tepnu – vytryskla krev. Kormidelník se ale pořád nevzdával. Zatímco levou rukou přitahoval zloducha blíže k sobě, pravačkou si sáhl na krk a vyškubl z něj šíp. Pirát vytřeštil oči – nemohl uvěřit, jaké je to plešaté prase houževnaté. Podruhé se rozehnal kinžálem…

Lodivod mu vrazil šíp do oka. Hrot vnikl do mozku tak hluboko, že se zastavil až o zadní část lebky. Pirát dopadl v křečích na břichaté tělo, jako by ho v okamžiku smrti chtěl naposledy obejmout.

Mohutný kormidelník pocítil obrovské zadostiučinění. Ležel v čím dál krvavější vodě a změti polámaného rákosí, díval se na rozhoupané stvoly travin na pozadí blankytně modrého nebe a v duchu prosil Hospodina, aby ochránil krásnou paní Ester a její děti.

Pak obloha najednou ztmavla a svět pohltil nečekaný soumrak.

„Tam! Běžte! Schovejte se!“ vyrážel ze sebe kapitán udýchaně. Uprostřed třasoviska se z vody zvedal nevelký ostrůvek, hustě zarostlý střapatými vrbami a olšemi. Kapitán, ještě pořád stojící po kolena ve vodě, vysadil Rút na břeh. Pak pomohl z vody i Ester a těžce oddechujícímu Jákobovi.

„Ale… co…“ otočila se Ester, když viděla, jak se kapitán vrací zpátky ke svým mužům, čekajícím v hlubší vodě.

„Pokusíme se tu bandu zastavit,“ vytáhl od opasku palcát s hrbolatou železnou koulí namísto hlavice. „Zalezte do houští. Zůstaňte zticha. Ani necekněte.“

Ester polkla naprázdno. Při pohledu na svou věrnou posádku, brodící se zpět do rákosí, jí do očí vhrkly slzy. Věděla, že ji kapitán zbožňuje a touží po ní. Nikdy by ale nevěřila, že kvůli ní bude ochoten riskovat vlastní krk. O ostatních námořnících ani nemluvě. Sevřelo se jí hrdlo…

Z močálu se zase zřetelněji ozvalo pokřikování pirátů. Přicházeli. Ester se otočila, pomohla vzlykajícím dětem na nohy a vlekla je do hustšího porostu na ostrůvku. Po chvíli našla v houští mechem a houbami porostlý vývrat. Oběhla ho a vlezla i s dětmi do prohlubně pod silným kmenem. Okolo rostly lopuchy. S trochou štěstí je velké listy ochrání před pátravými pohledy nepřátel…

Křik v močálu zesílil. Do hulákání pirátů se najednou zamíchaly hlasy kapitána a ostatních námořníků. Byly plné zoufalého odhodlání. Bojovnost však vzápětí zadusil bolestný vřískot a smrtelný chropot – naštěstí se zdálo, že na obou stranách. Lesíkem na ostrově prolétla ozvěna ocelového řinčení. Ester se přikrčila ještě víc a přivinula si děti blíž. Dlaně jim tiskla k uším, aby neslyšely hrozné zvuky z bojiště v močálu. Jákob i Rút se nezadržitelně třásli a jektali zuby – a nebylo to kvůli mokrým šatům.

Zvuky boje postupně slábly. Už se ozývalo jen pár posledních hlasů. Pak zařinčelo železo, někdo smrtelně zavyl a vzápětí se rozhostilo ticho.

Ester se nehýbala. Čekala.

Ticho netrvalo dlouho.

Někdo s cákáním vylezl na břeh ostrova. Mezi stromy zadusaly nohy. Ester se snažila rozeznat, jestli patří jednomu nebo více mužům. Usoudila, že příchozí je sám. Potácivé kroky směřovaly přímo k padlému kmeni. Ester se schoulila, jak nejvíce mohla, a dlaně přesunula dětem na ústa, aby zadusila jejich vzlykot a popotahování.

Neznámý se zastavil u vývratu – tak blízko, že kdyby se teď naklonil dopředu a podíval se za kmen, našel by je. Ester zoufale tiskla dlaně a prsty k obličejům dětí a podvědomě prosila vlastní srdce, ať se na okamžik zastaví, protože jí připadalo, že buší příliš nahlas…

„Paní…“

Navzdory chropotu ten hlas poznala. S úlevou vyhlédla z úkrytu. Přes kloboučky hub, které v hustých trsech pokrývaly trouchnivý kmen, zahlédla věrného kapitána.

„Je po všem…“ vysoukal ze sebe s námahou. Ester ztuhl úsměv ve tváři. Všimla si kapitánova bolestného výrazu i krve, která mu s každým slovem vytékala z úst. I oděv měl pokrytý mokvajícími rudými skvrnami.

Ester chtěla vyskočit, aby ho podepřela, ale v tu chvíli opodál zašustily kroky. Kapitán sebou překvapeně trhl. Varovným pohledem naznačil vdově, aby nevylézala z úkrytu. Potom pozvedl svůj zakrvavený palcát a otočil se.

„Myslel jsem, že je po tobě…“ zachroptěl.

„Po tom tvém pohlazení?“ odvětil neznámý hlas posměšně. „Musel bys praštit mnohem, mnohem silněji. Předvedu ti, jak se to dělá.“

Ester bleskově vklouzla zpátky pod kmen a pevně sevřela děti v náruči. Slyšela, jak pirát zrychlil krok. Kapitán zafuněl a vzápětí zazvonilo železo. Soupeři si vyměnili několik tvrdých úderů. Pak najednou zapraskaly kosti. Pirát vykřikl. Ester nedokázala poznat, jestli bolestně, nebo vítězoslavně. Zjistila to v následujícím okamžiku, když se na vývrat svalilo bezvládné tělo a jeho vyvrácená hlava se vytřeštěnýma očima podívala přímo na ukrytou trojici.

Ester pronikavě zaječela a Jákob a Rút, kterým v úleku pustila ústa, společně s ní.

Hlava patřila kapitánovi. Temeno měla proražené, skrz úlomky lebky se tlačil ven mozek, z nosu a z úst proudila krev.

Do mechu na kmeni těsně nad Esteřinou hlavou se zaryly špinavé prsty.

„Cha! Mám vás!“ zařval pirát, který se prudce naklonil nad úkryt.

„Utíkejte!“ vykřikla Ester a vystrčila děti z prohlubně. Sama se snažila plazením uniknout před zloduchovými šmátrajícími prackami.

„Podívejme se,“ chechtal se pirát. „Pěkná Chazarka a dvě zdravá židovská děcka. Neprolili jsme všechnu tu krev nadarmo. No tak, žádný strach, pojďte ke mně. Neublížím vám. Právě naopak. Trochu

si pohrajeme. A pak šup s vámi na otrokářský trh v Derbentu…“

Hrdlořez obkročmo přelezl kmen a krví zalepenými prsty popadl Ester za sukni. Pokusila se ho kopnout do obličeje, ale on její chodidlo srazil stranou a odměnil se jí dalším chraplavým zachechtáním.

„Nemáš se čeho bát, krasavice,“ cedil skrz vykotlané, shnilé zuby. „Určitě si vás koupí nějaký jižanský boháč. Budete se mít líp než na útěku někde v divočině…“

Popadl ji za kotníky a prudkým trhnutím ji dostal pod sebe. Ruce, kterými se ho snažila poškrábat, zarýt mu nehty do očí, bez potíží odstrčil stranou – zjevně měl s překonáváním ženského odporu při znásilňování bohaté zkušenosti.

„Ale nejdřív mi musíš zaplatit za kamarády, kteří kvůli vám chcípli v tomhle močálu,“ skoro ji omráčil svým smradlavým dechem. „Nebude to nijak vysoká cena. Neubude tě…“

Ester vyvalila oči. Ne však na piráta, ale na siluetu, která se najednou pružně odrazila od kmene za jeho zády. Ani ona, ani zloduch kvůli zvukům zápasu nezaslechli zvuk přibíhajících nohou. Pirát si uvědomil, že se s ním něco děje, až v okamžiku, kdy postava s žuchnutím doskočila těsně za něj. Překvapeně se ohlédl.

„Mor…“

Ani nedokončil kletbu. Z boku se mu do hlavy zaťala zakřivená čepel. Vytryskla krev, kolem se rozletěly vyražené zuby a pirát se v křečích svalil z Ester. Vdova se po zadku, odstrkujíc se patami od vlhké země, snažila dostat co nejdále od něj a od Davida, který třemi dalšími mocnými seknutími mořského vlka úplně znehybnil.

V panice ustupující Ester zastavil až kmen olše, do něhož narazila zátylkem. Zůstala ležet a v šoku lapala po dechu. Zpoza vývratu se vynořila přibíhající Semira. Svižně kmen přeskočila, zpomalila a opatrně prošla kolem zakrváceného Davida k židovce.

„Klid,“ konejšila ji, přestože se sama v duchu nezadržitelně chvěla. „Už to skončilo. Ti špinavci už jsou bradou vzhůru. Tenhle byl poslední. Už se nemáš čeho bát.“

„Moje… posádka…“ vyrazila ze sebe Ester.

Přicházející David zavrtěl hlavou. „Jsou mrtví. Všichni do jednoho. Obětovali své životy, aby tě zachránili.“

„Tebe a tvé děti,“ dodala Semira. „Pojďme je najít.“

Zmínka o dětech pomohla Ester definitivně se vzpamatovat. Odhrnula si z tváře mokré vlasy, chopila se podávané Semiřiny ruky a vstala.

„Pojdme,“ přikývla. Než vykročili, vrhla ještě poslední pohled na kapitánovo tělo, převěšené přes vývrat. Oči jí zvlhly a naplnily se vděkem a obdivem. Pak se ale rychle odvrátila. V téhle situaci musely jeho ostatky zůstat zde, tak jak ležely, napospas zvěři a rozkladu. Přesně jako tělo jejího manžela, poslané společně s lodí na mořské dno, anebo jako mrtvola jejího milence, pohozená někde ve stepi severně od Chazaránu.

Byla mnohonásobnou vdovou, avšak bez jediného hrobu, který by mohla skrápět slzami. Možná jí tím Bůh chtěl naznačit, aby se starala jen o ty, co přežili.

Poslechla ho a spěchala najít děti.

„Už jsi někdy předtím zabil?“ přerušila Semira tíživé mlčení, podbarvené jen syčením neochotně hořícího dřeva a vzdálenými hlasy nočních tvorů. „Myslím před útěkem z Chazaránu.“

Krátce před setměním se konečně vyhrabali z močálu na trochu pevnější a sušší půdu a našli si útočiště v hustém lese. V úvalu chráněném houštinami David s pomocí březové kůry a křesadla, které Semira našla v Mysyrchanině brašně, rozdělal oheň. Dřevo víc čadilo, než hořelo, ale i tu trochu tepla potřebovali na vysušení promočených šatů a ohřátí těl, zkřehlých v chladné vodě.

Semira čekala, že Ester a děti nebudou moci po takovém příšerném dni usnout, ale únava udělala své – jakmile si lehli, okamžitě upadli do spánku hraničícího s bezvědomím. Jen občas sebou některé z dětí trhlo ze zlého snu, ale Ester si ho okamžitě pevněji ovinula a něco mu z polospánku konejšivě zašeptala do vlasů. Semira se přitulila k Davidovi, sedícímu se zády opřenými o starou břízu. Od krveprolití v močálu spolu vůbec nepromluvili. Celou cestu pozvolna vstřebávali tu hrůzu, vzpamatovávali se ze šoku a přemáhali vnitřní chvění.

„Ne, nezabil,“ odvětil David a byla to jeho první slova po mnoha hodinách mlčení. Dokonce se ani nepomodlil svou tradiční

večerní berachu, kterou obvykle děkoval Bohu za každý další den života. „Zkus na to nemyslet…“

„To se ti snadno řekne. Na zabíjení lidí se nezvyká lehce…“

„Lukostřelkyně jsi ale zkušená.“

„To ano, ale na lidi jsem poprvé střílela až v Chazaránu, tam v zahradě.“

„Obávám se, že pokud chceme za těchto okolností přežít, nemáme prostě na vybranou.“

„Tím chceš říct, že se budeme muset v zabíjení zdokonalit?“

„Hlavně se musíme naučit, jak se s braním životů vnitřně vyrovnat. Já se už několik hodin snažím přesvědčit sám sebe, že ti lotři vlastně ani nebyli lidé, ale jen toulaví psi, škodná zvěř, kterou je potřeba utratit, aby neroznášela vzteklinu a nezpůsobovala další škody. Tím, že jsme je zabili, jsme možná zachránili hodně nevinných životů.“

„Jistě, taky si říkám něco podobného… Ale i tak bych byla nejradši, kdyby k tomu vůbec nedošlo.“

„Kdo by si to nepřál?“

Semira vycítila, že Davidovi není příliš do řeči. Netlačila na něj, nevyptávala se. U otce se naučila, že se muži nepotřebují průběžně vyplakávat ze svých starostí a bolestí, a už vůbec ne o nich obsáhle rozprávět. Potřebují čas, aby se v nich nahromadil dostatek špatných pocitů, a když už nezbude místo pro další, složí hlavu do ženského klína a vylijí je ze sebe v jednom krátkém, ale o to intenzivnějším přívalu mužských slz. Všechno, co teď pro Davida mohla udělat, bylo zůstat mu nablízku a počkat, až v něm ta přehrada konečně praskne.

„Zítra,“ přerušil nakonec odmlku, „vyrazíme na jihozápad.“

„Nechtěl jsi jít do Semenderu? Na vlastní oči se přesvědčit, že už tam není komu pomoci…“

„To bylo předtím, než jsme se dostali do téhle šlamastyky. Teď se musíme postarat o Ester. Dlužíme jí to. Ale i kdybychom jí nevděčili za záchranu našich životů nahoře v Chazaránu, nenechali bychom ji i s dětmi napospas osudu. Džidan se teď bude hemžit nejen piráty, ale taky místní lůzou. Kdejakými štvanci a lupiči, kteří se za jiných okolností skrývají v močálech a odlehlých lesích a

číhají na neopatrné pocestné. A když přijde válka a nastane rozvrat a chaos, vylezou jako potkani ze stoky a zaplaví kraj, aby slídili po svém dílu kořisti. Proto se vyhneme osadám, polím a vinicím v povodí Tereku a pokusíme se skrz divočinu obloukem dostat na kupeckou cestu, která vede ze Semenderu na jih k řece Sulak a městu Belendžer. Snad tam narazíme na nějaké chazarské uprchlíky… Možná na někoho, koho znám… Doufám, že… že moji…“ Najednou David nedokázal pokračovat. Ztěžka, rozechvěle zasténal, odvrátil pohled a ukryl tvář do dlaní. Semira věděla, že právě nastal okamžik, kdy nádoba, v níž shromažďoval svůj žal, zoufalství, ozvěny strašlivých zážitků a beznaděj, konečně přetekla. Přišla chvíle pro mužské slzy.

Nadzvedla se a objala ho kolem roztřesených ramen. Chápala, jaký to pro něj dnes musel být tvrdý úder. Po hrůzách v Chazaránu se s veškerými nadějemi upíral k Džidanu a Semenderu. A tyhle naděje se definitivně rozplynuly v nenávratnu. Nemluvě o tom, že se právě obracelo v popel jeho rodiště a životy jeho příbuzných byly ohroženy, nebo dokonce zmařeny. Paprsek světla, který mu ještě ráno pronikal do mysli a přiváděl ho na šťastnější myšlenky, pohltila oblaka černého kouře, který stoupal k nebi někde na západě.

„Nemůžu tomu uvěřit,“ zachraptěl a popotáhl. „S Chazarskou říší je nadobro konec. To, co jsme budovali skoro půl tisíciletí, nějací prašiví barbaři a krvelační hrdlořezové rozdupali a spálili během několika dní…“

„Ještě není úplně konec,“ chlácholila ho Semira, i když věděla, že ho teď neutěší. „Zůstal Belendžer na jihu i další chazarská města a osady u Donu a na poloostrově Taman. Můžeš putovat se mnou na západ, přes Alanii až k Meótskému jezeru, ke svým soukmenovcům…“

Zdálo se, že ji nevnímá. Seděl shrbený, se svěšenou hlavou a zaťatými zuby. Hleděl do země a ze špičky nosu mu odkapávaly slzy. Přitiskla se k němu ještě těsněji a políbila ho na vlhké tváře. Obrátil k ní pohled zarudlých očí.

„Přes to všechno pořád máme jeden druhého,“ pozvedla se a zlehka ho políbila na rty. „Určitě je to Boží vůle. Dal nám trochu lásky, abychom se ze všech těch hrůz úplně nepomátli…“

„Možná máš pravdu,“ přikývl David, a když se zoufalou dychtivostí opětoval její polibek, myslel na to, že té lásky budou pro vyvážení potřebovat o dost víc, protože všechny ty strašlivé události ještě určitě neskončily.

Celý následující den kráčeli na jihozápad, po cestách i necestách. Zejména po necestách. Sloup kouře z hořícího Semenderu, který měli neustále po pravé ruce, byl jakýmsi varovně vztyčeným prstem. Neustále jim připomínal, aby byli ostražití a nenechali se zmást zdánlivě čím dál vlídnější a pohostinnější krajinou.

Močály nadobro nechali za sebou; okolo přibývalo polí, ovocných sadů, zahrad a vinohradů. Spleť suchých cest, po nichž rolníci dopravovali svou úrodu, byla čím dál hustší. Oni se však úzkostlivě drželi stranou, po cestách kráčeli jen občas, většinou se kradli okraji lesů a po zřídka využívaných stezkách hlouběji v porostu.

Navzdory tomu se úplně nevyhnuli výjevům válečného běsnění. Útočníci nenechali stéblo na stéble ani v menších vesnicích, které se krčily ve vrbových, březových a olšových lesících podél četných přítoků Tereku. Sebrali všechno, co mělo alespoň nějakou cenu, chatrče spálili, starce, příliš malé děti a muže kladoucí odpor povraždili, ostatní svázali a odvlekli do otroctví. David a jeho skupinka ještě před soumrakem prošli kolem tří vydrancovaných, do základů vypálených osad. Nikde nezahlédli ani živáčka, jen večer našli skupinku otrhaných uprchlíků, jak se krčí v houští na okraji lesa. Jakmile ti ubožáci postřehli, že přicházející cizinci mají zbraně, s vyděšeným křikem a pláčem utekli hlouběji do lesa.

Kvůli dětem cestovali pomalu, i když se tři dospělí střídali v nesení malé Rút. Vzdálenost ale nebyla příliš velká, a tak ještě před večerem dosáhli oblasti jižně od Semenderu – poznali to podle toho, že sloup kouře, už pozvolna řídnoucí, teď stoupal nad pahorky severně od nich. Už byla tma, když došli k okraji vlhkého bukového lesa a před sebou uviděli údolí, zalité svitem právě vycházejícího měsíce. Jeho dnem se kroutil jeden z vodnatějších přítoků Tereku.

„Tahle říčka teče k Semenderu,“ řekl David. „Kupecká cesta do

Belendžeru už není daleko – myslím, že na ni narazíme támhle za těmi vršky na opačném břehu. Je to už jen pár hodin chůze.“

Ostatní se však nedívali na samotnou řeku, ale na protější svah. Stálo tam poměrně honosné venkovské sídlo; do tmy zářily jeho bíle omítnuté kamenné zdi a ochranná obvodová zeď. Okolní kopce byly pokryty vinnou révou, pěstovanou v dlouhých, pečlivě oddělených řádcích – návrší připomínala hlavy alanských děvčat, která si často splétala vlasy do mnoha copánků.

„Znáš to tady?“ zeptala se Semira.

„Ne. Vypadá to na jeden z menších vinařských statků,“ odpověděl David a ztuhlý obličej se mu na okamžik uvolnil – navzdory zlým okolnostem svého návratu nedokázal úplně potlačit radost z toho, že konečně vidí typický znak rodného kraje.

„Menších?“ přelétla Semira pohledem rozlehlý vinohrad.

„Jistěže menších. V těsné blízkosti Semenderu se rozkládají jinačejší vinice. Anebo alespoň rozkládaly…“ Do princova obličeje se vrátily chmury. „Obávám se, že se o ně teď nebude mít kdo starat. Réva zase zplaní. I letošní úroda bude muset shnít…“

Semira mu položila ruku na rameno. David se nadechl a zvedl hlavu. Nechtěl se zase utopit v bezútěšných myšlenkách jako včera večer. Pozorněji se zadíval na sídlo na opačném břehu. „Zdá se, že tam není živé duše. Brána v obvodové zdi je sice vyražená, ale uvnitř panuje tma. Útočníci už nejspíš odtáhli – jinak bychom určitě viděli světlo z ohňů. Zkusíme tudy opatrně projít.“

„Anebo tam můžeme počkat do rána,“ navrhla Semira.

„To se mi nezdá jako dobrý nápad,“ zavrtěl hlavou. „Piráti už možná odešli, ale může se tu potulovat místní lůza, všelijací tuláci a zloději, lidští mrchožrouti, sbírající zbytky po vlcích. Zdržovat se za těchto okolností někde na velkostatku je jako posmívat se Štěstěně…“

„Vždyť odsud hned ráno, ještě před úsvitem, vypadneme,“ držela se Semira svého nápadu. „Nebo se chceš raději zase utábořit v mokrém lese a čekat, kdy ti pod halenu vleze had anebo ti nějaký noční dravec přijde očichat obličej? Vsadím se, že i Ester bude vděčná za trochu skromného pohodlí.“

„Na mne se vůbec neohlížejte,“ odvětila židovka unaveně.

„Jediné, na čem mi teď záleží, je bezpečí mých dětí. I když… je pravda, že pořádný odpočinek na lůžku, se střechou nad hlavou, by se jim hodil. Nám všem.“

David se na chvíli zamyšleně mračil, ale nakonec přikývl. „Tak dobrá. Můžeme to zkusit. Ale nevlezeme dovnitř, dokud důkladně neprozkoumáme okolí a nepřesvědčíme se, že tady nečíhá žádné nebezpečí.“

„Přesně tak jsem si to představovala,“ přikývla Semira.

Sestoupili k říčce a bez větších potíží ji přebrodili, čeříce měsíční stříbro na klidné hladině.

„Ty počkej s dětmi tady,“ přikázal David Ester a jemně ji postrčil směrem k houští, které rostlo hned u vody. „Jestli zaslechneš cokoli podezřelého, hned se dejte na útěk.“

Vzápětí už Chazar s Alankou opatrně stoupali k bráně venkovského sídla. David svíral v dlani tasenou šavli, Semira se tradičně chopila luku a přiložila k tětivě šíp. Zhruba v polovině svahu se přikrčili za shlukem keříků a pátravými pohledy zkoumali cestu stoupající k bráně statku.

„Vidíš to samé?“ zasyčel David.

„Vidím.“ Prašná cesta v měsíčním světle připomínala bledou stuhu položenou na tmavém podkladu okolní krajiny. A na té stuze se rýsovala skvrna ve tvaru ležícího lidského těla. „Co myslíš, že je zač?“

„Zjistíme to. Opatrně!“

Cestou k tělu přišli na to, že další mrtví leží roztroušení po okolním úbočí i výše na cestě – a směrem k bráně jich přibývalo. Mrtvoly i země kolem nich byly hustě prošpikovány šípy. Semira podle jejich sklonu a směrování odhadla, že byly vystřeleny ze sídla na návrší.

„Zjevně tady došlo k urputnému boji,“ řekla.

„O tom není pochyb. Tihle chlapi se snažili dobýt statek. Narazili ale na tuhý odpor.“

„Myslíš, že jsou to piráti?“

„Kdepak. Na to jsou příliš dobře ozbrojení. Začínám mít zlou předtuchu…“ David se sklonil k jedné z mrtvol a se zafuněním ji obrátil na záda. Zachrastil řetěz, patřící k bronzovému medailonu na

nebožtíkově hrudi. Princ ho vzal do ruky a přejel palcem po vypouklém znaku. „Myslel jsem si to. Jednotky semenderského tuduna. Strýcova osobní garda. Všichni, co leží tady kolem.“

„Proč by tudunovi družiníci útočili na venkovský statek?“

„Na to je mnoho vysvětlení. Vilu mohli obsadit lupiči nebo piráti. Nebo taky ne. Možná to byla obyčejná potyčka o kořist.“

„Ale…“ chtěla Semira něco namítnout, ale zarazila se. „Ach. Chápu. V Chazaránu došlo k něčemu podobnému.“

„Přesně. V chaosu války se panovníkovy oddíly, hlavně pokud jsou žoldnéřské, můžou snadno obrátit proti svému pánovi. Hm…“ David zavětřil a vytrhl z mrtvoly šíp. „Těla ještě nepáchnou a krev v ranách je pořád trochu lepkavá. K boji došlo nejspíš dneska, možná teprve před několika hodinami.“

„Dobrá, uznávám, že přenocovat tady není rozumný nápad,“ připustila Semira. „Ale neměli bychom se i tak podívat dovnitř? Možná tam zůstal někdo, kdo potřebuje pomoc.“

„Možná,“ vzhlédl David k bráně. „Ale stejně by bylo nejrozumnější okamžitě se stáhnout a obloukem tohle místo obejít…“

„Jenže my nejsme z těch, co se chovají nejrozumněji,“ ukázala Semira zuby.

I David se křivě usmál. „To rozhodně ne. Pojďme se podívat blíž.“

Přikrčeně přebíhali klikatě od keře ke keři, od jedné terénní nerovnosti ke druhé. Nakonec se skrčili za mohutným balvanem u cesty pár sáhů před bránou. Na jeho bledém povrchu zasychaly krvavé cákance. David se jedním okem zkoumavě díval k bráně a pokoušel se prolomeným průchodem zahlédnout alespoň kus nádvoří a hlavní budovy statku. V úzkém průchodu na dvůr leželo nejvíc mrtvol. A tyhle už neskolily jen šípy – i ve slabém světle měsíce se dala rozeznat hojnost ran od mečů a oštěpů. Když útočníci vyrazili bránu, vypukl boj zblízka, muž proti muži.

„Zvláštní,“ šeptl David. „Tady už leží mrtví obou bojujících stran. Všichni ale mají stejnou zbroj.“

„Vidím. Vypadá to, jako by se tudunovi družiníci posekali mezi sebou navzájem. Asi jsi měl pravdu – byl to souboj o kořist.“

„Jiné vysvětlení nevidím. Tak či onak, obránci zřejmě ustoupili do hlavní budovy. Vila má pevně uzavřené dveře i okna.“

Zatímco David zkoumal bránu, Semira pozorným pohledem přelétla vrchní část zdi. Nikde nezachytila ani náznak pohybu. Nezdálo se jí pravděpodobné, že by obránci vily, pokud přežili, nerozestavili stráže. „Nemyslím si, že se uvnitř pořád někdo schovává,“ usoudila.

Vyklouzli zpoza balvanu a po špičkách se rozběhli po měsíčním svitem zalitém prostranství k bráně. Urazili zhruba polovinu vzdálenosti mezi balvanem a zdí, když Semiřiny citlivé uši zachytily ten tichounký zvuk.

Jako člověku, který se od útlého dětství skoro denně věnoval lukostřelbě, jí ono typické zavrzání napínaného luku nemohlo uniknout; zaslechla by ho snad i v nejzuřivějším hromobití, valícím se z kavkazských štítů. Vzhlédla a vykulila oči na tmavou siluetu, která se znenadání vztyčila nad okrajem zdi přímo nad bránou. Strážce nebyl hlupák – v podřepu na vnitřním ochozu trpělivě počkal, až přijdou blíž.

Semira stejně důvěrně znala i chvějivě drnčivý zvuk tětivy, vymršťující šíp.

„Pozor!“ vykřikla, vší silou vrazila do Davida a zároveň sama uskočila stranou.

Střela pronikavě sykla mezi nimi a zabodla se do mrtvoly, již před chvilkou minuli.

„Na zdi!“ sykla Semira na zmateného Davida, vyskočila a přikrčeně běžela zpět k jejich předchozímu úkrytu. Princ se opozdil jen o pár úderů srdce – vrhl se za balvan těsně předtím, než na něm druhá střela vykřesala sprškou jisker. Po jeho patách zůstaly na zemi dvě rýhy. Ve vzduchu vířil prach, po cestě chrastily kamínky.

Semira rychle vložila do luku šíp. Chtěla využít chvilky, než útočník vytáhne z toulce další střelu, a oplatit mu stejnou mincí, ale David ji popadl za předloktí. Tázavě se na něj podívala. Zavrtěl hlavou. „Počkej.“

Nechápala, ale poslechla. Mladík se trochu nadzvedl a zakřičel: „Šetři šípy, člověče! Nejsme nepřátelé! Nechtěli jsme tady krást, jen požádat o trochu jídla a skrovný nocleh! Jsme jen obyčejní

pocestní!“

Ode zdi se však dolů po svahu rozlévalo jen ticho.

„Kdo ví, jestli ti vůbec rozuměl,“ šeptla Semira. „Říkám ti, budeme ho muset zabít. Střílím obstojně i v takhle mizerném světle…“

Jenže v tu chvíli zaslechli strážcův hlas. Zněl mladistvě a mluvil chazarsky se zřetelným semenderským přízvukem.

„Jak mi dokážete, že mluvíte pravdu? Že nejste jen další krvelační, zrádní šakalové, jako byli ti, jejichž zdechliny se válejí všude kolem?“

„Nemáme žádné nekalé úmysly,“ dušoval se David. „Nemáme ponětí, k čemu tady dnes vlastně došlo. Řekneš nám to? Vypadá to, jako by družiníci semenderského tuduna bojovali mezi sebou. Mluvil jsi o zradě. Kdo koho zradil?“

„Do toho vám nic není,“ přerušil ho střelec ostře. „Nejste v postavení, abyste kladli otázky. Právě naopak – měli byste urychleně vysvětlovat, co jste zač a kde jste se tu vzali. Poslouchám. Máte na to jen chvilku. Pak znovu zazvoní má tětiva. Nemůžete se za tím kamenem schovávat navěky.“

David zúžil oči a potřásl hlavou nad nějakou domněnkou, která mu probleskla hlavou.

„Co je?“ zeptala se ho Semira tlumeně.

„Jeho hlas se mi zdá povědomý. U Všemohoucího, to by byla neuvěřitelná náhoda. Ale… co když? Zkusím to.“ Zase zvedl hlavu, aby ho strážce lépe slyšel. „Jsme uprchlíci z Chazaránu. Chtěli jsme najít útočiště v Semenderu, ale na Tereku naši loď přepadli piráti. Museli jsme přistát a utéct do močálů. Teď se snažíme dostat na kupeckou cestu do Belendžeru.“

Odpovědí bylo zpočátku jen zaražené ticho. Když se střelec na zdi zase ozval, tón jeho hlasu byl pořád tvrdý, ale už v něm zaslechli mírné zaváhání.

„Opravdu máš chazaránský přízvuk. Jestli nelžeš, vaše životy budou ušetřeny. A možná i to místo k přenocování se najde.“

„Přísahám při Bohu a všech prorocích, že je to pravda!“

„Takových přísah už jsem slyšel habaděj. A většina z nich přišla vniveč. I ti žoldnéřští parchanti, co se tady kolem povalují, kdysi

přísahali, že budou chránit mého… mého pána. Navzdory tomu se v nejtěžší chvíli, na útěku z hořícího Semenderu, obrátili proti němu…“

„Kdo je tvůj pán?“ zkusil to David. „Nejmenuje se náhodou Kalebben Móše?!“

„To tě nemusí trápit,“ odsekl strážce, ale krátké zaváhání ho prozradilo. „Teď je na vás, abyste řekli svá jména!“

„Dobrá,“ souhlasil David. Zachytil sice Semiřino nesouhlasné, varovné zavrtění hlavou, ale zjevně věděl něco, co ona ne. „Řeknu ti své jméno. Jsem David ben Josef, bratr bega Heroda a prince Judy, následníka chazarského trůnu! A žádám tě, abys nás zavedl ke svému pánovi, tudunovi Kalebovi. Modlím se, aby byl ještě naživu.“

Tentokrát trvalo strážcovo mlčení o něco déle.

„Cha!“ zvolal nakonec. „A tomu mám věřit? Že jsi chazarský princ? Vymyslel sis mizernou lež, podvodníku! Já totiž Davida ben Josefa znám! Kdybys jím opravdu byl, pamatoval by sis naše společné zážitky z dětství!“

David se zeširoka usmál. „Pamatuju si například skrýš ve vinohradu za vesnickým sídlem semenderského tuduna. Skoro mě tehdy kousla zmije, která se vyhřívala na slunci mezi záhony vinné révy. Ale můj bratranec Izák ben Kaleb ji v poslední chvíli zabil kamenem!“

Nastala krátká odmlka a vzápětí se ze zdi ozval smích. Zněla v něm nesmírná úleva. „Bůh je laskavý! Davide! Jsi to opravdu ty!“

„Izáku! Poznal jsem tvůj hlas, i když časem zmužněl.“

„Tvůj taky. Ukaž se mi. Odkládám luk.“

Princ ze sebe setřásl poslední obavy, zvedl se zpoza kamene a zběžně si oprášil kaftan. „Pojď, Semiro. To je syn semenderského tuduna, můj bratranec a dobrý přítel z dětství. Nic nám nehrozí.“

Zatímco procházeli stínem pod bránou, mladý strážce seskočil z ochozu. Setkali se na okraji nádvoří. Izák a David se ještě jednou pořádně podívali jeden na druhého, jako by se chtěli naposledy ujistit, že ten druhý je opravdu člověk, za kterého se vydává, pak se zasmáli a padli si do náruče.

„Drahý bratranče,“ vzlykl Izák, upřímně dojatý. „Jsi asi ten

poslední člověk, se kterým bych čekal, že se tady setkám. Kde ses tu vzal?“

„Všechno ti povyprávím,“ řekl princ, když se odtáhl na vzdálenost paží, svírajících Izákova ramena. „Zažili jsme příšerné věci. Chazarán padl. Otec a Juda zahynuli…“

„Vím. Slyšeli jsme o tom. Ani tady v Džidanu to nebylo lepší. Pojďte. Zbytek našeho doprovodu je ve vile. Nemáme moc zásob, ale něco na zub se najde. A vína je dost, ve zdejším sklepě zůstaly plné sudy. Otec tě rád uvidí.“

„Takže tudun žije?“

„Ano. V boji utrpěl zranění, ale není to tak vážné. Následujte mě…“

„Počkej. I nás je víc.“

„Přivedu Ester a děti,“ řekla Semira a hned se otočila.

„Co je to za divoženku?“ díval se za ní Izák.

„Semira, Jochananova dcera. Vdova po Judovi.“

„Ach tak, Alanka,“ usmál se tudunův syn. „To mnohé vysvětluje.“

„Svět ovládli vlci,“ promluvil tudun Kaleb, když David dokončil stručné vyprávění o hrůzách v Chazaránu a o jejich útěku z města. „Vlci v lidské kůži. Útočí ze všech stran. Ze severních lesů nenasytní Kyjevané. Ze stepí na východě krvelačné kočovnické hordy. Z moře Byrgalanovi mořští hrdlořezové. A z našich řad odporní zrádcové, kterým není svatá ani přísaha v Božím jménu. Skutečného člověka, který neskrývá pod maskou tváře rozšklebenou tlamu šelmy, najdeš jen stěží. Čeho jsme se to dožili, synovče? Copak jsme se nemodlili k Bohu dostatečně horlivě? Nebyla naše víra upřímná? Jak mohl dopustit tohle?“

Tudunovo gesto obsáhlo celou místnost. Prostorný hodovní sál se proměnil v provizorní lazaret. Tísnili se tu zranění, zkrvavení, vystrašení a unavení lidé z Kalebova doprovodu. Děsivé zážitky mezi nimi setřely všechny rozdíly – velmožové a vezíři odpočívali vedle obyčejných sluhů nebo vozatajů a urozené dvořanky se bez reptání staraly o raněné družiníky. Ti už nejspíš litovali, že zůstali věrní místodržiteli Džidanu a nepřidali se raději ke zrádcům. Skoro

všichni zaplatili za vítězství v dnešním boji ošklivými zraněními. Muži, kteří byli pořád schopni pohybu, nebo dokonce boje, se dali spočítat na prstech jedné ruky – proto i stráž venku na zdi musel držet tudunův syn osobně. Krátce po uvedení hostů k otci se rozloučil a odspěchal zpátky na své stanoviště.

„Prokletý Byrgalan – nechť Samael sežere jeho střeva! – využil zmatku v říši a připlul k Semenderu," pokračoval Kaleb. Hovořil ztěžka, protože sečná rána na noze ho stála značné množství krve a sil. Obličej měl bledý a ztrhaný, a ačkoli mu bylo jen něco přes čtyřicet, směsice starostí a únavy mu propůjčila vzhled starce nad hrobem. „Jeho flotila zaútočila v noci, úplně nečekaně, vůbec jsme se nezmohli na účinnou obranu. A tak jsme na útěku stejně jako vy. Mířili jsme po kupecké cestě na jih, do Belendžeru. Jenže nás zradil náš vlastní ozbrojený doprovod. Teď už vím, že byla chyba brát s sebou všechno to zlato. Izák měl víc rozumu než já a při odjezdu mě varoval, že je to jen zbytečná přítěž a pokušení nejen pro loupežnickou sebranku na cestách, ale i pro vlastní družiníky. Hlavně pro ty žoldnéřské. Nikdy nevěř žoldnéřům, synovče."

„O tom jsem se přesvědčil na vlastní kůži," přikývl David. „Bůh zatraťˇ Heroda a arsijahy."

„Žoldnéři najednou vytasili meče a zaútočili na ostatní členy karavany. Naštěstí se několik věrných družiníků postavilo na naši obranu. Podařilo se nám probojovat do kopců. Náhodou jsme narazili na tohle sídlo; už bylo opuštěné, majitel nejspíš taky utekl na jih. Ta zrádná chamraďˇ nás ale pronásledovala a zaútočila na statek. Odolávali jsme půl dne, než je naše šípy a meče konečně přesvědčily, že se nevzdáme a budeme bojovat do poslední kapky krve. Ti, co přežili, odcválali na západ, zpátky k cestě, aby si ještě stihli urvat svůj podíl kořisti z karavany. Podařil se jim vskutku tučný úlovek. Tucty a tucty vozů a celá stáda velbloudů a nákladních koní naložených bohatstvím. Utekli se mnou všichni příbuzní, rádcové a nejvyšší úředníci…"

„Nezůstal nikdo, kdo by bránil město?" zeptal se David.

„Ne. Většina semenderských velmožů, boháčů, kupců a hlav řemeslnických a vinařských cechů je na cestě do Belendžeru. O prostých lidech ani nemluvě, ti se rozprchli do širokého okolí.

Připadá ti to zbabělé, synovče?“

David pohlédl Kalebovi do vodnatých očí.

„Jestli jsi zbabělec ty, strýčku, pak já taky. Ústup do Belendžeru byl možná nejrozumnějším řešením. Určitě mnohým Semendeřanům zachránil životy. Chazarán má podstatně lepší opevnění, a přece padl. Ani tvé město by nevydrželo.“

Kaleb pokýval hlavou. „Spoléhám na to, že Belendžer je lépe chráněný. Když ho po válkách s Araby znovu vybudovali, vztyčili okolo města mohutné hradby.“

„To je pravda, viděl jsem je. Ale obávám se, že Svjatoslava nezastaví.“

„Myslíš, že potáhne tak daleko na jih? Že přijde za námi?“

„Těžko říct. Pokud vím, brousí si zuby na kavkazská království. Na Sarír, Alanii, na území Kassogů. Možná Belendžer obejde, možná ne. Je nevypočitatelný.“

Tudun si lokl ředěného vína z číše, kterou mu podala jedna z jeho žen. „Co bude dál, chlapče? Jaké máš vlastně plány? Jsi teď chazarským kaganem, nebo ne? Vlastně bych měl poslouchat tvé rozkazy.“

Princ zavrtěl hlavou, dívaje se na podlahu skropenou krví raněných. „Žádné rozkazy ti dávat nebudu, strýčku. Na převzetí vladařských povinností jsem nebyl připraven. Léta mě vychovávali ve stínu starších bratrů…“

„To chápu, ale i tak doufám, že se k nám připojíš. Že budeš stát při svých příbuzných a zpoza belendžerských hradeb budeš bránit poslední zbytky Chazarské říše.“

Semira, která nedaleko popíjela víno, jedla chléb se sýrem a nijak se nezapojovala do rozhovoru, nepatrně ztuhla a koutkem oka pohlédla na Davida.

„Nejsem si jistý, jestli by má přítomnost v Belendžeru něčemu pomohla,“ zabručel princ.

„Jak to, že ne? Jsi přece Josefův syn. Nemusíš ani hnout prstem; už jen přítomnost žijícího čistokrevného Bulanovce bude pro všechny povzbuzením.“

„Abych řekl pravdu,“ pronesl David a úkosem opětoval Semiřin pohled, „spíš jsem uvažoval o cestě na západ.“

Kaleb si všiml té kradmé výměny pohledů a nevlídně se na Alanku zamračil. „Rozumím tomu dobře, synovče? Chceš v téhle těžké situaci poslechnout hlas srdce? Muž tvého postavení by měl vždycky naslouchat výhradně rozumu. Hlavně když jeho národ stojí na pokraji záhuby a potřebuje každičké světlo naděje. Ty bys takovým světlem mohl být.“

„Tady nejde o záležitosti srdce, strýčku. Na západě přece není jen Alanie. Leží tam i chazarská města a osady – na Tamanu, v povodí Donu. Něco mi říká, že stín válečných hrůz brzy padne i na ně. A nebude mít tvar Perunovy sekery, ale půlměsíce.“

„Nerozumím.“

„Ještě pořád je tady Herod. Nezapomínal bych na to, že je poloviční Pečeněg. Než zabil otce,“ David si odkašlal do dlaně, aby zamaskoval zachvění v hlase, „slyšel jsem ho říkat něco o zachraňování zbytků říše. Cha, to určitě! On není žádný zachránce. Je to vrah, dobyvatel a usurpátor, kterému záleží jen na vlastní moci a který se neštítí žádných prostředků k dosažení cíle. Ta hrstka arsijahů, které má s sebou, nebude stačit na takové velkolepé plány. Bojím se, aby si nepovolal na pomoc příbuzné z matčiny strany. On je toho schopen.“

„Takže tě žene spíš touha pomstít se Herodovi než snaha zachránit svůj lid?“

„To není pomstychtivost. Jen chci, pokud to bude potřeba, zabránit Herodovi, aby napáchal ještě horší škody než Svjatoslav.“

Kaleb se opřel ve vyřezávaném křesle a zase si lokl z poháru. Díval se na Davida podivně lesklýma očima. „Už tomu začínám rozumět,“ řekl po dlouhé, nepříliš příjemné odmlce. „Ty jsi to vzdal.“

„Cože?“ vzhlédl k němu princ.

„Vzdal jsi to. Považuješ už celé východní pobřeží za ztracené. Nevěříš, že Belendžer přetrvá. Zdá se ti, že už nemá smysl o něj bojovat, protože nakonec stejně skončí jako Chazarán a Semender…“

„Počkej, strýčku, to není…“

„Ale ano, Davide, je to tak. Proto se díváš na západ. Připadá ti, že tamější města ještě mají naději. Že tam ještě je o co bojovat.“

„To ano, ale to ještě neznamená…“

„Nemusíš se obhajovat. Částečně tě chápu. Dělej, jak myslíš. Klidně odejdi na Taman. Už tě nebudu přesvědčovat.“

„To je totéž, jako bys mi vynadal do zbabělců!“ zvýšil David hlas, až se k němu vylekaně otočili nejblíže sedící nebo ležící Semendeřané. „Nezasloužím si, abys mě urážel. Netušíš, jak je pro mne těžké rozhodnout se…“

Zmlkl, když na zápěstí ucítil Semiřinu ruku. Podíval se na ni. Zavrtěla hlavou. Obrátil pohled zpátky k tudunovi a pochopil. Kaleb ještě více zbledl, ochabl v křesle a oči se mu zakalily. Zničehonic ho přemohla slabost a únava – v tuhle chvíli už zřejmě úplně nevnímal dění okolo a jeho úsudek musel být zakalený. Jedna z žen mu otírala z čela a spánků krůpěje potu.

David si zhluboka, těžce povzdechl. Zmocnily se ho pochybnosti, zda tudunova slova, i když ke konci už byla spíš blouzněním, netrefila do černého. Najednou se cítil jako zrádce a zbabělec. Navíc ho bodla výčitka, že se Kalebovi přitížilo kvůli němu.

Hlavou mu vířily rozporuplné myšlenky. Až do této chvíle si jaksi neuvědomoval, že bude stát před takovým dilematem. A na rozumné rozhodnutí, o němž by měl jistotu, že si ho později nebude vyčítat, teď neměl dost času.

Dokáže být srdce dobrý rádce? To ví jen Hospodin. On na to najde odpověď jen tak, že se jím nechá vést.

Požádal o pohár vína. Neředěného.

„Chci, abys věděl, že tě za tvé rozhodnutí neodsuzuji, bratranče,“ řekl Izák, když brzy ráno, ještě před východem slunce, stáli před stájí na zadním dvoře velkostatku. „Sice s tebou úplně nesouhlasím, ale snažím se tě pochopit, vidět to celé tvýma očima. Určitě to teď nemáš lehké. Nezávidím ti.“

„Nemáš co,“ pokýval David hlavou. Zkormoucená tvář se mu ale nevyjasnila, Izákova slova ho nepovzbudila.

„Myslím, že ani otec tě neodsuzuje tak přísně, jak to vypadá. Jinak by tě prostě vyhnal. Nedaroval by ti jednoho z našich koní a nedovolil by ti nabrat si z našich zásob.“

Z vrat stáje vyšla na dvůr Semira. Vedla za sebou statného osedlaného hřebce. Ještě včera patřil jednomu z padlých semenderských družiníků, jejichž těla pořád pokrývala nádvoří. Tudunovi lidé měli příliš mnoho starostí sami se sebou, než aby ještě zvládli pochovat mrtvé.

„Takže?“ podívala se Semira na Davida.

„Takže?“ povzdechl si.

„Vrátím se na hlídku,“ prohlásil Izák, když uslyšel těžký tón v jejich hlasech, a rychlým krokem odešel k bráně.

„Ať už se rozhodneš jakkoli, pochopím to,“ řekla Alanka, snažíc se zachytit Davidův skloněný pohled. „Hlavně nechci, abys později něčeho litoval. Od začátku jsi chtěl najít své džidanské příbuzné, dokonce jsi byl připraven jít kvůli nim do piráty obsazeného Semenderu. Opravdu to chceš teď hodit za hlavu?“

„Moc mi to neulehčuješ, Semiro.“

„Nechápej mě špatně. Budu šťastná, když se ke mně připojíš. Ale nechci být příčinou toho, že si budeš něco vyčítat. Konečně, patříš k těmto lidem, jste jedné krve…“

Zvedl hlavu. „V posledních dnech jsem získal dojem, že spíš patřím k tobě.“

Polkla naprázdno. „Ano. Něco mezi námi klíčí, Davide, i já to cítím. Ale tvůj strýc měl pravdu – poslechneš v této situaci hlas srdce?“

„Hm… Není to zvláštní? Obvykle jsou to ženy, kdo se řídí srdcem, zatímco muži většinou naslouchají rozumu. Zdá se, že jsme si to teď vyměnili. Ty o svém směru nepochybuješ, mám pravdu?“

„Máš. Odjíždím na západ. Hned teď. Musím se co nejdřív vrátit do Alanie, a pokud to bude aspoň trochu v mých silách, zachránit soukmenovce před zkázou a zotročením. Ať už nás přepadnou saríršští Avaři nebo do kavkazských údolí vtrhnou varjažští barbaři.“

„Udělala bys to, i kdybych se rozhodl jet s Kalebem do Belendžeru? I kdyby to znamenalo, že se v tuhle chvíli rozdělíme a už se nikdy nesetkáme?“

Pevně mu pohlédla do očí. „Ano,“ řekla. Hlas se jí ani nezachvěl – a jen ona věděla, jak bolestivě se jí při tom sevřelo srdce.

Jeho pohled nepatrně ztvrdl. „Ale když jsem se tam na Tereku

rozhodl vystoupit z Esteřiny lodě, přidala ses ke mně. Bylo to jen proto, že jsme v tu chvíli měli společnou cestu? Myslela jsi tehdy jen na návrat do své domoviny? Nebylo v tom nic… nebylo to aspoň trochu kvůli mně?“

„Jistěže bylo. Ale stejným dílem jsem myslela i na své krajany.“

„Chápu…“ Pokrčil rameny. „Máš v sobě víc vladařské krve než já, Semiro. Na mou duši máš. A já jsem od začátku tu sílu v tobě viděl a obdivoval ji. Teď bych ale byl raději, kdybys byla obyčejnou ženou, která se spíš nechá vést srdcem než rozumem.“

„Jenže já nic takového nejsem. Zdědila jsem krev Achsartagovců.“

„Takže to budu muset být já, kdo poslechne srdce. Co se dá dělat? Občas i muži musejí zvolit tuhle cestu.“

Pořád upírala pohled do jeho tmavých očí. „Je to tvé rozhodnutí?“

Zhluboka se nadechl. „Ano. Pojedu s tebou. Koneckonců, nemůžu tě pustit na takovou dalekou cestu samotnou. Uvědomuješ si, kolik nebezpečí tam na západě číhá? Každý den tam může být zápasem o holý život.“

„Já vím,“ přisvědčila a chtíc nechtíc se musela usmát. „Proto budu šťastná, že tě budu mít po svém boku.“ Rychle k němu přistoupila. Nechtěla dát najevo, jak nesmírně se jí ulevilo. Slzy, které jí vyhrkly do očí, skryla v Davidově pevném objetí.

Před vchodem do hlavní budovy na ně čekala Ester.

„Takže odjíždíte?“ zeptala se smutně. „Oba?“

„Oba,“ přikývl David. „Ty a tvé děti už jste teď v bezpečí. Nebo aspoň ve větším bezpečí, než byste byli s námi. Před chvílí jsem o tom mluvil s Kalebem. Samozřejmě nemá nic proti tomu, abyste cestovali na jih s jeho družinou.“

„Děkuji vám. Oběma. Zachránili jste životy mých dětí. A můj taky.“

„To my děkujeme tobě, Ester,“ odpověděla Semira. Vyměnily si s vdovou zvláštní pohledy plné porozumění. Navzdory tomu, že byly ženami, které sdílely lože se stejným mužem, nezůstala mezi nimi ani špetka žárlivosti nebo nevraživosti. Právě naopak – i díky tomu se mezi nimi vytvořilo jakési podivné pouto.

Ester odněkud ze záhybů oděvu vylovila měšec cinkající stříbrem.

„Ráda bych vám dala na cestu pár jarmaků…“

„To v žádném případě nemůžeme přijmout!“ zvolal David skoro pohoršeně. „Budeš potřebovat každý stříbrňák, abys svým dětem vybudovala nový domov někde v cizině. My si už nějak poradíme.“

„Moje řeč,“ přidala se Semira a odstrčila Esteřinu ruku s váčkem. Vdova její dotek v náhlém popudu využila, přitáhla si překvapenou princeznu k sobě a naposledy ji pevně objala.

„Bůh s vámi.“

„I s tebou, Ester.“

„Při každé děkovné beraše budu myslet i na tebe a na tvé děti,“ dodal David.

Semira vyskočila do sedla za Davida a kůň klusem zamířil k bráně.

„Hlavně se budu modlit,“ zabručel princ, jakmile byli z doslechu, „aby neskončila i s dětmi na nějakém arabském trhu s otroky.“

„Taky mě to napadlo,“ přikývla Semira. „Ale myslím, že Ester se o sebe dokáže postarat. Nevšiml sis toho obdivného pohledu, který jí navzdory své slabosti věnoval tudun? Její krása je přes všechna příkoří, kterými si v posledních dnech prošla, pořád nepřehlédnutelná. Vdova toho určitě šikovně využije.“

Během loučení s Izákem měl David pocit, jako by za sebou definitivně zanechával šťastná léta dětství a dospívání. Místa, s nimiž byl doposud svázán jeho osud, už neexistovala. Lidé, které znal, buď zemřeli, nebo nadobro odcházeli do minulosti. Musel zatnout zuby, aby potlačil slzy.

Vyjeli z brány, zahnuli kolem zdi, objeli celé sídlo a napříč vinohradem vyrazili svižným klusem na západ. K belendžerské cestě, ke stepím za ní a k Tereku, který pramenil až někde za Magašem, na kavkazských úpatích.

Nic neříkali. Semira objímala Davida kolem pasu a choulila se k jeho nepříliš širokým, ale zato pevným zádům. Bylo to velice příjemné, ale ona přesto přemýšlela, zda mu ten obrovský dluh, ke kterému ji právě zavázal, bude někdy schopna splatit.

Protože pro ni byl hlas rozumu pořád silnější než hlas srdce. U potomka bojovných vládců Černé skály tomu ani jinak být nemohlo.

KNIHA ČTVRTÁ:

Zlatý trůn

KAPITOLA DESÁTÁ

Návrat goryničů

U Prorokova vousu, to je ale pekelný smrad!“ zakašlal tarkan Mašíd do dlaně a prsty si stiskl nos. „Já už jsem teda prošel tucty vojenských i kočovnických táborů, byl jsem u Oguzů i Kypčaků, cválal jsem se Seldžukem nehostinnými končinami západního Chorézmu, zažil celé týdny bez vody, ve špíně a v prachu, ale tohle je moc i pro můj dávno znecitlivělý nos…“

Říkal to podřízeným arsijahům po svém boku, ale zaslechl ho i v čele klusající Herod.

„Opatrně, tarkane,“ vrhl přes rameno nevrlý pohled. „Asi zapomínáš, že jedeme na návštěvu k mému rodu. Máš sice pravdu, smrdí to tady jako v jámě, kam chodí srát samotný Satan i se všemi pekelníky, ale na tvém místě bych si odteď dával větší pozor na jazyk.“

„Odpusť, mocný begu…“ sklonil Mašíd hlavu. „Mě jsi neurazil, ale vyvaruj se jakýchkoli neuctivých projevů před našimi hostiteli,“ doplnil Herod a obrátil pohled kupředu. „Smiř se s tím, že tělesná čistota zkrátka nepatří mezi jejich zvyky. Není součástí jejich víry, jak je tomu u nás, co se modlíme k Alláhovi nebo k hebrejskému Bohu. A podobně divošské ti budou připadat i jejich další zvyky, takže raději mlč, pokud nechceš, abychom všichni skončili jako žrádlo pro vrány.“

Herodova družina, tvořená dvěma tucty nejlepších arsijahů, jela svižným klusem, ale přesto jí trvalo hodnou chvíli, než se od okraje rozlehlého tábora dostala k jeho centrální části. Tábořiště Pečeněgů muselo mít od jednoho konce na druhý nejméně půl druhé versty.

Kam až oko dohlédlo, pokrývaly planinu stany a jurty. Mezi nimi se rozkládaly blátivé, zahnojené ohrady s dobytkem, ovcemi a koňmi. V nehybném, dusném ovzduší se točil kouř z nesčetných ohnišť nebo ochable visely vlasy zabitých nepřátel, zdobící hrdě vztyčené tugy jednotlivých rodů.

Nečekané hosty doprovázela malá skupinka po zuby ozbrojených pečeněžských jezdců – půl tuctu jich klusalo před nimi a uvolňovalo cestu, další šestice za nimi zadržovala houfy zvědavců. Všude kolem se to hemžilo Pečeněgy, povětšinou bídně vypadajícími, zavšivenými a pronikavě páchnoucími černovlasými lidmi oděnými do hrubého plátna, ovčích houní a nepříliš kvalitně vypracovaných kůží. Děti, většinou nahé, vyzáblé a nepopsatelně špinavé, běhaly se smečkami zablešených, zlostně štěkajících psů. Kam se jen člověk podíval, viděl různé choroby a tělesná postižení, mezi nimiž byly šilhavé oči a shnilé zuby tím nejméně politováníhodným úkazem.

Pečeněgové měli pověst nejchudšího a zároveň nejdivočejšího národa široko daleko. Dokonce i Oguzové byli proti nim civilizovaný, v hojnosti a zdraví žijící kmen. Když teď Mašíd viděl kolem sebe všechnu tu špínu a ubohost, vůbec se nedivil, že jsou Pečeněgové tak zuřiví a výbojní, že s takovou vášní útočí na vyspělejší národy a snaží se je oloupit o jejich bohatství, nebo alespoň o trochu jídla. Také chápal, proč celé jejich klany odcházejí do Chazarska a nechávají se najímat jako žoldnéři – ti z nich, kteří se stali příslušníky pohraničních posádek, si v porovnání se svými soukmenovci, co zůstali s rodnou hordou, žili jako králové.

Mašíd se snažil tvářit neutrálně a nedat najevo znechucení a opovržení, které v něm bublalo. Odvrátil pohled od vší té bídy kolem a zadíval se dopředu. To, co zahlédl, ho ale neuklidnilo. Právě naopak.

Srdce tábora, v němž sídlil samotný veliký chán, tvořily výrazně větší jurty a prostornější stany z pestrobarevných látek. Tento »palácový komplex« byl dokonce obehnán hradbou. Samozřejmě to nebyla žádná kamenná zeď, ba ani palisáda nebo hliněný val. Opevnění sestávalo z natěsno pospojovaných masivních vozů s vysokými bočnicemi a jednolitými dřevěnými koly. Vozová hradba

Pečeněgů byla pověstná a osvědčila se v mnoha velkých bitvách. Kočovnický kmen, jemuž bohové dali do vínku neúnavnou dychtivost po kořistních nájezdech, časem musel přijít na to, jak se bránit před odvetnými údery napadených národů. Musel vymyslet, jak si zachovat pohyblivost a přitom se dostatečně chránit. Proto Pečeněgové převzali od starých Bulharů vozovou hradbu.

Herodova družina se blížila k nepříliš široké mezeře mezi vozy. A právě před bránou na ně čekalo nepěkné přivítání. Podél hradby se tyčily popravčí kůly – nalevo zhruba tucet, napravo stejný počet. Na některých z nich byly nabodnuty jen hlavy, na jiných celá těla. Většina už v nehybném a teplém vzduchu nesnesitelně páchla hnilobou. Na vrány a krkavce, kteří mrtvoly ozobávali, také nebyl hezký pohled. Něco takového ale Mašída, zkušeného vojáka, nemohlo vyvést z míry – v životě už viděl, nebo dokonce způsobil, mnohem horší ohavnosti. Spíš ho znervóznil vzkaz, který se v tom dal vyčíst. Na prvním kůlu hned u brány byl totiž nabodnut muž, jehož očividně popravili teprve před chvilkou – ještě totiž žil. Hladký, pečlivě zašpičatělý hrot mu skrz konečník vnikl hluboko do útrob, ale Pečeněgové byli mistry krutosti a dali si záležet, aby nezasáhl žádný životně důležitý orgán. A tak muž dosud příšerně chrčel, vyvaloval oči nepopsatelným utrpením a občas křečovitě zaškubal nohama. Po kůlu stékala směs krve a výkalů.

Nebyl to Pečeněg. Měl světlé, trochu nazrzlé vlasy, takže Mašíd odhadoval, že je to jeden z Alanů, kteří v hojném počtu sídlili u Donu a v Šarkilu. Nebylo pochyb, že pečeněžský chán schválně nechal popravit chazarského spojence právě teď, když se doslechl o příjezdu hostů.

A jeho záměr mu dokonale vyšel. Na arsijahy to rozhodně zapůsobilo, i když to před svými průvodci ani strážci u brány nedali najevo. Dokonce i Herod pevně sevřel rty. Do této chvíle se jen styděl, protože příbuzenský vztah s touhle odpornou sebrankou nebyl něčím, na co by před svými muži mohl být hrdý, ale teď navíc pocítil i zachvění strachu. Byl to dobrý nápad, hledat spojence právě tady?

Arsijahové vklusali do prostoru chráněného vozovou hradbou. Tarkan Mašíd se v duchu zapřísahal, že už neřekne ani slovo. Strach

z toho, že tady chytí svrab, rychle potlačila obava, že by mu Pečeněgové mohli polechtat zadek špičatým kůlem.

Herod už si nevzpomínal, kdy naposledy před někým poklekl. Udělal to vůbec někdy? Pochyboval o tom. Dokonce i před otcem, kaganem všech Chazarů, jen uctivě skláněl hlavu – a někdy ani to ne. Není divu, že v něm teď pýcha hučela jako mořský příboj a on musel svést rychlý, ale o to tvrdší vnitřní boj, aby se přinutil k tomuto aktu podřízenosti.

Podřízenost, pcha! Jistě, veliký chán Kurja sjednotil pět z celkově osmi hord Pečeněgů a padali před ním na kolena náčelníci třiceti ze čtyřiceti velkých klanů, takže byl největším mužem svého národa, jaký se kdy narodil. To ale neměnilo nic na tom, že byl jen vládcem smradlavých kočovníků. Dokonce i v honosné chánově jurtě všechno jen dokazovalo jeho divošství.

Kurja seděl na zlatém trůnu. Nebyl to však výtvor pečeněžských kovotepců – kdepak, něčeho takového nebyly hrubé prsty zdejších řemeslníků schopny. Trůn tvořila primitivní dřevěná konstrukce, na níž byly bez ladu a skladu přibity zlaté plíšky a ozdoby toho nejrůznějšího původu. Támhle lesklý plát z honosného chazarského brnění, ještě děravý po pečeněžském šípu, tam zlaté plechování ze dveří nějakého dobytého paláce, jinde zase hrstka řeckých zlatek, přitlučená obyčejnými hřebíky. A tak to bylo s celým přepychovým zařízením chánovy prostorné jurty. Všechno jen válečná a loupežná kořist. Důkaz velké chánovy snahy být něčím více než jen vládcem špinavých barbarů, ale zároveň i znamení chybějícího smyslu pro cokoli civilizovanějšího.

A před někým takovým musel Herod pokleknout!

Trůn stál na vyvýšeném pódiu z ohoblovaných trámů zakrytých vzácnými kožešinami a drahými látkami. Samotný chán byl kožnatý, opálený padesátník s úplně vyholenou hlavou a dlouhatánskými černými kníry zaháknutými za ušima. Jeho vysoká, kostnatá postava vypadala na první pohled vetše, ale když po chvíli zamračeného pozorování klečících hostů vstal, v jeho pohybech se nedala přehlédnout síla a jakási nebezpečná dravčí ladnost. To šlachovité, vyzáblé a zdánlivě slabé tělo najednou působilo dojmem, že se na něm musejí lámat nepřátelské čepele a i šípy se od něj

odrážejí jako od bronzové sochy.

„Konečně se setkáváme, synovče," řekl syčivým, jakoby věčně ochraptělým hlasem.

Herod oslovení pochopil jako svolení konečně vzhlédnout. „Je to pro mne nesmírná čest, veliký cháne. Vždy jsem toužil setkat se s příslušníky rodu, z něhož vzešla má matka."

„Opravdu?" ušklíbl se Kurja. „Já mám spíš dojem, že dokud jsi sídlil ve zlatém paláci za hradbami Chazaránu a vládl nejbohatší říši široko daleko, tak sis na své příbuzné z donských stepí ani nevzpomněl. Přijíždíš až teď, kdy se tvé panství rozpadlo na kusy a ty potřebuješ útočiště a nové spojence. Nemám pravdu?"

Herod nepatrně přimhouřil oči. „Máš. Do určité míry. Útočiště už jsem našel…"

„V Šarkilu?"

„Přesně tak."

„To není žádné útočiště," odfrkl si Kurja pohrdavě. „Dokud Šarkilu chránil záda mocný Chazarán, byl to hrozivě vztyčený chazarský štít. Jenže teď je to jen osamělá pevnost se slabou posádkou, tyčící se uprostřed nepřáteli ovládané pustiny. Když se mi zachce, můžu ji smést z povrchu zemského. V posledních letech o tom uvažuju čím dál častěji. Vím, že Chazaři nechali pevnost postavit právě proti mému lidu. Jakmile jsme se přiblížili k Donu, ze Šarkilu a ostatních pohraničních táborů hned vyrazili jezdci a začali zabíjet mé předsunuté oddíly…"

„To už se teď dít nebude…"

„Vím, že ne. Vždyť právě proto ti říkám, že tě hradby Šarkilu neochrání. Můžu ho teď konečně rozdrtit bez obav, že odvetou bude útok trestních oddílů z Chazaránu. Žádné chazarské vojsko už totiž neexistuje. Je to tak?"

„Jsem si jistý, že máš dobré vyzvědače a rychlé posly, veliký cháne. Takže moc dobře víš, že Svjatoslav naplnil Ityl krví mé armády. Musím ti ale připomenout, že v tom boji tekla i krev Pečeněgů…"

„Odrodilců, kteří se za pár jarmaků dali do služeb Chazarům!" vybuchl chán. „A pak zradili ještě jednou a přidali se ke smečce varjažských psů. Neuroním nad jejich prašivými životy ani jedinou

slzu. A neuronil bych ji ani nad tebou, kdyby tě kyjevský meč rozpáral od krku až po koule!“

Herod přímo cítil, jak se mu vytrácí krev z obličeje. Ne snad strachem – to v něm opět zabublala pýcha a jako žhavá láva se pokoušela puklinami ve zdánlivě pevném povrchu prodrat na světlo.

„Navzdory tomu jsi svolil, že mne přijmeš a vyslechneš,“ procedil skrz zuby.

Kurja pokrčil rameny. „Možná jsem jen zvědav na dary, které mi přináší. A pak, když se mi bude chtít, tě nechám narazit na kůl jako toho hloupého Alana. Viděl jsi ho tam venku u brány, že?“

„Nedal se přehlédnout.“

„Pořád mysli na to, že i ty můžeš skončit stejně. A teď mi ukaž dary. Budou-li se mi líbit, možná si vyslechnu tvé prosby.“

„Prosby?!“ zavrčel Herod a ke zděšení svých pěti pobočníků, které s ním pustili do jurty, zvedl jednu nohu a opřel ji chodidlem o zem, jako by se chystal vstát. „Nepřišel jsem se doprošovat. Přišel jsem vyjednávat. Jako rovný s rovným!“

Jurta byla náhle plná zamračených pohledů chánových družiníků a vyděšeně kmitajících očí klečících arsijahů. Kurja se nejdřív překvapeně odtáhl, jako by ho náraz Herodovy uražené hrdosti zabolel, ale vzápětí se prudce narovnal a jeho noha dunivě dupla do pódia pod trůnem.

„Krev a kosti, co jsi to řekl?!“ zařval. „Jako rovný s rovným? Ty a já? Asi zapomínáš, že už nejsi ani stínem muže, kterým jsi byl ještě před několika dny! Pokud vím, utekl jsi z Chazaránu jen s pěti stovkami mužů! To je dnes celé tvé království! Zhruba tisíc uprchlíků a jedna stará pevnost. A já vládnu pěti hordám a třiceti rodům! Žádný z mých předchůdců ještě nebyl svrchovaným chánem takového počtu Pečeněgů!“

Jeho zlost se však od Heroda odrazila jako od železného štítu. „Pořád existují svobodná chazarská města a já jsem jejich vládcem! Pořád jsem beg, a ne nějaký psanec s posranýma patama, který musí na kolenou skučet o milost. Přináším ti nabídku na spojenectví a návrh, jak se z Pečeněgů může stát skutečně velký národ!“

„Pečeněgové *jsou* velký národ! Kdybys byl skutečným dědicem naší krve, a ne palácovým rozmazlencem s židovským jménem,

věděl bys to!“

„Nelži sám sobě!“ vyštěkl Herod a udělal to, čeho se jeho pobočníci obávali nejvíc – rázně vstal. „Pečeněgové jsou špinavá smečka, která živoří uprostřed nehostinné stepi. Vím ale, že jsi velký vládce a chceš jim dát lepší budoucnost. A proto mé návrhy s vděkem a s úctou vyslechneš!“

Chánovi osobní strážci, stojící po obvodu jurty, varovně zahučeli a za řinčení tasených zbraní se pohnuli od stěn směrem k Herodovi a k arsijahům. Stačilo, aby Kurja mrkl, a rozsekali by hosty na cucky. Jenže chán prudce zvedl ruku v zamítavém gestu. Družiníci se zastavili, ale zbraně neschovali a z pohledů jejich úzkých tmavých očí dál sálala smrtelná hrozba. Několik natažených luků bylo připraveno skolit Heroda, jakmile by učinil byť jen jediný krok k trůnu.

Kurja se díval synovci do tváře. Výhružně vytřeštěné oči mu planuly, ale mladého bega sálavá síla toho plamene nezlomila. Zpupně, pevně, odvážně chánův pohled opětoval a ani se nezachvěl, ani neuhnul pohledem. Notnou chvíli vládlo v jurtě zlověstné ticho a dusný vzduch sršel napětím.

Pak Kurja oči zúžil a plameny v nich pohasly. Šlachovité tělo se uvolnilo a úzké rty pod černými vousy se zkřivily do úsměvu.

„Vidím, že jsi skutečně synem své matky,“ řekl chán bodrým, téměř vlídným hlasem. „Krev toho židovského změkčilce Josefa nezředila horkou, odvážnou krev pečeněžských chánů, která kolovala i v žilách mé sestry. Když tady tak stojíš přede mnou, zlobíš se a v očích ti plane divokost posvátné vlčice Ašiny, z níž se zrodil první Pečeněg, líbíš se mi o dost víc, než když jsi tady klečel a předstíral pokoru a úctu. Dobrá, dokázal jsi mi, že jsi pravý Pečeněg a že jsi hoden toho, abych si tě vyslechl.“ S těmi slovy Kurja sešel z podstavce s trůnem a přistoupil docela blízko k Herodovi. Tam tlumeným sykotem, který stěží slyšel i nejblíže klečící Mašíd, dodal. „Ale varuju tě, chlapče – jestli mě ještě jednou oslovíš takovým tónem, vlastnoručně ti vyrvu jazyk a před tvýma očima ho syrový sežeru. A to bude jen začátek tvých útrap. Na konci budu pít z tvé lebky a tvé vyvržené, koňskými výkaly naplněné a pak zase zašité tělo budou na dně Donu okusovat ryby.

Rozumíme si?“

„Dokonale,“ přikývl Herod, aniž by se mu zachvěla jediná brva.

„Výborně,“ usmál se Kurja a poplácal ho po ramenou jako starého přítele. „Teď mi konečně ukaž ty dary. Pak se spolu posadíme k ohništi a napijeme se.“

V jurtě dlouho vládlo ticho, rušené jen cinkáním šperků, které Kurja vytahoval z arsijahy přinesené truhlice. S marně potlačovaným vzrušením se kochal jejich mihotavým třpytem ve světle ohniště. Stejně nadšený byl z arabského meče s jantarem vykládanou stříbrnou rukojetí, z balíku vzácného purpurového hedvábí a zlatem vyšívaným kaftanem. Veliký chán se v tu chvíli ani trochu nelišil od svých níže postavených soukmenovců. Jestliže Pečeněgové na svém území přistihli cizince – ať už kupce, vyslance nebo prosté poutníky – od toho okamžiku jim nedovolili ani si uprdnout, dokud nedostali nějaké dary. Než se Herod dostal až do chánova tábora, musel být štědrý k několika významným náčelníkům a velitelům. A v okamžiku, kdy projevil ochotu je obdarovat, každý z nich si hned vzpomněl na své manželky, své bratry a na celý svůj rod, kteří rovněž »trpěli nouzí«. Begově družině se bohatá kořist z Chazaránu věru hodila.

Herod však chánovo nadšení nesdílel. Kurja ho uhostil pečeným skopovým, které mu smrdělo, a pití také nestálo ani za zlámaný měďák. Beg se při každém loku musel přemáhat, aby nezkřivil ústa hnusem. Ne snad proto, že namísto z poháru pil z pozlacené lebky, ale kvůli nápoji samotnému. Kumys, silný kvas z kobylího mléka, byla ta nejodpornější věc, jakou kdy vzal do úst. Mrzelo ho, že Kurja nenačal ten soudek se semenderským červeným, který přivezl společně s dary.

„Takže,“ ozval se konečně pečeněžský vojevůdce, odsunul nohou truhlici a chopil se jiné pozlacené lebky s kumysem, „tvé dary jsou skutečně štědré. Skoro to vypadá, jako bys Chazarán vyloupil ty sám. Zbylo vůbec něco tomu kyjevskému praseti?“

„Jistěže zbylo. Ale znáš Varjagy – ani všechny poklady světa neukojí jejich chamtivost a nenažranost. Chazarán nebude jejich poslední zastávkou. Potáhnou na jih, zmocní se Semenderu a

Belendžeru a pak se obrátí na západ a vyrabují a vyvraždí kavkazská úpatí. Padne jim do rukou veškerá kořist v Saríru a Alanii. A nakonec dojdou k Tmavomodrému moři a odtamtud se pohnou k povodí Donu.“

„Myslíš, že má Ingvarův syn tak rozsáhlé plány?“ zamračil se Kurja. Jméno Svjatoslavova otce vyslovil jako tu nejodpornější nadávku a Herod znal příčinu – Ingvar kdysi bojoval s Pečeněgy vedenými Kurjovým otcem a uštědřil jim drtivou porážku.

„O tom vůbec nepochybuj. Je ještě mnohem ambicióznější, nenasytnější a prohnanější než jeho předchůdci. Nejenže vyplení všechno, co by se mohlo stát kořistí Pečeněgů, ale navíc udeří i na vaše vlastní tábory. Kromě toho jsem přesvědčen, že bude chtít dobýt Šarkil. Jestli se mu to podaří, Kyjev získá silné předsunuté stanoviště uprostřed vašich plání. Nemusím ti říkat, co to pro vás bude znamenat.“

Kurja nedůvěřivě přimhouřil oči. „Teď se mě snažíš vyděsit, abys mne lépe získal pro své plány. Nezveličuj, Herode, na to ti neskočím…“

„Říkám pravdu. Není snad pád Chazaránu pro tebe dostatečným důkazem Svjatoslavovy síly? Já jsem jeho vojsko viděl na vlastní oči. To není jen obyčejná tlupa Varjagů, která se spokojí s tím, že naplní kořistí pár vozů a lodí a odtáhne domů chlastat medovinu a souložit s opálenými jižanskými otrokyněmi. Tohle je opravdová dobyvačná armáda. Strašnější a krvelačnější, než mají Arabové, Řekové nebo Seldžukovi Turci. Dříve nebo později přitáhne i k Donu. Jestli zůstaneš nečinně sedět ve své jurtě, jednoho dne tu pomalovanou kůži támhle ve vchodu odhrne Svjatoslavova ruka. A to už bude pozdě, protože ve druhé ruce bude svírat svůj dlouhý ocelový meč.“

Kurja upil z lebky a zamyšleně se zadíval do žhavých uhlíků v ohništi. Pak pokýval hlavou. „Dejme tomu, že tvá slova nejsou jen vystrašeným sýčkováním. Přišel jsi s nějakým návrhem. Mluv.“

„Vlastně je to docela jednoduché. Musíme Kyjevany předběhnout. Dostat se ještě před nimi k Donu a k západochazarským městům na Tamanu a Krymu. Jinak ovládnou i donskou obchodní trasu, celé Tmavomodré moře, průliv mezi

Kerčem a Samkaršem a vyfouknou nám kořist, kterou si můžeme rozdělit my dva.“

„My dva?“ ušklíbl se chán. „Říkáš to, jako bychom skutečně byli rovnocennými partnery. Jenže to není pravda, synovče. Ty velíš… když do toho započítám i posádku Šarkilu… tisícovce mužů? Mně stačí vyjít před tuhle jurtu a zatroubit na roh, a raz dva mám k dispozici třicet tisíc jezdců. Když vyšlu posly, do nejbližšího úplňku se tady shromáždí sedmdesát tisíc jezdců. Proč bych se k tobě měl chovat jako k rovnocennému spojenci?“

„Protože mám Šarkil. Chvástal ses, že ho můžeš smést z povrchu zemského, ale mezi námi,“ Herod skoro důvěrně ztišil hlas, „nemůžeš. A myslím, že si to uvědomuješ. Pevnost je postavená tak, že ji i s tisícovkou mužů dokážu ubránit proti všem tvým hordám. Pečeněgové jsou luky ozbrojení jezdci. Neporadí si s kamennými hradbami. Nemají dobývací stroje, neznají obléhací taktiku…“

„Můžeme Šarkil jednoduše obklíčit a vyhladovět.“

„A jak tam budeš vyčkávat a upřeně pozorovat šarkilské hradby, ze kterých ti budu vesele mávat pečeným kuřecím stehnem z bohatých potravinových zásob, najednou ti někdo zaklepe na rameno a až se ohlédneš, bude tam stát Svjatoslav a za ním celé jeho vojsko. Zapomeň na Šarkil, cháne. K čemu by bylo Pečeněgům, synům stepních větrů, sídlo obehnané vysokými zdmi? Pevnost si nechám já. Pro tebe mám jinou nabídku. Věř mi, spojenectví se mnou se vyplatí. Tobě i všem tvým Pečeněgům.“

„Pořád jsi mě o tom nepřesvědčil. Potřebuju slyšet pádný důvod, proč bych se měl s tebou dohodnout. A nekrm mě žádnými falešnými sliby. Mě neobalamutíš.“

„Mám být upřímný? Tak dobrá, budu hovořit otevřeně. Kyjevané jsou obrovská hrozba, na tom se určitě shodneme. A proč jsou tak silní? Je to jednoduché – Varjagové výborně ovládají zbraně, ale zároveň jsou i zdatnými obchodníky. To vám Pečeněgům chybí. Jste jen hrubá síla. Umíte bojovat, loupit, dobývat, ale obchodovat ne. Všechny národy a kmeny se vás bojí, a kdybys ovládl povodí Donu, jen bys tím zablokoval zdejší kupeckou trasu. Nikdo by tím nic nezískal. Don je potřeba nechat Chazarům. Ti sice přišli o svou sílu, ale obchodnická dovednost jim zůstala.

Tohle je třeba spojit. Pečeněžskou sílu a chazarskou podnikavost.“

Kurja zamyšleně přikývl. „Mluv dál.“

„Chazarán byl dobyt, ale Chazarové nejsou mrtvý národ. V Šarkilu, v osadách podél Donu a ve městech na Tamanu a Krymu jich pořád žije dost na to, abych z nich vytvořil novou říši. Pořád jsem velký beg a právoplatný následník Bulanovců. Každé chazarské sídlo mi ochotně otevře své brány. Hlavně když slíbím, že zastavím Kyjevany. A to bude úkol pro pečeněžskou sílu a bojovnost.“

„Dobrá, už je mi jasné, co z toho budeš mít ty a ta tvá *nová Chazarská říše,*“ odfrkl si Kurja. „Jenže jaké výhody z toho spojenectví vyplynou pro můj lid?“

„Především dostanete svého obchodního partnera. A toho budete potřebovat, abyste mohli vyvážet a prodávat bohatství pocházející z nového pečeněžského chanátu na Kavkazu.“

Kurjovo černé obočí vyskočilo vysoko do čela. „Pečeněžský chanát na Kavkazu?“

„Slyšel jsi dobře. Nejdříve ovládneme Don a města u Tmavomodrého moře. Pak tvé vojsko potáhne na jihovýchod a na kavkazských úpatích zastaví Svjatoslavův postup. Tím zároveň ovládneš území Kassogů, Alanů a Avarů. Do této chvíle sis nic takového nemohl dovolit, protože za kavkazskými kmeny stál mocný chazarský spojenec. Ten už neexistuje. Znovuzrozená Chazarská říše pod mou vládou bude tvou invazi na Kavkaz podporovat, protože jí to zajistí přísun bohatství z těch končin.“

Chán zamyšleně mlčel, a tak Herod pokračoval:

„Není to velkorysá nabídka? Pečeněgové konečně naleznou svou domovinu. Víš moc dobře, že tohle je jen krajina nikoho a ničeho. Step, kterou nikdo nechce. Odjakživa ji obývali jen vyvrhelové, jen kmeny štvané jinými národy, sídlícími v pohostinnějších končinách. Sjednotil jsi pět hord. A co dál? Budeš s nimi dál dřepět u Donu, žrát trávu a dívat se, jak tvé nahé děti po sobě házejí kobylinci? Je na čase něco podniknout, zajistit jim lepší budoucnost.“

„Nenapadlo tě, že mám v plánu vyrazit na západ?“

„Napadlo. Jenže pamatuj, že tam narazíte na Cařihrad. To je

příliš silný soupeř. Odrazí vás a zažene zpátky. Ale kavkazské kmeny si lehce podrobíte. Věř mi, ten kraj je jako stvořený pro tvůj národ.“

„Opravdu? Jsou to hornaté končiny. Pro muže narozené v sedlech se nehodí…“

„Proč by ne? Alané, Kassogové, Avaři – ti všichni měli kočovnické předky. A přece našli na Kavkazu pohostinný domov. Ani si nedokážeš představit, jak je to nádherná, úrodná a bohatá země. S touhle pustinou se vůbec nedá srovnávat. Jsou tam lesy bohaté na zvěř, rozlehlá zelená údolí vhodná pro chov koní a dobytka, řeky plné zlata…“

„Zlata?“ zbystřil Kurja pozornost.

„Jistě. Všechno zlato v Chazarsku odjakživa pocházelo z Kavkazu. A ta naleziště teď budou patřit tobě. Nemluvě o tom, že získáš kontrolu nad Darialskou bránou. Tím průsmykem vede nejdůležitější karavanní cesta v kavkazské oblasti, spojuje Alanii s Tifliským emirátem…“

„Ale obchodovat s kavkazským bohatstvím budeš ty.“ V Kurjovi i nadále hlodaly pochybnosti.

„Už jsem ti to přece vysvětlil. Tví soukmenovci nemají obchod v krvi, zatímco Chazaři se už rodí s kupeckými váhami v rukou. A židovská víra obchodu také pomáhá. Navíc, když uvolníte prostor okolo Donu, obchod se tady rozproudí nevídaným způsobem. Pečeněgové získají vlastní území, a navíc spojence, který dokáže kavkazské bohatství prodat mocným národům na západě a náležitě je zpeněžit. Zisk z toho budeme mít já i ty. Nebudeš dál žít v plstěné jurtě, strýci, ale v kamenném paláci se zlatou střechou.“

„Stačí už jen porazit kyjevské psy,“ připomněl Kurja. „Na tuhle *drobnost* bychom neměli zapomínat.“

„Jsi přece vůdce pěti hord a dokážeš shromáždit sedmdesát tisíc jezdců. Kromě toho,“ dodal Herod záludně, „já vím, že se Svjatoslavem vlastně *chceš* bojovat. Toužíš po pomstě za svého syna, který loni padl v boji s Kyjevany nahoře v Bulharsku.“

Kurja se zamračil, obrátil do sebe zbytek kumysu v poháru z lebky a mávl na otrokyni, aby mu dolila. Herod ji zdvořile odmítavým gestem odehnal od poháru ve své ruce.

„Ano, Bajan byl zabit kyjevským mečem," přisvědčil chán. „Dokonce mi očití svědkové potvrdili, že hlavu mého syna usekl Svjatoslav osobně."

„To jsem nevěděl," zalhal Herod. Ve skutečnosti to chtěl vytáhnout jako poslední trumf, kterým by definitivně poštval Kurju na Svjatoslava.

„Přísahal jsem při vládcích nebes, vlčici Ašině a posvátných větrných ořích, že za to jednoho dne sežeru Kyjevanův mozek a napiju se krve z jeho vlastní lebky."

„Nic jiného si nezaslouží. Máš jedinečnou příležitost naplnit přísahu a zároveň pozvednout svůj národ z chudoby. Dej na mne – ještě za svého života se staneš největším a nejslavnějším pečeněžským chánem, který kdy chodil po zemi."

Kurja se zhluboka nadechl.

„Uznávám, synovče, že mě tvé návrhy zaujaly. Teď si je ale potřebuju důkladně promyslet."

„Neváhal bych příliš dlouho, veliký cháne."

„Neboj se, nebudu. Zítra ráno buď zaduju do rohu a svolám své jezdce k výpravě na jih, nebo ty přestaneš být mým hostem a staneš se zajatcem. A pak uvidíme, nakolik si Chazaři v Sarkilu a ve městech u Kerčského průlivu váží posledního Bulanovce a jaké výkupné za něj budou ochotni zaplatit."

Herod jen sklonil hlavu na znamení toho, že je připraven přijmout jakékoli rozhodnutí. Ve skutečnosti však naprázdno polkl a měl co dělat, aby protáhl slinu sevřeným hrdlem.

Byl totiž přesvědčen, že žádný Chazar by za něj nezaplatil ani jediný zlomený jarmak.

Byrgalan běžel vinohradem, jednou z dlouhých úzkých uliček mezi pečlivě oddělenými řadami bujné révy. Občas vrhl přes rameno vyděšený pohled. Byl celý zpocený a udýchaný. A lomcoval jím strach.

Do této chvíle podobný pocit nepoznal, takže jej o to více zaplavoval nepopsatelný vnitřní zmatek a narůstající panika. Ještě včera byl neohroženým pirátským králem a patřilo mu celé Chvaliské moře. Pád Chazarů mu vnukl přesvědčení, že ztratil

posledního soupeře, který by ho mohl ohrozit, a definitivně jej utvrdil v ješitné iluzi vlastní neomezené moci. Hodoval na zdechlině židovské říše a nafoukaně si myslel, že právě nastal čas, kdy přestane být vyvrhelem, štvancem, mužem mimo zákon, a s podporou svých bagdádských mecenášů se stane skutečným vládcem. Stačí jen v pravý čas udeřit na správném místě!

Samozřejmě, nepodceňoval sílu Varjagů. Jenže Severané byli jen kobylkami, které náhle přiletí v obrovských houfech, všechno sežerou a pak je první silnější vítr odvane zase někam jinam. Byrgalan mohl klidně počkat, až se ta pohroma přežene, a pak si pohodlně vybrat, které oblasti, kyjevskou ocelí očištěné od chazarské vlády, se zmocní. Namísto nečinného vyčkávání však podnikl bleskový výpad na Semender. Jeho cílem bylo vyfouknout blížícím se Kyjevanům veškerou kořist, která ještě zbyla po zbaběle prchajících džidanských Chazarech, a rychle se stáhnout zpět do závětří, do bludiště ostrovů, poloostrovů a zátok na pustém východním pobřeží. Bylo to riskantní, ale zisk měl být obrovský.

Co však Byrgalan podcenil, byla rychlost varjažského přesunu. Předpokládal, že se barbaři zdrží rabováním Chazaránu a on bude mít dost času na to, aby vyčistil Semender a včas se stáhl zpátky na moře. Když však kořistí obtěžkané pirátské lodě vypluly z ústí Tereku, najednou se na severu, v jediném úzkém vstupu do zátoky chráněné obloukem masivního poloostrova, zjevily rozšklebené dračí hlavy.

Nebylo kam utéct. Navíc Byrgalana zradila vlastní pýcha. Špatně odhadl sílu nepřátelské flotily a rozhodl se pro čelní střet. Věřil, že se mu podaří rozrazit Kyjevany a probít se na moře. Když mu hlídky na hlavním stěžni oznámily, že zpoza severního cípu poloostrova se vynořují další a další tucty varjažských veslic, už bylo pozdě měnit rozkazy.

Nevycvičená a nedisciplinovaná pirátská sebranka rychle zjistila, že se nemůže rovnat sice divokým, ale v boji jako jedna pěst útočícím Seveřanům. A že bachraté, přeplněné galéry jsou pro obratné drakkary snadnou kořistí.

Zbytky Byrgalanovy flotily se obrátily na útěk. Jediná ústupová cesta vedla zpět do vnitrozemí. Samozřejmě, dračí lodě je

pronásledovaly i proti proudu Tereku a postupně lapaly jednu pirátskou galéru za druhou. Nakonec zbyla jen velitelská loď se samotným Byrgalanem na palubě.

Pirátský král v narůstající panice přikázal odbočit z řeky do jednoho z přítoků. Doufal, že se tam nepřátelům ztratí, ale voda byla čím dál mělčí a kýl kořistí přeplněné galéry brzy začal drhnout o kamenité dno. Nadarmo vyházeli nejtěžší části nákladu – brzy už nebylo možné pokračovat v plavbě. Byrgalan nařídil přirazit ke břehu. Sotva však piráti vyskákali z lodi, zpoza říčního ohybu se vynořila dlouhá dračí veslice. Mořští vlci odhodili kořist a s řevem se rozprchli do okolních březových lesů. Jenže muži na palubě drakkaru s sebou vezli i půltucet koní. Vyhoupli se do sedel, vyskočili z lodě a jali se prchající skupinu pronásledovat. A tak se ze včerejšího krále Chvaliského moře stal dnešní vyděšený uprchlík, potácející se bludištěm jednoho z mnoha venkovských vinohradů, na který narazili zhruba verstu od místa, kde museli nechat loď.

Samozřejmě, neběžel sám. Za ním řinčela zbroj na členech jeho osobní družiny. Vybral do ní nejlepší zabijáky z početné pirátské hordy. Dostávali vždy nejštědřejší podíl kořisti, takže mu byli oddáni jako skutečná královská garda některému z pobřežních vládců. A nezradili ho ani v téhle chvíli, kdy se jeho moc sesypala jako prohořelá pohřební hranice. Občas se někteří z nich z vlastní vůle zastavili a otočili se, zvedajíce luky a meče proti blížícím se pronásledovatelům. Pokoušeli se kyjevské jezdce zastavit, nebo alespoň zpomalit, ale nedařilo se jim ani jedno, ani druhé. Byrgalan to věděl podle neustále se blížícího rachotu kopyt a pokřikování Kyjevanů.

Uprostřed rozlehlého vinohradu vyběhli piráti na kruhové prostranství, na jehož okraji stál ve stínu starého košatého olivovníku kamenný domek. Prostá stavba nejspíš sloužila k odkládání nářadí a košů na sběr hroznů a zřejmě pod ní byly vyhloubeny sklepy, plné sudů s dozrávajícím vínem. Byrgalanovi problesklo hlavou, že by se v těch sklepích mohli schovat, ale hned ten nápad zavrhl – tím by jen vlezli do pasti, ze které by už nebylo úniku.

„Tady se jim postavíme,“ prohlásil udýchaně Kásim, jeho

dlouholetý pobočník a tělesný strážce. „Nemá smysl dál utíkat, bratři. Bojujme, dokud ještě máme dost sil. Předstupme před Alláha s ranami na hrudích, ne na zádech!“

Byrgalan se otočil. *U Alláha!* Jeho družina se ztenčila na půltucet mužů. Hlasy ostatních postupně utichaly v drtivých, děsivě krátkých střetech s pronásledovateli, jejichž ozvěny se rozléhaly vinicí.

„Ty se musíš zachránit, náčelníku!“ pohlédl Kásim na Byrgalana. „Uteč! Schovej se někde ve vinici! My ty smradlavé Seveřany zastavíme!“

Byrgalan přešlápl z nohy na nohu. Nebyl žádná padavka, uměl se ohánět mečem a ve statném třicetiletém těle bylo síly na rozdávání. Ale vnitřní hlas na něj neustále křičel, že plavci z drakkaru neloví jen tak nazdařbůh, že poznali velitelskou loď a že se snaží dostat právě jeho. Pokud se jim to podaří, jak s ním naloží? Obětují ho svým strašlivým pohanským démonům a uzavřou mu tak cestu k věčným potěšením v muslimském ráji? Ta představa způsobila, že se v něm hrdost nadobro zlomila a zase se přihlásil strach, od dětství uzamčený někde hluboko v podvědomí.

„Na co čekáš?“ okřikl ho Kásim, když se nad zelenými stěnami révy zaleskly ocelové přilbice Kyjevanů. „Běž! Zachraň se! Ať naše oběť není marná!“

Byrgalan vrhl na Kásima poslední vděčný pohled, pak se otočil a rozběhl se napříč prostranstvím. Minul domek i statný kmen olivovníku, který vypadal jak spletený z několika tenčích stromů, a vzápětí vklouzl mezi dlouhé řádky vinohradu.

„Připravte se na boj!“ okřikl Kásim pětici družiníků. Byli celí zpocení a hlasitě funěli jako podrážděný býci. „Přísahali jsme, že pokud to bude nutné, položíme za náčelníka své životy! Teď nastal ten čas!“

„Doufal jsem, že to aspoň bude na moři,“ zabručel muž po jeho pravici a zvedl dalekonosný skládaný luk se šípem nasazeným na tětivě, „a ne v nějakém prašivém džidanském zapadákově.“

„Snad sis nemyslel, že dostaneš na vybranou?“ ušklíbl se Kásim křivě a pozvedl okrouhlý štít a šavli s dlouhou čepelí. „Alláh to chtěl takhle, pokorně se podřiďme jeho vůli.“

Vzápětí na prostranství vtrhl pronikavý rachot kopyt a z uliček vinice se vyřítili pronásledovatelé. I když jich bylo jen pět, pirátům stejně poklesla srdce – Kyjevané byli totiž do jednoho statní bojovníci v lesklé ocelové zbroji a chocholy zdobených špičatých přilbicích. Jakmile zahlédli šestici vyčkávajících uprchlíků, zadrnčely tětivy jejich luků. Jeden z pirátů s ohavným chrčením padl a Kásim samotný se zachránil jen bleskově pozvednutým štítem.

„Střílejte!“ zařval, vyvaluje oči na hrot šípu, který prorazil solidní kování a vynořil se palec od jeho zápěstí, zastrčeného v popruzích na vnitřní straně štítu.

Piráti měli tři luky, proti bohatýrům vzlétl stejný počet střel. Jedna minula a zmizela ve spleti popínavé révy, druhá uvázla ve štítu jezdce v čele družiny, třetí zasáhla jednu ze širokých koňských hrudí. Jezdec hrubě zaklel jménem nějakého pohanského božstva a zřítil se i s koněm na prašné prostranství.

„Mikulo!“ zavolal na něj jeden z jezdců, prošedivělý starý bojovník s dlouhatánským plnovousem. Padlý bojar se však s kašlem a dalšími sprostými kletbami zvedl z oblaku prachu, pozvedl v jedné ruce masivní kladivo, ve druhé karabáč spletený z černých kožených řemenů a s pomstychtivým řevem se rozběhl proti pirátům.

Vzduchem zasvištěly další kyjevské šípy a muž, který si stěžoval na smrt v těchto Alláhem zapomenutých končinách, s výkřikem zmizel z okraje Kásimova zorného pole. Kásim se narovnal a vyhlédl přes okraj štítu.

První jezdec se řítil přímo na něj. V sedle bujného ryzáka se tyčil plavovlasý mladík se světlým knírem a krátkými naježenými vousy. V širokých ramenou se očividně skrývala úctyhodná síla. S pohledem upřeným na Kásima něco vykřikl a zeširoka se rozmáchl mečem. Čepel se zaleskla jako živý plamen a Kásima v tom okamžiku napadlo, že si pro něj přišel samotný Mikail, nemilosrdný válečný anděl, o kterém mu vyprávěli ti, co četli Korán.

Díky ti, Bože, za takovou dobrou smrt. Věřím, že mi ukážeš cestu přímo do ráje!

Kyjevanův meč zasvištěl. Kásim mu do cesty pozvedl štít. Věděl

sice, že shora vedený úder, posílený energií cválajícího koně, bude drtivý, ale i tak mu razance dopadajícího meče doslova vyrazila dech. Čepel hladce rozťala štít, který měl podle arabského vzoru přední stranu chráněnou tepaným bronzovým plechem, a zastavila se až o kost Kásimova předloktí. Jezdec se prohnal kolem piráta, a jak se snažil uvolnit meč ze štítu, otočil otřeseného pěšáka za sebou a strhl ho na zem. Čepel se zaskřípěním vyklouzla ze záseku a Kásim dopadl obličejem do prachu.

Od úderu se mu zatmělo před očima, ale potřásl hlavou a hned se zvedl na kolena. Mladý bohatýr už před domkem obracel koně. Kásim se snažil sebrat a včas pozvednout pravačku, v níž stále křečovitě svíral rukojeť šavle. Najednou ho však zasypalo drobné kamení, odletující od kopyt jiného koně. Vzhlédl a chtěl se bránit, ale ochromená levačka se zbytky štítu ho neposlechla. Jezdec – ten šedivec s dlouhými vousy – se sklonil v sedle a švihl mečem. Jeho hlavice se při tom zatřpytila jantarovým světlem.

Kásimova mysl ještě několik úderů srdce vnímala, takže viděl, jak se svět okolo něj roztočil a změnil se ve vír žlutého prachu, jezdců, zelené révy, bledého nebe a pak zase révy. Nakonec, těsně před dopadem, zahlédl na okamžik vlastní klečící tělo, kterému z pahýlu krku vytryskl mohutný gejzír krve. Pak jeho hlava bouchla o dvůr a zrak i mysl konečně zastřela tma.

Byrgalan za sebou zaslechl zvuk boje a chtě nechtě se ohlédl. Narůstající panika, vlastní každému štvanému zvířeti, mu zmátla smysly a způsobila, že se mu všechny zvuky z okolí slily do jediné směsi. Proto rachot koňských kopyt, který se najednou ozval hodně blízko, zachytil až v poslední chvíli.

Vyděšeně se otočil zpět. Zvuk se totiž ozýval zepředu, ze směru jeho útěku. Nebylo pochyb – jeden z jezdců ho předjel a odřízl mu cestu! Byrgalan se už už chtěl vrhnout stranou, rozrazit zelenou stěnu révy a ztratit se ve vedlejších rovnoběžných uličkách, když se přímo před ním s praskotem zřítily dřevěné opory vinné révy a z trhajících se úponků rázně vyjel statný hřebec. Jezdec ho zastavil uprostřed uličky a uprchlík a pronásledovatel na okamžik znehybněli tváří v tvář.

Pirátský král zděšeně civěl na úplně bezvlasého muže s mrtvolně bledou, ošklivě zjizvenou pokožkou, jakoby poznamenanou nejtěžším případem neštovic. Byl zahalen do černého pláště a pod ním zjevně neměl zbroj. Vlastně se zdálo, že vůbec není ozbrojený.

To Byrgalana povzbudilo. Z pochvy u levého boku tasil meč, který dostal darem od místodržícího Tabarstánu, nejsevernější bagdádské provincie. Často od něj dostával různé dary; společně s rozkazy od samotného kalífa, nařizujícími přepadávání židovských kupců na Chvaliském moři.

Holohlavý se ohavně ušklíbl a v zelených očích, jaké Byrgalan dosud u žádného člověka neviděl, se mu zlověstně zablesklo. Ledabyle přehodil nohu přes sedlo a seskočil. Jeho chodidla rozmačkala několik hroznů nezralého vína, které popadaly na zem. Teď už pirát zřetelně viděl, že neznámý skutečně není ozbrojený.

Navzdory tomu k němu kráčel uvolněně a tvářil se sebejistě, téměř bezstarostně.

Byrgalan si uvědomil, že tady něco není v pořádku. A vzpomněl si na staré pověsti, pocházející prý ještě z časů před příchodem Mohameda, které vyprávěly o hrdinovi jménem Rostam. Ten prý z dávnověké Persie putoval na sever, do odlehlých oblastí u Chvaliského moře, aby tam bojoval se zlověstným Daéva Sepidem, bílým démonem. Prý ho zabil a z jeho lebky si vyrobil přilbu, ale kdo tvrdí, že Sepid byl jediným svého druhu? Nevyprává se snad na Kavkazu, že divové, nepochybně potomci strašlivých daévů, nebo dokonce možná samotného Sepida, dodnes žijí v temných horských roklinách?

Byrgalan byl okamžitě přesvědčen, že stojí proti jednomu z těch dávnověkých běsů. Zároveň v něm však zablikala malá jiskřička naděje – když mohl hrdinný Rostam zabít jejich lidožroutského krále, proč by mu nemohl úspěšně vzdorovat i on?

Nadechl se, odhodlaně pozvedl tabarstánský meč a rázně vykročil proti démonovi. Rozšiřující se úsměv na protivníkově tváři, plný nepřirozeně ostrých zubů, Byrgalana trochu znejistěl, ale dodal si odvahu divokým zavrčením a švihl mečem.

Holohlavý pozvedl proti čepeli jen vlastní předloktí. Ale nestalo se to, co Byrgalan očekával; meč neprošel svaly a kostmi. Namísto

toho zařinčel a zajiskřil, jako by narazil do nejtvrdšího pancíře. Otřesený pirátský král vyvalil oči na lesklé, jakoby kovové šupiny, které bleskurychle pokryly paži a vzápětí i bezvlasou hlavu. To ho tak vyděsilo, že si ani nevšiml soupeřovy druhé ruky, která zespodu vyrazila proti jeho břichu.

Až když se mu do těla zabořily ostré, ledově chladné čepele, konečně pochopil, že se nestane druhým Rostamem a že o něm nikdo nesloží hrdinskou píseň. S tou neradostnou myšlenkou se zhroutil do kaluže vlastních střev. Po lístcích révy a hroznech vína stékaly krůpěje krve, jako by bobule předčasně pukaly přezrálostí a ronily nad Byrgalanem sladké karmínové slzy.

„Čekal jsem, že muž s takovou pověstí bude starší," poznamenal Svjatoslav téměř zklamaně. V pozvednuté pěsti svíral Byrgalanovy dlouhé havraní vlasy a se zájmem se díval useknuté – nebo spíš utržené – hlavě do obličeje.

„Proč by měl být?" namítl Jegor. „Podívej se na sebe, gosudare. Ještě za sebou nemáš ani dva tucty zim, a jakou pověst sis vybudoval?"

„Vskutku, jakou?" odvětil Svjatoslav zamyšleně a podal hlavu jednomu z Varjagů po svém boku. „Naložte ji do soli a pošlete místodržícímu nejsevernější bagdádské provincie. Pirátský král prý jeho prostřednictvím dostával rozkazy od samotného kalífa. Tak ať vidí, co uděláme s mohamedánskými mrchožrouty, kteří se pokusí soupeřit s námi o kořist z Chazarska a Kavkazu. A zařiďte, aby se to dozvěděl i širvanský šáh a emíři v Derbentu a Arranu."

„Získal jsi pověst dobyvatele," odvětil Jegor na vládcovu otázku, i když byla myšlena spíš jako povzdech. „Muže, který zlomil moc Chazarů. Zakladatele úplně nové Kyjevské říše."

„Nepřeháníš trochu, staříku?" ušklíbl se Svjatoslav, přistoupil k dlouhému hodovnímu stolu a chopil se drahokamy vykládané zlaté číše. Odlesky svící a loučí na zčeřené hladině v poháru mu vrhly do obličeje tajuplné rudé světlo. „Nenazývají mě zatím jen ničitelem, vrahem a lupičem?"

„Tak jako každého dobyvatele na počátku jeho cesty," ozval se Koščej, stojící po pravici knížete. „Nenávist a opovržení časem vystřídá strach a respekt."

Svjatoslav na něj pohlédl. „A co úcta?“

„Tu si získáš později. Nejdříve ať před tebou pokleknou v hrůze. Pak se naučí padat na kolena s uznáním a obdivem.“

„Ty už jsi opravdu zapomněl, co je to milosrdenství a svědomí, že?“ ušklíbl se Svjatoslav letmo.

„Milosrdenství? Svědomí? Na největší válečné výpravě, jakou muži Rjurikova rodu kdy podnikli? Žertuješ? Soucit a svědomí mění srdce v lejno. A tvé srdce teď musí zvonit a řinčet, jako by bylo vykováno z oceli.“

Mladý vojevůdce se zachechtal, i když v tom smíchu zněla pořádná dávka trpkosti. „Neměli by ti říkat Koščej Nesmrtelný, ale Koščej Nelítostný. Připíjím na tebe, brachu! Dnes jsi mi zase dobře posloužil – ulovil jsi pirátského krále a donesl mi jeho hlavu!“

Několika bohatýry, stojícími u dlouhého stolu v hlavním sálu semenderského paláce, ta slova viditelně trhla. Mikula vrhl pohled na Jegora, ten se zachmuřil a podíval se na Ilju, a kruh jejich rozhořčení uzavřeli Danilo a Samson. Aljoša si jich nevšímal – bez zaváhání jako první pozvedl číši a přidal se k přípitku.

„Na Koščeje!“

„A na vítězství!“ přehlušil Jegor hlasy družiníků a velitelů, kterých byla plná síň.

„Na vítězství,“ přidal se Svjatoslav po krátkém zaváhání.

Napili se, většina z nich pomalu, důkladně, převalujíc víno na jazycích.

„Hm,“ ozval se Mikula, když polkl doušek. „Takže tohle je to slavné semenderské červené?“

„A přímo ze sklepů zdejšího místodržícího,“ potvrdil mu Svjatoslav. „To nejlepší z nejlepšího. Co je, bratře Seljanoviči, nechutná ti snad?“

„Ale ano, Blahorodí, je lahodné. Na můj vkus možná až příliš. Kdyby tady teď někdo načal soudek správně odleželého kyjevského piva, asi bych mu dal přednost.“

„A to je důvod, proč nás jižané nazývají barbary,“ zachechtal se Jegor. „Lijeme do sebe mok z nejlepší révy na světě, za který by vládcové v Bagdádu nebo Cařihradu platili zlatem, ale Seljanovič sní o hořké břečce z ječmene.“

„Doma ti ta břečka byla dobrá,“ odsekl Mikula.

„Ale právě proto jsme z domova odjeli,“ vstoupil do toho Svjatoslav, očividně celý rád, že se řeč stočila k něčemu jinému. „Abychom získali to, co tam nemáme, anebo co je u nás příliš vzácné. Například tohle zvláštně chutnající ovoce. Jižané ho jedí k vínu, prý se tím vytváří lahodná směs chutí. Vyzkoušíš ho, bratříčku Seljanoviči?“

Mikula nedůvěřivě nahlédl do misky plné zelených, palec velkých bobulí, plavajících ve žlutavém nálevu.

„Jo, viděl jsem venku celé háje zvláštních střapatých stromů, obsypaných těmihle plody,“ přikývl a vzal si jednu bobuli. „Ale ty už byly tmavé. Tyhle vypadají nezrale.“

„Protože *jsou* nezralé,“ vysvětlil mu Svjatoslav. „Ale právě ty chutnají nejlíp.“

„Co to vlastně je?“

„Olivy. I Řekové je pěstují a tvrdí, že v dávných dobách byly pokrmem králů. Lisují z nich jemný olej.“

Mikula si vložil plod do úst, převalil ho na jazyku, opatrně rozkousl – a vzápětí zhnuseně zkřivil obličej a vyplivl zbytek bobule na zem. Ostatní bohatýři, kteří ochutnali olivy už dřív, se pobaveně zachechtali.

„Do Velesovy prdele, vždyť je to slané!“ hromoval robustní Dregovič. „Ovoce má být přece sladké! Co je to za ovoce, že chutná jako chcanky?!“

Svjatoslavovi se také třásla ramena zadržovaným smíchem. „Rychle se napij, Seljanoviči. Uvidíš, že teď semenderskému přijdeš na chuť.“

„To rozhodně,“ odfrkl si Mikula a dal si druhý, vydatnější doušek. „Netvrdím přece, že chci sušit hubu a jen se dívat, jak si tady všichni ožíráte držky. Na rozdíl od tadyhle Muromce, který se pro takové sebetrýznění zjevně rozhodl.“

Bojaři obrátili pohledy k Iljovi, který sice pozvedl číši k přípitku, ale k ústům ji nepřiložil a po chvíli postavil pohár zpátky na stůl.

„Ani neochutnáš, Muromče?“ zeptal se Svjatoslav.

„Ne, gosudare,“ odvětil Ilja zachmuřeně. „Raději ani

nepřivoním. Vím, jak by to dopadlo. Jsem rád, že se uzdravuju, a nechci znovu pokoušet osud. Alespoň na nějaký čas. A kromě toho," dodal temnějším tónem a posadil se ke stolu, „se mi nelíbil tvůj přípitek."

Svjatoslav se zarazil a zachmuřil, i ostatní muži ztuhli a ztichli.

„Ale, opravdu?" pronesl panovník zlověstně. „To neznělo zrovna uctivě, Muromče!"

„Úctu si chceš přece získat až později," odsekl Ilja, přičemž civěl do stolu a na knížete se ani nepodíval. „Nejdříve je potřeba rozsévat hrůzu a nenávist."

„Jestli se mě snažíš urazit, Muromče," zavrčel Svjatoslav a praštil číší o stůl, až z ní vyšplíchl zbytek vína a bohatýři sebou trhli, „tak volíš správná slova!"

„Nechci tě rozhněvat, gosudare," odvětil Ilja tvrdě, bez zachvění v hlase. „Jen říkám, že na Koščeje a na jeho odporné žvásty o zbytečnosti svědomí a milosrdenství bych si nepřipil, ani kdybych nepřísahal, že přestanu chlastat."

Ticho ve dvoraně se dalo krájet. Koščej se díval na Ilju nevzrušeným, blahosklonným, ba dokonce trochu pobaveným pohledem. Svjatoslav naopak v duchu soptil a očividně měl co dělat, aby se ovládl. Kdyby ta urážlivá slova nevyslovil muž, kterého všichni kolem obdivovali jako hrdinu, určitě by vybuchl.

Do napjatého mlčení se najednou ozval Jegorův chraplavý, násilný smích.

„Vidíš, gosudare, a tohle my musíme trpět už od chvíle, kdy se Ilja rozhodl skoncovat s chlastem! Takový mizerný společník se z něj stal. Věř mi, i já bych mu někdy nejraději vnutil pár hltů medoviny, aby byl aspoň trochu snesitelnější."

„To je pravda," přidal se se stejně hraným veselím Mikula. „Ani Sveneld nedokáže být tak studený čumák jako střízlivý Muromec! A to už je co říct, nemám pravdu?"

Po těch slovech se Svjatoslav konečně uvolnil, a dokonce se přinutil k úsměvu, takže drnčící tětiva napětí trochu povolila. Hlasy opět zašuměly, muži se napili.

„Co to vyvádíš, dutá hlavo?" zasyčel Jegor Iljovi do ucha, když se posadil na židli po jeho pravé ruce. „Ani mně to nebylo tak úplně

jedno, když jsem si připíjel na toho parchanta, ale urážet knížete… Přišel jsi o rozum?“

„Možná,“ procedil Muromec skrz zuby, „ale už je mi na blití z toho, jak se Koščej vtírá do Svjatoslavovy přízně. Copak to nevidíš? Svjatoslav si ho den ode dne pouští víc k tělu. Tohle nedopadne dobře.“

„Samozřejmě že to vidím,“ zavrčel Jegor, „ale takhle tomu nezabráníš. Spíš dosáhneš přesného opaku – kníže se bude špatně dívat na tebe i na nás, kteří jsme se tě zastali. A tím snáze se Koščejovi poleze do jeho zadku…“

Jako by čaroděj slyšel jejich šepot, obrátil pohled malachitových očí ke knížeti a zvučným hlasem řekl:

„Sluší se, abych ti poděkoval za ten přípitek a za slova uznání, Blahorodí. Nechť je i pirátova hlava důkazem, že ti chci věrně sloužit. Možná je teď ten správný čas, abych ti předestřel návrh, o kterém uvažuji už několik dní.“

Jegor a Ilja si přestali šeptat a vrhli na Koščeje znepokojené pohledy.

„Mluv. O co jde?“ zeptal se Svjatoslav. Protože v něm ještě bublal hněv na Ilju, záměrně nevěnoval jediný pohled bohatýrům a o to vlídněji se díval na Koščeje.

„Chtěl bych znovu ustavit svou třicítku. Vybranou družinu nejlepších bohatýrů. Jejich úkolem bude tě ochraňovat a také plnit zvláštní, mimořádně nebezpečné úkoly v bojích a při dobývání nepřátelských pevností.“

Svjatoslav nejdříve překvapeně pozvedl obočí, ale vzápětí se široce usmál. „Podívejme se. Zajímavé. Chápu to správně, Koščeji? Chceš oživit goryniče?“

„Ano, něco takového. Dračí moc, která byla zakleta ve Volchově žezle, mi teď proudí přímo v žilách. A nejen ona – vstřebal jsem všechnu sílu dračice Zirnytry. Chci se o ni podělit s družinou vybraných mužů a tím z nich udělat tvůj hlavní útočný hrot.“

„Goryničové mi kdysi dobře sloužili. Byli pýchou kyjevského vojska. Takže… ano, ten nápad se mi zamlouvá.“

„Takže mám tvůj souhlas?“

Kníže se na chvíli zamyslel, ale pak pokrčil rameny. „Nevidím jediný důvod, proč bych ti měl bránit ve vzkříšení goryničů. Už máš představu, koho si vybereš do nové družiny?“

„Mám pár návrhů,“ ušklíbl se Koščej. „Za prvního pobočníka chci nejlepšího lukostřelce ve tvém vojsku – Aljošu Kněžice.“

Bojaři, dočista zaskočeni Koščejovými úmysly, vrhli pohledy na mladého Uliče. V očích Ilji, Jegora, Mikuly, Danila a Samsona se zračil ostrý nesouhlas, ale Aljoša je ignoroval. Díval se k čelu stolu, na Koščeje a na Svjatoslava, a přikyvoval.

„Ano, gosudare, chci sloužit v družině goryničů,“ prohlásil pevně. „Zažil jsem v posledních měsících neslýchané věci a myslím, že se jen tak něčeho nezaleknu. Ať ti ta nebojácnost slouží v nejtěžších bojích pod znamením Goryna.“

„Přijmeš Koščeje za svého velitele?!“ neudržel se Jegor.

„Samozřejmě,“ odvětil Aljoša, přičemž se na rozhořčeného bohatýra ani nepodíval. „Je nejlepším z nás. Je na čase, aby se stal vůdcem kyjevské družiny.“

„Aljošo! Teď zacházíš příliš daleko…“

„Právě naopak!“ zasáhl Svjatoslav a jeho ostrý tón rázně rozsekl houstnoucí vzduch ve dvoraně. „Ty zacházíš příliš daleko, Jegore. I chlapi, které máš na povel. Dohodli jste se, že mi dnes budete odporovat a urážet mě? Varuju vás – moje trpělivost má své hranice!“

„Gosudare,“ nadechl se Jegor zhluboka, pokoušeje se o klidnější tón. „Když jsme loni vyrazili z Kyjeva, byl jsem tvým prvním bohatýrem…“

„Tak o tohle jde, staříku?“ přerušil ho Koščej s úšklebkem. „Žárlíš na mladou krev? Pozorně se rozhlédni, Jegore. Za ten rok, co jsme pryč z Kyjeva, se toho hodně změnilo. Do knížecích služeb vstoupila spousta nových, silných bojarů. Ty jsi naopak očividně zestárl. Je na tobě znát únava. Sám jsi přiznal, že už ti neslouží dobře zrak, a tak luk nosíš jen pro ozdobu. Ani s mečem už ti to nejde tak jako dřív. Přiznej si, že tvé dny slávy se chýlí ke konci, a přijmi to důstojně.“

„Důstojně ti urvu čelist, aby ses na mě přestal zubit, ty suché lejno,“ zavrčel Jegor a začal se zvedat ze židle.

„Tak dost!“ zařval Svjatoslav a praštil pěstí do stolu. „U Perunovy sekery, co to do vás všech vjelo? Jegore, okamžitě si sedni! Slyšíš? Buď poslechneš, nebo…“

Kníže nedokončil, ale hrozba, která mu sálala z očí, mluvila za všechno. Jegor zaváhal, ale když mu vedle sedící Mikula chlácholivě položil ruku na rameno, klesl zpátky na židli. Nepřestal však probodávat Koščeje nenávistným pohledem – na rozdíl od Svjatoslava, který se na čaroděje zahleděl s až pobuřující přívětivostí.

„Musíš družinu ustanovit co nejdříve, Koščeji. Vyber si kteréhokoli muže z mého vojska, je to jen na tobě. Než opustíme Semender, a to bude brzy, chci vidět znamení tříhlavého zmeje na štítech třiceti bohatýrů. A řeknu ti taky, proč s tím tak spěchám. Už mám totiž pro tvou družinu první úkol.“

„Mluv, gosudare, oč jde?“

Svjatoslav se chopil číše, kterou mu mezitím mladá otrokyně znovu naplnila, a pohodlněji se rozvalil ve vyřezávaném tudunově křesle s vysokým opěradlem.

„Původně jsem plánoval vyrazit ze Semenderu přímo na západ, povodím řeky Terek až k hranicím Alanie. Tu, jak už víte, mám v úmyslu podřídit Kyjevu. Jenže předtím si uděláme malou zajížďku na jih. Jen několik dní cesty odtud leží na kavkazských úpatích království Sarír. Hej, Samsone. Zopakuj bojarům, co jsi o Saríru vyprávěl mně!“

Všichni přítomní obrátili pozornost k malému ošklivému Arménovi. Lukostřelec se pod váhou tolika pohledů skoro vystrašeně přikrčil. Nerad byl středem zájmu, patřil k nejtišším a nejnenápadnějším členům kyjevské družiny a většinou se držel stranou ostatních. Věděl ale, že v nejbližších dnech si na pozornost bude muset zvyknout. Pocházel z jižních svahů Kavkazu a měl až překvapivě rozsáhlé znalosti o zdejších kmenech a národech, stejně jako o jednotlivých královstvích, knížectvích, emirátech a chanátech, kterých tu bylo skutečně požehnaně.

Samojlovič si odkašlal a nepříliš zvučným hlasem odvětil:

„V Saríru sídlí Avaři. Jsou to bojovní divoši, kteří neustále touží po kořisti. Často podnikají válečné výpravy proti bohatým městům

dole v nížinách a na mořském pobřeží – většinou plení v okolí Derbentu, chazarského Beledžeru, ale i dále na jihu v širvanském pohraničí. Říká se, že sarírští vládcové díky těm nájezdům shromáždili velké bohatství a v jejich hlavním sídle je ukryt neslýchaný poklad. Avarský chán prý vládne z nádherného trůnu z ryzího zlata.“

Nikdo v síni ani nehlesl. Pokud existovalo něco, čím se dali umlčet hluční Varjagové, byly to právě příběhy o pohádkových pokladech. Einar Sigmarsson a jeho družiníci se s lačně planoucíma očima nakláněli přes stoly, aby Samsona lépe slyšeli.

„A ty chceš ten trůn pro sebe, mám pravdu, Blahorodí?“ pohlédl Koščej na knížete.

„O tom nepochybuj,“ ušklíbl se Svjatoslav. „Jak by to znělo, kdyby se později vyprávělo, že Kyjevané dobyli kavkazská království, ale nezískali proslulý zlatý trůn sarírského chána?“

„Jenže to má zjevně nějaký háček,“ přimhouřil Koščej oči. „Určitě existuje důvod, proč vládcové těch okrádaných zemí u moře nepodniknou odvetný úder a nepokusí se zmocnit avarského pokladu. A překonat tuhle překážku bude úkol pro nové goryniče, je to tak?“

„Myslí ti to, Koščeji,“ přisvědčil Svjatoslav a opět pokynul Samsonovi. „Mluv, Arméne, co se vypráví o sídle sarírských vládců?“

„Pevnost Humradž je prý nedobytné skalní hnízdo. Stojí na vysokém útesu a k její bráně vede jen jediná úzká stezka. Ta se navíc vine strmou roklinou přímo pod hradbami a strážními věžemi tvrze. Kdokoli se tudy pokouší vystoupat, vleze do smrtící pasti a obránci mu shodí na hlavu neodvratnou záhubu.“

„To zvládnu,“ prohlásil Koščej sebejistě, ani nenechal dramaticky doznít Samsonova slova. „Najdu jinou cestu vzhůru. S goryniči obsadíme hradby a udržíme je dost dlouho na to, aby mohlo nahoru strží vystoupat tvé vojsko, gosudare.“

Svjatoslav se zachechtal. „To je slovo do pranice, Koščeji! Ať už se na mne budou Muromec a Jegor vztekat, nebo ne,“ hlas mu trochu zaskřípal, „opět připíjím na tvou odvahu a lstivost! Býval jsi mým nejlepším družiníkem, když ses ještě nazýval Volchem, a jsi

jím zase, i když nosíš jiné jméno!“

Bohatýři se připojili k vojevůdcovu přípitku – někteří ochotněji, jiní zdráhavě. Jen Ilja sevřel čelisti a se zlostně se vlnícími svaly v obličeji a naběhlými žilami na spáncích zprudka vstal. Svjatoslav k němu vzhlédl a modré oči mu potemněly, husté obočí se nakrčilo. Danilo se natáhl, aby mladíka popadl a stáhl zpět, ale Muromec se mu vytrhl a nevšímaje si pobouření v obličeji knížete, odstrčil židli, ukázal všem přítomným záda a rázným krokem opustil sál.

Nálada však zamrzla jen na chvíli. Bojaři se v myšlenkách rychle vrátili k pokladu, pustili se do jídla a zároveň se dychtivě snažili přesvědčit o tvrzeních, že semenderské červené je mimořádně silné víno, ze kterého se raz dva zatočí hlava.

Jegor měl na okamžik nutkání vytratit se za Iljou, ale po chvíli zamračeně, sám pro sebe zavrtěl hlavou a zůstal sedět. V hlavě mu zněly výčitky, které mu Koščej přede všemi vmetl do obličeje. Tentokrát necítil hněv – musel v duchu připustit, že čarodějova slova až nepříjemně přesně vystihla jeho vlastní obavy. Ano, za ten rok od odjezdu z Kyjeva citelně zestárl. Sil mu ubývalo, klouby měl čím dál bolavější a zrak slabší. Už zdaleka nebyl nejlepším družiníkem. Nepřehlédnutelná skutečnost, že se mu knížecí družina rozpadá pod rukama, ho v tomto neradostném poznání jen utvrzovala.

Co s tím udělá? A má ještě vůbec dost sil, aby to nějak zvrátil? Anebo už je jen přestárlým koněm, kterého je potřeba utratit dřív, než ho sežere prašivina?

Neuměl si dát odpověď. Jediné, co teď mohl udělat, bylo namočit vousy do vína a utopit skleslé myšlenky v silném moku. Připadalo mu to slabošské, ale nedokázal tomu vzdorovat. Pozvedl číši a jediným douškem ji vyprázdnil.

Navzdory pokročilé noční hodině bylo město, ležící mezi řekou Terek na severu a rozlehlým palácovým pahorkem na jižním konci, plné světel. V úzkých uličkách, kterými stavitelé města chtěli ztížit postup případným nepřátelům, se hemžily drobné mihotavé plameny. Jako roje pomatených světlušek proudily tam a zpátky, chaoticky křižovaly malá náměstí, vnikaly do domů, dvorů a zahrad.

Bezmála tři tisícovky Kyjevanů s loučemi, kahany a lucernami v rukou prohledávaly město a slídily po jakékoli kořisti. A protože Semender ani po vpádu Byrgalanových pirátů nezůstal liduprázdný, nocí se rozléhal křik, bušení a občas i zařinčení oceli.

Ilja zřetelně slyšel děsivé zvuky rabování až sem nahoru, na jednu z dříve pečlivě upravených, ale teď zdupaných a troskami zaneřáděných teras. Opevněný pahorek pokrývaly stupňovité zahrady, ovocné sady a květinové záhony, z nichž vykukovaly bělostné zdi, sloupořadí a břidlicové střechy velmožských a hodnostářských vil. Jistě, události posledních dní krásu paláce poznamenaly, ale Muromec se stejně nedokázal zbavit dojmu, že krásnější a pohostinnější místo ještě neviděl.

O to víc ho tížilo pomyšlení, že patří k těm, co přispěli k jeho definitivní zkáze. A to byl jen první krůček k ještě temnějším myšlenkám.

Ano, od chvíle, kdy se přestal utápět v chlastu, se cítil den ode dne lépe a zdravěji, i jeho neobyčejná síla se už úplně vrátila. Jenomže zároveň byl nevídaně podrážděný, ubručený a prchlivý. Měl problémy se sebeovládáním. Přesně jak říkal Jegor, když se od něj snažil odvrátit Svjatoslavův hněv.

Navzdory tomu Ilja nepovažoval své vystoupení tam v hodovním sále za přehnané. Jistě, bylo chybou urazit knížete, protože jak správně řekl Jegor, jen to vrhlo temnější stín na ostatní bohatýry a ještě více posunulo do světla gosudarovy přízně Koščeje. Jenže Ilja už vážně začínal mít plné zuby nejen čaroděje a jeho sílícího vlivu na knížete, ale i toho, jak to ostatní přehlížejí a raději se dívají stranou. Kam to povede? Úmysl se vzkříšením goryničů je zjevně jen začátkem. Jak dlouho potrvá, než si Svjatoslav začne myslet, že bez Koščeje vlastně nic nezmůže, že je po něm druhým nejdůležitějším mužem v kyjevském vojsku?

Tohle už tady jednou bylo. Kdysi, za Volchových časů. I tehdy se mnozí obávali Vseslajevičovy moci a jeho mazaných rad, které prý až příliš ovlivňovaly Svjatoslavova rozhodnutí. Jenže Volch nebyl Koščej. Lidé k němu chovali respekt a úctu.

Koščeje se jen báli.

Bojím se ho i já? zeptal se Ilja v duchu sám sebe.

Samozřejmě že se ho bál. Když mu Koščej pohrozil, že mu vrátí kletbu a s ní i mrzáctví a slabost, jako by neviditelným drápem brnkl na strunu Muromcova nejhoršího strachu. Strachu, který se po většinu času snažil skrýt hluboko v podvědomí, ale občas jím proběhla jeho chvějivá ozvěna, a tehdy se udatný bohatýr opět měnil v toho nemohoucího, vyděšeného mrzáka z lesů u Karačarova.

Iljovi se zachvělo srdce. *Není právě tohle hlavní příčina mé nenávisti k čaroději? Nezastírá mi strach střízlivý úsudek a nenutí mě hodnotit ho přísněji, než si zaslouží? Není Koščej skutečně oddaným služebníkem knížete, jeho účinnou – a užitečnou – zastrašovací zbraní a nejsem já pes, který štěká jen proto, že se bojí?*

Z hryzavých pochybností o správnosti vlastního postoje Ilju vytrhlo bouchnutí otevíraných dveří někde nad ním. Na terasu před vchodem do hodovního sálu se vylilo světlo a lavina bohatýrských hlasů. Víno teklo proudem a účinkovalo skutečně rychle – Muromec podle hluku usoudil, že většina hodujících mužů už je pořádně přiopilá. Ohlédl se, přesvědčen, že se ze dveří vypotácí jakýsi opilec, aby si ulevil nebo vyrazil hledat nějaké zajatkyně. Jenže mihotavé světlo ve vchodu zastínila vyzáblá, holohlavá postava v dlouhém plášti.

Ilja okamžitě s bušícím srdcem zacouval zpátky mezi citrusové keříky. Přikrčil se a v duchu prosil všechny duchy a běsy, kteří sídlili v nočních stínech, aby ho ukryli nejen před Koščejovým pohledem, ale i před jeho pátravým čarodějným vědomím.

Čaroděj se rozhlédl z okraje terasy, ale nezdálo se, že by něco upoutalo jeho pozornost. Lehkým krokem, ve kterém nebylo ani stopy po nejistotě způsobené vínem, seběhl po dlouhém kamenném schodišti mezi terasami a rychle zamířil po dlážděném chodníku dolů k hlavní bráně na úpatí kopce.

Ilja ho sledoval pohledem a cítil, jak mu hrdlo svírá jakási neviditelná smyčka. Strach se opět ozýval – zněl pronikavě, přímo vřískal do Muromcovy mysli. Mladík věděl, že Koščej právě vyrazil na jednu ze svých téměř každonočních záhadných výprav, z nichž se ráno vracel spokojený, plný síly a… ukojený. Během plavby po Chvaliském moři si to samozřejmě musel odpustit a nedalo se

přehlédnout, že je čím dál podrážděnější. Tohle byla první noc po vylodění a on se už zjevně nemohl dočkat, až uspokojí své choutky. Ať už se týkaly čehokoli.

Ilja chvíli bojoval sám se sebou. Měl sto chutí Koščeje sledovat a zjistit, co je vlastně cílem jeho nočních vycházek. Zároveň se ale bál a říkal si, že přece nemůže sledovat čaroděje – jaká je šance, že ho Koščej nezpozoruje a nevycítí?

Tak tady zůstaneš jen tak stát, s plnými kalhotami a se srdcem proměněným v *hroudu roztřesené huspeniny?*

Ne.

Zhluboka se nadechl, rozdrtil strach mezi skřípajícími zuby a s pěstí položenou na hlavici Gněvu opatrně vyrazil za Koščejem.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Kletba z Karačarova

Koščej proklouzával uličkami Semenderu jako nehmotný, nikým neviděný přízrak. Ještě než vyšel z brány palácového komplexu, přetáhl si přes bílou hlavu kápi pláště, čímž se proměnil v ponurý stín, chvílemi úplně splývající s temnými městskými zákoutími. Bystrozrakému Iljovi však neunikl.

V ulicích bylo rušno a zdálo se být nemožné úplně se vyhnout houfům plenících Varjagů. Koščeje však jako by nikdo z nich vůbec nezahlédl. Jeho černá silueta nejednou prošla tak blízko kolem hulákajících, o kořist se hádajících ozbrojenců, že jim stačilo natáhnout ruku, aby se ho dotkli. Ale oni se vůbec neohlédli ani o něj nezavadili pohledem. Prošel kolem nich jako duch.

I Ilja měl co dělat, aby čaroděje neztratil. Zvuk jeho vlastních kroků a cinkání zbroje naštěstí zanikly v hluku všudypřítomného drancování, ale stejně si musel udržovat bezpečný odstup. A tak mu Koščej občas zmizel z dohledu, a tehdy hrozilo, že náhle odbočí a jeho temná silueta se nadobro ztratí ve změti úzkých uliček.

Navíc měl Ilja problémy soustředit se jen na sledování. Okolo naplno zuřilo to, čemu se úzkostlivě snažil vyhnout v Suwaru, v Chazaránu a vlastně v každém dobytém táboře, hradišti nebo vesnici. Nikdy se přímo nezúčastnil rabování a pustošení. Teď ale procházel přímo tím nejhorším peklem, jaké s sebou válka přináší. Všude kolem se zabíjelo a ničilo s takovou samozřejmostí, až z toho Iljovi zamrzalo srdce. Právě odbočil z hlavního náměstí do ulice vedoucí na východ, když několik kroků před ním vyběhla ze dveří jednoho domu nepříčetně vřískající dívka, ne starší než patnáct let.

Za ní s řehotem vyrazili tři Varjagové. Dívka uprostřed ulice zakopla o rozsekanou rmrtvolu nějakého starce a upadla na dlažbu. Varjagové byli raz dva u ní. Popadli ubožačku a táhli ji zpátky k domu. Urputně se zmítala, bránila se a podařilo se jí jednoho z mužů ošklivě poškrábat v obličeji. Zanadával, v přívalu zlosti tasil nůž a jediným zkušeným tahem dívku od ucha k uchu podřízl. Její vřískání zaniklo v nevýslovně odporném chrčení.

„Dovnitř s ní, rychle," zavelel vrah a otřel si nůž do její haleny. „Ošoustáme tu malou čubku, dokuud je ještě teplá!"

Ilja se na to bezmocně díval a hlavici Gněvu svíral v dlani tak tvrdě, až jí skoro ulomil od rukojeti. Teprve když Varjagové zmizeli v domě, rozhlédl se a zjistil, že Koščeje ztratil z dohledu. Přeběhl k nejbližšímu rohu a oddechl si, když v dálce zase zahlédl tmavou siluetu, pohybující se na pozadí mihotavého světla požárů.

Brzy dlažbu pod Iljovýma nohama vystřídala obyčejná udusaná hlína a místy i páchnoucí bláto, vytékající z dvorů s chlévy a kurníky. Kamenné a cihlové zdi nahradily břevnové stěny srubů, nebo dokonce hlínou omítnuté rákosové chýše. Hluk kolem postupně utichal, rabujících ozbrojenců ubývalo. Takhle to probíhalo vždycky. Dobyvatelé nejdřív vyplení kupecké čtvrti a čtvrti boháčů. Až později se vydají slídit po chudých předměstích, aby vyhnali z úkrytů ubožáky a vybrali z nich to silnější a zdravější, co se dalo zpeněžit na trhu s otroky.

Nakonec se muž v tmavém plášti a robustní bohatýr ocitli v úplně pustých uličkách. Ilja nemusel dvakrát hádat, proč Koščej směřuje do těchto žebráckých čtvrtí. Představovaly pro něj ideální loviště. K tomu, co páchal během svých nočních výletů, určitě nepotřeboval svědky. Hlavně ne teď, když se koupal ve světle Svjatoslavovy přízně a čím dál víc mužů k němu vzhlíželo jako k hrdinovi a prvnímu bojarovi.

Sledování bylo čím dál nebezpečnější. Ilja si musel dávat pekelný pozor, aby našlapoval nehlučně a aby na něm necinkala zbroj. Koščej se ale ani jednou neohlédl, kráčel pořád sebejistě, neohroženě a zdánlivě bez nejmenšího podezření, že má nechtěnou společnost.

Nakonec čaroděj došel až k říčce, která obtékala východní okraj

města a vlévala se do Tereku. Za ní se už zvedaly svahy s vinohrady. Koščej se zastavil na břehu a rozhlédl se. Ilja se na zápraží jedné z chýší bleskově skrčil za masivní pult, na němž zřejmě nějaký rybář nabízel k prodeji svůj úlovek. Už několik dní neměl kdo uklidit rybí hlavy a vnitřnosti rozházené okolo, takže Ilja musel polknout a zadržet dech, aby se z toho smradu nepozvracel. Pach se vznášel i všude kolem, jako v každé chudinské čtvrti každého města na světě. Říčka sloužila zároveň jako stoka, takže její břehy byly zaházeny rozkládajícím se smetím nejrůznějšího druhu.

Koščejovi smrad a nehostinnost místa zjevně nevadily. Právě naopak – očividně našel cíl své noční výpravy. Stáhl si z hlavy kápi, rozhrnul plášť a rozpažil ruce. Ilja zřetelně viděl, jak mu tělo pokryly šupiny a prsty se protáhly do dravčích spárů. Vzápětí Koščeje obklopilo matné stříbřité světlo, navlas podobné tomu, které kdysi vycházelo z úlomků Zirnytriny šupiny na třech divotvorných žezlech. Muromec si v duchu vynadal za ten bláhový předpoklad, že by mohl nepozorovaně sledovat čaroděje. Sálající dračí kouzla ho nepochybně odhalí…

Neodhalila. Přízračný svit náhle pohasl a Koščej obrátil zrak opačným směrem. Vzápětí zamířil k jednomu z větších domů na břehu špinavé říčky. Ilja div že se úlevou nesvalil do rybích zbytků. Když opět vzhlédl, Koščej už stál před srubem. Zkusil otevřít dveře, ale byly dobře zamčené. Rozehnal se a vrazil do nich pěstí. Znělo to, jako by do dveří narazilo beranidlo se železnou hlavicí. S rachotem se rozlétly a zůstaly viset v poškozených pantech. Čaroděj vešel do domu.

Ilja na nic nečekal, vyskočil zpoza rybářského pultu a zhluboka se nadechl čistšího vzduchu. Pak opatrně zamířil ke srubu. Netrvalo dlouho a opřel se zády o čelní stěnu. Škvírou mezi trámy nahlédl dovnitř.

Tmu v příbytku rozptýlilo zase to přízračné stříbřité světlo. V něm Muromec zahlédl temnou siluetu, která po chvíli rozhlížení přistoupila k velkému proutěnému koši v rohu komnaty. Odhodila ho stranou, sehnula se a rázným trhnutím otevřela dveře v podlaze, které měl koš zamaskovat. Odněkud z prostor pod prkennou

podlahou zazněl vylekaný ženský výkřik, vzápětí zadušený rychle přitisknutou dlaní.

„Mám vás," zachechtal se Koščej a jal se sestupovat po vrzajících dřevěných schodech do sklepa.

Iljovi divoce bušilo srdce. Chvíli urputně zápasil s vlastním strachem, pak se v duchu okřikl, vynadal si do zbabělců… a vstoupil do domu.

„Ale no tak," ozval se ze sklepa Koščejův hlas. „Co chceš dělat s tím žabikuchem? Snad si nemyslíš, že mi s tím můžeš ublížit?"

Cizí mužský hlas vykřikl něco v jazyce, z něhož Ilja nerozuměl ani slovo.

„Nevyhrožuj a bodni," odvětil Koščej posměšně. „Slibuju, že tě zabiju rychle."

Muž jako by rozuměl, a rozhodl se poslechnout. Ilja zaslechl odhodlaný výkřik, v němž se mísila zuřivost se zoufalstvím, pak zvuk rychlých kroků, zašustění tkaniny, kovové zařinčení a vzápětí bolestný výkřik a nezaměnitelný zvuk lidského těla, páraného ostrým kovem.

Nato se strhl jiný křik a nářek, tentokrát dvouhlasý – nepochybně žena a dítě.

Ilja si vzpomněl na křik svých soukmenovců, zabíjených tlupou Kypčaků a Čeremisů v dalekém rodném Karačarově. Krev v něm vzpěnila. Zavrčel, bleskově přistoupil k otvoru v koutě místnosti a napůl seskočil, napůl sklouzl po bočních schodišťových prknech do sklepa. Jakmile chodidly narazil do udusané hlíny, rázně tasil Gněv.

V bledém světle, které stále obklopovalo Koščeje, spatřil kyprou, zhruba třicetiletou tmavovlásku a přibližně šestileté děvčátko. Choulily se v těsném vzájemném objetí u stěny naproti schodům. Ve středu podzemní místnosti ve zvětšující se kaluži krve umíral nějaký muž, patrně otec rodiny. Nedaleko jeho křečovitě poškubávající ruky ležel kinžál se zlomenou čepelí. Nad tělem stál Koščej a z prstů proměněných v drápy mu kapala krev.

V okamžiku, kdy zasyčel Iljův tasený meč, čaroděj se nevzrušeně otočil a vycenil tesáky.

„Vítej, Muromče," zasyčel pobaveně. „Byl jsem zvědav, jestli se osmělíš zasáhnout. Cítil jsem tvůj strach, jak se za mnou táhne

celým městem, a vážně jsem pochyboval, jestli nad ním nakonec zvítězíš. Vidím ale, že jsi přece jen nalezl odvahu. Na jednu stranu to obdivuju, ale na druhou stranu… Víš, co jsem ti slíbil, jestli se mi ještě jednou postavíš do cesty. Ta scéna, kterou jsi mi dnes udělal před knížetem, bylo věru pořádné poleno, hozené pod mé nohy. Myslím, že je na čase, abych od přátelských výstrah přešel k tvrdé lekci. Jsi připraven?“

„O tom vůbec nepochybuj,“ zasyčel Ilja a pozvedl meč.

„Dobrá.“ V tom okamžiku magický svit pohasl a sklepení se propadlo do tmy. Žena a dítě zaječely hrůzou. Ilja, neméně vystrašený a zmatený, udělal krok vpřed a naslepo švihl mečem. Čepel však proťala jen zatuchlý vzduch. Koščej se zasmál.

„Čubčí synu,“ zavrčel Muromec, vyrazil za hlasem a sekl znovu, ale zasáhl jen nějakou polici se džbány, které se s rámusem sesypaly a porozbíjely. Ilja se otočil a zase udeřil. A zase. Rozpáral nějaký pytel a uslyšel šustění sypajícího se obilí. Při dalším švihu ostří zařinčelo o kamennou zeď. Ve sprškce jisker zahlédl mihnout se tmavou postavu po své pravici a hned udělal bleskový výpad tím směrem. Gněv se zaťal do masa, prorazil kosti. Ilja se zaradoval, ale vzápětí mu pokleslo srdce – co když mu Koščej nastrčil do rány ženu nebo dítě?

Ne, jejich vzlykání pořád slyšel. Tak koho vlastně…

„Víš, že některé kmeny považují zohavování mrtvol za smrtelný zločin?“ zasyčel docela blízko Koščej a Ilja pochopil, že zasáhl jen mužovo tělo, které čaroděj před sebe zvedl jako štít.

Neměl čas to napravit. Do žaludku ho zasáhla pěst pokrytá kovovými šupinami. S vyraženým dechem se zlomil v pase. Koščej toho využil, vší silou škubl mrtvolou a vytrhl tak Gněv, který v ní uvázl, Iljovi z ruky.

Pak se sklepením zase rozlila stříbřitá záře. Muromec konečně popadl dech a vzhlédl. Uviděl Koščejovu šupinami pokrytou tvář, zkřivenou do odporného vítězoslavného úšklebku.

„A teď,“ řekl čaroděj, pozvedl pravou ruku a před Iljovýma vyvalenýma očima protáhl ukazovák do masivního stříbrného drápu, „se přesvědčíš, že mé výstrahy nebyly jen žvaněním do větru.“

Čaroděj zaútočil tak rychle, že Ilja neměl šanci uhnout. Dráp ho zasáhl do horní části hrudi, prošel mezi šupinami pancíře a vnořil se těsně pod klíční kost. Muromec vykřikl. Dráp mu pronikal do těla, až dokud vzadu nezaskřípal o lopatku a nevylezl kolem ní ze zad. Druhou rukou, na dotek připomínající kovovou rukavici, popadl Koščej Ilju za hrdlo a přirazil mu zátylek ke kamenné zdi sklepa. Mladíkovi se zatmělo před očima. Najednou byl úplně bezmocný – Koščejova nadpřirozená síla citelně předčila i jeho vlastní.

„Čím víc se budeš bránit, tím to bude horší," varoval ho čaroděj.

Přízračné světlo zesílilo a Iljovi se zdálo, že proudí podél Koščejovy pravačky a skrz dráp do jeho probodnutého těla. Jak vzápětí zjistil, nebylo to jen zdání. Něco do něj skutečně pronikalo. Příšerná bolest v ráně na okamžik ustoupila. Byl to však jen klam, vyvolaný rychle postupujícím ochromením. Iljovou levačkou, levou stranou trupu a nakonec i levou nohou se rozlévalo něco jako ztuhlost, způsobená dlouhodobým odkrvením.

V následující chvíli se bolest vrátila. A byla mnohonásobně horší.

Muromec zaskučel a zazmítal se, ale Koščej stál jako socha a držel ho pevně. Čarodějná síla, která nejdříve ochromila polovinu Iljova těla, se teď zasekla do svalů a do kostí a začala je tvarovat, jako by byly z měkké hrnčířské hlíny. Kdyby Koščej nesvíral Iljovo hrdlo, takže z něj unikalo jen přidušené, chrčivé kvílení, bohatýr by určitě zavyl na celý Semender. To, čeho se bál nejvíc, právě nastalo. Kletba, která zmrzačila a zohavila plod v lůně Iljovy matky, se vracela do jeho těla. Cítil, jak se mu kosti znovu ohýbají, svaly deformují a jeho neobyčejná síla uniká z těla. Nekontrolovatelně se třásl, slintal a kalhoty mu zvlhly močí. Bolest z těla mu vystřelovala do mozku a probodávala ho jako roj žhavých jehlic.

Pak Koščej najednou zavrčel skrz vyceněné zuby, pustil ho a zprudka ustoupil, přičemž mu vytrhl dráp z těla. Skučící a naříkající Ilja se zhroutil na podlahu sklepa. Uviděl svou levou ruku, opět pokroucenou a neobratnou jako kdysi v Karačarově, kdy býval terčem posměchu ostatních. Chtěl se pohnout, ale nemohl se ani plazit, protože levá noha mu úplně vypověděla poslušnost. Vzpomněl si, jak ji kdysi při chůzi vlastně jen táhl za sebou, a z

hrdla se mu vydralo zoufalé zavytí.

Koščej ho špičkou chodidla obrátil na záda a sklonil se blíž.

„Cítíš to?“ zasyčel mu do uslzeného obličeje. „A to jsem ti vrátil jenom část macešiny kletby. Je to jen výstraha, aby sis vzpomněl, že jsem to byl já, kdo tě zbavil mrzáctví a udělal z tebe nejsilnějšího kyjevského bohatyra. Rozumíš? Beze mne bys chcípl někde v muromských lesích. To já tě stvořil! A proto mě budeš poslouchat. Nejenže se mi přestaneš stavět do cesty, ale taky se pokorně podřídíš mé vůli!“

Ilja, zmítající se na podlaze, ze sebe nedokázal vysoukat jediné slovo.

„A teď,“ narovnal se Koščej, „ukojím tvou zvědavost. Chtěl jsi přece vědět, kam chodím po nocích a proč odmítám normální jídlo, ne?“

S tím se otočil a zmizel z Iljova bolestí zamlženého zorného pole. Muromci se do uší zaryl hlasitější nářek dítěte a matky. Žena něco vykřikla a podle zvuků se pokusila dceru bránit. Ostré čepele zručně probodly lidské tělo, něco se sesunulo na podlahu a matčino bědování utichlo. Šílený vřískot dítěte ještě zesílil a stal se tak nesnesitelným, až v Iljovi přehlušil i jeho vlastní agónii.

Pak se Koščej vrátil k ochromenému bohatýrovi. Zmítající se děvčátko držel za vlasy, jako by to bylo jen domácí zvíře, určené k zabití. Kopalo nohama, mlátilo kolem sebe rukama, ale čaroděje to ani trochu nevyvedlo z rovnováhy. Pozvedl pravou ruku a jeho ukazovák se opět prodloužil a získal blýskavé ostří a hrozivý hrot.

„Ne…“ zachroptěl Ilja v nevýslovné hrůze, ale Koščej se jen pohrdavě ušklíbl a vrazil dráp do tělíčka. Hlas dítěte se zlomil společně s něčím v Iljově nitru.

Koščej vytrhl dráp z rány. Na ležícího bohatýra pršela krev. Čaroděj si rychle zvedl probodnutý trup dítěte k ústům, přisál se k ráně a začal dychtivě hltat. Ilja si všiml, že umírající tělíčko zahalil záhadný modravý přísvit, a jak Koščej pil, to zvláštní světlo stékalo z děvčátka a rozplývalo se ve stříbřité záři, mocně pulzující okolo démona.

Krmil se životní silou dítěte.

Jeho duší.

Jako ten nejodpornější divoký běs.

Jako draci, jejichž síla mu proudila v žilách a kterým jejich uctívači obětovali panenskou krev.

Smrtelné křeče dítěte ustávaly, žalostné chrčení utichalo. Koščej se nasytil, odhodil ochablou, bledou mrtvolku a zase se sklonil k Iljovi. Našel čerstvou ránu na jeho hrudi a opět do ní zanořil kovový hrot.

Následoval další příval ukrutné bolesti. Muromec vyl, dokud neochraptěl, ale tady ho neměl kdo zaslechnout. Cítil, jak to, co do něj před chvílí Koščej zasel, teď opět vysál. Kosti se mu s mozek drtícím skřípáním narovnaly, znetvořené svaly se zase uzdravily a získaly obvyklý tvar. Když čaroděj nakonec vytáhl dráp, Ilja ucítil, že i rána se hned zavřela a zázračně zahojila.

Všechno utichlo. Muromec ležel na podlaze zakrváceného semenderského sklepa, neovladatelně se třásl, byl celý zpocený a dýchal, jako by právě vyběhl na nejvyšší vrchol Kavkazu. Koščej dřepěl u něj a promlouval k němu skoro přátelským tónem:

„Jsi zase zdravý. A až se vzpamatuješ, zjistíš, že máš zpátky i sílu. Zase jsi bohatýrem. Ale pamatuj, že tvá kletba pořád pulsuje někde ve mně. A já ti ji můžu kdykoli vrátit. Pokud proti mně zase promluvíš před knížetem, jestli jenom zvýšíš hlas, anebo se na mne dokonce nevlídně podíváš, okamžitě z tebe udělám slintajícího, pajdavého mrzáka. Tentokrát natrvalo, to přísahám. Určitě ti nemusím říkat, aby ses nenamáhal s pokusy mě zabít. Žádná zbraň mi neublíží. Jistě, mohlo by tě napadnout, že mě nějak otrávíš nebo utopíš, ale vždycky si vzpomeň, že ti čtu v mysli a odhadnu tvé úmysly dávno předtím, než se odhodláš k činu. A pak s tebou bude zle.“

Ilja mu bez jediného slova, chrčivě lapaje po dechu, zíral do zelených očí, v nichž teď vířilo čiré, dokonale nelidské zlo.

„Tak,“ usmál se Koščej, „a teď, když jsme si vyjasnili situaci, je čas na první rozkaz. Tohle uděláš hned ráno…“

Muromec mlčky naslouchal a ve výrazu jeho tváře s každým čarodějovým slovem narůstala hrůza. Hrůza a nenávist.

Jenže ta nenávist byla od této chvíle úplně, dočista a dokonale bezmocná.

„U všech běsů v podzemí…“ zachroptěl Mikula Seljanovič, když otevřel oči a zjistil, že spí na kamenné podlaze pokryté rudými skvrnami. Nejdřív se lekl, že je to krev z nějaké rvačky, na kterou si vůbec nevzpomínal, ale pak pochopil, že je to jen rozlité víno. Nadzvedl hlavu a hned oči zase přimhouřil. Okny i dokořán otevřenými dveřmi vnikalo do palácové dvorany ostré světlo. Podle sklonu paprsků usoudil, že už je slunce vysoko.

Mikula zasténal a pomalu se posadil. Svět se kolem něj zatočil a v hlavě mu zazvonilo jako ve velkém prázdném džbánu, když se na něj zaklepe střenkou nože. Uvědomil si, že má něco přilepeného na obličeji. Odtrhl to a zjistil, že je to skopová kost. Nebyla ještě úplně obraná, takže ji zlehka očistil od špíny a vousů a utrhl zuby zbytek masa.

„Tak co říkáš na semenderské víno teď, Seljanoviči?“ zeptal se někdo pobaveně.

Mikula se rozhlédl. Chvíli trvalo, než mezi okolo ležícími a spokojeně chrápajícími účastníky večerní hostiny dospěl pohledem až k muži, který právě promluvil.

Kníže Svjatoslav seděl na jedné ze židlí, nohy natažené před sebe, záda opřená o hranu stolu, a zaháněl ranní žízeň dalšími doušky vína.

„Skolilo mě jako Perunův blesk lesního démona, to se musí nechat,“ zamumlal Mikula s plnými ústy, odhodil teď už důkladně ohryzanou kost, vstal a rozhlédl se po zaneřáděném stolu. Taky se potřeboval napít. „Na druhou stranu, není mi zase tak špatně jako po pivu nebo medovině. Anebo, což je horší možnost, po pivu *a* medovině…“

„To je vlastnost dobrého vína,“ ozval se Jegor, dosud opřený čelem o vlastní předloktí zkřížená na desce stolu, a zvedl hlavu. V dlouhých vousech se mu zachytilo tolik drobků a zbytků jídla, že by klidně nasytily hladového žebráka. „Opiješ se z něho, ale nezkazí ti žaludek…“

„Takže hned můžeme pokračovat v chlastání?“ zachechtal se Mikula.

Na terase před vchodem zazněly kroky a sluneční světlo,

proudící dovnitř otevřenými dveřmi, zaclonila robustní postava. Kníže Svjatoslav přimhouřil oči. V okamžiku, kdy příchozího poznal, mu bezstarostný výraz zmizel z obličeje a nahradily ho chmury.

„Iljo," narovnal se Jegor. „Kde jsi byl celou noc?"

Muromec neodpověděl. Vešel do sálu. Krok měl vratký, jako by se i on celou noc opíjel vínem. Všimli si, že je celý špinavý, a dokonce potřísněný krví.

„Co se ti stalo, synku?" zneklidněl Jegor a zvedl se ze židle. „Smrdíš jako dlouho nevybraná žumpa…"

Ilja beze slova zamířil ke knížeti. Z obličeje mu sálaly ty nejtemnější pocity a v ruce svíral obnažený meč. Bohatýři zpozorněli, i Svjatoslavovo uvolněné tělo se najednou proměnilo v napnutou pružinu.

„No tak, zpomal," vkročil Mikula mezi Muromce a knížete. „Co máš v úmyslu?"

Mladý bohatýr se zastavil a podíval se přes Seljanovičovo rameno na Svjatoslava.

„Přicházím se žádostí, gosudare," vysoukal ze sebe a měl podivně zastřený, nepříjemně cizí hlas.

„Poslouchám tě, Muromče," přikývl Svjatoslav.

„Já…" Ilja polkl naprázdno a Mikulovi se zdálo, že se v jeho pohledu mihlo něco jako ozvěna vnitřní bolesti. „Chci nosit znamení tříhlavého zmeje."

Svjatoslav udiveně pozvedl huňaté obočí. Mikula překvapením o krok ucouvl a vrhl přes rameno pohled na Jegora. Ten sebou viditelně trhl a brada mu poklesla.

„Cože?" zeptal se starý bojar ohromeně. „Co to blábolíš, Iljo? Přiznej se, že jsi porušil slib a zase jsi chlastal!"

„Jsem úplně střízlivý," odsekl Muromec. „Gosudare? Přijmeš mě mezi goryniče?"

Chvíli trvalo, než mladý vládce přemohl úžas. Narovnal se na židli, pomalu vstal, zlehka odstrčil Mikulu a zblízka se zkoumavě zadíval Iljovi do obličeje. Bohatýr jeho pohled neopětoval, hleděl někam do neznáma a oči měl jako dvě prázdné díry.

„Co změnilo tvůj postoj, Muromče?" zeptal se Svjatoslav

zachmuřeně, jako by se ani jemu samotnému na tom všem něco nezamlouvalo.

„Záleží na tom? Tak přijmeš?“

„To není věc mého rozhodnutí. Dovolil jsem Koščejovi, aby si družinu sestavil sám. Takže je jen na něm, jestli budeš moci bojovat ve znaku Goryna.“

„Samozřejmě že s tím souhlasím,“ řekl Koščej.

Mikula sebou škubl a ohlédl se. Až teď si všiml tmavé postavy, postávající v koutě dvorany, kam nedosáhlo sluneční světlo.

„Je přece nejsilnější mezi tvými muži, Blahorodí,“ dodal čaroděj a vykročil ze stínů. Na zjizvených rtech mu pohrával spokojený úsměv. Mikula a Jegor na něj hleděli jako dvojice hromových bohů, ale ještě pořád byli Iljovou žádostí tak zaskočení, že se nezmohli na slovo.

„Navíc má tu svou neobyčejnou zbroj,“ pokračoval Koščej, „takže se mi při plnění nebezpečných úkolů určitě bude hodit. Dokonce uvažuju, že ho jmenuju svým druhým pobočníkem – hned po Aljošovi. Samozřejmě s tvým svolením, gosudare.“

Svjatoslav tak trochu zmateně pokrčil rameny. „Jistě. Dal jsem ti volnou ruku…“

„V tom případě,“ zastavil se Koščej poblíž Ilji, „vítej mezi goryniči, Muromče.“

„Co má tahle šaškárna znamenat?“ vzpamatoval se konečně Jegor. Jeho hlas zaduněl sálem jako zvuk poplašného rohu a rázně probudil většinu spáčů. „Iljo, podívej se na mě! Co se s tebou stalo? Jsou v tom nějaké čáry? Zamotal ti ten had hlavu kouzly? Zastrašoval tě?“

„Proč bych to dělal?“ usmál se Koščej jedovatě. „A i kdyby, co by mohlo takovému valibukovi nahnat strach?“

„Každý z nás má své strachy,“ procedil Jegor skrz zuby. „A ty nám čteš v myslích a dobře je znáš. Přísahám při Bohu, že jestli jsi tadyhle mladého nějak…“

„Nech to být, báťuško,“ skočil mu Ilja do řeči, konečně zvedl zrak a pohlédl Jegorovi do obličeje. „Nepátrej po mých důvodech. Zkrátka chci bojovat pod Koščejovým velením, v předsunuté skupině. Pokud s tím souhlasí on i kníže, nemáme se dál o čem

bavit.“

Jegor se zhluboka nadechL. „Nemůžu uvěřit…“

„Komu záleží na tom, čemu věříš?“ přerušil ho Koščej rázně.

„Koščeji,“ procedil starý bohatýr skrz zuby, „neotevírej si na mě hubu, jinak přísahám, že ti vyrvu ten tvůj rozeklaný hadí jazyk…“

„Nepřísahej, dědečku Svjatogore. Už jsi starý a mohlo by se stát, že své sliby nestihneš vyplnit. Chceš před svého boha předstoupit s nesplacenými dluhy?“ S těmi slovy se Koščej rázně otočil a zamířil ke dveřím. „Iljo? Aljošo? Doprovodíte mě do města. Chci ještě dnes vybrat nejlepší chlapy, kteří budou mít tu čest nosit znak posvátného zmeje.“

Zívající Aljoša udiveně zíral na Ilju, ale nezaprotestoval ani jediným slovem. Tři muži společně vyšli z dvorany a venku jejich postavy pohltilo ostré jižní slunce.

Jegorovi a Mikulovi, kteří se za nimi ohromeně dívali, se však zdálo, že je ve skutečnosti objala zlověstná temnota, černá jako stín krkavčího hejna.

Davidovi docházely síly i trpělivost a občas musel skřípavě zatnout zuby, aby nezačal nadávat, nebo dokonce klít. Už dávno bylo po soumraku, ale Semira pořád paličatě trvala na tom, aby pokračovali v cestě.

„Už to musí být blízko, tam za těmi vršky,“ ukazovala ze sedla koně, kterého David vedl na uzdě za sebou. „Vydrž ještě chvíli, prosím. Jestli jsi unavený, můžeme se vyměnit…“

„Ne,“ odsekl a dál se tvrdošíjně brodil blátem, opíraje se o oštěp a skláněje hlavu před lijákem. V pastýřském táboře na břehu Tereku si koupili dva bašlyky, špičaté čapky s dlouhými lícnicemi, které se daly omotat kolem krku, ale i ty už byly dávno nasáklé vodou. Aspoň že jim zpevněné okraje nad čelem chránily oči před bičujícím deštěm.

Lilo, jako by se trhlinou v obloze vylévala rozbouřená nebeská řeka a v hučícím vodopádu dopadala na zem. David už několikrát navrhl, aby si našli úkryt a přečkali tu pohromu, ale Semira jako by ho vůbec neposlouchala. Pořád opakovala, že už mají alanské území na dosah a že kousek před nimi je pohraniční pevnost Džinarag.

Stačí jen ujít dvě, nanejvýš tři versty proti proudu říčky, která od jihu napájela Terek. David spolkl své námitky. Chápal, že Semira se teď celou bytostí upírá k návratu domů. Po všech těch hrůzách v Chazaránu a Semenderu a po několikadenním namáhavém putování proti proudu Tereku se musela cítit jako zatoulané dítě při návratu do matčiny náruče.

Jednolitou temnotu občas rozerval blesk a oddělil nebe, na okamžik zalité fialovým světlem, od černého horského masivu na jihu. David si v těch kratičkých záchvěvech nebeského světla všímal, že krajina před nimi je čím dál členitější. Kráčelo se mu čím dál hůř, i když Semira tvrdila, že to, po čem jdou, je často používaná a za příznivějšího počasí velmi dobře schůdná kupecká cesta. Když tahle »cesta« začala stoupat na jeden z vršků nad rozbouřenou říčkou, uklouzl princ uprostřed svahu na blátě a ani oštěp nezabránil jeho pádu na kolena do řídké břečky. Neudržel se a sprostě zaklel, rouhavě přivolávaje všechny pekelné mocnosti.

Semira okamžitě seskočila z koně, přiběhla k němu, vzala mu z prstů otěže a rukou zasunutou pod paží mu pomáhala vstát.

„Odpusť, že jsem tak tvrdohlavá," řekla provinile. „Jen se nedokážu zbavit představy, jak nás přivítají mí rodní, usadí nás k pořádně rozpálenému ohništi, zabalí do suchých kožešin a napojí ohřátou medovinou…"

David měl sto chutí odseknout, že už tomu nevěří, a postěžovat si, jak mu ze dne na den víc a víc chybí pohodlí chazaránského paláce, ale vzchopil se a řekl jen:

„Prostě zalezeme do prvního úkrytu, na který narazíme, ano?"

„Jistě."

Vykročili. Princ měl co dělat, aby nedočkavé, svižně kráčející dívce stačil. Tak jako tak ho o kousek předběhla, takže to byla ona, kdo na temeni pahorku radostně zvolal:

„Jsme tady! Rychle, Davide, pojď se podívat!"

Doklopýtal k ní. Chvíli bezvýsledně mhouřil oči do temnoty a hustého lijáku, ale pak mu světlo dalšího košatě rozvětveného blesku ukázalo prostý dům se slaměnou střechou a stěnami z nahrubo otesaných, hlínou slepených kamenů. Dřepěl na břehu říčky v mělkém úvalu přímo před nimi. David chvíli nechápal, čím

je dívka tak nadšená – pak si ale uvědomil, že tohle je vůbec první alanské obydlí, na něž narazili, první kousek její vytoužené domoviny.

„Džinarag už nebude daleko," vrátila se Semira k předcházejícím představám. „Zřejmě někde mezi těmi pahorky na jihu, nanejvýš půldruhé versty odsud…"

Zarazila se, protože v matném světle probleskujícím mezi mraky zahlédla Davidovu ztrhanou tvář, v níž se namísto nadšení rýsovala jen únava, hraničící až se znechucením. Nejdřív ji to podrážděnilo a chvíli měla chuť vynadat mu do padavek. Pak si ale vzpomněla, že od chvíle, kdy odpoledne začalo pršet, kráčel princ obětavě po vlastních a ji nechal vézt se na koni. Pochopila, jak sobecké by bylo cokoli mu vyčítat.

„Promiň," hlesla. „Už budu zticha. Přenocujeme v tom domku u řeky a pevnost najdeme zítra. Snad se hromovládný Vasilla do rána vyzuří."

David jen kývl hlavou a vykročil.

„Myslíš, že nám zdejší obyvatelé otevřou?" zapochyboval, zatímco napůl sestupovali, napůl klouzali dolů po úbočí.

Vycenila na něj zoubky. „Tohle jsou končiny ovládané rodem Achsartagovců. Tady nikdo neodmítne pomoc Jochananově dceři!"

„To je zvláštní," řekla Semira ledovým hlasem. Čím víc se při prvním pohledu na alanské příbytky radovala, tím silnější znepokojení z ní sálalo teď, když vešli do domku.

„Je," přikývl David a pozvedl olejový kahanec, který zapálil pomocí křesadla z Mysyrchaniny brašny. Už když venku spatřili, že z komína nestoupá kouř a škvírami v okenicích neprobleskuje žádné světlo, pochopili, že je obydlí prázdné. Dveře nebyly zajištěné, takže se bez obtíží dostali dovnitř. Teď v mihotavém světle kahance viděli, že se nemýlili a že tady skutečně není ani živáčka.

„Ohniště už je úplně studené," prohrábla Semira konečky prstů černý, kameny obložený kruh uprostřed místnosti. „Kam se všichni poděli?"

„Na to existuje mnoho vysvětlení," snažil se ji uchlácholit, přestože se i jeho srdce zachvělo obavami. „Určitě i sem dorazila

zvěst o pádu Chazaránu a o hrozícím kyjevském útoku. Proto prostí lidé opouštějí neopevněné osady a statky v pohraničí a stahují se za hradby pevností anebo hlouběji do vnitrozemí. V předvečer války to není nic výjimečného.“

„To zní rozumně,“ přikývla Semira a vstala. „Navíc, nevidím tady žádnou krev ani stopy zápasu nebo drancování. Z polic na stěně zmizelo nádobí. A tady,“ ukázala na řetěz s hákem, mírně se houpající nad ohništěm, „předtím určitě visel kotel. Kdyby to tady někdo přepadl a vyplenil, určitě by s sebou nevláčel nádobí a kotel. Takže se obyvatelé stačili sbalit. Odešli z vlastní vůle.“

„Vypadá to tak,“ zabručel David a sklonil oštěp. Dostal zbraň od kočovných pastýřů u Tereku společně s čapkami a zásobami jídla a krmiva pro koně – zaplatil za to všechno jediným zlatým knoflíkem ze svého kaftanu.

I Semira povolila tětivu luku, který do této chvíle svírala v levačce, a vrátila šíp do toulce.

„Naštěstí s sebou neodnesli dřevo; můžeme si zatopit v ohništi. A taky postel tady zůstala. A támhlety dveře nejspíš vedou dozadu do chléva. Viděla jsem jej zvenčí, určitě tam chovali ovce, možná krávu…“

„Půjdu ustájit koně,“ přikývl David a vrátil jí křesadlo. „Mezitím rozdělej oheň a připrav jídlo. Zásoby se nám sice ztenčily…“

„Ale zítra si je doplníme v pevnosti,“ dodala Semira a usmála se. „Ach, Davide. Jsem doma. Vrátila jsem se.“

Zhluboka se nadechl, protože jím prostoupilo poznání, že on už podobná slova asi nikdy nebude moci vyslovit. Jenže radostný tón Semiřina hlasu ho přinutil spolknout tu trpkou myšlenku, usmát se a přikývnout.

„Raduji se s tebou,“ řekl a radši se rychle odvrátil a šel pro koně, který stál venku na dešti.

Dřevo bylo suché a brzy přestalo kouřit. Vesele šlehající plameny rychle prohřály místnost. Semira na širokém plochém kameni u ohniště, který nejspíš sloužíval k pečení pšeničných placek, rozbalila zbytky jídla. Pak vzala pár polínek, rozmístila je po podlaze a začala na ně ukládat šatstvo, z něhož předtím důkladně

vyždímala dešťovou vodu. Mezitím pootevřenými dveřmi do chléva slyšela, jak David hrstmi slámy vytírá mokrého koně. Na vší té činnosti bylo něco uklidňujícího. Neustálé napětí z ní opadlo a vystřídal ho zvláštní pocit. Představila si sama sebe jako paní domu, kterak chystá večeři svému manželovi, zatímco on se stará o koně, na němž se vrátil z lovu anebo z pastvin. Hm, jaké by to asi bylo, kdyby takhle spolu někde žili a starali se o prosté hospodářství? Jako obyčejní lidé, kteří žijí jen jeden pro druhého a nemusí myslet na osud svých soukmenovců, nebo dokonce celých knížectví…

Zvuky v chlévě ztichly a světlo Davidova olejového kahance zablikalo ve dveřích. Semira se rychle probrala z překvapivě příjemných představ a v duchu se za ně okřikla. Připadala si jako malé děvčátko, které si s chlapcem ze sousedství hraje na manžele, a zatímco on venku loví hliněné figurky zvířat, ona mu chystá pískové koláče.

Princ se na prahu zarazil a zaskočeně na ni vyvalil oči. Alanka už na sobě měla jen svůj bešmet do půli stehen – promočená tkanina se jí přímo hříšně lepila na tělo a odhalovala všechny křivky štíhlého těla. Semira vzhlédla a všimla si, jak Davida polévá ruměnec. Jistě, i ona se v nitru trochu zachvěla, ale k tomu, aby se před ním začala zahanbeně zakrývat vším, co bylo po ruce, měla rozhodně daleko.

„Nezírej a taky ze sebe shoď ty mokré hadry," nařídila mu s úsměvem. „To by nám ještě scházelo, aby jeden z nás nastydl a dostal horečku."

Vzpamatoval se a vkročil do komnaty. „Ti lidé, co tady žili," vysoukal ze sebe rozpačitě, „po sobě náhodou nenechali nějaké staré šatstvo, hm?"

„To tedy ne. Budeme to muset vydržet. Přisuneme si k ohni lůžko a zalezeme pod tu starou přikrývku, co na něm zůstala. Snad nás trochu zahřeje."

Postel byla víc než prostá – jen čtyři do obdélníku stlučené desky a namísto matrace sešitý plátěný pytel, nacpaný slámou. Snadno ji přisunuli blíž k ohništi. Pak se David otočil k Semiře zády a začal se svlékat. Princezna ždímala jeho svršky, rozkládala je na polínka a pobaveně se při tom usmívala. Doposud se s Davidem

tělesně nesblížili, ačkoli během nocování pod širým nebem se k sobě tulili, aby se navzájem zahřáli. Představa, že spolu nazí vlezou pod jednu přikrývku, ho zřejmě rozrušila víc než ji.

Zatímco si přetahovala přes hlavu bešmet, pod kterým už neměla vůbec nic, David rychle zalezl pod přikrývku. Dala si halenu sušit a naboso přecupitala k lůžku. Všimla si, že ji princ úkosem pozoruje, i když na poslední chvíli odvrátil zrak. S úsměvem vklouzla k němu pod přikrývku. Trošku se odsunul, jako by se bál doteku nahých těl. Nedokázala odhadnout, jestli z ostychu, anebo obavou, co by pak následovalo.

„Dal bych den života za hlt svařeného vína," povzdechl si David a natáhl zkřehlé ruce blíž k plameni.

„Povídej mi o tom. Ani já bych neodmítla pohár magašské medoviny. Otec s ní hostil nic netušící hosty z ciziny. Netroufli si odmítnout a on se pak bavil jejich blábolením a vratkýma nohama. No nic, my se musíme spokojit s čistou vodou. A s těmihle zbytky pastýřského jídla."

„Obávám se, že tyhle pokrmy nejsou příliš košer," utrousil David s křivým úsměvem v obličeji.

„Za těchto okolností," odvětila rouhavě, „je mi to srdečně jedno. Bůh pochopí, že jsme v nouzi."

„To ano, v Talmudu se píše, že za mimořádných okolností jsou dovoleny drobné prohřešky proti pravidlům. Alespoň přednesu děkovnou berachu. Stejně v poslední době zanedbávám záležitosti víry a v myšlenkách se k Hospodinovi obracím jen zřídka; měl bych to napravit. Koneckonců, jestli se nepletu, dnes večer začal sabat."

„Opravdu? Já jsem už dávno ztratila přehled o tom, co je zrovna za den…"

„Pomodlíš se se mnou, Semiro?" poprosil znenadání. „Vím, že vám Alanům hebrejská víra kdovíjak nepřirostla k srdci a že i ty se raději uchyluješ ke starým božstvům, ale přesto…"

„Ráda se s tebou pomodlím, Davide," přikývla. „Dostala jsem částečně i židovskou výchovu a slova děkovné berachy ovládám. I když," neodpustila si úšklebek, „jsme na rozhovor s Všemohoucím v dostatečně důstojné pozici? Zalíbí se Bohu modlitba dvou nahých lidí, ležících pod jednou přikrývkou?"

David se tiše zasmál. „Věřím, že to pochopí.“ Leže na břichu, opřel lokty o matraci, čelo o spojené dlaně a začal odříkávat: „Požehnaný jsi, Hospodine, Králi světa, jenž nás v tomto nečase zavedl do úkrytu a dopřál nám trochu sucha a tepla. Požehnaný jsi, Hospodine, Králi světa, jenž nám dopřál plody země, abychom se mohli nasytit…“

Semira odříkala berachu s ním a ani jednou nepomyslela na staré bohy. Když skončili, nedočkavě obrátili pozornost k jídlu. Plochý kámen, který Alanka použila jako stůl, byl na dosah. Pustili se do placek, okoralého sýra a plátků uzeného, dobře nasoleného masa, na kterém si pořádně procvičili žvýkací svaly. David doufal, že to aspoň není vepřové – ale jestli si dobře všiml, ti pastýři, od nichž jídlo dostali, prasata nechovali.

Venku bez ustání hřmělo, do stěn se s hučením opíral déšť a střechou navzdory silné vrstvě slámy místy prosakovala voda a kapala do příbytku.

„Opravdu doufám, že se počasí do rána umoudří,“ utrousila Semira.

„Nechval ženu před úsvitem,“ opáčil David mimovolně.

„Cože?“ pohlédla na něj překvapeně.

Uvědomil si, co řekl, zrudl a rozpačitě se zašklebil. „Já… ech… nic jsem tím nemyslel. Jen mi to tak vyklouzlo. Víš, jak se to říká…“

Musela se nad jeho vnitřním zmatkem tiše zasmát. „Ano, já chápu, co to znamená. Jen mi to z tvých úst znělo zvláštně. Víš, jako ty chvástavé chlapské řeči o ženách. Strávila jsem hodně času v mužské společnosti, takže to znám. Slyšela jsem už tolik nafouknutých, nehorázně přehnaných historek o tom, jak se chlap ráno po prosouložené noci cítil jako kůň po celodenním cvalu, anebo jak ho milenka lůnem sevřela tak, že se v ní nemohl vůbec pohnout…“

Semira ztichla, když si všimla, jak se na ni David dívá. Teď bylo na ní, aby se zapýřila a upadla do rozpaků.

„Eh…“ odkašlala si a křivě se ušklíbla. „Jak říkám, doma v Magaši jsem strávila příliš mnoho času v mužské společnosti…“

David se na ni pořád díval zvláštně. Pochopila, že ho nezarazily

ty neslušné povídačky.

„Mužská společnost, hm?“ potvrdil její domněnku.

„Počkej, tak jsem to nemyslela. Mínila jsem tím muže pohybující se na královském dvoře v Magaši. Například osobní stráž, kterou mi otec přidělil pokaždé, když jsem zatoužila vyjet si na koni. Prostě jsem vyrůstala mezi chlapy. Nechtěla jsem tím říct, že jsem měla hodně milenců.“

„Vždyť já to tak ani nepochopil, chraň Bůh. Jen… mě zajímalo, jestli byl někdo před Judou.“

Definitivně se přestala usmívat, odvrátila pohled a chopila se čutory. „Teď si tuplem přeju, aby v té láhvi nebyla voda, ale něco ostřejšího…“

„Nechtěl jsem tě urazit, promiň.“ Natáhl ruku a něžně se dotkl jejího nahého ramene.

„Znělo to jako žárlivý výslech,“ vytkla mu.

„Výslech? A žárlivý? To ne. Jsem jen zvědavý…“

„Chceš to vědět? Tak dobrá. Máš pravdu, Juda nebyl můj první. Ale před ním byl jen jeden jediný muž. Kasigyr, velitel knížecí družiny. Trvalo to krátce. Pak se oženil a ať už mezi ním a mnou bylo cokoli, nadobro to skončilo. A když říkám nadobro, myslím tím nadobro.“

„Já ti přece věřím…“

„Ó, děkuji,“ odsekla, ještě pořád trochu rozzlobená. „A co ty?“ přešla do protiútoku. „Kolik urozených milenek jsi měl ty? Kolik palácových služek a otrokyň jsi zatáhl na hedvábné lůžko ve své ložnici?“

„Mýlíš se,“ odvětil úplně klidně. „Popravdě řečeno, ještě nikdy jsem nebyl se ženou.“

Semira se zarazila, ztichla a předchozí srdnatost z ní dočista vyprchala. „Teď žertuješ,“ vydechla zaskočeně.

„Myslíš?“ usmál se jízlivě. „Pohybovala ses přece v mužské společnosti. Už jsi zažila, aby se nějaký chlap přiznal k tomu, že je panic, anebo si dokonce v téhle otázce vymýšlel? Pochybuju. Prostě je to tak. Ať už mi věříš, nebo ne, při tom polibku na Esteřině lodi jsem poprvé v životě držel v náručí ženu.“

Semira cítila, jak ji zaplavuje hanba za ten její dětinský výbuch

a zároveň velmi zvláštní pocit z toho, k čemu se jí právě přiznal.

„Já… cítím se jako hlupačka… Ani nevím, proč jsem na tebe tak vyjela. Promiň…“

„To nic,“ usmál se a opatrně, pomalu přejel dlaní z jejího ramene na záda. Pod přikrývkou už bylo příjemně teplo. „Oba teď reagujeme přehnaně a podrážděně. Za těchto okolností není jednoduché chovat se vždycky rozumně a s rozvahou. Taky jsem se neměl tak hloupě vyptávat. Ale v jednom jsi měla pravdu. Byla v tom určitá dávka žárlivosti. Abys rozuměla, to všechno mezi námi, ty polibky a noční objetí… Pro mne je v tom něco víc. Nemysli si, že se jen toužím za každou cenu konečně stát mužem. Kdybych se tak moc chtěl zbavit panictví, mohl jsem svést některou chazarskou dvořanku anebo zatáhnout do ložnice služku nebo otrokyni…“

Semira se jen letmo usmála.

„Asi plácám páté přes deváté, ale ty určitě víš, co se ti snažím říct.“ David zvážněl. „Víš, že jsem z tebe nespustil oči od chvíle, kdy jsi vkročila do kaganova paláce. A když jsem náhodou spustil, nepřestal jsem na tebe myslet.“

Ano, věděla, co tím chce říct. V náhlém popudu se k němu přisunula a vtiskla mu na ústa nejdříve jemný, ale postupně čím dál naléhavější polibek. Poddal se tomu, prudce ji k sobě přitáhl a vzápětí se už dvě nahá těla pevně tiskla k sobě a jejich ruce byly nedočkavé. David sáhl na řemínek, který jí pořád spoutával vlasy, a docela obratně ho rozvázal. V okamžiku, kdy se jí prameny vlnitých rusých vlasů rozsypaly po ramenou, věděl, že je dočista ztracen…

Lůžko bylo úzké a nepříliš pohodlné, ale úplně stačilo dvěma lidem, kteří si v nejtěsnějším spojení potřebují dokázat lásku a zároveň tím odehnat všechno to zoufalství, všechny bolesti a veškerý žal, který je v posledních dnech soužil. Pro Davida to bylo skutečně poprvé, a tak byl chvíli vystrašený, ale Semira mu pomohla něžnými doteky rukou i úst a vzápětí jejich touha dospěla k naplnění.

Oheň vesele plápolal a v místnosti bylo najednou horko.

„Miluji tě.“ zasténal David udýchaně do Semiřiných vlasů. „Od první chvíle.“

Neodpověděla, jen se usmála, znovu ho políbila a pevněji ho

objala rukama i nohama. Kdyby se podíval pozorněji, spatřil by třpyt slz v koutcích jejích zavřených očí.

Když dvě nahá, rozechvělá a potem se lesknoucí těla usnula v těsném vzájemném objetí, zdálo se, že jsou na okamžik přízraky všech hrůz a nebezpečí zažehnány.

Ve skutečnosti však jen číhaly na vhodnou příležitost.

„K čertu!“ zanadával David, když otevřel oči. V ohništi už blikalo jen pár posledních uhlíků a škvírami v okenicích a dveřích se dovnitř prodíralo jasné zlatavé světlo.

„Co je?“ zamumlala Semira z polospánku.

„Slunce už je na obloze.“ Políbil ji na rameno, vyklouzl zpod její ruky a stehna a přehodil nohy přes nízkou pelest.

„Slunce?“

„Přesně tak. Očividně se vyčasilo.“ Z chléva se ozvalo zafrkání. David se se zasténáním zvedl. „Jdu nabrat čerstvou vodu pro koně…“

„Mhm…“

Natáhl si kalhoty a už úplně suché safiánové boty a cestou k zadním dveřím i hedvábnou halenu. Kůň ho v chlévě přivítal dalším pohozením hlavy a hlasitým zafrkáním. Žlab napajedla před jeho pysky byl úplně prázdný.

„Nebuď tak netrpělivý,“ zabručel David a chopil se starého dřevěného vědra. Vrátil se do domu a prošel jedinou místností k východu na přední dvůr. O dřevěné veřeje měl opřený oštěp. Nebyl hloupý a vzal si ho. Vytáhl ze závěsů závoru a vyšel na zápraží.

Do úvalu už se přes vršky na východním břehu vlévalo světlo vycházejícího slunce. David se pozorně rozhlédl a chvíli soustředěně naslouchal. Nezaznamenal nic podezřelého, a tak zamířil k říčce. Cestou tiše klel, protože se mu boty mlaskavě nořily do hlubokého bláta a zase nasávaly vlhkost, které měl po včerejšku plné zuby.

Došel ke břehu, sklonil se a opatrně, aby nezvířil usazený kal na dně mělčiny, nabral vodu do vědra.

Ve chvíli, kdy se narovnal, prolétlo úvalem koňské zaržání.

Vědro dopadlo na břeh a zabořilo se do bláta, voda vyšplíchla.

Uvolněná ruka se okamžitě přesunula na ratiště oštěpu. David se bleskově otočil. Srdce mu úlekem doslova poskakovalo v hrudi.

Byl totiž přesvědčen, že ten zvuk nepřilétl z chléva, ale zpoza návrší některého z blízkých pahorků.

Semira se s hlasitým zívnutím zvedla z postele. Jindy nemívala se vstáváním žádné potíže, bývala po ránu svěží a hovorná, ale teď se nějak nedokázala probrat. Určitě to bylo tím, že se dnes v noci cítila v Davidově náruči po velmi dlouhé době bezpečně, a tak spala, jako by ji do vody hodili.

Natáhla si kalhoty a neobratně si je zašněrovala na břiše. Pak sáhla po bešmetu.

Za zdí někdo prošel – postava na okamžik zaclonila světlo pronikající škvírami v okenicích.

„Davide?“ zavolala.

Žádná odpověď.

Namísto toho se za okenicí mihl stín další postavy.

Semira vyskočila mrštně jako tygřice. Tak, jak byla, bosá, s rozpuštěnými vlasy a polonahá – hotové ztělesnění dávnověké sarmatské divoženky – se vrhla ke svým věcem. Luk jako by jí sám skočil do dlaně.

David zaslechl Semiřino volání. Bez zaváhání se rozběhl zpátky k domku. Bláto mu cákalo zpod chodidel na všechny strany.

Byl zhruba v polovině vzdálenosti mezi řekou a dokořán rozevřenými dveřmi, když se zpoza rohu vynořili dva muži. Oba pomenší, tmavovlasí, s úzkýma očima a dlouhými černými vousy. Měli prosté oděvy a na hlavách jen kalpaky, ale ozbrojení byli dobře. Ten, co se chránil okrouhlým štítem a v ruce svíral sekeru na dlouhém topůrku, vycenil na Davida shnilé zuby a zrychlil krok.

„Co jste zač?!“ zvolal David a zpomalil. „Stůj, trhane! Jestli je ti život milý…“

Muž něco vykřikl neznámou řečí a rozběhl se. Princ se přikrčil do bojového postavení, pozvedl oštěp, napjal svaly, v duchu se bleskově pomodlil…

Pomoc však nepřišla od Boha. V okamžiku, kdy se útočník

dostal před otevřené dveře, zadrnčela uvnitř tětiva, z vchodu vylétl šíp a zasáhl chlapa rovnou do spánku. Hrot prorazil kalpak i lebku. Muž klopýtl a s vytřeštěnýma očima a jakoby udiveně otevřenými ústy se zřítil do bláta.

Druhý zloduch, ozbrojený šavlí, se překvapeně podíval na dveře, ze kterých tak náhle vylétla smrt, rychle ucouvl a něco zakřičel. Nepochybně přivolával na pomoc další kumpány.

„Semiro!“ vykřikl princ a co mu síly stačily, vyrazil ke dveřím.

Semira chtěla běžet Davidovi na pomoc, když tu náhle zaslechla rachot ze zadní části domu. V chlévě vyplašeně zaržál kůň. Rychle se otočila a přiložila k tětivě druhý šíp.

Pootevřené dveře do chléva se rozlétly a do místnosti se s povykem vřítili další dva útočníci. Když ji spatřili, ztichli a na okamžik znejistěli – zjevení polonahé divoženky s rozcuchanou hřívou medových vlasů a řemenem toulce oddělujícím nevelké, ale vábně tvarované obliny ňader, to bylo zjevně to poslední, co tady čekali.

Prvnímu z nich se to zaváhání stalo osudným. Šíp se mu zabořil do místa, kde se spojují klíční kosti, a srazil ho na podlahu rázně jako kopnutí koně. Druhý zloduch se okamžitě vzpamatoval, přeskočil třesoucí se tělo a s vrčením se vrhl na Semiru.

Sáhla přes rameno a bleskově vytáhla druhý šíp.

Útočník se však mezitím dostal příliš blízko. Pochopila, že už nestihne vystřelit.

Šavle se mihla vzduchem. David ji s obratností, kterou překvapil sám sebe, srazil hrotem oštěpu stranou a zároveň ve čtvrtoblouku švihl ratištěm zbraně. Zasáhl chlapa přímo do úst. Vyprskly zuby a ničemovi setrvačností vylétly nohy dopředu a vzhůru. Tvrdě se svalil na záda. Obličej mu zalila krev.

David mu kopnutím vyrazil šavli z ruky, otočil oštěp v dlaních a vší silou vrazil široký hrot do lotrovy hrudi.

Semira už nestihla přiložit šíp k tětivě, takže jím bodla jako nožem. Útočník mu nastavil do cesty ruku a zároveň do dívky vrazil

celou svou váhou a silou. Alanka narazila zády i zátylkem do zdi. Zatmělo se jí před očima a sesunula se na podlahu.

„Děvko jedna neochočená, však já tě zkrotím!“ zavrčel bídák, vytrhl si mělce zabodnutý šíp z předloktí, odkopl upadlý luk a vrhl se na Semiru. Když se jí konečně trochu pročistil zrak, lotr už se po ní nedočkavě sápal. Mezi stehna jí vrazil své koleno a mocnou rukou svírající hrdlo ji přitlačil k podlaze. Začala se dusit.

„Sežeru tě zaživa, ty strigo,“ zavrčel a jako by to opravdu chtěl udělat, sklonil hlavu k jejím prsům a zakousl se řídkými zuby do jednoho ňadra. Byl natolik posedlý zběsilým chtíčem, že ani nezaslechl lehké, rychle se blížící kroky. Varoval ho až stín, který na něj náhle dopadl.

„Co je, do prdele…“ nadzvedl se.

David mu vrazil oštěp do hrudi, kousek pod hrdlo, a vší silou na něj zatlačil, čímž chlapa stáhl ze Semiry a povalil na záda. Zloduch ohavně chrčel, dávil krev a rukama křečovitě šátral po ratišti oštěpu. Princ mu stoupl na hruď a rychle otočil hrotem v ráně. Lotr vykopl nohama a znehybněl.

Semira se sípavě nadechla a zprudka se posadila. David pustil oštěp, sklonil se k ní a objal ji kolem ramen.

„To jsou Avaři, Davide!“ vyrážela ze sebe. „Nájezdníci ze Saríru…“

„A bude jich tady kolem víc,“ přikývl. „Zaslechl jsem mezi pahorky ržání koní. Musíme okamžitě utéct!“

„Do Džinaragu,“ přikývla a začala se s jeho pomocí zvedat. „Doufejme, že ho neobsadili.“

Trochu se zapotácela, ale pak nabrala rovnováhu a nohy získaly jistotu. Odstrčila jeho ruce a zamířila ke svým věcem.

„Jdu pro koně,“ řekl David, zatímco si rychle oblékal kaftan a zapínal okolo pasu řemen se šavlí. Cestou k zadním dveřím vytrhl z mrtvoly na podlaze oštěp.

Semira se spěšně oblékla, převěsila si přes prsa Mysyrchaninu brašnu i toulec se šípy a s lukem v ruce vyběhla na zápraží. David, který mezitím osedlal koně a vyvedl ho z chléva, ji tam už čekal. Ale v okamžiku, kdy zasunul nohu do třmene, se nad údolím rozlehlo hrůzostrašné vytí a slunce, visící nízko nad východními

pahorky, něco zaclonilo. Dvojice u domku se vyděšeně ohlédla. Do úvalu padly dlouhé stíny zhruba dvanácti jezdců, kteří se právě přehoupli přes blízké návrší a jali se cvalem sestupovat k říčce.

„Pozor!“ vykřikla Semira a popadla Davida za loket. Škubla jím zpátky ke dveřím právě v okamžiku, kdy dvůr zasypaly dlouhé šípy. Jeden z nich zasvištěl Davidovi doslova před nosem, další zasáhl jejich koně do svalnatého zadku. Zvíře zařičelo a poskočilo, čímž vytrhlo opratě z Davidovy pěsti, a rozběhlo se po rozbahněném břehu řeky pryč.

„Jsme ztraceni,“ zaskučel David, ustupuje zpět do domu. Avaři se rychle blížili. Nedbali na nebezpečí pádu a cvalem se valili po lijákem rozmočeném svahu. „Je jich na nás moc! Musíme se vzdát! Aspoň ty si zkus zachránit život. Jsi mladá a krásná, cenné zboží na trhu s otroky…“

Podívala se na něj. Věděla, že z něj nemluví zbabělost, ale skutečná obava o její život, ale stejně zavrtěla hlavou.

„Ne, Davide,“ zasyčela a přiložila k tětivě šíp. „Nedovolím, aby mě všiví Avaři vláčeli na provazu jako jalovici. Kromě toho, budou se chtít pomstít za své kumpány,“ kývla bradou na mrtvé před domem. „Polib mne, drahý, možná je to naposledy.“

Už se za těch pár dní naučil, kdy je úplně zbytečné jí odporovat. Proto poslechl, pevně ji sevřel kolem pasu levou rukou – v pravé pořád svíral oštěp – a vtiskl jí na rty dychtivý, zoufalý, téměř bolestivý polibek.

„I já tě miluju, Davide,“ vydechla, jako by se až teď odhodlala odpovědět na jeho večerní vyznání.

Vyjící Avaři už sjeli po úpatí svahu a hnali koně k domu. Semira rázně vykročila ze dveří, pozvedla luk, krátce zamířila a vystřelila. První jezdec se s úsečným výkřikem zřítil do bahna. Ostatní zaječeli ještě strašněji. Vzduchem pomstychtivě zasvištěly jejich šípy, ale to už Semira uskočila zpátky do domu a hroty střel neškodně zajiskřily na kamenném zdivu.

Přiložila k tětivě další šíp a zase se vyklonila ze dveří. David se zhluboka nadechl, protáhl se kolem ní a s oštěpem v rukou vyběhl na zápraží.

Tětiva Alančina luku zadrnčela podruhé. Pod jedním z Avarů se

zřítil kůň a jezdcův vzteklý řev umlčelo hlasité plácnutí do bláta. To už se jeden z útočníků blížil k Davidovi. Princ včas uskočil před koňskou hrudí a nazdařbůh bodl proti jezdci. Hrot pronikl do něčeho měkkého a uvázl v tom. Avar zavyl a sklouzl ze sedla, čímž vytrhl ratiště oštěpu z Davidových prstů. Mladý Chazar se pokusil udržet rovnováhu na klouzavé břečce a tasit šavli, jenže v tu chvíli na něj najel další vyjící Avar. Tentokrát David nestačil uhnout – koňská hruď ho zasáhla v plné rychlosti, vší silou.

S vyraženým dechem se skutálel do bláta a levé zadní kopyto koně ho minulo jen o vlásek.

„Davide!“ zaječela Semira, vyběhla ze dveří, obrátila luk proti Avarovi, který srazil prince k zemi a přesně mířeným šípem ho sestřelila ze sedla.

V tu chvíli ale už i ji pocákalo bláto, odletující zpod divoce bušících kopyt. Otočila se. Nestačila už ani vytáhnout šíp, natož vystřelit. Dopadající šavli sice odrazila rohovinovým tělem luku, ale zapotácela se a upadla na zadek. Jezdec rázným tahem uzdy zastavil a obrátil koně, seskočil ze sedla a spěchal k dívce. Vytrhla z toulce šíp a mírně rozechvělými prsty se snažila do žlábku na jeho konci nasadit tětivu. Nestihla to. Avar ji kopl nejdřív do předloktí, čímž jí vyrazil luk z prstů, a pak do boku, takže se svalila do bláta. Zlosyn se shýbl, popadl dívku lapající po dechu za vlasy a nadzvedl jí hlavu. Rozmáchl se šavlí…

A ztuhl. Jeho zlostně vytřeštěným očím se totiž ukázala Semiřina tvář. Zakřivená čepel zůstala váhavě viset ve vzduchu.

„Já tě přece znám, čubko,“ zavrčel Avar. „Viděl jsem tě na jaře, když mě veliký chán poslal jako strážce s vyslanci do Magaše.“

„Nevím, o čem to mluvíš…“ zachroptěla Semira a každé slovo jí způsobovalo obrovskou bolest. „V životě jsem… v Magaši nebyla…“

„Ale byla. Viděl jsem tě tam. Takovou hezkou tvářičku si přece nemůžu splést. Seděla jsi po boku knížete Jochanana. Jsi jeho dcera!“

Chtěla protestovat, ale Avar už ji neposlouchal. Za vlasy ji táhl ke svému koni. Ještě zaslechla, jak se před ostatními jezdci chlubí cenným úlovkem a přikazuje jim, aby pro jistotu ušetřili i život

druhého zajatce, a pak se jí opět zatmělo před očima.

Když se zase jakž takž vzpamatovala a rozhlédla se zamlženým zrakem, Avaři ji společně s Davidem, který také zápasil s mdlobami a očividně přemáhal silné bolesti, vlekli jakousi loučemi osvětlenou kamennou chodbou. Když procházeli kolem jedněch dveří, které nebyly zavřené, Semira na chviličku zahlédla prostornou komnatu plnou tísnících se zajatců. Sevřelo se jí hrdlo. Byli to nepochybně Alané.

Jenže je dva nehodili mezi ostatní otroky. Táhli je dál, až do prostorné dvorany, v níž Semira okamžitě s hrůzou poznala hlavní sál pevnosti Džinarag. Na prahu je zastavily stráže ve viditelně honosnější zbroji, než měli jezdci, kteří je přivedli.

„Prohledali jste je?“ zeptal se velitel stráže.

„Důkladně,“ přisvědčil Avar, který Semiru zajal, a významně se ušklíbl, aby bylo jasné, že si zmíněný úkon na mladé Alance náležitě vychutnal.

„Určitě? Nezbyly jim žádné nože v botách, bodce ukryté ve vlasech…“

„Věř mi,“ skočil mu vůdce jezdců do řeči, „nemají u sebe ani jehlu, kterou by mohli vojevůdci zabodnout do prstu.“

Semira měla co dělat, aby ovládla příval vzrušení. Křížem přes hruď totiž měla pořád pověšenou Mysyrchaninu brašnu. Její váha napovídala, že veškeré čarodějnické náčiní je pořád uvnitř. Jak to, že jí tu brašnu nevzali? Jestli si opravdu dali záležet na jejím odzbrojení, jak právě tvrdili, proč jí nechali brašnu, v níž nechyběl ani vědmin otevírací nůž s rukojetí z jeleního parohu?

A pak si najednou vzpomněla na Mysyrchanino tvrzení o zázračných vlastnostech brašny. O tom, že ji čarodějné znaky, kterými je zdánlivě halabala počmáraná, ochraňují před cizími zraky a prsty. *Žádný nepřítel ti ji nevezme…* Takže to byla pravda! Díky ti, stařenko, za ten cenný dar!

Stráže jim uvolnily cestu. Avaři dovlekli zajatce do středu sálu a tam je oba srazili na kolena před mužem, sedícím ve vyřezávaném křesle.

„Zabili nám sedm chlapů,“ hlásil muž, který poznal a zajal Semiru.

„Jedna holka a nějaký holobrádek?“ vyštěkl vojevůdce. „Za to draze zaplatí!“

„Odpusť, veliký cháne, ale zvaž to ještě, než je dáš mučit…“

„Cože?! Proč?!“

„Nepoznáváš tu ženu?“ zeptal se zablácený Avar, popadl Semiru za vlasy a zvedl jí hlavu tak, aby jí vojevůdce dobře viděl do obličeje.

Zavládlo ticho. David s námahou vzhlédl. Překvapilo ho, jak je velitel Avarů mladý. Vousy ve snědé, ušlechtilé tváři, kterou lemovaly copy spletené z vlasů černých a lesklých jako havraní peří, měl ještě mladicky řídké. Zato v očích už měl zkušenost, bojovnost, vůdcovskou rozhodnost a nemilosrdnost, hraničící až s krutostí.

Avarský vůdce se naklonil k Semiře a výrazně tvarované rty se mu roztáhly do nesmírně spokojeného úsměvu.

„Bohové jsou laskaví,“ řekl, upřeně jí hledě do překvapených očí. „Modlil jsem se v křesťanském chrámu a pak jsem pro jistotu obětoval i Tengrimu. Pokaždé jsem žádal o spravedlnost. Chtěl jsem nápravu velké křivdy, kterou vládce Alanů spáchal na Saríru, anebo aspoň odplatu za to, že podle porušil dávný slib. Jak vidíš, mé modlitby byly vyslyšeny. Teď jen musím zjistit, jestli to zařídil křesťanský Bůh, nebo bohové našich předků. Abych věděl, kterému knězi přikážu, aby mě konečně spojil s dávno předurčenou nevěstou.“

David nerozuměl jedinému slovu, ale snadno si domyslel, o čem je řeč. Pochopil totiž, kdo před ním sedí, a to ještě předtím, než se Semira nadechla a slabým, bezmocným hlasem vyřkla jediné slovo:

„Akchulat.“

Nebe nad donskou stepí bylo bez jediného mráčku a slunce jako by se vší silou snažilo přesvědčit všechno živé, že je léto s konečnou platností tady. Na bílých vápencových zdech Šarkilu by se dalo upéct maso. Elazar provedl poslední kontrolu hlídek, a než obešel čtyři rohové věže, bašty u dvou bran a několik méně důležitých, ale ne bezvýznamných stanovišť, zpod pancíře a přilbice s koženými lícnicemi a chráničem zátylku mu doslova crčel pot.

S obrovskou úlevou se vrátil do citadely v jižním rohu pevnosti.

Mezi stotřicetiletými kamennými zdmi vládl osvěžující chládek. Navíc ho hned po vstupu do jeho osobních komnat přivítala Moriah s džbánem čerstvé vody. Hltavě se napil, vrátil jí nádobu, sundal si přilbici, v širokém džberu si opláchl ruce, obličej i zátylek a posadil se ke stolu. Moriah před něj položila misku s jehněčím v silně kořeněné omáčce. Pomyslel si, že se po pálivém jídle bude potit ještě víc, ale neřekl nic, jen si ukrojil krajíc chleba, chopil se mírně zašlé stříbrné lžíce a bez modlitby se pustil do jídla.

Celou dobu nepadlo jediné slovo. Elazar zamyšleně lovil kusy masa z misky a pohled měl nepřítomný. Moriah nehybně seděla na židli vedle něj a mlčky sledovala, jak manžel obědvá. Na rozdíl od něj se dívala živýma, bystrýma, vnímavýma, i když značně ustaraným očima.

Po nějaké chvíli se Elazar opět natáhl pro džbán s vodou. V tu chvíli se Moriah bledými, jemnými prsty zlehka dotkla žilnatého, opáleného hřbetu jeho dlaně. Zvedl hlavu a podíval se na ni. Vypadal, jako by ho překvapilo, že vedle něj někdo sedí.

„Máš hodně starostí," řekla Moriah a odtáhla ruku.

Zhluboka se nadechl, zafuněl a upil ze džbánu.

„Odpusť," pokusil se o úsměv. „Malá je v postýlce?"

„Jistě. Dobře se napapala a teď spí, jako když ji do Donu hodí."

„A ty se máš dobře?" sklonil pohled k jejímu zakulacenému bříšku. „Máš dost sil? Nemám ti obstarat otrokyni?"

„Na to nemáme dost peněz…"

„Právě že máme. Herod dal mně a každému z důstojníků měšec jarmaků, nejspíš aby si zajistil naši věrnost…"

„Pro to stříbro ještě najdeme lepší využití. Netrap se kvůli mně, drahý. Dokud můžu vařit, utírat prach a krotit Karmelu, je všechno v pořádku. Jsi to spíš ty, o koho je třeba dělat si starosti. V posledních dnech chodíš jako náměsíčný."

„Já vím," povzdechl si a zase zaškrábal lžící v misce. „Dolehly na nás těžké časy, lásko. Dokud jsem skutečně velel pevnosti a platilo tady jen mé slovo, jakž takž jsem to zvládal. Jenže v okamžiku, kdy jsem uviděl Heroda, jak projíždí bránou v doprovodu pěti set arsijahů, věděl jsem, že Hospodin od nás odvrátil tvář." Ztlumil hlas. „Čím dál častěji myslím na útěk."

„Na útěk?“ rozšířily se tmavé oči Moriah.

„Přesně tak. Abychom mohli žít jen sami pro sebe.“

„Proč utíkat? Nemůžeš požádat o uvolnění ze služby? Sloužil jsi říši skoro třicet let, zasloužíš si…“

Elazar rázně zavrtěl hlavou. „Za těchto okolností mě Herod určitě nepropustí. Má málo spolehlivých mužů a už brzy nás všechny bude potřebovat… Proto si pohrávám s myšlenkou, že prostě dezertuju. Požádáme tvého otce, aby nás lodí odvezl po Donu dolů k Tamanu. Najdeme si útočiště v Kerči nebo Samkarši, anebo ještě lépe, až v dalekém řeckém Korsunu…“

„Ale to by z nás udělalo štvance, lidi mimo zákon,“ namítla Moriah. „A mělo by to dopad i na mou rodinu…“

„Tví příbuzní by odešli s námi. Otec je schopný kupec, uchytí se všude.“

„Myslíš? Podle mne už je příliš starý na to, aby hledal nové trhy, nové zdroje zboží…“

„Moriah, lásko,“ přerušil ji důrazně, „ty to zjevně nechápeš. Dobře mě teď poslouchej. Trest za dezerci je to nejmenší, čeho bychom se teď měli obávat. Doteď jsem o tom nemluvil, protože jsem tě nechtěl zbytečně děsit, ale Šarkilu hrozí velmi vážné nebezpečí. Představa, že by se něco stalo Karmele nebo našemu ještě nenarozenému dítěti, mi nedá spát.“

Moriah polkla naprázdno, ale snažila se tvářit statečně. „Kyjevané?“ zeptala se.

Elazar zachmuřeně přikývl. „Nevěřím, že by nechali Sarkil nepovšimnutý.“

„Ale vždyť sem přijel sám veliký beg Herod. Přivedl arsijahy…“

„To jsou jen ubohé zbytky chazarského vojska, nejdražší. Dohromady je teď v kasárnách necelá tisícovka mužů. Víš, s jakou přesilou sem přitáhne ten barbar? Varjagů bude proti nám dvacet, možná třicet na jednoho. Tenhle boj nemůžeme vyhrát.“

„Veliký beg má nějaký plán,“ chytala se Moriah posledního stébla. „Proto odjel do severních stepí vyhledat svůj rod…“

„Herodových plánů se obávám ještě víc než Kyjevanů,“ zabručel Elazar. „Nikdo neví, co má vlastně v úmyslu. Bojoval jsem

s Pečeněgy celý svůj život a vím, jaké je to ďábelské plémě. Ze spojenectví s těmi divochy nikdy nevzejde nic dobrého…“

Moriah viděla, jak se jejího manžela zmocňují zlé myšlenky a z nich se rodí podráždění a hněv. Přestala mu protiřečit, naklonila se ještě blíž a láskyplně ho pohladila po zarostlé tváři. Kudrnaté vousy, zakrývající jizvy z mnoha bojů, už měl notně prošedivělé.

„Ať se rozhodneš jakkoli,“ řekla, „já to přijmu a zůstanu s tebou.“

Elazar sevřel její ruku v mozolnaté dlani, přitiskl si ji k obličeji a něžně ji políbil na prsty. Byly tak drobné… I Moriah byla drobná, křehká a zranitelná, obzvlášť teď, když čekala děťátko a do porodu zbývaly necelé dva měsíce… *Hospodine, náš Bože, králi světa, nedopusť, aby se jí cokoli stalo. Ona a děti jsou to jediné, co mám. Jestli jim někdo ublíží, na mou duši přijdu o rozum…*

V tom okamžiku, jako by Bůh skutečně uslyšel Elazarovu němou modlitbu a chtěl mu dokázat, jak je bláhové očekávat, že události poběží podle jeho tužeb, zaječely nad Šarkilem poplašné trubky. Do tarkana jako když střelí. Vyměnil si s Moriah poslední pohled a vzápětí už sáhl po přilbici a zvedl se ze židle. Ve vedlejší komnatě se rozfňukala malá Karmela, probuzená nepříjemným zvukem.

„Nevycházejte ven,“ prohodil Elazar přes rameno, zatímco spěchal ke dveřím. „Zamkněte se a nikomu neotevírejte, dokud nepřijdu já sám.“

S těmi slovy vyběhl na chodbu, přes ni na jednu z teras stupňovité citadely a kamenným schodištěm na sluncem spalovaný dvůr.

Klid ospalého odpoledne mezitím vystřídala pronikavá vřava a všudypřítomný rychlý pohyb. Z kasáren, dlouhé jednopatrové budovy, která se táhla podél jihovýchodní hradby, vybíhali vojáci a narychlo si zapínali zbroj a nasazovali na hlavy špičaté kožené přilbice.

„Kdo vyhlásil poplach?!“ vykřikl Elazar na Jefima, který mu právě přes nádvoří spěchal naproti.

„Severní věž,“ hlásil tarkanův pobočník. „Nejspíš zahlédli pohyb ve stepi za Donem.“

„Všichni na svá stanoviště! Plná pohotovost! Chci vidět vrhače řeckého ohně připravené k palbě. A všechny lukostřelce na hradbách. Na mé znamení ať je připravena jednotka jezdců, kdyby bylo potřeba zničit most přes příkop!“

Jefim rázně přikývl, otočil se a začal křičet, až se jeho hlas zvučně odrážel od hradeb.

Elazar mírným poklusem zamířil ke středové zdi. Šarkil měl podobu jednoduchého obdélníku s rozměry zhruba sto na osmdesát sáhů. Každým rohem, tvořeným masivní věží, byl obrácen do některé ze světových stran. Vnitřní prostor rozdělovala na dvě poloviny příčná zeď, dosahující výšky vnějších hradeb. Právě na ni se po strmých dřevěných schůdcích svižně vyškrábal Elazar. Ze zdi měl dobrý výhled na obě poloviny pevnosti. Zatímco v jihovýchodní části, vyhrazené vojenské posádce a stálým usedlíkům, podléhal všechen pohyb nacvičenému schématu pro případy nebezpečí, v severozápadní polovině tradičně vypukl zmatek. Tato část Šarkilu totiž byla určena pro dočasné, přespolní obyvatele – mezi kočovnickými jurtami, kupeckými stany, ohradami pro dobytek a pro ovce nebo prostými přístřešky pro koně, velbloudy i celé karavany se rozlévala panika a strach.

Elazar doběhl po středové zdi na severovýchodní hradbu a odbočil směrem k severní věži. Opevnění bylo masivní, ani samotný Chazarán se takovým nemohl pyšnit – hradby měly výšku šest a tloušťku dva sáhy. Navzdory prostému tvaru nebyly úplně strohé, jednotlivé vápencové bloky zdobily rytiny s tradičními chazarskými motivy, většinou cválajícími koňmi a jezdci napínajícími luky a bodajícími kopími.

Elazar přeběhl nad menší bránou, která vedla k přístavišti na břehu Donu. Když doběhl k věži, už zase z něj lil pot. Nevšímal si toho, vběhl dovnitř a po úzkém schodišti se raz dva dostal na vrchol bašty.

„Hlášení!“ křikl na hlídku a dral se kolem velkého katapultu k cimbuří.

„Velký počet jezdců z půlnoční strany, pane!“ ukázal jeden ze strážců přes oblouk Donu, chránící pevnost z východu a ze severu.

Elazar si sňal přilbici, vytřel si pot z očí a řas a zadíval se

naznačeným směrem.

Ó, Všemohoucí, zasténal vzápětí v duchu, *on to opravdu udělal. Ten prokletý míšenec nám přivedl své všivé příbuzné přímo pod hradby!*

Z horkem zvlněného vzduchu na severní rovině se jako armáda přízraků vynořovalo nesčetné mračno jezdců. Zdálo se, že zabírá celý obzor od východu na západ, kam až oko dohlédlo.

„Je jich jako much," zasténal strážce se signální trubkou v ruce. „To nebude jen jedna horda."

„To rozhodně ne," procedil Elazar skrz zuby. „Takže předpokládám, že se k nám blíží Kurja osobně."

Když muži zaslechli to jméno, začali se každý po svém modlit k bohům – někteří se křižovali, jiní sepjali dlaně a sklonili hlavy, další se dotýkali amuletů ukrytých pod kolčugami.

„Přestaňte s tím a připravte se na obranu," zavrčel Elazar. „Na věžích chci vidět nejlepší lukostřelce."

„Myslíš, že zaútočí, vznešený tarkane?"

Elazar přimhouřil oči. „Nevím. Jaká je pravděpodobnost, že přicházejí s přátelskými úmysly? Hm…" zarazil se najednou. „Jak vidím, brzo se dozvíme víc. Podívejte támhle."

Před pomalu se valící pečeněžské vojsko cvalem vyrazil početný předvoj. Brzy dorazil k Donu a nechal se pramicemi přepravit na jižní břeh. To už obránci nahoře na hradbách zřetelně viděli, že to nejsou Pečeněgové, ale arsijahové – nad jejich hlavami se blýskal pozlacený tug velikého bega, takže byl mezi nimi i Herod osobně. Rychlým klusem objeli příkop, který byl napájen vodou z Donu a obklopoval celou vyvýšeninu s pevností, a po širokém dřevěném mostu vyjeli na cestu směřující k velké hlavní bráně. Elazar chvíli musel bojovat sám se sebou, než se přinutil vydat pokyn k otevření brány.

A přestože před chvílí za totéž okřikl své muže, teď se i on sám v duchu modlil, aby Herod, který právě vjel na zmatkem zachvácené nádvoří, přinášel jen dobré zprávy.

Ale jeho víra v této věci byla velice slabá.

„Mluv, ty židovský červe, co se to tady děje?" zavrčel Sveneld a

zacloumal malým vousatým kupcem, až bylo skoro slyšet chrastění kostí. Jeho kaftan svíral oběma rukama pod krkem tak pevně, až Chazarovi lezly oči z důlků a jazyk z úst. Varjagové mezitím plenili kupcův vůz a zlostně kleli, protože našli jen několik balíků látek – ani to nebylo hedvábí! – a pár soudků soli.

Když ze sebe Chazar dostal jen bezmocné zachrčení, Sveneld se pro uklidnění zhluboka nadechl, postavil zajatce zpátky nohama na zem a povolil sevření na hrdle.

„Peče…“ lapal kupec po dechu. „Pečeněgové…“

„To už vím od svých zvědů,“ štěkl Sveneld. Vědomí, že se okolo Šarkilu děje něco, čemu vůbec nerozumí, ho přivádělo k šílenství. „Na pláni za Donem táboří přes třicet tisíc smradlavých kočovníků. Ale co chtějí, ty pytle sraček? Chystají se zaútočit na pevnost?“

Chazar vrtěl hlavou. „Ne… Pokud vím, tak ne… Přišli na žádost bega Heroda… Prý dokonce podléhají jeho rozkazům…“

„Co to žvaníš? Proč by chazarský princ svolával tu sebranku?“

„Aby… aby…“

„Přestaň koktat!“

„Aby dobyli Taman a zastavili Kyjevany,“ vyrazil ze sebe kupec a stáhl hlavu mezi ramena, protože byl přesvědčen, že meč varjažského konunga teď vylétne z pochvy a zakousne se mu do šíje.

Sveneld se zarazil a čelo mu zbrázdily vrásky. „Cože? Zastavit naše vojsko? Jak? Kde? Řekni mi všechno, co víš!“

„Slyšel… slyšel jsem, že chán Kurja nechal svolat všechny hordy, které jsou mu podřízeny,“ chrlil kupec, celý rozradostnělý, že se jeho hlava neskutálela do trávy. „To znamená, že se jich postupně shromáždí asi dvakrát tolik, než viděli tví zvědové. Až se to stane, celá ta strašlivá síla vyrazí podél Donu na jihozápad, k Tmavomodrému moři a k městům na Tamanu a Krymu…“

„Chtějí je zničit?“

„Kdepak. Mají jen ustanovit Heroda jako nového Taman-tarkana…“

„Co z toho budou mít Pečeněgové?“

„Kavkaz. Z Tamanu vyrazí do Alanie, na kavkazská úpatí. Tam

se mají srazit s vojskem knížete Svjatoslava, které prý postupuje podél hor na západ. A za odměnu můžou obsadit tamní území. Když ovládnou Alanii, Sarír a území Kassogů, nebudou mít na Kavkazu důstojného soupeře. Získají kontrolu nad kupeckými cestami a průsmyky…“

„Dobrá, už zavři hubu!“ utrhl se Sveneld, až sliny z jeho úst potřísnily Chazarovi kaftan. Varjažský vojevůdce chvilku mlčky stál a nervózně se drbal v prošedivělých vousech. Pak se otočil ke svým mužům.

„U Odina, slyšeli jste to? Tohle úplně mění situaci.“

Špatná zpráva se rychle šířila mezi houfy jezdců, skrývajícími se v mělkém úvalu mezi pahorky jižně od Donu. Varjagové zklamaně kleli. Šarkil měli na dosah – stačilo vylézt na nejbližší vršek a viděli by pevnost, jak září na severu jako běloskvoucí klenot. A Herod, kterému šli po stopě, se skrýval za těmi bělostnými zdmi i s ukradenou kaganovou pokladnicí. To byl cíl jejich dlouhé jízdy z Chazaránu až sem. Kdyby se neobjevili Pečeněgové, Varjagové by se i v počtu tisíce mužů odvážili proniknout do pevnosti. Určitě by vymysleli nějakou lest, jak se dostat dovnitř a zmocnit se pokladu. Jenže za těchto okolností…

„V téhle šlamastyce musí mít prsty samotný Loki – už dlouho jsem mu neobětoval,“ procedil Sveneld skrz skřípající zuby. „Asi musíme zapomenout na kořist, chlapi. Jestli tenhle zasraný žid říká pravdu, Svjatoslavovi hrozí zkáza. Chápete, co je potřeba udělat?“

„Musíme okamžitě vyrazit na jih a včas knížete varovat,“ ozval se jeden z jeho pobočníků.

„Buď to,“ přidal se starší Varjag, Sveneldův dlouholetý spolubojovník, „anebo ho ponechat jeho osudu a něco z téhle situace vytěžit. Například cválat do Kyjeva a zmocnit se ho dřív, než to napadne někoho jiného.“

„Vrátit se domů úplně bez kořisti?“ pohlédl na něj mladší bojovník. „Po tom všem, čím jsme za poslední rok prošli?“

„No právě,“ zabručel Sveneld zamyšleně. „Je tady ale ještě jedna možnost. Můžeme se stáhnout někam do závětří a v bezpečné vzdálenosti počkat, než se pečeněžské vojsko shromáždí v plné síle a odtáhne na jih. A pak zaútočíme na pevnost, jak jsme měli v

plánu. Dokonce bude hůře chráněná, protože Herod a jeho družina odjedou s kočovníky… A pochybuju, že by poklad tahali s sebou do války. Spíš ho ukryjí tady v Šarkilu…“

„A potom pojedeme do Kyjeva,“ mlel postarší Varjag pořád dokola tu svou. „Odstavíme tu starou čarodějnici Helgu od koryta, pobijeme Svjatoslavovy parchanty a ty se konečně staneš knížetem.“

„To je lákavá představa,“ přikývl Sveneld zachmuřeně. „Jenže to by museli Pečeněgové Svjatoslava porazit. Protože jestli kníže zvítězí, což není vyloučeno, a my mezitím uskutečníme ten zrádný plán, po návratu do Kyjeva se nám strašlivě pomstí. Kromě toho… nejsem si úplně jistý, jestli chci to Ingvarovo štěně opravdu zradit.“

„Sloužil jsi kyjevským konungům dost dlouho. Prolil jsi v jejich jménu moře krve a utržil tucty jizev. Jestli má někdo kromě Rjurikových potomků nárok na knížecí stolec, jsi to právě ty.“

Sveneld měl pohled jako nebe před bouří a v jeho nitru očividně probíhal urputný zápas. Dokonce sňal ze sedla čutoru s medovinou a dal si pořádný hlt – a pak ještě jeden. Muži vyčkávali. Nakonec Sigurdsson šťavnatě zaklel, narovnal ramena a rázně zavrtěl hlavou. „Ne, chlapi, nenechám Svjatoslava napospas Pečeněgům. Zamlada bych to bez váhání udělal, ale dneska už přemýšlím jinak. Tady jde přece o celý Kyjev a o všechny Varjagy, ne? Jestli necháme zvítězit tu prašivou stepní havěť, jak dlouho bude trvat, než přijdou ječet pod palisády Kyjeva? Navíc, ve Svjatoslavovi je něco, co jeho otec nikdy neměl a co se mi občas zdá být hodno obdivu. Něco, čím se vyznačovali hrdinové z našich starých severských ság. Nechci, aby chcípl v těch dalekých horách, a s ním i spousta našich druhů.“

„Rozmysli si to ještě, Svenelde…“ zkoušel to naposledy starý Varjag.

„Už jsem se rozhodl, šedá brado. Pojedeme varovat Svjatoslava. A to znamená, že nesmíme váhat už ani chviličku. Do sedel, chlapi! Okamžitě vyrážíme na jih a nezastavíme se, dokud se zase nesetkáme s naším knížetem! A pak budeme bojovat po jeho boku!“

Varjagové bručeli, ale už jen sami pro sebe, pod vousy. Když se jednou ten starý vlk, jejich velitel, rozhodl, nebylo radno mu odporovat.

„A co s tou židovskou krysou?“ zeptal se mladší pobočník a kývl bradou na kupce.

Sveneld se otočil a přešel k Chazarovi. Ten pochopil, že nastala jeho poslední chvíle, a zase směšně stáhl hlavu mezi ramena. Kdyby něco takového dokázal, určitě by se zavrtal do země.

„Co by?“ ušklíbl se zjizvený konung pohrdavě. „Škoda na něm tupit ostří. Zmiz, prašivino! Slyšíš?“

„A co můj vůz a muly?“ ozval se v Chazarovi smysl pro hmotné statky.

„Tvůj vůz rozsekáme na oheň a muly na něm upečeme,“ odsekl Sveneld, popadl kupce za rameno, otočil ho, odstrčil a kopl do zadku. Muž se s nářkem svalil do trávy a Varjagové, do této chvíle zamračení a dusící v sobě nesouhlas s vojevůdcovým rozhodnutím, propukli v burácivý řehot.

„Vypadněme odsud,“ zavelel Sveneld, naskočil na koně a pobídl ho k jihu.

Varjagové obrátili koně a následovali ho. Když dunění tisíců kopyt utichlo v dálce, židovský kupec nesměle zvedl hlavu z trávy. S nesmírnou úlevou si oddechl, převalil se na záda a s pohledem obráceným k nebi odříkal všechny děkovné berachy, na které si jen vzpomněl. Vůz, muly, ba dokonce i rozházený náklad totiž Varjagové navzdory hrozbám nechali na místě.

Když se kupec zvedl, mračno prachu zvířené cválajícími jezdci se už rozplývalo nad vzdáleným jižním obzorem.

Varjagové opravdu hodně spěchali.

KAPITOLA DVANÁCTÁ

Král Kavkazu

Temnice neměla okna; byla vytesána přímo do skalního masivu někde hluboko pod Humradžem. David zakrátko zjistil, že mu tahle skutečnost vadí víc než hnilobou páchnoucí, nerozpoznatelné svinstvo na podlaze, smrad výkalů v odpadové jámě v rohu cely nebo močí páchnoucí sláma, která mu sloužila jako lůžko. Kdyby měl okno, alespoň malý zamřížovaný otvor ve zdi, mohl by doufat, že zahlédne Semiru a ujistí se, že je v pořádku. Už ji totiž neviděl celých sedm dní.

A začínal vážně pochybovat, jestli ji ještě vůbec někdy spatří. Ta myšlenka mu rvala duši na cáry.

Při odjezdu z Džinaragu se Avaři rozdělili na dvě skupiny. Početnější dostala na starost alanské zajatce, vlečené na provazech za koňmi. Druhá, o síle zhruba třiceti bojovníků a vedená samotným Akchulatem, nedočkavě cválala kupředu. Davida nechali mezi obyčejnými otroky, Semiru vzal avarský chán s sebou. Princezna měla v očích slzy zadržovaného hněvu i zoufalství, když ji bezohledně odtrhli od Davida, ale ani jeden z nich tomu nedokázal zabránit – mohli zůstat společně jen za cenu prozrazení mladíkovy totožnosti, a to se neodvážili udělat.

Celých šest dní se druhý, pomalejší průvod s otroky vlekl hustě zalesněnými kopci podél kavkazských úpatí, než konečně zahlédli Humradž. Tady Davida nejdřív strčili s ostatními Alany do příbytků podobných obyčejným chlévům, ale už zhruba po hodině přišli dva Avaři a vytáhli ho ze zbídačeného, biči zkrvaveného houfu. Na provaze vlekli překvapeného Chazara rozlehlou osadou v údolí mezi

lesnatými svahy a pak na zelené, mechem zarostlé skalisko, z něhož vyrůstaly masivní zdi avarské pevnosti. Na okamžik zadoufal, že se uvidí se Semirou, ale hned ho zatáhli do spleti podzemních chodeb a nakonec ho strčili do téhle smradlavé cely, z níž očividně jen málokdo vylezl živý. Jestli vůbec někdo.

Strávil v kobce den a noc a za celou tu dobu se mu nepodařilo zjistit nic o princeznině osudu. Nadarmo se kulhavého strážce, který mu přinesl misku s nuzným jídlem a džbánek s troškou vody, vyptával na cennou zajatkyni. Avar mu buď nerozuměl ani slovo, nebo to dokázal dokonale předstírat.

Davida se začalo zmocňovat zoufalství. Nepohodlí, žárlivost – co mladý avarský chán dělá s jeho láskou, kterou od první chvíle arogantně nazýval svou nevěstou? – a bezútěšné představy o tom, jak chcípne v téhle díře a sežerou ho potkani, které už teď musel od sebe odhánět, mu pomaličku, nenápadně hlodaly v mysli a připravovaly ho o zdravý rozum. V jednu chvíli se přistihl, jak zuřivě lomcuje mříží ve vchodu do kobky. Jeho křik, rozléhající se v ozvěnách po loučemi osvětlené spleti podzemních chodeb, však zůstal bez odpovědi.

Pak udýchaně, nahlas vzlykaje, seděl na močí páchnoucí slámě a snažil se přesvědčit sám sebe, že s ním Avaři ještě mají nějaké záměry. Skutečnost, že ho nenechali s ostatními otroky, ale zavřeli ho do samostatné vězeňské cely, přece musela něco znamenat!

Všemocný Bože, jaký osud jsi mi to přichystal? Jakými hrůzami mě ještě chceš vláčet? Mám ještě vůbec nějakou naději, nebo mě čeká ubohá smrt někde v zajetí?

Z neslyšné modlitby ho vytrhly kroky venku na chodbě. Vzhlédl a utřel si nos do rukávu špinavého, otrhaného kaftanu, z něhož mu Avaři ještě v Džinaragu uřízli zbylé zlaté knoflíky. Byl si skoro jistý, že ještě neuplynula doba, která oddělovala jednotlivá jídla. Navíc kroky ohlašovaly příchod dvou mužů a doprovázelo je šustění oděvů z lepších látek, žádné vrzání kůže a skřípání zašlé oceli.

David se srdcem bušícím nadějí vstal a přešel k mříži. Přitiskl obličej k silným železným prutům a snažil se zahlédnout příchozí. Vzápětí se vynořili z ohybu chodby. V muži, který nesl syčící pochodeň, okamžitě poznal samotného Akchulata. Doprovázel ho

vousatý muž v cestovním oděvu, podle všeho židovský kupec. Když přišli blíž, mihotavé světlo odhalilo vousáčovu tvář. V tom okamžiku ho David poznal. Jeho jméno si nepamatoval, ale určitě kupce viděl při nějaké příležitosti doma v Chazaránu.

Pochopil, o co tady jde, a vystrašeně ucouvl od mříže.

„Poznáváš ho?“ zeptal se Akchulat chazarštinou se silným přízvukem a lépe posvítil na vězně.

Žid si Davida důkladně přeměřil a pak přikývl.

„Samozřejmě. Je to on. Bez nejmenších pochybností. Princ David ben Josef. Stál jsem docela blízko něj během přehlídky při odjezdu chazarského vojska na sever, proti Kyjevanům.“

Akchulat obrátil pohled úzkých tmavých očí k Davidovi a pod řídkým knírkem se mu roztáhl spokojený úsměv. „To se podívejme. Samotný dědic chazarského trůnu. Od začátku jsem tušil, že nejsi jen tak někdo, ale že mi padne do rukou takhle vzácný úlovek, o tom se mi ani nezdálo. Bůh je mi v posledních dnech skutečně nakloněn! Zaútočil jsem na alanskou pohraniční pevnost s úmyslem získat běžnou kořist a nějaké otroky, a místo toho jsem si přivezl alanskou princeznu a chazarského následníka. Teď už jen zjistit, kdo mi za tebe bude ochoten zaplatit výkupné. Kde máš nějaké příbuzné, Josefův synu? Semenderský tudun, jehož sestra tě porodila, prý uprchl do Belendžeru.“

„Můžu se tam hned vydat a dohodnout celou výměnu,“ nabídl se kupec pohotově. „Stačí jen říct, jak velkou sumu budeš žádat, veliký cháne.“

„Nedostaneš za mne ani jediný jarmak,“ procedil David skrz zuby. „Nemám žádnou cenu. Jsem dědic vypáleného kaganátu a příbuzný uprchlíků, kteří sami žebrají o azyl.“

Akchulat přistoupil blíž k mříži. „Na tvém místě bych se modlil k Bohu, aby to nebyla pravda. Protože jestli nejsi hoden výkupného, prodám tě jako obyčejného otroka.“

„Já bych ho koupil!“ ozval se hned kupec, ale nikdo si ho nevšímal.

„Co jsi udělal se Semirou?“ zavrčel David na Akchulata. „Je v pořádku? Protože jestli jsi jí ublížil…“

„Tak co?“ zašklebil se Avar od ucha k uchu. „Co uděláš?

Rozbiješ si nos o mříže a zacákáš mi krví tenhle chalát z pravého khitájského hedvábí? To je asi tak jediná nepříjemnost, kterou bys mi teď mohl způsobit. Tak na mě nedělej ramena. Proč bych Alance ubližoval? Je to přece má nevěsta, pamatuješ? Věř, že je na podstatně útulnějším místě než ty. A až konečně dostane rozum a přestane mi vzdorovat, možná ji dokonce přestanu zamykat a stavět stráže k jejím dveřím. V nejbližších dnech chystám svatbu. Až se před Bohem konečně stane mou ženou, snad konečně pochopí, že se jen naplnil dávno předurčený osud. Hm… Možná tě na chvíli nechám vyvést ven v okovech, abys viděl obřad.“

V Davidovi jako by něco prasklo – něco, co už bylo napjaté na neúnosnou míru.

„Ty avarská hnido!“ zařval a vyrazil proti mříži. Akchulat však jen s úsměvem o krok ucouvl a vysmál se naprázdno šátrajícím Davidovým rukám, prostrčeným mezi železnými pruty. Pak pokynul kupci a oba se obrátili k odchodu.

David za nimi metal vzteklé kletby, dokud se jejich stíny úplně nevytratily a kroky neutichly. Pak se princovo vytí najednou zlomilo a zlost se změnila v zoufalství. Sesunul se podél mříže na studenou kamennou podlahu a skrz zaťaté zuby cedil pláč.

Na nádvoří Akchulat kupce propustil – samozřejmě se s tím domýšlivým židem neměl v úmyslu dělit o případné výkupné za konečně odhaleného chazarského rozmazlence! – a zamířil zpět k citadele.

Palác sarírských vládců jako by se unaveně opíral o příkrou skalní stěnu, jejíž rozeklaný vrcholek, vyčnívající vysoko nad střechu nejvyšší věže pevnosti, se temně rýsoval proti hvězdám posetému nebi. Citadela byla částečně součástí skaliska, mnohými chodbami a komnatami se nořila do nitra masivní hory. Akchulat stoupal po strmém středovém schodišti a svěží vítr, který si tady na Kavkazu nedal ani chvíli pokoj, škubal cípy jeho pláště.

Humradž byla původně skalní svatyně, vybudovaná křesťanskými vyslanci z daleké Konstantinopole. Oni vytesali do skal schodiště, vztyčili na přírodních terasách věžičky a vznešená sloupořadí a vyhloubili první chodby a katakomby za vysokými

obloukovými vchody. Až později Akchulatovi předkové, kteří se zde usadili a přijali víru řeckých kněží, protože je považovali za čaroděje a polobohy, přestavěli svatyni ve skutečný palác a ten obehnali masivní kamennou hradbou se třemi bachratými čtyřhrannými věžemi.

Mladý chán dosáhl vrcholu schodiště a těsně před bronzem okovanou bránou se otočil a naposledy se rozhlédl.

Všude vládl klid a noční ticho. V pevnosti i ve městě hluboko pod ní – Akchulat z této vyvýšené polohy viděl přes loučemi poseté hradby až dolů do údolí. Okolní hory také klidně spaly pod přikrývkou jehličnatého lesa…

Najednou se kousek pod Akchulatem něco pohnulo – jako by nějaký stín přeběhl po jedné ze skalních teras. Bleskově za ním obrátil zrak, ale už se tam nic nehýbalo. Chánovi vyděšeně bušilo srdce. Chvíli pozorným zrakem bloudil po celé citadele, ale nevšiml si ničeho podezřelého. V duchu vynadal sám sobě za přehnanou ustrašenost. Věděl, že Kyjevané vyrazili ze Semenderu na jih a dříve nebo později se objeví v údolí pod Humradžem. Proto měl pořád nepříjemný pocit, jako by se pevnost hemžila vyzvědači. Hlavně dnes v noci – neustále měl dojem, že ho někdo upřeně pozoruje a že se mu na okraji zorného pole objevují záhadné tmavé postavy; jenže pokaždé, když za nimi obrátil pohled, okamžitě se ztratily. A přitom to všechno způsobovalo jen mihotavé světlo loučí na hradbách a ohňů v bronzových trojnožkách na terasách a na schodištích. Nepřátelští vyzvědači v Humradži… Nesmysl! Akchulat přikázal zdvojit hlídky, takže i kdyby nějaký hlupák našel odvahu vystoupat roklinou k jediné, pevně zavřené, železnými pásy okované hradní bráně, nalezl by jen rychlou smrt.

Snad se nebojíš tlupy barbarů ze severních lesů? okřikl v duchu sám sebe. *Tohle přece není Chazarán nebo Semender, přes jejichž cihlové hradby by přelezlo i malé dítě. Tohle je Humradž, nedobytná pevnost sarírských vládců, pohrdavě vítající každého nepřítele z vrcholku nebetyčného skalního útesu!*

Otočil se a pokynul dvěma strážcům u brány. Společnými silami zatlačili do těžkých, hlasitě vrzajících vrat. Akchulat vklouzl do chladných útrob citadely.

Zatímco strážní uzavírali palácový vchod, na níže položené terase se od shluku stínů odlepila temná postava, přeběhla k okraji zděného stupně a svižně z něj seskočila. Její plášť se roztáhl jako krkavčí křídla, brzdící pád do smrtelné hloubky.

Když se strážci vrátili na své pozice po stranách brány a zase spočinuli pohledy na pevnosti, po tajemném vetřelci už nebylo ani vidu, ani slechu.

Před dvoukřídlými dveřmi jedné z chánových ložnic se uvolněně opírali o kopí dva strážní v lesklých šupinových pancířích a přilbicích s barevnými chocholy na špičkách. Jakmile zahlédli přicházejícího chána, okamžitě se vztyčili, vypjali hrudníky a udeřili bronzovými patkami kopí do podlahy.

Akchulat došel ke dveřím, pokrytým nádherně tepaným zlatým plechem, a vytáhl ze záhybů chalátu masivní klíč. Zasunul ho do klíčové dírky a několikrát jím s očividnou námahou otočil. Slyšeli, jak se těžká závora vysunula z úchytů. Akchulat odstoupil od dveří a pokynul strážcům. Měli to nacvičené – jeden z nich přehmátl kopí do levé pěsti, pravačkou sáhl po klice, stiskl ji a prudce strčil do dveří. Zároveň ustoupil stranou, aby uvolnil cestu druhému strážci. Ten rychle překročil práh, kopí namířené před sebe, jako by zevnitř očekával nepřátelský útok.

Nic se však nestalo.

„V pořádku, veliký cháne," řekl strážce v komnatě, narovnal se a ukročil stranou, aby vládce mohl vejít. Pak za Akchulatem zevnitř zavřel dveře a proměnil se v nehybnou, mlčenlivou, avšak bdělou a ostražitou sochu. Hlídači nebyli hloupí a uvědomovali si, že se zajatkyní, která v Džinaragu zabila několik jejich druhů, není radno někoho nechávat o samotě.

„Těší mě, že se nepokoušíš o útěk, princezno," usmál se Akchulat a přešel ke stolku s nádherně zdobenými karafami a číšemi. „Abych řekl pravdu, očekával jsem od tebe nějaké ty útoky zezadu nebo pokusy získat rukojmí… Ale za ty čtyři dny, co jsi vězněm této komnaty, jsi úplně klidná a pokorná. Zdá se, že jsi zkrotla."

„Na to moc nespoléhej," odsekla Semira, stojící ve vzdáleném,

tmavém rohu komnaty, kam nedosáhlo světlo ze dvou bronzových košů na trojnožkách. Ložnice patřila k místnostem vyhloubeným přímo do skalního masivu humradžské hory, takže podobně jako Davidova cela neměla žádná okna, jen několik vysoko umístěných úzkých větracích otvorů. Přepychovému zařízení dominovalo řecké lůžko s baldachýnem na bohatě vyřezávaných, pozlacených sloupkách.

„Dej na mou radu, princezno – tvůj vzdor je úplně zbytečný a všechny ty projevy nenávisti a opovržení vůči mně jsou jen zbytečným plýtváním silami," řekl Akchulat a naplnil z karafy dvě číše. „Napiješ se se mnou?"

„S krysami si nepřipíjím. A pokud jde o plýtvání silami – tím jsou všechny tvé pokusy mě zlomit. Nikdy se ti to nepodaří."

„Myslíš?" ušklíbl se, vzal si jeden pohár, přešel k lůžku a posadil se na pelest. „Jak to můžeš vědět? Zatím jsem na tebe nepřitlačil. Jsem shovívavý, trpělivý, neřku-li laskavý. Zkouším to po dobrém, i když, popravdě řečeno, na takový přístup nejsem odkázán. Ale až se staneš mou manželkou, jak káže stará smlouva mezi našimi otci, použiju ke tvému zkrocení všechny prostředky, jaké muži neposlušné ženy náležejí. Třeba i pouta a bič, když to bude potřeba…"

„To nejsou nástroje manžela neposlušné ženy," zasyčela, „ale slabocha s malým ptákem."

Akchulat přimhouřil oči. Pohár jeho »trpělivosti a laskavosti« zjevně nebyl bezedný. „Dej si pozor, Semiro. Mohlo by se ti podařit mě vyprovokovat…"

„Mě nezastrašíš. Raději mě dobře poslouchej, Avare, zopakuju ti to ještě jednou a naposledy: Nikdy mě neuvidíš klečet před sebou ani se nikdy nepodíváš mezi má stehna! Při první vhodné příležitosti uteču!"

„Z Humradže? Ale jdi!" Akchulat se pobaveně zachechtal a lokl si vína. „Nepodařilo se ti utéct ani z obyčejného tábora v lese, když jsme tábořili cestou sem. Tak jak si můžeš namlouvat, že uprchneš z mé dobře opevněné, bedlivě střežené pevnosti? Tohle je přece Humradž!" zopakoval pyšně. „Nikdo nepovolaný se nedostane dovnitř, ale ani ven. Přestaň se utěšovat falešnými nadějemi. Jestli

nepřestaneš nesmyslně vzdorovat, budu tě držet v téhle místnosti, dokud mi neporodíš právoplatného následníka…“

„Jestli se mě pokusíš zmocnit násilím, prokousnu ti tepny!“ odvětila o něco tišším, ale pořád stejně nenávistným hlasem. „A i kdyby se ti podařilo dostat do mého lůna své proklaté avarské semeno, hned nato si raději sama vezmu život. Přísahám, že to udělám!“

„To ještě dobře zvaž, drahá,“ ucedil zlověstně. „Mysli na své soukmenovce. Protože Džinarag byl jen začátek, jen taková malá výstraha, předzvěst o mnoho horšího krveprolití a zotročování, které můžu rozpoutat. Jestli se mi podřídíš, stanu se vládcem Alanie podle práva a nebude potřeba násilí. Nanejvýš nechám setnout hlavy zpupným náčelníkům rodů, ale tím prolévání krve skončí. Jenže pokud budeš dál hloupě vzdorovat, prostě na tvou domovinu zaútočím a zmocním se jí hrubou silou. Víš, že teď je k tomu vhodná příležitost. Země je bez vládce a většina vojska hnije někde ve stepích za Chazaránem. Uvažuj, Semiro. Pokud se dobrovolně staneš mou ženou, můžeš zachránit tisíce alanských životů. Nemluvě ještě o jednom životě, na němž ti očividně mimořádně záleží.“

Semira ztuhla.

„Víš, o kom mluvím, že?“ pokračoval Akchulat úlisně. „Rychle sis našla náhradu za muže, jenž ti byl zaslíben od útlého dětství, i za chazarského manžela, který si pospíšil, aby z tebe udělal vdovu. A nevybrala sis špatně, ty vypočítavá, prohnaná liško. Vsadím se o svůj zlatý trůn, že David ben Josef by pořád našel mnoho oddaných přívrženců. Ať už v Belendžeru na východním pobřeží, nebo na Tamanském poloostrově daleko na západě. Mohl by vzkřísit zbytky Chazarské říše. A ty chceš zjevně být u toho. Spojit zbytky Chazarska s Alanií a vytvořit z nich úplně novou říši, to byl tvůj plán?“

Ticho v koutě skalní komnaty se prohlubovalo, jen Semiřiny oči se blýskaly ve stínu. Akchulat upíjel víno a vychutnával si ten moment jasné převahy.

„Nevím, o čem mluvíš,“ promluvila konečně. „David ben Josef zahynul v Chazaránu rukou svého vlastního zrádného bratra…“

„Ale kdepak. Je to ten chazarský holobrádek, který nám společně s tebou padl do rukou v Džinaragu. Včera ho přivlekli s ostatními alanskými otroky do Humradže. Nechal jsem ho přivést nahoru do citadely. Teď hnije v kobce hluboko pod námi…“

„Mýlíš se,“ oponovala Semira, ale přeskakující tón hlasu prozradil její vzrušení ze zprávy o Davidově blízkosti. „Ten Chazar je jen obyčejný osobní strážce, kterého mi přidělili ještě v Chazaránu…“

„Nezatloukej, drahá, je to úplně zbytečné. Jeden radhanita ho poznal a princ pak sám přiznal svou totožnost. A ty, jestli nechceš vidět jeho hlavu naraženou na kůlu uprostřed humradžského nádvoří a pokud tě nemám zasypat tisíci vyloupnutých alanských očí, staneš se mou poslušnou manželkou a matkou následníka trůnu spojeného vladařství Alanů a Avarů. Přemýšlej o tom. Jestli máš aspoň špetku zdravého rozumu, nakonec ani nebudu muset použít ten bič, hm?“

Na vyhlazené kamenné podlaze zaklapaly podrážky Semiřiných sandálů. Princezna se pomalu vynořila ze stínů. Na sobě měla oděv v tradici volných avarských mravů – zlatem vyšívaný živůtek s hlubokým výstřihem, odhalující ramena i plochý pupík, a stříbrným opaskem přidržovanou sukni z nařasené látky, na pravé straně otevřenou a odhalující stehno až k boku. Ten oděv se jí ani trochu nelíbil, ale neměla na vybranou, jiný nedostala. Akchulat si ji přeměřil bezostyšným pohledem zákazníka v nevěstinci. Na jeho vkus byla příliš štíhlá, ale ta ladnost divoké šelmy, která sálala z jejích pohybů, ho přitahovala. Toužil po ní – a nejen kvůli svým mocenským ambicím.

Mlčky přešla úplně k němu. Strážce u dveří sebou cukl, ale Akchulat ho rychlým gestem zadržel. Ozbrojenec zůstal na místě, ale nepolevil v pozornosti.

„Ty jsi vážně odhodlán dosáhnout svého, že?“ zasyčela Semira na sedícího chána.

„Tím si buď jistá,“ usmíval se sebevědomě. „Najdu způsob, jak tě přimět k poslušnosti. Až přestaneš nesmyslně trucovat, pochopíš, že z toho pro sebe můžeš hodně vytěžit. Vždyť budeš první ženou muže, který spojí do jediného mocnářství Sarír, Alanii a časem i západní divočinu obývanou Kassogy. Po mém boku budeš

královnou Kavkazu. Představ si to!“

„A co David?“

„Co s ním? Pošlu ho k jeho příbuzným do Relendžeru – samozřejmě za tučné výkupné. Zmizí z našich životů.“

Semira zamyšleně pokývala hlavou. „Vidím, že sis to všechno dobře promyslel, Akchulate. Jenže na jednu věc jsi v těch svých velkolepých plánech zapomněl.“

„Na co narážíš?“

„Přece na Svjatoslava.“

„Ach, kyjevský kníže,“ ušklíbl se Akchulat, jako by mluvil o něčem bezvýznamném, na co opravdu pozapomněl. „Ano, prý směřuje k Humradži.“

Semira zvedla obočí – tohle byl zjevně večer překvapivých zvěstí. „Táhne sem? A ty tady jen tak klidně sedíš a plácáš páté přes deváté o ovládnutí Kavkazu? Měl bys popadnout svůj zlatý trůn a upalovat průsmyky na jih, dokud ještě máš hlavu na krku!“

„Proč utíkat? Snad si nemyslíš, že ti barbaři můžou dobýt Humradž? Žádný nepřítel se nezmocní téhle pevnosti – a už vůbec ne mizerných patnáct set Varjagů, kteří prý vyrazili ze Semenderu směrem k nám.“

„Jsi hlupák, Akchulate,“ procedila Semira skrz zuby. „Svjatoslav porazil Heroda a vojsko arsijahů a zmocnil se Chazaránu. A když obsadil Sedmender, znamená to, že zničil i Byrgalanovu flotilu. A ty ho pořád podceňuješ? Hradby Humradže tě před ním neuchrání. Dostane se dovnitř, i kdyby sem přivedl pouhých sto mužů. Je lstivý, úskočný a nebezpečný. Jak je vlastně blízko?“

„Pohybuje se někde v lesích na úpatí hor a hledá cestu sem. Neboj se, připravil jsem mu náležité přivítání…“

„Cože? Ty ani nevíš, kde přesně se kyjevská smečka nachází? To může klidně znamenat, že už číhají v lesích někde na druhé straně údolí a právě teď se dívají na hradby Humradže a při pomyšlení na tvůj zlatý trůn se lačně olizují…“

„No a co?“ vykřikl Akchulat podrážděně a zprudka vstal. „Nebojím se těch šakalů! Humradž je nedobytný! Jenom ať přijdou – možná zlomili slabé chazarské židy, ale pod avarskými hradbami

naleznou svou smrt! A všechno, co Svjatoslav dobyl, anebo se chystal dobýt, zůstane napospas mně! A ty, vyzáblá alanská čubko, se připrav na to, že mi i nejpozději do tří dnů dáš manželský slib! A s ním i vládu nad celou Alanií, nad Černou skálou, Magašem a Darialskou bránou! Rozuměla jsi? Podřídíš se mi, nebo tě k tomu přinutím způsobem, na který budeš do smrti s hrůzou vzpomínat!“

S těmi slovy se prudce otočil, mrštil prázdnou číší na podlahu a rázným krokem zamířil ke dveřím. Semira se za ním beze slova dívala a v duchu si s nemalým zadostiučiněním říkala, že zřejmě nalezla Akchulatův strach.

Každý člověk měl své strachy. Záleželo jen na tom, jak a kdy je probudit a správně využít.

„Synku?“

„Báťuško… Proč neodpočíváš? Jsem si jistý, že Svjatoslav ještě před úsvitem nařídí útok. Zkus si trochu zdřímnout.“

„Že to říkáš zrovna ty? Taky jsem tě nezastihl spokojeně oddechovat ze spaní. Sedíš a zíráš do tmy. A přitom vypadáš, jako bys už pár nocí nezamhouřil oči.“

„O mne si nedělej starosti, báťuško…“

„Dělám, Iljo. Zbytečně bys zatloukal a tvrdil mi opak – za ten rok jsem tě už trochu poznal a dokážu odhadnout, kdy tě zevnitř něco hryže. A teď je to opravdu zlé. Vidím, jak někde v tobě zuří urputný zápas. A taky vím, o co jde. Všechno to nepochopitelné jednání, kterým nás v poslední době překvapuješ a zneklidňuješ, je ti ve skutečnosti proti srsti. Nemám pravdu?“

Muromec, sedící se zády opřenými o kmen urostlé borovice, obrátil hlavu a vzhlédl k Jegorovi. Oči mu matně zablikaly v temnotě.

Bylo kolem půlnoci. Patnáct stovek kyjevských jezdců se i s koňmi krčilo v temnotě hustého jehličnatého lesa v údolí ani ne verstu od hlavního města Saríru. Část vojska včetně knížete a nových goryničů byla roztroušena po úbočí pahorku, z jehož vrcholku se už dalo dohlédnout k mohutné kamenné pevnosti na protilehlé hoře.

„Záleží na tom, báťuško?“ zabručel Ilja. Snažil se o chladný tón

hlasu, ale nepodařilo se mu skrýt jistou zatrpklost a chvějivou ozvěnu vnitřních vírů. „Dělám jen to, co musím dělat.“

„Anebo co ti přikazuje strach,“ namítl Jegor. „Nevěřím, že to náhlé přeběhnutí na Koščejovu stranu opravdu považuješ za správné rozhodnutí. Najednou ses podřídil rozkazům toho, kterého jsi ještě nedávno nemohl vystát, a jak jen to jde se vyhýbáš starým druhům, po jejichž boku jsi prošel samotným záhrobím. Ještě před pár dny jsi mi byl jako syn, a teď pro mne nemáš nic než nevlídné slovo a studený pohled, za který by se nestyděl ani had?“

Ilja se zhluboka nadechl.

„Je úplně jedno, co považuji za správné rozhodnutí, báťuško,“ promluvil po chvíli. „Nesnaž se ze mne vydolovat, co si opravdu myslím. Protože on,“ ztlumil hlas, „slyší i myšlenky…“

Jegor zahlédl škvírku v brnění chránícím Iljovo nitro, dřepl si k němu a spiklenecky ztlumil hlas. „Ale teď je daleko, až někde na tom skalisku za údolím. A jeho mysl je určitě soustředěná na úplně jiné věci. Můžeš mi říct, k čemu mezi vámi došlo. Všechno se změnilo během té noci v Semenderu. Ráno ses vrátil jako jiný člověk. Co s tebou Koščej udělal? Použil na tebe svá temná dračí kouzla? Anebo ti zase vyhrožoval, že ti vrátí chorobu, kterou z tebe v Karačarovu sňal?“

Muromec zprudka zvedl hlavu a Jegor okamžitě pochopil, že udeřil hřebík na hlavičku.

„Nejen to, báťuško,“ zachroptěl Ilja. „On mi tu kletbu opravdu vrátil. Jen na chvíli, pro výstrahu, a hned ji zase vzal zpátky, ale i tak to bylo to nejstrašnější, co jsem od loňského vyvraždění Karačarova zažil. Strašnější než souboj s drakem a cesta záhrobím. Zase jsem se válel po zemi s křivými hnáty a nemocnými, neposlušnými svaly, slabý, slintající, ubohý…“

„Cože?“ vydechl Jegor zděšeně a naklonil se blíž k mladíkovi. „U všech svatých, nemůžu uvěřit, že to opravdu udělal. A pak? Pohrozil ti, že jestli se nepřidáš ke goryničům, udělá z tebe mrzáka nadobro, je to tak?“

„On… vládne mému strachu, báťuško,“ protlačil Ilja skrz sevřené hrdlo. „A nemůžu tomu uniknout. Koščej je nezranitelný, nesmrtelný; neexistuje způsob, jak zlomit jeho moc. Vidíš to sám,

postupně začíná ovládat i Svjatoslavova rozhodnutí. Štve proti tobě, už tě vytlačil z postavení prvního bohatýra…“

„To je pravda,“ přikývl Jegor zamyšleně. „Tím vzkříšením goryničů jen vnesl další sváry mezi knížecí bojary… Kristovy rány, ten čubčí syn si dělá, co ho napadne! A postupně zasévá do našich srdcí temnotu. Musíme to zastavit…“

„To je nemožné. Snažil jsem se vymyslet způsob, jak se mu vzepřít, vymanit se z těch neviditelných spárů, ve kterých svírá mou mysl i duši, ale on… Už to dávno není člověk. Je to démon, divoký běs. Viděl jsem ho chlemtat panenskou krev. Krev dítěte! Něco tak ohavného si nedokážeš ani představit, báťuško! To je cíl jeho nočních výprav. Přesně jako v našich nejhorších podezřeních. Draci, jejichž sílu zdědil, se sytili jen krví a masem smrtelníků, ale on požírá i jejich duše, jejich životní sílu…“ Iljův už tak přiškrcený hlas se dočista zlomil. Jegor položil mladíkovi ruku na rameno.

„Tušil jsem to, synku. Ne, *věděl* jsem, že jsi tam v Semenderu zažil něco hrozného, co tě přinutilo přejít na Koščejovu stranu. Zkus se ale vzchopit. Tvá odvaha a rozhodnost se krčí někde ve tmavém koutě, ale je potřeba je odtamtud zase vydolovat. Takhle to přece nemůže pokračovat. Nesmíš otrocky sloužit vlastnímu strachu a slabosti. Určitě je způsob, jak toho sviňáka…“

„Ne, to tedy není!“

Oba bohatýři sebou polekaně trhli, když docela blízko u nich zazněl skřípavý hlas a ze tmy mezi stromy vykročila ještě o něco tmavší postava. Zpod kapuce, skrývající bledou, lysou hlavu, zelenavým svitem varovně zazářily dravčí oči.

„Namluvil jsi toho dost, starče,“ zasyčel Koščej a vstoupil mezi couvajícího Jegora a vstávajícího Ilju. „A všechno to byly jen zbytečné žvásty. Žárlivost, nic víc. Jen intriky ubohého starce, který se nedokáže smířit s tím, že už nepatří mezi nejlepší bohatýry. Skonči s tím, nebo to jinak budu muset ukončit já.“

„Ty…“ zavrčel Jegor, sevřel pěst a pohnul se proti čaroději, ale uprostřed pohybu se náhle zarazil – o břicho se mu opřel masivní kovový dráp, který zprudka vyrostl z Koščejovy natažené ruky.

„Šetři si zlost na Avary, starče. Přicházím s plánem na útok. Ještě před úsvitem udeříme na Humradž. Teď opravdu

nepotřebujeme tvé rozeštvávání.“

S těmi slovy Koščej stáhl dráp zpět pod plášť, otočil se a zamířil někam mezi stromy.

„Iljo? Přiveď všechny goryniče ke knížeti.“

Muromec vrhl jediný lítostivý pohled na Jegora, kterému příval rozhořčení úplně vzal řeč, zavrtěl hlavou a pak spěchal vykonat černokněžníkův rozkaz.

„Samojlovič nepřeháněl, to opevnění je vážně masivní,“ vysvětloval Koščej pozorně naslouchajícímu knížeti. „A k bráně opravdu vede jen ta jediná přístupová cesta, stoupající úzkou roklinou k hradbám.“

„Jak ses tam dostal ty?“ vyzvídal Svjatoslav.

„Mám své způsoby,“ odvětil Koščej záhadně a ve tmě zazářily jeho vyceněné tesáky. „Zjistil jsem, že ti milenci horských koz jsou velmi dobře připravení na obranu. Ve všech třech věžích mají zásoby černého hořlavého oleje…“

„Řecký oheň?“ zhrozil se kníže.

„Ne. Vím, jak páchne řecký oheň i jaký je na dotek – to mi můžeš věřit, Blahorodí.“ Zase ten zubatý úsměv. „Tohle je něco jiného, ale neméně nebezpečného. Slyšel jsem o černém oleji, který vyvěrá ze země na pobřeží Chvaliského moře dole v Derbentu a v Arranu. Je prudce hořlavý a někteří tvrdí, že jsou ho pod zemí celá jezera… A tenhle olej Avaři skladují ve věžích v mnoha velkých kameninových amforách. Nepochybně pro případ útoku. Jakmile se nepřítel pokusí vystoupat roklinou k bráně, vylijí mu ten olej na hlavu. A pak stačí jediný zápalný šíp a přístupová cesta se změní ve strašlivou ohnivou past.“

„U Peruna, mají to dobře vymyšlené,“ zabručel Svjatoslav. „Tak jak se tedy dostaneme dovnitř? Našel jsi jinou přístupovou cestu? Nějakou skrytou horskou stezku, která vede zezadu na hradby? Anebo jeskyni, kterou se dá potají dostat do citadely?“

„Možná něco takového existuje, ale já jsem na hledání tajných vchodů nemohl plýtvat časem ani magií,“ zavrtěl bledou, bezvlasou hlavou. „Prostě musíme nepozorovaně vniknout do pevnosti a obsadit hradby a věže, aby Avaři neměli přístup k oleji a nemohli

roklinu zasypávat šípy a kameny. A pak je udržet od opevnění dost dlouho na to, abys ty s vojskem stihl vystoupat vzhůru strží k bráně.“

„Úkol jako stvořený pro goryniče,“ ozval se Aljoša, který stál hned za Koščejem.

„Pro koho jiného?“ ušklíbl se čaroděj.

„Dobrá, ale jak se chcete nepozorovaně dostat až nahoru a získat kontrolu nad hradbami?“ zeptal se Svjatoslav nechápavě.

„Bude to nebezpečné, ale při troše štěstí se to dá zvládnout,“ odvětil Koščej a pokynul okolostojícím bojovníkům. „Pozorně mě poslouchejte, synové Goryna. Představuji si to takhle…“

Ilja se společně s goryniči krčil v pichlavém borovicovém houští na úpatí masivního humradžského skaliska. Kousek od jejich úkrytu se vinula cesta, vedoucí od města v údolí do tmavé rokliny, která stoupala vzhůru k pevnosti. Ústí strže se rozevíralo jen několik sáhů před ukrytými kyjevskými bojovníky – skoro jako tlama obrovského netvora, který trpělivě čeká, až mu nějaký nic netušící tvor vleze chřtánu a on ho bude moci spolknout.

Na útesu přímo nad goryniči se tyčila první věž pevnosti. Touhle baštou, obrácenou k údolí, vlastně začínalo opevnění. Hradba se pak v půloblouku táhla nad přístupovou roklinou ke druhé věži a od ní až dozadu, ke třetí baště nad hlavní a zároveň jedinou humradžskou bránou.

Stráže na věžích musely mít celé údolí jako na dlani. Navzdory tomu třicet goryničů bez větších obtíží obešlo lesy osadu a pak se úzkým pásem porostu, sahajícím až k ústí přístupové rokliny, nepozorovaně protáhlo pod pevnost. Na začátku strmého stoupání Koščej své muže rázným gestem zastavil. Nemusel nic vysvětlovat, plán podrobně probrali už v táboře. Čaroděj si převěsil křížem přes hrudník svinuté lano a vzápětí začal šplhat po téměř kolmé skalní stěně nahoru k věži. Nedělalo mu to nejmenší potíže – Ilja si i v chabém světle všiml, jak se čarodějovy ruce a nohy ozbrojily drápy. S jejich pomocí lezl po útesu hbitě jako ještěrka.

Muromec se zhluboka nadechl. Jeho nenávist vůči Koščejovi narůstala do obludných rozměrů, ale zatím ji musel překousnout. Na

osobní pocity teď nebyl čas – jen zbytečně odváděly pozornost od důležitějších věcí. V takové situaci by dokonce mohly být smrtelně nebezpečné. Je potřeba zachovat si chladnou hlavu…

Lezoucí Koščej rychle zmizel družiníkům dřepějícím pod skálou z dohledu. Občas se jim na hlavy sesypalo drobné kamení nebo drápy utržený chumáč mechu, který v tmavě zelených skvrnách pokrýval značnou část útesu, ale pak přestalo i to. Nějakou chvíli se nic nedělo. Osadu v údolí i pevnost na skále halilo ticho.

Pak zaslechli tiché zašustění a vzhlédli. Do houští u cesty dopadl konec provazu. Ilja na nic nečekal, přehodil si štít přes záda, chopil se provazu a dal se do lezení. Hned za ním začal šplhat Aljoša. Oba měli křížem přes trup ovinuta další dlouhá lana.

Lezli mrštně, a navíc provaz začala jakási nadlidská síla táhnout vzhůru, takže stoupali nad údolí nevídanou rychlostí. Netrvalo dlouho a pod kolmo zapřenýma nohama namísto hrbolatých skal ucítili otesané kameny pevnostní zdi. Provaz se ztrácel ve tmavém otvoru nejnižšího okna věže. Vlezli dovnitř a Koščej, který tam na ně čekal, zase vyhodil svinuté lano ven na sráz. Zároveň Ilja a Aljoša vyklouzli na krátký nestřežený úsek hradby mezi věží a skaliskem, o něž se pevnost opírala. Tam uvázali přinesené provazy na cimbuří a shodili je dolů.

Zatímco goryničí jeden za druhým šplhali na útes, Ilja a Aljoša se vrátili do věže a vnitřním schodištěm vystoupali na její vrchol. Tady našli v kalužích krve tři strašlivě rozpárané avarské strážce. Vzali jim přilbice, nasadili si je místo svých a dali se do obcházení cimbuří. Kdyby kterýkoli z Avarů ve tvrzi zabloudil pohledem ke krajní věži, neměl by zpozorovat nic podezřelého.

Pevnost byla prozatím klidná. Na úseku hradeb mezi prvními dvěma věžemi naštěstí právě teď nebyly hlídky. Na vrcholu druhé bašty postávala další trojice strážců. Nezdálo se, že by si něčeho všimli – z jejich pozice naštěstí nebylo vidět na mírně odvrácený úsek skaliska, kudy šplhali vzhůru goryničové. O něco početnější hlídka střežila bránu – na tuhle vzdálenost a v chabém světle loučí si tím Ilja nebyl úplně jistý, ale zdálo se mu, že na baště nad bránou vidí půl tuctu postav. Také po úzkém nádvoří mezi hradbou a stupňovitou citadelou občas někdo prošel, ale vetřelci pořád

zůstávali neodhaleni.

Goryničové neúnavně šplhali. Zvuky, které při tom vydávali, byly až nepřirozeně tiché, jako by samotný vzduch nad skalisky zhoustl a záměrně je pohlcoval a tlumil. Ilja byl přesvědčen, že jsou v tom Koščejova kouzla…

Náhle Aljoša varovně sykl. Muromec se otočil a zahlédl pohyb na hradbách. Došlo k tomu, čeho se obávali nejvíc. Z boku mohutné věže nad bránou vyšla tříčlenná hlídka a s kopími opřenými o ramena se vydala po ochozu směrem k prostřední věži. Ilja konečně pochopil rozdělení hlídek. Na každé věži bděli tři muži, a navíc tady byla tato trojice, která měla za úkol v pravidelných intervalech přecházet po hradbě a kontrolovat, jestli je všude všechno v pořádku.

„Do prdele," procedil Muromec skrz zuby, otočil se, poklekl k ústí schodiště a zasyčel do nitra věže: „Od brány se blíží hlídka!"

„Ještě sedm mužů," ozval se zevnitř Koščejův tichý hlas. „Stihneme to!"

Ilja se vztyčil. Srdce mu splašeně bilo. Tříčlenná hlídka beze spěchu došla ke druhé věži, prohodila, pár slov se strážci na jejím vrcholu, pak přešla útrobami stavby a vykročila po ochozu směrem k baště obsazené Kyjevany. Věže od sebe dělil zhruba patnáct sáhů dlouhý oblouk hradby.

Aljoša opřel kopí, které vzal mrtvému Avarovi, o cimbuří, vytáhl z toulce luk, napnul tětivu a přiložil k ní šíp – to všechno rychle, ale rozvážně, s chladnokrevným klidem.

„Počkej," zašeptal Ilja. „Nech je přijít tak blízko, jak jen to půjde."

Kněžic jen mlčky, krátce přikývl. Muromec si nasadil vlastní přilbici, vzal odložené kopí, otočil se a seběhl po schodech do loučemi osvětlených útrob věže.

„Přicházejí," zavrčel na Koščeje.

„Už jsme tady skoro všichni," odsekl čaroděj a obrátil se k bojovníkům tísnícím se ve věži. „Na mé znamení vyrazíte po ochozu k prostřední baště. Obsadíte ji a z jejích střílen a z vrcholku začnete kropit šípy všechno živé, co po zaznění poplašného rohu vyběhne z citadely. Druhá část mužů bude pokračovat po hradbách,

dobude třetí věž a pokusí se otevřít bránu. Já dám znamení knížeti. Pak už jen musíme udržet hradby, dokud nepřijede Svjatoslav. Iljo, ty povedeš útok na hradbách.“

Muromec jen přikývl, přesunul si štít ze zad na levé předloktí a otočil si avarské kopí v dlani tak, aby měl hrot na straně malíčku. Goryničové se chopili mečů, seker, kyjů a luků. Na hradbu a skrz okno už lezli poslední šplhající muži.

Koščej nahlédl skrz zamřížované okénko ve dveřích vedoucích na ochoz. Tři Avaři se blížili. V jednu chvíli se zastavili, vzhlédli k vrcholku bašty a něco tázavě vykřikli.

„Připravte se!“ zasyčel Koščej, chopil se madla závory na dveřích a pohlédl na Muromce. Ilja pozvedl kopí nad rameno a přikývl.

Odpověď z věže přišla vzápětí. Měla podobu šípu, který tázajícímu se Avarovi prorazil prostý kožený pancíř na hrudi. Muž překvapeně zachrčel a svalil se na záda. Jeho druhové varovně vykřikli.

„Teď!“ křikl Koščej na Muromce a zprudka před ním otevřel dveře. Ilja vyběhl na ochoz a vrhl kopí. Probodlo dalšího strážce jako jehla brouka – ani nehlesl, jen se bezvládně svalil z ochozu a s hlasitým zařinčením zbroje dopadl na kameny u paty hradby.

Muromec se nezastavil. Tasil Gněv a vrhl se na třetího strážce. Muž pozvedl štít, ale v tu chvíli nahoře na věži opět zadrnčel Aljošův luk, těsně nad špičkou Iljovy přilbice něco zabzučelo a do Avarova obličeje se zarazil šíp. Muromec pak už jen úderem štítu shodil klesajícího muže z ochozu a rozběhl se ke druhé věži. Za ním se ze dveří vyhrnuli goryničové. To všechno prozatím bezhlesně, jen za dusání nohou a zvonění oceli.

Jenomže strážci na druhé věži se rychle vzpamatovali. Jeden popadl signální roh a zhluboka se nadechl. V tom okamžiku Aljošův třetí šíp zasvištěl mezi věžemi a zasáhl chlapa s rohem přímo do krku. Druhý strážce se přikrčil za nízké cimbuří a vykroutil umírajícímu druhovi roh z prstů. Třetí pozvedl luk a vystřelil na Ilju, který už překonal polovinu vzdálenosti mezi věžemi. Střela neškodně zajiskřila na kování Muromcova štítu.

Vzápětí z věže zaznělo troubení rohu, odrazilo se od citadely i

skály nad ní a letělo přes humradžské údolí k lesům na protějších svazích.

„Je to tady!“ zvolal nedočkavě Mikula a sňal ze sedlové hrušky stočený bič.

„Do zbraně, molodci!“ zahučel na bohatýry Jegor a sám vytasil Smerť.

„Ne! Počkejte!“ zadržel je Svjatoslav, přestože i on už netrpělivě poposedával v sedle a jeho válečný oř kopyty nervózně bubnoval do kořeny borovic protkané půdy na okraji lesa. „To ještě není Koščejovo znamení!“

„Ale Avaři už odhalili útok!“ namítl Danilo. „Musíme jet goryničům na pomoc!“

„Jen vydrž, bratříčku Lovčanine. Avaři už se vzpamatovali, ale zatím nevíme, jestli se goryničům opravdu podařilo proniknout dovnitř a splnit úkol!“

Vzrušení bohatýři vzhlédli ke skalnímu hnízdu na opačné straně údolí. Pomyšlení, že tam nahoře už se urputně bojuje, je proměnilo ve smečku temně vrčících vlků, toužících připojit se ke krveprolévání.

Najednou nočním vzduchem prolétlo pronikavé zadunění, které jako vlna citelně narazilo do bohatýrských hrudí. Družiníci vytřeštili oči na první věž obrácenou k údolí. Viditelně se zachvěla a vzápětí z jejích oken i z vrcholku vyšlehly plameny a jasně osvětlily celou pevnost i značnou část hory. Ohnivý vodopád zalil taky útes pod baštou, dostříkl až k ústí rokliny a zapálil shluk borovic na úpatí. Z hradeb se utrhlo pár kamenů a zřítilo se ze skaliska, ale věž i opevnění zůstaly stát.

„*Tohle* je naše znamení!“ zařval Svjatoslav, máchl runovým mečem a pobídl koně. „Ve jménu Peruna a všech válečných bohů! Ve jménu Kyjeva! Vpřed!!!“

Z lesa nad údolím vzlétl děsivý pokřik. Obyvatelé osady v úvalu, vyhnaní z domovů poplašným signálem z pevnosti, teď obrátili vyděšené pohledy k protilehlým svahům. A vzápětí ztuhli hrůzou, protože z temnoty pod stromy se vyřítily stovky vyjících, ocelí lomozících démonů.

Útok na srdce Sarírského chanátu se rozpoutal s plnou silou.

Semira stála uprostřed komnaty a nastraženýma ušima jako tygřice na noční číhané lovila všechny zvuky ve skalním paláci. Prsa pod živůtkem, na který krejčí spotřeboval trestuhodně málo látky, se jí zvedala čím dál rychlejším a vzrušenějším dechem.

Zvuk poplašného rohu ji vyrušil z horečnaté činnosti. Hned po Akchulatově odchodu se vrhla pod baldachýnové lůžko a vytáhla zpod něj Mysyrchaninu brašnu. Ještě pořád úplně nechápala, jak je vůbec možné, že si ji Avaři nevzali. Ale skutečně ji neviděli, dokonce ji ani nenahmatali – když Semiru ještě v Džinaragu prohledávali anebo když jí nasazovali a sundávali pouta, strážci několikrát zavadili rukama o kapsu na jejím boku. Navzdory tomu se tvářili, jako by si toho vůbec nevšimli. Starou, otrhanou, mnohokrát záplatovanou brašnu musela skutečně chránit kouzla.

A byly v ní předměty, které mohly Semiře pomoci v útěku. Hlavně rituální zavírací nůž se střenkou z jeleního parohu. Naneštěstí celou cestu z Džinaragu do Humradže Akchulat ze Semiry nespustil oči. Ani během táboření v lese se jí nepodařilo sáhnout do kapsy, nahmatat nůž a přeříznout si pouta – Avaři ji na noc posadili zády k bříze a ruce jí pevně svázali za kmenem. K její lstivé prosbě o odvázání kvůli potřebě jít si ulevit zůstala noční hlídka hluchá.

Po příjezdu do Humradže, když ji strčili do téhle provizorní, přepychově zařízené vězeňské cely, se konečně dostala k věcem v brašně. Původně se chtěla pokusit o útěk hned první noci, ale něco ji zastavilo. Mimo jiné to, že Avaři ještě měli v čerstvé paměti zabíjení na dvoře usedlosti poblíž Džinaragu a byli v její přítomnosti nanejvýš obezřetní. Nebude lepší počkat? Když bude několik dní zdánlivě sekat dobrotu a o nic se nepokusí, ostražitost strážců ochabne. Uvěří, že zkrotla a smířila se s osudem – a takto ukonejšené je pak snadno překvapí nebo přelstí.

A pak tady byl samozřejmě David. Semira netušila, kam s ostatními otroky poputuje. Přivlečou Avaři zajatce do Humradže, nebo je poženou jako dobytek přímo na východ, na slavný derbentský trh s otroky? Potřebovala to zjistit, protože nechtěla

utéct bez něj. A čekání se jí skutečně vyplatilo. Dnes jí Akchulat sám prozradil, že je David v citadele, někde v podzemních hladomornách. Na dosah.

Dozrál čas použít věci z Mysyrchaniny brašny a pokusit se utéct z pevnosti. Jistě, nebude to snadné, ale věřila, že to není nemožné.

Jenže z rozřezávání prostěradel na lůžku ji najednou vyrušil poplach. Jakmile zatroubily rohy, v citadele se strhl křik, dupot a řinčení oceli. V lomozu na chodbách zaslechla někoho vřískat »Varjagové!« a pochopila, že se její varování naplnila. Neměla však kdy se opájet pocitem zadostiučinění. Z pevnosti zburcované bojovou pohotovostí bude těžší uprchnout. Na druhou stranu by nějak mohla využít všechen ten chaos. Navíc, musela myslet na to, že útočníci nepřicházeli jako její osvoboditelé. Takže jestli skutečně dobudou Humradž, zachovají se k ní ještě bezohledněji než Avaři.

Musí utéct. Okamžitě. Za každou cenu.

Obrátila se k lůžku a strhla z něj rozpáraná prostěradla. Akchulat osobně dohlédl na to, aby v komnatě nezůstalo nic, co by mohla použít jako zbraň. Nemohli však odstranit bronzové kotle na trojnožkách, jejichž ohně poskytovaly světlo a teplo.

Semira strčila pásy tkaniny do plamenů.

Dva strážci před dveřmi ložnice nervózně přešlapovali na místě a dívali se za ostatními muži z chánovy osobní stráže, kteří kolem nich proudili směrem k východu z citadely a v běhu si nasazovali zbroj.

„Mocný Tengri, co se to tam venku děje?“ hlesl starší z dvojice.

„Neslyšel jsi? Varjagové útočí! Poběžme tam. Musíme bránit pevnost s ostatními!“

„To není dobrý nápad. Jestli se Akchulat dozví, že jsme nechali Alanku bez dozoru…“

„Na tom teď hovno záleží!“ štěkl mladší strážce. „Beztak je zamčená, nemá jak utéct. A do pevnosti vnikli nepřátelé! Chán teď tam venku potřebuje každou ruku, která dokáže udržet zbraň!“

„Jestli chceš, tak jdi,“ odsekl starší Avar. „Já zůstanu hlídat. Slyšel jsem, co si Akchulat s Alankou říkali, a myslím, že cennějšího zajatce jsme na Humradži ještě neměli. Chán by nás

nechal stáhnout z kůže, kdyby utekla…“

„Chán už může být brzo mrtvý,“ zavrčel mladík a bez dalšího otálení vyrazil chodbou k východu. „I díky zbabělcům, jako jsi ty!“

„Ty jeden usmrkaný…“ zavolal za ním starší muž vztekle, ale jeho hlas zanikl ve vřavě, která se přelévala citadelou.

Vousatý Avar si odfrkl a couvl zpět k pozlaceným dveřím. Dobrá, možná v tom byl i kus zbabělosti, protože zvuky přicházející zvenčí svědčily o skutečně zuřivém boji, ale prvořadá byla povinnost. Dokud samotný Akchulat nezruší rozkaz hlídat zajatkyni…

Najednou ho do nosu udeřil pach spáleniny. Zavětřil a překvapeně sklonil pohled. Nohy mu ovíjely stuhy hustého bílého kouře. Avar s kletbou na rtech ustoupil od dveří a otočil se. Kouř se valil ze škvíry u prahu.

„Hoří!“ ozval se z komnaty vyděšený křik zajatkyně. „Pomoc!“

Strážce se zachmuřil. Nebyl hlupák – od mužů, kteří se zúčastnili nedávné kořistnické výpravy na západ, slyšel o Alančiných vražedných schopnostech. Nemilosrdně poslala několik dobrých chlapů na poslední jízdu do nebe. Ne, jeho ta divoženka z Magaše nepřelstí! Dveře zůstanou zavřené, ať už se uvnitř děje cokoli!

Vtom se však dveře otřásly pod naléhavým bušením pěstí.

„Pomozte mi, prosím!“ křičela Alanka zoufale. „Udusím se… U bohů, nemůžu… nemůžu dýchat!“

Slova přerušil záchvat drásavého kašle. Bušení na dveře sláblo, nakonec ustalo a kašel se společně s potácivými kroky vzdálil. Pak najednou něco narazilo do stolku s karafami a číšemi. Navzdory řinčení nádobí na kamenné podlaze byl zřetelně slyšet pád těla. Kašel utichl.

Avar přešlápl z nohy na nohu. Kouř valící se zpod dveří byl čím dál hustší – i jeho už začínal dráždit v krku. Napadlo ho, že i kdyby opravdu šlo o lest, mohla se Alance vymknout z rukou. Založila oheň, aby přinutila stráže otevřít dveře, ale plameny se rozhořely příliš rychle a teď se opravdu dusí.

Strážce zaklel. Pokud ji nechá chcípnout, Akchulat ho potrestá ještě hůř než kdyby utekla. Uprchlici je možné znovu chytit, mrtvou

už nikdo nevzkřísí.

Rozhodl se jednat. Jediný klíč od komnaty měl Akchulat a toho teď nesežene – podle vřavy nesoucí se chodbou se venku rozpoutal zuřivý boj. Strážce odstoupil ode dveří ke zdi naproti přes chodbu. Měl už sice svá léta, ale pořád to byl kus chlapa – jinak by přece nemohl sloužit v palácové stráži…

Rozběhl se a vrazil ramenem do dveří. Obě křídla se prohnula dovnitř, závěsy zapraskaly, ale závora vydržela. Avar několikrát udeřil a kopl do dveří z kratší vzdálenosti. Závora skřípala, úchyty citelně povolovaly, škvíra mezi křídly byla při každém zhoupnutí dveří širší. Nakonec strážce podruhé ustoupil až k protilehlé stěně chodby, a když opět s rozběhem narazil do pozlaceného plechu, dveře se rozlétly a železná závora zazvonila na podlaze.

Avar hned bleskově uskočil a chopil se kopí. Přes práh se valily kotouče dýmu – byly tak husté, že kromě plamenů tancujících někde na opačné straně komnaty nebylo vidět vůbec nic.

„Jdu dovnitř, děvče!“ štěkl Avar varovně. „O nic se nepokoušej, nebo toho budeš trpce litovat! Rozumělas?“

Žádná odpověď. Strážce přikrčeně překročil práh. Zlatem zdobená křídla otevřel hrotem zbraně nadoraz, aby se přesvědčil, že se Alanka neskrývá za nimi – narazily však jen do kamenných zdí.

Vešel do zakouřené komnaty. Hned se rozkašlal a zrak mu zamlžily slzy. Navzdory tomu postřehl na podlaze poblíž dveří hořící a vydatně čadící cáry látky. Takže se nemýlil, když ho napadlo, že oheň založila úmyslně. Jenže kde ta malá bosorka je? Je opravdu přidušená, anebo ještě pořád někde číhá a chystá se na něj skočit zezadu jako rys na srnce? Avar kolem sebe pátral přimhouřenýma očima a napřaženým kopím prořezával vířící bílé chumáče. Postel s baldachýnem pohltily hučící plameny. Alespoň měl jistotu, že pod ni Alanka nezalezla – a víc míst, kde by se mohla schovat, tu nezbylo…

Vzápětí spatřil převrácený stolek a zjistil, že magašskou princeznu nemusí vyhánět z úkrytu. Ležela na zemi obličejem dolů v kaluži vína z převrácené karafy, mezi rozházenými číšemi. Namířil na ni kopí.

„Varuju tě,“ zavrčel, slova přerývaná kašlem. „Jestli je to…

nějaký uskok… vlastnoručně ti zmaluju… ten tvůj kostnatý zadek… namodro!“

Nereagovala. Udělal další krok a v tu chvíli si všiml, že se její tělo křečovitě chvěje. Ve strachu o její život – a tím pádem i o svůj vlastní – ji rychle obešel, otočil kopí a strčil do Alanky patkou ratiště v pokusu obrátit ji na záda.

V tom okamžiku Semira otevřela dosud pevně stisknutá víčka a zvedla hlavu. Avar vypoulil oči na vínem navlhčený cár prostěradla, který měla uvázaný kolem hlavy – zezadu si toho nevšiml kvůli záplavě jejích vlnitých, nesepnutých vlasů. Látka jí zakrývala nos a ústa a chránila ji před udušením.

Strážný vylekaně ustoupil, ale Semira bleskově popadla konec ratiště a prudce bodla kopím proti Avarovi. Jeho vlastní ruce, svírající ratiště, však výpad ztlumily, a navíc hrot sklouzl po šupinovém pancíři. Tak jako tak se strážce zapotácel, což poskytlo Semiře dost času, aby se vymrštila na nohy a vrhla se na něj. Avar věděl, že už nestihne obrátit kopí špičkou proti ní, takže ho odhodil a sáhl po šavli u levého boku. Semira však byla rychlejší.

S překvapivou silou odrazila stranou jeho levou ruku, napřaženou v obranném gestu, a zaútočila pravačkou. Avar postřehl záblesk plamenů na nepříliš dlouhé, ale hrozivě špičaté čepeli.

Kde, u všech nebeských duchů, vzala ten nůž? mihlo se mu myslí těsně předtím, než se mu nůž zabodl pod levé ucho. Zachrčel a pokusil se ještě z posledních sil vytáhnout napůl obnaženou šavli, ale Semira ho popadla levou rukou za rameno, aby získala oporu, a vší silou potáhla nožem k sobě, čímž rozřízla Avarovo hrdlo až k ohryzku jako pecen chleba.

Mohutný rudý proud z prořízнuté krční tepny potřísnil Semiře ruce, obličej i výstřih. Uskočila před strážcovýma zoufale šátrajícíma rukama. S ohavným chrčením a bubláním klesl na kolena a pak se svalil dozadu, na paty a na záda.

„Nemám kostnatý zadek, smrade,“ zamumlala přes vlhkou látku na obličeji, když zavírala nůž a schovávala ho zpátky do brašny u boku.

O tři údery srdce později s Avarovou šavlí v ruce vyběhla ze zakouřené komnaty.

„Pobijte ty psy! Na co čekáte? Lukostřelci! Kde jsou všichni lukostřelci?!“

Akchulat ze sebe pronikavým řevem vyléval směs zlosti a zoufalství, která ho postupně zaplavovala. Přestože se Avaři hrnuli z citadely jako mravenci z rozkopnutého mraveniště, nedařilo se jim získat kontrolu nad situací. Útočníci podpálili zásoby oleje v první věži a proměnili ji tak v popraskanou zčernalou ruinu, které ze střílen šlehaly mohutně kouřící plamenné jazyky. Mezitím Kyjevané obsadili druhou věž a z jejího cimbuří a oken zasypávali nádvoří nepříliš hustou, ale zato ďábelsky přesně cílenou lukostřelbou. Zhruba desítka mužů s robustním bojovníkem v čele se už po ochozu probíjela k věži nad bránou. A to nebylo dobře, protože jak se chán právě dozvěděl, osadou v údolí se jako povodeň přehnala masa kyjevských jezdců a teď už stoupala roklinou k bráně.

„Polovina mužů k bráně!“ řval Akchulat a rozkazy doplňoval ráznými švihnutími šavlí. „Ostatní ke středové věži! Musíme se dostat k oleji a svrhnout do rokliny ohnivou záplavu!“

Vzápětí však mladý chán zjistil, že také útočníci našli zásoby černého oleje v útrobách prozatím nepoškozené prostřední věže. Jeden z nich, který očividně ani nebyl bojovník, jen nějaký kostnatý démon v rozevlátém černém plášti, se najednou objevil na vrcholku bašty a nad hlavou třímal objemnou kameninovou nádobu s pečlivě zapečetěným hrdlem. Akchulat vytřeštil oči. Černooděnec ucouvl, rozehnal se, přeběhl po vrcholku věže a s výkřikem hodil nádobu doprostřed nádvoří. Chán se chvíli snažil v duchu přesvědčit sám sebe, že amfora musí být prázdná, protože žádný smrtelník nemohl mít dost síly na takový hod, jenže pak nádoba práskla do středu hemžícího se avarského houfu a na všechny strany vystříkla slizká černá tekutina.

„Pozor! Utíkejte!“ zaječel Akchulat, ale v tu chvíli už z vrcholku věže vzlétla rotující louče.

Jeden duchapřítomný Avar ji odrazil štítem, ale pochodeň stejně dopadla na olejem zalité kamenité prostranství.

Plameny s pronikavým zahučením vyšlehly a rázem zhltly zhruba tucet šíleně vřískajících Avarů. Sám Akchulat musel uskočit

a odvrátit obličej před vlnou dusivého horka.

A během té kratičké chvíle, kdy byl obrácen k hradbě zády a k citadele čelem, zahlédl v jasném světle dychtivých plamenů známou štíhlou postavu v živůtku a stehno odhalující sukni. Právě seskočila z hlavního schodiště na jednu z kamenných teras. Když vybuchl olej, v její ruce se zaleskla šavle; navíc světlo ukázalo rudé cákance na její kůži, takže vypadala jako nějaký běs, který teprve před chvilkou hodoval na lidské krvi.

„Prokletá čubka!“ zaklel Akchulat.

Jenže to už Semira sbíhala po jednom z úzkých bočních schodišť. V další chvíli zmizela v temném vchodu ve spodní části citadely. Akchulat okamžitě pochopil její záměry.

„Vy dva!“ zařval na nejblíže stojící družiníky. „Utíkejte do věznice! Narazíte tam na tu rusovlasou Alanku z Džinaragu. Pokusí se osvobodit mladého Chazara v poslední cele. Musíte je zastavit – ale neodvažujte se je zabít! A pozor – ta mrcha dokáže být úskočná a nebezpečná!“

Zmatek ve tvářích mužů naznačoval, že úplně nechápou, o čem to panovník žvaní, ale zdálo se, že mu na tom záleží víc než na obraně pevnosti, takže se poslušně otočili a rozběhli se ke vchodu do podzemí.

Akchulat obrátil pohled zpátky k hradbám. Muži na nádvoří zápasili s ohněm, snažili se pomoci hořícím druhům a v tom zmatku byli pro lukostřelce na věži snadnými terči. Mezitím druhá skupina nepřátel vtrhla do věže nad bránou. Křik a lomoz zevnitř svědčil o zuřivém boji.

„K bráně!“ zařval Akchulat. „Chraňte bránu! Musíte ji udržet za každou cenu!“

Ilja zase jednou děkoval bohům za zázračnou zbroj, která spolehlivě odrážela nejen šípy, ale i ty nejsilnější a nejlépe mířené údery nepřátelských ostří. Jen díky tomu několikrát odvrátil jistou smrt a v čele goryničů se prosekal až do věže, jejíž rozšířenou spodní částí procházela brána. Po krátkém, ale tvrdém boji útočníci vyčistili poschodí na úrovni ochozu. Muromec se otočil k úzkým kamenným schůdkům, které vnitřkem věže klesaly dolů k bráně.

Po schůdcích už se hrnuli vzhůru vyjící Avaři. Ilja se na ně bez otálení vrhl. Schodišťová chodba byla úzká, přesně na šířku Muromcových ramen, takže se tady nedalo sekat, jen bodat. Ilja plochou štítu přirazil ke stěně kopí prvního soupeře a hrotem Gněvu probodl kožený pancíř na jeho trupu. Avarovo vytí zadusil dávivý příval krve. Muromec nevyškubl zbraň z rány, ale napjal svaly a začal tělo, nabodnuté na meči jako na rožni, tlačit před sebou. Hranou štítu, natočenou částečně kupředu, bránil mrtvole, aby klouzala po čepeli k záštitě a ztížila mu tak jeho vlastní pohyb. Tím ji proměnil v pluh, kterým vší silou tlačil Avary pozpátku po schodišti zpět k bráně. Snažili se mu vzdorovat, jednomu se dokonce podařilo bodnout kopím nad ramenem probodnutého druha proti Muromcově obličeji, ale hrot sklouzl po kování pohotově pozvednutého štítu. Ilja s vyceněnými zuby sestupoval po schodišti, stupeň za stupněm. Zespodu se proti němu zapíralo přinejmenším půl tuctu mužů, ale jemu schody poskytovaly výrazně lepší oporu. Vytlačoval Avary z těsné schodišťové chodbičky jako syrové klobásové maso z prasklého střívka.

Netrvalo to dlouho a položil chodidlo na nejnižší schod. Přes rameno svého provizorního štítu z masa a kostí viděl, že schodiště ústí do úzkého průchodu pod věží, přímo za bránu zajištěnou mohutnou závorou. Čekala tam na něj zlostně křičící a železem řinčící avarská tlačenice. Do zad mrtvého muže na čepeli Gněvu se už nedočkavě zatínaly šavle a bodala kopí.

Ilja hlasitým výkřikem přivolal na pomoc samotného Peruna, zapřel hranu štítu o hruď mrtvého Avara, vytrhl Gněv z rány a mocným kopnutím svrhl rozsekané tělo mezi nedočkavé ochránce brány. Dva nejbližší muži se zhroutili v jednom chumlu i s mrtvolou. Ilja se odrazil od nejnižšího schodu a s hlavou skloněnou za pozvednutým štítem se jako valící se balvan ponořil do avarského houfu. Konečně získal prostor, aby se rozmáchl mečem. Udělal to a Gněv se nedočkavě, zlostně, nesen vší Muromcovou nadpřirozenou silou, zaťal do houfu. Vytryskla krev a do Iljova štítu zabubnovalo krupobití uťatých prstů a vyražených zubů.

„Za mnou, dračí bratři!“ zařval.

Goryniče, kteří se za ním hrnuli dolů po schodech, nebylo

potřeba pobízet. Využili prostor, vytvořený před ústím schodiště muromským beranidlem, vyhrnuli se k bráně a divoce udeřili na Avary.

Gněv neúnavně poletoval nalevo napravo a zbraně ostatních goryničů se nenechaly zahanbit. Ale z celého nádvoří se k bráně sbíhaly avarské posily. Navíc, i když to Ilja v tuhle chvíli nemohl vidět, se Avaři začali probíjet zpátky do prostřední věže a hrozilo, že se už brzy zmocní nádob s olejem skrytých uvnitř.

„Musíme okamžitě otevřít bránu!“ zařval Ilja, který i v tomhle ohlušujícím lomozu a křiku zaslechl řinčení podkov, rozléhající se roklinou na druhé straně hradby.

Svjatoslav a kyjevská jízda už stoupali na humradžské skalisko.

Goryniči u brány však neměli jak odstranit závoru z masivních vrat. Tlak Avarů byl příliš velký a oni potřebovali každou bojující ruku…

„Musíme otevřít!“ zařval Muromec znovu.

V tu chvíli, jako by přivolaná jeho hlasem, přišla goryničům na pomoc významná posila. Z věže nad nimi slétl černý stín. Kdokoli jiný by si při tom skoku polámal nohy, ale Koščej pružně doskočil mezi překvapené Avary, kterým se zdálo, že z hradby slétl jakýsi obrovský démonický krkavec. A okamžitě přešel do útoku. Železné drápy zasvištěly a rozpoutaly ještě horší zkázu než Iljův Gněv. Stříkala krev, létaly useknuté a utržené končetiny, strašlivě rozpárané těla padala do čvachtavé změti vlastních střev. A od šupinatého těla se všechny zbraně jen neškodně odrážely. Běsnící Koščej v průběhu několika úderů srdce zabil tucet Avarů a přinejmenším stejné množství ošklivě zranil. Tím oddělil skupinu Avarů v průchodu pod věží od ostatních obránců na nádvoří. Tlak na goryniče u brány polevil.

„Muromče, otevři!“ vyštěkl Koščej a s každým slovem prskal nepřátelskou krev, která na něj tryskala ze všech stran a stékala mu po obličeji jako divošské válečné pomalování.

Ilja rozdal ještě pár úderů, čímž výrazně dopomohl k vyčištění průchodu pod věží, a ustoupil. Přeživší goryničové se hned srazili do půloblouku, aby ho chránili.

Muromec odhodil na zem štít, neočištěný meč zasunul do

pochvy a chopil se masivního břevna, které sloužilo jako závora. Obyčejný muž by s ním zřejmě ani nepohnul, ale Iljovi stačilo jednou se pořádně zapřít a vysunul závoru ze železných závěsů. Odhodil ji stranou, strčil prsty do škvíry a trhnutím pootevřel masivní vrata.

„Rád tě vidím, Muromče!“ zařehtal se divoce Svjatoslav, jehož oř už nedočkavě podupával před bránou. „A teď uhni! Stranou, molodci!“ zařval na goryniče, vjížděje do pevnosti. „Nechte to na nás!“

Křídla brány se pod náporem netrpělivých jezdců rozlétly dokořán. Avaři na nádvoří zavyli hrůzou a začali ustupovat.

„Zpátky! Do citadely!“ křičel vládce Humradže z první terasy. „Braňte citadelu!“

„Dobrá práce, synku,“ zařval kolem projíždějící Jegor na Ilju, který na poslední chvíli pozvedl spadlý štít a uskočil ke zdi.

„Teď se předveď ty, báťuško!“ zazubil se na něj Ilja.

„Na to vem jed, že jim to ukážeme!“ zvolal Mikula, cválající hned za Jegorem, a pozvedl hrozivé kladivo. Danilo se jen nepříčetně, štěkavě smál a točil mečem. Samson rovnou ze sedla střílel šípy do couvajících avarských zástupů.

Obrana hradeb byla prolomena. Avšak Humradž pořád urputně vzdoroval.

Semira neměla slitování. Zákeřně využila dozorcovy slabosti – díky nějaké chorobě nebo možná starému zranění z boje měl levou nohu napůl chromou a silně kulhal – napadla ho ze slabší strany a vzápětí už mu kroutila čepelí ve vnitřnostech a hrotem hledala nějaký životně důležitý orgán. Strážce kobek ohavně chrčel, dávil krev, vyvaloval oči a šátrajícíma rukama se snažil dosáhnout na její krk, ale Semira nepolevila a s vyceněnými zuby v něm rýpala šavlí, dokud neochabl a nesesunul se podél hrbolaté stěny na podlahu.

Vzala ze stolu jeho šavli, strhla ze skoby na zdi veliký svazek klíčů a seběhla loučemi osvětleným schodištěm dolů. Ruce se jí nechvěly, přestože je měla potřísněné čerstvou krví. A nejen ruce. Jenže teď nebyl čas na výčitky svědomí. Proč by ona měla být milosrdná, když svět okolo ní žádnými podobnými slabostmi

netrpěl?

Běžela vlhkou, klikatou chodbou, napůl jeskyní. Minula několik cel, v nichž ozvěna jejích kroků probouzela vyzáblé, zarostlé, špinavé přízraky. Už ztrácela naději, ale v úplně poslední kobce konečně zahlédla Davidovu tvář, přitisknutou k mřížím.

„Lásko," hlesl a hlas mu přeskočil. „U Boha a všech proroků, jsi zdravá? Neublížili ti?"

„Jsem v pořádku." Objali se rukama prostrčenýma skrz mříže a vtiskli jeden druhému na rty dychtivý polibek. Ani jeden z nich už nedoufal, že jim zase někdy bude umožněn byť jen letmý vzájemný dotek. A ještě pořád se mohlo stát, že i tenhle bude poslední…

„Co se to venku děje?" zeptal se David, když se odtáhla a rychle začala zkoušet jeden klíč za druhým. „Doléhají sem hrůzostrašné zvuky…"

„Kyjevané. A podle toho, co jsem viděla, se pověst o nedobytnosti Humradže právě propadá do zapomnění."

„Každá pevnost je nedobytná jen do té doby, než ji někdo dobude."

Podívala se na něj a najednou se zasmála – trochu hystericky. „Divný čas na filozofování…"

„Já vím," zachechtal se. Znělo to stejně nepříčetně. „Od Avarů nám hrozilo věčné otroctví, od Varjagů rychlá smrt. Nemáme velkou naději na záchranu."

„Skoro žádnou," přisvědčila Semira. Celou dobu horečně chrastila s klíči. Našla jeden, který vklouzl do zámku, ale otočit s ním nešlo. Zaklela, vytáhla ho a zkusila další.

V tom okamžiku se podzemím rozlehly výkřiky a dupot běžících nohou. Semira se vylekaně ohlédla.

„Pospěš!" křikl na ni David.

Otočila se k mříži. Vyzkoušela další klíč. Nepasoval.

Na hrbolatých stěnách podzemní chodby se objevily roztřesené stíny přibíhajících mužů.

Semira chvějícími se prsty popadla další klíč. Vklouzl do zámku. Otočila s ním. Cvaklo to a mříž se se skřípěním pootevřela. Princ a princezna si vyměnili pohledy.

Zpoza rohu vyběhli dva avarští ozbrojenci. Při pohledu na

mladý pár se na okamžik zarazili, čímž nechtěně poskytli čas Semiře k tomu, aby popadla odložené šavle a jednu z nich hodila Davidovi.

Chodba byla úzká, ale Alanka a Chazar stejně zaútočili bok po boku – a s odhodlaným křikem na rtech. Semira odrazila zakřivenou čepel prvního muže a hned ho pohotově sekla do čela. Ostří sice zachytila kovová obruba kožené přilbice, ale Avar stejně obrátil oči v sloup a omráčeně narazil ramenem do zdi. Druhý útočník šikovně vykryl Davidův úder, ale namísto důrazné odpovědi vlastní šavlí ho praštil levou pěstí do čelisti – zjevně měl na paměti chánovu výhružně rozšklebenou tvář, když jim Akchulat přikazoval, aby zajatce v žádném případě nezabíjeli. Princ se zapotácel a skoro upadl. Avar ho teď měl jako na podnosu, ale v tu chvíli na něj zboku zaútočila Semira. Její šavle muži přeťala nos a lícní kost. Nebyl to smrtelný zásah, ale Avar se v mrákotách sesunul podél stěny na zadek. David mu rychle přiložil hrot šavle k odhalenému místu mezi krkem a ramenem a vší silou zatlačil. Čepel vnikla podél klíční kosti hluboko do hrudního koše a Avar se vzepjal v poslední křeči.

Semira se otočila ke druhému muži, strhla mu přilbici, popadla ho za vlasy, zvrátila mu hlavu a podřízla krční tepny.

„Odpusť mi, Hospodine," vzlykl David, když vytrhl čepel a z rány vytryskl mohutný proud krve.

I Semira měla co dělat, aby potlačila třas, který se jí zmocňoval. David ji rychle objal jednou rukou.

„Modlit se budeme později," pronesla se sevřeným hrdlem, vymanila se mu a zrychlujícím se krokem vyrazila chodbou zpátky ke schodům. David se jí držel v patách.

„Máš ponětí, kam běžíme?" funěl.

„Ani náhodou. Vůbec se tady nevyznám. Tebe jsem našla s obrovským štěstím – prostě jsem šla pořád dolů…"

„Myslíš, že existuje nějaká cesta ven? Každá pevnost má tajnou únikovou chodbu. Že by v tom bludišti děr pod Humradžem nebyla nějaká jeskyně nebo skalní puklina, která…"

„I kdyby ano," přerušila ho, „ví o ní jen Akchulat."

„Pak je Akchulat naší jedinou nadějí."

Semira na něj vrhla krátký pohled přes rameno, ale neřekla nic. Běželi dál.

„Neustupujte!“ vykřikl Akchulat a jednoho z mužů, kteří ukázali útočníkům záda, surově skopl ze schodiště. „Chcete se navěky škvařit v ohnivé jámě, kam Tengri shazuje všechny zrádce a zbabělce? Ještě pořád se můžeme ubránit! Zvítězíme!“

Ve skutečnosti tomu sám příliš nevěřil. V pozvolna sílícím světle, které se prodíralo přes horské štíty na východě, jasně viděl, že hradby definitivně padly a také nádvoří už úplně zaplavili kyjevští jezdci. Citadela se dala bránit, o každé schodiště, každou terasu, každou věžičku a každý vchod do skalního labyrintu mohli Avaři urputně bojovat, ale tlak rozdivočelých Varjagů byl neúprosný. Sám Akchulat, obklopený svými nejbližšími družiníky, postupně couval vzhůru hlavním schodištěm k vysoce položené masivní bráně, za kterou se nacházely jeho komnaty a legendární humradžský trůnní sál.

„Lukostřelci!“ zařval, když získal pocit, že liják šípů z citadely řídne. Podíval se přitom doleva a zarazil se. Při Všemohoucím, jen se mu to zdá, anebo…

Ne, nebyl to klam. Z vchodu níže na stupňovitém svahu, těsně nad rychle stoupající bojovou linií, vyklouzly dvě štíhlé postavy – jedna černovlasá, otrhaná, druhá s vlasy jako měděná vlákna, v sukni a se šavlí v dlani. Chvíli se zmateně rozhlížely a pak vyrazily po úzkém schodišti k jedné ze štíhlých věžiček na úbočí. Od ní vedla lávka k jinému tmavému vchodu do nitra skály. Avaři si uprchlíků nevšímali, měli co dělat s ocelí zvonící nepřátelskou masou.

„Zachraň se, veliký cháne!“ vzlétlo z nižších poloh velkého schodiště varovné volání. Skoro zaniklo v sílícím vytí Avarů, ale Akchulat ho zaslechl. Sklonil pohled. A jeho rozbušené srdce vynechalo jeden úder.

Vzhůru schodištěm stoupal onen záhadný černooděnec, který s takovou nadlidskou silou shodil z věže nádobu s olejem a rozpoutal strašlivá jatka u brány. Teď kráčel vzhůru po schodech přímo k Akchulatovi a zabíjel kolem sebe všechno živé. Vládce Saríru měl

dojem, že drží v rukou mnoho lesklých čepelí, ale pak pochopil, že jsou to jeho vlastní drápy.

A za démonem už se valil samotný Svjatoslav, následovaný družinou nejlepších bohatýrů. Zpod chodidel jim stříkala krev běsových obětí.

„Cháne?“ podíval se na Akchulata velitel jeho osobní gardy. V pohledu měl naléhavou prosbu.

Akchulat přikývl.

„Ústup!“ zavelel ochraptělým hlasem. „Trůnní sál bude naším posledním útočištěm!“

Vládce Saríru se otočil a společně se zhruba dvěma tucty ozbrojenců urychleně stoupal na nejvýše položenou terasu. Hlavní vchod do útrob hory chránily vysoké, bronzem pobité dveře. Akchulat a družinící vběhli dovnitř a pevně je za sebou zavřeli.

„Zpevněte to! Braňte vchod do posledního muže, do poslední kapky krve! A zablokujete i boční průchody z dolních poschodí!“

Zatímco Akchulat vykřikoval rozkazy, rychle couval do chodby. Muži si ho nevšímali – snažili se vším, co bylo po ruce, zatarasit dveře. V dostatečné vzdálenosti se chán otočil a rozběhl se do hlubin skaliska.

Teď už nechtěl, aby ho kdokoli následoval. Zbyla mu poslední naděje – a jestli mu má zachránit život, musí ji využít sám.

Ano, byla tady úniková cesta. Úzká, vlhká jeskyně, sotva něco víc než jen puklina ve skalním masivu, která po dlouhé klikaté cestě temným podzemím ústila do kamenitého údolí na opačné straně hory. Tahle tajná chodba patřila k nejpřísněji střeženým tajemstvím sarírských vládců. Ani Akchulat ho neznal, dokud mu ho krátce před svou smrtí nesvěřil otec. Teď byl zřejmě jediným člověkem v celém Humradži, který o jeskyni věděl.

Mohl utéct. Musí se jen dostat za zlatý trůn…

Právě v okamžiku, kdy útrobami hory prolétl dunivý náraz do zatarasené brány, vyběhl Akchulat po krátkém schodišti, nedočkavě otevřel pozlacené dveře a vřítil se do trůnního sálu.

Legendární zlatý trůn sarírských chánů, stojící na podstavci střeženém dvěma kamennými lvy, pronikavě zářil ve světle ohňů v kotlích na trojnožkách. Každý, kdo vstoupil do impozantní dvorany,

která vznikla úpravou prostorné jeskyně, na něm okamžitě spočinul zrakem a úžasem zalapal po dechu.

Ne však Akchulat. Ne v tuto chvíli. On pár kroků od prahu vytřeštil oči na něco úplně jiného. A zaskočeně se zastavil.

„Tak," řekl David, který právě se šavlí v ruce vystoupil zpoza reliéfy pokrytého sloupu, jakých stály podél stěn celé řady, „a teď se dozvíme, jestli existuje nějaká tajná úniková cesta."

„Proč bych ti to měl říct, holobrádku?" zavrčel Akchulat, tasil šavli a zapátral zrakem po Semiře. Nemýlil se – vzápětí vykročila zpoza dalšího sloupu.

„Protože jinak tě přinutíme," řekla prostě. „Raději to nenatahuj. Nezbývá moc času."

„To opravdu nezbývá," ohlédl se Akchulat přes rameno. Dunivé nárazy na vnější dveře sílily. Nepotrvá to dlouho a Kyjevané vedení Svjatoslavem a tím démonem v černém plášti vtrhnou do citadely. „Ale na zabití vás dvou rozmazlených princátek," obrátil chán pohled zpátky ke dvojici, „potřebuju jen chvilku."

S těmi slovy vyrazil proti blíže stojícímu mladíkovi. Akchulat byl možná zbabělý a podlý, ale se zbraní zacházet uměl. Mocným úderem do Davidovy pozvednuté šavle přinutil Chazara roztřeseně ucouvnout. Využil toho, bleskově se otočil okolo vlastní osy a šikmo ho švihl přes hruď. Zakřivená čepel zasáhla Davida do instinktivně nastaveného ramene a tím naštěstí ztratila sílu, takže na cestě k hrudní kosti sklouzla po žebrech a rozřízla jen hrudní sval.

David vykřikl a zhroutil se na podlahu. Chán ho surově kopl do masivně krvácejícího ramene. Semira strašlivě zaječela a s výrazem tygřice, která se náhle utrhla z krotitelova řetězu, udeřila na Akchulata. Odrazil její čepel, o krok ustoupil, pak jistější rukou odvrátil druhý pomsty chtivý výpad a po třetím jiskřivém zařinčení železa už měl zpět svou rovnováhu a přešel do tvrdého protiútoku. Okamžitě našel mezeru v její obraně a Semira musela prudce stáhnout břicho, aby jí ho Akchulatovo ostří neotevřelo. Při tom však zakopla a dopadla na zadek. Mladý chán se zasmál a popadl rukojeť šavle do obou dlaní. Následující úder bude smrtelný. Už si s tou prokletou čubkou nechtěl hrát…

V tu chvíli se David nadzvedl a podsekl Akchulatovi kolena.

Avar strašlivě zaječel a zhroutil se jak široký, tak dlouhý na chladnou dlažbu. Než se stihl otočit k princi, zvedl se David do kleku, obouruč se rozehnal šavlí a z posledních sil udeřil. Vzápětí bezvládně dopadl obličejem na Akchulatův trup, v tuto chvíli už bezhlavý.

Skoro ve stejném okamžiku zarachotila lámaná, padající brána a citadelu naplnil řev Varjagů a ohlušující řinčení zbraní. Chánova družina se bránila ze všech sil, ale boj o pevnost se už tak jako tak chýlil ke konci.

Semira opětovala pohasínající pohled Akchulatovy useknuté hlavy a zaúpěla. Tajemství únikové chodby si vzal s sebou k bohům. Byli ztraceni. Obrátila pohled k Davidovi, vstala, překročila Akchulatovy ještě pořád třesoucí se nohy a sklonila se k princi.

„Vydrž, drahý," chlácholila ho. „Je to jen škrábnutí. To určitě přežiješ…"

„Tohle možná," dotkl se krvácející rány, „ale setkání s těmi krvelačnými vlky sotva."

Jen to dořekl, na prahu síně zazněly kroky. David a Semira vzhlédli. A srdce se jim téměř zastavila.

Ve vchodu do trůnního sálu stál přízrak. Vyzáblá postava v rozedraném, rozsekaném a krví nasáklém černém oděvu měla namísto prstů strašlivé kovové drápy. Když se Semira pozorněji zadívala na jeho úplně bezvlasou hlavu, s hrůzou si uvědomila, že namísto pokožky ji pokrývají drobné, lesklé, jakoby ze stříbra kované šupiny.

Hned sáhla po šavli a potácivě se zvedla.

„To bych ti neradil, děvče," zasyčel démon varjažsky a vycenil při tom špičaté zuby.

„Já taky ne," řekl muž za jeho zády, právě stoupající po krátkém schodišti ke dveřím do sálu. „Koščej před chvílí rozsekal a roztrhal na cáry onačejší chlapy."

Démon ukročil stranou a nechal vstoupit nevysokého, avšak ramenatého muže v honosné zbroji. Když si levou rukou – v pravé svíral zakrvácený meč – sňal nádherně tepanou varjažskou přilbici, Semira spatřila vyholenou hlavu s jediným pramenem zpocených vlasů spadajícím z temene, masivní zlatou náušnicí v pravém uchu a

hlavně s pronikavýma modrýma očima. Jejich pohled se však o ni jen otřel a pak už stoupal k vrcholku podstavce v zadní části sálu. Zubatým otvorem ve zdi vnikly do dvorany první paprsky vycházejícího slunce a rozzářily skvostně tepaný trůn, až vypadal jako nádherné zjevení z jiného světa, možná jako stolec samotného krále všech bohů.

„Měli pravdu, Koščeji," hlesl vojevůdce. „Saríru se skutečně vládne ze zlatého trůnu."

Potom Svjatoslav – protože Semira okamžitě věděla, s kým má tu čest – sklonil pohled k bezhlavé mrtvole.

„A tohle byl zjevně muž, který ten trůn leštil svým zadkem."

„Hádáš správně," ukázala Semira znalost jazyka Varjagů. „Chán Akchulat."

Svjatoslav si ji přeměřil, neskrývaje obdiv. „Kdo ho zabil?"

„Já," ozval se David. Opíral se rukama o podlahu a pokoušel se vstát. „My oba."

„Vážně?" zúžil Svjatoslav oči. „A důvod? Kdo vlastně jste? Nevypadáte jako Avaři. Hlavně ty ne, rusalko. Podle tvých vlasů bych hádal, že jsi s kmene Jassů. Tak u nás říkáme Alanům. Nemám pravdu?"

„Jsme jen otroci," lhala bez zaváhání. „Váš útok nám pomohl utéct a pomstít se tomuhle avarskému psovi. Děkujeme ti, nový vládce Saríru a zlatého trůnu. Budeme ti za to oddaně sloužit."

„Tvé služby si dokážu docela živě představit." Pohled knížete opět bezostyšně přelétl po odhalených částech Semiřina těla. „Ale něco mi napovídá, že neříkáte celou pravdu. Koščeji? Chci vědět, co jsou ti dva doopravdy zač."

S těmi slovy Svjatoslav zamířil k trůnu. Semira obrátila pohled k démonovi a pozvedla šavli.

„Varuju tě, satanáši, žádné mučení z nás nedostane…"

„Kdo říká, že vás budu mučit?" ušklíbl se tvor zvaný Koščej a zatáhl drápy. Také šupinatá kůže zmizela a vystřídala ji ošklivě zjizvená, bledá pokožka. Semira nechápavě svraštila čelo, ale zbraň nesklonila. Koščej se však nepřibližoval. Jen se podivně nahrbil a upřeně se na ni zahleděl.

Okamžitě pochopila. Mysyrchan jí kdysi vyprávěla o mocných

čarodějích ze severu, kteří dokáží číst lidské myšlenky. Ihned se pokusila před neviditelným hákem, který se jí zaťal do mysli, skrýt všechny poznatky o sobě, ale právě touto snahou je vlastně odhalila. Koščej se ušklíbl a sklonil pohled k sedícímu Davidovi. I ten sebou trhl, když ucítil cizí vědomí, které mu pronikalo do mysli, ale nedokázal se mu ubránit.

„Takže?“ zeptal se Svjatoslav, který mezitím přešel mezi kamennými lvy, vystoupil po schůdcích ke trůnu a s očividným uspokojením se posadil na masivní zlatý stolec.

Koščej v širokém úsměvu ukázal dravčí tesáky. „Blahorodí, představuji ti Semiru, dceru Jochanana, princeznu Alanů, a Davida, syna Josefova, prince chazarského.“

A Svjatoslav, koupající se v pronikavé zlaté záři, sklonil pohled k zakrvácené mladé dvojici a vůbec nic neřekl, jen se spokojeně usmál a v jeho pronikavém, nebezpečně inteligentním pohledu bylo tolik triumfu, jako by právě dobyl nejen Humradž, ale rovnou celý Kavkaz.

Což, jak vzápětí napadlo Semiru, byla vlastně pravda.

KNIHA PÁTÁ:

Vládce Černé skály

KAPITOLA TŘINÁCTÁ

Návrat do Alanie

Samson Samojlovič toho nikdy moc nenamluvil, ale během cesty z Humradže na severozápad byl ještě zamlklejší než obvykle. Nejednou se na svém nízkém, ale bystronohém koníkovi vzdálil od postupujícího vojska, vyjel na nějaký blízký vršek a z něj pak dlouze, nehybně hleděl směrem ke kavkazským štítům. Kdyby o něm nevěděli, že je oddaným křesťanem, určitě by je napadlo, že se modlí k tajemným horským bohům, kteří prý sídlili v ledových pevnostech na věčně zasněžených vrcholcích.

Když pak večer bohatýři zasedli k ohni nebo ke krbu v některé z osad nebo hradišť dobytých cestou, malý ošklivý Armén se uklidil stranou a zachumlal se do houně, pláště a chmurných myšlenek.

„Proč jsi tak zkroušený, Samsone?“ zeptal se ho Mikula jednoho večera. „Vždyť ses pod kavkazskými svahy narodil, ne? První věc, kterou jsi z kolébky uviděl, musely být bělostné vrcholky hor, párající břicha šedivých mračen. Jeden by čekal, že tě pohled na ně po těch letech toulání světem rozradostní. Místo toho máš každým dnem hlavu svěšenou níž a níž. Nesvěříš se svým druhům, co tě souží?“

Z tmavé hromádky opodál ohniště se ozval jen nešťastný povzdech.

„Já vím, proč ho pohled na rodné hory netěší,“ vzhlédl Jegor od rožně s napíchnutými plátky skopového, slaniny a cibule, které se pekly nad žhavým ohništěm. Lidé zpod Kavkazu tomu jídlu říkali šašlik a Kyjevané mu velmi rychle přišli na chuť. „Musí se na ně totiž dívat z opačné strany.“

„Cože?“ svraštil Mikula obočí.

„Nechápeš? Stýská se mu po domovině. Pohled na Kavkaz mu ji jen bolestivě připomíná. Jenže Arménie leží daleko na jihu.“

„Vskutku daleko,“ ozvalo se zpod houně další zasténání. „Za těžko schůdnými průsmyky, za údolími ve střední části Kavkazu, kde teče řeka Kura a vládne emír z Tiflisu, za druhou horskou hradbou na jihu. Až tam leží končiny, kde jsem se narodil.“

„Tak tomuhle já málo rozumím,“ odfrkl si Mikula a upil z bachraté dřevěné číše, kterou mu podal Danilo a z níž hořkokysele vonělo kavkazské černé pivo. „Mně srdce po rodném kraji nesténá. Spíš naopak, při vzpomínce na dregovičskou zemi si musím rychle odkašlat a odplivnout, protože se mi na jazyku objeví hnusná pachuť.“

„Jenže ty pocházíš ze zamlžených močálů,“ řekl mu Jegor. „A rozhlédni se kolem. Tohle je čarokrásný kraj. Na jihu hory, které musel vytesat z kamene samotný Bůh, tak jsou vznešené, hrozivé a zároveň nádherné. Pod nimi lesnatá údolí plná zvěře a ptactva. A na severu, ani ne den jízdy, hned támhle za řekou Terek, rozlehlé stepi, kde můžeš pást tisícihlavá stáda dobytka. Alané – a vůbec každý národ, který se v těchto končinách usídlil – moc dobře věděli, co dělají. Řekl bych, že jsme na celé téhle výpravě neviděli utěšenější a bohatší kraj, než je tenhle. Ani za mák se Samsonovi nedivím, že vzdychá jako žid nad uzenou vepřovou kýtou.“

„Já jenom doufám,“ ozval se Danilo Lovčanin, „že nemá v plánu nás opustit. Slyšíš, Samojloviči? Ne aby tě napadlo jet navštívit rodinu!“

„Popravdě řečeno,“ pronesl Armén provinile, „uvažoval jsem o tom, že v Alanii požádám knížete o uvolnění ze služby. Alespoň na nějakou dobu. Z alanského Magaše vede rovnou na jih Darialská brána…“

„Co je to?“ zeptal se Mikula.

„Nejvýznamnější kavkazský průsmyk. Právě teď uprostřed léta je schůdný, raz dva se dostanu do Tiflisu, a to už budu na půli cesty do Arménie…“

„Do prdele, přesně tohohle jsem se bál!“ přerušil ho Danilo. „Teď nás nemůžeš opustit, Samsone! V téhle situaci se to rovná

zradě. Jen se na nás podívej. Nemusíš být cařihradský učenec, abys nás dokázal spočítat. Sedíme tady čtyři! To je všechno, co zbylo z naší staré bohatýrské družiny. Většina z nás pochcípala, ostatní nad námi ohrnuli nos a s obdivem se dívají na Koščeje a na jeho nové goryniče…“

S těmi slovy se Lovčanin ohlédl k opačnému konci dlouhého srubu, kde u většího ohniště seděl Svjatoslav. Kolem něj se shromáždili velitelé, náčelníci a třicítka goryničů, včetně Ilji a Aljoši.

„Dříve jsme takhle sedávali s gosudarem my,“ zabručel Mikula, a i když před chvílí podal nádobu s pivem Jegorovi, teď se pro ni zase natáhl. „A dnes? Krčíme se v koutě jako nějací žebráci. Koščej a jeho kumpáni cválají s knížetem a my za jejich zadky hltáme prach a hlídáme to alanské děvče a chazarského holobrádka,“ kývl hlavou k prostému lůžku u zdi, na němž odpočíval princ David a u něj klečící Semira mu právě dávala napít. „Jsou z nás zasrané chůvy, nic víc.“

„Odstrčení a prořídlí, ano,“ mračil se Jegor. „Ale ještě pořád jsme družina. Ti poslední, které si Koščej neomotal kolem svého železného prstu.“

„No právě,“ přikývl Danilo. „Zbylo nás příliš málo. A jestli odejdeš i ty, Samsone, zůstaneme tři. V tomhle počtu už opravdu nic nezmůžeme.“

„To tedy nezmůžeme,“ potvrdil Mikula sklesle. „Kam tohle všechno spěje, bratři? Koščej našel způsob, jak zlomit Muromce, který ho nesnášel skoro stejně jako já. Občas si myslím, že nás čtyři si nepodmanil jen proto, že mu za to nestojíme. Že kdyby jen trochu chtěl, už okolo něj skáčeme jako psi, co prosí pána, aby jim hodil klacek.“

„Taky mě občas přepadnou podobné myšlenky,“ přisvědčil Jegor temně. „Ech, jen se na tu jeho družinu podívejte. Podívejte se pozorně. Není v ní opravdová družnost a radost z bohatýrské služby. Pijí jako duhy, překřikují se a zpívají, ale tím se jen snaží zahnat temné nálady. Ilja sedí sklesle v jednom koutě, Aljoša v druhém. A všimli jste si, jak kysele se tváří, když je Koščej zavolá stranou a přinutí pokleknout k modlitbě k tomu jeho dračímu běsovi? Většina

z nich přijala nabídku vstoupit mezi goryniče bez zaváhání – konečně, kdo by nechtěl být vybraným knížecím družiníkem se všemi výsadami a větším podílem z kořisti? – ale to, že jim velí démon a že nosí dračí znamení, jim už tolik nevoní. Něco vám řeknu, bratři. V posledních dnech se mě zmocňuje divná předtucha.“ Jegor ztlumil hlas a naklonil se nad ohniště, až se mu kouř ze šašliku zapletl do dlouhých vousů. „Předtucha, že tohle všechno dlouho nevydrží. Ano, noví goryniči jsou účinná úderná síla, tvrdá pěst knížete, v Humradži se předvedli, všechna čest. Jenže pohromadě je drží jen Koščejova moc. Jednoho dne se to musí zlomit. A přijde to brzy. Něco praskne a pak se začne všechno hroutit. A v tu chvíli i Svjatoslav pochopí, že udělal chybu, když čaroději začal důvěřovat.“

„A potom?“ nadhodil Danilo. „Co se stane potom?“

„Potom,“ pohlédl mu Jegor do očí, „poteče krev.“

„Naše.“

„Ano, i naše. S tím je potřeba počítat. Řečí a pokoutního šeptání, jaké vedeme i teď, už bylo dost. Přichází čas činů.“

„Pokud jde o mě,“ zkřivil Mikula rty, „přísahám při Velesových rozích, že jsem ochoten a připraven nějakou krev prolít. Svou i cizí. Hlavně když zarazíme ten kal, co se rozlévá bojarskými srdci. Připijme si, bratři. Připijme si na to, aby se to zlomilo co nejdřív.“

Podávali si kovš s pivem dokola a cenili při tom zuby ve zlověstných úsměvech jako spiklenci, kteří právě uzavřeli tajnou dohodu.

Samson vystrčil zpod houně šlachovitou ruku a připil si s nimi.

Temnotu, která pohltila Semiřinu mysl, jen občas prozářil paprsek světla. Stalo se to vždy, když se podívala na Davida a viděla, jak se uzdravuje. Hlubokou ránu po Akchulatově šavli, která mu rozťala rameno a prsní sval, vlastnoručně zašila kostěnou jehlou, nalezenou v Mysyrchanině brašně. Kyjevskému ranhojiči, kterého k vzácnému zajatci poslal sám Svjatoslav, dovolila jen vyčistit ránu silnou pálenkou. Pak ho vyhnala. Chtěla o prince pečovat sama. Něco od Mysyrchan, zkušené mastičkářky, přece jen pochytila.

Tři dny, které Kyjevané strávili v Humradži rabováním a divokým hodováním, David proležel v horečkách. Pak konečně

přestal kvílet z blouznivých snů, čelo mu zchladlo a do tváří se vrátila barva. Sám Svjatoslav se na něj přišel v předvečer odjezdu podívat, zkontroloval mu ránu, měnící se v jizvu, a spokojeně pokýval hlavou.

Hned ráno musel David vylézt do sedla. Kyjevané spěchali a nehodlali s sebou někoho táhnout na voze nebo v nosítkách. A kníže trval na tom, že oba urozené zajatce vezme s sebou.

Naštěstí se ukázalo, že je David silnější, než si kdy Semira pomyslela. Navzdory rychlému, namáhavému putování v sedle se jeho stav nezhoršoval, ba dokonce se mírně zlepšoval. Rána se hojila rychle a občasné zvýšené teploty byly už jen chabými ozvěnami humradžské horečky. Než dorazili k hranicím Alanie, už dokázal nasednout na koně bez pomoci a ve zraněné ruce udržel uzdu.

Když Svjatoslavova ocelová jízda dorazila na území Semiřina kmene, princeznou zmítaly ty nejhorší obavy. Často pouštěla z mysli Davida, mlčky klusajícího po jejím boku, a s hlubokou vráskou nad kořenem nosu uvažovala o tom, co teď bude s jejím rodným krajem. Nedokázala utišit hlas svědomí, který ji obviňoval, že ona sama přivádí do Alanie nepřátelskou hordu, i když to byl samozřejmě nesmysl.

„Ještě nikdy jsem tě neviděl takhle ztrápenou," řekl David během krátké polední zastávky na břehu kamenitého potoka, který tekl na sever, k Tereku. Semira pomohla princi sesednout ve stínu malého březového háje. Byla, jako skoro pořád v posledních dnech, zamlklá, a když mu podávala čutoru naplněnou čerstvou vodou, pohled měla nepřítomný. „Dokonce ani po otcově a Mysyrchanině smrti…"

Vrátila se myslí do toho času a prostoru a podívala se na něj. „Divíš se?"

„Ne. Samozřejmě že ne." Natáhl zdravou ruku a pohladil ji po tváři. „Mě samotného hryžou otázky, co s námi barbaři udělají."

„Na tom, co bude s námi, zase tolik nezáleží, Davide. Víš, jak to myslím," dodala, když v jeho pohledu zachytila výčitku. „Miluju tě, ale jsme jen dvě zbloudilé duše uprostřed války, která lidi hubí po tisícovkách… Víc mě trápí, co bude s Alany. Chvílemi ve mně

zabliká světélko naděje. Svjatoslav je zvláštní člověk. Občas se mi zdá, že není zase takový barbar… Jenže ta naděje je falešná a o to trýznivější.“

„Vím přesně, o čem mluvíš,“ přisvědčil David. „Taky jsem si Svjatoslava představoval jinak. Jako ukrutného, nemyslícího divocha, který pije krev zabitých nepřátel. Ale navzdory všemu zlu, které napáchal, mi někdy připadá jako docela rozumný člověk…“

Princ náhle utichl a zadíval se někam za Semiru. Všimla si toho a zároveň zaslechla tupé kovové nárazy podkov o kamenitý břeh potoka. Ohlédla se.

A zvedla obočí.

Po břehu potoka se k nim v sedle svého statného oře blížil samotný kyjevský velkokníže. Za ním klusal onen holohlavý čaroděj, kterému říkali Koščej. Svjatoslav vůbec nepotřeboval osobní stráž. Stačilo mít nablízku démonického pobočníka a všichni se mu hned klidili z cesty.

Semira se vztyčila. David se neobtěžoval, i když vládce Kyjeva zjevně mířil k nim.

Svjatoslav zastavil koně tak blízko před Semirou, až ji dech z hřebcových nozder polechtal na tváři. Ani ji nenapadlo jezdce pozdravit, nebo se mu dokonce poklonit; místo toho hrdě narovnala ramena, zvedla hlavu a vzdorovitě se mu zahleděla přímo do očí.

„Chci, abys od teď jela po mém boku, v čele vojska,“ řekl bez zbytečných oklik.

„Proč?“ zavrčela. „Bojíš se, že na tebe někde v houští nebo ve skalní puklině čeká alanská ruka s lukem a šípem? Myslíš, že když si mě budeš držet nablízku, možná se mí soukmenovci neodváží vystřelit?“

Svjatoslav se opřel předloktími o sedlovou hrušku a ušklíbl se pod dlouhými kníry. „O mou bezpečnost nemusíš mít strach. To je tadyhle Koščejova starost. Věř, že dokáže jakékoli zákeřné přepadení odhalit dřív, než skrytá ruka vůbec natáhne tětivu. Chci tě mít po svém boku, protože už jsme na tvém území. Jsi přece alanská kněžna, nehodí se, abys jela někde v houfu s obyčejnými družiníky.“

„Kněžna, to určitě!“ odfrkla si podrážděně. Svjatoslav ji sice

překvapil tím, že s ní poprvé od jejich setkání nad mrtvým Akchulatem v humradžské dvoraně mluvil bez osahávání očima a výrazu zboží hodnotícího otrokáře, ale rozhodně ho nepodezírala z upřímnosti. „Komu to chceš namluvit?“

„Nejsi snad kněžna Alanů?“ odvětil zcela vážně. „Pokud vím, jsi jediným potomkem knížete Jochanana. Proto ti právem patří slavný slonovinový trůn v Magaši. Není to tak?“

„I kdyby byli Alané ochotni posadit na knížecí stolec ženu, nic to nemění na tom, že jsem tvou zajatkyní, nebo spíš otrokyní!“

„Proč si to myslíš? Jsi snad spoutaná? Nutí tě někdo do něčeho? Zmocnil jsem se tě snad násilím? Ne. Dokonce jsem ti ani nevzal tu tvou zázračnou neviditelnou brašnu, o které tady Koščej tvrdí, že v ní máš čarodějnické nářadí a ostrý nůž.“

To jí na okamžik vzalo řeč. Střelila pohledem po holohlavci a on se jí odměnil hnusným vševědoucím úsměvem. Rychle však popadla dech, otočila se zpátky ke Svjatoslavovi a zase vypjala hruď.

„Nebalamuť mě! Kdybych ti nebyla vydána napospas, mohla bych nasednout na koně a cválat do Magaše varovat své rodné! Dovolíš mi to?“

Svjatoslav se zase usmál – prohnaně. „Proč bys to dělala? Vracíš se přece z avarského zajetí a já ti se svým vojskem jen dělám doprovod, aby tě cestou už nikdo neohrozil.“

„Nezkoušej na mě ty své varjažské lsti,“ zasyčela. „Oba víme, že jsem tvé rukojmí.“

„Ne, nejsi. Jsi kněžna,“ zopakoval neústupně. „A já sám tě posadím na vladařský stolec v Magaši. Nasedni na koně a následuj mě do čela vojska.“

Tím tvrzením o dosazení na trůn ji na okamžik znejistěl, ale rychle se vzpamatovala. „Díky za tu poctu, ale raději zůstanu tady, s princem Davidem…“

„Už tě nepotřebuje,“ sklonil Svjatoslav pohled k mladíkovi. „Očividně je mu den ode dne lépe. Poradí si i bez tebe. Koneckonců, i on může klusat s námi v čele. Je přece chazarským kaganem.“

„Dal sis dnes ráno závazek, že si z nás budeš utahovat?“ ozval

se David a začal se zvedat. „Že nás budeš posměšně oslovovat tituly, které nám nepatří?“

„Jak to, že vám nepatří?“ namítl Svjatoslav vážně. „Ty jsi kagan, právoplatný následník rodu Bulanovců. A až jednoho dne přijedeš do chazarských měst na Tamanu, všichni se ti tam pokloní. A kdyby se náhodou zdráhali, já už jim domluvím.“

„Ach tak,“ zúžil David oči. „O to tady jde, hm? Proto jsi nás nechal žít. Chceš nás použít k ovládnutí Alanie a zbytku Chazarské říše. Budeme tvými loutkami…“

„Z vašeho pohledu to tak může vypadat,“ připustil Svjatoslav. „Ale být na vašem místě, uvažoval bych spíš o tom, jak toho využít. Pro svou záchranu, a hlavně pro záchranu svých soukmenovců. Nasedněte na koně a následujte mě. Za chvilku vyrážíme.“

Kníže počkal, až poslechnou. Když David a Semira nasedali na koně, vyměnili si pohledy. Oba byli zmatení, naplnění obavami, ale zároveň v nich blikala slaboučká světélka naděje. V tuto chvíli ještě nedokázali rozpoznat, jestli jim Svjatoslav opravdu nabízí možnost přežít, nebo si s nimi jen krutě zahrává.

To ukáží až nejbližší dny.

Obrátili koně a následovali knížete a jeho podivného pobočníka. Vojsko se chystalo k odjezdu.

„Tvůj otec,“ přerušil Svjatoslav mlčení, v němž klusali na severozápad, směrem k rovinatějším oblastem v povodí Tereku, „zemřel dobrou smrtí. V urputném boji. Rány měl jen na hrudi, žádné na zádech.“

To Semiru zaskočilo. Hrdlo se jí sevřelo a sliny v ústech zhořkly.

„Ty… viděl jsi jeho tělo?“ vysoukala ze sebe.

„Jen jeho hlavu. Ale vyprávěli mi, jak padl. Do posledního dechu rozséval smrt. Neustoupil ani o píď, i když musel vědět, že se bitva vyvíjí v neprospěch Chazarů.“

Princezna zaťala zuby a ze všech sil se snažila potlačit slzy.

„Kdo… kdo ho zabil?“

„Mumin, syn Ahmedův. Bulharský princ. Vynikající bojovník. Tvůj otec odešel do říše mrtvých bez hanby a může si klidně

přisednout ke svým udatným předkům za věčně hojným hodovním stolem.“

Semira mlčela a podvědomě se kousala do spodního rtu. Nečekala, že se podrobnosti o otcově smrti, natož ujištění o její hrdinskosti, doslechne právě z těchto úst.

„Tví soukmenovci se bili jako vlci, kteří jsou prý vašimi předky,“ pokračoval Svjatoslav. „Zaslouží si obdiv, i když nakonec podlehli přesile.“

„Jejich válečnou zuřivost teprve poznáš,“ vzchopila se dívka. „Při obraně vlastních domovů se budou bít tisíckrát urputněji než v chazarských službách.“

„O tom ani trochu nepochybuju. Ale pořád doufám, že k boji vůbec nedojde.“

Úkosem na něj pohlédla. „Jestli si myslíš, že se tě Alané zaleknou, bez boje ti vydají svá hradiště a nechají tě ničit, plenit a zotročovat jako v Chazaránu, Semenderu a Humradži, tak se ošklivě pleteš. Připrav se, že tvé vojsko utrpí těžké ztráty. Větší, než ve střetu s chazarskými šiky. Koryty kavkazských řek bude místo vody téct kyjevská krev.“

„Asi jsi přeslechla, co jsem před chvílí řekl, kněžno. Nemám v úmyslu tvé lidi vyhubit ani zotročit. Ani neplánuji ničit vaše sídla.“

„A to ti mám věřit?“ zasyčela. „O co ti vlastně jde? Snažíš se mě těmihle lživými slovy přinutit, abych ti pomohla bez boje ovládnout Alanii? A pak si tam budeš dělat, co se ti zlíbí, a vycucávat nás jako pijavice? Varuju tě – to samé po mně chtěl Akchulat. A viděl jsi na vlastní oči, jakou jsem mu dala odpověď.“

„Pořád tomu nerozumíš, kněžno.“ Svjatoslav se ani jejími urážlivými slovy nenechal vyvést z míry, zůstával klidný a vyrovnaný. „Jistěže chci Alanii připojit k novému kyjevskému velknížectví. Budu od vás vyžadovat každoroční daň v podobě zlata, nějakých těch otroků a dobytka z hojných stád ve zdejších stepích. Možná občas zaskočím ochutnat to vaše slavné černé pivo. Za to vám v případě nebezpečí poskytnu ochranu před rozpínavými sousedy, hlavně mohamedány z jihu a kočovníky z východu. Budete ji potřebovat – země je teď hodně oslabená. Zkrátka, chci se dohodnout. Nabízím ti spojenectví, kněžno. Samozřejmě, z pozice

silnějšího, takže si nenamlouvejme nic o rovnosti, ale pořád je to lepší než ostatní možnosti, které se ti nabízejí.“

Nedůvěřivě mhouřila oči. „Proč bys to dělal? Chazarán a Semender jsi prý srovnal se zemí. Viděla jsem tvé řádění v Humradži. Nevěřím, že máš s Alanií jiné úmysly. Vím, proč nemíříme přímo na západ k Magaši, ale na sever, do povodí Tereku. Po řece připluje ze Semenderu tvá flotila s dalšími stovkami mužů, nemám pravdu?“

„Jsi bystrá,“ přikývl. „Ano, opravdu mám dostatečnou sílu, abych tvůj kmen vyhubil. Ale já to prostě udělat nechci. Zajímá tě proč? Nemám ve zvyku své jednání vysvětlovat, ale ve tvém případě udělám výjimku. První důvod je ten, že ničení už bylo dost. Tam v Chazaránu a Semenderu ze sebe Varjagové vybili zlost a pomstychtivost za všechna chazarská protivenství a zákeřnosti z minulosti. Dovolil jsem jim to, dokonce jsem sám přikázal stopy po našem plenění spálit a srovnat se zemí, ale… nenašel jsem v tom uspokojení, nebo dokonce potěšení. Bylo to velké a užitečné vítězství, o kterém se dozví celý svět a které zastraší všechny, co chtěli Kyjevu vzdorovat, jenže pravdou je, že na ně nejsem dvakrát pyšný. Nehodlám už něco takového opakovat, pokud mě k tomu nedonutí okolnosti. Vy Alané jste proslulí zloději dobytka. Takže určitě víš, že když nepřítelovu krávu zabiješ, chvíli se můžeš cpát jejím masem, ale pak budeš opět hladová. Jenže když ji odvedeš na své pastviny, bude ti dávat mléko ještě hodně dlouho. Je to jednoduché.“

Semira se na něj užasle dívala, i když on nevšímavě hleděl někam dopředu. Nechtělo se jí věřit, že Svjatoslav, ten barbarský hrdlořez ze severních lesů, je schopen uvažovat takhle, a ještě se k tomu přiznat. Většina jeho spolubojovníků musela něco takového považovat za slabošské. I leckterý Alan, včetně jejího otce, by si nad takovými postoji opovržlivě odplivl.

„A druhý důvod?“ zeptala se už mírněji.

„Tím je prostá skutečnost, že vy Alané a my z povodí Slavutiče jsme si nápadně podobní. Vzhledem i zvyklostmi, dokonce i bohy uctíváme stejné, ačkoli mají jiná jména. Váš hromovládný Vasilla je dvojčetem našeho Peruna, a náš sluneční Dažbog je jako váš… jak

se to…“

„Vastyrdži. Hm. Ano, na tom něco je…“

„Jsem přesvědčen, že kmeny ze severních lesů a Alané mají společné předky. Že všichni pocházíme z posvátného vlčího praotce. Chápeš, kněžno? Jsme jedné krve, ty a já.“

„Opravdu? Ty jsi přece Varjag, plémě z dalekého severu, zpoza Jantarového moře…“

„Ale kdepak. Mí předkové sice byli čistokrevní Seveřané, ale krev Rjurikovců se dávno smísila s krví kmenů od Slavutiče uctívajících Peruna. Kdyby se mé vojsko střetlo v boji s tvým plemenem, byla by to bratrovražedná válka. To prostě nechci. Věřím, že se to dá vyřešit bez krveprolití.“

„Já si tím tak jistá nejsem,“ oponovala stále Semira, i když byla čím dál zamyšlenější a jasně cítila, jak v ní Svjatoslavova slova něco rozechvívají. A to něco jí říkalo, že tohle celé není jen podlá intrika. „Alanská povaha je prchlivá a hrdá. Nenecháme se jen tak přinutit, a už vůbec ne přemluvit, abychom poklekli…“

„Opravdu? Chazarům jste sloužili. A to je úplně cizí krev, cizí mrav a cizí náboženství. Jsem si jistý, že s námi se dohodnete mnohem snadněji.“

„A když svolím?“ nadhodila po delší odmlce. „Jak si to celé představuješ?“

„Jednoduše. Dosadím tě na magašský trůn. Síla, která za mnou stojí, zadusí všechny námitky proti ženě na knížecím stolci. Kromě toho tady nechám některého ze svých věrných bojarů – samozřejmě i s početnou vojenskou družinou. Budou střežit slonovinový trůn a postarají se o to, aby nikdo neohrozil ani nezpochybnil tvé postavení.“

„A kromě toho jen tak mimochodem dohlédnou na plnění alanských závazků vůči Kyjevu, hlavně na pravidelné odvádění tučných daní.“

Svjatoslav k ní poprvé obrátil pohled a usmál se pod kníry. „Vidím, že dokážeš přemýšlet jako skutečný panovník. Ano, vystihla jsi můj plán velmi přesně.“

„Už je jen otázkou, jestli se mu podvolím.“

„Věřím, že v zájmu odvrácení velkého krveprolití, v němž by

zahynuly tisícovky tvých soukmenovců, se zachováš rozumně.“

„Teď mi vyhrožuješ.“

„Jen ti připomínám druhou, horší možnost. Byl jsem k tobě upřímný, kněžno, teď mi oplať stejnou mincí. Řekni: nechceš vládnout Alanii? I s mým vojenským místodržícím po boku budeš skutečnou kněžnou pořád ty. Jsi přece Jochananova dcera a potomek prastarého vladařského rodu, těch… jakže se to jmenují?“

„Achsartagovci,“ odvětila Semira nepřítomně. Pohledem pročesávala moře žluté, sluncem sežehlé trávy všude kolem nich – ne nadarmo Alané rozlehlé stepní oblasti v severním pohraničí nazývali Žlutou planinou – a v hlavě měla divoký vír. Není tohle naplnění jejích dávných toužebných představ? Nesnila o tom, že se stane prvním ženským sajnag-aldarem, vládcem Černé skály? Že ukáže Alanům svou sílu?

Jenže okolnosti, za nichž k tomu došlo, byly na pováženou. Kmen v ní bude vidět zrádkyni. Mocichtivou couru, která se spřáhla s cizinci a roztáhla před nimi nohy, jen aby získala vladařský titul. Budou ji nenávidět. Ale není to snad cena, kterou by za jejich záchranu a za jakous takous svobodu kmene měla být ochotna zaplatit?

„Vím, že nejsi jako jiné ženy,“ pokračoval Svjatoslav, jako by jí četl myšlenky. „Už když jsme se setkali poprvé, svírala jsi v ruce zkrvavenou čepel. To na mne udělalo dojem. Od té doby si tě všímám, nedokážu od tebe odtrhnout oči. Něčím mi připomínáš mou matku, kyjevskou kněžnu Helgu. Ani ty ses nenarodila proto, abys dřepěla u ohniště, v jedné ruce chovala dítě a druhou míchala vařečkou v kotlíku. Jsi předurčena sedět na knížecím stolci a rozhodovat o osudech jiných. A já ti k tomu dopomůžu. Něco mi říká, že mou nabídku neodmítneš.“

Dlouho nic neříkala, jen se pořád dívala do trávy, šustící pod koňskými břichy. Nakonec se nadechla, zvedla hlavu a zahleděla se k hornatému jihozápadnímu obzoru, směrem k Magaši.

Když pak promluvila, hlas měla tak tvrdý a ledový, že ho sama nepoznávala.

„Bez zabíjení to ale stejně nepůjde. Kmen tvoří tři velké, mocné rody – kromě Achsartagovců jsou to Alagovci a Borovci. Odjakživa

mezi sebou soupeřili, navzájem útočili na své osady a pevnosti, kradli si dobytek i ženy. Jsou v nás zakořeněny staré krevní msty. Teď nějakou dobu panovalo příměří, ale otcova smrt určitě probudila v Alagovcích a Borovcích touhu po slonovinovém trůnu Ty dva rody se nesmíří s vládou achsartagovské ženy a nějakého cizince.“

„S podobnými potížemi samozřejmě počítám. Dá se tomu lehce předejít.“

„Zabít rodové náčelníky?“

„Co jiného? To jejich vzpurnosti podsekne kolena.“

„Tím ale zaseješ sémě další krevní msty,“ namítla. Pak na něj zamyšleně pohlédla a s mírným zachvěním v srdci, ale s kamennou tváří řekla: „Bude potřeba zabít i jejich bratry, syny, vnuky, všechny následníky. A postavit do čela rodů spolehlivé muže z achsartagovské nebo kyjevské krve.“

Svjatoslav opětoval její pohled. Tentokrát se neusmál, ale v očích jako by mu tancovaly drobné modré plamínky.

„Myslím, že si konečně začínáme rozumět, kněžno.“

Náhle v dálce před nimi zatroubil roh. Kníže se zadíval k nevysokým travnatým pahorkům, které se v horkém vzduchu vlnily přímo před nimi. Přes jejich návrší se přehoupla skupinka jezdců. Byla to jedna z hlídek, které ve vzdálenosti až několika verst před vojskem neustále pročesávaly kraj.

„Za těmi vršky je tuším údolí Tereku,“ odhadovala Semira.

„Určitě,“ přikývl Svjatoslav a zatvářil se nadmíru spokojeně. „Podívej, někdo tam táboří.“

Princezna se podívala pozorněji a všimla si rozptýleného kouře nad nízkými vršky.

„Následuj mě,“ požádal ji Svjatoslav a pobídl koně. „Chci, aby tě vojsko vidělo přijíždět po mém boku.“

Semira se ohlédla. David klusal zhruba tři koňské délky za ní. Nevěděla, kolik toho z rozhovoru slyšel, a z jeho výrazu nedokázala nic vyčíst. Vyměnila si s ním pohled, jako by ho žádala o svolení přidat se ke knížeti. Nijak nezareagoval, jen na ni upřeně, zamyšleně hleděl.

Otočila se dopředu a rázně pobídla koně. Bylo to prý zvíře z

nejlepšího bulharského chovu a ona tomu věřila, protože v sedle tak mohutného a zároveň rychlého zvířete ještě neseděla. Raz dva Svjatoslava a Koščeje, který se knížete držel jako stín, dohnala. Cvalem stoupali po mírném svahu ke zvlněnému travnatému hřebeni.

Na temeni kopce zastavili a Semiře se rozšířily oči.

Možná to nebyl tak impozantní pohled jako z břehu Zlatého ostrova, když chazarské vojsko přejíždělo po itylském mostu a směřovalo do stepi, ale princezna stejně na okamžik zadržela dech.

V údolí Tereku kotvila spousta lodí, většinou dlouhých severských veslic s dračími hlavami na čelenech. Semira odhadovala, že je jich nejmíň padesát, možná dokonce sedmdesát. Spočívaly na obou kamenitých březích v dlouhých řadách jako mrtví pstruzi na rybářově pultu. To, že zakotvily právě tady, nebyla náhoda, ale nevyhnutelnost – Terek už byl výše proti proudu mělký a lodě by brzy začaly drhnout kýly o dno. Takže pro flotilu tady cesta končila. Jenže plavci tvořili jen malou část vojska, na které se Semira dívala – na rovině severně od řeky se rozkládal rozlehlý tábor. Mezi prostými stany a přístřešky se to jen hemžilo muži, koňmi, ale také ukořistěným dobytkem a ovcemi. Princezna si domyslela, že jde o Svjatoslavovo jízdní vojsko, sestavené především z příslušníků podřízených národů, od Bulharů až po zrádné Oguzy a pečeněžské zběhy.

Celkově zde tábořilo nejméně pětadvacet tisíc ozbrojenců. Tedy síla, která by mohla Alany zadupat do země a jejich sídla smést z povrchu zemského. Navzdory tomu jí Svjatoslav nabízel určitou formu spojenectví. Ještě pořád tomu úplně nerozuměla. Jeho pohnutky jí připadaly do jisté míry téměř šlechetné, a to jí s dravým barbarským vojevůdcem prostě nešlo dohromady.

„Tak," řekl a pohlédl na ni těma svýma pronikavýma šedomodrýma očima, „teď už víš, s jakou silou chci zabušit na brány Magaše. Je nejvyšší čas, abys učinila rozhodnutí. Jestli přistoupíš na můj návrh, tohle vojsko bude od této chvíle vlastně sloužit tobě."

Tím ji úplně zbavil slov. Chápala, jak to myslí, a věděla, že je to do jisté míry pravda. Jestli přikývne, tyhle tisíce ocelí řinčících

jezdců jí proklestí cestu na alanský slonovinový trůn.

Kdyby jí ještě před několika dny někdo řekl, že bude stát před takovými vyhlídkami a rozhodnutími, nepříčetně by se rozesmála.

Svjatoslav čekal na odpověď.

Opětovala jeho pohled.

Měla vůbec na vybranou?

„Jdeš právě včas, konungu," přivítal Svjatoslava Einar, který společně s Vladimarem velel flotile a teď s téměř dvěma tisícovkami Varjagů tábořil na jižním břehu. „Pomalu se mezi sebou začínáme žrát. Včera se naši chlapi pohádali s Oguzy o stádečko ovcí a dnes ráno jsem našel čtyři své družiníky podříznuté od ucha k uchu."

„Takové věci se ve vojsku dějí," namítl Svjatoslav. „Já jim nezabráním."

„Možná ne, ale tvůj příjezd znamená, že tady přestaneme nečinně dřepět a pohneme se dál. Přesně to chlapi potřebují."

„Odkdy tady vlastně čekáte?"

„Připluli jsme před třemi dny. Támhle Ahmedovci tady trčí ještě o nějaké dva dny déle."

Ze severního břehu právě sjela skupina jezdců a v gejzírech vody se mělkou řekou brodila k varjažskému táboru. Emír Ahmed, oguzský náčelník Kudarkin a další kmenoví vojevůdcové se přijížděli pozdravit s velkoknížetem; mnozí jen tak narychlo, na neosedlaných koních, zato s honosnými tugy a vlajkami nad hlavami.

„Kořist byla dobrá?" zeptal se Svjatoslav Ahmeda.

„Není to nejhorší. I když ve stepích to byl většinou jen dobytek, ovce a koně. Jen tu a tam jsme narazili na nějaký venkovský statek a dostali se i ke troše zlata, hedvábí a dalších cenností. Vsadím se, že tadyhle Sigmarsson během plavby přišel k trojnásobnému bohatství. Podél Tereku je přece jen hustší osídlení, není tam nouze o kupecké tábory plné vzácného zboží…"

„Nestěžuju si," pokrčil Einar rameny a věnoval Bulharovi chladný pohled. „Ale co si budeme namlouvat, i tak to všechno byly jen drobky. Nejlepší kořist si tady konung vyhlédl pro sebe. Nemám

pravdu, Blahorodí? Našel jsi avarský zlatý trůn? Nebyly to jen pohádky?“

„To rozhodně ne. Našel jsem ho. Dokonce jsem na něm seděl.“

„A pak? U Odina, snad jsi ho tam nenechal?“

„Samozřejmě že nechal,“ přikývl vládce s úsměvem. „Víš, jak je ten krám těžký? Dokonce ani Ilja a Koščej s ním nedokázali hnout. Jak bychom asi tu věc vlekli s sebou na koních sem do Alanie?“

„Měli jste ho rozřezat na kousíčky a šoupnout do sedlových vaků…“

„Nesmysl. Je to skvostná řemeslná práce. Chci ho neporušený. Vymyslíme, jak ho přepravit, a pak si ho nechám dovézt do Kyjeva.“

„Ale vidím,“ ozval se Ahmed, a když za Svjatoslavem stojící Semira obrátila k emírovi pohled, zjistila, že civí přímo na ni, „že jsi ukořistil nejen zlato, ale i pěkné dvounohé jalovičky. I když, jak se tak dívám, tahle nevypadá jako otrokyně.“

„Nevypadá, a ani není,“ odpověděl Svjatoslav nečekaně tvrdě. „Tohle je Semira, Jochananova dcera, vládkyně knížectví, na jehož hranicích právě stojíme.“

„Kněžna?“ neubránil se Ahmed křivému úšklebku. „Dokdy? Než dorazíme do Magaše?“

Kyjevský vládce se tvářil smrtelně vážně. „Právě naopak – od té chvíle. Jedeme do Magaše dosadit ji na trůn jejího otce. A vy se k ní budete chovat se stejným respektem a úctou jako ke mně.“

Malý provizorní sněm velitelů a vladyků zaraženě ztichl. Semira přímo cítila, jak ji osahávají pohledy všech přítomných mužů. Polkla naprázdno, potlačila přirozenou potřebu schoulit se za Svjatoslava a hrdě pozvedla hlavu.

„O co tady, u osmi nohou Sleipnirových, vlastně jde?“ zeptal se za všechny Einar. „Snad ses do té Alanky nezakoukal? Není nejhorší, uznávám. Na můj vkus příliš hubená, ale i varjažské ženy bývají takhle kostnaté a v tobě se asi ozývají choutky tvých předků, hm? Navíc ty její vlasy – jako z lesklé mědi, jen se v nich prohrábnout…“

Sigmarsson zachytil Svjatoslavův pohled a jeho hlas se vytratil jako křik člověka, padajícího do hluboké propasti.

„Co se stalo, kníže?“ ozval se do mrazivého ticha Ahmed ibn Džafar. „Změnil jsi plány? Nemíníš Alanii dobýt stejně jako Chazarsko a Sarír?“

„Nic takového jsem nikdy neměl v úmyslu. Jistě, kořist si vezmeme, se ženami se pobavíme, alanskými stády nakrmíme vojsko. Ale vraždit a pálit se nebude. Jestli chcete důvod, podívejte se na ni,“ kývl Svjatoslav hlavou k Semiře. „Takové tady žijí ženy. A představte si, jací jsou asi chlapi.“

„Já si to nemusím představovat,“ zabručel Ahmed. „Tam nahoře ve stepi jsem přece útočil právě na křídlo knížete Jochanana. Vím, jací jsou Alané houževnatí bojovníci…“

„Tak vidíš. A tohle je jejich země. Plná pevností na nepřístupných skaliskách a hustých podhorských lesů, které jsou pro cizince bludištěm, ale pro ně skvělým úkrytem. Říkám vám, než bychom se probojovali k Magaši, utrpěli bychom větší ztráty než v boji s Chazary. A nezbyly by nám síly na další tažení – na Taman, k Donu, pod hradby Šarkilu. Takže to zkusíme po dobrém. Podobně jako v Bulharsku.“

„Chceš se vrátit k taktice získávání spojenců namísto ničení nepřátel?“

„Něco takového, ano. Mám v úmyslu tady prosadit svůj vliv a zajistit pravidelné odvádění štědrých daní do Kyjeva.“

„To zní sice rozumně, konungu,“ mračil se Einar, „ale kořist bude mizerná.“

„Kořist bude dostatečná,“ odsekl Svjatoslav. „Myslím, že každý z vás už si nahrabal kořisti až nad hlavu. Viděl jsem ty plně naložené lodě, které odpluly z Chazaránu nahoru do Bulharska, emíre. Viděl jsem i tu dlouhatánskou karavanu velbloudů, kterou jsi vyslal do rodné stepi na východě, Kudarkine – bohatstvím, co vezli, se jim podlamovaly nohy. A vím, že ani vy ostatní jste nevyšli naprázdno. Chce někdo z vás tvrdit, že jsem mu neumožnil nahrabat si dost kořisti? Kdo z vás se nevrátí domů jako boháč?“

Velmožové mlčeli, mnozí dokonce pod Svjatoslavovým vyzývavým pohledem sklopili zrak.

Kníže spokojeně pokýval hlavou. „Dobrá. Tohle jsme si vyjasnili. A teď chci slyšet, co se děje na jihu. Alané už určitě

zjistili, že na jejich hranicích táboří nepřátelské vojsko. A vy jste doufám taky neseděli celou dobu na zadku a víte něco o pohybu alanských oddílů.“

„Jistěže víme,“ přikývl Ahmed, očividně dotčený povýšeneckým, rozkazovačným způsobem, jakým s nimi Svjatoslav jednal. „Vyslal jsem vyzvědače. Asi půl dne cesty jižně od nás je velké hradiště, kamenná věž obehnaná palisádou a vodním příkopem…“

„Džinarag,“ řekla Semira. „Naše nejodlehlejší tvrz. Dobyli ji Avaři. Je prázdná.“

„Není,“ namítl emír. „Právě jsme se chystali ji obsadit, když z jihu, od Magaše, najednou přicválala tisícovka dobře ozbrojených mužů. Vyfoukli nám pevnost přímo před nosem. Jejich jízdní hlídky neustále cválají tam a zpátky po kraji. Už vyčmuchali náš tábor a určitě vědí, že máme mnohonásobnou přesilu. Navzdory tomu se z pevnosti nestáhli a k Magaši neodcválal ani jediný jezdec se žádostí o posily. Čekají tam, za zavřenými bránami a v neustálé bojové pohotovosti.“

„Přesně jak jsem říkal,“ zabručel Svjatoslav. „Odvážní, ke všemu odhodlaní lidé.“

„Co uděláme?“ zeptal se Einar. „Na takovou pevnost můžeme i ve výrazné přesile útočit celé dny a přijít o stovky mužů…“

„Ale kdepak,“ ozval se najednou Koščej, do této chvíle lhostejně postávající opodál, a vkročil do kruhu vojevůdců. „*Slavný a nedobytný* Humradž jsme zlomili za jedinou noc. Dej mi volnou ruku, kníže, a tento palisádou obehnaný chlív ti načnu jako soudek s vínem…“

„Ne, Koščeji. Tohle není úkol pro tebe. Bránu Džinaragu nám otevře někdo jiný.“

S těmi slovy Svjatoslav obrátil pohled k Semiře.

Zrádkyně! okřiklo ji vlastní svědomí, jak tam tak stála, vystavená pohledům cizích vládců a vladykú, a zvažovala důsledky svého nedávného rozhodnutí.

„Uvědomuješ si, gosudare, že tě může zradit?“ zeptal se Koščej tlumeně, když následujícího dne pozdě odpoledne stáli se

Svjatoslavem bok po boku na vrcholu nevysokého táhlého hřebene a přes mělké kamenité údolí se dívali k pevnosti na protilehlém svahu. Za nimi a po stranách se temena vršků zaplňovala kyjevským vojskem. Kníže přikázal, aby se všichni jezdci roztáhli co nejvíce do šířky, aby obránce hradiště ohromili svým počtem. „Jednoduše přeběhne k obráncům pevnosti a ještě jim bude velet, až nás z palisád zasypou šípy. Zachytil jsem ozvěnu jejích myšlenek a vím, že tuhle možnost zvažovala. Naoko se s tebou dohodla, ale ve skutečnosti pořád spřádá vlastní plány a snaží se přijít na to, jak z téhle šlamastyky vybřednout."

Svjatoslav se chvíli mlčky díval k Džinaragu, jako by tu možnost skutečně zvažoval. Na pozadí tmavých, hustě zalesněných kopců dále na jihu se na návrší skalnatého pahorku zvedala masivní věž ze žlutavých kamenných kvádrů. Svahy pod ní byly posety sruby nebo nižšími kamennými domky. Úpatí pahorku obíhala vysoká palisáda, chráněná příkopem. I na tuto vzdálenost bylo vidět, jak se to na ochozech hemží bojovníky, a další, přivolaní poplašně troubícími rohy, právě přibíhali strmými uličkami mezi obydlími na úbočí.

„V to doufám, že v ní pořád bublá vzdor," řekl kníže. „Proto jsem si ji vybral, pro její sílu. Vím, že má dost pýchy a odvahy, aby nás náhle zradila, a určitě by neváhala zahynout po boku svých soukmenovců v dopředu prohraném boji, ale… Je to rozumná holka, Koščeji. Ví, co je potřeba udělat pro záchranu svého rodu. A také je velmi ctižádostivá. Ona *chce* zasednout na magašský trůn. A toho může dosáhnout jen s mou pomocí. Možná si v duchu plánuje, že později, až odtáhneme zpátky do Kyjeva, vyvolá povstání proti naší nadvládě, možná dokonce zabije našeho místodržícího a jeho družinu, ale teď… Teď chce být kněžnou. A udělá pro to cokoli. Dokonce i snese, že ji Alané nějakou dobu budou považovat za zrádkyni, která je za knížecí titul zaprodala cizincům."

„A k tomu dojde. Většina z nich nepochopí, že jim tím vlastně zachraňuje krky."

„Ona si s tím poradí. Stejně jako si teď poradí s tímhle," kývl Svjatoslav bradou k pevnosti. „Uvidíš, ještě před soumrakem nám dobrovolně otevřou bránu."

Kamenitým úvalem, jehož dnem protékala říčka napájející hradní příkop, se od nich klusem vzdalovali čtyři jezdci. Semiru doprovázeli tři vybraní bojovníci – Ilja Muromec. Aljoša Kněžic a Morovlin, robustní gorynič z kmene novgorodských Slovenů, známý svou zručností v zacházení s válečnou sekerou.

Už překonali polovinu vzdálenosti mezi kyjevskými šiky a palisádami Džinaragu, když se z dřevěné věže nad bránou ozval výkřik.

Varovné volání doprovázel šíp, vystřelený v impozantním půloblouku. Střela však neměla ublížit. Zabodla se do země zhruba tři koňské délky před jezdci. Semira a její průvodci trhli otěžemi.

„Dál musím jet sama," ohlédla se princezna.

„Máme rozkaz nehnout se od tebe," zabručel Ilja.

„Zabijí vás. Prošpikují šípy. Stojí tváří v tvář jisté smrti, takže jsou napjatí a rozrušení a ruce se jim chvějí touhou po zabíjení. Vím to. Dejte na mou radu a nedrážděte je. Počkejte tady."

„Vrátíš se?"

„Věřte mi."

Muromec úkosem pohlédl na Aljošu. On byl prvním Koščejovým pobočníkem, takže z nich tří měl hlavní slovo.

„Jeď," přikývl Kněžic. „Ale běda ti, jestli zradíš. Jakmile se pokusíš vjet do pevnosti, dostihne tě můj šíp." Na důkaz, že to myslí vážně, vzal do ruky luk a sáhl do toulce.

Kývla na znamení, že rozumí, a pobídla koně. Sotva projela kolem prvního šípu, od balvanu pár sáhů před ní se s cinknutím odrazil další. Bulharský hřebec zafrkal a vzdorovitě pohodil hřívou, ale ona to s koňmi uměla a rázně ho přinutila kráčet dál.

„Stůj, jestli je ti život milý!" vykřikl někdo na hradbách. Ten hlas jí byl povědomý, ale teď neměla čas na pátrání v paměti.

„Jsem Semira, dcera Jochanana z rodu Achsartagovců!" zakřičela. „Přijíždím vyjednávat!"

Nedostala žádnou odpověď, ale zároveň, přestože dál mířila k hradbám, vzduchem nezabzučel další šíp. V tichu, drnčícím napětím a nerozhodností obránců, dojela až k příkopu. Srdce jí vyplašeně bušilo. Částečně strachem a nervozitou z úkolu, který jí byl svěřen,

ale také z prostého důvodu, že je po dlouhé době konečně doma a mluví se svými rodáky.

„Kdo vám velí?“ zavolala.

„Přece já,“ ozvalo se z věže. „To už nepoznáváš můj hlas?“

Hluboko ve svém nitru se zachvěla. Kasigyr. Udatný bojovník, velitel knížecí družiny, hrdina z krve samotného Batradza. Muž, kterému Jochanan svěřil dohled nad Magašem během své nepřítomnosti. Junák samozřejmě zuřivě protestoval a vší silou chtěl následovat sajnag-aldara do Chazaránu a do války s Varjagy. Ale Jochanan potřeboval nechat Alanii v rukou někoho, na koho se mohl spolehnout. A nikomu nedůvěřoval víc než právě Kasigyrovi.

Jeho důvěra by se zlomila jako rezavý meč, kdyby nebohý vládce jen tušil, že právě Kasigyr vzal panenství jeho bezhlavě zamilované dceři.

Semira polkla naprázdno. Její city ke Kasigyrovi byly minulostí, ale stejně…

„Vyjdi před bránu, Kasigyre. Musíme si promluvit. Přísahám při Vastyrdžim, že to není úskok.“

„O čem chceš mluvit?“

„O čem asi? Přijíždím s návrhem, který vám zachrání životy.“

„Máme se vzdát? Pcha! To dřív vichry rozdrobí Kavkaz na písek a Donbettyrovci odejdou z podmořského paláce bydlet do pouště!“

Semira se nadechla. „Vím, že jste odhodláni bránit Džinarag do poslední kapky krve. Ale bude to zbytečná oběť. Kyjevany tím nezastavíte, Magaše se zmocní tak jako tak.“

„Nerozumíš tomu, princezno. My nebudeme bojovat proto, že chceme bránit Alanii. Budeme Džinarag bránit ze všech sil, protože nemáme kam ustoupit!“

Semira se zamračila. „Tomu nerozumím, Kasigyre. Co se stalo?“

„Co myslíš? Do Džinaragu nás nepřivedl úmysl bojovat s Kyjevany. O nepřátelském vojsku na hranicích jsme se dozvěděli až po příjezdu sem.“

„Tak proč jste sem přijeli?“

„Protože je to naše poslední útočiště. Jsme vyhnanci, Semiro!“

„Cože?! Otec ti přece svěřil úkol střežit slonovinový trůn!“

„A já jsem ho zklamal, protože na stolci teď sedí Čelarchiz z rodu smradlavých Alagovců!“

Semira měla pocit, že jí z chodidel najednou vyrostla hustá změť kořenů a vnořila se hluboko do udusané cesty.

„Vůbec ses nezměnil.“

Stáli na mostě, pod nímž se v příkopu převalovala zatuchlá voda. Kasigyr vyklouzl ven škvírou mezi na okamžik pootevřenými a hned zase rychle zabouchnutými křídly masivní brány. Neměl sice přilbici, ale tělo mu chránila kolčuga a na levačce měl nasazený štít – pro případ, že by se ho tři Semiřini průvodci pokusili skolit šípy. Byl štíhlý, skoro o hlavu vyšší než princezna, a na rukou mu hrály svaly. Tvář měl úzkou, opálenou, s vystupujícími lícními kostmi. Boky hlavy si podle zvyku mladých Alanů holil, nechával si jen pás krátkých zrzavých vlasů na temeni, přecházejících na zátylku do dlouhého copu.

„Tedy až na to kulhání,“ dodala, hodnotíc jeho nejistou chůzi.

„To mi udělali ti alagovští psi,“ ucedil. „Jeden z nich mě bodl kopím do stehna. Naštěstí netrefil tepnu. Rozpáral jsem ho jako rybu.“

„Takže došlo k boji.“

„Jistě. Urputně jsme bránili knížecí dvorec, hlavně Dům přísahy. Padlo skoro pět set dobrých achsartagovských mužů, včetně mého mladšího bratra…“

„Farnyg je mrtvý? To je mi líto.“

„Ale obstojně jsme ho pomstili, poslali jsme k Barastyrovi skoro stejný počet zrádců. Pak nás ale vytlačili z hradiště a zahnali na ústup. Přesila byla příliš velká. Alagovci se spojili s vnuky lakomého Boru, věřila bys tomu? Jen co ke Kavkazu dolétla na černých křídlech zpráva o Jochananově smrti, předčasně svolali velký výroční nychás a povolali na něj všechny rody. Zasedli na Černé skále a tam rozhodli, že slonovinový trůn od této chvíle patří Alagovcům. Prý jsou teď nejsilnějším rodem, když většina achsartagovských mužů padla v daleké stepi ve střetu s Varjagy. Tehdy do mě vstoupila zlost a vykřikl jsem, že tohle není

právoplatný, bohy posvěcený nychás, ale jen podlá alagovská intrika, a že se rozhodnutí těch hlupáků nepodřídím. A že budu bránit slonovinový trůn a nedovolím, aby na Jochananův stolec zasedl ten prašivý šakal Čelarchiz. No a pak to vypuklo. Bylo prolito hodně krve, v Domě přísahy po ní byla podlaha kluzká jako zamrzlé jezero. Nakonec jsem se s více než sedmi sty muži probojoval z Magaše a vyrazil na sever. Cestou se k nám přidalo dalších zhruba tři sta uprchlíků, kteří nesnesou Čelarchizovu vládu."

„Takže Alanie se zmocnila alagovská smečka," pokývala Semira zamyšleně hlavou. Prvotní hrůza z té zvěsti rychle vyprchala a teď už princezna usilovně přemýšlela, jak novou situaci využít ve prospěch svých – a možná i Svjatoslavových – plánů.

„A Borovci sbírají ohlodané kosti a rožně ze šašliků, které jim Čelarchiz hází, olizují z nich mastnotu a ochotně mu na všechno přikyvují."

„Pomstíme se, Kasigyre," řekla po krátké odmlce a pohlédla mu do šedých očí. „Vrátíš se po mém boku do Magaše a setneš všechny alagovské hlavy. Stejně jsem měla v plánu zabít každého vzpurného rodového náčelníka. A teď to vlastně nebude vraždění, ale spravedlivý trest!"

Kasigyr na ni civěl s doširoka rozevřenýma očima. „O čem to mluvíš, holka? Dočista ses zbláznila? Říkáš to, jako kdyby támhleto vojsko čekalo jen na tvé rozkazy."

„Možná to tak je," odvětila s křivým, přezíravým úsměvem, jaký u ní nikdy předtím neviděl.

„Cože? Vzpamatuj se! Jsi jen obyčejná zajatkyně, kterou Kyjevané využívají, aby dosáhli svých cílů…"

„Mýlíš se," namítla a ve stručnosti mu vyložila, co jí Svjatoslav navrhl. Kasigyr naslouchal s čelem přeťatým hlubokou vráskou. Nakonec vzdorovitě zavrtěl hlavou.

„Ne, Semiro. Nejednají s tebou čestně. Jsou to Varjagové, prohnanci, podlí ničemové, kteří se neštítí žádné zákeřnosti. Využijí tě, aby ovládli Magaš, a pak tě uklidí stranou, nebo rovnou zabijí…"

„Ale já si to přece všechno uvědomuju, Kasigyre!" přerušila ho ostře. „Jenže v tom, že se podřídíme, je stále naděje. Pořád se všechno může obrátit v náš prospěch – když ne hned, tak později,

možná za několik let, na tom nezáleží. Nechápeš, že neexistuje žádná jiná možnost? Podívej se támhle," kývla hlavou přes rameno. „Vidíš je? Je tam skoro třicet tisíc hrdlořezů, kteří s Alany nebudou mít slitování – jestli nepřistoupíme na jejich hru a nepokusíme se z toho nějak vykličkovat. Chtějí na nás zkoušet uskoky a fígle? Tak udělejme totéž a pokusme se je přelstít."

„To je zbabělé, Semiro," procedil skrz zuby. „Vždycky jsem si myslel, že jsi hrdá a odvážná. A teď říkáš, že jim sami máme nastavit krky, aby nám na ně nasadili otrocké obojky, a doufat, že je neutáhnou příliš těsně…"

„Zbabělé?" přimhouřila oči. „Víš, jak těžké pro mne bude předstoupit před nychás a vysvětlit náčelníkům a stařešinům, že tohle je jediná možnost, jak můžou Alané přežít? Napadlo tě, kolik smělosti budu potřebovat, abych jim bez zachvění v hlase vyložila, jak jsem viděla pád pyšných Chazarů a že udělám *cokoli,* aby můj vlastní kmen nepostihla stejná záhuba?"

Mladý bojovník neodvětil, ale pořád se mračil.

„Přidej se ke Svjatoslavovi, Kasigyre," naléhala Semira. „Nestaneš se zajatcem, nebudeš nijak potupen. Tví muži si můžou ponechat zbraně i koně a budou rovnocennými členy vojska jako kterýkoli z mužů, které vidíš tam vzadu na kopcích. Půjdeme do Magaše a vyprášíme alagovské a borovské mrchožrouty. A na slonovinový trůn zase po právu dosedne dědic Achsartagovců."

„Ty."

„Ano, já."

Kasigyr se zhluboka nadechl. Tvrdě se jí podíval do očí. Odhodlaně, bez jediného zachvění jeho pohled opětovala.

„Budou nás považovat za zrádce," vysoukal ze sebe nakonec. „Úplně všichni, bez ohledu na rodovou příslušnost. Budeme ti, co se zaprodali cizincům – pro pomstu, pro svůj kus moci."

„S tím počítám. Ale raději se budu dívat na nevraživé Alany než na mrtvé Alany. Jdeš do toho se mnou, Kasigyre?"

„Potřebuju čas na rozmyšlenou. Poradím se se svými spolubojovníky."

„Než zapadne slunce?"

„Ano, to bude stačit."

Přeměřil si ji a najednou jeho pohled viditelně změkl.

„Já jsem se možná nezměnil, ale ty ano," řekl. „A hodně. To děvče, co jsem kdysi znal a které letos na jaře doprovázelo svého otce do Chazaránu, je pryč. Kdysi jsi mi říkala, že nechceš být vnučkou Satany, ale Uryzmaga a Soslana. Myslím, že jsi toho dosáhla."

„Protože jsem zažila věci, jaké si nedokážeš ani představit. I tobě by z nich ztvrdlo srdce."

„Mně?" usmál se křivě, nevesele. „To mé je jako kus stoletého ledu z nejvyššího kavkazského vrcholku."

„Ale kdepak, Kasigyre, není. Jinak by ses nevzepřel Alagovcům a vůli nejvyššího nychásu a neproléval krev při obraně Domu přísahy a slonovinového trůnu. Jenže čas pýchy a hrdosti skončil. Teď musíme poslechnout hlas rozumu."

Bojovník pomalu přikývl a ještě chvíli se na ni díval. Pak se zprudka otočil na patě a zakřičel na své muže, aby ho vpustili dovnitř.

Sotva poslední žhavý úlomek slunce pohasl za stromy na vrcholcích západních kopců, nad Džinarag se vznesl táhlý hlas rohu. Jistě ne náhodou připomínal nářek jakéhosi smutkem trýzněného, nebo dokonce v bolestech umírajícího tvora.

Pak se brána pevnosti otevřela dokořán a přes most nad příkopem překlusala družina zhruba třiceti jezdců v železné zbroji a s prostými vlajkami nad hlavami. Pozvolna se blížila k okraji kyjevského tábora – Svjatoslavovo vojsko se mezitím utábořilo v údolí a po okolních svazích.

„Neříkal jsem to?" usmál se velkokníže a pohlédl na Koščeje. „Dokázala to. Přesvědčila je. Vel goryničům, ať skočí do sedel. A zavolej kněžnu."

Chvíli na to už kníže, Semira a Koščejova družina klusali džinaragským vyslancům vstříc. Svjatoslav a Kasigyr zastavili dvě koňské délky od sebe, tváří v tvář.

„Pojedeme s vámi," prohlásil alanský vůdce. „Ale jen výměnou za slib, že se budeme moci pomstít alagovským a borovským zrádcům, kteří ovládli Magaš a svou přítomností pošpinili Dům

přísahy a slonovinový trůn.“

Když to Semira přeložila, Svjatoslav se zeširoka usmál a řekl:

„Nejenže vám to umožním, ale každého z vás za to bohatě odměním.“

„Nechceme od tebe nic,“ odmítl Kasigyr rázně. „To by z nás udělalo žoldáky, bojující za cizí zlato proti vlastním soukmenovcům. Ať je to raději stará dobrá alanská krevní msta. Odplata pro nás bude dostatečnou odměnou.“

Vládce Kyjeva se nemohl přestat usmívat.

„Myslím, že se velmi rychle dohodneme, udatný Kasigyre.“

„Jak se cítíš?“ zeptala se Semira ustaraně.

„Po tělesné stránce to ujde,“ pokýval David hlavou. „Jízda mě každým dnem vyčerpává míň a míň. Ne, že bych ale teď nebyl rád, že ležím.“

Kasigyr přepustil Semiře velitelskou ložnici v dolní části věže. Tvářil se však zvláštně, když viděl, jak pomáhá na lůžko chazarskému princi. Nevšímala si ho a dveře, oddělující komnatu od hlavního sálu plného alanských bojovníků a kyjevských družiníků, mu zavřela před nosem.

„A uvnitř?“ zeptala se a podala mu misku, do níž z poloviny rožně stáhla skopový šašlik – zbytek začala okusovat sama přímo z lískového prutu zbaveného kůry. „Co říká tvá mysl a srdce?“

„Sám nevím. Víří ve mně rozporuplné myšlenky a pocity. V posledních dnech je toho na mne příliš. Ale to ti určitě nemusím vysvětlovat.“

„To rozhodně ne.“ Ruka s rožněm jí náhle poklesla a obličej, po celé uplynulé dny proměněný v chladnou masku, se jí zachvěl potlačovanými, konečně se ven deroucími pocity. Zhluboka se nadechla, pořád se s tím snažila bojovat. „Slyšel jsi, o čem jsem mluvila se Svjatoslavem?“

Přestal žvýkat. „Úplně všechno ne. Ale dost na to, abych chápal, co se v nejbližších dnech stane. Bůh ví, že ti rozumím a vůbec nic ti nevyčítám. Na tvém místě bychse zachoval stejně…“

„Teď neříkáš pravdu,“ přerušila ho. „Nedávno jsi přece stál před podobným rozhodnutím. Mohl jsi odejít se svými příbuznými a

pokusit se zachránit Belendžer. Neudělal jsi to. Zůstal jsi se mnou. A já… já jsem se už tehdy ptala sama sebe, jestli budu schopná splatit ten dluh.“

„Dluh? Láska a oddanost přece nejsou výměnným zbožím. Jistě, je dobře, když za ně dostáváš stejnou hodnotu, ale pokud jsou upřímné, nabídneš je i v případě, že ti za ně nikdo nic nedá.“

Mlčky se na něj dívala.

„Ani by mě nenapadlo vydírat tě a žádat od tebe nějaké *splacení dluhu,*“ pokračoval David. „Od začátku jsem si uvědomoval, že může dojít k podobné situaci. A věděl jsem, jak se v ní zachováš. Jsi jiná než já. Naslouchás především hlasu rozumu. I proto k tobě cítím to, co cítím.“

Pořád nic neříkala, jen na něj mlčky hleděla. Jedinou změnou byla vlhkost, sbírající se v jejích očích.

„Konečně, sám budu brzy stát před podobným rozhodnutím. Svjatoslav už naznačil, že mě chce na Tamanu využít podobně jako tebe tady. Je to možnost, jak můžeme zabránit zmasakrování našich soukmenovců.“

„Víš ale, co to znamená?“ protlačila sevřeným hrdlem.

„Vím.“ Davidovi se nemluvilo o nic lépe. „Že se naše cesty zanedlouho rozdělí.“

Nevydržela to, položila rožeň se zbytkem šašliku na stůl a přeběhla k lůžku. Lehla si k němu, schoulila se mu v náručí a všechny zadržované pocity vytryskly ven. Zmáčela mu otrhaný kaftan proudem slz a chvěla se v jeho objetí jako vystrašené dítě.

S vypětím všech sil se to snažil brát jako chlap. „Je to nevyhnutelné. Není nám souzeno zůstat spolu.“

„Ale navzdory tomu všemu tě pořád miluju…“

„To já přece moc dobře vím,“ hladil ji konejšivě po vlasech. „Já tebe taky. Jenže ty a já jsme potomky panovnických rodů. A leží na nás odpovědnost. Hlavně v těchto pohnutých, krutých časech…“

„Neříkej to, drahý. Už mi nic nevysvětluj, prosím. Právě teď potřebuji jen tvou lásku. Bez ohledu na budoucnost. Obejmi mě. Obejmi mě pevně, i kdyby ti měly popraskat stehy na ráně!“

Přidušeně, smutně se zasmál a přitiskl ji k sobě, jak nejtěsněji dokázal.

Tu noc si už nic nevysvětlovali. Nemluvili o věcech, které měly přijít. Všechna vyšeptaná slova, která mezi nimi padla, byla jen bolestnými, zoufale naléhavými ujištěními o vzájemné lásce.

Chadžira probudili brzy ráno. Nešetrně, s kletbami ho vyhnali z postele a vrčeli na něj, aby se okamžitě hlásil u velitele pevnosti. Zubatý Oguz hned věděl, že jde o něco naléhavého. Obvykle mu zprávy k doručení předávali přes nižší důstojníky – když si ho k sobě zavolal samotný tarkan, muselo to být něco mimořádného. Rovnou s sebou vzal i podlouhlý tubus z nepromokavé kůže, v němž vozíval pergameny s poselstvími.

Když však došel z kasáren do šarkilské citadely a stráže ho vpustily do tarkanovy pracovny, Elazar při pohledu na pouzdro zavrtěl hlavou:

„Tohle nebudeš potřebovat, synku. Zpráva, kterou musíš doručit, podléhá nejpřísnějšímu utajení. Uschováš ji pouze do své paměti. Zavři za sebou dveře."

Chadžir poslechl. „Komu bude ta zpráva určena, mocný tarkane?"

„Belikčimu Pesachovi. Znáš ho?"

„Kdo by neznal hrdinského admirála Pesacha? Je tarkanem Tamanu a sídlí v Samkarši. Už jsem mu jednou zprávu od tebe vezl."

„Výborně. Teď mě dobře poslouchej: To, co ti za okamžik řeknu, tvá ústa vysloví jen do Pesachových uší. Do *žádných jiných!* A hlavně," Elazar ztlumil hlas a nervózně si prsty prohrábl kučeravé, mírně prošedivělé vousy, „tě nesmějí zastavit Herod a Kurja, kteří včera vyrazili dolů povodím Donu. Pojedeš stejným směrem, ale vojsku Pečeněgů se musíš vyhnout. Za každou cenu! Nenech se od nich chytit, protože tohle je nejdůležitější poselství, jaké ti kdy bylo svěřeno. Budeš se chovat, jako bys projížděl válečnou oblastí a Pečeněgové byli tvými nepřáteli. Rozumíš?"

Chadžir kvůli vyčnívajícím zubům zapomínal zavřít ústa, což ještě znásobovalo jeho přihlouplý výraz, ale přikývl rázně, chápavě. „Pečeněgové už mě párkrát honili, mocný tarkane. A nikdy mě nedostali. Jsem rychlejší než jejich šípy."

„Já vím. Proto na tebe spoléhám. Jsi nejlepším jezdcem, jakého v Šarkilu máme. A protože Pesach musí tu zprávu obdržet co nejdříve, nikomu jinému ji svěřit nemůžu.“

„Jsem tvou důvěrou poctěn, mocný tarkane,“ vyhrkl drobný Oguz, i když mu ve skutečnosti z celé té záležitosti naskakovala na zádech husí kůže. „Nezklamu tě.“

„Dobrá. Teď pojď blíž.“

Chadžir poslechl a naklonil se nad Elazarův pracovní stůl.

„Zopakuješ Pesachovi přesně tato slova…“

Oguz pozorně naslouchal a s každým dalším slovem stoupalo jeho obočí výš a výš na opálené čelo. Brzy pochopil, proč Elazarovi tak moc záleží na tom, aby se zpráva nedostala k Herodovým nebo pečeněžským uším. Naplnila ho vzrušující směsice obav a hrdosti. Jistě, ta odpovědnost byla břemenem. Jenže pro Chadžira bylo vláčení podobných břemen smyslem života.

Zatímco mu sedlali koně, na koberečku se pomodlil k Alláhovi. Než vyšlo slunce, Chadžir už cvalem vyrazil z hlavní brány Šarkilu, přehnal se po dřevěném mostu nad vodním příkopem a tryskem vyrazil podél Donu na jihozápad.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Sněm mrtvých

Nychás byl prastarý, možná ještě sarmatský výraz a znamenal prostě »slovo«. Už staletí jím však Alané označovali sněm, shromáždění rodu, na němž se rozhodovalo o všech důležitých otázkách. Alanský nychás nebyl radou starších, jako u většiny jiných národů – hlavní slovo sice měli nejváženější muži, ale mohl promluvit kterýkoli člen rodu bez ohledu na věk a pohlaví.

Zároveň byl nychás označením posvátného místa, na němž se tento sněm obvykle konal. Každé hradiště, ba každá osada měla svůj nychás, ať už to byla jen prostá kruhová náves mezi sruby a chýšemi, nádvoří hradiště anebo návrší nějakého blízkého kopce. Magašský nychás se od všech ostatních lišil. Nebyl totiž jen shromaždištěm samotného rodu Achsartagovců. Tady se na velkém výročním sněmu scházely hlavy *všech* alanských rodů. Někdy ve smířlivé náladě, jindy v ostrých hádkách – hlavně když to přehnali s pivem a rongem – se snažili zažehnat donekonečna se táhnoucí krevní msty a řešili své spory ohledně krádeží žen a dobytka, jakož i neshody se sousedními národy, Avary, Kassogy a Chazary. Rozhodovali o společných loupežných výpravách, o dělbě kořisti z nich, ale třeba také o svatbách mládenců a děvčat z urozených rodin. Někdy nychás války – ať už se sousedními kmeny anebo mezi alanskými rody navzájem – skoncoval, jindy právě kvůli hádkám na sněmu krvavé potyčky vypukaly. Tak už to mezi prchlivými Alany chodilo.

Samo sebou, magašský nychás nebyl jen nějaké zablácené, slepicemi znečištěné náměstí anebo duby obklopená mýtinka na

okraji blízkého lesa. Nacházel se na plochém vrcholku Černé skály, hrozivého kamenného masivu, který střežil Magaš i jím procházející karavanní cestu. Ta mířila na jih, do rokliny proslulého Darialského průsmyku, významné spojnice Chazarska a povodí Donu s kraji na jihu a samotnou Hedvábnou cestou.

Pověsti tvrdily, že byla kdysi Černá skála špičatá stejně jako horské štíty tyčící se v jejím pozadí. To bylo ještě v dobách, kdy v těchto končinách sídlili jen divocí uajugové, zákeřní a krvelační kavkazští obři. Alanský hrdina Soslan si však vypůjčil od nebeského kováře Kurdalagona jeho zázračné kladivo a urazil jím vrcholek hory. Ten se zřítil na pevnost uajugů na úpatí skály a rozdrtil ji i s lidožravými obludami uvnitř. Pak se Alané konečně mohli usídlit v nádherném magašském údolí a z trosek uajugské tvrze pod příkrým černým útesem vystavěli palác svého knížete. Proto měla jeho kamenná hradba se třemi mohutnými věžemi, stejně jako zdi samotného Domu přísahy, kde byl umístěn proslulý slonovinový trůn, zlověstnou šedočernou barvu. Nu a z plošiny, která vznikla po úderu Kurdalagonova kladiva, se stal veliký nychás, shromaždiště Achsartagovců a jednou za rok, v případě nutnosti i častěji – také všech alanských rodů.

„Je zakázáno, aby se nychásu účastnili cizinci," upozornila Semira Svjatoslava, když spolu seděli u ohně v kyjevském táboře za magašskými humny. „Pokud alespoň polovina tvé krve není alanská, nikdy nesmíš vstoupit na Černou skálu."

Jeho slova způsobila, že se poblíž sedící Koščej syčivě, opovržlivě rozesmál. „Rád bych viděl toho hlupáka, kterýž by proti Gosudarově příchodu na ten váš nychás něco namítal. Rozhlédni se, kněžno. Magaš je obklíčen bezmála třicetitisícovým kyjevským vojskem. Knížeti stačí lusknout prsty a naplníme celé údolí pod Černou skálou bahnem, namíchaným z krve a popela. To, že jsme přinutili Čelarchize svolat shromáždění rodů, je jen gosudarův dobromyslný rozmar. Jenom shovívavá snaha dodržet vaše tradice. Představení pro prosté Alany, aby to vypadalo, že jsi dosedla na trůn právoplatně, z vůle bohů…"

„Ale ona je právoplatný následník, Koščeji," přerušil ho Svjatoslav nevrle.

„Tím spíše nechápu ty zbytečné průtahy, gosudare. Už tady trčíme čtyři dny. Dávno jsme měli vniknout do města a do dvorce, pozabíjet ty alagovské a borovské samozvance a jednoduše posadit holku na trůn. Jen tady ztrácíme čas!“

„Ne, Koščej,“ trval kníže na svém. „Nechci, aby Semira vystoupala ke trůnu po hromadě mrtvol…“

„Ale vždyť plánuješ rodové náčelníky tak jako tak odstranit! Bude to jen sněm mrtvých!“

„Jistě, ale s tím zabíjením to nesmíme uspěchat. S čistkou začneme, až se Semira stane kněžnou, chci, aby Alané viděli, že ctím jejich zvyky a nepsané zákony. Pokud se zmocníme Magaše násilím, zasejeme jen nenávist a do roka se dočkáme povstání. A budeme se sem muset vrátit, abychom znovu upevnili naše postavení. Ale jestli Semira zasedne na knížecí stolec z vůle bohů, se vším, co k tomu patří, umlčí to nejméně polovinu protestujících hlasů a předejdeme pokusům o její svržení.“

„Takže na nychás nepůjdeš?“ zeptala se Semira, kterou nic nedráždilo víc, než když o ní mluvili, jako by tam ani nebyla. „Podřídíš se zákonu?“

„Velmi rád bych na shromáždění náčelníků promluvil,“ přemýšlel Svjatoslav nahlas. „A ještě raději bych nad tou vaší posvátnou číší dokázal, že mluvím pravdu, když chci nechat Alanii ve tvých rukou…“

„Odvážíš se pít z vacamongy?“ pozvedla Semira obočí. „Víš, že je ta číše *zázračná,* nasáklá prastarými alanskými kouzly? Není to pohádka ani žádný trik. Číše se pozvedne jen k ústům, která nevypustí žádnou lež.“

„Já vím. Právě proto je to skvělá příležitost dokázat, že nechci Alany vyhubit,“ usmál se Svjatoslav. „Ale nejdřív se musím dostat na nychás.“

„Tak tam prostě jdi,“ zavrčel Koščej, jemuž očividně docházela trpělivost s vladařovou blahosklonností. „Uvidíš, že se žádný z těch psů neodváží nic namítat. Držíš jim přece nůž na krku. Vědí, že při nejmenším pokusu o odpor jim pustíš žilou…“

„Ne,“ trval na svém Svjatoslav. „Nebudu jim předvádět svou sílu. Pokorně je požádám o svolení vstoupit na skálu a promluvit k

nim.“

Semira přimhouřila oči. „Víš, že ve strachu před tvým hněvem to dovolí…“

„Právě s tím počítám.“

„Takže to bude tak jako tak násilné porušení tradic. Jen s malou, bezvýznamnou oklikou…“

„Jistě. Ale ten rozdíl tam pořád je. Kromě toho, mám v úmyslu vaše bohy uctít bohatými dary. Prostí lidé si takové věci pamatují. A to je důležité.“

Semira chápala jeho úmysly. A trochu ji děsily.

Když později večer v doprovodu Svjatoslava a Koščejem vedených goryničů mířila k Černé skále, zmítala jí bouře rozporuplných pocitů. Milovala tahle místa. I když už nevěřila, že se sem ještě někdy vrátí, teď byla zpět. Jenže nepřicházela s pokorou jako ztracená dcera, která žádá o opětovné přijetí, ale jako zrádkyně, přivádějící s sebou mocného nepřítele. Obyvatelé Magaše vycházeli z domů, poznávali ji a zpočátku se v jejich tvářích zračila vlídnost, nebo dokonce radost – vracela se přece Jochananova dcera, právoplatná dědička Achsartagovců, jediný člověk s právem zlomit vládu samozvaných alagovských darmožroutů. Jenže při pohledu na ozbrojence, kteří klusali za ní, přívětivost rychle odvály obavy a lidé za sebou spěšně zavírali dveře.

Ocelí zvonící jízda projela kolem synagogy. Uvnitř vládla tma a dokořán rozevřené dveře bezmocně visely v pantech. Semira slyšela, co se stalo. Alagovci nikdy nepřijali křesťanství ani Chazary vnucenou židovskou víru. Nesnášeli cizí kněží. Hned druhého dne po Čelarchizově nástupu na slonovinový trůn vyhnali rabíny i křesťanské kněze a jejich chrámy bez okolků vyrabovali.

Družina za sebou nechala převážně srubové město v rozlehlém údolí a začala stoupat k Černé skále. Stezka vedla podél barbarsky nevzhledných, avšak masivních hradeb knížecího paláce, a pak vzhůru a dozadu, do týlu hory, kde prudce odbočila a strmě stoupala k plošině na vrcholku.

Uprostřed nychásu hořel ve skalní prohlubni posvátný oheň. Jeho světlo se mihotalo na zachmuřených obličejích hodnostářů sedících v kruhu. Naproti ústí stezky na plošinu, na okraji útesu,

seděl samotný Čelarchiz, šlachovitý, zjizvený, prošedivělý a taktéž zlověstně se mračící chlap. Ostatní přítomní, do poslední nohy samí Alagovci a Borovci, se netvářili o nic přívětivěji – vypadali jako sněm rozzlobených božstev. Semira samozřejmě nečekala srdečné přijetí, ale do nevraživosti, ba přímo nenávisti tohoto nychásu narazila jako moucha do průhledné okenní blány.

Nenechala se zastrašit. Sesedla z koně a vstoupila do kruhu. Šik po zuby ozbrojených strážců, chránících plošinu na přístupové straně, se za ní okamžitě uzavřel a rázně tak přehradil cestu Svjatoslavovi, Koščejovi a goryničům. Koščej vycenil zuby – těžko říct, jestli to byl pohrdavý nebo zlostný úšklebek. Svjatoslav sklouzl ze sedla a chladně opětoval plamenné pohledy neústupně se tvářících Alanů.

Čelarchiz z rodu Alagovců, nový vládce Magaše a celé Alanie, si přeměřil Semiru s očividným opovržením. Samozřejmě, nikdo by nesvolal veliký nychás jen proto, že nějaké štěně z Jochananova rodu vzneslo nárok na slonovinový trůn. Za jiných okolností by se jí vysmál do obličeje, popadl ji za tu ryšavou hřívu, pořádně jí to udělal zezadu a nakonec s ní mrštil z útesu, který teď měl za zády. Skalisko tam bylo kolmé, jakoby uťaté obrovským Vastyrdžiho mečem, a jeho horní okraj dělilo od knížecí citadely na úpatí dobrých dvacet sáhů. Krásně by se rozbila o vrcholky černých věží, čubka jedna achsartagovská!

Ano, za jiných okolností…

Jenže to by okolo Magaše nesměly planout táborové ohně kyjevského vojska. Tisíce cizích válečníků, ke kterým se prý přidal i ten prokletý parchant Kasigyr, neprodyšně obklíčily město. Čelarchiz věděl, že při nejmenším náznaku odporu se ten ocelový kruh promění ve stahující se smyčku a raz dva srovná Magaš se zemí. A slonovinový trůn přejmenují na rudý, protože ho Svjatoslav natře Čelarchizovou krví.

„Můžeme začít," řekl samozvanec bez jediného slůvka na uvítanou.

Nychás obvykle zahajoval simd, posvátný alanský tanec. Semiru nepřekvapilo, že tanec vynechali a přešli rovnou k oběti. Magujrag, jak říkali nejstaršímu účastníkovi sněmu, s námahou vstal, opíraje se

o vyřezávanou sukovici, pozvedl kuvaggag, masem plněný obětní piroh, a pomodlil se k bohům a předkům. Volal Vastyrdžiho, Vasillu, Kurdalagona i Barastyra, uctil vládce větrů Galagona, vodního Donbettyra a boha úrody Choraldara, a nezapomněl ani na Safu, Afsatiho, Falvaru a několik dalších. Pak se obrátil k předkům – vlčímu praotci Varchagovi, vodní víle Dzerasse, udatnému Uryzmagovi a samozřejmě pramáti Satane, která se zrodila v hrobě z mrtvého Dzerassina těla. Jména hrdinů Soslana a Batradza, která zde předtím zaznívala pravidelně, teď raději nezmínil, protože to byli muži z rodu Achsartagovců a proslavili se kromě jiného také nelítostným pobíjením Alagovců a Borovců.

Když modlitbu dokončil, podal kuvaggag nejmladšímu z přítomných mužů. Byl jím nezvykle dobře stavěný mladík, sedící po Čelarchizově pravici. Jak se už Semira dozvěděla, šlo o Čelarchizova syna. Dostal jméno Totradz, po dávnověkém alagovském hrdinovi, kterého zahubil Soslan. Kasigyr jí vyprávěl, jak je Totradz navzdory svému nízkému věku divoký, bojovný a krvelačný – jeho rukou padlo v nedávném boji o Magaš nejvíce Achsartagovců.

Není divu, že se mu dostalo pocty jako prvnímu zakousnout se do kuvaggagu. Pak ho podal otci. I ten si ukousl a podal piroh muži po své levici. Kuvaggag koloval a každý účastník nychásu snědl jedno sousto. I Semira, i když ji při tom pozorovali hadíma očima a ona v každém obličeji četla nevyslovené myšlenky o znesvěcení a urážce bohů.

„Přineste vacamongu," přikázal Čelarchiz, když poslední kousek pirohu hodili do ohniště a oběť tak byla završena.

„Počkejte!" zvolala náhle Semira.

Skoro se jejího zvučného hlasu lekli. Navzdory nezvyklým okolnostem, za kterých se sněm konal, je opovážlivé narušení zažitého rituálu šokovalo.

„Kníže Svjatoslav žádá tento nychás, aby mohl předstoupit a promluvit."

Překvapení se změnilo ve zděšení.

„Cizinec na nychásu?!" zvolal starý Magujrag pobouřeně a praštil koncem křivé sukovice do skály. „To je nepřípustné! Něco

takového se ještě nikdy nestalo!“

„Ale stalo,“ odvětila Semira chladně. „A nejednou. V minulosti bylo několika významným hostům dovoleno zúčastnit se nychásu…“

„Leda tak achsartagovského nychásu!“ zvolal Čelarchiz a rázně vstal. „To jen dokazuje, že jste odrodilci, kteří zneuctili staré zvyky, odvrhli staré bohy a přivedli do Magaše cizozemskou kněžskou chátru. Prostřednictvím přisluhovačů falešných bohů pak přišly do Alanie cizí, nedobré vlivy. Nejdříve z Řecka, pak z Chazarska. Tvůj otec, nechť se mu pokrmy ze záhrobního hodovního stolu navěky mění v ústech v písek, dokonce přijal židovské jméno a stal se poslušným psem kagana z Chazaránu. Důsledky vám nemusím připomínat. Synové všech tří alanských rodů nechali kosti v severské stepi. Ne, Alagovci nestrpí porušování tradic! My jsme nezradili víru našich předků! Jen proto jsme přežili a dnes vládneme Magaši a Černé skále!“

Semira spolkla strašlivou urážku, kterou Čelarchiz poskvrnil památku jejího otce, a ledovým hlasem řekla: „Svjatoslav přichází s úmyslem uctít naše bohy. Přinesl jim štědré dary. Chcete snad vyhnat muže, který má v plánu obětovat alanským bohům?“

„Nejdřív zabíjel naše syny a teď chce předstírat, že ctí naše bohy?“ štěkl Čelarchiz. „Myslíš, že jsme hlupáci a nevidíme v tom jenom varjažskou lest a skrytý posměch?“

„Štěkáš jako pes, Čelarchizi,“ neovládla se Semira. „Jako pes, který ví, že už ho brzy utratí!“

Muži v kruhu rozčíleně zahučeli a někteří, hlavně Alagovci, rázně vstali. Totradz vyskočil na nohy a sáhl po meči – tradice nezakazovaly nosit na nychás zbraně. Ale kupodivu ho zadržela rychle natažená ruka jeho otce.

„Zadržte, bratři!“ zvolal Čelarchiz, a když se účastníci sněmu jakž takž uklidnili, pokračoval jedovatým hlasem: „Aspoň vidíte, že jsem vám nelhal. Tahle čubka nepřišla s pokorou a s úctou. Spřáhla se s nepřítelem a teď tady stojí a vyhrožuje nám, posvátný kruh špiní nenávistí a pomstychtivostí. Zaprodala nás – sebrance, která zabila jejího vlastního otce!“

„Neotírej si hubu o mého otce, kryso,“ zasyčela. „Jeho duše mě

z Barastyrovy říše sleduje a ví, že všechno, co dělám, dělám pro záchranu Alanie. Ještě jste to nepochopili? Nebýt mě, Kyjevané a jejich spojenci by netábořili venku za městem. Bydleli by ve vašich domech, spali s vašimi ženami a pili váš rong! A ty, Čelarchizi, bys tady nestál a neplival kletbami na mého otce. Tvoje hlava by byla nabodnutá na kůlu před Domem přísahy! Hlavy vás všech," rozhlédla se, „by klovaly vrány. Žijete jen díky mně, alagovští a borovští psi. A díky Svjatoslavově shovívavosti. Pamatujte na to a budete žít o několik dní déle. Obviňujete mě ze zrady? Vy, kteří jste vtrhli do cizích domů a zmocnili se toho, co vám nepatří, jen co jste se dozvěděli, že Jochanan padl v boji? Dokud vládl Magaši, nenašli jste k tomu odvahu, zbabělci! Jen jste skučeli jako psi ve svých všivých brlozích na jihu a na západě. Vrátila jsem se do Magaše, abych ho vyčistila od škodné a vzala si dědictví, které mi právem patří a které jste mi podle ukradli! Ano, poteče krev, ale přísahám zde u posvátného ohně, že ne více, než bude nevyhnutelné. A zasednu na trůn ze slonoviny tak, jak káží nepsané alanské zákony! Nezmocním se ho zákeřně, zlodějsky, za zády, jako tady Čelarchiz!"

Čekala, že se po jejích slovech strhne ještě větší vřava, že se všichni začnou překřikovat a metat po ní ty nejhorší urážky a kletby. K jejímu vlastnímu překvapení se ale nad černou skálou rozhostilo ticho. Čelarchiz nehybně stál a pevně svíral v prstech rameno mlčky soptícího Totradze. Polena v ohništi hlasitě praskala.

„Podle tradic a zákonů, říkáš?" pronesl alagovský náčelník nakonec. „A čekáš, že ti to uvěříme? Máš za sebou neslýchanou vojenskou sílu, která může kdykoli zničit Magaš, a navzdory tomu se ty i ten tvůj prokletý spojenec oháníte dodržováním zvyků? Co je tohle za lest?"

„Není to žádná lest. Nechte kyjevského vladaře, aby vám sám předestřel své úmysly. Nad vacamongou. Číše přece pozná lež, i když ústa nemluví naší řečí. Přesvědčíte se sami, jestli vás chce obelhat."

Notnou chvíli znělo nychásem jen hučení plamenů a tichý šum hlasů. Účastníci sněmu se nakláněli jeden ke druhému a vzrušeně si něco bručeli a šeptali. Jen Čelarchiz se s nikým neradil, stál jako

modla vytesaná z kamenného výčnělku na okraji skály a díval se přes šlehající plameny na Semiru. Odhodlaně opětovala jeho pohled. Ona se na rozdíl od něj nedívala smrti do tváře.

„Pravda je taková," promluvil nakonec a umlčel tak ostatní hlasy, „že jsme Kyjevanovi vydáni na milost a nemilost. A ty vlastně taky, hloupé děvče. Copak to nechápeš? Oklamal tě a zneužil, aby bez boje a beze ztrát ovládl Magaš. Ve skutečnosti to bude on, kdo se zmocní dědictví po tvém otci. Ale dobrá – dohrajme to představení do konce. Vyslechněme si, co nám chce vládce Varjagů říct."

S tím se Čelarchiz podíval na Magujraga a přikývl. Stařec se zatvářil nesouhlasně, až se mu rty bezzubých úst dotkly nosu, ale pak zase udeřil vyřezávanou sukovicí do skály a zvolal:

„Nechť Svjatoslav, syn Ingvarův, předstoupí!"

Šik alanských ozbrojenců na okraji plošiny se na okamžik rozestoupil. Svjatoslav podal uzdu svého koně Aljošovi, pověsil přilbici na sedlovou hrušku, přehodil si přes rameno objemný pytel a vkročil na nychás. Semira ustoupila stranou, aby ho všichni účastníci sněmu dobře viděli. Byl sice o hlavu nižší než místní hrdina Totradz, ale s rozložitými rameny, s dlouhými kníry, pronikavým modrookým pohledem a honosným šupinovým pancířem, lesknoucím se ve světle posvátného ohně, vypadal vskutku impozantně.

„Děkuji vám za výsadu zúčastnit se tohoto sněmu," promluvil varjažsky a Semira jeho slova rychle překládala. „Jestli jsou vaši bohové pobouření přítomností cizince, snad je upokojí tyto dary."

Sňal z ramene očividně těžký vak a rozšněroval ho. Semira sama zvědavě čekala, co se v něm skrývá. Alané poposedávali, aby lépe viděli.

Svjatoslav vylovil z vaku předmět, který se ve světle plamenů oslnivě zaleskl. Viděli, že je to překrásně kovaný chazarský tug, znamení běžícího vlka pod muslimským půlměsícem. Byl zhotoven z ryzího zlata.

„Tohle je znamení, které nesl na žerdi chazarský beg, když se s ním mé vojsko srazilo ve stepi severně od Chazaránu. Znamení arsijahů. Chránil jsem ho jako nejcennější část kořisti, ale teď ho

obětuji vašim bohům – aby věděli, že synové Alanie už nemusejí sloužit chazarskému vládci.“

Muži na nychásu udiveně mručeli. Čelarchiz se nedůvěřivě mračil. Svjatoslav položil tug k ohništi a vytáhl z vaku nádherně zdobenou, jantarem vykládanou stříbrnou nádobu s úzkým, zapečetěným hrdlem.

„Tohle je nejdražší víno ze sklepů semenderského tuduna, které jsou už dnes pochovány pod žalostnými troskami. Vím, že vaši bohové mají v oblibě spíše medovinu a pivo, stejně jako ti naši v Kyjevě, ale měli by si zvyknout i na tento vzácný nápoj. Protože povodí řeky Terek, kam Alané nejraději vyrážejí krást chazarský dobytek, už teď nikdo nehlídá a plody tamějších pastvin a vinohradů čekají na vlčí vnuky.“

Svjatoslav v sílícím šumu hlasů položil karafu a s jistou námahou vytáhl z vaku objemnou, avšak docela obyčejnou hliněnou nádobu, jejíž víko bylo pečlivě utěsněno voskem. Kníže po něm přejel špičkou nože, rychle vosk oškrábal a sejmul zátku.

„A nakonec,“ sáhl dovnitř, „je tady cenný dar ze Saríru. Aby synové Alanie věděli, že zákeřní Avaři už nepředstavují hrozbu a nebudou dál přepadávat vaše osady a hradiště na východních hranicích.“

S těmi slovy vytáhl z nádoby lidskou hlavu. Oprášil z jejích dlouhých vlasů sůl, v níž byla dosud naložena, a užaslí Alané vytřeštili oči na tmavý, nepochybně vyuzený obličej.

„Chán Akchulat,“ řekla Semira.

Svjatoslav položil hlavu k ostatním darům, narovnal se, oklepal si ruce od soli a ustoupil. Vzrušený šum přecházel do hučení. Muži kývali nebo vrtěli hlavami, rozhazovali rukama a ukazovali střídavě na Kyjevana a na dary. Jen Čelarchiz si zase zachoval kamennou tvář, nic neříkal, darům věnoval jen letmý pohled, díval se výhradně na knížete.

„Chápu,“ promluvil nakonec a umlčel tak celý nychás. „Vím, o co ti jde, Kyjevane. Snažíš se nás ohromit výčtem svých vítězství, měst a pevností proměněných v trosky a horami zabitých nepřátel. Tohle není oběť bohům, ale obyčejné chvástání.“

Když Semira přeložila jeho slova do varjažštiny, Svjatoslav se

usmál.

„Co je na tom špatného? Kněžna Semira mi vyprávěla, že vychloubání patří k nychásům a nejednou je jejich hlavní náplní. Jen dodržuji vaše zvyky.“

„Kněžna Semira?“ prskl Čelarchiz. „Ona není žádná kněžna!“

„Ale je,“ odvětil Svjatoslav chladně. „Zanechal snad Jochanan jiného právoplatného následníka? Pokud o nějakém víte, vyslovte jeho jméno. Ne? Tak potom nevidím důvod, proč by Semira nemohla být už zítra uvedena na slonovinový trůn a jmenována… jak to bylo? Ach ano, *vládcem Černé skály.*“

Semira se zprudka otočila ke knížeti. Koutkem oka opětoval její pohled a povzbudivě na ni kývl. „Jen to přelož.“

Poslechla. Sotva to dopověděla, muži se rozkřičeli. Mladý Totradz opět vyskočil a mával pěstí, meče se však nedotkl. Vřavu utišil až úder Magujragovy sukovice do skály.

„Žena nemůže vládnout Alanům!“ prohlásil stařec. „To by rozhněvalo bohy!“

„Nebude přece vládnout sama,“ odvětil Svjatoslav klidně. „Bude se o trůn dělit se svým manželem. Zítřejší slavnost nástupu Jochananovy dcery na trůn bude zároveň také zásnubní hostinou mezi rody Rjurikovců a Achsartagovců.“

Semira ztuhla a pobledla. Ano, mluvili o tomhle řešení cestou z Humradže, ale vyslovené takhle nahlas, před účastníky posvátného nychásu, ji přesto zaskočilo. Rychle se však nadechla a Kyjevanova slova přeložila.

„A kdo bude jejím manželem?“ zaskřípal Čelarchizův hlas. „Snad ne ty sám?“

„Ne. Jeden z mých synů. Zatím jsou to teprve malí chlapci, ale už za nějaké dva nebo tři roky začnou toužit po moci a soupeřit mezi sebou. Tehdy bude Kavkaz a území, jež patřila Chazarům, pro některého z nich cenným dědictvím. Smísením krve kyjevských a alanských vládců dáme vzniknout novému, nesmírně mocnému vladařskému rodu. A Jochananova dcera bude jeho matkou.“

Semira překládala a její monotónní hlas ostře kontrastoval s bouří pocitů, která zuřila v jejím nitru.

„Do té doby,“ pokračoval Svjatoslav, „bude slonovinový trůn

střežit udatný válečník, kterého zde zanechám i s početnou vojenskou družinou. Nastolí v této zemi, rozvrácené rodovými válkami, zákon a pořádek. Ochrání oslabenou Alanii před případnými útoky sousedních kmenů. A – to nepopírám – dohlédne na odvádění pravidelných daní do Kyjeva. Slibuji vám, že nebudou vyšší než ty, které jste platili Chazarům.“

„Máme se smířit s vládou cizinců?!“ štěkl Čelarchiz a obrátil se k mužům sedícím okolo. „Slyšíte to, bratři? Je to přesně, jak jsem vám řekl: Hrozí nám zotročení! A Alagovcům a Borovcům dokonce vyhlazení. Jsem si jistý, že jakmile se chopí vlády tahle achsartagovská mrcha, postihne nás neradostný osud. Slyšíš, Kyjevane? Co s námi máte v úmyslu? I naše hlavy strčíte do džbánů se solí?“

„O vašich osudech rozhodne nová kněžna. Tak jak káží alanské zákony.“

„Zákony? Pcha! Bude se mstít!“ Čelarchiz v obviňujícím gestu bodal prstem směrem k Semiře. „Chceš své vládnutí nad Alanií zahájit křivdou a nepravostí?“

„To říká ten pravý,“ ušklíbl se Svjatoslav. „Smiřte se s tím. Jestli se kněžna rozhodne vás potrestat, musíte její ortel přijmout.“

„Nikdo nám nezaručí, že to bude spravedlivý rozsudek. Spor o to, jestli slonovinový trůn patří Achsartagovcům nebo Alagovcům, je starý jako Alanie samotná, sahá až k Soslanovi a Totradzovi…“

„Tak nechť o tom rozhodnou bohové,“ navrhl Svjatoslav.

To Čelarchizovi na okamžik vzalo řeč. Kyjevský vládce toho využil a pokračoval:

„Vy Alané uznáváte boží soud stejně jako my v Kyjevě. I Varjagové mají svůj holmgang. Je to zákon, který ctíme všichni. Vím, že támhle na opačné straně údolí se tyčí kopec, který nazýváte Pahorkem spravedlnosti. Na jeho vrcholku muži, jejichž spory nedokáže rozhodnout ani nychás, svádějí souboje na život a na smrt. Je to posvátné místo a zvítězit na něm může jen ten, komu jsou nakloněni bohové. Nechť tedy o vaší vině nebo nevině, o vašem přežití rozhodne souboj.“

Sněm ztichl. I Čelarchiz dosedl zpátky na své místo. Totradz se k němu naklonil a něco mu naléhavě šeptal do ucha. Náčelník

Alagovců nepatrně kýval hlavou, ale při tom nespouštěl pohled z trpělivě čekajícího Svjatoslava. Semira také úkosem hleděla na Kyjevana. Musela obdivovat jeho prohnanost. Čelarchiz už věděl, že zítra touhle dobou bude pravděpodobně mrtev, a společně s ním všichni muži v čele Alagovců a Borovců. Celý nychás byl ve skutečnosti jen vyjednáváním o jejich přežití. A Svjatoslav jim právě sám nabídl možnost dostat se z téhle šlamastyky se zdravou kůží. Nechtěl, aby se její vláda zrodila z krve a bezpráví. Šikovně manipuloval s alanským smýšlením a obracel jejich vlastní tradice a zvyklosti ve svůj prospěch.

„Dobrá," řekl Čelarchiz nakonec. „Nechť se o našem sporu rozhodne na Pahorku spravedlnosti. Za nás bude bojovat Totradz." Jeho syn se hrdě vztyčil. „Je mladý, ale v boji nemá sobě rovného. Dobře zvaž, koho proti němu postavíš, Kyjevane. Ale varuju tě, musí to být čestný boj. Neposílej do souboje svého démonického pobočníka. Slyšeli jsme o jeho nadlidských schopnostech. Je to čaroděj a jeho vítězství nikdy neuznáme!"

Svjatoslav trochu svraštil čelo – zjevně právě o Koščejově nasazení do souboje uvažoval. Po chvíli však pokrčil rameny. „Souhlasím. Vyberu jiného bojovníka. Pokud zvítězí, všichni muži z rodů Alaga a Bory okamžitě složí zbraně a podřídí se Semiřině spravedlnosti. I kdyby to mělo znamenat jejich smrt."

„A jestli zvítězí Totradz, necháš nás svobodně odejít z Magaše a vrátit se do svých sídel," vyhrkl Čelarchiz a bylo vidět, že od začátku usiloval právě o takovou dohodu.

„Budiž," přikývl Svjatoslav.

„Odpřísáhneš to i nad vacamongou?"

„Ovšem."

„Pamatuj, vacamonga rozezná lež! Jestli je ve tvých slovech lest nebo úskok, nedovolí ti, aby ses z ní napil!"

„To dobře vím."

Čelarchiz se obrátil ke shromáždění. „Přineste vacamongu!"

Zpoza kruhu mužů vystoupili dva mladíci v plné zbroji. Nesli mezi sebou objemnou, těžkou nádobu. Podobala se věštecké číši, kterou používala Mysyrchan a kterou Semira pořád nosila v brašně u boku, ale byla samozřejmě o hodně větší a nebyla vyrobena z

bronzu, ale ze stříbra. Její boky pokrývaly reliéfy, které zobrazovaly Vastyrdžiho, jak s plamenným mečem v dlani cválá na svém slunečním oři Ausurgovi, a také Vasillu, jak ze sedla svého hromového koně vrhá kopí blesků.

Nádoba samotná byla očividně velmi těžká, a navíc byla až po okraj naplněna zlatavým rongem, posvátnou alanskou medovinou. Mladíci, kteří ji drželi každý za dvě ze čtyř uší, měli co dělat, aby ji unesli. Svjatoslav nakrčil obočí. Začínal větřit nějaký úskok.

Mládenci postavili číši na skálu u Svjatoslavových nohou a rychle ustoupili. Starý Magujrag rytmicky poklepal sukovicí o skálu a přivolal slunečního a hromového boha, aby vložili svou moc do vacamongy a dali jí schopnost rozpoznat pravdu od lži. Pak se všechny oči obrátily ke Kyjevanovi.

Kníže sklonil pohled k těžké nádobě a v duchu si říkal, že jestli tohle nevyjde, prostě popadne meč a vrhne se na přítomné velmože. Koščej a goryničové byli nedaleko, raz dva by mu přiběhli na pomoc a přemalovali Černou skálu doruda. Už i on sám pomalu ztrácel trpělivost.

„Přísahám při Perunovi, který vládne bouřím a hubí běsy stejně jako váš Vasilla, a při Dažbogovi, jenž je sluncem tak jako váš Vastyrdži," na okamžik sevřel v dlani svůj amulet ve tvaru sekerky, „že jestli v souboji na Pahorku spravedlnosti zvítězí Čelarchizův syn, budu respektovat vůli bohů a nechám všechny Alagovce a Borovce svobodně odejít z Magaše."

Semira jeho přísahu vyslovila v alanštině. Svjatoslav se upřeně díval na číši u svých nohou. Už dozněl i Semiřin hlas a nic se nedělo. Nychás zahalilo napjaté ticho. Muži čekali, ani nedýchali. Čelarchiz sám civěl na číši, jako by se ji pokoušel zvednout silou svého pohledu. V duchu si totiž úpěnlivě přál, aby Kyjevan myslel svůj slib vážně.

Svjatoslavovi z čerstvě vyholené hlavy sklouzla po čele kapka potu. Zaťal zuby a jeho pravačka se nenápadně pohnula k rukojeti meče u pravého boku. V duchu už se rozhodoval, kterého Alana rozpůlí jako prvního…

Vtom se ale plameny v ohništi zazmítaly, a i když do této chvíle leželo na Magaši dusivé bezvětří, vlasy a vousy všech přítomných

pročísl podivný vítr. Vacamonga se pohnula, zahrkala dnem o skálu a vzápětí se pomalu vznesla do vzduchu.

Alani zasténali. Svjatoslav vytřeštil oči a v úžasu o krok ucouvl. Číše však rychle stoupala, proto se pohotově vrátil zpět na své místo a uchopil ji za uši. Zdála se mu lehká, jako by byla vyrobená ze dřeva a docela prázdná. Přiložil ji k ústům a dal si pořádný doušek. Skoro se mu zatmělo před očima – nikdy v životě nepil sladší a omamnější medovinu. Jakmile se však napil, vacamonga mu ztěžkla v rukou. Musel ji pustit a nechat klesnout zpátky na skálu.

Nějakou chvíli se nikdo nezmohl na jediné slovo. Svjatoslav, sám oněmělý úžasem, si podvědomě otřel vousy a podíval se na Semiru. I ona vyvalovala oči, jako by kouzlo viděla poprvé v životě.

Pak kníže vrhl přes plameny tázavý pohled na Čelarchize.

„Bohové ti věří, Kyjevane," vysoukal ze sebe náčelník Alagovců. „Takže se setkáme na Pahorku spravedlnosti. Zítra za úsvitu."

Když krátce nato kyjevská jízda sjížděla ze srázu do údolí, Svjatoslav se otočil ke Koščejovi.

„Tos byl ty?"

„Co myslíš? Tu vznášející se číši?"

„Co jiného? Zvedl jsi ji svými kouzly? Silou vůle?"

„Ne. Pochybuju, že bych něco takového vůbec dokázal. Soustředil jsem se jen na tebe, gosudare, na tvé rostoucí napětí. Cítil jsem, že zvažuješ útok, a byl jsem připraven vtrhnout i s molodci na skalisko a pomoci ti. Ale číše jsem se svým vědomím ani nedotkl."

„Tak jak je možné, že se opravdu vznesla? Čaroval s ní některý účastník nychásu? Ten starý se sukovicí vypadal jako nějaký žrec…"

„Ne. Neudělal to žádný z nich. To bych vycítil. Vnímal jsem jenom prastarou magii, která se ukrývala v samotné nádobě. Řekl bych, že je opravdu zázračná."

„Takže ti vacamonga skutečně uvěřila," ozvala se Semira. „Říkal jsi pravdu? Plánuješ přece alagovské a borovské náčelníky pobít. A teď jsi jim slíbil, že je necháš odejít z Magaše… Ach," zarazila se. „Už chápu."

„Přesně tak,“ ušklíbl se na ni Svjatoslav. „Uvažuju, jestli se nechali napálit, anebo jim jednoduše stačí, že se dostanou z obklíčeného města. Zřejmě věří, že pak už mi nějak uniknou, že se ukryjí v odlehlých kavkazských údolích…“

„Hlupáci,“ odfrkl si Koščej pohrdavě. „I kdyby souboj vyhráli a odešli z Magaše, já osobně je vyčmuchám a přinesu ti všechny hlavy, které tam dnes v kruhu na tebe nepřátelsky zíraly…“

„Vím. To má ale čas. Teď se musíme rozhodnout, koho ráno postavíme do souboje.“

„Toho alagovského holobrádka zabije každý lepší bojar. Stačí se jen rozhodnout, koho chceš učinit místodržícím Alanie.“

„Neunáhlete se,“ varovala je Semira. „Kasigyr a ostatní muži, co přežili bitvu o Magaš, mi tvrdili, že Čelarchizův syn má Bidasovu přilbici a Cerekův pancíř.“

„Cože?“ podívali se na ni zároveň kníže i čaroděj.

„Jsou to části zázračné zbroje, kterou kdysi nosil hrdina Soslan. Ukoval ji prý sám Kurdalagon, nebeský kovář…“

„Kde by vzal něco takového?“ zavrčel Svjatoslav.

„Když Soslan zemřel, přilbici i pancíř pochovali s ním. Jenže Alagovci zneuctili jeho kurgan a vyhrabali jeho ostatky. Ze Soslana zůstala jen hromádka prachu a zpráchnivělých kostí, ale zbroj se prý i po těch staletích leskla jako nová, nebyla na ní jediná skvrnka rzi; stačilo jenom sfouknout prach. Totradz ji měl na sobě, když bojoval s Achsartagovci. Přísahali mi, že se od něj odrážely všechny šípy, meče, ba i těžké oštěpy. Zabil prý skoro tři tucty mužů a sám utrpěl jen pár škrábnutí na zbrojí nechráněných místech.“

„Ty prolhané svině!“ zaklel Svjatoslav. „Ode mne vymámili slib, že do souboje nepošlu Koščeje, protože má magické schopnosti, a oni sami na nás chtějí zkoušet nějaká stará kouzla?“

„Jestli je to s tou přilbicí a pancířem pravda,“ uvažoval Koščej nahlas, „můžeme do souboje postavit jen jediného bojara. I my přece mezi sebou máme muže, jehož chrání bohy posvěcená ocel.“

Kníže zamyšleně pokýval hlavou. „Ano, Muromcova zázračná zbroj by mohla obstát proti nějakému haraburdí vyhrabanému ze staré mohyly.“

„Bez obav, gosudare. Obstojí.“

„Musíme ten souboj vyhrát stůj co stůj, Koščeji. Aby Alané uvěřili, že samotní bohové chtějí, aby Semira nastoupila na trůn a Alagovci a Borovci se podřídili spravedlnosti. I proto jsem doufal, že za nás bude ráno bojovat stejný muž, kterého jmenuji kněžniným pobočníkem. Ať místní vidí, že jsou mu nakloněni bohové a že je hoden stát po boku sajnag-aldara. Jenže Muromec není nejlepší volba…“

„*Vůbec* to není dobrá volba,“ řekl Koščej rychle. „Není to ani Varjag, ani rozený Kyjevan. Je to cizinec, míšenec, žoldnéř. Slouží ti sotva rok. Už jsi zapomněl, jak ti v Semenderu odporoval, dokonce tě urážel, zahrával si s tvou shovívavostí? Nemůžeš mu důvěřovat!“

„Ty mu ale důvěřuješ. Nebo ne? Přijal jsi ho mezi goryniče…“

„To je něco úplně jiného. Vzal jsem ho do družiny právě proto, abych ho měl pořád na očích a zadusil jeho vzdor proti tobě. Říkám ti, kníže, máš mezi bojary tucty mužů, kteří se na funkci správce Alanie hodí víc.“

„Skutečně? Koho bys navrhl? Chvíli jsem uvažoval o tobě – byla by to odměna za prokázané služby…“

„U Goryna, jen to ne! Nechápej mě špatně, jsem tvou důvěrou poctěn, ale nemám v úmyslu zůstat trčet v téhle odlehlé podhorské díře. Chci tě doprovázet na další dobyvačné výpravy. Měl bych lepší návrh.“

„Mluv.“

„Jegor je k tomu jako stvořený. Sice už má nejlepší léta za sebou, je čím dál vzdorovitější a paličatější a úloha velitele knížecí družiny je každým dnem víc a víc nad jeho síly, ale spravovat Alanii by myslím zvládl.“

Svjatoslav vrhl na čaroděje zvláštní, nejdříve trochu překvapený, ale vzápětí pobavením jiskřící pohled. „Chápu, o co ti jde, Koščeji. Jegor je tvým sokem v zápasu o postavení prvního družiníka. V posledních dnech po sobě vrháte čím dál nevraživější pohledy. Tímhle způsobem by ses ho hladce zbavil.“

Koščej panovníkův pohled neopětoval, jen pokrčil rameny. „Nezastírám, že za mým návrhem jsou i postranní úmysly. Ale ty jsi moudrý, prozíravý muž. Sám nejlépe víš, že namáhavé válečné

tažení s celými měsíci strávenými v sedle už není nic pro starého Jegora. Ten rok na cestách ho nesmírně unavil a vysál z něj někdejší sílu. Ze zkušeného bohatýra se stává obyčejný stařec…“

„Ano, to jsem si všiml…“

„Tak proč ho nenechat v Alanii? Odpočine si, popadne druhý dech. Může spravovat kavkazská údolí ještě deset, možná patnáct let. Nejdřív jako místodržící a pobočník kněžny a pak jako vychovatel a poradce tvého syna.“

„Je pravda, že Jegor není hlupák,“ přisvědčil Svjatoslav zamyšleně. „Strávil nějakou dobu v Cařihradu a pak dlouhá léta na kyjevském knížecím dvoře, takže rozumí politice. Zároveň to ale není žádný intrikán a není schopen zrady. Je v něm něco poctivého, co kupodivu souvisí s tím jeho křesťanským blouzněním. Nemusím se bát, že se jeho hlava dotkne oblaků, že začne sám sebe považovat za svrchovaného vládce vlastní země. U něj mám jistotu, že se Alané nepokusí vymanit z kyjevského poručí a budou mi skutečně odvádět stanovenou daň.“

„Vidíš? Něco takového nemůžeš říct o žádném ze svých pobočníků.“

Svjatoslav se ušklíbl. „Jsi slizký had, Koščeji, víš to? V posledních dnech jsi neměl pro Jegora jediné pěkné slovo, ale teď, když se ho chceš zbavit, aniž bys proti sobě poštval ostatní bojary, najednou velebíš jeho přednosti…“

„Myslím hlavně na družinu, gosudare,“ odvětil čaroděj. „Pokud je rozdělena nesmiřitelným sporem, je potřeba jednu stranu té roztržky odstranit. Nejlépe tu slabší, která je čím dál citelnější přítěží. A tohle je nekrvavý, bezbolestný způsob.“

„Úplně bez bolesti to nepůjde,“ zabručel Svjatoslav. „Starému báťuškovi se to líbit nebude. Ale navzdory tomu dám na tvou radu, Koščeji. V táboře oznámím Jegorovi a Iljovi, že zítra oba dva čeká velký den.“

Semira pozorně naslouchala celému rozhovoru. Věděla, kterého z Kyjevanů chtějí postavit ke slonovinovému trůnu jako správce Alanie a strážce jejích rozhodnutí. Jegor byl ten prošedivělý, ale pořád robustní bojar, z něhož navzdory věčně zachmuřenému, temnému pohledu sálalo i něco poctivého, či dokonce laskavého.

Ale na tom teď nezáleželo. Snažila se myslet na budoucnost Alanie a celého severního Kavkazu. Jen kvůli ní přistoupila na Svjatoslavův návrh, aby se zasnoubila s některým z jeho synů. Jistě, při pomyšlení na rozloučení s Davidem Semiře krvácelo srdce. Ale zároveň byla vzrušená představou, že převezme otcův titul a usedne na Uryzmagův slonovinový trůn. A že nastolí v Alanii nový řád. Nezáleželo na tom, že na ni budou dohlížet Kyjevané. Však ona už časem setřese z ramen jejich vliv a prosadí si svou.

Měla to být zkouška dospělosti a jejích vladařských schopností? Ta nutnost obětovat lásku a osobní štěstí pro budoucnost knížectví?

Jestli ano, byla odhodlaná v této zkoušce obstát.

„Všemocný Goryne, vládce nebes, trojitý plameni, malachitový spáre! Volám tě ve jménu tvé matky, vznešené Zirnytry, jejíž moc koluje v mých žilách!“

Koščej stál u vysoce šlehajícího ohně na okraji kyjevského tábora, tvář obrácenou ke hvězdnému nebi, drápovité ruce rozpažené, tělo pokryté šupinatou kůží. Plameny v poryvech kouzel, která z něj vycházela, neustále měnily barvu. Ke konci vzývání zahalilo kolem klečící goryniče přízračné zelené mihotání.

Ilja zachmuřeně zíral do země a skřípal zuby, jako by přemáhal nesnesitelnou bolest. Nesnášel tyhle každovečerní společné modlitby. Z duše se mu příčilo poklekat před nějakým starým dračím démonem. Dobrá polovina družiny brala rituál vážně, protože uvěřila, že Koščejovým prostřednictvím na ně přechází nadpřirozená síla, která je povyšuje nad běžné smrtelníky a mění je v polobožské, neporazitelné bojovníky. Ostatní si o tom mysleli své, ale bez reptání se podřídili, protože to zkrátka patřilo k osudu elitního družiníka. Jen Ilju pokaždé naplňoval nevýslovný odpor, který by nejraději ze sebe vyzvracel jako zkažené jídlo. Věděl, že se ve skutečnosti neklanějí tříhlavému zmeji ze starých zkazek, ale samotnému Koščejovi. On byl jejich dračím božstvem. Možná na ně skutečně přenášel část své démonické moci, ale zároveň ovládal jejich mysli. Postupně, pomalu, ale neodvratně.

„Shlédni na nás, tříhlavý,“ pokračoval čaroděj ve vzývání. „My jsme poslední, kteří ti zůstali oddáni. Dávní goryničové vymřeli –

jen my se pořád zaklínáme tvým jménem a věříme v moc, která zvoní v jeho zvuku. Nedovolíme, aby bylo zapomenuto…“

Odpor a hněv bublaly v Iljovi jako žhavý, roztavený kov a draly se ven. Už to nedokázal snést. Snažil se ty pocity v sobě zadusit, ale to, co jim dnes večer řekl Svjatoslav, je ještě více rozdmýchalo…

Vytryskl žhavý proud. Skrz Iljovy zaťaté zuby se prodral zvuk, který byl směsicí zoufalého skučení a zlostného vrčení. Připadal si jako pes, který neví, jestli má stáhnout ocas, anebo člověku skočit po hrdle. To ho rozdráždilo ještě víc. Prudce vstal. Goryničové zvedali hlavy – překvapeně, někteří i vyděšeně. Koščej ztichl, obrátil pohled k silákovi a zúžil oči.

„Co to děláš, Muromče?“ zasyčel varovně.

Ilja raději neodvětil, protože věděl, že by musel křičet a sprostě klít. Rázně se otočil a rychlým krokem odcházel do tmy. V levačce svíral rukojeť Gněvu, jehož čepel v kožené pochvě ho při chůzi pleskala do stehna.

Prošel okrajem tábora, navzdory pokročilé hodině stále hlučného, a ponořil se do tmy mezi stromy. Stoupal mírným svahem, až dokud nedošel na návrší. Tam vytasil meč, zabodl ho hrotem do země, poklekl k němu a položil si čelo na pěsti svírající rukojeť. Tohle přece dělával Jegor, když ho ostatní bohatýři rozzlobili svými posměšky a zabedněným žvaněním – odešel stranou, klekl si k meči a dlouho se tiše modlil. A později se do tábora vrátil klidný a vyrovnaný. Ilja se taky snažil zhluboka dýchat a utišit tu bouřku, co v něm zuřila. Ani nevěděl, jestli má potřebu rozkřičet se a začít do všeho sekat, mlátit a kopat, anebo se jednoduše rozplakat.

Přestože mu hučelo v uších, zaslechl blížící se kroky. Sevřel rty, popadl meč ještě pevněji a tělo se mu napjalo, připravené vyskočit. Byl přesvědčen, že za ním přišel Koščej, aby mu dal lekci za ten drzý, urážlivý projev odporu a neúcty, za narušení toho prokletého démonického obřadu… *Seknu ho! Namouduši vyzkouším, jestli ten jeho hnusný šupinatý pancíř odrazí i čepel meče z nepozemské kovadliny!*

„Pomodlíme se společně, synku?“

Ilja se překvapeně ohlédl.

„Báťuško…“

„Čekal jsi někoho jiného?“

„Popravdě řečeno… ano.“

„Myslel jsem si to. Vypadal jsi jako chlap, co se chystá vyskočit a rozseknout někoho vejpůl. Jsem rád, že to nejsem já. Tak co, pomodlíme se?“ Aniž by čekal na odpovědi vytasil Jegor Smerť, zabodl ho do země naproti Iljovi a se zasténáním k němu poklekl. „I já tyhle věci v poslední době čím dál víc zanedbávám.“

„Báťuško, já… Já se neumím modlit tvým způsobem. Ten tvůj Bůh pro mě nic neznamená…“

„Na tom přece nezáleží. Každý se budeme modlit po svém. Klidně mluv k bohům, které tě naučila uctívat tvá vjatičská máma doma v Karačarově. Mně to vlastně zase tolik nevadí. Kdysi jsem se jim sám klaněl, na rodné Svaté hoře v zemi Křivičů…“

„Ale já nejsem připraven na *žádnou* modlitbu,“ sklopil Ilja zrak. „Lomcuje mnou hněv. Celé moře hněvu. Burácí jako příboj narážející do pobřežních skal. Mám pocit, že mi z toho hřmění pukne hlava…“

„To vidím. Vůbec se ti nedivím, synku. Taky jsem se sem přišel uklidnit a srovnat si myšlenky…“

„Opravdu? Vypadáš vyrovnaně. Skoro jako bys přeslechl, co nám Svjatoslav večer řekl. Nebo jsi snad nepochopil, co tvé jmenování správcem Alanie ve skutečnosti znamená? Ten plán určitě nevymyslel kníže. Musel s ním přijít ten zkurvený vědmák. Konečně dosáhl, čeho chtěl. Zbavil se poslední překážky, která mu stála v cestě k postavení prvního knížecího pobočníka.“ Iljův hlas byl čím dál skřípavější. „Kyjevské vojsko přijde o Svjatogora, nejlepšího z bohatýrů, muže opěvovaného guslary! Vždyť to je něco neslýchaného! Jako by někdo usekl naší družině hlavu!“

Jegor se díval na soptícího Muromce a zůstával až nepřirozeně klidný. Jako by ho definitivně přemohla únava a zatrpklost a on už neměl sílu dál vzdorovat. Když promluvil, hlas měl chraplavý a smutný. „Věř, že to pro mne není lehké, synku. To pomyšlení, že zůstanu trčet tady, v odlehlých končinách někde pod Kavkazem, zatímco Koščej pojede dál po Svjatoslavově boku a bude pokračovat v rozsévání svého zla… Jako by mě někdo bodl rezavou

čepelí a teď s ní surově otáčel v ráně…“

„Tak proč se vzdáváš tak rychle?! Přijal jsi rozhodnutí knížete se svěšenou hlavou, bez jediného slůvka! Čekal jsem, že se postavíš na odpor!“

„A co bych tím změnil? Přísahal jsem věrnost knížeti. A on mi dal rozkaz. Popravdě řečeno, už Svjatoslavovi, a tím spíš Koščejovi, nedokážu vzdorovat. Dolehla na mne únava, Iljo. Sám cítím, že má ruka už nevládne mečem tak jako předtím. A kosti bolí ze dne na den víc. Kromě toho, jsi tady přece ty. Já ti pořád věřím. Nahradíš mě v postavení prvního bohatýra a převezmeš úkol zarazit temnotu, která se rozlévá v srdcích bojarů. Musíš jen najít způsob,“ Jegor mimovolně ztlumil hlas, „jak se vymanit z Koščejovy moci.“

Ilja zaskřípal zuby a sevřel rukojeť Gněvu tak pevně, až řemínek, jímž byla omotaná, slyšitelně zavrzal. „To je přesně to, co ve mně vře a bublá jako roztavený kov. Musím konečně přemoci svůj strach. Cítím, že čas dozrál, báťuško. Až do této chvíle jsem se jen nechal vším vláčet. Doma to byla zatrpklost a osamělost, po odjezdu mě ovládla pomstychtivost, později, když jsem zase propadl chlastu, jsem se stal otrokem vlastní slabosti. Pak mnou lomcovaly pocity viny za Dinařinu smrt a teď je to strach z Koščeje, z hrozby, že ze mne zase udělá toho odvrženého, zatrpklého mrzáka… Je to jako začarovaný kruh. Musím ho konečně rozetnout, rychle a rázně! I kdyby jedinou možností, jak se toho šupinatého červa zbavit, byla smrt. Ať už jeho, nebo má.“

Jegor se díval přímo do planoucích očí a přikyvoval prošedivělou hlavou. „Je třeba počítat se vším, synku. Vidíš, já jsem právě přišel o své postavení prvního bojara. I ty budeš muset v souboji s Koščejem něco obětovat. A ta cena může být vysoká. Možná dokonce ta nejvyšší.“

„Nevadí. Už brzy budu připraven ji zaplatit.“

„Vím. Vidím to na tobě. Ale zatím jsi ještě zmatený z dění ve svém nitru, z toho příboje hněvu, který ti dává odhodlání zvednout hlavu a postavit se na vlastní nohy. Já ti řeknu, co to znamená.“

„Co?“

„Stává se z tebe muž. Až do této chvíle jsi byl jen tím malým, odstrčeným chlapcem z Karačarova. Konečně jsi ale dospěl.

Všechno, čím sis dosud prošel, tě zocelilo. Chceš ze sebe setřást zbytky staré skořápky.“

„To tedy chci, báťuško. Cítím, že se brzy něco stane. Něco nezadržitelně klokotá pod povrchem. Stačí malá puklina a roztrhne to zemi a vytryskne až k obloze…“

„Ano, taky to cítím. Blíží se bouře. Děsivá vichřice, která smete všechno staré. A ty, synku, budeš stát uprostřed té smršti. Ale nebudeš sám. Pamatuj, že Mikula, Danilo a Samson jsou pořád na tvé straně. V těžké chvíli ti přijdou na pomoc.“

„Vím, báťuško, vím,“ přikývl Ilja a najednou pocítil masivní odliv dřívějších temných pocitů. Jako by mu někdo pustil žilou a nechal vytéct zkaženou krev. Pohlédl na Jegora a ve slabém světle, přicházejícím od města na jedné a od rozlehlého kyjevského tábora na druhé straně pahorku, viděl, jak se starý bohatýr pod šedivými vousy usmívá. Nemohl si pomoci a opětoval ten úsměv.

„Myslím, že teď jsem připraven se pomodlit.“

„Už jsme se přece pomodlili,“ vycenil Jegor zuby.

„Ale jak…“

„Tak. Necítíš to? Odehnali jsme zlého běsa, který dřepěl na našich ramenou jako stín obrovského mrchožrouta.“

„Ano, ulevilo se mi, ale…“

„Nepřemýšlej nad tím, synku.“ Jegor vstal a vytáhl Smerť z půdy. „Drž se toho, co jsi mi právě řekl. Že musíš přemoci své slabosti, žaly a strachy a stát se sám sebou. Za jakoukoli cenu.“

„Máš pravdu,“ přikývl Ilja a také vstal. „Ráno půjdu a srazím k zemi toho alanského nadutce. A pak ať se stane, co se má stát. Věřím, že Koščejův čas přijde.“

„To rozhodně. A dřív, než si on sám myslí. Ta blížící se bouře smete právě jeho.“

„Bude se ale bránit. Tvrdě, urputně, zuřivě. To, co rozpoutá, aby se zachránil, bude strašlivé.“

„Ale ty tam budeš a uděláš všechno pro to, abys ho zastavil, je to tak?“

Ilja mlčky, ale rozhodně přikývl.

Scházeli z kopce směrem k táboru. Bok po boku. A uvědomovali si, že takhle možná kráčejí společně naposledy.

KAPITOLA PATNÁCTÁ

Pahorek spravedlnosti

Vtéhle zkoušce obstojíš, synku," řekl Čelarchiz a sevřel v dlani Totradzovo rameno. „Zatni zuby a probuď v sobě udatnost toho, jehož jméno jsem ti dal v den, kdy jsi opustil matčino lůno…"

„Nemusíš mě povzbuzovat, otče," přerušil ho robustní junák. „Jsem na bolest připravený. Nebojím se jí. Bolest mě posílí."

Náčelník Alagovců se na něj podíval. Když viděl, jak pevně se tváří, jak se mu v obličeji nezachvěje jediný sval a v neuhýbajících očích má jen neoblomné odhodlání, přikývl a pyšně se usmál.

Pak o krok ustoupil a pokynul okolostojícím mužům. Nejvyšší alagovští hodnostáři a nejlepší bojovníci rodu se shromáždili ve velké kovářské dílně na nádvoří knížecího paláce pod Černou skálou. Okolo dobře roztopené výhně, v níž se rodila nejlepší ocel v celé Alanii, rozestavěli přenosné modly bohů – Vasillu, Vastyrdžiho, Galagona. V koutě, tak jako v každé alanské výhni, stála z černého železa vykovaná socha nebeského kováře Kurdalagona. I tu přisunuli blíž. Starý žrec Magujrag obešel modly a pocákal je směsí rongu a čerstvé beraní krve, mumlaje přitom zaklínadla a volaje bohy i duchy předků. Tím vším vytvořili v dílně chadzar, svatiště. Jen namísto posvátného ohně hučela v jeho středu rozpálená výheň.

Na Čelarchizův pokyn zařinčely řetězy, připevněné ke koženým úchytům na Totradzových loktech a kolenou. Mladík se vznesl do vzduchu. Obrátili ho do vodorovné polohy, obličejem k podlaze. Starý Magujrag zase začal vzývat všechny mocnosti nebes, země i

podsvětí. Jeho dva pomocníci zvedli objemnou vacamongu a pomalu lili směs krve a medoviny na Totradzovo úplně nahé tělo. Magujrag se také zapojil, rozetřel zázračnou tekutinu i po mladíkově hrudi a po břiše a na několika místech na pokožku napnutou zduřelým svalstvem nakreslil čarodějný znak.

Jakmile dokončili přípravný rituál, Magujrag praštil holí do kamenné podlahy. Muži vytáhli Totradze ještě o půl sáhu výš a zajistili konce řetězů. Pak se zapřeli do otočného dřevěného ramene, na němž mladík visel. Totradz přelétl nad hlavami model a ocitl se nad výhní. Pevně zavřel oči. Sotva tři lokty nad žhavým ohništěm muselo být už teď nesnesitelně horko. Udatný junák však nevydal ani hlásku. Čelarchiz sám musel zatnout zuby, aby nezaskučel místo něj.

Nadechl se a pokynul kováři.

Statný řemeslník pomalu zatáhl za provaz ovládající velký měch. Ten se nejdřív se zlověstným zasyčením nadechl a vzápětí díky klesajícímu železnému závaží vyfoukl vzduch přímo do výhně.

V ohništi to zahučelo, vrstva uhlí se rozžhavila doběla, na několika místech vyskočily plameny. Dokonce i několik poblíž stojících mužů ustoupilo před vlnou sálajícího žáru. Totradz, visící přímo nad výhní, sebou trhl v závěsech a svaly na těle mu naběhly jako spletené kovové pruty. Horko mu sežehlo konečky vlasů i ochlupení v rozkroku. Čelarchize opět naplnila hrdost. Jeho syn zaťal zuby, až se mu zavlnily svaly na čelistech, ale nevykřikl ani nezaskučel.

Náčelník rázně pokynul připraveným mužům. Hned otočili rameno a Totradz vylétl z ohnivého pekla. Řetězy zachrastily. Mladík klesal k velikánskému dubovému korytu, přichystanému u nohou Kurdalagonovy modly. Totradz se nadechl a jak široký, tak dlouhý zmizel v mléce, kterým bylo koryto až po okraj naplněno.

Když ho po chvíli vytáhli, lapajícího po dechu, zbavili ho kožených úchytů na řetězu a chtěli mu pomoci vstát. Odstrčil je, bez jediného zapotácení se zvedl a vystoupil z koryta. Jak z něj stékalo mléko, objevovala se zarudlá pokožka. Na některých citlivějších místech už začaly naskakovat puchýře, ale Totradz si toho ani v nejmenším nevšímal.

„Dejte mi zbroj, kopí a meč!“ přikázal pevným hlasem.

Čelarchiz luskl prsty. Přiběhli muži s oblečením, pancířem a přilbicí. Opatrně mladíka otřeli jemným plátnem a pomohli mu navléct halenu. Čelarchiz zařídil, aby byla zevnitř dobře natřená chladivou hojivou mastí.

„Prošel jsi stejným rituálem jako největší alanští hrdinové v dávných dobách,“ drmolil mezitím Magujrag. „Také je Kurdalagon nejdřív dožhava rozpálil ve své výhni a potom zakalil v korytu s mlékem. Tím jejich tělo přeměnil v ocel. I ty jsi od této chvíle nezranitelný. Nepřítelova zbraň se na tobě zlomí, i kdyby tě zasáhla do nechráněného místa.“

„Ale pro jistotu, kdyby i kyjevský bojovník měl náhodou nějakou čarodějnou zbraň,“ dodal Čelarchiz, „se raději spolehni na pancíř, přilbici a štít. Ty tě ochrání určitě.“

„Nedovolím Kyjevanově zbrani, aby se mě vůbec dotkla,“ odvětil Totradz, zatímco mu navlékali Cerekovo šupinové brnění. „Zabiju toho psa jediným úderem.“

„To udělej, synku,“ přikývl Čelarchiz. „Neměj s ním slitování. Pamatuj, že nebojuje jen za Kyjevany, ale hlavně za tu malou mrchu. Za achsartagovské tchoře. Máš příležitost pomstít svého udatného jmenovce, který v dávných dobách zahynul Soslanovou rukou. Zákeřně, zezadu. Achsartagovci vždycky útočili zbaběle, za pomoci lstí, lží a podlých kouzel, bodali do ledvin. Dnes jim to ale spočítáš. Ukážeš jim, že Alagovci bojují tvrdě a nelítostně, ale vždycky tváří v tvář.“

Totradz jen mlčky přikývl a nasadil si Bidasovu přilbici, kterou nemohla rozseknout ani ta nejostřejší ocel.

„A hlavně pamatuj,“ dodal Čelarchiz tlumeně, když bok po boku vyšli z dílny do světla vycházejícího slunce a na okamžik je nemohli slyšet ostatní účastníci ranního obřadu, „že jedině tvé vítězství může nám všem zachránit krky.“ Mladík na něj vážně pohlédl. „Budu na to myslet, otče.“ Počkali na ostatní, nasedli na koně a pak početná družina Alagovců a Borovců vyrazila směrem k palácové bráně. Sluneční světlo se prodíralo řadou jedlí na hřebenech východních pahorků a pozvolna rozhánělo stíny v údolí pod Černou skálou.

Ilja si mlčky, nehybně, s pohledem upřeným do neznáma vyslechl Svjatoslavovu řeč o tom, jak je jeho vítězství v souboji nesmírně důležité. Bylo klíčem k ovládnutí Alanie a mohlo zabránit krvavému boji o Magaš. Muromec knížete nepřerušoval, neřekl jediné slovo a i poté zůstal zamlklý, jakoby úplně ponořený sám do sebe. Jestli se mu gosudar snažil vlít do žil odvahu, zbytečně plýtval dechem. Ilja nic takového nepotřeboval. Necítil totiž strach. Ne po včerejší noci, kdy si srdce obalil železnou skořápkou, skrz kterou žádný strach nehodlal propustit. Bez ohledu na cenu, kterou za to bude muset zaplatit.

Bojiště na Pahorku spravedlnosti tvořilo ploché prostranství s průměrem téměř půl honu, ohraničené kruhem kamenů. Udusaná půda návrší, jen místy pokrytá skvrnkami živořící trávy, svědčila o tom, že je posvátný kruh využíván skutečně často – prchliví Alané řešili souboji většinu svých sporů.

Už od prvního světla se na vrcholku scházeli lidé ze širokého okolí a snažili se zaujmout místa co nejblíže kruhu. Alané z Magaše překonali svůj strach z cizinců, kvůli němuž v uplynulých dnech skoro nevycházeli z domovů – přišli se podívat na souboj navzdory tomu, že už brzy ráno obsadila část pahorku početná kyjevská jízda.

Ve chvíli, kdy vyšlo slunce, úbočí Pahorku spravedlnosti už hustě pokrývaly houfy zvědavců a okolo samotného kruhu byla slušná tlačenice. Alané do sebe strkali, dupali si po nohou, hlasitě kleli a nejednou se o místo s lepším výhledem strhla pranice. Veškerý ruch ustal v okamžiku, kdy z brány knížecího hradiště konečně vyjela družina Alagovců a Borovců.

Koščej je pozoroval s přimhouřenýma očima. „Všichni účastníci včerejšího nychásu i se svými družinami," hlásil knížeti. „Dohromady zhruba sedmdesát mužů, všichni v plné zbroji."

Svjatoslav dobře věděl, co tím chce čaroděj naznačit. Obrátil se ke goryničům a ostatním bohatýrům a kmenovým vojevůdcům. „Buďte ve střehu, bratři, zbraně neustále v pohotovosti."

„Myslíš, že by mohlo dojít k problémům?" zeptal se Ahmed.

„Doufám, že ne, ale tam, kde je hodně zbraní a v žilách vře špatná krev, je potřeba počítat s nejhorším."

„Hlavně když jsou nablízku horké alanské hlavy," utrousila

Semira, sedící na ušlechtilém bulharském oři po Svjatoslavově boku.

Čelarchizem vedená družina procválala Magašem a začala stoupat k bojišti. Davy na táhlém úbočí se před ní postupně trhaly. Někteří lidé hlasitě zdravili Totradze a povolávali mu na pomoc všechny bohy. Jiní, hlavně původní obyvatelé Magaše z rodu Achsartagovců, se jen mračili a zůstávali ponořeni v nevlídném mlčení.

Samozvaný vládce Černé skály došel až ke kruhu a jeho doprovod se roztáhl podél řady kamenů přímo naproti Kyjevanům. Alané zůstali stejně jako jejich sokové v sedlech. Čelarchiz se neobtěžoval pozdravit Svjatoslava na vzdálené straně kruhu.

Byly provedeny náležité přípravy. Uprostřed bojiště Alané obětovali býka, aby přitáhli k pahorku pozornost spravedlivých bohů. Ilja si sáhl na hruď, sevřel v prstech zlatou sekerku a vzýval Peruna, který měl také v oblibě býčí krev. Nebál se, ale považoval za hloupé odmítat případnou přízeň bohů.

Když odtáhli mrtvé zvíře, zazněl roh. Muromec viděl, jak Čelarchizův syn naproti němu pobídl koně a vjel do kruhu. Na levačce měl nasunutý štít, v pravé ruce svíral kopí. Touto zbraní začínala většina soubojů na Pahorku spravedlnosti, pokud se soupeři nedohodli jinak. Také Ilja se chopil kopí, které mu podal Jegor. Starý bohatýr se na něj povzbudivě usmál. Muromec odpověděl vděčným pokývnutím.

Trochu ho vyváděl z míry protivníkův nízký věk – Totradz byl dokonce mladší než on. Ilju napadlo, že bude bojovat s chlapcem. Musel si v duchu připomenout vyděšené vyprávění Kasigyra a jeho spolubojovníků, kteří o tom holobrádkovi mluvili jako o krutém, nemilosrdném zabijákovi.

Koleny pobídl neklidného Buruška. Ryzák překročil kameny na okraji kruhu.

„Urvi mu koule, Muromče!“ zavolal za ním Mikula a Ilja se musel ušklíbnout. Tohle a Jegorovo tiché povzbuzení pro něj znamenaly víc než všechny zbytečné Svjatoslavovy řeči.

Vzápětí podruhé zatroubil roh. Jeho hlas ještě ani nedozněl, když Totradz pronikavě zařval. Jeho kůň se polekal a vzepjal se, ale

mladík ho tvrdě kopl do slabin. Oř vyrazil.

Ilja na nic nečekal a pobídl Buruška. Ryzák zaržál a rozjel se napříč návrším.

Hrobové ticho, do něhož se pahorek propadl těsně po signálu rohu, vzápětí protrhl mohutnící pokřik Čelarchizova doprovodu.

„A-lag! A-lag!“

Když to Svjatoslav uslyšel, tasil meč a otočil se ke svým chlapům.

„Kyjev!“

„Kyjééév!“ zařvali bohatýři a oduševněle zalomozili veškerým železem, které měli po ruce.

Soupeři se v té vřavě a rachotu hnali proti sobě. Postupně zrychlovali. Kopí, dosud vztyčená k nebi, klesla do vodorovné polohy.

„A-lag! A-lag!“

„Kyjééév!“

Kopyta tepají návrší, metajíce do dálky kameny a úlomky tvrdé země.

Z koňských nozder odletují slizké spršky.

Přes okraje pozvednutých štítů vystřelují ohnivé pohledy.

Hroty skloněných kopí se blýskají na slunci jako letící plameny.

Vzdálenost se zkracuje.

Koně, míjející se levými boky, na sebe z těsné blízkosti vyvalí oči. Buruško zlostně cvakne zuby. Totradz opět strašlivě zařve a v tom krátkém okamžiku jako by se jeho hlas rozléhal donekonečna.

Pak přijde náraz.

A záblesk, když Totradzovo kopí vší silou narazí do Iljova štítu. Alan má zjevně s tímto způsobem boje větší zkušenosti. Udeří jako první, vší silou, nohy pevně zapřené ve třmenech. Muromcovo bodnutí se opozdí jen o jediný okamžik, ale jeho zbraň už je vychýlená, a tak hrot jen neškodně sklouzne po kovové obrubě Totradzova štítu a těsně mine jeho levé rameno.

Do vzduchu vyprsknou třísky. To se štípá ratiště Alanova kopí.

Totradz se kymácí v sedle. Má co dělat, aby ho zpětná síla dobře

mířeného nárazu neshodila z koně. To, že se ratiště kopí zlomilo, je vlastně jeho záchrana.

Zato Ilja padá. Najednou má před očima blankytné nebe. V uších se mu ještě chvěje ozvěna Totradzova výkřiku. Uzda klouže z ruky, chodidla z třmenů.

Pak udeří lopatkami do tvrdého návrší – jen tak tak že nedopadne zátylkem a nezlomí si vaz. Před očima se mu však nezatmí. Namísto toho mu zrak zaplaví oslepující, bělostné světlo.

Buruškovo ržání se vzdaluje.

„Ky… jev…“ Svjatoslavův hlas se láme. „Do prdele!“

Muromec leží na zemi. Hýbá se a šátrá kolem sebe rukama ve zjevné snaze nahmatat upadlé kopí, ale nevstává. Totradz získá rovnováhu, narovná se v sedle, odhodí zlomené ratiště a vytasí meč. Záblesk slunce na dlouhé rovné čepeli jako by v alagovských vůdcích na druhém konci návrší probudil spící běsy. Triumfálně ryčí a provolávají mladíkovi slávu.

„Jestli ten čubčí syn zvítězí,“ vrčí Koščej směrem ke Svjatoslavovi, „měli bychom se na ně okamžitě vrhnout a na místě je pobít…“

Totradz obrací koně a žene ho zpátky k Muromci. Ten pořád připomíná želvu převrácenou na záda.

„Vstávej, synku!“ křičí Jegor. „Vstávej, vstávej!“

„Vstávej,“ šeptá Semira.

Nebe. Sluneční paprsky. Dav kolem kruhu z kamenů, řada lidí a koní obrácených vzhůru nohama…

Ilja konečně zase vidí. Přemůže bolest v plicích, popadne dech a obrátí se na břicho. Zvedá se. Zároveň zavadí pohledem o upadlé kopí. Rychle se natáhne, uchopí ratiště, zapře se s ním do země a vstává.

Vtom pronikne ohlušujícím hučením alanských zástupů blížící se dunění kopyt.

„Iljo, pozóóór!“ řve nesmírně daleko některý z Kyjevanů, možná Jegor.

Muromec s levým kolenem ještě pořád na zemi vzhlédne. Před

ním se na pozadí prosluněného nebe zvětšuje mohutná silueta jezdce.

V pozvednuté ruce se mu zaleskne k úderu připravený meč.

Ilja pochopí, že už nestihne nastavit valící se koňské hrudi kopí…

Najednou se zprava ozve pronikavé zaržání. Do Iljova zorného pole se z té strany nečekaně vyřítí kaštanový démon. Nozdry hlasitě, zlověstně frkají, jako když se drak nadechuje před vyplivnutím ohně. Podkovy hrozivě buší. I Totradz se podívá tím směrem a překvapeně vytřeští oči. Nic podobného ještě nezažil.

Buruško vletí Totradzovu oři do cesty a vrazí do něj. Druhý kůň vyplašeně zařičí, je vyveden z rytmu a musí prudce odbočit. Alanem to zacloumá jako slaměným strašákem, ledabyle přivázaným k sedlu. Sprostě kleje, nadává koni do prašivých mršin a snaží se ho obrátit zpátky proti Muromci.

Jenže to už Ilja stojí na nohou. Nadhodí si kopí, přehmátne ho k hodu, zvedne nad rameno a vší silou vrhne. Těžká zbraň ze strany zasáhne otáčejícího se Totradze. Hrot jiskří na kování štítu, dřevěný kruh roztíná prasklina. Zní to jako vzdálený hrom.

Alanův kůň řičí. I on má co dělat, aby se pod silou zásahu nezřítil na bok. Jeho pán se neudrží a padá ze sedla.

Dav ztichne.

„Doraz ho!“ cedí Svjatoslav skrz zuby. „Rychle, dokud ještě leží! Usekni mu palici i s tou podělanou přilbou, co ukradl kostlivci!“

Jenže Ilja nespěchá. Ledabyle kráčí k Totradzovi, jako by byl na procházce někde v rozkvetlých semenderských zahradách. Cestou rozvážně vytahuje Gněv.

Alanský hrdina za slyšitelně znejistělého povzbuzování svých soukmenovců vstane. Viditelně se zapotácí, ale hned se doširoka rozkročí a zase získá rovnováhu. Přikrčí se za prasklým štítem a pozvedne meč.

„Jsem kovaný na Kurdalagonově ohni a zakalený v zázračném mléce,“ vrčí Totradz a přes okraj štítu probodává blížícího se Ilju

nenávistným pohledem. „Mé tělo je z nejtvrdší oceli. Nemůžeš mě zranit. Nepotřebuju ani Bidasovu přilbu a Cerekův pancíř. Tak jako tak zvítězím! Pohnojím Pahorek spravedlnosti obsahem tvých střev!“

„Nerozumím ti ani slovo, člověče,“ odpovídá Ilja řečí své matky. „Škoda. Docela by mě zajímalo, kde jsi přišel k tak ošklivým popáleninám. Večer jsi je ještě určitě neměl. Že ty ses ožral a spadl jsi do ohniště?“

Bojovníky už dělí jen pár kroků. Muromec přechází do poklusu. Alan čeká na místě. Stojí zády ke slunci a nechce se změnou pozice připravit o výhodu. Ilja však postřehne světelnou skvrnu poletující po zemi. Je to odraz slunečního světla od kování jeho štítu. Sám pro sebe se potají ušklíbne. Prudce zrychlí. A v okamžiku, kdy s výkřikem skočí, lehce pootočí štít tak, aby slunce na pozlacené puklici blesklo soupeři přímo do obličeje.

Totradz zakleje, přimhouří oči a nepatrně odvrátí obličej.

Gněv dopadá, podoben plameni.

Zarachotí to, zaprská.

Totradz potácivě ustupuje. Prasklina mu definitivně rozpoltila štít a useknutá část visí na kusu zkřiveného obvodového kování. Alan jediným trhnutím levačky odhodí zničený štít a popadne rukojeť meče do obou dlaní. Právě včas. Gněv znovu tvrdě udeří.

Čepele zařinčí. Na místě jejich střetu se ve vzduchu objeví obláček kouře. Vzápětí jím projde dávnověká Totradzova přilbice. Alan s vypětím všech sil, s divokým pokřikem na rtech přechází do protiútoku. Jeho meč třikrát za sebou mocně udeří do Iljova štítu.

Při čtvrtém výpadu Totradz prudce změní směr útoku a sekne mečem pod příliš vysoko pozvednutý štít, do Muromcova břicha.

Zasáhne.

Čepel zajiskří na pancíři. Za jiných okolností by úder vedený takovou silou určitě rozrazil šupiny i kožený kabátec, na kterém jsou přinýtovány. Otevřel by Iljovi břicho jako lovecký nůž tělo uloveného jelena.

Jenže Muromcův pancíř není stejný jako jiné zbroje.

Totradzův meč se láme.

Ulomený hrot se točí ve vzduchu a rozsévá jasné záblesky. Alan

se potácí. Vyvalené oči civí na pahýl meče, ukovaného z nejlepší oceli pod Kavkazem.

Na návrší dosedá mrazivé ticho. Všichni znehybní, jako by se proměnili v sochy.

Kromě Ilji.

Gněv opíše ve vzduchu zářivý oblouk.

Muromec ví, co Alané tvrdí o Totradzově brnění. Nedbá na to. Věří Gněvu. Cítí jeho nadpozemskou sílu, rozdmýchanou bojem. Dopadající ostří mocně zaplane, a není to jen obyčejný odraz slunečního jasu.

Potom zasáhne Totradze mezi krk a levé rameno.

Nad návrším zahřmí a zableskne se, jako by si Perun a Vasilla navzájem dokazovali svou sílu. Zvětšující se světelný kruh letí od bojovníků až ke kamením vykládanému okraji návrší. Alané i Kyjevané s vyděšeným křikem odvracejí obličeje. Poryv nadpřirozeného větru čechrá jejich vlasy, rozčesává vousy, pleská plášti. Koně řičí, jančí, vzpínají se na zadní. Někteří lidé ve zvlněném davu upadnou na zem.

Pak opět zavládne ticho.

Čelarchiz cítí, jak ho polévá hrůza. Jako by se na konci zimy pod ním probořil slábnoucí led a on znenadání sklouzl do jezera. Musí se zhluboka nadechnout, aby našel odvahu trhnout uzdou vyplašeně tančícího koně a obrátil ho hlavou zpět k bojišti.

Alagovci a Borovci kolem něj se opět narovnávají v sedlech a zvedají hlavy, stažené mezi rameny. Nikdo ani nemukne. Vidí, co se stalo uprostřed kruhu, a náhle sevřenými hrdly nepronikne ani hlásek.

Také Čelarchizovi chvíli trvá, než ze sebe vysouká tichý chrapot: „Bohové, to ne… Mého syna ne…“

Totradz je na kolenou. Chvíli se svěšenou hlavou chrčivě lapá po dechu. Pak s námahou vzhlédne. Z očí mu čiší překvapení, nepochopení, zklamání a výčitka. Ilja ví, že nepatří jemu, ale stejně říká:

„Promiň, příteli. Vybojoval jsem už mnoho neradostných

vítězství a tohle je další z nich. Pomodlím se za tvou duši.“

S těmi slovy rázně vyškubne Gněv, zaťatý hluboko v Alanově hrudi. Strašlivá rána vychrlí proud krve. Totradzovi se zakalí oči. Bezvládně padá obličejem dolů k Iljovým ustupujícím nohám.

Muromec si přiblíží zakrvácený meč k očím a udiveně zvedne potem orosené obočí.

Na zázračné čepeli, kterou až do této chvíle nic neotupilo, je jasně viditelný zub a vlásek drobné praskliny.

„Bohové rozhodli!“ vykřikl Svjatoslav, pobídl koně a překročil hranici posvátného kruhu. Goryničové i ostatní bohatýři se okamžitě rozjeli za ním. Cestou vytahovali zbraně. „Zázračná čepel z Perunovy kovadliny zlomila prastará kouzla vašich božstev! Přijměte to a podřiďte se! Bude na vás vykonána spravedlnost za to, že jste si podle vzali to, co vám nikdy nepatřilo!“

Semira, klusající po boku velkoknížete, vyvolávala jeho slova v alanštině. A na konci sama z vlastní vůle dodala:

„Pod Černou skálou budou opět po právu vládnout Achsartagovci!“

Když to Čelarchiz uslyšel, setřásl ze sebe hrůzu ze synovy smrti a jeho slova, určená okolostojícím alagovským a borovským náčelníkům, už zvonila jako kladivo na kovadlině.

„Neudělám to! Nepodřídím se těm prašivým tchořům ze severu! A už vůbec nemám v úmyslu dovolit, aby mě soudila ta nadutá, zrádná, zaprodaná děvka! Rozsudek jsem jí už včera viděl na očích – chce nad Magašem vztyčit kůly s našimi nabodnutými hlavami! Do zbraně, bratři! Mnozí z nás tady dnes nechají kosti, ale aspoň některým se podaří prosekat! Za mnou!“

Jezdci nezaváhali. Nad jejich hlavy vzlétly čepele šavlí a mečů, ostří seker, ostnaté hlavice kyjů, hroty oštěpů. Několik rukou pohotově pozvedlo luky.

„Kryjte se!“ vykřikl Svjatoslav. Bohatýři pozvedli štíty. Včetně Ilji, který mezitím naskočil na Buruška a pohotově se přidal ke svým druhům.

Zatímco Kyjevané odráželi smrtící liják šípů, Čelarchiz a jeho suita rázně otočili koně a začali bezohledně rozrážet dav. Jenže

houfy na svahu tvořili většinou původní obyvatelé Magaše, Achsartagovci, kteří se nesmířili s krvavou nadvládou alagovských a borovských vetřelců. Jakmile spatřili, že se Čelarchiz pokouší utéct, na úbočích to zahučelo a masa lidí se pevně semkla. Samozvanci v ní uvázli jako v hlubokém bahnu. Nadarmo sekali z výšky sedel do nechráněných hlav, jen tím rozdmýchali achsartagovskou pomstychtivost. Lidé se na ně vrhli a začali je strhávat ze sedel. Čelarchiz s hrstkou pobočníků se probojoval jen s vypětím všech sil. Daleko se však nedostali – na úpatí svahu jim náhle zkřížila cestu Kasigyrova družina. Muži, kteří před několika dny cedili krev při obraně Domu přísahy a byli Čelarchizovými poskoky zahnáni na útěk, dychtili po odplatě. Kavkazská ocel se rozezpívala.

V průběhu několika okamžiků bylo po všem. Alagovská a borovská krev hojně svlažila svahy. Spravedlnost byla vykonána, přesně jak jméno pahorku říkalo. Kasigyrovi družiníci přivlekli před Semiru odzbrojeného, zmrzačeného, zkrvaveného, ale stále žijícího Čelarchize. Srazili ho na kolena a Kasigyr, který svrženého náčelníka surově škubal za vlasy, aby byl vidět jeho rozbitý obličej, se zeptal, jak s ním mají naložit.

Semira tázavě pohlédla na Svjatoslava.

„Proč se díváš na mě?“ usmál se kníže pod knírem. „Jeho život je ve tvých rukou. Tohle je alanská spravedlnost. A ty jsi přece kněžnou všech Alanů.“

Semira se zachvěla. Ale jen hluboko uvnitř – ven té bouři pocitů proniknout nedovolila.

Sajnag-aldar.

Vládce Černé skály.

Bohové, jak k tomu vůbec došlo? Ještě před pár dny jsem byla obyčejným štvancem, chvíli dokonce otrokyní, a dnes… Mám to považovat za štěstí, za nevýslovnou přízeň bohů, anebo za krutou hru osudu, jen iluzi, z níž mě čeká velice nepříjemné probuzení?

To se uvidí. Teď je čas konat.

Sklonila pohled k Čelarchizovi a vyčkávajícímu Kasigyrovi. Má být milosrdná, anebo ukázat tvrdost, rozhodnost a sílu?

Zhluboka se nadechla.

A vyřkla ortel.

David měl pocit, jako by mu nějaká neviditelná tlama, ozbrojená ostrými tesáky, nelítostně žvýkala srdce. Svjatoslav chtěl mít cenného zajatce pořád nablízku, a tak pověřil dva bojary – Mikulu Seljanoviče a Danila Lovčanina – aby na Davida neustále dohlíželi a nevzdalovali se od něj. Což vlastně znamenalo, že on musel všude chodit s nimi. A tak neměl na vybranou a musel se zúčastnit poledního obřadu na nádvoří před Domem přísahy.

Semira předstoupila před shromáždění oděná ve zlatem a stříbrem vyšívaných šatech z toho nejjemnějšího zeleného hedvábí. Měděné vlasy jí zpod cinkající stříbrné čelenky padaly až do poloviny zad. Její krása a vznešenost brala dech a Davida tím více zabolelo vědomí, že už ji možná nikdy nebude moci vzít do náručí.

Zatímco Alané za zvuku dvanáctistrunných fandyrů, určených jen pro mimořádné příležitosti, tancovali obřadní simd, byl uprostřed nádvoří obětován vzácný bílý býk. Když hudba utichla, starý Magujrag čerstvou krví namaloval čarodějné znamení na Semiřino čelo a stařecky roztřeseným, ale ve slavnostním tichu zvučně se rozléhajícím hlasem prohlásil Jochananovu dceru za sajnag-aldara, vládce Černé skály a všech Alanů.

Za ohlušujícího oslavného volání davu vystoupil početný průvod velmožů, velitelů, náčelníků a stařešinů po širokém kamenném schodišti a vešel do Domu přísahy. Tam, ve velké kruhové síni střežené modlami bohů a předků, byla Semira usazena do masivního křesla vykládaného nádherně vyřezávanou slonovinou. David se celou dobu pokoušel zachytit její pohled, očima si s ní vyměnit alespoň záchvěv pocitů, ale dívka si zachovala slavnostní, vznešený, neproniknutelný výraz a celou dobu se dívala někam nad hlavy okolostojících mužů. David cítil, jak se jeho srdce propadá hlouběji a hlouběji do bezútěšné temnoty.

To nejhorší ho však teprve čekalo – Semira musela pronést slib, že až nastane čas, stane se ženou kyjevského následníka a v jejím lůně se smísí krev alanských a kyjevských vládců. David se během uplynulých dní snažil potlačit jakékoli sobecké pocity a mít pro Semiřino rozhodnutí pochopení, ale při těchto slovech v něm

vzkypěla žárlivost. S ní přišel nesmyslný hněv a princ se musel kousnout do rtu, aby na novou kněžnu nezakřičel něco obviňujícího, urážlivého, zatrpklého. Vzápětí své slabosti zalitoval a vynadal si do hlupáků. Bouře v jeho nitru však neutichla.

Jegor, oděný do nového pláště a pečlivě vyčištěné a naleštěné zbroje, se postavil vedle Semiry a Magujrag ho po krátkém zaváhání prohlásil za ochránce slonovinového trůnu a nejvyššího velitele všech bojovníků v Alanii.

Svjatoslav se spokojeně usmíval. Ale jen do chvíle, kdy se venku strhl křik a rozevřenými dveřmi vlétla do dvorany ozvěna dunících kopyt. Kníže obrátil k vratům zachmuřený pohled a podrážděně vykřikl, jaký drzoun se to opovažuje narušit slavnost.

Od mužů, kteří se tísnili na prahu, se dopředu nesla překvapivá odpověď.

„To je Sveneld! Sveneld Sigurdsson! Vrátil se!“

„Kolik?“ zeptal se Svjatoslav tak zlověstně a s natolik temným výrazem ve tváři, až z něj šel strach. „Kolik je těch prašivin?“

Sveneld popadl do špinavých prstů stříbrem okovaný roh plný rongu a dopřál si několik hlubokých doušků. Jeho hlasité polykání zvučně znělo do napjatého ticha. Zlatavá tekutina crčela po šedivých vousech a kreslila čáry do vrstvy prachu na Varjagově hrudním pancíři. Chvíli trvalo, než utišil žízeň a sklonil roh. Zasténal, uznale pozvedl obočí nad zdravým okem a možná by i utrousil něco o vynikající chuti alanské medoviny, ale zachytil Svjatoslavův netrpělivý, podrážděný pohled a raději odpověděl na otázku:

„My jsme napočítali zhruba třicet tisíc jezdců…“

Okolostojící velmoži a vojevůdcové si oddechli a ticho vystřídal šum hlasů.

„Počkejte,“ zarazil je jednooký náčelník. „To není všechno.“

Opět ztichli. Sveneld si hřbetem ruky otřel vousy a pokračoval:

„Jak jsme zjistili, tohle je jen první, hlavní voj. Muži, které Kurja shromáždil okamžitě. Ale nechal svolat i další bojovníky. Prý teď vládne pěti hordám a některé sídlí ve vzdálenějších oblastech stepi, takže k Šarkilu se sjížděli postupně…“

„Kolik dohromady?“ zavrčel Svjatoslav netrpělivě.

„Přinejmenším dvakrát tolik.“

Tentokrát se nikdo neozval. Einar, Ahmed, Kudarkin, Koščej, bohatýři, velitelé, všichni zírali na Svenelda, jako by on byl příčinou toho, že se na severu probudila nečekaná hrozba.

„Takže jich nakonec může být šedesát, možná sedmdesát tisíc,“ uzavřel velkokníže. „A tahle masa se vydá podél Donu…“

„Vydala,“ opravil ho Sveneld. „Už určitě vyrazili. My jsme od Šarkilu odcválali před sedmi dny. Mezitím už Kurja a Herod určitě zaveleli k odjezdu. Západní Pečeněgové se k nim můžou přidat cestou.“

„A celá ta smečka směřuje k Tmavomodrému moři. K chazarským městům u Kerčského průlivu.“

„Přesně tak. Silou přinutí tamní Chazary, aby přijali Heroda jako Taman-tarkana. Pak se Kurja i se všemi Pečeněgy obrátí na jihovýchod a potáhne podél kavkazských úpatí. Tedy přímo sem. Prý se tak dohodli.“

„Očividně nás chtějí zastavit,“ řekl Svjatoslav.

„A vyfouknout nám kořist,“ dodal Einar Sigmarsson. „Je jasné, že se s nimi musíme utkat v boji.“

„Mají dvojnásobnou přesilu,“ upozornil Ahmed.

„Tak musíme shromáždit tolik mužů, kolik jen budeme moci,“ pohlédl na něj velkokníže. „Půjdou s námi všichni Alané. A Kassogové ze západních údolí. Bude to boj i za jejich domovy. Jestli nechtějí být otroky pečeněžského chána, přidají se k nám.“

„Jenže Alané a Kassogové ti poskytnou dohromady nanejvýš deset tisíc mužů,“ ozvala se Semira z trůnu, okolo něhož radící se vojevůdcové stáli.

„To je pořád málo,“ utrousil Koščej.

„Nezapomínej, že se k nám připojí i tamanští Chazaři,“ prohlásil Svjatoslav.

Muži překvapeně protáhli obličeje.

„K tomu bys ale potřeboval dvě věci, gosudare,“ řekl Koščej. „Rychlost vládce větrů Striboga, aby ses k Tamanu dostal dřív než Pečeněgové…“

„Jsem přesvědčen, že se to dá zvládnout. Hned zítra nasedneme

na koně. Odpočatí jsme dost. Pečeněgové se určitě zdrží rabováním osad na Donu, takže bychom jim Kerč a Samkarš mohli vyfouknout…“

„A druhá věc, kterou potřebuješ,“ pokračoval holohlavý čaroděj, „je zásah bohů, který Chazarům na Tamanu vymaže paměť. Protože, jestli si dobře vzpomínám, nedávno někdo vyhubil jejich východní příbuzné a srovnal se zemí města u Chvaliského moře…“

„Ten posměšný tón si strč do prdele, Koščeji,“ zavrčel na něj Svjatoslav. „Vím, co říkám. Tamanští Chazaři se k nám přidají. Jejich právoplatný vládce je o tom přesvědčí.“

S těmi slovy se kníže ohlédl na Davida, který stál opodál mezi Mikulou a Danilem. Princ vzhlédl, jako by do této chvíle byl myslí někde úplně jinde, a překvapeně zjistil, že na něj hledí celé shromáždění v sálu.

„Tohle,“ vysvětlil Svjatoslav nechápavě se tvářícímu Sveneldovi, „je David ben Josef.“

„Chazarský následník trůnu?“

„Správně. Mladý kagan a budoucí Taman-tarkan. On je pro nás klíčem k chazarskému spojenectví proti Pečeněgům. Podobně jako byla kněžna Semira klíčem k dohodě s Alany.“

„Ulovil jsi vskutku cennou kořist, konungu,“ uznal Sveneld.

David, i když do této chvíle vypadal, že by byl nejraději na opačném konci světa, vystoupil vpřed a lámanou varjažštinou se zeptal:

„Řekni mi jedno, kníže. Proč by se měli tamanští Chazaři podřídit právě mně? S Pečeněgy přijíždí Herod, můj prvorozený bratr. Takže k Tamanu dorazí dva právoplatní princové a za každým z nich se přivalí barbarská, krvelačná, po kořisti lačnící horda. Proč by se měli Tamanští přidat právě na tvou stranu?“

„Protože jsi čistokrevný Chazar,“ odvětil Svjatoslav. Nad Davidovými záměrně urážlivými slovy se vůbec nepozastavil. „Herod je jen pečeněžský míšenec. Divoká krev. Zrádce. A hlavně – otcovrah.“

„Nejsem si jistý, jestli to v těžké situaci, v níž se západní Chazaři ocitnou, bude mít nějakou váhu.“

Svjatoslav se rázně pohnul, přešel k Davidovi a zblízka se mu

zadíval do očí. Princ jeho pohled pevně, bez jediného zachvění opětoval. Očividně v něm planul hněvivý vzdor. Svjatoslav to chápal. Dnes se jeho láska přímo před jeho očima musela zaslíbit jinému. Kterému mladému muži by to nenaplnilo žíly žhavou lávou? A Kyjevanovi právě takové Davidovo rozpoložení vyhovovalo. Chtěl ho mít naštvaného, plného síly a nenávisti.

„Tak je budeš muset přesvědčit ty, princi," řekl mu. „Pro mne jsi už teď Taman-tarkanem. Životy západních Chazarů jsou ve tvých rukou. Kromě toho, jak jsem slyšel, viděl jsi na vlastní oči, jak Herod zavraždil tvého otce. Netoužíš snad po pomstě? Neřídíte se vy židé zásadou oko za oko, zub za zub?"

„To platilo v dávných dobách," odpověděl David. „Dnes už víme, že pomsta náleží Bohu. Což ale neznamená," dodal po krátké odmlce, „že nechci Herodovi překazit jeho plány."

Svjatoslavovi se zablesklo v očích a pod kníry se objevily vyceněné zuby. „Takže zítra odjíždíme!" obrátil se k provizornímu válečnému sněmu. „A potřebuji každou ruku, která dokáže pozvednout zbraň a udržet v prstech uzdu!"

Všichni přítomní muži odhodlaně vykřikli. Jen Ilja se mlčky, zachmuřeně díval na Jegora. U trůnu stojící starý bohatýr smutně sklopil zrak. Pro něj pro jediného ta výzva neplatila.

Jeho služba v knížecím vojsku dnes definitivně skončila.

„Asi bychom se s tím chlastem měli krotit," řekl Danilo, ale podávaný roh s medovinou si od Samsona vzal. „Kníže přikázal, že už za úsvitu máme být připraveni skočit do sedel…"

„Ser na to!" houkl Mikula Seljanovič s rozšafným odmítavým gestem. Očividně mu už rong, který hojně zapíjel černým pivem, pořádně stoupl do hlavy. „Dnes se loučíme tadyhle s bratrem Jegorem! Ani knížecí rozkaz mi nezabrání pořádně to zapít! Chlastej, Danilo! Co na tom, že nám budou zítra třeštit hlavy? Co je to v porovnání se ztrátou věrného druha? Kolik bitev jsme spolu vybojovali, báťuško? Kolik písní zazpívali u večerních táboráků? Kolik… ech…" Mikulovi se najednou zlomil hlas a hulákání zaniklo ve skučení, ceděném skrz zaťaté zuby. Seljanovič sklonil hlavu a ramena se mu rozechvěla.

Danilo zřejmě uznal jeho argumenty, protože si pořádně přihnul. Pak podal roh Jegorovi. Starý bohatýr seděl v kruhu teď už vlastně bývalých druhů mlčky, zkroušeně, s očima propadlýma do stínů pod zachmuřeným obočím.

„Vskutku, budete mi chybět, bratři," vzdychl si a poplácal Mikulu po rameni. „Koho budu odteď poučovat? Koho pokárám za pohanské rouhání? Komu s chutí vynadám do zabedněných hlupáků?"

Seljanovič na něj pohlédl uslzenýma očima a vzápětí mu tvář opět klesla do dlaní. Tentokrát se rozvzlykal nahlas. Hodně tomu pomohla opilost, ale ostatní bojaři se mu za ty slzy neposmívali. Sami měli sevřená hrdla a vlhkost v očích.

„Mohl…" přerušila jejich nešťastné rozjímání lámaná varjažština. „Mohl bych se… napít s vámi?"

Obrátili zraky k Davidovi, který seděl s nimi, protože se pořád nemohl pohnout od Danila a Mikuly.

„Na, židovský chlapče," strčil mu Jegor do rukou roh. „Otup si hlavu. Ty jsi taky jen oběť okolností, vláčená vůlí mocnějších. Odtrhli tě od dívky, kterou jsi miloval. A ze mne naopak udělali jejího strážce. Asi tě to neuteší, ale slibuju, že dám na tu zrzku pozor…"

David na něj pohlédl s podezřením, že se mu bohatýr posmívá, ale když viděl, že to Jegor myslí vážně a v dobrém, přikývl, chopil se rohu oběma rukama a zvedl ho k ústům. Ostrému, nakyslému rongu ještě pořád nepřišel na chuť, ale ve snaze zastavit vír pocitů ve svém nitru se přemohl, zaklonil hlavu a dopřál si několik rychlých doušků.

Když ale opět sklonil roh i pohled, zarazil se. Překvapeně zíral přes ramena robustních Kyjevanů na blížící se postavu ve zlatem a stříbrem vyšívaném zeleném hedvábí.

„Princi?" oslovila ho Semira stroze. „Následuj mě, prosím."

David vrátil roh Jegorovi, otřel si kapky medoviny ze strniště na neoholené tváři a vstal.

„Ne tak zhurta, chlapče," vzpomněl si Danilo na své povinnosti. „Kníže nám nařídil, abychom tě nespustili z očí…"

„Neuteče vám," odbyla ho Semira. „Máte mé knížecí slovo."

Lovčanin tázavě pohlédl na Mikulu. Ten jen pokrčil rameny. „Jen ať si jde. Je mi to úúúplně jedno.“

Semira se bez dalších otázek otočila a rázným krokem, s hrdě vztyčenou hlavou, zamířila napříč přeplněnou hodovní síní k menším zadním dveřím. Princ ji následoval. Zvědavých pohledů a významných úšklebků přítomných Kyjevanů a Alanů si nevšímal.

Vešli do dlouhé, loučemi osvětlené chodby. David měl co dělat, aby s pospíchající Semirou udržel krok.

„Dokázala jsi to,“ prolomil mlčení. „Zachránila jsi Alanii před zkázou. A získala jsi slonovinový trůn, dědictví po svém otci. Vládneš svému lidu. Až mi to vyráží dech, jak jsi silná a rozhodná. Ani nevíš, jak tě obdivuju, a zároveň ti závidím. Chtěl bych mít tvou sílu. Najít způsob, jak zachránit své soukmenovce nejen před zkázou, ale také před barbarskou nadvládou…“

Ztichl, protože mu neodpověděla ani se neohlédla, jen dál spěchala chodbou, až vzduch zvířený jejími rozevlátými šaty rozkmital plameny loučí. Zpomalila až před dveřmi zakrytými medvědí kožešinou. Bez otálení vešla dovnitř. David na chvilku zaváhal, ale Semira zevnitř kožešinu přidržela, což pochopil jako jednoznačné pozvání. Vstoupil do nevelké, skromně zařízené komnaty, chabě osvětlené blikajícím olejovým kahancem. Na důkladnější prohlídku mu nezbyl čas. Jakmile kožešina se zašustěním opět zakryla dveře, Semira se mu vrhla kolem krku a zasypala mu rty i tvář dychtivými polibky. David se překvapeně zapotácel, ale vzápětí už její polibky a naléhavé doteky se stejnou vášní opětoval. V matném světle si všiml Semiřina obličeje. Úplně se změnil, jako by si na prahu strhla neproniknutelnou voskovou masku, kterou nosila celý den. Tu pyšně se nesoucí, chladnokrevnou ženu zase nahradilo ztracené, vystrašené děvče, toužící po konejšivém objetí. David jí ho bez zaváhání poskytl.

„Bože, už jsem ani nedoufal…“ pronesl se sevřeným hrdlem, když se trochu uklidnila a schoulila se mu v náruči. „Když jsem se dnes na tebe díval, myslel jsem, že je nadobro konec, že už nikdy nepocítím tvůj dotek a nezanořím tvář do tvých vlasů. Jako bys kolem sebe vztyčila zeď. Snažil jsem se zachytit aspoň jediný tvůj pohled, ale celou dobu jsi byla jako modla vytesaná z kamene…“

Vzhlédla. Po tvářích jí stekly tmavé potůčky slzami rozmazaných líčidel. „Och, drahý, kdybys věděl, kolik mě to stálo sil, udržet si chladnou tvář a hrdě vztyčenou hlavu…“

„Vím. Chápu. Musela jsi ukázat sílu a pevný postoj. A šlo ti to skvěle. Já sám jsem nepostřehl jediné zachvění.“ Pohladil ji po vlasech jako dítě, které je potřeba pochválit. „Bude z tebe vynikající vládkyně. Poradíš si i s kyjevskými vetřelci. Časem, až se situace uklidní, setřeseš z Alanie jejich vliv…“

„Prosím, nemluvme o tom. Vlastně bude nejlepší, když nebudeme mluvit vůbec. Škoda plýtvat časem na slova, když ho máme tak málo. Svjatoslav hned ráno odjíždí, a ty musíš jet s ním. Možná už se nikdy neuvidíme…“

Umlčel ji prsty přiloženými na rty. „Tak takovými slovy skutečně neztrácejme čas.“

Vymanila se z jeho náruče, vzala ho za ruku a táhla ho za sebou k širokému, kožešinami vystlanému lůžku. Davida ani nenapadlo se vzpírat. Pomyslel si, že Svjatoslav by to asi považoval za zradu vůči svému synovi, ode dneška Semiřinu snoubenci, za jakousi formu cizoložství. Nahlas to však nevyslovil a sám tu myšlenku rázně odehnal.

„Miluj mě, Davide,“ šeptala Semira s přímo zoufalou roztoužeností, zatímco zápasili s knoflíky, sponami řemenů a zauzlenými tkanicemi, které jako by se jim naschvál snažily prodloužit cestu k sobě. „Miluj mě tak, abych aspoň na jednu noc zapomněla na všechno, čím jsme prošli.“

„I na to, co nás ještě čeká,“ dodal.

Pak už byli konečně nazí a tiskli se k sobě v nejtěsnějším spojení. A protože věděli, že tohle je jejich poslední společná noc, byla všechna ta objetí, polibky a tiché steny zároveň jejich rozloučením.

Čelarchize probralo z mdlob pronikavé hučení. Chvíli si myslel, že zní jen v jeho bolavé hlavě, ale pak pochopil, že je to hlas rohu a že je skutečný. Otevřel oči. Černá mlha před jeho zrakem se roztrhla a po několika rychlých mrknutích se úplně rozplynula. Čelarchiz si vzpomněl, kde se vlastně nachází. Hrůza se vrátila tak razantně, že

téměř opět omdlel.

„Smrt,“ vyřkla Semira, když alagovského náčelníka tam na Pahorku spravedlnosti po prohraném souboji a nevydařeném pokusu o útěk srazili k jejím nohám. Pak se otočila ke svým poskokům a tlumeným hlasem něco dodala. Čelarchiz ji neslyšel, ale podle zlomyslných úšklebků Achsartagovců si domyslel, že právě určila způsob jeho popravy. Zjevně chtěla, aby to pro něj bylo překvapení. Pokud možno co nejnepříjemnější.

Ještě toho dne ho přivázali do sedla a početná družina vedená tím zkurvysynem Kasigyrem vyrazila na jihozápad. Brzy překročili pomezí alagovského území. Ve všech vesnicích ukazovali spoutaného, potlučeného Čelarchize a hlásali zlomení jeho moci a nástup Semiry, dcery Jochananovy, na slonovinový trůn. A nezapomněli k tomu přidat i několik seknutí mečem, občas něco vypálili, a když jim zbylo trochu času, znásilnili pár děvčat. Aby bylo jasné, kdo je tady teď pánem.

Po třech dnech dorazili do pevnosti Alag-Chiza, hlavního sídla Alagovců. Čelarchiz byl přesvědčen, že mu vezmou život právě tady, před očima členů jeho rodu, aby tím dočista zlomili alagovský odpor. Jenže se spletl. Ano, Kasigyr odpor Alagovců potlačil, ale použil k tomu jen ocel a oheň. Důkladně se pomstil za řádění Čelarchizových hrdlořezů v Magaši. Svrženého náčelníka však pořád nechával naživu. Druhého dne po dobytí Alag-Chizy ho zase nechal připoutat na koně a s menší družinou zamířil po prastaré skalní stezce do hor.

A tehdy Čelarchiz konečně pochopil, jak strašlivý konec mu ta čubka Semira určila.

„Už jsi pochopil ten žert?“ šklebil se na něj Kasigyr, když v liduprázdných horských končinách dorazili k hluboké, odporně páchnoucí propasti. „Chcípneš stejnou smrtí jako všichni Achsartagovci, kteří během rodových válek padli do tvého zajetí. Všechny jsi obětoval běsům podzemí, aby neslézali do údolí a nekradli alagovský dobytek. A teď přišel čas, kdy ty, které jsi navykl na lidské maso, nakrmíš vlastními údy.“

Když ho sundávali z koně, začal se zuřivě bránit. Jednoho Achsartaga sejmul dobře mířeným kopancem do rozkroku. Pak ale

Kasigyr tasil meč a praštil ho těžkou hlavicí do zátylku.

Probralo ho až troubení rohu, v ozvěnách naplňující propast a deroucí se vzhůru po strmých černých útesech. Byl přivázán k tmavými fleky pokrytému kůlu na dně hlubiny. Jak jinak, po Kasigyrovi a jeho poskocích nezahlédl nikde ani stopy. Podle všeho budou ohavné představení sledovat z okraje propasti, z bezpečí vysoko na skalách za Čelarchizovými zády. Stejně jako to dlouhá léta dělal on sám.

Táhlý hlas rohu naplnil podivnými roztříštěnými ozvěnami mohutnou stavbu, která se před svázaným mužem tyčila. O členitou stěnu propasti se opírala citadela z nahrubo otesaných kamenných bloků. Měla sedm pater, sedm prostých teras, každou další menší, než byla ta pod ní, a vrchní protaženou do výšky, do podoby čtyřhranné věže, jejíž vrchol se téměř dotýkal okraje propasti. Stavba byla navzdory úctyhodným rozměrům primitivní, stará a strašidelná – připomínala pověsti z dávných dob, v nichž předkové Alanů bojovali o svá stáda a území s nelidskými obyvateli hor.

Čelarchiz věděl, kdo pevnost ve stinné hlubině vybudoval. Uajugové, ukrutní lidožroutští obři z úsvitu věků. Už dávno vyhynuli, jejich poslední pokolení nalezlo zhoubu na ostřích mečů bájných alanských hrdinů Soslana, Batradze a dalších. Jenže pevnost nezůstala neobývaná dlouho. Sotva mrchožrouti očistili obrovské rohaté lebky uajugů doběla, začaly se do propasti nenápadně trousit záhadné přikrčené stíny. Vylézaly ze zemských děr a puklin, čím dál směleji se vkrádaly do zpustlých komnat a sálů a postupně se ve tvrzi usazovaly. Cítily se tu lépe než ve vlhkých, studených jeskyních, v nichž jejich rod odnepaměti živořil.

Zakrátko se propast hemžila novými obyvateli. A ti v ní přebývali až do dnešních dnů…

Z některé z výše položených teras se ozval skřek – hlas nepodobný lidskému, ale ani zvířecímu. Čelarchiz sebou trhl. Se smrtelně pobledlým obličejem a hrůzou v očích vzhlédl.

Přicházeli. V temnotě za prostými čtvercovými vchody a okny se rozsvěcely páry matně planoucích dravčích očí. Na kameni a na zvětralém zdivu škrábaly ostré drápy. V černotě nahlas větřily nedočkavé čenichy. Sílilo vícehlasé vrčení a lačné mlaskání.

Kadziové, démoni kavkazského podzemí, se probouzeli ve skrytých zákoutích citadely a scházeli se na hostinu. Sladkou člověčinu už nedostali mnoho dní. A staletími vypěstovaná plachost jim bránila slézt z hor do údolí a ulovit si oblíbenou potravu vlastními drápy a tesáky. Pravidelné obětní rituály Alagovců byly jejich jediným spojením se světem lidí.

Stíny vylézaly na terasy, ale v kalném světle, shora dopadajícím do propasti, zůstávaly jen přikrčenými, naježenými černými siluetami, které blýskaly očima a vyceněnými tesáky. Rychle jich přibývalo a zakrátko se terasy jen hemžily ohavným životem.

„Bohové…“ zaskučel Čelarchiz a zalomcoval pouty. Marně.

Potom první černá postava seskočila z nejnižšího patra na dno propasti. Byla o něco větší než ostatní, zřejmě nějaký kadziovský náčelník nebo král. Odporně zaskřehotala a rozběhla se ke kůlu s čerstvou potravou.

Čelarchiz zavyl a jeho střeva vypustila svůj řídký, páchnoucí obsah. Kadzi se jeho výkřiku lekl, otočil se a odběhl pár sáhů zpět. Ostatní bestie na terasách se rozkřičely, mávajíce dlouhými drápovitými tlapami. Vypadalo to, jako by svého vůdce povzbuzovali. A on se nenechal zahanbit, po čtyřech se rozběhl ke sloupu a nedbaje na Čelarchizovo vřískání, odrazil se od země a skočil na muže. Drápy a tesáky rozpáraly špinavý oděv a zanořily se do kůže a do masa. Sloup potřísnila čerstvá krev. Čelarchiz zavyl ještě strašlivěji.

Odpovědí mu byl ohavný sborový vřískot kadziů. Černé houfy se daly do pohybu, skákaly po terasách níže a níže jako nějaký hmyz, který slézá z lidské hlavy a nechává za sebou jen čistou lebku. A dole se ta hnusná masa rychle přivalila ke sloupu, aby bojovala o každý kousíček šťavnatého masa. Kadziové obklopili kůl ze všech stran a drápali se jeden přes druhého, čímž vytvořili jakousi živou, hemžící se mohylu, z níž brzy trčel jen vrcholek sloupu. A v té živé, vyhladovělé hromadě Čelarchizův šílený křik konečně ztichl.

Kasigyr a jeho druhové nahoře na hraně propasti sledovali to obludné představení bez očekávaného pobavení a uspokojení – právě naopak, tváře měli pobledlé, v očích zděšení, a jeden mladší

člen družiny se po chvíli odvrátil a úporně se vyzvracel.

Ulevilo se jim, když bylo konečně po všem a oni mohli nasednout na koně a nechat propast se starobylou citadelou za zády. A i když byla horská stezka úzká a zrádná, hnali koně rychlým klusem.

KNIHA ŠESTÁ:

Bílá věž

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

Oheň na pobřeží

„Všichni na místa!“ Hlas belikčiho Pesacha se zvučně rozléhal nad palubou velitelské galéry a každé slovo bylo jako zadunění zvonu na věži křesťanského chrámu. „Připravte se! Už to brzo vypukne!“ Skupinka vojáků přiskočila k onagře, umístěné na vyvýšené palubě plavidla. Všechny úkony měli dokonale nacvičené. Dva siláci pomocí masivních dřevěných bidel, střídavě zasouvaných do otvorů v navijáku, otáčeli rumpálem a postupně na něj namotávali napínací lano. Rameno malého katapultu se s čím dál hlasitějším vrzáním a sténáním naklánělo a prohýbalo. Západka odpalovací páky cvakala na ozubeném kole navijáku.

Jakmile byla onagra napnutá, další dva muži společnými silami vytáhli ze slámou vystlaného koše, kterých stál na palubě tucet, kulatou hliněnou nádobu s krátkým, pečlivě zapečetěným hrdlem. Když ji kladli do železné lžíce na konci napnutého ramene, uvnitř to zašplouchalo. Vojáci si vyměnili pohledy. Protože znali pekelné vlastnosti tekutiny, z toho varovného zvuku jim naskákala husí kůže.

Mezitím Pesachův pobočník z plných plic zadul do dlouhé měděné trouby. Hluboké, táhlé hučení vzlétlo nad rozlehlou zátoku.

Na klidné hladině manévrovalo bezmála padesát chazarských válečných galér; další dva tucty menších lodí hlídkovaly podél vzdálených břehů zátoky anebo venku na Tmavomodrém moři. Na signál z Pesachovy lodě se muži na palubách dali do pohybu. Každé plavidlo mělo na vyvýšené palubě umístěn lehký katapult. Onagry

byly obávanou zbraní chazarské flotily – hlavně ve spojení se strašlivým řeckým ohněm. Pesach jim do značné míry vděčil za své postavení. Jen díky nim před více než dvaceti lety odrazil varjažskou flotilu vedenou náčelníkem Sveneldem a zabránil jí tak proplout Kerčským průlivem do Tmavomodrého moře a vydrancovat chazarská sídla na tamějších březích. Za tohle slavné vítězství byl samotným kaganem Josefem povýšen z admirála na Taman-tarkana, nejvyššího správce západního Chazarska. Pesach však nikdy nepřišel na chuť úřednické práci a politikaření, zůstal vojákem až do morku kostí a dál se nechal titulovat belikči – znamenalo to sice »rybář«, ale Chazaři tak už odnepaměti nazývali nejvyššího velitele námořních sil.

Překročil už padesátku a tělo měl čím dál korpulentnější, ale když neklidně kráčel sem a tam kolem činící se obsluhy onagry, připomínal tygra nervózně přecházejícího v kleci – energie z něj jen sršela.

„Tak pojďte," bručel si pod prošedivělými vousy a každou chvíli se zastavoval a obracel pohled ke břehu. „Nestyďte se. Jako doma. Přichystali jsme vám vřelé přivítání. Ve džbánech," zavadil pohledem o střelu v koši katapultu, „už šplouchá ten nejlepší nápoj, jaký kdy dozrál v řeckých sklepích. Tenhle přípitek vám spolehlivě zažene žízeň. Jednou provždy!"

Ta skrz zuby cezená výzva byla určena vojsku, které vyčkávalo na mohutném pobřežním výběžku severně od zátoky. Vojsku, které z dálky vypadalo jako temné mračno bez konce, jako obrovská hnilobná skvrna, pohlcující samotnou zemi. Vojsku, za jehož zády se k nebi zvedaly sloupy dýmu z vypálených a vyvražděných chazarských osad podél celého pobřeží jižně od ústí Donu.

Pečeněgové. Podle hrubých odhadů chazarských zvědů pětašedesát až sedmdesát tisíc jezdců. Síla, jakou Pesach ještě neviděl a to během svého života prošel nesčetnými bojišti na vodě i na souši.

Belikči si nenávistně odfrkl, otočil se na patě, prošel kolem kormidelníka k okraji paluby a pro změnu se zadíval na jih. Tam, za řekou Bejsug, která ústila do zátoky, čekalo chazarské pozemní vojsko. Všichni bojeschopní muži, které Pesach za těch pár dní od

doručení Elazarovy výstrahy dokázal shromáždit.

Šest tisíc pěšáků a pět tisíc jezdců.

Stáli tam a čekali, přilbice lesknoucí se na slunci, zástavy povislé v bezvětří.

Stáli a dívali se na sever, vstříc téměř sedminásobné přesile.

A přesto Pečeněgové váhali. Dorazili už včera odpoledne, ale skoro celý den se neodvážili zaútočit. Utábořili se, slídili po okolí, soustřeďovali síly a očividně zvažovali všechny možnosti. Herod nebyl hlupák. Určitě věděl, proč si Pesach vybral pro střet právě tohle místo.

Mezi Donem na severu a tamanským výběžkem na jihu se totiž rozprostíraly močály – neblaze proslulé Meótské bažiny, které národy na západě, kdysi Římané, dnes Řekové, považovali za nejspolehlivější ochranu před kočovnými hordami z východu. Také povodí Bejsugu tvořila nedozírná, rákosím zarostlá, ptactvem a plazy obývaná třasoviska. Přímo od pobřeží se táhla tucty a tucty verst na východ, a protože byla pro jezdce dokonale neprostupná, dobře chránila chazarská sídla na jihu před kočovnickou hordou ze severovýchodních stepí.

Pečeněgové se mohli k Tamanu dostat jedinou cestou – ani ne půldruhého honu širokým pásem sice blátivé, ale jakž takž sjízdné země lemující pobřeží. Herod musel vědět, jak je riskantní vést Kurjovu hordu do tohoto uzoučkého průchodu. Ale kdyby se rozhodl objet Meótské bažiny z východu, obrovská oklika by ho stála mnoho dní vzácného času. Chazaři zatím mohli shromáždit silnější vojsko – Herod už věděl, že požádali o pomoc Řeky z Korsunu a z dalších měst na Krymu. Navíc od jihovýchodu se už podél Kavkazu blížil Svjatoslav. Pečeněgové prostě neměli čas. A tak beg přesvědčil chána Kurju, aby projeli úzkou pobřežní bránou u ústí Bejsugu. Určitě doufal, že projede kritickým místem dřív, než sem dorazí chazarští obránci. Ze Samkarše to bylo k Bejsugské zátoce více než sto verst…

Šeredně se spletl. Už tam na ně čekali. Nechápal, jak mohli zareagovat tak rychle a pružně – začínal mít podezření, že je někdo před nájezdem Pečeněgů včas varoval. Nějaký prokletý zrádce. Že by někdo ze Šarkilu? Ech, na tom teď nezáleželo…

Chazarské jízdy a pěchoty se Herod nebál. Jistě, i oni mohli úzkou cestu u zátoky bránit pěkně dlouho, protože Pečeněgové se tady nemohli rozvinout do šířky a byli nuceni útočit jen postupně, v malých oddílech. Jenže dříve nebo později by kočovníci chazarskou obranu pouhým množstvím a soustředěným tlakem unavili a nakonec prolomili.

O dost víc se Herod obával proslulé Pesachovy flotily, která v dobách, kdy ještě sál mléko své pečeněžské matky, odrazila obrovskou přesilu Sveneldových Varjagů a později v častých potyčkách i námořní výpady krymských Řeků.

Také Pesach si to všechno uvědomoval. Věděl, že Herod váhá, protože zná strašlivou sílu řeckého ohně a jeho zvědové už určitě zjistili, že každá válečná galéra ze Samkarše a z Kerče má na palubě šikovný vrhač plamenných střel.

A všechny katapulty teď mířily na pobřeží.

„Jen pojď, míšenče," bručel Pesach s pohledem upřeným na nekonečné šiky Pečeněgů na severním břehu. Skoro jako by se snažil zahlédnout samotného Heroda a na dálku mu vnutit svou vůli. „Pojď, ať tvým prašivým příbuzným předvedu chazarskou pohostinnost."

Jako by nepřátelé uslyšeli jeho výzvu, nad zelený, rovinatý břeh náhle vzlétlo zatroubení pečeněžského rohu. Rychle se k němu přidávaly další a další a nesly signál dál, nad hlavami tisícovek a tisícovek jezdců, kteří už netrpělivě poposedávali v sedlech a čekali právě na tento pokyn.

Vzápětí se první pečeněžský voj o síle zhruba pěti tisíc jezdců vydal směrem na jih. Pesach přestal pochodovat sem a tam po palubě a rázně pokynul pobočníkovi. Ten opět pozvedl troubu a dohodnutými tóny signalizoval Chezranovi, veliteli pozemních oddílů na jižním břehu Bejsugu, aby se připravil. Mezitím se belikči otočil k obsluze onagry.

„Už je to tady, mládenci!" zavrčel na vojáky a tasil meč. „Čekejte na můj pokyn!"

Jeden z vojáků, robustní hromotluk z Krymu, pozvedl kladivo s masivní dřevěnou hlavicí, spoutanou železným pásem. Další muž se chopil hořící louče.

Pečeněgové mířili k zátoce, přímo do úzkého průchodu mezi zrádným močálem a břehem. Postupně zrychlovali. Někteří z nich zahájili střelbu přímo ze sedel – silné skládané luky zanesly šípy až k nejblíže kotvícím lodím. Posádky galér s tím však počítaly a pohotově proti rojům střel zvedly hradbu obdélníkových, těsně k sobě přiléhajících štítů. Mezitím se od masy na severu odtrhl další, viditelně početnější voj, a pohnul se za prvním.

První vlna Pečeněgů se cvalem vřítila do nejužší části průchodu. Půda tam byla vlhká, zpod kopyt odletovaly sprškы bláta, trsy trávy a chumáče mechu.

Muži u onagry se ohlédli na admirála. Už měli Pečeněgy na dostřel. Byl nejvyšší čas rozpoutat zkázu.

Pesach však mlčel. Čekal. Temným pohledem pozoroval dění na břehu a ústa se mu křivila do zlověstného úšklebku. Věděl, že může nechat část Pečeněgů projet. Chazarské pozemní oddíly dole u řeky byly připraveny.

Kočovníci v čele útoku, dosud cválající v napjatém mlčení, spustili divoký, ječivý pokřik. Nechali za sebou nejnebezpečnější úsek v cípu zátoky a galéry zůstaly nečinné. Pečeněgové uvěřili, že výpad může být úspěšný. Roztočili šavle nad hlavami, pozvedli kopí a luky a pobídli koně do trysku.

Vojáci u onagry se znovu podívali na mlčícího, nehybného Pesacha, vyměnili si nechápavé pohledy, ramenatý žoldnéř z Krymu nervózně přešlápl z nohy na nohu…

V tom okamžiku belikči narovnal ramena a zprudka se nadechl.

„Palte!“ zařval a rázně švihl mečem směrem ke břehu. „Předveďte té pohanské sebrance peklo!“

Vojáci odvětili sborovým zvoláním. Louče se sklonila k roznětce střely. Chuchvalec olejem nasáklého konopí, omotaný okolo krátkého hrdla nádoby, okamžitě vzplanul. Krymský obr praštil dřevěnou palicí do spouštěcí páky. Ozubené kolo rumpálu se bleskově roztočilo, rameno se vymrštilo, válečný stroj poskočil a nad zátoku vzlétla první střela.

Zároveň Pesachův pobočník opět zadul do trouby. Její nepříjemné ryčení společně s hliněnou koulí, kreslící kouřovou čáru na pozadí blankytného nebe, bylo jasným znamením pro velitele

ostatních plavidel.

„Pááál!“ rozlehl se nad zátokou jejich sborový pokřik.

Katapulty na zhruba třiceti lodích s nejlepšími pozicemi zalomozily. Roj střel vzlétl a načrtl do vzduchu pavučinu kouřových stop. Onagry měly dostřel kolem čtyř honů, lehčí střely dokázaly vymrštit ještě o hon dál. Hliněné koule bez problémů dolétly ke břehu.

A sesypaly se doprostřed hustého proudu jezdců.

Účinek byl nepopsatelný. Několik střel se srazilo ještě ve vzduchu, rozprsklo se a zalilo pobřeží ohnivým deštěm. Jiné přímo zasáhly jezdce nebo koně a smetly je na zem. Ostatní dopadaly na břeh a rozbíjely se buď samotným nárazem, anebo pod údery koňských kopyt. Vyšlehly plameny, které hned vydatně přikrmila všudypřítomná vlhkost, takže se ohniska v průběhu několika úderů srdce slila a přehradila břeh zátoky jednolitou plamennou záplavou.

A v ní řádila ukrutná, bolestivá smrt. Koně do sebe vráželi, klopýtali, s ohlušujícím řičením padali a podráželi nohy dalším zvířatům, tlačeným zezadu se valícím druhým vojem. Pečeněgové se s vříškotem topili v jezeře lepkavého ohně. Ti, co zahynuli se zlomenými vazy, rozmačkáni těly padajících koní anebo s lebkami roztříštěnými kopyty, se mohli považovat za miláčky štěstěny. Z příšerně řičící a vyjící ohnivé skrumáže vybíhali na všechny strany hořící oři a plameny zalití muži – vypadalo to, jako by se na pobřeží náhle rozevřela díra do pekla a teď z ní vyskakovaly hrůzostrašné plamenné přízraky. Mnozí Pečeněgové se pokusili zachránit skokem do moře nebo do močálu, ale rychle zjistili, že takhle řecký oheň neuhasí, spíš naopak – žár ve vodě ještě zesílil.

„Znovu!“ křikl Pesach na obsluhu onagry, která mezitím zase napjala rameno a vložila do koše druhou hliněnou kouli. „Chci slyšet škvařící se kočovnické maso a cítit smrad hořících zdechlin až sem!“

Valibuk z Krymu se drsně zasmál a zase s chutí praštil palicí do páky.

Katapulty na lodích zarachotily a na břeh postupně dopadla druhá salva. Plameny šlehaly čím dál výš a byly pořád lačnější. Jejich hučení bylo hudbou a smrtelný křik mužů a koní ohavným

zpěvem.

Pesach obrátil pohled na jih. Čelo pečeněžského útoku, které nechal projet a pak střelbou oddělil od zbytku hordy, se s odhodlaným vytím hnalo dál. Zhruba patnáct set zuřivých kočovníků se blížilo k Bejsugu. Za několika jezdci vlály hořící pláště nebo kouřící koňské ohony, takže to vypadalo, že se k řece valí smečka pekelných démonů. Chazary na opačném břehu to nezastrašilo. Pozvedli luky a vyslali Pečeněgům naproti mračno šípů. Krupobití železných hrotů nelítostně přibilo k zemi dobrou čtvrtinu jezdců a koní. Ani to útočníky nezastavilo. Ostatně, neměli *kam* ustoupit – břeh zátoky už zasypávala třetí smršť řeckého ohně. Pečeněgové se v gejzírech vody vřítili do mělkého Bejsugu. Během brodění je bez přestání kropil smrtící déšť z chazarských luků. Na jižní břeh se vydrápala sotva třetina z nich. Přivítala je kopí desetinásobného počtu pěšáků.

Až teď prostí vojáci naplno pochopili, proč Pesach tak dlouho váhal s rozkazem ke střelbě. Kdyby zahájili ostřelování břehu dřív, Pečeněgové by se obrátili na ústup příliš brzy a zkáza by zdaleka nebyla tak rozsáhlá. Takhle schytali plnou dávku řeckého ohně, a ty, co prošli na jih, zahubily pozemní jednotky.

Pesach zalétl zrakem zpátky na severní stranu bojiště. Druhá útočná vlna Pečeněgů se ani nepokusila o průlom. V hrůze obrátila koně a cválala zpátky. Lodě, které se nacházely blízko severního břehu zátoky, vystřelily za ustupujícími jezdci několik střel. Dokonce i čelo pečeněžského vojska, v němž se nacházeli samotní Herod a Kurja, muselo ustoupit před šlehajícími ohnivými gejzíry.

Nad zátoku i jižní břeh Bejsugu vzlétl vítězoslavný pokřik Chazarů.

„Zdá se, že se jim náš ohňostroj na uvítanou bůhvíjak nelíbil, pane," zazubil se kolohnát z Krymu a spustil palici hlavicí na palubu.

„To tedy ne," souhlasil Pesach, ale hlas měl bručivý a prošedivělé obočí nakrčené.

„Ty se neraduješ, veliký belikči?"

„Kdepak. Na oslavy je příliš brzy. Bitva ještě zdaleka neskončila. A jak se tak dívám na severní břeh, tak vlastně ani

nezačala. Zdá se vám, že by z té hordy ubylo?“

„No…“ pokrčil rameny muž z Krymu – nebyl zrovna dvakrát bystrý a nepochopil, že je to jen řečnická otázka. „Ani moc ne…“

„*Vůbec* ne,“ zdůraznil Pesach. „Těch pár stovek mrtvých jsou pro Heroda a Kurju zanedbatelné ztráty. Jenom jsme nakopli spícího medvěda. Možná ho to zabolelo, ale teď se probudí, postaví se na zadní, ukáže tesáky a drápy a dá nám okusit svou zuřivost. Ano, bojte se Herodovy odvety. Ten prokletý míšenec určitě něco vymyslí.“

Nad zátoku stoupaly chuchvalce černého, smradlavého kouře. Na břehu se v posledních záchvěvech života převalovala uškvařená těla koní a mužů a jejich příšerné vytí rychle zanikalo v syčení nenasytných plamenů.

„Tři tisíce mužů, aby to svrab sežral!“ hromoval Kurja, když se s Herodem bok po boku poklusem vraceli do tábora. „Tři tisíce dobrých mužů chcíplo strašlivou smrtí, a ty židovské krysy z toho vyvázly skoro beze ztrát a teď se nám vysmívají!“

Beg vrhl na chána chladný pohled.

„*Dobrých mužů!* Byli to přece příslušníci podřadného klanu, který sis podrobil násilím. Ještě počátkem léta jsi s těmi muži vedl válku. Skončila až ve chvíli, kdy jsi zavraždil náčelníka rodu a asi stovku jeho příbuzných…“

„Co do toho pleteš staré krevní msty?“ odsekl Kurja. „Na mizerném původu těch chlapů nezáleží! Byli členy hordy jako kterýkoli z mužů, co je vidíš kolem…“

„Ale no tak, ještě řekni, že půjdeš večer skrápět slzami jejich vychladlé kosti! Jsou to přípustné ztráty. Věděl jsem, že útok nemůže uspět. Potřeboval jsem se jen přesvědčit o chazarské síle.“

„Takže tys tu hrůzu předpokládal? A to ti mám věřit? Já tvrdím, že to byl špatný rozkaz. Stál nás zbytečně mnoho mužů! Za to bych měl dát tvoji hlavu nabodnout na kůl!“

Herod si jen odfrkl a lhostejně se zadíval někam dopředu. Podobné hrozby neslyšel z Kurjových úst poprvé. Pokaždé, když se během tažení podél Donu vyskytly nějaké potíže, chán v zuřivosti vyhrožoval smrtí synovci, který ho k této výpravě přemluvil.

„Poprav mě, jestli to považuješ za rozumné,“ odvětil chladně.

„Ale moje vránami oklovaná hlava ti už neporadí, jak prolomit Pesachovu blokádu.“

„Kálím na tvoje rady! Proti lepkavému ohni z chazarských lodí nám nepomůže ani šestinásobná přesila. Musíme se vrátit a obejít močály přes stepi na východě…“

„Nesmysl. Chazaři by nám mezitím připravili ještě nepříjemnější přivítání. A nezapomínej na Svjatoslava, který už prý postupuje úpatími Kavkazu k Tamanu. Chceš uváznout mezi Chazary a Kyjevany?“

Kurja zaskřípal zuby. „Máš snad lepší nápad? Nasekáme močálové rákosí, vyrobíme z něj čluny a v nich zaútočíme na chazarské galéry?“

Herod ani nehnul brvou a na chánův zlostný, štěkavý smích odvětil naprosto chladnokrevně:

„Řešení se naskytne. Už brzy. Pak zase budeš děkovat nebešťanům, že cválám po tvém boku.“

Kurja jen ohrnul rty, zachrchlal a nahlas si odplivl.

Vklusali do tábora a blížili se k prostornému velitelskému stanu sešitému z koňských kůží. Herod u něho zahlédl skupinu jezdců, která zjevně právě dorazila. Podle zbroje už zdaleka poznal arsijahy. Přivedli s sebou i nějakého otrhaného, zarostlého, vyplašeně se rozhlížejícího vesničana. Herod se až zlomyslně usmíval, když se otočil ke Kurjovi a oznámil mu:

„Už brzy se dozvíš, jak porazit Pesacha, strýci.“

Chán jen zlostně zablýskal očima. Jak se však blížili ke stanu, na jeho potemnělé tváři převládla zvědavost.

„Mašíde,“ přivítal se Herod s věrným tarkanem, jakmile seskočil z koně. „Máš pro mě dobré zprávy?“

„Vynikající, mocný begu,“ přikývl velitel arsijahů a bylo vidět, jak je rád, že může dát vojevůdci kladnou odpověď. „Tohle je muž, kterého potřebuješ. Žije v těchto končinách od narození a dělává průvodce urozeným Chazarům, když přijedou do mokřadů lovit vodní ptactvo.“

Herod se otočil k trhanovi a nezvykle vlídně se ho zeptal: „Určitě znáš všechny stezky přes bažiny, nemám pravdu?“

„Máš, pane,“ přisvědčil lovec a zlomil se v uctivé úkloně.

„A řekni,“ ušklíbl se Herod, „dokázal bys bezpečně převést větší počet mužů močálem do oblastí jižně od Bejsugu?“

Lovec se narovnal stejně rychle, jako se před chvíli sklonil, a vyvalil oči.

„Tak dokázal?“ zeptal se míšenec tvrději, když se muž neměl k odpovědi.

Lovec samozřejmě pochopil, že za lež může dostat velmi bolestivou odměnu, a tak překousl hrůzu z pomyšlení, jaké bude mít jeho pomoc Pečeněgům následky, a nesměle, ale popravdě přikývl.

„V tuhle chvíli nám nezbývá než čekat,“ řekl Pesach. Opíral se pěstmi o rozkládací stůl uprostřed stanu, vztyčeného na jižním břehu zátoky, a pohledem bloudil po rozprostřené mapě Tmavomodrého moře. „Ukázali jsme té havěti, že jí cestu k bránám Samkarše hodláme – a umíme! – pořádně znepříjemnit. Mysleli si, že je přivítáme smradem výkalů, vypuštěných hrůzou. Namísto toho teď čichají smrad vlastního uškvařeného masa. Stáhli se, lížou si rány a zřejmě urputně přemýšlejí, co teď podniknout. My jen musíme zůstat ve střehu a počkat, s čím se na nás vytasí. Teď jsou na tahu oni.“

Slaný vánek, který začal zvečera foukat od moře, se dobýval do stanu, vlnil jeho plátěnými stěnami a nenechal na pokoji ani plameny olejových kahanců. Stíny důstojníků, které Pesach svolal k poradě, divoce poskakovaly, takže to vypadalo, jako by kolem nehybných, zamračených mužů tancovali duchové. Jako nějaké nevěstky ze světa mrtvých, které se snaží zaujmout pozornost smrtelníků, stojících na prahu záhrobí, rozptýlit jejich obavy a přivábit je do svého šerého království. Marná snaha – muži si jich nevšímali. Měli plné hlavy jiných starostí.

„Čekat?“ zeptal se Chezran, velitel pozemních oddílů. „To je všechno, na co se zmůžeme, belikči? Ti tchoři dříve nebo později přijdou na to, jak naši obranu prolomit. Všichni dobře víme, že ani Kurja, ani Herod nepatří k těm, co by se vzdávali. Nestáhnou ocasy a neutečou zpátky do stepí. Budou to zkoušet, dokud nevyčerpají naše síly. Jejich přesila je obrovská a naše zásoby řeckého ohně nejsou bezedné…“ Velitel rychle zmlkl – zachytil totiž Pesachův

nevlídný pohled.

„Plýtváš slovy," procedil starý admirál skrz zuby. „Opakuješ jen to, co už všichni víme. Jestli nesouhlasíš s mou taktikou, rád si vyslechnu tvůj protinávrh. Máš nápad, jak bychom v tomhle počtu a v tomto rozložení sil mohli přesvědčit pohany, aby se vrátili do pustiny, ze které přitáhli?"

„Já…" ošil se Chezran pod váhou pohledů všech přítomných mužů, „…jsem věřil, že veliký belikči Pesach, vítěz nad Řeky i Varjagy, vymyslí něco, co by nám umožnilo…"

„Vymyslel jsem, jak Pečeněgy zastavit," přerušil admirál jeho koktání. „Jestli si někdo z vás myslí, že to, co jsme jim dnes předvedli, nebyla dostatečná ukázka mých velitelských schopností a našeho společného odhodlání, ať okamžitě vystoupí a přednese protest."

Zavládlo ticho, rušené jen hlasitým hučením plamenů a šustěním větrem nadouvané stanové látky. Pesach pokýval hlavou.

„Takže to uděláme, jak jsem řekl. Všichni zůstanou v plné bojové pohotovosti. Zvědové ať neustále pročesávají kraj a nespustí kočovníky z očí. Herod a Kurja se nesmějí jít ani vychcat, aniž bych o tom dostal hlášení. Jakmile se ta sebranka o něco pokusí, musíme být připravení. Tak," zvedl belikči pěsti ze stolu a narovnal se, „a teď se společně pomodleme k Bohu. Poděkujme mu za dnešní vítězství a požádejme ho, aby i nadále nešetřil svou přízní. Ačkoli uznávám, že v této situaci nám pomůže jen nějaká nečekaná, nepředvídaná okolnost…"

V tu chvíli před stanem zadusala kopyta několika koní. Pesach vzhlédl. Jezdci zastavili a spěšně seskakovali ze sedel. Stráže před stanem si s nimi vyměnily pár slov. Vzápětí se přikrývka ve vchodu rozhrnula a před vojevůdce a kapitány lodí předstoupil jeden z níže postavených důstojníků jízdy.

„Belikči," pozdravil s uctivě skloněnou hlavou a dlaní přiloženou k prsnímu pancíři. „Odpusť, že ruším, ale přišly důležité zprávy z jihu."

Pesach pohlédl do jeho pobledlé, vyděšené tváře a okamžitě věděl, že Bůh se jeho nedokončené prosbě vysmál. Nepředvídaná okolnost sice přišla, ale určitě ne ku prospěchu Chazarů.

„Mluv,“ vyzval příchozího.

„Jsou to špatné zprávy, belikči…“

„To už jsem pochopil! Nezdržuj! Co se děje?!“

„Varjagové.“

Vojevůdcové ve stanu ztuhli. Dokonce i vánek, jako by ho vyplašilo to hrůzu nahánějící slovo, přestal poškubávat plátnem stanu, plameny kahanců se uklidnily a tancující stíny se schovaly někam za ramenaté postavy mužů.

„Cože?“ zachraptěl Pesach.

„Přesněji řečeno, vojsko kyjevského knížete Svjatoslava,“ pokračoval jezdec. „Varjagové, Bulhaři, Oguzové, Alané, Kassogové…“

„Na to se teď vyser, chlape,“ ucedil admirál. „Kde jsou?“

„Prý jižně od nás. Prý nás odřízli od Samkarše…“

„*Prý?* Nechci slyšet žádné *prý*! Podej mi pořádné hlášení! Kdo přinesl tu zprávu?“

„Jeden z nich, pane. Muž, který o sobě tvrdí, že přicválal po Svjatoslavově boku.“

Pesachovo šedivé obočí se vyšplhalo na vrásčité čelo, ze kterého ještě nezmizel otlak po stříbrné obrubě přilbice. „Pokoušíš mou trpělivost, člověče. Kde je ten posel?“

„Čeká venku.“

Belikči pohlédl na muže tak výmluvně, že ten se okamžitě otočil, odhrnul tkaninu z vchodu a zavolal na svůj doprovod: „Přiveďte ho!“

Chvíli na to vstoupil do stanu David ben Josef.

V hrobovém tichu, které se rozhostilo po jeho slovech, na sobě princ David cítil váhu pohledů všech přítomných vojevůdců. Četl v nich opovržení, zadržovaný hněv, nebo dokonce nenávist. Navzdory tomu stál s hlavou hrdě vztyčenou. Jeho samotného překvapilo, jak snadno snáší tu dusivou, málem až zhmotňující se nevraživost, která na něj doléhala ze všech stran. Ještě před měsícem by se pod tou tíhou ohnul, sklopil by zrak k zemi, stáhl hlavu mezi ramena a ucouvl.

Dnes ne.

Během rychlého přesunu z Alanie k pobřeží Tmavomodrého moře se jeho nitrem prohnalo několik vichřic. Když jakž takž překonal bolest z rozloučení se Semirou, začal nenávidět sám sebe za to, jaký je slaboch a že v sobě nedokáže najít ani tolik rozhodnosti, kolik ukázalo to statečné alanské děvče. A konečně, jak se blížili k Tamanu, v něm začal sílit pocit hanby. Cválal po boku muže, který srovnal se zemí Chazarán a Semender a způsobil, ať už přímo nebo důsledky svých činů, smrt jeho otce, bratra a tisícovek dalších Chazarů. U Hospodina, vždyť to vlčí plémě vyhladilo jeho národ! A on vedl Svjatoslava k dalším chazarským městům a měl mu pomoci s jejich ovládnutím a zotročením!

Kdepak, nevyčítal velitelům v Pesachově stanu, že nad ním opovržlivě ohrnují rty. Rozuměl jim. On sám sebou opovrhoval rovněž. Alespoň donedávna tomu tak bylo. Když se dnes ráno v kyjevském táboře doslechl o rozložení chazarských a pečeněžských sil, najednou jako by v temnotě jeho podvědomí někdo škrtl křesadlem. Jiskra, která vyskočila, nezhasla. Dopadla do vrstev nahromaděných pocitů a začala doutnat. Brzy vyskočil plamínek. Během Davidovy půldenní jízdy na sever se ten oheň rychle rozhoříval, prodíral se vrstvami hanby k povrchu a postupně Davida naplňoval.

Něco se v něm probouzelo. A když krátce po soumraku dorazil k zátoce a z mírné vyvýšeniny na jižním břehu uviděl celkovou situaci, pochopil, že to, co mu jako plamen klokotalo v žilách, je odhodlání. Srdce mu rozbušila síla postavit se na odpor.

Proto mu byla lhostejná nevraživost chazarských velitelů i samotného Taman-tarkana. Horečnatě přemýšlel. Při přednášení Svjatoslavova poselství i během zamyšleného, ponurého ticha, které se vzápětí rozhostilo, se mu v mysli rodil plán. Trochu jiný než ten, který dnes ráno vymyslel Svjatoslav.

„Při vší úctě ke tvému otci, nechť mu Bůh dá věčnou slávu," přerušilo ticho Pesachovo vrčení, „mám sto chutí vynadat ti do zrádců a zbabělců, princi."

„Věř mi, že to chápu," přikývl David. „Jestli ti to pomůže ze sebe dostat hněv, poslouž si. Ale na vaší… na *naší* situaci to nic nezmění."

„Ne, to tedy nezmění. To, co jsi nám tady právě vyprávěl, se dalo říct i stručněji. Mohl jsi klidně prohlásit: *Jste v pasti. Jestli se rozhodnete vzdorovat, chcípnete. Ať už kyjevskou, nebo pečeněžskou zbraní. Zachráníte se jen tak, že se přidáte na jednu nebo na druhou stranu. Ta, se kterou se dohodnete, bude vítězná. A vy se pak můžete modlit, že k vám bude milosrdná a zohlední vaše zásluhy v boji.* Chápu to správně?“

„Ano. Svjatoslavův vzkaz jsi shrnul výstižně.“

„A tebe sem poslal, abys nás přesvědčil, že se máme podřídit právě jemu.“

„Ano, přesně tím mě pověřil.“

„Jenže to má jeden háček.“

„Vím, na co myslíš. Mezi Svjatoslavem a Kurjou nevidíš velký rozdíl.“

„Nevidím *žádný* rozdíl. Pro mě jsou to stejní pohanští hrdlořezové, klanící se krvavým démonům a považující svět za místo, které je potřeba dobýt, znásilnit, vyvraždit a vydrancovat.“

„Svjatoslav není zase takový divoch, jak o něm tvrdí pověsti…“

„Obhajuješ ho?“ vzplanulo v Pesachových tmavých očích zlověstné světélko. „Vůdce smečky, která zadávila tvůj vlastní lid?!“

„Neobhajuji,“ zůstával David klidný a neoblomný. „Jen tě varuji před vážnou chybou, jakou by bylo podcenění kyjevského vládce. Udělali to mnozí před tebou. A většina z nich toho trpce litovala. Ti ostatní nestihli ani to.“

„Slyším dobře? Teď už ve Svjatoslavově jménu dokonce vyhrožuješ?“

„Ne. Pořád mě nechápeš, belikči.“ David přistoupil blíž ke stolku s mapami. „Říkám jen, že jsem na vlastní oči viděl, co Svjatoslav dokáže. Umí dobývat silou i lstí, ba dokonce má na své straně i nadpřirozené mocnosti…“

„To je rouhání,“ ucedil Pesach.

„Vím, co jsem viděl. Svjatoslavovi se nemůžeš jen tak postavit na odpor.“ David se odmlčel, aby se mohl zhluboka nadechnout a správně zformulovat následující slova. Potom pohlédl Pesachovi zblízka do očí a pokračoval: „Jestli ho chceš porazit, musíš být

prohnanější než on. Nebo proti němu postavit výraznou přesilu. Anebo…“ další dramatická odmlka, „…použít obě tyhle zbraně najednou.“

Admirál zaváhal a něco v jeho postoji se změnilo. Opětoval Davidův upřený pohled a snažil se v mladíkových očích nalézt ujištění o tom, že se za jeho slovy skutečně skrývá to, co si myslí. Zřejmě to našel, protože po chvíli napjatého ticha se rty pod šedivými vousy zkřivily do zlověstného úsměvu.

„Začínám ti rozumět. Alespoň doufám. Pokračuj.“

„Musím ti to vysvětlovat podrobněji? Jsi přece slavný vojevůdce. Vítěz nad Varjagy i nad Řeky. Jako schopnému stratégovi ti musí být jasné, že se Svjatoslav mýlí. Nejsi tak úplně v pasti.“

„Ne?“

„Ne. Svjatoslav samozřejmě ví, co se tady odehrává. Ví, že pomocí řeckého ohně blokuješ průchod kolem zátoky a držíš Pečeněgy na severu. Samozřejmě, knížete napadlo i to, že bys po zprávě o příjezdu kyjevského vojska mohl zavelet k ústupu. Prostě zátoku vyklidit. Sedmdesát tisíc Pečeněgů by okamžitě vyrazilo na jih a necelý den jízdy odtud by se srazilo s více než čtyřiceti tisíci Kyjevany. A zatímco se Svjatoslav bude rvát s Kurjou a s Herodem, ty odpluješ zpátky do Samkarše a dobře se tam opevníš…“

„Anebo vyprázdním Samkarš a evakuuji obyvatele za průliv, do Kerče,“ skočil mu Pesach do řeči. „Nechám barbary, aby si navzájem pořádně pustili žilou, a počkám, který z nich, oslabený a zraněný, přitáhne dolů k Tamanu. A až projde vylidněným Samkaršem a zastaví se na pobřeží, bude ho tam čekat průliv plný mých lodí, s katapulty připravenými metat ohnivou zkázu.“

„To je ještě lepší řešení,“ přikývl David. „Ale Svjatoslav není hlupák. Předpokládal, že by tě něco takového mohlo napadnout…“

„Tak potom ví i to, že to udělat nemůžu,“ dodal Pesach sklesle.

„Jistě. Máš tady totiž kotvu, kterou nemůžeš jen tak odříznout – pozemní vojsko. Kolik? Deset tisíc mužů?“

„Jedenáct,“ upřesnil poblíž stojící velitel Chezran.

„Kolik z nich můžeš odvézt na lodích?“ zeptal se David Pesacha.

„Tři a půl tisíce. Možná čtyři, ale to už budou galéry přetížené na pokraj únosnosti.“

„Přesně tak to odhadl i Svjatoslav. V případě, že by ses rozhodl odplout, musel bys tady nechat více než sedm tisíc mužů. Zaklíněných mezi mořem a močálem, mezi Pečeněgy na severu a Kyjevany na jihu. Svjatoslav se spoléhá na to, že to neuděláš. Že neobětuješ bezmála polovinu svého vojska a všechny koně.“

„A jeho předpoklad je správný,“ prohlásil Pesach rozhodně, čímž způsobil, že si Chezran s očividnou úlevou oddechl. „Kdyby šlo o pět set, možná o tisíc mužů, neváhal bych ani na okamžik.

Ale sedm tisíc je moc. Bez nich pak neubráním Samkarš a průliv. Dokonce ani proti oslabenému vítězi barbarského souboje. Takže přece jen *jsme* v pasti, princi.“

David se ušklíbl. „Ne, pokud přistoupíme na Svjatoslavovu taktiku.“

„Nerozumím.“

„Budeme se tvářit, že jsem vás přesvědčil. Že jste před Kyjevanem sklonili hlavy a jednáte podle jeho vůle. A ve vhodném okamžiku se přestanete řídit jeho plány, ucouvnete a necháte ho napospas Pečeněgům.“

Pesach se pořád zkoumavě díval na Davida, a i když se za svůj dlouhý a rušný život naučil rozpoznat v lidských obličejích i ten nejnepatrnější náznak falše, v princově tváři nic takového nezahlédl. Z mladíka sálala síla, rozhodnost, a dokonce jakési nadšení. „Máš to dobře promyšlené, chlapče, že?“ zabručel podstatně vlídněji.

„To tedy mám.“

„Počítáš s velkými ztrátami?“

„Bez krve se to neobejde. Až Svjatoslav pochopí, že jsme se k němu obrátili zády, rozzuří se a bude se nám chtít pomstít. Naštěstí právě v tu chvíli bude mít dost starostí s Pečeněgy. Ale i tak bychom mohli přijít o sedm set, možná o tisíc mužů.“

„To jsou přípustné ztráty.“ Pesach se nadechl, pokýval hlavou a vzápětí se zase opřel pěstmi o stolek a sklonil pohled k podrobné mapě oblasti. „Tak tedy dobrá, princi. Vyslechnu si tvé návrhy a zvážím je.“

David se usmál a také se naklonil nad stolek. „Nejdřív ti

vysvětlím Svjatoslavův plán…“

Zpod plátěných stěn dýchl do stanu dovádivý vánek od moře a stíny pozorně naslouchajících chazarských vojevůdců se zase poplašeně roztancovaly.

„Už jsme si začínali myslet, že se nevrátíš,“ procedil Mikula Seljanovič skrz zuby, když se David později večer vrátil na místo zhruba verstu jižně od zátoky, kde netrpělivě vyčkávala družina kyjevských jezdců.

„Říkali jsme si,“ dodal Danilo Lovčanin stejně zlověstně, „že ses možná rozhodl zůstat s tou hrstkou židů a zítra padnout rukou rozzuřeného Svjatoslava.“

David u nich zastavil koně a naposledy se ohlédl ke skupině chazarských jezdců, kteří ho sem doprovodili a teď z uctivé vzdálenosti sledovali, jak se princ vrací k tuctu bojarů. Dal jim znamení, že je všechno v pořádku a že se můžou vrátit. Navzdory tomu neobrátili koně – zůstali a čekali, dokud se Kyjevané opravdu nevydají zpět na jih.

David se otočil zpátky a obdařil své strážce chladným pohledem. „Zdejší Chazaři jsou většinou křesťané,“ odsekl. „A zdržel jsem se, protože nebylo lehké přesvědčit Taman-tarkana, aby se podvolil.“

„Ale nakonec souhlasil, ne?“ přimhouřil Lovčanin oči. „Pochopil, že nemá jinou možnost?“

David bez zachvění opětoval jeho pohled. „Pochopil. A souhlasil. Raději se podřídí Kyjevu než té smradlavé kočovnické hordě. Hned ráno začne konat podle Svjatoslavova plánu.“

Danilo upřeně hleděl mladému následníkovi do očí. V Davidových nehybných, neuhýbajících zorničkách se mihotal odraz hořících loučí.

„Dobrá,“ přikývl Lovčanin po chvíli spokojeně. „Vracíme se oznámit to gosudarovi. Už je načase.“

Když bohatýři otočili koně, David za jejich zády sklonil hlavu a potichu si oddechl. Jeho nitrem lomcoval třas z pomyšlení, jak by to dopadlo, kdyby s nimi poslali Koščeje, toho čaroděje s pronikavým, vševědoucím pohledem. Už v Humradži se princ přesvědčil, že ten

démon dokáže číst myšlenky. Jeho by určitě neoklamal.

Ještě štěstí, že Koščej dostal od Svjatoslava úplně jiný úkol a v tuhle chvíli byl celé versty odsud.

Brzy ráno, ještě za šera, probudil Heroda dusot kopyt a vzrušené hlasy před stanem. Hbitě vyskočil a naboso, jen v kalhotách, vyběhl ven. Naproti němu vyšel z velkého stanu Kurja, už oblečený, obutý a s mečem v ruce. Zvědové, kteří právě přicválali, seskakovali z koní, padali na kolena a vzrušeně drmolili nejnovější zprávy.

„Co se děje?“ prošel Herod mezi klečícími muži.

Kurja na něj pohlédl, a i když si snažil zachovat chladný výraz, pod dlouhatánskými vousy mu škubalo koutky úst.

„Odjíždějí.“

Herodovi se rozšířily oči. „Chazaři?“

Chán pokynul jednomu z klečících mužů. „Mluv, co přesně jste viděli?!“

„Nepřátelé ustupují,“ vyrážel ze sebe velitel zvědů. „Vojsko zpoza řeky v noci zrušilo tábor. Zhruba dvě třetiny pěchoty se nalodily na galéry. Ostatní společně s jezdci, dohromady asi sedm tisíc mužů, vyrazili na jih. A před chvílí se začaly obracet i lodě. Veslují pryč. Vyklízejí zátoku.“

Herod a Kurja si vyměnili pohledy.

Krátce na to bok po boku, oba v plné zbroji, vycválali na mírnou vyvýšeninu na severním břehu zátoky.

„Je to pravda,“ oddechl si Herod, vyprovázeje pohledem poslední galéry, které mířily na západ, na otevřené moře.

„Co to znamená?“ Kurja se pro změnu díval na jih. V sílícím světle úsvitu i na tuhle vzdálenost zřetelně viděl, že tábor na opačném břehu Bejsugu zmizel a po mužích a koních není ani stopy. „Určitě neopustili pozice jen tak pro nic za nic. Říkal jsi, že Taman-tarkana naše přesila nezastraší.“

„Taky nezastrašila,“ mračil se mladý beg podezřívavě. „Muselo to být něco jiného, co ho přinutilo změnit taktiku.“

„Možná vyčmuchal těch pět tisíc mužů, které jim tvůj tarkan vede přes močály do týla…“

„Ne, to by stáhl jen pozemní vojsko. Proč by odplouvala i flotila?“ Herod zamyšleně vrtěl hlavou. „Bude v tom něco jiného.

Jestli je to úskok, nějaká prohnaná Pesachova taktika, nedokážu si vysvětlit její smysl, protože teď tak jako tak přejdeme na jižní stranu zátoky a pak už nás nic nezastaví. Tak co tedy přinutilo belikčiho, aby se stáhl? Jediným vysvětlením by bylo…“ Míšenec najednou ztuhl v sedle, oči se mu rozšířily a hlas se změnil v chroptění jako ze smyčkou sevřeného oběšencova hrdla.

„Co?“ zeptal se Kurja naléhavě. Neskrývané obavy v Herodově výrazu ho okamžitě nakazily znepokojením.

„Svjatoslav,“ vysoukal ze sebe beg.

„Cože?!“

„Kyjevané. Tím by se všechno vysvětlovalo! Pronikli k Tamanu a zaútočili na Samkarš. Proto se Pesach rychle vrací na jih.“

„Kde by se tady vzali Kyjevané? Vždyť jsou někde daleko na východě, na kavkazských úpatích! Tak rychle se sem nemohli dostat…“

„Divil by ses, jak rychle se dokáže Svjatoslav přesouvat. Já jsem už jednou jeho pohyblivost podcenil a doplatil jsem na to. Říkám ti, za chazarský ústup mohou Kyjevané! Přicválali po jižním pobřeží a náhle, zákeřně, za Pesachovými zády udeřili na oslabený Taman. To se jim podobá! A Pesach se nechce ocitnout mezi dvěma mlýnskými kameny.“

Kurjův výraz prozrazoval, jaký zmatek v něm vyvolala Herodova domněnka. „Jestli je to opravdu tak, musíme okamžitě jednat. Nenechám Svjatoslava, toho psího syna, aby mi vyfoukl kořist z chazarských měst!“

S těmi slovy Kurja trhl uzdou, obrátil koně a cvalem vyrazil k rychle se shromažďující hordě. Herod se za ním ani neohlédl. Zůstal na vyvýšenině a díval se přes zátoku na jih.

Doufal, že se nemýlí a že Pečeněgy neposílá do pečlivě připravené pasti. Chyb už v poslední době nadělal až dost.

„Konečně,“ oddechl si Mašíd, když se čelo dlouhatánského průvodu arsijahů a vybraných Pečeněgů vynořilo z přízemní mlhy ležící na močálu a zastavilo se na severním břehu Bejsugu.

„Zátoka je odtud přibližně pět verst,“ ukázal po proudu řeky lovec, který je celou noc vedl pásem mělčin a ostrovů.

„Hlavně ať už máme pod nohama alespoň jakž takž pevnou půdu,“ zavrčel tarkan. Přitom se toužebně díval na opačný břeh, kde se zvedaly nevysoké, vřesem zarostlé pahorky. „Ta prokletá bažina mi sežrala přinejmenším tři tucty dobrých chlapů.“

Noční přesun zrádnými třasovisky se samozřejmě neobešel beze ztrát. Několik mužů se utopilo, většinou i s koňmi, jiné napadly a odvlekly do bahnišť neznámé bytosti, jejichž nelidské, ale zároveň ne úplně zvířecí hlasy strašily vojsko během celého pochodu.

Pověrčiví chlapi tvrdili, že jsou to duchové tajemných dávnověkých Meótů, po nichž močály dostaly své jméno.

Mašíd pobídl koně do vysokého rákosí, které lemovalo břehy Bejsugu. Řeka byla naštěstí mělká, v nejhlubším místě nesahala výš než po koňské břicho, takže si jezdci jen namočili boty – a to už jim po celonočním plahočení močálem mohlo být srdečně jedno.

Mašíd přebrodil řeku a vyjel na jižní břeh. Ulevilo se mu, když koňská kopyta zabubnovala na pevnější půdě a zašustil pod nimi vřes. Zastavil na úpatí vršků, otočil se a pozoroval nedozírnou řadu mužů, vynořující se ze zamlženého močálu a přejíždějící přes řeku. Jen málokdo se v minulosti odvážil projet Meótskými bažinami, o nichž se vyprávěly strašidelné báje až v dalekém Řecku…

Najednou se lovec, čekající poblíž Mašída, zprudka ohlédl. Velitel arsijahů si všiml zlé předtuchy v jeho obličeji a také obrátil pohled k vršků, pod kterými stáli. Nezahlédl nic kromě hustého fialového koberce kvetoucího vřesu.

„Co je?“ zavrčel.

Lovec neodvětil. Pohledem šelmy na číhané pozoroval návrší. Najednou cosi postřehl, nadzvedl se v třmenech a vystrašeně ukázal na jeden z pahorků.

„Tam!“

„Co? Kde?“ houkl Mašíd a sáhl po meči.

Vzápětí to zahlédl i on. Nad vřes na temeni vršku se zvedla přilbice s chvostem koňských žíní na špičce. Za ní se bleskově vynořil kolčugou chráněný trup. Mašíd měl dobré oči. Všiml si, že má neznámý ozbrojenec v ruce luk.

„Útóóók!“ zařval a tasil meč.

Jenže v tu chvíli se něco mihlo vzduchem. Prudký náraz vyhodil

Mašída ze sedla. Po zádech se zřítil do šustivé pokrývky vřesu. Z hrudi mu trčel šíp. I navzdory dálce, ze které byl vystřelen, měl ještě dost síly, aby mu prorazil kroužkový pancíř.

Tarkanův kůň se vzepjal na zadní a pronikavě zaržál.

Arsijahové, tvořící čelo průvodu, se rozkřičeli.

„Dobré oko, Aljošo!“ zachechtal se Koščej syčivě, vyskočil na nohy a zamával rukama, až se jeho černý plášť rozprostřel jako krkavčí křídla.

Na okolních návrších až do této chvíle ležely a tiše vyčkávaly zhruba tři stovky Alanů. Na Koščejovo znamení se jako jeden muž zvedli a natáhli luky. Drnčení tětiv se slilo do jednolitého zvuku, který zněl několik úderů srdce a byl jakousi zlověstnou melodií, zahajující krveprolití.

Mračno šípů se sesypalo na arsijahy, kteří stihli přejet na tento břeh, i na houfy mužů brodící se přes řeku. Chlapi i koně s křikem dopadali do vřesu, do rákosí, do vody. Oba břehy Bejsugu zachvátil nepopsatelný zmatek.

Zatímco lukostřelci pokračovali v zasypávání řeky šípy, Koščej se otočil, popoběhl kousek po svahu a dravčím skokem se ocitl v sedle svého koně.

„Za mnou!“ zařval na vojsko, které netrpělivě vyčkávalo v úvalu za pahorky. Jeho pronikavý hlas se nesl od goryničů v čele přes šiky Alanů až dozadu k příslušníkům Peruna uctívajících kmenů z okolí Kyjeva a Novgorodu.

Tři tisíce mužů náhle pobídlo koně a pohnulo se jako jedna obrovská, nedočkavě se vlnící a ocelové ostny vystrkující bytost.

Když Pečeněgové u Bejsugu uviděli, jak se ten tisícihlavý tvor přelévá přes návrší na opačném břehu a s hrůzostrašným řevem se valí dolů k řece, zpanikařili, obrátili koně a dali se na útěk.

O většinu z nich se postaral nenasytný močál.

„Kyjevané! Kyjevané se blíží!“

Herod, který právě na koni přebrodil Bejsug a vyjel na blátivý jižní břeh, zaskočeně zvedl hlavu. I Kurja a skupina klanových náčelníků, ke kterým beg právě směřoval, se překvapeně ohlédli za varovným voláním. Z jihu se cvalem blížil jezdec. Před chánem

škubl uzdou, sklouzl z koně a padl na kolena.

„Kyjevané!“ zopakoval udýchaně.

„Kde?“ štěkl Kurja.

„Asi půl dne jízdy od nás! Táhnou nám vstříc! Varjagové, Bulhaři, jezdci ze stepí…“

„Kolik jich je?“

„Jako vran po bitvě. Tisíce a tisíce. Nestačil jsem je spočítat, veliký cháne. Spěchal jsem ti oznámit…“

„Dobrá, dobrá! A co ustupující chazarské oddíly? Nemohly se přece těm kyjevským vyhnout…“

„Ani se o to nepokoušely, veliký cháne! Přidaly se k nim!“

Kurja trhl hlavou, jako by dostal políček. Nějakou chvíli se tyčil v sedle bez pohybu a bez jediného slova. Pak se přes rameno podíval na Heroda, který zastavil koně kousek za ním.

„Takže ses zmýlil, synovče,“ procedil skrz zuby. „Svjatoslav sice opravdu dorazil, ale nezaútočil na Samkarš. Táhl nám naproti a odřízl nám cestu k Tamanu. Zřejmě ho ještě dnes večer budeme mít na dohled a nejpozději zítra ráno vypukne boj. A zdá se, že Chazaři se mu poklonili. Uvolnili zátoku na jeho rozkaz – jen aby nás poslali kyjevskému vlkovi rovnou do chřtánu.“

„Nesýčkuj, strýci,“ odvětil Herod neuctivě. „Naše postavení je dobré. Rozhlédni se. Na téhle straně zátoky je močál podstatně dále od pobřeží. Máme tu dost prostoru k rozvinutí jízdy. Můžeme zaútočit plnou silou.“

„Jenže budeme mít zátoku a řeku za zády. Co když se chazarské galéry vrátí a zasypou nás zezadu řeckým ohněm? Svjatoslav a Pesach podle všeho uzavřeli dohodu…“

„Ano, s útokem zezadu je potřeba počítat,“ uznal Herod. „Právě proto se musíme dostat co nejdále od zátoky. Přikaž mužům, ať zrychlí přesun přes řeku. Vojsko se musí okamžitě vydat na jih…“

„Stojím o tvé rady?“ zavrčel Kurja a otočil se ke stále klečícímu zvědovi. „Ty! Okamžitě si vezmi půl tuctu mužů a cválejte na západ. Budete hlídkovat u moře. Chci vědět všechno o pohybu chazarské flotily. Jestli se lodě obrátí a vplují zpátky do zátoky, co nejrychleji mi o tom pošlete zprávu!“

Muž poslušně sklonil hlavu, couvaje vstal, vyšvihl se do sedla a

v doprovodu určených jezdců odjel k pobřeží.

Kurja přelétl skupinu náčelníků planoucím pohledem.

„Hned se vraťte ke svým rodům a hordám! Musejí se co nejrychleji přesouvat na jih! Bohové jsou laskaví a rozhodli se, že nám radost z prolévání nepřátelské krve dopřejí o něco dřív. Vzpomeňte si na své otce a bratry, kteří zahynuli ve válce s prokletým Ingvarem! Nám se dnes naskytla příležitost pomstít se na jeho synovi! Ať Svjatoslav chcípne potupnou smrtí a zaplatí tak za odporné skutky svého psího otce!“

Vojevůdcové odhodlaně zahučeli, obrátili koně a uháněli ke svým oddílům. I Herod a Kurja sjížděli z vyvýšeniny k vojsku. Chán záměrně nechával synovce klusat v závěsu za sebou. Beg se sám pro sebe křivě, zlověstně usmíval. *Jen počkej, ty smradlavý divochu, co spíš s ovcemi. Však ještě přijde čas, kdy budeš klečet u mých nohou a budeš vděčný nejen za mé rady, ale i za rozkazy!*

Svjatoslav si konečky prstů s polámanými, špinavými nehty škrábal ránu na levé tváři. Věděl, že by to neměl dělat – stehy už mu ranhojič vytáhl, ale rána ne a ne se zahojit a změnit v jizvu, protože kníže si pokaždé předčasně strhl strup. Ale nemohl si pomoci – stopa po Herodově meči nesnesitelně svědila. Možná proto, že ten, co se na Kyjevanově tváři podepsal, ještě pořád nosil hlavu na krku. A nejen to, dál se mu stavěl do cesty. To svrbění Svjatoslavovi připomínalo, že nemá zapomenout na pomstu. A také to, že má zůstat ve střehu a podruhé už svého protivníka nesmí podcenit.

„Hněte sebou, kůže líné!“ křikl kníže podrážděně a schoval nenechavé prsty do rukavice. „Vlečete se jako stádo prasat, která zakopávají o vlastní vypasená břicha! Rychleji, rychleji! Pečeněgové se nesmějí vzdálit od zátoky, jinak je budete muset všechny pobít vlastnoručně!“

Tisíce jezdců ve světle klesajícího slunce směřovaly na sever. Ještě na nich byly znát stopy únavy. Bleskurychlý přesun z Alanie až ke břehu Tmavomodrého moře jim dal zabrat. Předcházející den i celou noc sice strávili v táboře čekáním na výsledek Davidova rokování s Chazary, ale ani tato zastávka jim nepomohla úplně nabrat síly. Svjatoslav se obával, aby proti němu Herod nepoužil

jeho vlastní taktiku a nevyužil kyjevské vyčerpanosti.

Od severu přicválali podél dlouhatánského zástupu zvědové. Oznámili knížeti a skupině vojevůdců kolem něj, že Pečeněgové dokončili přechod přes Bejsug. Teď se roztahují do šířky jižně od zátoky a postupně, ve zhruba desetitisícových vlnách, se vydávají na jih, vstříc blížící se kyjevské mase.

„Jak jsou od nás daleko?“ mračil se Svjatoslav.

„Čela vojsk dělí už ani ne pět verst.“

„Neměli bychom se utábořit?“ navrhl Ahmed. „Muži i koně by potřebovali ještě jednu noc k pořádnému odpočinku…“

„Ne,“ odsekl mladý vládce. „Musíme se s nimi srazit co nejdřív a zatlačit je zpátky k zátoce. Tam je chazarské lodě počastují řeckým ohněm.“

„Chceš bojovat v noci, konungu?“ zeptal se Sveneld.

„Pokud to bude potřeba, rozhodně!“ Svjatoslav se rozhlédl po okolostojících náčelnících, velmožích a velitelích. Nastal čas na poslední krátkou poradu. „Víte, jaká je situace. Východně od nás jsou ty prokleté močály, takže pravé křídlo rozvinout nemůžeme. Ale Pečeněgové se na koních do mokřadů také neodváží, takže nás to nemusí trápit. Důležitý tedy bude střed a levé křídlo. Čelně zaútočíme my se Sveneldem a Einarem. Vlevo pojedou Ahmed, Kudarkin a ostatní rody ze stepí. Objedou celé vojsko od západu, podél mořského pobřeží, a srazí se s pečeněžskou jízdou, kterou jim Herod určitě vyšle naproti. Pojedou s vámi i chazarští jezdci.“ Svjatoslav obrátil pohled na Chezrana. Poblíž stojící David ten rozkaz samkarsskému důstojníkovi přeložil a povzbudivě se na něj podíval.

„Chazarští pěšáci,“ dodal Svjatoslav s prohnaným zábleskem v očích, „se naopak postaví na pravé křídlo – budou postupovat těsně podél močálu. Je jich sice jen něco přes dvě tisícovky, ale prý jsou to výteční lukostřelci. Jejich úkolem bude zastavit pečeněžskou jízdu, kdyby se přece jen odhodlala projet mělčinou na okraji bažiny a udeřit na náš pravý bok.“

David pohlédl knížeti do obličeje a přimhouřil oči. „Vím, kam tím míříš,“ ucedil. „Nedůvěřuješ Pesachovu slibu.“

„Přesně tak,“ přiznal Svjatoslav bez okolků. „Rozdělím Chazary

a pošlu je na opačné strany bojiště. Aby je náhodou nenapadlo zradit mě a zdrhnout.“

„To ale není zrovna moudré,“ namítl David, čímž způsobil, že vojevůdcové poplašeně zamrkali a také kníže varovně pozvedl jedno huňaté obočí. „Chazarští jezdci a pěšáci jsou dobře vycvičení a naučení bojovat společně, vzájemně se krýt. Když je rozdělíš, citelně tím oslabíš jedny i druhé…“

„Už jsem se rozhodl,“ přerušil ho Svjatoslav důrazně. „Ty, princi, zůstaneš v mé blízkosti. A pamatuj si – jakmile se tví soukmenovci pokusí o nějaký nečekaný manévr, vlastnoručně ti useknu hlavu.“

David nehnul ani brvou. „Myslíš, že Pesachovi a jeho mužům záleží na mém životě?“

„Ne. Ale mně se pomstou na tobě uleví.“ Svjatoslav vycenil zuby v divokém úsměvu. „Tak se modli ke svému židovskému Bohu, aby všechno probíhalo podle dohody a aby admirál nedostal zaječí úmysly. Jinak na to doplatíš nejen ty, ale i chazarští pěšáci na pravém křídle. Přísahám při samotném Perunovi, že je nechám do jednoho pobít, jestli ty nebo kterýkoli jiný Chazar uděláte třeba jen jediný chybný krok.“

David jenom sklopil zrak a odmlčel se. Úkosem zachytil Chezranův tázavý, trochu vystrašený a zmatený pohled, ale nenápadným gestem veliteli naznačil, aby se na něj neohlížel a jednal tak, jak se dohodli včera večer v Pesachově stanu.

V duchu si opakoval, že jejich životy jsou od této chvíle v rukou Božích. Jeho víra se však v této věci kolébala na velmi vratkých nohou. Věděl totiž, že ty ruce, které pevně svírají jejich osudy, ve skutečnosti patří Svjatoslavovi. A v takovém případě byly jakékoli modlitby zbytečné.

„Chazarské lodě stále kotví na okraji zátoky a podél vnějšího pobřeží,“ hlásil klečící zvěd Kurjovi i pozorně naslouchajícímu Herodovi. „Zdá se, že čekají.“

„Rád bych věděl na co,“ zabručel chán.

„To by zajímalo i mě,“ přidal se mladý beg. „Musejí přece vědět, že jsme se už do posledního muže přesunuli na jižní stranu

zátoky. Můžou tak klidně připlout zpátky a tím uzavřít Svjatoslavovu past. Kdybych byl na Pesachově místě, snažil bych se zaútočit co nejdřív, dokud se naše šiky ještě pohybují na dostřel od zátoky.“

„Možná jsi úmysly Kyjevanů a Chazarů odhadl špatně,“ zkřivil Kurja ústa. „Ostatně, nebyl by to tvůj první omyl.“

„Anebo Pesach taktizuje,“ nevšímal si Herod chánova provokování a povýšeneckého tónu. „Co když se rozhodl, že obětuje pozemní vojsko a prostě odpluje na jih?“

„Něco takového by pro nás bylo jako dar bohů.“

„To tedy ano. Ale spoléhat se na to nemůžeme. Galéry ještě pořád můžou v kterékoli chvíli přiveslovat zpátky do zátoky. Proto je důležité, aby bylo bojiště co nejdále od pobřeží, mimo dosah katapultů. Strýci… ech. Veliký cháne! Navrhuji, abys hned teď zavelel k útoku!“

„Brzy zapadne slunce,“ namítl Kurja s pohledem zaměřeným na žhavý kotouč, který se už na západě chystal ponořit do vod Tmavomodrého moře.

„Tak budeme bojovat potmě! Nesmíme Svjatoslavovi dovolit, aby zaútočil jako první. Síla Pečeněgů je v jezdeckém výpadu. Využijme toho! Pošli deset tisíc jezdců do čelního útoku a stejný počet na pravé křídlo – Svjatoslav na západ určitě pošle své nejlepší jezdce, Bulhary a Oguzy. Je potřeba je zadržet včas, aby nám nevpadli do boku.“

Kurja se podíval Herodovi do očí. Beg ten pohled pevně opětoval. Kurja si odfrkl, napůl opovržlivě, napůl odhodlaně, zahákl si až na hruď padající kníry za uši, rázně nasadil na vyholenou lebku přilbici s kroužkovým závěsem po obvodu, obrátil koně a cvalem vyrazil k vojsku.

Po několika okamžicích se nad hlavami Pečeněgů rozezněly rohy a Herod se zeširoka zašklebil.

Schylovalo se k boji.

K boji, na jehož konci bude mít na dosah titul Taman-tarkana a vládu nad celým Tmavomodrým mořem.

Když se od severu ozvalo troubení, Kyjevané už měli ohromnou pečeněžskou masu na dohled. Svjatoslav zřetelně viděl pohyb

přeskupujících se šiků v čele nepřátelské hordy. Věděl, že boj vypukne, ještě než na obloze zabliká první hvězda. V doprovodu svých věrných bohatýrů – mezi nimiž nechyběli Mikula a Danilo, stále pozorně hlídající Davida – cválal dopředu a burácivým hlasem štěkal rozkazy. Pro změnu zatroubily kyjevské rohy a vůdcové jednotlivých kmenů začali seřaďovat své muže k útoku.

Do čela hlavního voje Svjatoslav postavil kavkazské oddíly a na pravou stranu chazarské pěšáky s luky. Alané a Kassogové si domysleli, že se skoro do posledního muže stanou oběťmi nejtvrdšího prvního střetu. Navzdory tomu neklesali na mysli a nad jejich houfy se neslo odhodlané volání. Jedněm i druhým klokotala v žilách krev divokých, bojovných Sarmatů a společně měli v úmyslu vzadu vyčkávajícím Varjagům ukázat, že jsou na to dědictví hrdí.

A potom, ve chvíli, kdy se slunce dotklo západního horizontu a ocel v jeho světle získala barvu krve, se na severu rozeznělo příšerné vytí a Pečeněgové vyrazili.

„Už jedou!“ vzlétl nad kyjevské zástupy Svjatoslavův hlas. „Přicházejí, aby nám ukradli kořist, vybojovanou u Itylu, v Chazaránu a na Kavkazu! Jsou to jen obyčejní mrchožrouti! Vrány a potkani! Špinavá, špatně živená, svrabem prolezlá sběř z odlehlých stepí! Vaši otcové s nimi bojovali pod vedením knížete Ingvara a zasadili jim drtivou porážku! A vy svým otcům neuděláte hanbu! Každý z vás vydá za tucet Pečeněgů! A proto chci, aby mi každý z vás přinesl tucet kočovnických hlav!“

Vojsko odpovědělo odhodlaným pokřikem – hlavně Sveneldem vedení, v oceli zakovaní Varjagové ve druhém voji. Alané, Kassogové a Chazaři v čelním šiku se naopak odmlčeli. Všichni jako jeden muž pozvedli luky a vyčkávali.

Pečeněgové se cvalem blížili. Ti nedočkavější už začali přímo ze sedel střílet, ale unáhlili se a jejich šípy dopadaly do trávy celé sáhy před čelem kyjevského vojska.

Zahučely alanské rohy. Zhruba deset tisíc rukou pustilo tětivy. Do vzduchu vzlétlo hrozivě bzučící mračno šípů. Na okamžik zaclonilo pohasínající nebe a pak dosedlo na valící se Pečeněgy. Účinek byl strašlivý, v kočovnické záplavě se objevily viditelné

trhliny, koně padali a drtili jezdce, ale útočníci se nezastavili. Alané, Kassogové a Chazaři vyslali druhý, neméně početný roj střel. Jenže tehdy už z nebe začala pršet i stejně hustá pečeněžská střelba. Nekrytí lukostřelci padali po tuctech, po stovkách.

Pak Pečeněgové, pořádně prořídlí krupobitím šípů, udeřili na první voj. Muži zpod Kavkazu konečně pozvedli štíty, kopí a šavle.

Dopředu vyrazily jejich jezdecké oddíly. Nepřátelské houfy se s příšerným křikem, rachotem a řinčením promísily.

Ocelový šik Varjagů zatím trpělivě čekal. Slunce úplně zmizelo za obzorem, než se Pečeněgové prosekali přes zuřivě bojující vlky z Kavkazu. Vzápětí se však rozbili na hradbě varjažských štítů a na lese pozvednutých kopí.

Bitva se vyvíjela dobře, ale Svjatoslav zahlédl, že Kurja už vysílá druhou útočnou vlnu o síle zhruba patnácti tisíc jezdců. Tento střet bude podstatně horší. Dal znamení Sveneldovi.

„Vpřed!“ vykřikl jednooký vojevůdce a pobídl koně.

Varjažská zeď z oceli se pohnula, tlačíc před sebou ubohé zbytky prvního pečeněžského výpadu i roztrhané houfy Alanů a Kassogů. Chazarští pěšáci se včas stáhli stranou, až úplně na okraj močálu.

Najednou Svjatoslav někde vlevo, na okraji zorného pole, zachytil světelné záblesky. Hned obrátil pohled tím směrem a zachmuřil se.

„Co to má znamenat?“ zeptal se Einar Sigmarsson, který právě zastavil koně u knížete a také zpozoroval vzdálené výbuchy světla.

„Řecký oheň,“ procedil Svjatoslav skrz zuby. „Pesach střílí na pobřeží.“

„Ale proč tam, na konci zátoky? Tam přece není ani živáčka!“

Tvář knížete byla s každým úderem srdce temnější a temnější. Hlas, který se mu vzápětí vydral z hrudi, by zahnal na útěk i vyhladovělého tygra z uralských úpatí.

„Nikoho neostřeluje. Je to jen znamení.“

„Znamení? Čeho? Komu?“

Kníže se zprudka otočil v sedle. Několik koňských délek za ním stál David, zaklesnutý mezi Lovčaninem a Seljanovičem. A právě natahoval krk, aby přes hlavy Kyjevanů dohlédl ke vzdálenému

pobřeží. Výraz jeho tváře ho prozradil – on ten plamenný signál očekával!

Svjatoslav zlostně vykřikl a tasil meč tak prudce, že čepelí skoro sekl poblíž stojícího Einara.

Když na severozápadním pobřeží náhle vzplanuly ohně, Chezran uvěřil, že nad ním Všemohoucí skutečně drží ochrannou ruku. Znamení totiž přišlo v tom nejvhodnějším čase.

Ahmedem vedení Bulhaři, Oguzové, Baškirové a další jezdci z itylských stepí totiž právě v širokém oblouku objeli hučící bojiště a z východu mířili k boku pečeněžské hordy. Z ní se však před několika okamžiky oddělilo Kurjovo pravé křídlo a vyrazilo proti blížícím se nepřátelům. Ahmed zavelel k útoku a jezdci zrychlili.

A právě tehdy Pesachovy katapulty vyslaly na břeh znamení, že flotila zvedá kotvy a vyráží na jih.

Chezran záměrně držel své oddíly na okraji útočící kyjevské jízdy. Jakmile zahlédl ohnivé gejzíry, rázně pokynul svému pobočníkovi. Ten pozvedl trubku a vší silou do ní zadul.

Emír Ahmed se překvapeně ohlédl doleva, na podezřele zaostávající chazarskou jízdu. Vzápětí pochopil, o co tady jde. Pět tisíc Chazarů se odtrhlo od bulharských a oguzských jezdců a prudce odbočilo k pobřeží.

„Prokletí zrádci!“ zaječel Ahmed. A to bylo asi tak všechno, co mohl v této chvíli udělat. Zepředu se totiž blížila početná pečeněžská horda. V tuhle chvíli nesměl rozdělit své muže a pronásledovat prchající Chazary. Dobře si to ti prašivci načasovali!

Jízdní oddíly na západním křídle se divoce srazily. Ahmed se ponořil do zuřící bojové vřavy.

A Chezranem vedení Chazaři mezitím cválali na západ, k pobřeží. Jakmile byli v dostatečné vzdálenosti od bojiště, prudce odbočili na jih. Nikdo je nepronásledoval.

Hnali koně tryskem podél pobřeží. Jejich další zastávkou měl být až Samkarš.

Chezran si vzpomněl na více než dvě tisícovky pěšáků na kyjevském pravém křídle a v duchu se krátce pomodlil za jejich duše.

„Pryč odsud! Ústup!“ nesly se nad houfy chazarských lukostřelců štěkavé hlasy velitelů. Pěchota ze Samkarše se bleskově stáhla na východní okraj bojiště, k močálu. Kyjevané to v prvním okamžiku považovali za součást celkové taktiky – bylo potřeba uvolnit cestu dopředu se valícím Sveneldovým Varjagům. Jenže Chazaři se na okraji bažiny nezastavili. Běželi dál – do hustého rákosí, do čím dál hlubší vody. Málokdo si jich v tom divokém bojovém mumraji všímal, natož aby je pronásledoval.

Chazaři věděli, že šanci na přežití má sotva polovina z nich. Část se utopí v temnotou zahaleném třasovisku, část později vyčenichají a pobijí Kyjevané nebo Pečeněgové. Proto když Pesach včera večer rozděloval pěší vojsko a rozhodoval, které muže nalodí a které pošle na téměř jistou smrt, rozhodl se zvláštně. Ostatní velitelé od něj čekali, že obětuje nejslabší složky vojska. On však vybral dvě tisícovky nejtvrdších, nejzkušenějších chlapů. Promluvil k nim, aby pochopili, že se jim nechce za dlouhá léta věrné služby odměnit záhubou, ale že vybral nejlepší z nich proto, aby jich přežilo co nejvíc. Svým projevem je vyburcoval tak, že se mnozí bojovníci a velitelé sami začali dobrovolně hlásit do této skupiny.

Teď, když se v houstnoucím šeru soumraku ponořili do močálu a první z nich začali se zoufalým křikem, přecházejícím do přidušeného bublání, mizet ve zrádném bahně, svého rozhodnutí možná litovali. Ale už nebylo cesty zpět.

„Ty zkurvený zrádce!“ štěkal Svjatoslav zuřivě. „Lovčanine, Seljanoviči, srazte toho prokletého žida k zemi! Otevřu mu lebku a hodím jeho mozek pod koňská kopyta!“

Mikula nechápavě vyvaloval oči na gosudara, který se k nim blížil s taseným mečem v ruce. Cože to křičí? Co mají udělat? Slyší dobře? Oddělat chazarského prince? Obrátil k mladíkovi zmatený pohled. Bohové, během té dlouhé cesty podél Kavkazu se s ním dělili o jídlo a o vodu, spali u jednoho ohně, občas i pár slov prohodili, skoro se s ním spřátelili. A teď…

David se trochu zaklonil v sedle a po očku pohlédl na oštěp, který měl Danilo šikmo zastrčený pod sedlem. Měl ho na dosah

ruky. Když bude dost rychlý…

„Ať tě to ani nenapadne," zavrčel Lovčanin, kterému jeho kradmý pohled neunikl.

„Máte bobky v uších?" štěkl Svjatoslav a vklínil se s koněm mezi Davida a Mikulu, přičemž do váhajícího Seljanoviče rozzlobeně strčil. „Anebo jste nepochopili rozkaz?"

„Ale proč…" začal Danilo, ale Svjatoslav ho umlčel jediným šlehnutím pohledu.

„Protože je to věrolomná špína!"

S těmi slovy se kníže nadzvedl v třmenech a rozmáchl se mečem.

Po runové čepeli přelétl odlesk vzdálených plamenů.

Bože Abraháma, Izáka a Jákoba, odříkal David v duchu bleskově.

Už od chvíle, kdy se rozhodl Svjatoslavovi zkřížit plány, tušil, že k tomu může dojít. Že ho odhodlání vzepřít se pyšnému Kyjevanovi může stát život. Od začátku pečeněžského útoku už si tím dokonce byl jistý. Nemohl uniknout. Zůstal sám uprostřed kyjevských houfů, vydán napospas Svjatoslavově pomstychtivosti. Ale přestože si uvědomoval blízkost smrti, nestačil se pořádně pomodlit.

Možná proto, že pořád doufal. Až do této chvíle v něm blikala jiskřička naděje, že by se mohlo něco zvrtnout, něco, co mu dovolí dočkat se následujícího rána.

Teď, tváří v tvář démonickému, meč zvedajícímu Svjatoslavovi, ta jiskřička zhasla.

Králi světa, který dáváš sílu slabým, opatruj mou duši. Poroučím ji do tvé laskavé péče…

Kníže na okamžik zaváhal. Vypadalo to, jako by na jeden úder srdce zamrzl čas.

Pak se skrz Svjatoslavovy vyceněné zuby prodralo nelítostné vrčení a pěst svírající rukojeť meče udeřila. Před Davidovým zrakem vybuchla směsice rudé a ohnivé barvy – jako by mu rovnou do očí střík la krev a zároveň tekutý plamen.

Vzápětí však všechna světla pohasla, barvy se rozplynuly a

David se bezvládně zřítil ze sedla do náruče nekonečné tmy.

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

Taman-tarkan

Semira zprudka otevřela oči a zalapala po dechu. První, co spatřila, byla její vlastní pěst, svírající huňatou kožešinu na lůžku tak křečovitě, až jí na hřbetu dlaně naběhly žíly. Zamrkala, překvapená místem, na němž se ocitla. Usnula sice teprve před chvilkou, ale do mysli jí okamžitě vklouzl neobyčejně živý sen, který ji přenesl daleko odsud.

Posadila se, a přestože v komnatě nebylo zrovna teplo a v neklidném spánku ze sebe už dávno skopla přikrývku i kožešinu, po spáncích se jí skutálely kapičky potu.

Ještě před několika okamžiky byla na nedozírném bojišti někde na mořském pobřeží, uprostřed hrozivě se přelévajících a mísících proudů zuřivě bojujících jezdců. Viděla Davida, ocitla se úplně blizoučko u něj, ale když na něho volala, neslyšel ji. A pak se s hrůzou dívala, jak se hroutí ze sedla pod bušící kopyta koní a z jeho obličeje prýští krev. Padala společně s ním, ale zatímco on tvrdě narazil do zablácené země, Semira jí prolétla jako černou mlhou a řítila se dál, do děsivé, temné, bezedné prázdnoty… Potom procitla.

Srdce jí divoce bušilo. Sundala bosé nohy z postele. Dotek chodidel na studené kamenné podlaze jí pomohl se vzpamatovat. Definitivně se vrátila do tohoto času a prostoru, do Magaše, do soukromých knížecích komnat v dvorci pod Černou skálou. Pořád se ale mračila a myslí jí běžely obrazy ze snu. Byly velmi živé. Jako něco, co se opravdu stalo, ne jen špatným spánkem přivolané blouznivé vidiny.

Ten sen nebyl obyčejný.

Rozhodla se. Vstala, spěšně se oblékla, přes rameno si přehodila Mysyrchaninu brašnu a vyšla z místnosti. Před dveřmi se k ní připojili dva strážní – Alané z Kasigyrovy družiny. Když vyšli z hlavní brány paláce, dostali další posilu – čtveřici kyjevských ozbrojenců. Bezpečí nové kněžny bylo v těchto neklidných časech křehkou vzácností, kterou je potřeba úzkostlivě chránit. V kterémkoli stínu mohl číhat pomstychtivý alagovský vrah.

Semira beze slova, odhodlaně a tak rychle, až její průvodci museli občas popoběhnout, mířila dolů do města.

„To jsou kouzla Satany a Kulbadagus," zkřivil starý Magujrag rty. „Kouzla měsíční Chursun. S touhle věcí ti nepomůžu, kněžno…"

„Proč ne?" zavrčela Semira netrpělivě. „Opovrhuješ snad *ženskou* magií? Není ti dost dobrá?"

„Tady nejde o to, že bych odmítal se k ní snížit. Spíš se jí bojím. Ženy vládnou divokým, nespoutaným kouzlům, která se snadno mohou obrátit proti tomu, kdo je probudí…"

„Tvoje bojácné žvásty mě nezajímají," odsekla. „Pomůžeš mi a hotovo. Čarovat budu já. Něco jsem od Mysyrchan odkoukala. Od tebe potřebuji, abys tento chadzar probudil, obestřel ho svými kouzly, přivolal duchy a neviditelné mocnosti…"

„Ale, kněžno…"

„Uděláš to," sykla varovně a vysypala obsah brašny na podlahu vedle ohniště. „Jinak si vzpomenu na to, jak jsi na nychásu držel stranu s alagovskými zrádci. A uvěřím klepům, co tvrdí, že jsi pomáhal Čelarchizovi s kouzlem, které jeho syna před soubojem zázračně zakalilo!"

Magujrag jí ohromeně pohlédl do očí. To, co v nich uviděl, ho přimělo sklopit zrak. A když už to udělal, rovnou obrátil pohled k čarodějnickým pomůckám.

„Rozdělám oheň," zachraptěl pokorně. „Ty mezitím rozmíchej ve vacamonze rong a popel z mrtvého. Ale pamatuj, že jestli ti sen opravdu ukázal skutečnost, Chazar už v tuto chvíli může být mrtvý. Jsi odhodlána nahlédnout za ním i do světa, kde vládnou duchové?"

„O tom nepochybuj," odvětila Semira pevně, bez nejmenšího

zaváhání.

Duchu popela a krve,
neukaž, co bylo prve…

Semiru od kořínků vlasů až po konečky prstů na nohou pokryla husí kůže. Zřetelně cítila, jak v koutech Magujragovy chatrče ožívají stíny, jak tancují a vyskakují do vzduchu, kde se spojují a pak společně víří nad ohništěm a okolo ní v neviditelných proudech, podobných větru, který však nečechrá vlasy a nepovlává cípy šatů, ale proniká hluboko do nitra a rozechvívá samotné srdce. Občas měla dokonce pocit, že cítí kradmé, ledově studené doteky a slyší vzdálené hlasy – ani lidské, ani zvířecí… jiné.

Navzdory tomu pokračovala v zaklínání. Magujrag do toho tiše, mumlavě prozpěvoval a rytmicky ťukal do podlahy koncem své křivé sukovice.

Hodila do směsi medoviny, popela a krve z drobné ranky na zápěstí chumáček Davidových vlasů. Zamíchala směs ve vacamonze lidskou kostí, rychle ji odložila, vzala nádobu a pozvedla si ji k obličeji.

Divotvorné síly kolem ní zavyly, zazmítaly plameny v ohništi, roztočily v chýši vír prachu, třísek, peří a lístečků sušených bylin. Sám Magujrag, kterému ten čarovný vítr škubal dlouhým plnovousem, stáhl hlavu mezi ramena a zpod huňatého obočí kolem sebe házel vystrašenými pohledy. Mumlat zaklínadla a poklepávat holí však nepřestal.

Směs ve vacamonze se divoce točila. Semira měla pocit, že se ten vír zvětšuje, rozrůstá, kypí z nádoby a snaží se ji pohltit. Už přestávala vidět ohniště, nehezké modly okolo chadzaru i Magujraga. Nořila se do vacamongy jako do krvavého jezera.

A pak bleskurychle klesla až na dno, ale ani tam se nezastavila, nořila se dál, prolétala temnotou v zemských útrobách a vzápětí se prudce vynořila z bláta na bojišti, přímo mezi nohama řičících koní.

Okamžitě spatřila Davida. Poznala ho i navzdory směsici krve a bahna na jeho obličeji.

Zoufale, ze všech sil na něj zakřičela.

A v tu chvíli ta strašlivě umazaná tvář doširoka otevřela oči a jejich bělma přízračně zazářila ve tmě.

Když se tmavá clona před jeho zrakem roztrhla a on zjistil, že leží v blátě mezi neklidně bubnujícími kopyty koní, náramně ho to překvapilo. Prudká bolest, která mu vystřelovala z obličeje do mozku, ho však ujistila o tom, že jeho duše skutečně pořád vězí ve smrtelném těle. Obrátil se na všechny čtyři, prohnul se v křeči a důkladně se vyzvracel. Když si dlaní promnul obličej, bolest opět vybuchla a prsty mu zalila krev. Pochopil, co se stalo. Nezasáhla ho čepel knížecího meče. Jen masivní stříbrná hlavice na konci rukojeti. Roztrhla mu kůži v obličeji a zlomila nos.

„Nezasloužíš si zemřít v sedle!“ doléhal k němu shora Svjatoslavův křik. „To je smrt vyhrazená bojovníkům! Ale ty jsi jenom zákeřná krysa! A přesně tak i chcípneš – na zemi, v bahně, ve špíně!“

Bože Abraháma, Izáka a Jákoba… opatruj mou duši…

David se nedokázal soustředit na modlitbu. Před vnitřním zrakem se mu prapodivně míhal Semiřin obličej – zvlněný jako odraz na zčeřené vodní hladině, zalitý přízračným ohnivě krvavým svitem, který se odrážel v jejích vytřeštěných očích a prodíral se jejími rozpuštěnými, divokými, jakoby větrem rozcuchanými vlasy…

„*Vstaň, Davide!*“ zakřičelo na něj zjevení. „*Vstaň a uteč! Zachraň si život!*“

„Danilo, oštěp!“ křikl Svjatoslav a natáhl ruku. „Připíchnu ho k zemi jako červa!“

Lovčanin vytáhl zbraň od sedla a poslušně ji podal knížeti.

„Gosudare?“ zachraptěl náhle Mikula, který se díval úplně jiným směrem.

„Co?“ odsekl Svjatoslav, ale neohlédl se. Otočil oštěp v dlani, hrotem proti plazícímu se Davidovi.

Odpovědí mu byl uši drásající rachot, který zalil už tak příšerně hlučící bojiště. Až tehdy se kníže konečně otočil v sedle.

Do Sveneldovy krokem se sunoucí ocelové hradby Varjagů v plné rychlosti narazila druhá, výrazně početnější, lépe vyzbrojená a

očividně zkušenější vlna Pečeněgů.

A roztrhala kyjevské šiky na kusy.

Zároveň bojiště zasypaly tisíce pečeněžských šípů.

„Kryjte se!“ zařval Danilo a pozvedl štít.

Zlověstné bzučení pírek vystřídalo klepání a cinkání dopadajících střel. Jeden rotující železný hrot prorazil Mikulovu kolčugu a zanořil se mu těsně pod levou klíční kost. Seljanovič se s výkřikem svalil ze sedla. Jiný šíp se odrazil od Svjatoslavova šupinového pancíře. Další dvě střely, letící blízko sebe, proklály jeho koni hrdlo. Ušlechtilý hřebec nešťastně zařičel, poskočil, ale vzápětí se mu podlomily nohy. Jak padal, jezdec se zoufale snažil uvolnit chodidla z třmenů. Nestihl to – koňský bok mu přilehl levou nohu. David, který se na poslední chvíli odstrčil patami a unikl tak zpod padajícího zvířete, zřetelně zaslechl, jak praskla kost. Svjatoslav zavyl. Čepel posetá runovými znaky mlaskla do bláta.

„Gosudare!“ vykřikl Danilo a se štítem nad hlavou sklouzl z koně a spěchal knížeti na pomoc.

David se duchapřítomně začal plazit pryč, přičemž si jednou rukou kryl hlavu před kopyty, bušícími všude kolem. Najednou se mu o obličej otřel kožený řemen. Vylétl po něm pohledem a zjistil, že jsou to otěže jeho koně.

Pevně je popadl.

„Nenechte ho utéct!“ zařval koněm přimáčknutý Svjatoslav, když uviděl, jak se David škrábe do sedla. Jenže jeho křik zanikl v dunění kopyt, ohlušujícím řinčení zbraní a zuřivém řevu bojujících mužů.

David se s hlavou skloněnou ke koňské šíji prodíral napříč proudy kyjevských jezdců, kteří se valili vpřed, na pomoc ustupujícímu Sveneldovi. V tom zmatku, vyvolaném nečekaně tvrdým a silným výpadem Pečeněgů, mu nikdo nevěnoval nejmenší pozornost.

„Veliký cháne!“ zvolal zvěd, který právě přicválal od západního pobřeží. Za jízdy seskočil z koně a hned se vrhl na kolena.

„Mluv!“ kývl na něj Kurja a na okamžik ho zachvátila zlá předtucha.

„Odplouvají! Chazarské lodě zvedly kotvy a plují na jih!“

Kurja nejdřív přimhouřil oči a dával si v hlavě všechno do souvislostí. Pak se mu z hrdla vydral chraplavý smích. Jeho družiníci k němu obraceli nechápavé pohledy.

Už věděl, že chazarská jízda na křídle zradila Bulhary a Oguzy, náhle obrátila koně a vyrazila podél pobřeží na jih. I díky tomu Pečeněgové na západním okraji bojiště postupovali a tlačili nepřátelskou jízdu před sebou. Kurja jim tam před chvílí poslal pětitisícovou posilu a věděl, že tím nadobro zvrátí vítězství na křídle na svou stranu.

A teď se dal na ústup i Pesach. Flotila se nevrátí a nebude už ostřelovat břehy tekutým ohněm, kterého se pečeněžské vojsko bálo ze všeho nejvíce.

Chán otočil pohled doleva, k hlavnímu bojišti na pláni u močálů. Druhý útočný voj si počínal dobře. Prolomil varjažské šiky a postupně zadupával kyjevské psy do krvavého bahna. Herod mu vyrazil na pomoc s dalšími deseti tisíci jezdci. Takové síle už Svjatoslav skutečně nedokáže vzdorovat. Kurja vyčkával v týlu, kde měl pořád k dispozici sedm tisíc jezdců. Už brzy i jim zavelí do útoku a pojede zasadit nepřátelům poslední, smrtící úder. Aby ani jeho železo nezůstalo žíznivé.

Jenom by ho zajímalo, kde zůstal trčet Herodův pobočník. Mašíd si vzal arsijahy a skoro pět tisíc dobrých pečeněžských bojovníků a následoval toho místního lovce, který je měl provést močálem. Už dávno se měli vynořit na východním okraji bojiště a jako ostrá čepel se zanořit do kyjevského pravého boku. Ale nebylo po nich ani vidu, ani slechu.

Ne že by na tom záleželo. I bez této posily se už vítězství neodvratně naklánělo na stranu Pečeněgů. Zbytek boje už bude jen nemilosrdný masakr. Než ráno vyjde slunce, chánovi muži navrší nad pobřežím obrovskou mohylu z kyjevských hlav.

Kurja se opět zachechtal a nahlas děkoval bohům, kteří se na neviditelných ořích prohánělí nebesy nad bojištěm a dodávali vnukům vlčice Ašiny sílu k vítězství.

Už bylo po půlnoci, když se v Magujragově chýši konečně

otevřely dveře. Vyčkávající strážci, Kyjevané i Alané, vystrašeně ucouvli. Zhruba hodinu naslouchali strašidelným zvukům, které zaznívaly z příbytku. Nebýt Semiřina přísného zákazu, už dávno by vtrhli dovnitř a pokusili se zachránit kněžnu před zlými mocnostmi. Nic jiného totiž nemohlo vydávat takové pazvuky, tak silně otřásat střechou a zdmi a blýskat tak nepozemskými světly.

Proto když se konečně otevřely dveře, strážcové uskočili a sáhli po zbraních. Byli přesvědčeni, že zevnitř vyleze něco odporného a zaútočí to na ně v touze nakrmit se jejich krví i dušemi.

Práh však překročila jen Semira. Sice měla rozcuchané vlasy, v obličeji nepříčetný výraz a vytřeštěné oči jí divoce zářily, ale byla to nepochybně ona. Když přes ni nesměle nahlédli do chýše, uviděli starého Magujraga, jak leží na zemi u ohniště a vyčerpaně se chvěje.

Mladá kněžna se na zápraží zhluboka nadechla chladného nočního vzduchu, klesajícího z kavkazských úbočí, promnula si rukou obličej a pokynula jednomu z alanských strážců. Pak mu rodným jazykem, kterému čtyři Kyjevané nemohli rozumět, řekla:

„Přiveď mi Kasigyra. Okamžitě. Je mi jedno, kde ho vyčmucháš a v jakém bude stavu. Probuď ho a odevzdej mu můj rozkaz, aby ihned přišel do mých komnat. Pokud možno nenápadně.“

Muž rázně přikývl, otočil se na patě a poklusem zmizel v temnotě magašských uliček.

Semira si prsty pročísla vlasy, narovnala ramena a vykročila směrem k paláci pod Černou skálou. Počáteční nejistota se z jejích kroků rychle vytratila a vystřídala ji obvyklá ráznost a rozhodnost. To, co právě viděla ve vacamonze, pro ni bylo signálem, aby okamžitě začala jednat.

Krveprolévání ještě neskončilo. Nejen na bojišti u Tmavomodrého moře, ale ani tady, v zemi Varchagových vnuků na úpatí ponurého Kavkazu.

Buruško pofrkával, pohazoval hlavou a bušil kopyty do země. U jiných koní by bylo něco takového jasným projevem znepokojení, ale Ilja cítil, že koník dává najevo, jak se raduje. Jako by říkal: *Konečně jsme vylezli z těch prokletých močálů! Konečně mi nozdry nedráždí bahenní výpary a neviditelná, ale zřetelně páchnoucí*

starodávná tajemství, vznášející se nad těmi přízračnými končinami! A hlavně – konečně mi pod kopyty duní pevná zem!

Ilja pro něj měl pochopení. I on si vydechl úlevou, když se vynořili z moře rákosí a vodních travin a ze zdánlivě nekonečné zatopené planiny vykročili na pevný břeh. Řeka Bejsug se několik honů před ústím do moře umoudřila, nechala močál za sebou a zvedla kolem sebe pořád trochu blátivé, ale už vyšší a zřetelně pevnější břehy. Koščej nepřeháněl, když tvrdil, že s pomocí svých čarodějných smyslů najde bezpečnou cestu přes močál.

Muromec v temnotě prosvětlené jen hvězdami a úzkým srpkem měsíce klusal po jižním břehu řeky. Přízemní, z bažin se plazící mlhu za Buruškovým zadkem vířila kopyta goryničských koní, pak následovaly kyjevské houfy a nakonec zhruba tisícovka Alanů. V boji s arsijahy a Pečeněgy, na které náhodou narazili v močálu, utrpěli jen zanedbatelné ztráty. Moment překvapení stál na jejich straně. Pobili asi třetinu nepřátel; ostatní utekli nazdařbůh do močálů, kde se o ně postaraly lačné, tiše číhající bahenní pasti.

Buruško zase zavětřil a zafrkal, tentokrát skutečně znepokojeně. Iljův citlivý nos to také zachytil. Puch bahna a zatuchlé vody přebil jiný pach, vanoucí odněkud zepředu. Nebyla to však slaná vůně moře.

Takhle páchla smrt. Čerstvá, ještě bublající tekoucí krví, vnitřnostmi deroucími se z rozpáraných břich a výkaly vyměšovanými ve smrtelných křečích. Vzápětí se nad tichým okrajem močálu přehnala první táhlá ozvěna křiku. Křiku z tisícovek hrdel. S každým dalším krokem vřava sílila a ve zpočátku jednolitých zvukových vlnách se daly rozeznat i další vrstvy – ržání koní, řinčení oceli, troubení rohů.

Před malým vojskem vynořujícím se z temnoty u Bejsugu se nad mořským pobřežím mihotala matná záře. Na jejím pozadí se tyčila temná silueta jezdce s bezvlasou hlavou a dlouhým, až na koňský zadek splývajícím pláštěm. Mlčky, nehybně se díval na jih.

Ilja zastavil Buruška u Koščeje.

„Už to vypuklo.“

Neptal se, ale lysá hlava přikývla. „Už dávno. Neslyšíš to vytí čerstvých duší, zmateně poletujících nad bojištěm? Jsou jich celá

hejna. Tisíce a tisíce.“

„Ne, slyším jen řev těch dole na zemi,“ odsekl mladý bohatýr. Přimhouřenýma očima, mírně se nadzvedávaje ve třmenech, hleděl na jih. Měl dobré oči a ve tmě viděl jako rys. Ale rozlehlé bojiště bylo v tuto chvíli pro něj jen temnou masou přelévající se tam a zase zpátky. „Vidíš něco? Dokážeš rozeznat, kdo kde vlastně bojuje?“

„Jistě.“

„Tak jak se to vyvíjí?“

„Špatně,“ odvětil Koščej chladně, skoro lhostejně. „Náš střed je rozbitý a ustupuje. Na křídle daleko na západě Ahmed vzdoruje, ale rychle mu docházejí síly a Pečeněgů je pořád příliš mnoho. Kočovnický chán posílá dopředu další a další posily.“

Ilja polkl naprázdno. „Takže jsme přišli pozdě?“

„Ne. Jsme tady právě včas, abychom zvrátili průběh bitvy.“

„Není nás na to trochu málo?“

„Je nás dost. Zubra skolíš i jediným šípem. Jen musí zasáhnout to správné místo.“

Koščej počkal, až se za ním shromáždí dostatek mužů, a pak dal pokyn vyrazit. Rozjeli se potichu, pod příkrovem tmy, jako nenápadně útočící noční šelmy.

Rychle se blížili k pečeněžskému týlu.

„Pomozte mi na koně!“ zařval Svjatoslav a chopil se sedlové hrušky.

„Měj rozum, gosudare!“ odvážil se protestovat Mikula, sám bledý a potácející se jako v opilosti – šíp mu sice vnikl do těla jen mělce, ale z rány po vytrženém hrotu pořád crčela krev a brala mu sílu. „Noha se ti může poškodit tak, že ji ranhojiči budou muset uříznout. Už nikdy nevstaneš ze svého stolce…“

„Co je mi po zkurvené noze!“ štěkl na něj kníže. „Jestli mě muži okamžitě neuvidí v sedle, živého a zdravého, bude z nás všech žrádlo pro vrány! Tak proč omíláš něco o mé noze, Seljanovičí?! Jestli ji bohové chtějí, ať si ji vezmou a udáví se s ní!“

Dál už nic nenamítali. Danilo podepřel knížete pod levou paží, Svjatoslav zastrčil zdravou pravou nohu do třmene a začal se škrábat na koňský hřbet. V rozhodující chvíli musel Lovčanin

popadnout jeho zraněnou levou nohu, kterou zpevnili tak, že k ní přivázali ratiště zlomeného kopí, a přehodit ji přes koňský hřbet. Svjatoslav zaskučel skrz zaťaté zuby, a kdyby ho včas zespodu nepodepřeli, v mdlobách způsobených bolestí by se zase zřítil ze sedla.

„Štít," zavelel, když se trochu vzpamatoval. „A meč!"

Setřeli bláto z runové čepele a strčili knížeti rukojeť do dlaně. Na druhou ruku mu nasadili okovaný dubový kruh.

„A teď, Perune, nám vrať sílu a odvahu," zavrčel, obrátil koně proti hučícímu, neúnavně bušícímu příboji Pečeněgů a zařval:

„Kyjééééév!"

Muži se za tím hlasem překvapeně ohlíželi. Bojištěm se už nějakou chvíli přelévala špatná zvěst, že Svjatoslav padl, skolený kočovnickým šípem. A ta zpráva vrážela do bojarů bodce poznání, že už nezvítězí, a z ran jim namísto krve vytékala síla a odhodlání.

Jenže teď všechno přehlušil ten mocně burácející hlas. Nebylo pochyb o tom, že patří Svjatoslavovi. Někteří ho dokonce i zahlédli, jak zvedá svůj varjažský meč vysoko nad vlnobití zápasících mužů.

„Kyjééééév! Za mnou, bratři! Už ani jediný krok zpátky! Jste Perunovou sekerou a jste Thorovým kladivem! Bušte, rubejte, drťte, lámejte! Jste hradba vykovaná z oceli a odvahy! Železná hráz, kterou nic neprolomí! Vpřed! Vpřed! Bijte je!"

Velkokníže se v doprovodu předních bohatýrů prodíral zmatenými houfy dopředu, ke stále postupujícím šikům Pečeněgů. A jak projížděl bojištěm, zmatek okolo utichal, muži se opět seřaďovali, nabírali druhý dech a sborově propukali v bojový pokřik.

„Nejsem mrtvý!" vyřvával Svjatoslav směrem k Pečeněgům. „Slyšeli jste mě, vrány?! Vrátil jsem se! Jako ten, co vyleze z hrobu, aby hodoval na mase a krvi smrtelníků! A já se napiju vaší krve! JDU NA VÁS!!!"

Herod, který už se probojoval skoro do čela pečeněžských šiků a štěkal rozkazy na všechny strany, najednou ztichl a obrátil pohled za tím výhružným voláním, útočícím na posvátný strach kočovníků z nemrtvých, kteří nechtěli spát pod zemí. Poznal Svjatoslava a zlověstně vycenil zuby.

„Jen pojď, Kyjevane,“ řekl hlasem, který v okolní vřavě mohl slyšet jen on sám. „Už jednou jsme spolu zkřížili zbraně. Tehdy jsi vyvázl s rozseknutou hubou. Přísahám při Bohu, že dnes zatnu hlouběji.“

A potom o mnoho hlasitěji zařval na Pečeněgy, kteří pod novým náporem Kyjevanů citelně zakolísali a jejich postup se zastavil: „Neustupujte! Vítězství už je vaše! Nenechte si ho vzít!“

Jenže ve stejnou chvíli se odněkud zezadu ozvalo hlasité, řezavé a trochu zmatené, jakoby vyplašené troubení rohů. Herod se ohlédl. To nebyl běžný signál k útoku, kterým by Kurja posílal do boje další vlnu jezdců. Tohle bylo znamení, že se v týlu něco stalo. Něco nečekaného. Skoro to znělo jako volání o pomoc.

Herod křikl na muže po svém boku a poslal ho dozadu, aby zjistil, co se děje. Zmocnila se ho zlá předtucha, že se chánovy oddíly dostaly do nesnází.

Dál už se tím zabývat nemohl. Do jeho šiku totiž s překvapivou razancí udeřil nový, Svjatoslavem probuzený varjažský útok.

Ocel řinčela jako kovadlina, na níž Svarog na počátku věků ukoval slunce.

Gněv, ačkoli v souboji se zázračnou zbrojí alanského bojovníka v Magaši utrpěl vážné zranění – Ilja si při té myšlence uvědomil, že o meči uvažuje jako o živé bytosti – byl zase plně při síle, svižně poletoval vzduchem, protínal kožené i vzácné železné pancíře a přilbice, půlil štíty a hladce odděloval údy a hlavy Pečeněgů od těl. Krev stříkala horoucími černými proudy, v noční temnotě viditelnými jen tehdy, když potřísnily hněvem nebo bolestí zkřivené bledé obličeje.

Kurja zpozoroval zezadu přijíždějící družiníky až v poslední chvíli. Koščejův oddíl zůstal zticha tak dlouho, jak jen to šlo. Když si chánovi družiníci v poryvech šíleného rachotu, doléhajícího sem z bojiště, konečně uvědomili, že za nimi sílí dunění kopyt, a překvapeně se ohlédli, Kyjevané a Alané už byli příliš blízko.

V okamžiku, kdy první Pečeněg z Kurjovy gardy poplašeně zaječel, i Koščej v čele útočného klínu strašlivě zavyl a muži cválající za ním se okamžitě přidali. Bojový pokřik, volající Goryna, Peruna i Vastyrdžiho, vtrhl mezi Pečeněgy společně s

lačnou ocelí.

Koščejovy drápy v průběhu děsivě krátké chvíle prosekaly do kočovnického houfu krvavou uličku, lemovanou pahýly rukou i nohou, rozpáranými břichy a bezhlavými těly padajícími ze sedel. Do tohoto průseku se okamžitě ponořili goryničové a rozšířili ho pro další muže. Živý, ale vířícím železem lemovaný klín vnikl do chánova záložního vojska jako meč do měkkého, tlustého břicha a otevřel příval krve a střev.

Koščej nějakým způsobem věděl, který z mužů je samotný Kurja, a nemilosrdně se probíjel přímo k němu. Záda mu kryli – ne že by to potřeboval – Ilja, Aljoša a ostatní muži se znakem draka na štítech. Nenechali se běsnícím čarodějem zahanbit. Sekali do tlačenice vzpamatovávajících se Pečeněgů a jen postupně zpomalovali z cvalu do kroku. Koščej vpředu stále postupoval, i když roj šípů, oštěpů a šavlí, zvonivě se odrážejících od jeho šupinaté kůže, byl se zmenšující se vzdáleností k chánovi čím dál hustší. Kurja sám už viděl drápatého, vyjícího, dravčíma očima blýskajícího démona, který očividně směřoval přímo k němu, a burcoval své muže, aby ho zastavili. Jenže Pečeněgové viděli, že se jejich úsilí skolit bezvlasý přízrak nebo alespoň jeho oře zcela míjí účinkem. Začali ustupovat.

„Zachraň se, veliký cháne! Uteč!“ křičeli.

Kurja zaváhal. Ozval se v něm hluboce zakořeněný kočovnický strach z probuzených mrtvých. Nevypadal snad ten vyzáblý útočník jako někdo, kdo už dávno zemřel a teď ho krvelačné choutky vyhnaly z hrobu?

Družina chánových osobních strážců se definitivně rozpadla. Koščej se jí prodral v gejzírech krve a zbytky nechal goryničům. Kurja vytrhl jednomu z ustupujících družiníků z ruky kopí a v poslední chvíli ho sklonil proti démonovi.

Hrot zvonivě narazil do Koščejovy hrudi. Zajiskřilo to, ratiště kopí podélně prasklo a čaroděj i chán současně vylétli ze sedel a zřítili se na zem.

Kurja se s vyraženým dechem pokoušel zvednout. Když vzhlédl, zjistil, že démon už je na nohou a kráčí k němu. Prsty, na okamžik lidské, se zase prodlužovaly a měnily se v kovově se lesknoucí

drápy.

Najednou však mezi sedícího Pečeněga a rázně se blížícího čaroděje s dusotem a frkáním vpadl statný stín.

„Zadrž!“ křikl Ilja na Koščeje a trhnutím uzdy zastavil Buruška.

„Proč?“ zasyčel holohlavý a varovně napřáhl drápy proti jezdci. Buruško poplašeně ucouvl a Koščej prošel kolem něj.

„Gosudarovi se bude víc hodit živý! Je to cenný zajatec! K čemu bude jeho studená mrtvola?“

„K tomu, aby to zlomilo pečeněžskou bojovnost,“ odsekl čaroděj, sklonil se nad oči poulícího Kurju a rozehnal se pravou tlapou. Drápy se matně zaleskly…

A v tu chvíli Ilja udělal něco, co vlastně ani neměl v úmyslu – jednal pudově, instinktivně, bez rozmýšlení. Ohnal se mečem a sekl čepelí do Koščejovy pozvednuté pravačky. Nedal do toho úderu nijak velkou sílu, vlastně to mělo být jen takové malé, neškodné napomenutí. Byl přesvědčen, že zázračné šupiny, které dělaly Koščeje nezranitelným, odrazí ostří Gněvu jako kterékoli jiné.

Jenže neodrazilo. Zařinčelo to, podivně se zablesklo a vytrysknuvší síla skoro srazila Ilju ze sedla. Koščej s překvapeným výkřikem dopadl do bláta rozdupaného koňskými kopyty. Kurja si zakryl oči, obrátil se na břicho a volaje své bohy, plazil se pryč.

Muromec se narovnal v sedle a mocně zatáhl za uzdu, aby uklidnil jančícího, vyděšeného, na zadní se stavějícího Buruška. Pak sklonil zrak ke Koščejovi. Ten jeho pohled opětoval. Vzápětí se oba podívali na čarodějovo předloktí.

Mezi šupinami vytékala krev. Tmavá, nepřirozeně hustá, lepkavá.

Koščej chvíli překvapeně civěl na zraněnou ruku. Pak na Ilju zlostně vycenil zuby a jeho tesáky se viditelně prodloužily. Muromec pevněji sevřel v dlani Gněv.

„Každý z nás má svůj strach,“ ucedil. „Stačí ho jen najít.“

„Za tohle zaplatíš,“ zavrčel Koščej a vstal. „Budeš toho trpce litovat nejen do konce svého krátkého života, ale ještě i dlouho poté.“

„Možná,“ odsekl Ilja bez zachvění v hlase a namířil na něj čepel meče. „Ale budeme to muset odložit na později. Teď spolkneš svou

pomstychtivost i vražedné choutky. Chci chána přivést před gosudara živého. Až on rozhodne, jak s ním naloží.“

„Myslíš, že díky tomuhle malému škrábanci jsi teď velitelem goryničů?“

„Ne, ale ani nejsem nemyslícím posluhovačem, který poslechne každý tvůj rozkaz. Nemáš nade mnou moc, Koščeji. Nedovolím ti, abys mi svými kouzly vstupoval do mysli a ovládal mě jako loutku!“

„Skutečně?“

„Už se tě nebojím, Koščeji. Je úplně jedno, čím mi budeš vyhrožovat – můj strach už není tvým nástrojem.“

Koščej chvíli stál a z očí mu tryskala malachitová zloba. Pak šel, dupl na plazícího se Kurju, popadl ho za nohu a přitáhl ho zpátky jako ulovené zvíře.

Mezitím goryničové společně s ostatními Kyjevany a Alany rozmetali chánův oddíl a teď pronásledovali a pobíjeli jednotlivé houfy. Týl Pečeněgů byl zlomen, praskl jako vaz při pádu hlavou na skálu.

Na hlavním bojišti však pořád běsnili démoni smrti a širokými rozmachy obrovských neviditelných ostří kosili duše po stovkách.

Svjatoslav při pádu z koně ztratil přilbici, takže když s divokým, vzteklým smíchem zaútočil na Heroda, beg mu dobře viděl do obličeje. Viděl jeho vyholenou lebku, umazanou od bláta, pleskající pramen krví slepených vlasů i roztržené, silně krvácející ucho, ze kterého bojový zmatek vyškubl masivní zlatý kruh. Ale hlavně viděl stopu po vlastním meči na Kyjevanově tváři, pořád nezhojenou a i v tuto chvíli ronící krvavé slzy. Kníže vypadal přesně jako tehdy, když ho Herod ve stepi nad Chazaránem počastoval ocelí. Begovi se na okamžik zdálo, že nestojí proti skutečnému Svjatoslavovi, který sem dorazil oklikou přes Semender a kavkazská úpatí, ale proti přízraku, přenesenému na toto místo časem a prostorem přímo z toho vzdáleného bojiště na počátku léta.

A skutečně, kníže na něj udeřil tak razantně, jako by jeho bolest a pomstychtivost byly ještě úplně čerstvé.

Navíc Herod stál proti jeho zuřivosti sám. Pečeněgové začínali ustupovat. Bitva pořád nebyla rozhodnuta – Herod čekal, že jezdci

na západním křídle zlomí odpor Bulharů a Oguzů a přijedou svým soukmenovcům uprostřed na pomoc – ale zezadu přicházely zprávy, které braly kočovníkům odvahu a chuť bojovat dál.

„Kurja je mrtvý!“ křičely hlasy z jedné strany.

„Veliký chán padl do zajetí!“ ozývalo se z jiného směru.

Pro Pečeněgy to znamenalo jediné – nepřátelé pronikli do jejich týlu a sevřeli je v kleštích. Nemohli vědět, že zezadu útočících bojarů není dost na to, aby pouhou silou zvrátili průběh bitvy. Jejich bojovnost se už lámala přesně jako kočovnické šavle ve střetu s dobře kovanou kyjevskou ocelí.

A proto se Herod nemohl spoléhat na žádnou pomoc, když se se Svjatoslavem srazili štít na štít a jejich řičící koně se s kopáním a kousáním roztancovali kolem sebe. Begova arsijažská čepel, kovaná spíše po vzoru masivních arabských mečů než útlých kočovnických šavlí, sekala do dubového kruhu na Kyjevanově levém předloktí divoce, zuřivě, s frekvencí krkavčího zobáku, který se snaží rozlousknout lebku a dostat se k chutnému mozku. Svjatoslav odpovídal jedním úderem na každé Herodovy dva, nebo dokonce tři, ale o to větší sílu a razanci do těch výpadů dával. Runová čepel, zubatá tak, že připomínala spíše pilu než meč, s duněním a jiskřením narážela do tepaným bronzem kovaného begova štítu a pokaždé míšencem zacloumala v sedle.

Bojovali vyrovnaně a nějakou chvíli ani jeden z nich nedokázal najít skulinu v obraně toho druhého. Pak se jejich koně od sebe na chvilku odtrhli, a když se opět srazili levými boky, Svjatoslav zaskučel bolestí. Herod překvapeně švihl pohledem pod štít. Až teď si všiml, že má kníže nohu upevněnou v provizorní dlaze.

Vycenil zuby. Opět dvakrát za sebou, tentokrát podstatně silněji, praštil do Svjatoslavova štítu, a než Kyjevan nabral rovnováhu, švihl levačkou a spodní hranou štítu udeřil knížete do raněné nohy.

Ani zvířecí démoni, kteří prý vládli světu před stvořením prvního člověka, nevyli tak strašlivě jako Svjatoslav v tuto chvíli. Herod se skoro polekal, co v tom barbarovi z ponurých severních lesů probudil – a nebyl daleko od pravdy. Když Svjatoslav po odražení jeho dalšího úderu vyhlédl zpoza štítu, beg v jeho výrazu zahlédl strašlivého běsa, dávnověkého lovce hlav, krmícího se

mozkem z rozpolcených lebek a morkem z rozštípnutých kostí. Pochopil, že ho zásahem do zlomené nohy neoslabil, právě naopak – ta ukrutná bolest v kníže ti rozdmýchala ještě větší sílu a pomstychtivost.

Svjatoslav se narovnal v sedle, vycenil zuby a zeširoka se rozmáchl mečem. Herod se vystrašeně skrčil za vysoko pozvednutým štítem. Přitom škubal uzdou ve snaze odtrhnout svého koně od soupeřova a uniknout z dosahu barbarovy zuřivosti.

Kyjevan však neudeřil do štítu. Ze všech sil sekl pod jeho spodní okraj. Zubaté ostří zasáhlo Heroda těsně pod dolní lem lamelového pancíře, prošlo stehenními svaly i silnou kostí a zastavilo se až o sedlo.

Herodova oddělená levá noha se obrátila v třmeni a dopadla pod kopyta koní. Míšenec strašlivě vykřikl, a protože ztratil oporu vlevo, zadkem sklouzl po hladkém sedle na pravou stranu. Jak padal z koně, mohutný gejzír z pahýlu jeho nohy zacákal Svjatoslavův štít i vítězně se šklebící obličej.

Herodův kůň se s řičením rozběhl pryč. Ten Svjatoslavův se zatočil dokola, a když kníže opět uviděl na zemi se zmítajícího, křičícího soupeře, nad begem už stál Sveneld. Bez koně, celý zkrvavený a zadýchaný únavou z celé hodiny trvajícího masakru, ale s nehasnoucím plamenem ve zdravém oku. Doširoka se nad Herodem rozkročil a oběma rukama pozvedl masivní sekeru.

„Zadrž!“ štěkl Svjatoslav do Herodova neutichajícího vytí.

Sveneld vzhlédl. Na chvíli zaváhal, pak sklonil sekeru a o krok ustoupil.

„Je to tvoje vítězství, konungu,“ řekl s nepřeslechnutelným uznáním a obdivem v hlase. „Vezmi si jeho hlavu sám.“

Svjatoslav mu pohlédl do planoucího oka. A pak najednou zhluboka vydechl a ramena mu poklesla – skoro jako by z něj vylétl ten démon, který ho celou noc ovládal.

„Nemůžu slézt z koně,“ řekl a hlas se mu náhle zachvěl slabostí. „Zabij ho pro mě, příteli.“

Sveneld se zašklebil.

„S největším potěšením,“ odvětil a uctivě sklonil hlavu. Ale jen na okamžik. Vzápětí se narovnal, s temným zavrčením se rozehnal

sekerou a udeřil tak mocně, že ostří zastavila až krví nasáklá zem.

Řinčení oceli nad bojištěm neustávalo, ale když se Svjatoslav pozorně zaposlouchal, zdálo se mu, že už začíná pozvolna utichat. Vskutku, Pečeněgové ustupovali – uprostřed i na křídlech. Kníže však měl navzdory tomu srdce těžké jako kámen. Všude kolem něj se pod příkrovem tmy válely tisíce a tisíce mrtvých a raněných. Už teď mu bylo jasné, jak trpké vítězství vybojoval. A až úsvit odkryje bojiště a naplno ukáže všechnu tu hrůzu, nepochybně hořce zapláče nad tolika zmařenými životy.

Byl připraven ty slzy prolít. Bez hanby. A budou to slzy nejen za ty, kteří zahynuli tuto noc, ale za všechny mrtvé, lemující jeho více než roční cestu z Kyjeva až sem.

Když mlhy nad močály daleko na pevnině vypustily ze svého vlhkého objetí sluneční kotouč a jeho ohnivé paprsky zalily jednu z menších pobřežních zátok, David ben Josef seděl s velitelem Chezranem a několika dalšími muži ve člunu, jehož vesla v jednotném rytmu čeřila onu žhavým zlatem zalitou hladinu. Princi během krátké plavby klesla hlava – po celonoční jízdě byl k smrti vyčerpaný a tělo měl rozbolavělé, jako by se přes něj převalilo stádo splašených koní.

Probralo ho až zadunění, když člun přirazil k boku Pesachovy galéry. Seshora jim hodili žebřík. Princ měl co dělat, aby po něm vylezl na vyvýšenou zadní palubu – chazarští důstojníci mu však ochotně pomohli. Když se nahoře s povzdechem vztyčil, ocitl se tváří v tvář Pesachovi. Belikčimu, který na něj při jejich posledním setkání hleděl zachmuřeně, odměřeně a podezřívavě, teď pod prošedivělými vousy pohrával úsměv.

„Dnes všichni povinně poklekneme v děkovných modlitbách," řekl a zadíval se k pobřeží, kde se světlo vycházejícího slunce prodíralo mezi nohama tisícovek koní a skrz les kopí a vlajkových žerdí. „Bůh stál v noci při nás. Chezrane, jaké máme ztráty?"

„Pokud jde o jezdce, téměř žádné, belikči. Unikli jsme z bojiště, aniž bychom museli vytáhnout zbraně. Spolehli jsme se jen na rychlost našich koní. Pořád nemůžu uvěřit, že to proběhlo tak hladce…"

„A co pěšáci?“

„Za ty se v tuto chvíli můžeme jenom modlit. Lstivý Kyjevan nás rozdělil – pěchotu poslal na pravé křídlo, na opačný konec bojiště. Když to všechno vypuklo, utekli do močálu. Snad aspoň třetina z nich přežije a najde cestu zpátky do Samkarše.“

„S částečným obětováním pěchoty jsme počítali,“ nesetřelo to spokojený výraz z Pesachovy tváře. „Takže tvůj plán vyšel, princi,“ řekl Davidovi. „Zachránil jsi vojsko z Kerče a Samkarše.“

S těmi slovy admirál nečekaně rozevřel svou medvědí náruč a objal Davida jako ztraceného syna. Mladík nad takovou vřelostí překvapeně vyvalil pravé oko – levé nemohl, protože mu ho ošklivý otok proměnil v úzkou štěrbinu. Když se Pesach odtáhl na délku paží, svírajících princova ramena, s lítostí pohlédl na jeho zohavenou, Chezranovým felčarem jen narychlo ošetřenou tvář.

„Mrzí mě, že tě tak zřídili, princi. Kdo ti to udělal?“

„Svjatoslav osobně,“ zahuhlal David. Kvůli zlomenému nosu musel dýchat ústy. „Nemusíš mě litovat, belikči. Já odříkávám jednu děkovnou berachu za druhou. Zranění se zahojí, zlomeniny srostou. Na tom, že mi zůstane křivý nos, nezáleží. Mohl jsem skončit mnohem, mnohem hůř.“

„To opravdu mohl,“ přikývl Pesach vážně. „A věděl jsi to už při té noční poradě ve stanu u zátoky. Navzdory tomu ses vrátil na jih a zase se odevzdal do Svjatoslavovy moci. Dal jsi v sázku vlastní krk. Pochyboval jsem o tobě, to přiznávám, ale teď se skláním před tvou odvahou a sebeobětováním.“

„Je zvláštní, že mluvíš o odvaze, belikči. Celou cestu sem jsem uvažoval o tom, že všechno, co jsme udělali, byl útěk z bojiště…“

„Ale hanba na nás neleží. Není to zvláštní? Jsem voják už od chvíle, kdy mi pod nosem vyrostl první knírek, ale nikdy by mě nenapadlo, že za určitých okolností může být i útěk odvážnou strategií, vedoucí k vítězství.“

„Neraduj se předčasně. Jestli se tohle vůbec dá považovat za vítězství, je jen dočasné. Když jsem naposledy viděl Svjatoslava, ležel v krvi a blátě, s polámanými kostmi, přimáčknutý pod svým koněm. Ale už jsem se přesvědčil o houževnatosti varjažského plemene. Pořád je tu možnost, že boj přežil i že porazil Pečeněgy.

Teď bude prahnout po pomstě. Jeho zuřivost se obrátí proti Chazarům na Tamanu a Krymu.“

„Jistě, s tím počítám. Ale zatímco do této chvíle bylo všechno uspěchané, dnes jsme získali čas na důkladnou přípravu. Zpevníme brány, doplníme zásoby řeckého ohně, vyřešíme zásobování a vůbec, uděláme všechno, abychom nájezd odrazili. Navíc,“ dodal Pesach po krátké odmlce, z níž bylo cítit, že se chystá říct něco důležitého, „když nepřítel přitáhne k Samkarši, na hradbách s námi bude stát i náš nový vůdce. Muž ze starobylého a ctěného vladařského rodu. To lidem vlije do srdcí smělost a odhodlání. Není to tak, princi? Anebo bych tě už odteď měl oslovovat spíš *Taman-tarkane?“*

David ztuhl stejně jako všichni muži kolem. Poslední zbytky dřímot z něj dočista spadly. „Ne tak zhurta, belikči,“ ošil se. „O žádné výsady přece nežádám. A určitě nedychtím po tvém titulu…“

„Tím spíš ti ho klidně odevzdám. Jsi přece následník vznešených Bulanovců, právoplatný chazarský kagan. Není mezi námi muž z urozenějšího rodu. Navíc jsi nám dokázal, že nejen tvá krev, ale i srdce a mysl jsou ušlechtilé. Přijmi ten titul, princi. Pojeď s námi do Samkarše jako náš nový vládce. Ani nevíš,“ pod Pesachovými vousy se zase mihl úsměv a oči se mu šibalsky zúžily, „jak rád ti odevzdám břemeno Taman-tarkanových práv i povinností. Nikdo nemůže říct, že jsem tu funkci nevykonával zodpovědně, ale pravdou je, že mě stolec tarkana vždycky tlačil pod zadkem a za pracovním stolem, s brkem v ruce, jsem se cítil jako nevěstka na bohoslužbě. Ani za celá ta léta jsem se nestal úředníkem, zůstal jsem vojákem a námořníkem. Když se ujmeš titulu a všeho, co k němu patří, já se budu moci opět naplno soustředit na vojenské záležitosti, na obranu průlivu a našich sídel. Takže – přijímáš?“

David se zhluboka nadechl. Zase naplno pocítil, že strávil v sedle a beze spánku už více než dva dny. Poslední, co teď potřeboval, bylo stát před podobným rozhodnutím. Když se však rozhlédl po obličejích vyčkávajících chazarských vojevůdců, najednou se ho zmocnil zvláštní pocit. Ještě před několika týdny by Pesachův návrh bez otálení odmítl, nebo by si alespoň vyžádal čas

na rozmyšlenou. Argumentoval by, že je příliš mladý a nezralý, že nikdy nebyl předurčen vládnout…

Jenže on už nebyl tím chlapcem, který vystrašeně uprchl z Chazaránu před vlastním bratrem. Krev, kterou za tu dobu prolil, hrůzy, jež zakusil, i láska, která mu zlomila srdce, to všechno ho zakalilo – podobně jako mladého alanského bojovníka ponoření do koryta s mlékem.

I jeho srdce se změnilo v kus dobře kovaného železa.

Opět se nadechl. A přikývl.

„Ano, přijímám.“

A tak tam, na palubě velitelské galéry, v žáru slunce zalévajícího klidné vodní pláně Tmavomodrého moře, důstojníci v úctě poklekli a admirál Pesach zvolal:

„Ať žije David ben Josef. Ať žije nový Taman-tarkan!“

A všichni jednohlasně, rytmicky vykřikli:

„Taman-tarkan! Taman-tarkan!“

„Patnáct tisíc padlých,“ hlásil Sveneld Svjatoslavovi, když sesedal z koně v provizorním táboře rozloženém podél zátoky a Bejsugu.

Kníže napůl seděl, napůl ležel na lehátku z otepí močálového rákosí, které mu narychlo, ale nečekaně zručně vyrobil Samson. Ranhojiči z početné skupiny felčarů, mastičkářů a žreců, která vojsko doprovázela, poskakovali kolem vládce jako slepice okolo vyhrabané žížaly, až dokud je podrážděně neodehnal, aby se starali o ty, kteří to potřebovali víc.

„A ranění?“ zeptal se.

„Skoro dvacet tisíc. Přičemž dobrá třetina z nich ještě dnes anebo v průběhu nejbližších dní nechá svá těla vránám. A mnoho dalších už nikdy nebude moci nasednout na koně a pozvednout zbraň.“

„Takže kolik nám zbylo bojeschopných mužů?“ zeptal se kníže s neradostným, téměř bolestným výrazem v obličeji, který nijak nesouvisel s jeho zraněními.

„Ani ne deset tisíc.“

Svjatoslav si povzdechl. „Málo. Příliš málo. Nemluvě o tom, že

s Ahmedem a kočovnickými náčelníky už po téhle katastrofě nemůžeme počítat.“

„To asi ne. Cestou sem jsem je viděl sedět u jednoho ohniště. Hlavy měli u sebe, něco si tlumeně huhlali, a když jsem procházel kolem, vrhali na mě přes rameno nepříliš vřelé pohledy. Určitě kuli pikle.“

„Vůbec mě to nepřekvapuje. Musejí už mít celého toho tažení plné zuby. Určitě teď seberou svůj díl kořisti a cvalem se vrátí domů…“

„Jak kteří,“ zabručel Sveneld a ukrojil si kus masa z koňské kýty, která se opékala na rožni nad ohništěm. Koňského masa teď bylo na bojišti požehnaně, přeživší muži rozhodně netrpěli hladem. „Kudarkin a náčelník Baškirů padli v boji. Nechají kosti tady, na vzdáleném pobřeží.“

Svjatoslav pokýval hlavou. „Tak jako tak nás zůstalo příliš málo na to, abychom mohli zaútočit na cihlové a kamenné hradby Samkarše. Alespoň pokud je bude bránit Pesach s téměř patnácti tisíci bojovníky, s katapulty na hradbách, bohatými zásobami řeckého ohně a průlivem plným válečných galér za zády… Bohové od nás odvrátili tváře. Anebo jsou v tom zaklínadla našich žen. Přičarovaly nám neúspěch, aby nás přinutily vrátit se ještě před zimou domů a zalézt s nimi pod kožešiny.“

Einar, Mikula a Danilo, kteří také seděli u knížecího ohniště, se ponuře zachechtali. Smích prvních dvou se však vzápětí změnil v bolestné syčení. Mikula měl paži, poblíž které mu pod klíční kost vnikl šíp, upevněnou v řemeni zavěšeném okolo krku. Einar vypadal o dost hůř. Pečeněžské kopí, které naštěstí zachytil štítem, ho v bojové tlačenici srazilo na zem, kde mu koňská kopyta zlomila tři žebra a vyrazila několik zubů – polovinu obličeje měl šeredně opuchlou, s velkou krvavou tržnou ranou po zásahu podkovou. Kvůli tomu mu ani nebylo pořádně rozumět, když promluvil:

„Na Samkarš ale budeš muset dřív nebo později stejně zaútočit, kníže. Nezapomínej na svou flotilu. Poslal jsi ji z Alanie po Tereku zpátky do Chvaliského moře a v těchto dnech se už nejspíš plaví proti proudu Itylu. Brzy dorazí na místo, odkud muži po souši dopraví kořistí naplněné lodě k Donu. A ten je pořád pod kontrolou

nepřátel. Musíme Vladimarovi uvolnit povodí, pak Tmavomodré moře a nakonec i Kerčský průliv.“

„Vím. Jenže se dobře rozhlédni, příteli.“ Einar při tom oslovení překvapeně vzhlédl. „Co vidíš? Nevíš, na co narážím? Tak ti řeknu, co vidím já: smrt, únavu a rozčarování. Samkarš a Kerč jsou v tuto chvíli pro nás příliš velkým soustem. To je potřeba si přiznat.“

„Vskutku,“ přisvědčil Sveneld, pozvedl objemný kožený měch a napil se rongu – vojsko si při odjezdu z Alanie samozřejmě nabralo bohaté zásoby. „Potřebujeme se vzpamatovat, popadnout dech, vylízat si rány a nabrat sílu. A vůbec, k útoku na průliv potřebujeme naše lodě. Věřím, že tentokrát se přes něj probojujeme,“ zachmuřil se při vzpomínce na porážku, kterou mu Pesachova flotila uštědřila před dvaceti lety.

„Tak dobrá, útok na Kerč a Samkarš můžeme na nějakou dobu odložit,“ souhlasil Einar. Vzal si od jednookého vojevůdce měch, napil se… a nahlas zaskučel a zanadával, když mu ostrý nápoj vnikl do čerstvých ran. „Jenže jednu nepříjemnou překážku je potřeba odstranit co nejdříve. Jinak sem vůbec nedostaneme lodě.“

„Já vím,“ přikývl Svjatoslav. „Šarkil.“

„Viděl jsem ho na vlastní oči, bratři,“ zabručel Sveneld. „Jeho obrovské hradby se výškou i mohutností vyrovnají cařihradským. A číhají na nich vrhače řeckého ohně. S dostřelem až na Don. Jestli se naše lodě pokusí proplout kolem pevnosti, většina z nich skončí na dně řeky. I s kořistí, kterou mají nacpaná břicha.“

„Šarkil dobudeme,“ prohlásil Svjatoslav. „Už brzy.“

„Brzy? Potrvá pár měsíců, než budeš moci nasednout na koně…“

„To mi nemusíš připomínat. Proto bude útoku na Šarkil velet někdo jiný. Ne, Svenelde, ty ne. Tím úkolem chci pověřit někoho jiného. Pro něj je jako stvořený.“

Starým Varjagem to trhlo, jako by ho zabolelo doposud nepovšimnuté zranění z boje. Zachmuřil se, zafuněl a zrudl, až mu na obličeji zřetelně vystoupila pavučina bílých jizev.

„Konungu,“ vydralo se mu z hrudi rozhořčené, neuctivé, téměř výhružné vrčení, „dohodli jsme se přece, že Šarkil patří mně! Byl jsem na výzvědách pod jeho hradbami, zatímco všichni ostatní

hrabali kořist v Semenderu a v avarských brlozích. To já jsem viděl sjíždějící se Pečeněgy a s větrem o závod jsem cválal, abych tě před nimi varoval, přestože, a to říkám otevřeně, jsem to nemusel dělat. Za ten projev věrnosti a včasnou výstrahu, která možná zachránila celé kyjevské vojsko, si zasloužím velet útoku na Šarkil!“

Svjatoslav přimhouřil oči a svaly v obličeji se mu zavlnily, jak mezi zuby drtil příkrou odpověď na ten opovážlivý projev.

„Svenelde,“ promluvil nakonec, když se zhluboka nadechl a vyfoukl zadržovaný hněv rozšířenými nozdrami, „oba dobře víme, že ti nejde o válečnou slávu. Ani nechceš Šarkil spravovat, až ho ovládneme a osídlíme našimi lidmi. K pevnosti jsi nejel na výzvědy. Od začátku dychtíš jen po tom, co je nejspíš pořád ukryto za jeho zdmi. Po kaganově pokladu.“

Muži sedící okolo, hlavně Einar Sigmarsson, zastříhali ušima.

„Tvrdím snad něco jiného?“ odsekl Varjag. „Ano, jsem přesvědčen, že je poklad pořád v Šarkilu – alespoň ta část, kterou Herod nestihl rozdat pečeněžským náčelníkům za spojenectví při tažení na Taman. A chci ho získat. Copak si nezasloužím kořist? Zatímco vy ostatní jste plenili na jihu, já jsem se prohánět liduprázdnou stepí a mohl tam sbírat nanejvýš tak suché kobylince.“

„Ano, sloužil jsi mi dobře a máš právo na výjimečný díl kořisti,“ připustil Svjatoslav, i když se pořád mračil. „Jenže ty Šarkil nedobudeš. Ne bez válečných strojů a dlouhodobého obléhání, což jsou věci, které nemáme anebo si nemůžeme dovolit. Muž, kterému chci ten úkol svěřit, nic z toho nepotřebuje. Přesto lehce zlomí obranu tvrze.“

„Nemusím hádat, koho máš na mysli,“ utrousil Sveneld ledově.

„To opravdu nemusíš. Aha, právě přichází. Jako na zavolanou.“

Muži u ohniště se ohlédli.

„*On* vždycky přichází jako na zavolanou,“ procedil Mikula skrz sevřené rty. „Zlí běsové to mají ve zvyku.“

„Moje řeč,“ přisvědčil Sveneld nasupeně a obrátil pohled jediného oka zpět ke knížeti. „Tak dobrá, konungu. Slyšel jsem, čeho je Koščej schopen, a uznávám, že nám může v dobytí Šarkilu pomoci. Ale pořád nevidím důvod, proč by musel výpravě velet. Nevšiml jsem si, že bys ho povýšil na svého prvního pobočníka.

Tvou pravou rukou jsem pořád já!“

„Tak dost,“ ucedil Svjatoslav. Očividně už mu docházela trpělivost. „Koščej bude u Šarkilu naší hlavní zbraní, naším beranidlem, které rozlouskne pevnostní brány. Proto chci, aby celý útok i naplánoval a osobně řídil. Jen tak budu mít jistotu, že všechno proběhne hladce, bez zbytečných chyb a ztrát na životech. Protože tobě, Svenelde, koluje v krvi hádavost, jsi tvrdohlavý a neschopný dohody. Dobře tě znám. Můžeš jet k Šarkilu s ostatními, v tom ti nebráním. Kořist získáš tak jako tak – Koščej o poklady nemá zájem, určitě ti je rád přenechá. Ale útoku velet nebudeš. Kdybys ty byl vojevůdcem a Koščej hlavní zbraní, zákonitě by mezi vámi došlo ke sporům. A tomu předejdu jen tak, že čaroděje povýším na hlavního velitele.“

„Takže je to tak, jak jsem se obával,“ zkřivil Sveneld rty – pokud to měl být úsměv, byl nesmírně trpký. „Chceš z toho odporného běsa udělat prvního bojara. Už jsi odstavil Jegora, teď jsem očividně na řadě já. To mám zato, že jsem neposlechl své chlapy, když mě přemlouvali, abych tě zradil a nechal tě napospas Pečeněgům…“

„Nejsi jediný, kdo má zásluhy. Jestli sis toho nevšiml, Koščej nám dnes v noci všem zachránil životy. Právě jeho útok na pečeněžský týl zvrátil průběh bitvy. A už o tom nechci slyšet! Musím se teď věnovat důležitějším věcem!“

„Jak myslíš,“ zabručel Sveneld uraženě a obrátil pozornost k pečenému koňskému masu.

Mezitím k táboráku kyjevských vojevůdců poklusem přijeli goryničové. Také jejich řady prořídly, v boji padlo jedenáct členů družiny. Navzdory tomu nebyli skleslí, právě naopak, pořád z nich sálala síla a jakási hrozivá vznešenost – dokonce i na pozadí strašlivé zkázy, sloupů černého kouře z pohřebních hranic a oblohy poskvrněné nedočkavě kroužícími hejny mrchožroutů.

Koščej za sebou na provazu připevněném k sedlové hrušce vlekl spoutaného Pečeněga. Zajatec byl v hrozném stavu, ale i tak na první pohled viděli, že to není řadový příslušník hordy.

„Vedu ho, jak jsi přikázal, gosudare,“ ohlásil holohlavý čaroděj a sesedl z koně.

„Kurja,“ promluvil Svjatoslav bezvýrazným hlasem. „Konečně se setkáváme tváří v tvář.“

Koščej bezohledně srazil velikého chána, donedávna vládce pěti hord a třiceti klanů, největšího muže svého národa, na kolena. Kurja nenávistně zasyčel, narovnal ramena a opětoval Svjatoslavův pohled. I když klečel, snažil se držet hlavu hrdě vztyčenou. Koščej se rozmáchl, aby jeho vzdorovitost srazil do bláta.

„Dost!“ zarazil ho kníže. „Nech ho být. Nechci ho úplně zlomit. Myslím, že dnes v noci dostal dostatečnou lekci. Zjistil jsi, jaké mají Pečeněgové ztráty?“

„Přibližně,“ přikývl čaroděj. „Zhruba sedm tisíc jezdců uteklo přes řeku na sever. Odhadem stejný počet jsme zajali. Více než deset tisíc leží raněných na bojišti. Čekají, až je dorazíme. Potrvá do večera, než se všem dostane ostří…“

„Zabijte jen ty, kteří svým zraněním určitě podlehnou nebo jim hrozí, že zůstanou mrzáky,“ přerušil ho Svjatoslav. „O ty, co mají naději znovu vstát a nasednout na koně, ať se postarají jejich soukmenovci.“

„Není to zbytečná námaha?“ namítl Koščej. „Nepošleme je beztak všechny Kostromě pod nůž?“

„Ne. Už brzy z nich můžou být naši spolubojovníci.“

Muži sedící kolem vrhli na Svjatoslava překvapené, někteří dokonce zděšené, ale bez výjimky nesouhlasné pohledy. Poté, co dnes v noci každý z nich ztratil v boji s krutými kočovníky nějakého přítele, neměli pro takový způsob uvažování ani špetku pochopení.

Kníže si jich ale nevšímal. S goryniči, kteří mezitím seskakovali z koní, přijel i Nurken, náčelník pečeněžských žoldnéřů z chazarského pohraničí. Svjatoslav měl před bitvou obavy, zda ho tito muži nezradí a nepřeběhnou na stranu svých soukmenovců, ale nestalo se tak – až do konce urputně bojovali na straně Kyjeva.

Kníže si nechal zavolat Nurkena jako tlumočníka, protože ovládal – i když lámaně – řeč Varjagů. Pokynul mu, aby přistoupil blíž, a sklonil pohled ke klečícímu Kurjovi.

„Necítím vůči tobě nenávist, veliký cháne,“ řekl Svjatoslav. „Vytekla ze mne společně se vší tou krví, kterou jsme dnes v noci prolili. Byl jsi dobrým protivníkem. Teď ti chci nabídnout dohodu.“

Když Nurken přeložil jeho slova, Kurja ohrnul rty, vzdorovitě zablýskal očima a něco zavrčel.

„Chán říká, že raději zemře tou nejbolestivější smrtí, než aby měl být tvým sluhou," překládal žoldnéř.

„Kdo říkal, že mi bude sloužit?" odvětil Svjatoslav. „Chci, abychom se stali spojenci. V tom nesmyslném boji jsme se navzájem příliš oslabili a ohrozili tak své národy. Přitom za všechno můžou lstiví Chazaři. Spojme se proti nim. Kořist si rozdělíme."

„Zapomínáš na jednu věc," odpověděl Kurja prostřednictvím tlumočníka. „Loni jsi během suwarského povstání zabil mého syna. A dnes v noci syna mé sestry. Nikdy nemůžeš být mým přítelem."

„Ani ty mým," pokrčil Svjatoslav rameny. „Ukrutnosti Pečeněgů, páchané během nájezdů tvého otce, vězí příliš hluboko v paměti Kyjevanů – i v mé. Ale spojenci přece nemusejí být přáteli. Stačí, když uzavřou dohodu, která jim oběma přinese prospěch, a pak ji podle možností dodrží."

Když to Nurken vyslovil v řeči Pečeněgů, chán svraštil čelo, až se mu z něj začala odlupovat zaschlá směs krve a bláta. Očividně neměl chuť uzavírat další dohody – ta s Herodem právě zlomila jeho léta budovanou vojenskou moc.

Jenže v tuto chvíli neměl příliš na vybranou. Jestli se nechá zabít, nic tím nezíská.

Požádal tedy Svjatoslava, aby mu vysvětlil, jak si to představuje. A v duchu si řekl: *Jednoho dne stejně budu pít z tvé lebky, Kyjevane. To přísahám při pramáti Ašině, slunečním Tengrim a všech nebešťanech.*

Když o něco později odvedli Kurju zpátky k jeho soukmenovcům, aby objasnil novou situaci podřízeným náčelníkům, Svjatoslav obrátil pohled ke Koščejovi.

„Přišel tvůj čas, synu draka. Jak vidíš, já teď nejsem schopen vést muže do boje. Ale pořád potřebujeme schopnost rychlého přesunu a tvrdého úderu. Válka s Chazary zdaleka neskončila. Musíme ukázat, že nejsme nuceni stáhnout se do ústraní a lízat si tam rány. Proto tě chci pověřit, abys dočasně převzal všechna má práva a povinnosti a vedl vojsko při útoku na Šarkil. Přijímáš?"

Koščej zachoval kamenný obličej, ale prudký záblesk v

malachitových očích ho prozradil.

„Přijímám," odvětil stručně a jasně, bez dalších zbytečných otázek.

Beztak by mu už na ně neměl kdo odpovědět. Svjatoslav totiž spokojeně pokýval hlavou, pak ji nechal klesnout dozadu na rákosové lehátko a během několika úderů srdce tvrdě usnul.

Na kavkazských úpatích se toho rána slunce neobjevilo. Zůstalo skryto za šedivými mračny, která se opírala o horské štíty jako špinavá ovčí houně, natažená nad provizorním pastýřským přístřeškem. Z lesů v údolích stoupala mlha, natahovala k nízko visícím mračnům své roztřepené, napůl průhledné ruce a slévala se s nimi do všudypřítomné vlhké clony, za níž hory vypadaly jako přízračná, temná hradba na prahu záhrobního světa. Skoro se zdálo, že na Kavkaz předčasně zavítal podzim. Na výše položených místech už možná padal sníh.

Jegor Svjatogor jako obvykle před ranní výměnou hlídek obešel strážní stanoviště na hradbách knížecího dvorce. Chtěl se přesvědčit, že noc proběhla bez vážnějších incidentů. Od odjezdu Svjatoslavova vojska na západ byla situace v Alanii až překvapivě klidná. O čistku mezi vzpurnými náčelníky menších rodů se postarali alanští hrdlořezové vedení nelítostným, pomstychtivým Kasigyrem. Padesátičlenná kyjevská družina se do něj vůbec nezapojila – Jegor usoudil, že není potřeba ještě více rozdmýchávat nepřátelské vášně. Držel muže v ústraní a soustředil se na pečlivé střežení paláce, slonovinového trůnu a kněžny. Díky tomu vládl pod Černou skálou klid.

Až do dnešního rána.

Hlídka u brány Jegorovi vzrušeně hlásila, že mladá kněžna v noci sešla dolů do města a tam v domě starého žrece čarovala, vyvolávala duchy a věštila. Muži, kteří ji doprovázeli až k chýši, se bez ostychu přiznali ke strachu, který jimi lomcoval. I teď, za světla, se pořád podvědomě dotýkali amuletů na svých hrudích.

„A potom si dala zavolat toho mladého alanského bojovníka," dodal velitel hlídky, statný muž z kmene Radimičů.

„Kasigyra?"

„Ano, toho. Jak jinak, snažili se to před námi utajit. Kasigyr se vplížil do paláce jako duch, všechna čest, zahlédli jsme ho, až když odcházel. Strávil v Semiřiných komnatách hodnou chvíli. Nevíme, o čem spolu mluvili. Anebo co tam spolu dělali," dodal muž s úšklebkem.

Jegor se neusmál. Ani náznakem. Do dlouhého domu, který sloužil jako ubytovna pro kyjevskou družinu, se vracel se zachmuřeným čelem. Dobře věděl, jak je ta dívka bystrá a ctižádostivá, i jak dokáže být v případě potřeby úskočná. Při každém pohledu do Semiřiných očí viděl, jak jí to zapaluje. A občas, úkosem, když si myslela, že se na ni nedívá, zachytil i její nelibost. Často se ho zmocňovalo podezření, že kněžna uvažuje, jak se cizích ozbrojenců, toho dočasně užitečného, ale tak jako tak nevítaného břemene, zbavit. V souvislosti s tím považoval Jegor její tajné noční setkání se žrecem, o veliteli achsartagovských ozbrojenců ani nemluvě, za zneklidňující zprávu.

Proto vstoupil do dlouhé haly s roubenými stěnami v hlubokém zamyšlení a na pozdravy a otázky snídajících družiníků neodpověděl. S palci zastrčenými za opaskem prošel mezi řadami prostých lůžek a sedátek ze špalků a zastavil se u velkého ohniště uprostřed dvorany. V plameny olizovaném objemném kotli se vařilo nějaké maso. Šťáva pronikavě voněla jižanským kořením.

„Jdeš na poslední chvíli, báťuško Svjatogore," řekl jeden z bojarů, zalovil naběračkou na dně kotle a naplnil jídlem prostou dřevěnou misku. „Skoro ti nic nezůstalo."

Jegor se probral ze zamyšlení a pohlédl na podávanou misku.

„Nechci," zabručel. „Dneska je pátek. Budu se postit. Neuškodí zůstat o chlebu a o vodě – když člověk nemá plné břicho, líp se mu přemýšlí. Nechte něco strážcům, nenažranci, brzy se vrátí z hlídky."

„Nevím, nevím, jestli pro ně něco zbude," ušklíbl se družiník. „Alané ráno přinesli čerstvé maso. To srnčí je vážně pokrm pro bohy. Nesmrdí jako skopové, které nám cpou každý den. A je v něm nějaká neobvyklá, ale velice lahodná příchuť…"

Prošedivělý bohatýr prudce vzhlédl. Nedobrá předtucha ho probodla jako šíp.

„Co je?" Družiník pod silou Jegorova pohledu o krok ucouvl.

V tom okamžiku jeden z Kyjevanů sprostě zaklel: „Do prdele, co to tam nasypali za koření? V ústech nepálilo, ale teď jako by mi v žaludku vzplanul oheň!“

Jegorovo neblahé tušení rázem získalo zřetelné obrysy. Otočil se na patě tak prudce, až mu dlouhý plnovous zavlál. Všiml si, že i ostatním mužům blednou obličeje. Upouštěli dřevěné a kostěné lžíce, popadali se za břicha a podezřívavě třeštili oči na většinou už prázdné, chlebem vytřené misky. Vzápětí se dlouhou síní rozeznělo sténání a nadávky, rychle přecházející do bolestného skučení.

„Pro lásku Boží, nejezte to!“ vykřikl Jegor, přiskočil k mužům sedícím na špalcích kolem ohniště a začal jim misky vyrážet z dlaní. „To nebylo koření! Ty špíny do jídla nasypaly jed! Všechny vás otrávily!“

Muži k němu zvedali pohledy – tázavé, vyděšené, někteří dokonce vyčítavé. Oči mnohých už zakalila bolest a rychle postupující ochromení. Jegor věděl, že si ty pohledy bude pamatovat až do smrti.

Která podle všeho přijde už brzy.

Nezbývalo mu moc času. Rázně tasil Smerť. Musí varovat bojary na hradbách! Ti jediní se zatím nenacpali otrávenou zvěřinou…

„Kdo ještě může, do zbraně a rychle za mnou!“ vykřikl a rozběhl se ke dveřím. Muži vstávali a brali do rukou meče, sekery a kyje. Ale těm, co se do jídla pustili mezi prvními, zbraně okamžitě vypadávaly z ochabujících prstů. Jed byl silný, a jakmile se dostal do krve, účinkoval bleskově. Jegor viděl, jak chlapi kolem něj v křečích klesají k zemi, příšerně vyjí, slintají a močí si do kalhot.

Kriste a všichni svatí! zvolal v duchu, zatímco se řítil ke dveřím. *Musím to stihnout!*

Nestihl. Zvenčí něco dunivě narazilo do vrat – nepochybně trám, který dveře podepřel, aby se Kyjevané nedostali ven. Přesto Jegor nezpomalil a z rozběhu, vší silou vrazil mohutným ramenem do dveří. Otřásly se, zaskřípaly, ze škvír se vysypal prach, ale vydržely. Jegor potácivě ustoupil. Na dvoře se rozezněl dusot běžících nohou a pokřikování Alanů, do této chvíle tiše číhajících v úkrytech. Z hradeb se ozval překvapený, poplašný řev kyjevských hlídek. Ten

však okamžitě přehlušilo drnčení luků, řinčení oceli a smrtelné výkřiky.

Jegor zavyl – zuřivě, zoufale, až mu vytryskly slzy.

„Rozbijte je!“ štěkl na muže s válečnými širočinami v dlaních. Bez otálení poslechli a začali rubat do masivních dveří. Jenže rychlý pohyb a námaha jen rozproudily jed v krvi. Muži odhodlaně vzdorovali postupující trýzni a slabosti, sekali do dveří se zaťatými zuby, v záplavách potu, do vyčerpání sil, ale postupně, jeden po druhém, pouštěli zbraně a s pěnou, zvratky a krví na rtech klesali k zemi. Poslednímu z nich proklál hrdlo alanský šíp, který vlétl dovnitř konečně prosekanou dírou společně s prvním paprskem sychravého ranního světla.

Jegor vyděšeně ucouvl od dveří a ohlédl se. Byl jediným mužem, který se nesvíjel na podlaze z udusané hlíny. Tohle však nebyla vhodná chvíle na děkovné modlitby za to, že mu Bůh nařídil půst a tím mu zachránil život.

Někdo musí přežít! Někdo musí doručit Svjatoslavovi zprávu o ohavné alanské zradě!

A nikdo jiný kromě něho nezbyl.

Semiru samotnou nepřekvapilo, jak rychle křik ve dlouhém srubu vystřídalo chrčení, vzlykot a nesrozumitelné blábolení. Z těch zvuků jí po zádech přebíhal mráz a ježily se vlasy na zátylku. Vzpomněla si, jak na ni krátce před úsvitem, po probdělé a vyčerpávající noci, dolehla vnitřní slabost a s ní i pochybnosti o nutnosti provést ten strašlivý plán. Jenže přípravy už byly v plném proudu a ona nemohla couvnout.

I teď se chvěla a musela vynaložit veškeré zbytky sil, aby ten třas zůstal jen v jejím nitru. Když už se jednou odhodlala k tomu příšernému skutku, nesměli achsartagovští bojovníci postřehnout v jejím jednání sebemenší zaváhání. Tohle totiž byla chvíle, kdy si buď získá jejich respekt, nebo ostatní vycítí její slabost a pošlou ji hned za Kyjevany rovnou k Aminonovi, který střeží bránu do Říše mrtvých. Právě teď musí dokázat, že není coura, která je zaprodala Kyjevanům. Že je hodná titulu sajnag-aldara.

A protože byla žena a její postavení pořád zůstávalo křehké, a

zpochybňované dokonce i členy vlastního rodu, o to tvrději byla nucena konat, tím nelítostněji, ukrutněji a zákeřněji musela s cizinci skoncovat.

Uzamkla chvění ve svém nitru, na dně srdce, v nejvzdálenějším zákoutí duše. Až dokud ve srubu úplně neutichly hlasy potupně chcípajících Kyjevanů.

Pokynula Kasigyrovi. Jeho družiníci kladivy a tupými stranami seker vyrazili trámy, kterými podepřeli dveře. Pak s pozvednutými štíty a napřaženými oštěpy vtrhli do síně. Když zavolali, že už uvnitř nehrozí nebezpečí, Semira v doprovodu Kasigyra vešla dovnitř.

Podlahu dvorany pokrývala těla. Některá ležela poházená na sobě, jako by se bojaři ve smrtelných křečích ještě naposledy chtěli bratrsky obejmout a vydat se na poslední cestu bok po boku.

„Každému z nich probodněte srdce," přikázala chladnokrevně. „Pro jistotu."

Sama tasila meč a přešla k Jegorovi, který ležel nedaleko dveří, ústa otevřená, šedivé vousy oslintané. Obrátila meč hrotem proti jeho široké hrudi a řekla tiše:

„Odpusť, stařiku. Neměla jsem na vybranou."

„Skutečně?" zavrčel Jegor a podíval se na ni. Překvapeně vykřikla a pokusila se bleskově bodnout, ale starý bojovník s nečekanou rychlostí zaútočil. Podkopl jí nohy, a když na něj upadla – její čepel mu neškodně sklouzla po hrudním pancíři – nelítostně ji popadl za vlasy a přiložil jí ke štíhlému krku ostří svého meče.

Alané se rozkřičeli, přeskakujíce mrtvoly obestoupili Kyjevana a namířili na něj oštěpy, luky a meče.

„Ustupte! Všichni zpátky!" křikl na ně, zatímco se snažil vstát. Přitom se neustále kryl dívkou a tiskl jí čepel ke krku. „Jméno tohohle meče je Smerť! Jestli se o něco pokusíte, vaše kněžna zjistí, proč ho tak nazývají!"

„Zabijte ho!" zachrčela Semira, ale Jegor, teď už stojící na nohou a pevně rozkročený, přitlačil ostří pevněji a po lesklé oceli stekla kapka krve.

„Neceňte na mě ty své železné zuby, psi." Jegor ucouvl, aby měl za zády jen roubenou stěnu. „Raději mi jděte připravit osedlaného

koně. Slyšíte?! Hněte sebou!“

Kasigyr sledoval bohatýra nenávistně přimhouřenýma očima, ale navzdory tomu pokynul mužům, aby poslechli.

„Nemůžeš uniknout, starče,“ varoval ho, zatímco čekali. „Jsi uprostřed našeho města, uprostřed naší země, daleko od svých soukmenovců. Chytíme tě a pak budeš litovat, že jsi nechcípl na otravu. Protože bolest tvých kumpánů bude ničím ve srovnání s tou, kterou v posledních chvílích zažiješ ty…“

„Jen plýtváš dechem, chlapče,“ uťal Jegor. „Vypadám snad jako někdo, kdo se tvých hrozeb zalekne? V životě mi už vyhrožovali tolikrát, a takovými ohavnostmi, že mi tvá slova znějí jen jako bzučení hmyzu. Jestli mě chceš lovit, udělej to bez těch hloupých řečí. Ale počítej s tím, že nebudu snadná kořist.“

Před vchodem zadusala koňská kopyta.

„Je čas se rozloučit,“ procedil Jegor skrz zuby a stále používaje Semiru jako štít, vyšel na zápraží. Přikázal dívce, aby vzala koně za uzdu a pomalu ho vedla k bráně. Celou cestou držel meč na jejím krku. Cítil upřené pohledy lučištníků podél namířených šípů, ale nikdo se neodvážil vystřelit.

Když vyšli před bránu, Jegor zlehka udeřil Semiru hlavicí meče do spánku, pak ji bezvědomou naložil do sedla a kryje se za koněm, vylezl za ni.

Vzápětí už se cvalem hnal širokou magašskou ulicí přímo na sever. Hrdlo měl sevřené a do očí se mu draly slzy. Dolehla na něj zodpovědnost za smrt všech těch dobrých kyjevských mužů, co zůstali na podlaze srubu pod Černou skálou. Neměl dopustit, aby k něčemu takovému došlo.

Takže to byla pravda. To, co říkal Koščej.

Jako velitel už vážně nestál za nic.

„Vysvětlíš mi to, děvče? Proč jsi to, proboha, udělala? Vím, že jsi zdědila otcovu vladařskou krev a že je v tobě bojovnost a rozhodnost, které se obyčejným ženám nedostávají. Nikdy bych ale nevěřil, že budeš schopná vydat rozkaz k podobné ohavnosti. Kde se v tobě vzala taková zákeřnost?“

„Bylo to nevyhnutelné,“ odvětila chladně. „Nejsem hrdá na to,

že jsem musela zmařit tolik životů ani že jsme to museli udělat tak krutým způsobem. Jenže řady alanských bojovníků v poslední době nebezpečně prořídly a já jsem nemohla obětovat další, jen abych tvým druhům dopřála čestnou smrt v boji.“

„Myslela jsi na důsledky? Nebojíš se Svjatoslavovy pomsty?“

„Kdo by se bál pomsty mrtvého muže?“

„Cože?“ trhl sebou Jegor v sedle. „Co to říkáš? Proč by měl být gosudar mrtvý?“

„Viděla jsem to v noci ve věštecké vacamonze. Přímo před mýma očima utrpělo kyjevské vojsko porážku. Pečeněgové jejich mrtvolami nakrmí démony v močálech na pobřeží Tmavomodrého moře.“

Do ticha dlouho zněl jen rachot koňských kopyt na cestě vinoucí se podél Tereku na sever.

„Viděla jsi, jak Svjatoslava zabili?“ zeptal se Jegor ponuře.

„Ne úplně. Ale už nemohl uniknout. Zastřelili mu koně. Spadl pod něj a těžké tělo zvířete mu polámalo kosti. A došlo k tomu v okamžiku, kdy už Pečeněgové nezadržitelně postupovali a prolamovali kyjevské šiky. Svjatoslav nemohl vyváznout. Ani on, ani nikdo z tvých druhů.“

„A Koščej? Kde byl Koščej? A Ilja? Viděla jsi je?“

„Ne. Nebyli nablízku. Takže ani oni nemohli knížete zachránit.“

„Možná právě byli na jiném místě bojiště. Nebo se chystali k nějakému nečekanému výpadu, který ještě mohl zvrátit průběh bitvy. Unáhlila ses, kněžno. Neměla jsi věštit Kyjevu porážku dřív, než k ní skutečně došlo. Pokud Svjatoslav přežil, stihne tě za dnešní ráno hrozný trest. A nejen tebe – celý tvůj kmen! A tak moc ses nažila uchránit Alany před neradostným osudem Chazarů! Teď jsi ale na své soukmenovce přivolala záhubu.“

„To se uvidí,“ odsekla podrážděně. „Každopádně to nebudeš ty, kdo přinese Kyjevanům, pokud někteří z nich vyváznou zpod pečeněžských čepelí, zprávu o vyčištění Magaše od cizáků. Uspořádáme na tebe štvanici. Vlastně jsme ji už zahájili. Kasigyr a jeho chlapi cválají ve tvých stopách.“

„Já vím,“ odvětil Jegor lhostejně. „Vidím je pokaždé, když se ohlédnu přes rameno. Vzkaž jim, že se jich nebojím. Jenom ať

pořádně pobídnou koně a pokusí se dostat blíž – zjistí, že Jegor Svjatogor ještě nepatří na hnojiště!“

Jegor trhl uzdou doleva, sjel ze strmého břehu a pobídl koně do vody. Kamenité koryto nebylo v těchto místech kdovíjak hluboké. Uprostřed proudu bohatýr bezohledně strčil do Semiry a shodil ji z koně. Voda tu sahala sotva po koňské břicho, ale kněžna měla chvíli co dělat, aby si uvolnila nepříliš pevně spoutaná zápěstí a zvedla hlavu nad hladinu. Lapajíc po dechu a prskajíc vodu, dívala se za jezdcem, který už ve třpytivých gejzírech svižně vyjel na druhý břeh. Tam se naposledy otočil.

„Škoda, Semiro!“ zavolal. „Líbila ses mi. Na mou duši jsem ti byl odhodlán sloužit a se zbraní v ruce chránit slonovinový trůn. Možná jsem v tobě viděl kněžnu Helgu, jaká byla za mlada. Bohužel jsi nejen stejně krásná a vznešená, ale i tvrdá, krutá a úskočná. Položila jsi mezi nás kletbu vraždy. A smrt těch dobrých mužů tam v Magaši ti nemůžu odpustit.“

„Prchej, Kyjevane!“ zakřičela za ním vzdorovitě a nesmířlivě. „Žeň koně cvalem, protože jestli tě mí muži dostihnou, budeš proklínat toho svého křesťanského Boha, že tě vůbec přivedl na tento svět!“

A Jegor obrátil koně a poslechl. Než se Semira přebrodila zpátky na východní břeh, po osamělém jezdci už nebylo ani vidu, ani slechu.

Klesla na kolena a úporně se vyzvracela. Když křeče ustaly, vyčerpaně se svezla na pobřežní kameny. Po tváři se jí koulely slzy. Ještě že je Kasigyr a jeho družiníci, právě sjíždějící po strmém břehu k řece, nemohli rozeznat od obyčejné říční vody.

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

Železná rakev

Elazar si přitáhl plášť těsněji k tělu. Noci už začínaly být chladné a ze severních stepí nepříjemně foukalo. Ke všemu šarkilský tarkan trpěl nedostatkem spánku a nekonečnou únavou. Ale nebyly to rozsáhlé přípravy na boj, co ho tolik vyčerpalo, spíš strach, který mu bez přestání hlodal v srdci a kradl mu sílu a vojenskou ráznost, v podobných chvílích tak potřebnou. To všechno dohromady způsobilo, že se ho v tuto pozdní noční – nebo spíš už v časnou ranní – hodinu zmocňoval třas. Zachumlal se do pláště i proto, aby to chvění zamaskoval před Jefimem, který stál společně s ním na jedné z dopředu vystupujících, hlavní bránu střežících masivních bašt. Když ale na pobočníka pohlédl koutkem oka, v mihotavém světle loučí a ohňů v uhlím naplněných bronzových koších viděl, že jeho krycí manévr vyšel nazmar – Jefimův ustaraný výraz naznačoval, že mu velitelova slabost neunikla. „Měl by ses prospat, tarkane. Aspoň na hodinku.“

„Na to už je teď trochu pozdě, ne?“ odsekl Elazar a obrátil pohled přes cimbuří na západ. „Hvězdy pomalu pohasínají. Brzy se rozední. A pak to vypukne.“

„Myslíš?“ zadíval se Jefim stejným směrem. V temnotě na břehu Donu několik verst po proudu blikala spousta drobných světélek. „Postřehl jsi nějakou změnu? Já pořád vidím jen ty jejich ohně – tak jako včera a stejně jako předminulou noc. Jak víš, že Kyjevané zaútočí zrovna dnes?“

„Prostě to vím,“ zabručel tarkan. „Přijdou. Už jsou připravení.“

Jefim se dál nevyptával na důvody takové domněnky. I když v

ní zjevně nebylo nic racionálního – byli v pevnosti neprodyšně uzavření a neměli venku žádné zvědy – za ta léta se už naučil, že když Elazar začne větřit ve vzduchu a pronášet podobné předtuchy, určitě se zanedlouho něco stane.

„Takže mám vyhlásit plnou pohotovost?“ vrátil se myslí ke svým povinnostem. „A… můžu konečně odemknout sklepení a nechat přinést střelivo do bašty?“

„Muže probuď,“ přikývl tarkan. „Ale bez zbytečného povyku. Nechci slyšet žádné vřeštění trubek a hulákání. Ať se muži připraví v tichosti a ať jsou ve střehu, jako kdyby…“ vojevůdce podvědomě ztlumil hlas, „…jako kdyby nás neustále bedlivě pozorovalo oko nepřítele.“

Pobočník na něj pohlédl s obavami – nedalo se poznat, nakolik jsou to obavy sdílené s velitelem, a nakolik starost o tarkanův střízlivý, únavou nezakalený úsudek. „Věříš, že nás opravdu může sledovat?“

Elazar se zachmuřil ještě víc. „Nejen to. Myslím, že je někde nablízku.“

„Chceš tím říct… přímo v pevnosti?“

„Jistě. Možná se na nás právě teď dívá.“

Jefim polkl nasucho a ohlédl se. Jak jinak, viděl jen ochozy a cimbuří osvětlené mihotajícími se ohni, mlčenlivé muže na svých postech a katapulty, podobné obrovskému hmyzu číhajícímu na baštách. Stíny sice byly neklidné a klamavé, ale byly to jen stíny.

„Snad si nemyslíš, že ho zahlédneš?“ ušklíbl se Elazar ponuře.

„Ne, asi ne. Ale… támhleten by mohl,“ ohlédl se Jefim na nádvoří, k osaměle planoucímu ohni uprostřed tábořiště pro pocestné a pro kupecké karavany, které teď bylo úplně liduprázdné. „Pokud to není obyčejný podvodník. Jen nesmysly blábolící, bylinkami a bláznivými houbami poblouzněný šarlatán…“

„Nemluv tak o něm,“ zarazil ho tarkan. „i kdyby to byl blázen, nezaslouží si takhle pomlouvat. Ze všech mystiků, čarodějů a zaklínačů, které jsem povolal na ochranu pevnosti, on jediný neutekl. Ostatní jenom počmárali stěny svými symboly, pokropili brány svěcenou vodou nebo krví obětovaných zvířat, pomodlili se, zatancovali obřadní tance… a při první zprávě o blížících se

Kyjevanech vzali nohy na ramena. Křesťanský kněz, alanský zaklínač, dokonce i ten vousatý kabalista, který se chvástal, že zná Mojžíšovo tajné mystické umění a dokáže bojovat třeba se všemi pekelnými démony… Všichni prchli. Zůstal jen tenhle starý šaman s Tengriho sluncem vytetovaným na povislé kůži. A myslí to vážně. Poslouchám to jeho bubnování celou noc. Za celou dobu ani na chviličku neustalo, rytmus ani jednou nezakolísal.“

Do ticha, podbarveného jen svištěním větru z cimbuří, praskáním plamenů v koších a pleskáním praporů na věžích, zněly monotónní nárazy paličky – Elazar ji na první pohled identifikoval jako lidskou kost – do blány nevelkého, ošoupaného, tajemnými znaky počmáraného bubnu. Shrbená, otrhaná postava u jediného ohně ve zpustlém karavanovém serailu v neměnném rytmu kývala hlavou ukrytou v kapuci. Elazar v tom nacházel něco uspokojujícího, i když si občas musel připomenout, aby se tím pohybem a jednotvárným zvukem nenechal ukonejšit nebo uhranout.

„Takže nám zatím nedovolíš odemknout sklad s řeckým ohněm?“ zeptal se Jefim.

„Hádáš správně.“

„Ale pokud se nemýlíš a Kyjevané za úsvitu skutečně zaútočí, bez střeliva do katapultů je nemůžeme včas…“

„Já si to riziko uvědomuju, Jefime,“ přerušil ho tarkan netrpělivě. „Ale tam u Itylu jsi byl přece se mnou. Viděl jsi, co ten démon dokáže. Na vlastní kůži jsi zažil tu hrůzu, to ohnivé peklo. Nesmíme dopustit, aby k tomu došlo i tady. Protože tentokrát už nemáme kam ustoupit.“

„Věř mi, že si to pamatuju. Ale zároveň se bojím, aby ti strach a únava nezakalily zdravý úsudek. Příliš se soustředíš na boj s tím satanášem. A přitom ani určitě nevíme, jestli opravdu táhne s Kyjevany. Těch tři tisíce jezdců, kteří táboří támhle dole u řeky, je pro nás větší hrozba než…“

„To už stačí, Jefime! Cením si tvé péče. Ale je na čase, abys přestal být přítelem a začal se chovat jako voják a poddůstojník. Dostal jsi rozkaz. Běž ho splnit! Chci vidět všechny muže na svých místech!“

Jefim spolkl další námitky, narovnal ramena a tvář mu ztuhla. „Rozkaz, veliký tarkane.“

Když pobočník zmizel v útrobách bašty, Elazar se opět obrátil obličejem na západ a zadíval se přes vodní příkop, napájený bočním ramenem Donu – teď nepřekonatelný, protože dřevěný most předevčírem spálili – až ke vzdálenému tábořišti. Ohně blikaly v temnotě, pořád halící povodí, jako úlomky popadaných, rozbitých hvězd…

Možná měl Jefim pravdu. Možná mu únava a skoro dva dny beze spánku skutečně zamlžily mysl a on teď všude viděl neexistující přízraky. Jenomže si nemohl pomoci – strach byl silnější než on. Ne strach o Šarkil a o jeho pětisetčlennou posádku. Strach o rodinu. O milovanou Moriah, o Karmelu, o chlapečka, který se měl narodit už během několika dnů…

Ó, Abrahame, proč jsem váhal tak dlouho? Proč jsem se včas neodhodlal k zamýšlenému útěku? Mohl jsem své milované odvézt do bezpečí, dokud to ještě šlo!

Jenže voják v jeho nitru se nedal vykořenit tak snadno, jak si zpočátku představoval. Snažil se do poslední chvíle dostát svým povinnostem – a pak už najednou bylo pozdě. Cesty byly zatarasené. Stepi na jihu i na severu se jen hemžily neklidnými smečkami kočovníků. Ityl na východě ovládali Varjagové. Povodí Donu obsadili a drancovali nejdříve Pečeněgové, a teď Kyjevané.

Šarkil se ocitl v pasti. Nebylo úniku. Když otec Moriah nakládal zbytky majetku na svou kupeckou loď a chystal se odplout na jihozápad, k Tmavomodrému moři, za každou cenu s sebou chtěl vzít i těhotnou dceru a vnučku. I samotného Elazara prosil, aby se k nim připojil. S trochou štěstí se mohou dostat do měst na Tamanu nebo na Krymu…

Elazar odmítl. Voják v něm zvítězil. Nedokázal Šarkil ponechat svému osudu, napospas barbarům. A nepustil ani Moriah a Karmelu – nemohl je přece poslat vstříc válce, která zachvátila celé povodí. Jejich naděje na přežití byla mizivá.

Jako by nevěděl, že válka dříve nebo později přijde za nimi.

Elazar si povzdechl. Ano, měl odjet, dokud to ještě šlo…

Najednou se neúnavné bubnování pohanského šamana změnilo.

Kost bušící do blány zaváhala, ztratila rytmus a nakonec bubínek úplně ztichl. Elazar se bleskově otočil na patě, zachvácen nejhoršími obavami.

Oheň v serailu zakmital – kdo ví, jestli kvůli větru, nebo *něčemu jinému.* Okolo šamana se roztančily stíny. Shrbená postava se zakolébala a pomalu, s očividnou námahou vstala na nejisté nohy. Vítr zaskučel a citelně zesílil. Zdálo se, že odtrhává stíny od věcí, bere je s sebou a spojuje do temných proudů a vírů, divoce kroužících nad tábořištěm. Muži na hradbách se otáčeli a s vyplašenými výkřiky ukazovali dolů, k potácející se osamělé postavě u ohniště.

Elazar nezaváhal a vrhl se do nitra bašty. Co mu síly stačily, sbíhal po úzkém točitém schodišti, bídně osvětleném loučemi. Než se dostal k východu na nádvoří, opět zaznělo bubnování. Zpočátku nejisté, nepravidelné, ale postupně nabírající předchozí rytmus. Ulevilo se mu. Navzdory tomu vyběhl z bašty s taseným mečem.

Zdálo se, že nadpřirozený vítr utichá a temné víry nad pevností se trhají. Oheň v serailu opět vyšlehl silněji, jeho světlo zapulzovalo. Šaman zaujal pevnější postoj a údery kosti do bubnu zesílily.

Elazarovy obavy to nerozptýlilo.

„Co se stalo?“ volal z dálky na čaroděje. „Viděl jsi něco?“

Šaman neodpověděl, soustředěně bubnoval, něco si mumlal pod kápí a mírně se kýval do rytmu.

„Je tady, že?“ naléhal tarkan, když doběhl k ohni. „Vycítil jsi ho? Je blízko?“

„Blíž, než by sis přál,“ odvětil šaman jazykem Varjagů a zvedl hlavu.

Kost a bubínek dopadly na zem. Zpod kapuce zeleným světlem zazářily démonické oči.

„Poplach!“ vykřikl Elazar, ale v tu chvíli se postava nelidským skokem přenesla přes ohniště a drápy, které jí vyrostly z prstů, srazila k zemi tarkanův meč. Vzápětí jeden z ostrých kovových bodců vnikl do Elazarova černého, kudrnatého plnovousu a mělce se zabodl do kůže těsně nad ohryzkem.

„Ani se nehni,“ zavrčel Koščej, „jinak ti ten dráp vrazím až do

mozku!“

Nádvořím se rozléhal vyděšený křik mužů. Z brány ve středové zdi vyběhl Jefim, následovaný houfem mužů s oštěpy a luky v dlaních. Rychle obklíčili dvojici u ohniště a pozvedli zbraně, ale Jefim je okřikl, aby se neopovážili střílet. Věděl, že by zasáhli jedině Elazara.

„Snad sis nemyslel,“ chechtal se Koščej Elazarovi do obličeje, jako by ten rozruch okolo ani nevnímal, „že mě zastaví ty čmáranice a primitivní zaklínadla, kterými jsi nechal obestřít pevnost? Jediné, co ti modlitby blábolící tupci vytvořili, je zmatený vír síly, přelévající se sem a tam po tvrzi. Brání mi v jediném – číst vám myšlenky. Všechno je teď roztříštěné a pomíchané. Takže jsem zatím nezjistil, kam jste přenesli všechny zásoby řeckého ohně. Sklady v baštách jsou prázdné, proslídil jsem je všechny. Tak kde máte střelivo do katapultů? Mluv!“

„Zavedu tě tam,“ zachrčel Elazar, vyvalující oči do bledého, zohaveného obličeje.

„Ovšemže zavedeš. Ale varuju tě – nezkoušej na mě žádné triky! Jinak opustíš tento svět způsobem, který tě bude i tam, na druhé straně, navěky strašit.“

Tarkan nahlas polkl, a kdyby mu nehrozilo zabodnutí drápu pod čelist, přikývl by. „Nechte nás projít!“ zakřičel na muže a v Koščejově smrtícím sevření se potácivě vydal k dlouhé cihlové budově u západní hradby. Jefim a muži svírající zbraně se za nimi kradli jako smečka vlků, co se pozvolna stahuje k uštvanému jelenovi a chystá se na rozhodující výpad. Ve skutečnosti tady však byl šelmou někdo jiný.

„Kde je vlastně… ten šaman?“ zeptal se Elazar, když procházeli mezi přístřešky pro koně a velbloudy a prázdnými ovčími ohradami.

„Který kus?“

Syčivě se chechtající čaroděj a jeho rukojmí došli k budově, podél jejíž dlouhé přední stěny se táhla břidlicová stříška podepřená řeckým sloupořadím.

„Sem jsi to schoval?“ zavrčel Koščej.

„Sem. Je to ubytovna pro zámožnější kupce. Když zásoby

řeckého ohně vybuchnou tady, nepoškodí to hradby.“

„Připravil ses na můj příchod opravdu dobře, židе. Jdi!“

Prošli mezi sloupy, vešli do jednoho ničím neuzavřeného vchodu a po několika schodech sestoupili do nevelké místnosti. Byla úplně prázdná – jen podél stěn se vršily závěje jemného písku, který sem navál neustávající vítr z prašného nádvoří.

„Tam,“ ukázal Elazar na kovové dveře v podlaze. Byly zajištěny silnou železnou petlicí s masivním zámkem. „Pod domem jsou sklepení pro uskladnění cennějšího zboží…“

„Odemkni to!“

„Nenosím u sebe klíč.“

„Nelži!“

„Říkám pravdu! Klíč jsem schoval. Ale vážně ho potřebuješ, abys to otevřel?“

Démon podrážděně zasyčel a mrštil s rukojmím na podlahu. Elazar se zhroutil vedle železných dveří. V komnatě zavířila oblaka prachu.

„Nezahrávej si se mnou, židе! Nemysli si, že mě můžeš přelstít! Jestli jsi mě vtáhl do pasti,“ Koščej se rozhlédl planoucím pohledem, „uvázneš v ní společně se mnou. A předtím, než se z ní vysekám, rozpárám tě od slabin až po bradu. Budeš kvičet jako podřezávané prase!“

S tím se čaroděj sklonil nad dveře v podlaze a pěstí náhle porostlou kovovými šupinami mocně udeřil do závory a do zámku.

Elazar se bleskově otočil, zavřel oči a schoval hlavu mezi zkřížená zápěstí.

Zarachotilo to, jako by do budovy udeřil blesk. Přítmím v komnatě probleskl jasné, oslňující, i přes tarkanova pevně sevřená víčka pronikající světlo. Poryv nadpřirozené síly odhodil Koščeje několik kroků dozadu – potácivě narazil do zdi a svezl se na zadek.

Elazar zamrkal, potřásl hlavou a vyskočil. Magický vír zvedl i jemnou vrstvu prachu, která dosud zakrývala poklop. Na kovové desce se objevilo znamení – deset složitě pospojovaných kruhů s hebrejskými nápisy. Střet s démonovou silou způsobil, že se Strom života, nejmocnější symbol kabaly, žhavě rozzářil a doslova se propálil do kovu, jako by byl nakreslen silnou žíravinou.

Elazar si toho ale teď nevšímal.

„Rychle!“ zařval a vlastní hlas mu bolestivě duněl v hlavě, protože mu zalehlo v uších. „Všichni sem!“

Do komnaty se po krátkém schodišti nahrnuli muži s Jefimem v čele. Čtyři chlapi nesli těžkou síť tvořenou spojenými řetězy. Koščej už se jakž takž vzpamatoval a právě se s vyceněnými zuby a se zlověstným vrčením zvedal na nohy. Bez otálení na něj železnou síť hodili. Koščej něco vyštěkl a švihl drápy. Zařinčelo to, zajiskřilo, několik článků prasklo a v síti se objevily trhliny. V tu chvíli však na démona udeřili tři muži s kopími. Hroty neškodně zařinčely na šupinovém pancíři, ale soustředěná síla tří vojáků přinutila překvapeného Koščeje ucouvnout. Čaroděj chtěl švihnout pravačkou a přeseknout ratiště zbraní, ale drápy mu uvázly v řetězech. Mávl tedy levou tlapou. Nezasáhl ratiště, ale ruce, které ho svíraly – oddělil je uprostřed předloktí. Raněný voják se s řevem zhroutil a všechno kolem zacákala krev.

V tom okamžiku přiskočil ke Koščejovi Jefim. V pěsti svíral válečnou sekeru a vší silou sekl démona do obličeje. Strašlivě to zařinčelo. Hlavice sekery praskla, jako by byla z pálené hlíny – špičaté úlomky ostří se rozprskly kolem a jeden z nich rozsekl Jefimovi tvář. Koščej se však opět zapotácel a udělal další dva kroky dozadu.

A při tom druhém se mu pod nohama probořila podlaha. Ve skutečnosti to totiž nebyla zvětralá dlaždice, ale jen tenká vrstva písku, maskující kus napnutého plátna.

Koščej s překvapeným, zlostným výkřikem spadl na zadek a probořil se do obdélníkové, zhruba sáh dlouhé a něco přes loket hluboké díry v podlaze. Kovově to zadunělo – ve vyhloubené jámě se skrývala masivní železná rakev.

„Teď!“ zařval Elazar. „Tlačte! Ze všech sil!“

Kopiníci se opět obořili na démona zamotaného v řetězové síti. Společnými silami ho zatlačili do rakve. Jefim se rychle vzpamatoval z otřesu a přiskočil ke stěně. Z vrstvy písku u delší strany rakve vysvobodil železné víko.

V tom okamžiku se Koščej nadechl a zařval.

Ten hlas nevnikal jen do uší. Bolestivě se zarýval do myslí,

zatínal ostré háky do samotných duší. Divoký vír pohanské čarodějné síly rozvibroval místnost a otřásl základy serailu. Muži si zoufale tiskli dlaně k uším, s křikem pouštěli zbraně a padali na podlahu. I Jefim poklesl a těžké železné víko ho skoro přimáčklo. Elazar klesl na kolena. Koščejova ničivá magie z něj vysávala, ba přímo vytrhávala sílu. Z posledních sil si sáhl na krk a vytáhl zpod pancíře řetízek s amuletem hamsa, který mu dal kabalista. Elazar jej pevně sevřel v dlani. V tu chvíli jako by mu někdo do žil vdechl plamen. Pálilo to, ale zároveň v něm vzplanula síla.

Koščej se snažil vymotat z řetězů a vylézt z rakve. Přitom stále divoce vyl a zpoza vyceněných tesáků mu tryskala ničivá, ochromující síla.

Elazar odhodlaně zaťal zuby. Popadl upadlé kopí, zprudka vstal, rozehnal se a vší silou praštil Koščeje přes ústa. Ratiště se sice rozprsklo na třísky, ale démon se zřítil zpět do rakve a jeho vytí se zlomilo.

„Jefime!“ křikl tarkan na pobočníka.

Společně zvedli víko. Zaskřípalo v pantech a vzápětí se zaduněním dosedlo na rakev. Koščejův hlas se uvnitř změnil v přidušené skučení. Jefim a Elazar skoro zároveň zastrčili masivní závory, čímž rakev uzavřeli.

„Jsem žid, ty parchante,“ cedil Elazar skrz zuby. „Nevím, jak kvičí podřezávané prase!“

Démon se samozřejmě nevzdával. Do víka zevnitř dunivě udeřila kovová pěst. Závory zařinčely a přitavené panty se trochu ohnuly. Velitel a pobočník si vyměnili vyděšené pohledy. Rychle sáhli do písku po stranách rakve – díra v podlaze totiž byla výrazně širší než samotná železná schránka, takže rakev spočívala v jakémsi pískovém lůžku. Z něj dva velitelé s pomocí dalších mužů, kteří se už stačili vzpamatovat, vytáhli masivní řetězy, které byly provlečeny pod dnem rakve, a spojili je silnými háky na víku.

Na odpočinek nebyl čas. Koščej dál mlátil do víka a pronikavě, zuřivě vyl. Před vchodem do věže zadusala kopyta koní. Vojáci, kteří je přivedli, shodili do komnaty tři masivní řetězy s háky na koncích. Muži mezitím bleskově vyhrabali písek zpřed čelní strany rakve, u Koščejových nohou. Schránka tam byla opatřena silným

železným kruhem. Připevnili k němu háky.

Chlapi venku práskli biči a pobídli čtyřspřeží. Koně zabrali, řetězy se napjaly, články zaskřípaly… a rakev po šikmo vysekaném okraji díry vyklouzla z pískového lůžka. Vojáci rychle položili na schody přichystaná prkna. Koně ržáli a museli táhnout vší silou, ale masivní železná bedna za nimi pomalu vyklouzla na nádvoří. Muži zajásali. Elazar je však okřikl, aby se neradovali předčasně. Koščej zevnitř pořád zuřivě bušil do víka. Kov skřípal, řetězy řinčely, panty a závory se ohýbaly a povolovaly.

„Rychle, k řece s ním!“ zakřičel velitel.

Biče opět zapráskaly. Po rovné ploše koně bez výraznějších potíží dotáhli rakev k menší severovýchodní bráně a od ní po mírně klesající cestě k přístavišti na břehu Donu. Z dřevěného mola muži společnými silami spustili rakev do přichystaného člunu. Na dno dopadla se zaduněním a plavidlo se pod její váhou ponořilo skoro až po okraje. Někteří z vojáků naskákali do druhého člunu, provazem spojeného s prvním. Chopili se vesel a zanořili je do vody.

Koščej zuřil. Zřejmě pochopil, co mají Chazaři v úmyslu. Dunivé kovové údery se z rakve ozývaly i v okamžiku, kdy vojáci doveslovali doprostřed Donu. Tam jeden z nich přeskočil na člun se schránkou, sekerou udělal do dna díru a rychle se vrátil ke svým druhům. Člun s těžkou železnou bednou se okamžitě naplnil vodou. Muž se sekerou na poslední chvíli přesekl lano spojující obě lodky.

Rakev se zhoupla na hladině, na okamžik se vztyčila do téměř kolmé polohy a obránci pevnosti naposledy zaslechli Koščejovo tlumené vytí. Pak se bedna prudce ponořila do víru bublin, unikajících škvírami pod víkem.

„Uvidíme, jestli tě ta tvá dračí kůže a pohanské čáry máry uchrání i před utopením,“ odplivl si Elazar.

Udýchaní, prožitou hrůzou stále otřesení vojáci stáli na břehu a měli dojem, že démonův řev k nim proniká v hlubokých, podprahových záchvěvech i dlouho poté, co už schránka nepochybně narazila do říčního dna a proud bublin vyrážejících na hladinu ustal.

Jenže jim nebylo dopřáno postávat tam a čekat, co se stane. Na hradbách náhle zatroubil roh. Vojáci se jako jeden muž otočili a

vzhlédli. Na severní věži na pozadí probouzejícího se nebe zběsile gestikulovaly siluety strážců.

„Co to křičí?“ zeptal se Jefim. Tak jako všem okolo mu z Koščejova řevu zvonilo v uších.

„Že přicházejí Kyjevané!“ zvolal Elazar a rozběhl se k bráně.

„Byl to Koščej,“ brblal Mikula Seljanovič pořád dokola. „Na mou duši, poznal jsem jeho hlas. Určitě to byl on…“

„Nikdo se s tebou přece nehádá, brachu,“ zabručel Ilja. „Víme, že to byl on. Kdo ví, co se tam stalo. Ale jestli mě uši neklamaly, kdovíjak se mu to nelíbilo.“

„To rozhodně ne. Byl nasraný. Pekelně nasraný. Dokonce jsem měl dojem, že jsem v tom jeho skučení zaslechl… obavu?“

„Nesmysl,“ odfrkl si Aljoša Kněžic. „Koščej a strach? Nikdy!“

„Kde bereš tu jistotu?“ utrhl se na něj Danilo. „Jeho hlas zněl nějak zvláštně přidušeně. Jako by… co já vím… byl někde zavřený. A určitě ne z vlastní vůle. Každopádně už měl dávno rozpoutat zkázu. Slíbil, že zásoby řeckého ohně vyhodí do povětří ještě před úsvitem. Jenže rozbřesk je tady a já jsem teda žádný výbuch neslyšel ani neviděl. Vy snad ano?!“

„Něco se podělalo,“ shrnul to Mikula. „Ne že bych tomu vědmákovi nepřál potíže, ale… co teď? Koščej byl naše zbraň. Náš klíč k pevnosti. Bez něj se nedostaneme na hradby ani nevyrazíme bránu. Můžeme se akorát tak vrátit do tábora a dojíst zbytky snídaně…“

„Jestli se odsud někam vydáme,“ odsekl Aljoša, „tak jedině dopředu. Koščejovi jeho plán zřejmě nevyšel, ale útok zahájíme tak jako tak. Možná potřebuje pomoc!“

Bohatýři se na Uliče ošklivě zadívali. Byl Koščejovým prvním pobočníkem, takže teď velel předsunutému oddílu, čekajícímu na pláni západně od Šarkilu – pár honů za nimi, pod rouškou tmy, vyčkával Sveneld se zbytkem vojska.

Aljoša pohledy družiníků neopětoval, zachmuřeně se díval vzhůru na běloskvoucí vápencové hradby.

„Připravte se!“ zvolal odhodlaně na goryniče, kteří ho až na Ilju okamžitě poslechli a chopili se zbraní. „Pokračujeme podle plánu!

Nejdřív položíme most přes příkop…“

„A pak?!“ přerušil ho Muromec ostře. „Půjdeme a zaklepeme na bránu? Anebo vytáhneme sekery a začneme do ní mlátit? Kolik třísek stačíme uštípnout, než nám na palice nasypou balvany a nalijí řecký oheň?!“

Aljoša na něj vrhl zlý pohled. „Teď tady velím já, Muromče!“

„Tak jdi a klidně se nech upéct. Ale bez nás!“

„Chceš se vzpírat rozkazům? Vy všichni? Podle plánu musíme…“

„Podle plánu už měla pevnost v tuhle chvíli hořet, část hradeb ležet v troskách a Koščej nás měl vítat v otevřené bráně na hromadě mrtvých Chazarů! Jestli dobře vidím, nic z toho se nestalo. Musíme se stáhnout a počkat. Pokud se holohlavý neobjeví, poděkujeme bohům a pak vymyslíme, jak se do nedobytného Šarkilu dostat bez pomoci zázraků.“

Goryničové podrážděně zahučeli – zjevně stáli za Aljošou. Dračí magie, kterou jim Koščej večer co večer vléval do myslí, ovlivnila jejich zdravý úsudek. Ostatní bohatýři pevně opětovali jejich nevraživé pohledy, rozestavili se kolem Ilji a sáhli po zbraních.

Muromec se zlověstně mračil a skřípal zuby, až se mu v obličeji vlnily svaly. V jeho nitru to vřelo. Cítil, že došlo na Jegorova slova.

Blížila se bouře. Strašlivá smršť, která smete většinu z těch, co se jí postaví do cesty. Už visela ve vzduchu. A Ilja byl připraven rozpárat jí břicho a nechat ničivé živly naplno vytrysknout.

S pohledem upřeným na Aljošu sevřel v dlani rukojeť Gněvu…

V tom okamžiku rozechvěl vzduch nad stepí hluboký, sotva slyšitelný, a přece podivně pronikavý, vnitřnosti rozechvívající zvuk. Zaskočeně obrátili pohledy k pevnosti.

„Co je to?“ hlesl Mikula.

„Zní to jako hlas z hrobu,“ zachroptěl Danilo. „Zpod země.“

„Ne zpod země,“ namítl Ilja, který měl z bojarů nejbystřejší uši. „Zpod vody. Podívejte se na řeku!“

„Bože Abraháma, Izáka a Jákoba…“ drmolil Jefim tichou modlitbu a Elazar měl podezření, že se tím jen snaží zamaskovat vystrašené jektání zubů. Sám nebyl schopen vydat ani hlásku. Jen

podvědomě svíral v dlani hamsu, která mu visela na krku, a úpěnlivě myslel na Moriah a na děti. *Ó, Hospodine, co jsem to přivolal na svou rodinu?*

Také zaslechli ten zvláštní, děsivý zvuk, deroucí se odněkud z hlubin. Na rozdíl od Kyjevanů však Chazaři okamžitě věděli, odkud přichází. Obraceli pohledy k řece. Vojáci na hradbách a na věžích přerušili spěšné vytahování nádob s řeckým ohněm na ochozy a s rostoucími obavami se skrz mezery v cimbuří a přes nízké předprsně na věžích dívali na Don.

Nejdříve na hladinu vyrazil proud bublin. Potom se hluboko v kalných vodách uprostřed koryta rozzářilo bledé, ale rychle sílící světlo.

„Měli jsme ho zatavit," zachraptěl Elazar.

„Co?" ohlédl se na něj Jefim.

„Nalít do rakve roztavený kov. Neutopit ho ve vodě, ale ve žhavém železe. Škoda, že mě to nenapadlo dřív."

Hlas z hlubin sílil a stával se zřetelnějším. Ani na okamžik nezapochybovali, že je to křik. Křik toho, co teprve před chvílí svrhli do mokrého hrobu a bláhově si mysleli, že se ho tak nadobro zbavili. Zuřivý, šílený, pomstychtivý řev, zvěstující něco nepředstavitelně hrozného, proti čemu byla obyčejná smrt v boji při obraně pevnosti lákavou volbou.

K hlasu a světlu se přidalo dunivé bušení. Také ono sílilo. Vyvrcholilo zřetelným zapraskáním, jako když silná vrstva kovu podlehne nepředstavitelnému tlaku a prostě se roztrhne. Z řeky vytryskl zářivý gejzír zpěněné vody.

Muži na hradbách křičeli.

A v tu chvíli se děsivý vír obav v Elazarově nitru zastavil. Tarkanova krev náhle vychladla, srdce zpomalilo rytmus a mysl byla najednou čistá a soustředěná. Dobře ten pocit znal. Přicházel vždy v nejhorších chvílích, pod neúprosným drtivým tlakem, aby mu připomněl, že je velitelem, který má zodpovědnost za své muže a drží v rukou jejich životy.

V takových okamžicích se měnil ve ztělesnění vojenského údělu. Přestával být mužem, který myslí na svou rodinu a nechá se zmítat strachem. Stal se z něj kus zvonícího železa, které náhodou

někdo vykoval do podoby člověka.

Pustil amulet a tasil meč.

Vzápětí se otočil k jednomu ze svých pobočníků a vytrhl mu z ochablé ruky roh. Z plných plic na něj zatroubil, a když se k němu obrátily vytřeštěné pohledy mužů na baštách a na ochozech, zařval tak, že zahanbil i pozvolna doznívající ryk rohu.

„Do zbraně, chlapi! Všichni na svá místa! Nabít katapulty! Lukostřelci k cimburí! Budeme bránit Šarkil, ať už na hradby udeří cokoli. Hospodin je s námi!“

Zaváhali jen na jediný úder srdce. Jen na tak dlouho, než se jim jeho slova vlila do žil.

Pak mu uvěřili.

Vzápětí se z hradeb Šarkilu rozlehl odhodlaný bojový pokřik.

„To je Koščej!“ vykřikl Aljoša. „Je zpátky! Do zbraně!“

Danilo, Mikula, Samson a další bohatýři, oči pořád plné odhodlání zkřížit zbraň s naježenými goryniči, pohlédli na Ilju. Muromec nespouštěl pohled z Aljoši ani dlaň z rukojeti Gněvu. Pomalu vytáhl meč z pochvy, zvučně otíraje ostří o její kovaný okraj. Goryničové, přikrčení za štíty se znakem tříhlavého zmeje, byli připraveni čelit mu v bratrovražedném souboji.

Ilja však obrátil pohled k pevnosti. Když spatřil stříbřitou záři, stoupající z řeky, oči mu ještě více potemněly. Tlumeně zavrčel, ale pak pozvedl meč a nechal první odlesk blednoucího východního nebe sklouznout po čepeli.

„Připravte se na útok!“ zařval.

Kyjevané sborově vykřikli.

„Tam!“ ukázal Jefim.

„Vidím,“ sykl Elazar a pozvedl ruku s mečem. „Onagry připravit!“ Zatímco na mohutných rohových věžích trůnily velké, těžké, napevno přichycené katapulty, na nižších baštových výstupcích podél celé hradby byly rozmístěny menší onagry. Pohybovaly se na kolech, takže se jimi dalo manipulovat a podle potřeby měnit směr jejich střelby. Muži to na tarkanův příkaz okamžitě udělali. Všimli si, co se blíží, a věděli, že jejich záchrana

spočívá v tom, že to zastaví.

K vodnímu příkopu se totiž sunul nový most – jednoduchou, ale masivní konstrukci z nahrubo opracovaných kmenů táhl zápřah šesti statných koní. Doprovázela ji početná skupina jezdců a zhruba pět set pěšáků, z nichž dvě třetiny nesly široké štíty a třetina dvakrát prohnuté dalekonosné luky.

Elazar se ohlédl. Viděl, že dvě ze čtyř onager na čelní hradbě už jsou připraveny – muži právě loučemi zapalovali lněné roznětky na hrdlech hliněných koulí s řeckým ohněm.

„Palte!“ zavelel a švihl mečem.

Palice udeřily do pák. Ramena se železnými koši na koncích se vymrštila.

Obránci Šarkilu vyprovodili první dvě střely, vyslané v tomto boji, ohlušujícím pokřikem.

„Kněžici, Samojloviči!“ křikl Ilja na dvojici lukostřelců. Klusal úplně vpředu, ještě před zápřahem táhnoucím most, a jako první zaslechl rázný povel z hradeb. „Je to tady! Předveďte se!“

V doznívajícím rachotu katapultů vzlétly nad prostranství mezi příkopem a hlavní bránou dvě kouřící střely.

Běžící kyjevští lukostřelci ještě nebyli připraveni, od příkopu je dělilo pěkných pár koňských délek. Aljoša a Samson však už před chvílí přicválali ke strouze, svižně seskočili z koní, popadli luky a zaujali pevný postoj. K tětivám přiložili neobvykle dlouhé šípy s masivními zubatými hroty, které si nechali vyrobit speciálně pro tuto příležitost. Rychle zamířili, přimhouřenýma očima sledujíce letící hliněné koule, a vzápětí téměř najednou pustili tětivy.

Aljošův šíp zasáhl jednu ze střel vysoko ve vzduchu a roztříštil ji na drobné kousky. Střepy se sesypaly na cestu vedoucí k bráně společně s hořící záplavou. Samsonův šíp se o druhou hliněnou kouli jen otřel, ale stačilo to k vychýlení z původního směru a ke zkrácení dráhy. Střela neškodně dopadla na opačný břeh příkopu a potřísnila ohněm kamenitý břeh i kus vodní hladiny.

„Jednodušší, než trefit kachnu v letu!“ zašklebil se Aljoša a rychle přiložil k tětivě druhý těžký šíp.

Ilja se zařehtal. Zápřah s novým mostem dorazil k příkopu. Bojaři rychle seskakovali z koní. Teď bylo na nich, aby se dali do

práce.

Elazar a Jefim si vyměnili užaslé pohledy.

„Viděl jsi už něco takového?“ hlesl pobočník.

„Nikdy v životě,“ zavrtěl Elazar hlavou. „Až bude po všem, ty dva najmeme jako žoldnéře a svěříme jim výcvik našich lukostřelců.“

Jefim se nervózně zachechtal. Tarkan se otočil k obsluze dalších dvou onager, které už byly také připraveny ke střelbě. „Zadržte! Počkejte na ostatní! Vystřelíte ze čtyř strojů najednou! Uvidíme, jak si s něčím takovým poradí!“

Tarkan se otočil kolem vlastní osy. Dostával se do té správné nálady.

„Lukostřelci! Střílejte podle uvážení! Příkop máte v dostřelu! Chci, abyste to těm tchořům pořádně znepříjemnili! Velké katapulty!“ zařval směrem k rohovým věžím. „Připravte se! Jakmile se ti jezdci vzadu na pláni rozjedou k nám, chci vidět, jak je kropíte ohnivým deštěm!“

Mezitím se už kyjevští pěšáci rozestavili ve třech řadách podél příkopu. První řada štítonošů poklekla a opřela okované dřevěné kruhy o zem. Druhý šik se postavil těsně za ně a položil na spodní hradbu druhou řadu štítů. Tím vznikla silná, téměř jednolitá stěna, dosahující výšky středně urostlého muže. Měla chránit třetí řadu, tvořenou nejlepšími kyjevskými lukostřelci. Ti na nic nečekali a zahájili prudké ostřelování hradeb. Jejich šípy zaklepaly na cihlách a vápencových kvádrech, zasvištěly nad cimbuřím. První obránci se s výkřiky zhroutili na ochoz, nebo se dokonce překulili přes hrany a z výšky dopadli na nádvoří. Šarkilští střelci odpověděli. Roj šípů vydatně, ale bez viditelného účinku pokropil hradbu ze štítů, za níž se kyjevští lukostřelci rychle skrčili. O něco větší paseku nadělaly šípy mezi muži, kteří pomocí seker zaťatých do krajních klád posouvali most nad příkop.

Elazarovi bušilo srdce. Ano, v posledních letech pociťoval vojenské povinnosti jako čím dál větší zátěž. Jenže přímo v boji se v něm opět probouzel ten dávný ctižádostivý mladík, který netoužil po ničem jiném než po válečné slávě. Věděl přesně, co je potřeba

udělat.

Jeho nadšení krotila jen jediná věc – ono nadpřirozené světlo, které pulzovalo na dně Donu. Věděl, že Koščejova pomsta bude tvrdá a ukrutná…

„Jsme připraveni, tarkane!“ vykřikly obsluhy dalších dvou onager.

„Na můj povel!“ vykřikl Elazar a pozvedl meč. Vrhl pohled k příkopu. Kyjevané právě vysunuli most tak daleko nad strouhu, až se převážil a jeho konec klesl ke dnu. Bojaři se hned zapřeli do pozvednutého opačného konce dlouhými bidly, která s sebou přinesli, a začali zvedat most do kolmé polohy. Jiní chlapi se už chytali provazů, připevněných ke stoupajícímu konci lávky.

„Vydržte!“ zavrčel Elazar na obsluhu onager. Právě v tuto chvíli by zvedající se most posloužil Kyjevanům jako štít.

Útočníci zvedli lávku do svislé polohy uprostřed příkopu a převážili ji k opačnému břehu. Nespadla – zadržely ji napnuté provazy. Chlapi, co je drželi, pomalu popouštěli, až dokud těžká konstrukce bezpečně nedosedla na východní břeh.

„Teď!“ zařval Elazar a švihl mečem.

Palice udeřily do odpalovacích pák. Čtyři stroje poskočily a z hradeb vzlétly dva páry ohnivých střel.

„Střelci!“ zařval Aljoša do rachotu malých katapultů na hradbách. „Teď!“

Lukostřelci se jako jeden muž zvedli zpoza hradby štítů a pustili tětivy. Proti střelám z onager vzlétlo více než sto šípů. Dvě nádoby se v tom hustém roji rozprskly a ohnivý déšť neškodně pokropil prostor před bránou.

Další dvě hliněné koule však letěly dál.

„Kryjte séééé!“ vykřikl Aljoša a vystřelil.

Zubatý hrot šípu zasáhl třetí střelu a oddělil z ní velký kus. Hořlavina vzplanula a střela s ohnivým chvostem dopadla na břeh blíže k pevnosti. Vystříkla až k cestě, která donedávna vedla ke spálenému mostu.

Samson se pokusil trefit čtvrtou střelu, ale musel se vyhýbat chazarským šípům, takže těsně minul. Hliněná koule práskla přímo do hradby ze štítů, roztříštila se o ně, smetla k zemi čtyři muže a na

tucet dalších vychrstla svůj nebezpečný obsah. Vyšlehly plameny. Dosud neoblomný šik se roztrhl v polovině a celý se zachvěl a zavlnil jako veliký raněný plaz.

„Písek a prach!“ křičel Aljoša na panikařící muže. „Ten oheň zadusíte jen pískem a prachem!“

Na břeh se pořád sypaly chazarské šípy. Střelci se soustředili na muže, kteří se snažili usadit nový most. Ten pořád zůstával jedním okrajem zabořený hluboko v příkopu. Byly k němu sice přivázány dlouhé provazy, kterými měl být ponořený konec vytažen nahoru na břeh, ale hustý liják šípů přinutil družiníky nechat lana lany, ucouvnout a krýt se vším, co bylo po ruce. Když to Ilja viděl, seskočil z Buruška, plácnutím po zadku ho odehnal do bezpečí a s pozvednutým štítem se rozběhl k příkopu. Popadl prostřední z provazů, zakroužil rukou, aby si ho omotal kolem předloktí, a pevně ho sevřel v dlani.

„Pomozte!“ zakřičel Mikula na bohatýry a pobídl koně k odvážnému silákovi. „Hoď mi ten provaz, Muromče! Přivážu ho k sedlové hrušce a…“

„Ne! Zvládnu to!“ křikl mladík. „Kryjte mě před střelbou!“ S těmi slovy podal svůj štít přibíhajícímu Danilovi. Lovčanin poslechl, pozvedl lesklý kruh a snažil se jím chránit sebe i Muromce. Ilja sevřel provaz v obou dlaních, rozkročil se, zaťal zuby a zatáhl. Most se začal zvedat z kalné vody. Když to ustupující bohatýři viděli, sebrali odvahu, se štíty nad hlavami přeběhli zpátky k příkopu, chopili se dalších provazů a společnou silou zatáhli. Lávka stoupala nahoru, přičemž nerovným koncem rozrývala strmý bahnitý břeh pod nohama funících Kyjevanů.

„Rychle!“ volal na ně Aljoša, zatímco střílel na hradby jeden šíp za druhým a snažil se zasáhnout obsluhu katapultů. „Brzy budou vrhače ohně opět připraveny!“

Muže kolem Ilji kosila soustředěná střelba z hradeb, ale most se už vynořil nad hladinu a Muromec mu nedovolil klesnout zpátky. Zařval, ještě jednou mocně zatáhl a konce lýkem posvazovaných klád se konečně vyhouply na břeh. Nato bojaři couvli a rázně potáhli most k sobě, aby byl i na této straně opřený větší plochou. „Kůly!“ vykřikl Mikula, seskočil z koně a s kladivem v ruce se

rozběhl po mostě na druhou stranu příkopu. Příslovečné bláznovo štěstí stálo při něm – než k němu doběhl Ilja a další čtyři muži se štíty, Seljanoviče zasáhl jen jediný šíp, který se neškodně odrazil od pancíře. Bojaři se shlukli k sobě a vytvořili ze štítů pohyblivou hradbu na Mikulovu ochranu. Mezitím přes most přeběhl jeden z mužů a přinesl v náruči několik do špičky otesaných, více než loket dlouhých kůlů.

„Nech to na mně!“ nabídl se Ilja, když viděl, jak Mikula zvedá kladivo. „Ublížíš si. Otevře se ti rána po pečeněžském šípu…“

Seljanovič si ho vůbec nevšímal a dal se do práce. Zatímco družiník opíral kůly hrotem o zem podél konce mostu, Mikula je rychlými, přesnými a hlavně mocnými údery kladiva zatloukal do kamenité půdy. Potřebovali tohle upevnění, aby se most pod náporem proudících jezdců neposunul a nesklouzl do příkopu. Mikula u čtvrtého kůlu zasyčel a na rameni se mu zpod kolčugy vyvalila krev, ale opětovnou Iljovu nabídku znovu tvrdohlavě odmítl a vlastnoručně práci dokončil.

Přikrčeně, pod zákrytem štítů, do nichž neustále bubnovaly chazarské šípy, se bohatýři po mostě vrátili na západní břeh. Tam mezitím jiní muži zatloukli do země několik dalších kůlů, ke kterým přivázali konce provazů upevněných k mostu. Tím konečně završili přípravu útoku.

Ilja, Mikula a Danilo vyskočili do sedel. Aljoša zůstal na zemi, aby dál chránil most před zásahem ohnivé střely. Zakřičel povel na trubače.

Odpovědí na následný hlahol rohu byl sborový pokřik Sveneldových oddílů vyčkávajících vzadu na pláni.

Konečně začínal skutečný útok.

„Pal!“ zařval Elazar, jakmile se horda nepřátelských jezdců pohnula směrem k pevnosti.

Palice s dřevěnou hlavicí udeřila do páky a uvolnila tak dlouhatánské rameno velkého katapultu na severní věži. Objemná, kameny naplněná bedna se zhoupla, rameno pod jejím tahem prudce vystřelilo vzhůru a kožený prak na jeho konci vymrštil neobvykle velkou nádobu s řeckým ohněm.

Velký vrhač na západní věži se opozdil jen o chviličku. Katapulty na rohových věžích měly podstatně větší sílu a dostřel než onagry na nižších baštách. Objemné nádoby s hořlavinou letěly vysokými oblouky a nad příkopem a novým mostem nebyly ještě ani v polovině svých drah. Elazar s uspokojením sledoval, jaký zmatek vyvolali dole na zemi – blížící se kyjevské jezdce očividně překvapilo, že už jsou v dostřelu šarkilských válečných strojů. Střely dopadly do panikou zachvácené tlačenice a srazily k zemi několik jezdců i koní. Vyšlehly ohně – vzhůru, jako nějaké bleskově rostoucí plamenné hřiby, které se prudce nafoukly a vzápětí pukly a rozprskly ohnivou zkázu na všechny strany. Každá ze dvou střel uvrhla do plamenného pekla přinejmenším dvacet jezdců – jejich vřískání bylo slyšet až nahoru na hradby.

Elazar se však neměl kdy radovat z rozpoutané zkázy v nepřátelských houfech. Zvuky zaznívající od řeky ho přinutily obrátit pohled na sever. Z rohové věže, na kterou se přesunul, aby měl lepší výhled na bojiště i na Don, spatřil to, čeho se obával nejvíce.

Tajemná bílá záře stoupala z hlubin a zároveň se sunula ke břehu. Voda začala bublat, jako by ji světlo rozehřálo do varu. Elazara náhle zachvátila jistota, že to, co se z řeky vynoří, nebude totéž, co do ní svrhli.

Opět sevřel v pěsti hamsu a v duchu přivolal na pomoc Všemohoucího a všechny anděly. Hlavně ty s bojovými schopnostmi.

Narodil se jako smrtelník, obyčejný, podřadný, křehký tvor z masa a kostí. Měl jisté nadpřirozené schopnosti, ale dnes, když v něm magie planula jako mocný oheň, už mu zpětně připadaly jen jako jiskřičky, které občas na okamžik zablikaly, ale vzápětí nenávratně pohasly v temnotě. Tehdy ho nazývali Volchem Vseslajevičem. Čas a okolnosti ho naučily tím jménem opovrhovat. Přijal nové.

Koščej.

Jméno démona, přízraku pohybujícího se mezi smrtelným světem a sférami mimo lidské chápání. S tím jménem stál na

pomezí. Byl ještě ozvěnou, stínem toho, čím býval předtím, ale zároveň už i zárodkem něčeho, čím se teprve měl stát. Něčeho, co na své probuzení pouze čekalo. Potřebovalo to jen výrazný podnět – například krátkodobou porážku a zdání, že jeho existenci může něco ohrozit. Musel pohlédnout vlastní zkáze do tváře. Aby tak jako staří bohové, kteří se až smrtí odpoutali od smrtelného světa a posunuli se k pravému božství, mohl povstat v nové síle. Aby v něm vzplanulo to, co dosud pouze skrytě a nenápadně, ale trpělivě a zlověstně doutnalo v temných zákoutích. Aby se to prodralo vrstvou popela, který zbyl z jeho předchozí existence, a vytrysklo to na povrch.

A v okamžiku, kdy k tomu došlo, přestal být i Koščejem.

Vynořoval se z vroucí řeky jako úplně nová bytost. Pod zbytky lidské podoby se zlostně nadouvala síla démona, síla dračích bohů, síla zmejů. Až teď se stal skutečným goryničem, synem draka. Nepotřeboval nové jméno. Od této chvíle už patřil k těm, jejichž existenci není možné obsáhnout primitivními lidskými slovy.

Vykročil na břeh. Sálal silou, která smrtelníkům na hradbách i na západní pláni připadala jako chumáč jasného, oslňujícího světla, v němž jen s námahou rozeznávali obrysy mohutné postavy. Po mírně stoupající cestě, v jejímž povrchu se ještě rýsovaly rýhy po koňmi tažené železné rakvi, se hrozivě, bez zbytečného spěchu blížil k boční bráně. Z cimbuří se na něj sneslo několik šípů. Mrkl jedním malachitovým okem a střely se rozprskly na třísky. Když došel k bráně, ze zdi na něj svrhli těžký kamenný kvádr. Mávl rukou a kámen se rozprskl na úlomky, bušící do hradeb a do země okolo něj. Nakonec na něho v posledním zoufalém pokusu shodili velkou hliněnou kouli plnou řeckého ohně. Jen pobaveně vycenil zuby, zhluboka se nadechl a nasál šlehající plameny, protože oheň byl jeho potravou, zřídlem jeho síly. *Hoďte mi ještě jednu!* smál se v duchu. *Vypiju ji jako džbán dobré medoviny! Jako obětní misku plnou horoucí lidské krve!*

Před nevelkou, ale masivní a bronzovými pásy okovanou bránou se vztyčil v celé své výšce a rozpažil to, co mohli pozorovatelé z hradeb i z planiny za příkopem nazvat rukama. Vypadalo to, jako by chtěl pevnost obejmout, a jeho planoucí síla se skutečně roztáhla

podél zdi, podobná svíjejícím se světelným chapadlům. Chvíli vstřebával smršť smrtelnických pocitů, neředěnou hrůzu obránců i zmatený úžas útočníků. Krmil se jimi bez rozdílu. Bojující strany pro něj přestaly existovat. Už neměl spojence ani protivníky. Zbyli jen ti, co mu byli lhostejní jako mravenci křižující cestu jezdci, a ti, kterým se chtěl pomstít. Pomstychtivost možná byla jedinou ozvěnou lidskosti v jeho nitru. Svou prachsprostou touhu po odplatě však vnímal jako povinnost krutě potrestat drzé opovážlivce, kteří se odvážili mu odporovat. Považoval to za akt spravedlnosti, protože on byl teď zákon. Bylo to tak…

…božské.

Vycenil zuby, o krok ustoupil, sevřel pěst a s rozmachem, veškerou svou nadlidskou silou, s ní udeřil do brány.

Prudký, oslňující, strašlivým rachotem doprovázený záblesk zasáhl obránce jako rozvětvený blesk a odhodil je na cimbuří. S křikem a s dlaněmi přitisknutými na oslepených očích a ohlušených uších padali – ti šťastnější jen na ochoz, mnozí se ale převalili přes hranu a z výšky dobrých šesti sáhů se zřítili na nádvoří. I samotný Elazar se odpotácel od předprsně na věži a sesunul se na zadek, na okamžik úplně omráčený, s pískáním v uších a se zorným polem plným tančících tmavých kruhů.

Hradby se zachvěly. Elazar zřetelně cítil otřes, který jako vlna na vodě proběhl silnými vrstvami cihel a kamenných kvádrů. Odevšad se ozývalo zlověstné dunění, skřípání a praskání, doprovázené šustěním sypajícího se zdiva. Tarkan se s námahou zvedl, dopotácel se zpátky k cimbuří a pohledem plným obav vykoukl na nádvoří.

Brána, zavřená na železné závory a zevnitř zpevněná šikmo opřenými dřevěnými trámy, zůstala na místě. Jenže hradbu všude kolem ní protkaly zřetelné praskliny, které se rychle šířily a brzy jejich pavučina sahala až k rohové věži. Elazar přeběhl k severní předprsni a vyhlédl před hradby. Právě v tu chvíli se nejasný obrys postavy uprostřed světelného víru rozehnal ke druhému úderu. Tarkan se bleskově otočil, zakryl si obličej cípem pláště a klesl do podřepu.

Už podle strašlivého praskavého lomozu a zvuku kamenných i dřevěných úlomků zasypávajících nádvoří věděl, že tentokrát brána nevydržela. I otřes byl zřetelně silnější. Muži okolo tarkana křičeli a padali. Z okraje věže se utrhly dva zuby cimbuří a s rachotem se zřítily na nádvoří. Elazar se narovnal, získal rovnováhu a vyděšeně vyhlédl vylomenou dírou v předprsni.

Ó, Hospodine, Králi světa…

Démonův úder odmrštil těžkou železnou petlici až někam do serailu na opačné straně nádvoří. Podpůrné trámy se změnily v doširoka rozmetané ostré třísky. Rozdrcená, už jen zohýbanými kovovými pásy pohromadě držící brána ležela v prachu. To však nebylo to nejhorší. Úder zároveň se samotnou bránou vytrhl i velké kusy zdi okolo veřejí, takže po vyraženém vchodu zůstal velký, nepravidelný, zubatý otvor. Od něj se po zdi rychle rozbíhaly další, čím dál hrozivější trhliny, z nichž tryskalo ono zlověstné stříbřité světlo. Ochozy, schodiště a cimbuří nad bránou se rozpadávaly. Praskliny pronásledovaly prchající muže jako nějaký prapodivný tvor či ničivé kouzlo – a mnohé dostihly, utrhly jim zpod nohou kus ochozu nebo schodiště a svrhly je ve smrtící kamenné lavině do hloubky.

Potom se velký úsek hradby nad bránou prostě naklonil, rozdělil na trhlinami oddělené kusy a ty se s rachotem zřítily na nádvoří, kde se nárazem roztříštily na jednotlivé cihly a kvádry. Oblaka zvířeného prachu se rozběhla po zemi jako kruhy po vodní hladině, narazila do hradeb a budov a vystřelila do výšky. Dobrou polovinu pevnosti zahalil dusivý žlutavý mrak.

Na okamžik se rozhostilo hrůzyplné ticho, rušené jen přidušeným skučením raněných mužů, napůl pohřbených pod troskami. Elazar zadržoval dech a přimhouřenýma očima mžoural do točících se prašných vírů.

Vzápětí jimi s nezmenšenou silou problesklo přízračné bledé světlo.

A v tu chvíli obránci Šarkilu konečně popadli dech a hlasitým křikem ze sebe vychrlili nahromaděnou hrůzu.

Démon přešel po hromadě sutin a vstoupil do pevnosti.

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ

Perunův meč

Ilja – a společně s ním i celé kyjevské vojsko, shromážděné na pláni za příkopem, kterou už notnou chvíli nikdo neostřeloval – se s němým úžasem díval, jak se přes hradby tvrze valí větrem hnané mračno prachu. Potom se nad pevností rozlehl křik Chazarů. Nezbyla v něm ani špetka bojového odhodlání – tohle byl hlas strachu a beznaděje.

„U Velesových kopyt…“ zachraptěl Mikula. „Slyšíte to, bratři? Tak křičí jen lidé, kteří stojí tváří v tvář záhubě.“

„Dobrý postřeh, Seljanoviči,“ ucedil Danilo. „Neslyšel jsi snad ten rámus? To byl určitě zvuk vyrážené boční brány. Škoda, že na ten úsek opevnění odtud nevidíme…“

„To nebyla jen brána,“ zabručel Ilja. „Řekl bych, že Koščej – jestli to zjevení, co před chvílí vylezlo z řeky, je opravdu on – povalil pořádný kus hradby. A vstoupil do pevnosti. Podle toho řevu hádám, že už začala jatka.“

„Co uděláme?“ podíval se na něj Mikula. „Budeme tady jen tak postávat a necháme běsa, aby povraždil Chazary do poslední nohy? To nám přece Svjatoslav nepřikázal! Řekl, že se máme zmocnit pevnosti – ne ji srovnat se zemí a vybít v ní všechno živé!“

Muromec ohrnul rty a odpověděl mu tím, že rázně tasil Gněv. V tu chvíli k nim od mostu dolehl Aljošův hlas. Kněžic už zase seděl na svém koni a rozdával rozkazy goryničům.

„Za mnou, synové draka! Teď máme šanci, dokud jsou Chazaři ochromení! Náš vůdce nám otevřel vchod do pevnosti. Probijeme se dovnitř a otevřeme bránu ostatním. Šarkil bude ještě před polednem

náš! Kupředu!“

Goryničové odhodlaně vykřikli a pobídli koně. Okovaná kopyta zarachotila na mostě.

„Blázen,“ odfrkl si Danilo. „Neví, do čeho se hrne.“

„Ale ani my nezůstaneme stát stranou,“ zavrčel Ilja a pobídl Buruška k příkopu. „Nemám pravdu, bratři?“

„Máš! Pojďme na to! Ať se stane, co nám bohové předurčili!“ zaječel Mikula a s kladivem v pěsti vyrazil za ostatními.

Mezitím k mostu dorazil Sveneld. Když viděl, jak goryničové a za nimi i Iljou vedení bohatýři přejeli přes příkop a stoupají k pevnosti, přikázal zatroubit na rohy. Vojsko se pohnulo. Masa jezdců se rychle slévala do užšího proudu, který po mostě projížděl na druhý břeh a po prašné cestě s dohořívajícími zbytky řeckého ohně stoupal k hlavní šarkilské bráně.

Ilja cválal se štítem pozvednutým, ale obránci tvrze na kyjevský útok vůbec nereagovali – luky i katapulty dál zůstávaly nečinné. Muromec řídnoucím mračnem prachu vzhlédl ke hradbám a spatřil rychle se míhající stíny za cimbuřím. Chazaři prchali.

Ani ho nenapadlo považovat to za zbabělost. Viděl přízračnou bledou záři, která se zlověstně zachvívala nad pevností, a tušil, jakému strašlivému nepříteli Šarkilští čelí.

Nechť se ten jejich židovský bůh slituje nad jejich dušemi!

„Ústup! Všichni do citadely! Neplýtvejte šípy!“ křičel Elazar. Právě seběhl z popraskané severní věže na hradbu a po ochozu utíkal směrem k baštám nad hlavní bránou.

„Do citadely?“ volal mu naproti Jefim. „Nepokusíme se bránit středovou hradbu?“

Elazar se na okamžik zastavil a vrhl pohled na nádvoří. Démon právě přelezl hromadu sutin a vkročil do pevnosti. Z ochozů se na něho sypal hustý liják šípů, oštěpů a kamenů, někteří muži na něj dokonce ručně svrhli další nádoby s řeckým ohněm, ale všechno bylo zbytečné – svíjející se světelná chapadla srážela všechny střely stranou.

Byl nezranitelný, nezničitelný a nezastavitelný.

„Nesmysl,“ zavrčel tarkan a zalétl pohledem ke zdi, která

rozdělovala Šarkil na dvě poloviny – byla sice o polovinu tenčí než obvodová hradba, ale měla pevnou bránu a nahoře byla lemována cimbuřím, takže se také dala dobře bránit.

Proti smrtelnému nepříteli.

„Druhá hradba tu *věc* nezastaví," uzavřel Elazar. „Všichni do citadely!"

„A tam?" namítl Jefim zoufale, zatímco bok po boku běželi k západní věži. „Citadela je past! Všichni tam pochcípáme! Veliteli, vzpamatuj se! Pevnost je ztracená, teď už si jen musíme zachránit holé životy! Je potřeba vymyslet, jak…"

„Jenže já nevím, jak nás zachránit, Jefime!" štěkl na něj Elazar. „Nevím to, rozumíš? Všechny mé plány selhaly. Proti těm prasožroutům venku na pláni bych pevnost ubránil, i kdyby přitáhli ve dvojnásobném počtu. Ale proti *tomuhle,"* pohodil hlavou k nádvoří, „jsem bezradný!"

Někteří vojáci pochopili, že se z pevnosti stala smrtící past, naskočili na koně a pokusili se přízračného útočníka cvalem objet a utéct průlomem v hradbě. Neprojel ani jeden z nich – démon na ně bleskurychle zaútočil a jezdce i koně rozmetal v gejzírech krve po celém nádvoří.

„Musíme se vzdát…" chrčel Jefim. Prosmýkli se útrobami věže v západním rohu a vyběhli na dlouhou jihozápadní hradbu; společně s dalšími prchajícími muži, kterými se hemžily všechny ochozy, směřovali k mohutné citadele v jižním rohu pevnosti. „Padnout tvářemi k zemi a prosit o slitování."

„Ten pekelník neví, co je to milost," odsekl Elazar.

„Ale Kyjevané možná ano. Můžou ho zastavit…"

Jefim ztichl, když zachytil velitelův zachmuřený pohled, v němž už nezbyla ani špetka víry a naděje.

„Tak o tom, příteli," procedil Elazar skrz zuby, „silně pochybuju."

Jeho síla nepohasínala. Právě naopak, rostla a bujela – s každým krokem, s každým zabitým smrtelným červem, s každou pohrdavě odraženou střelou. Vědomí naplňující se pomsty, tryskající krev i vydatné proudy lidského strachu, to všechno přikrmovalo jeho moc

a ještě více rozdmýchávalo touhu po ničení a zabíjení. Byl odhodlán jít dál a dál, probíjet se kamennými zdmi i šiky lidských těl, až dokud nezahubí ty, co ho dnes na okamžik přemohli. Nenechá žít ani jednoho z nich! Napije se jejich krve a sežere jejich duše! Zrodil se nový bůh a potřeboval se nasytit.

Za ním se dírou v hradbách drali do pevnosti ti, kteří mu donedávna sloužili. Sotva je vnímal. Vůbec ho nezajímali.

„Veliteli! Mocný Koščeji!“ křičeli na něj, přičemž si před jeho zářící božskou mocí clonili oči štíty s Gorynovým znakem. „Jsme tady, po tvém boku! Veď nás k vítězství! Goryyyn!“

Goryn? Pcha! On byl mocnější než ta tříhlavá zelená ještěrka!

Dokráčel k bráně ve středové hradbě. Necítil nic kromě nekonečného opovržení. I kdyby se ti šarkilští švábi před ním postupně schovali za sto hradeb a sto bran, všechny poboří, prolomí, rozdupe na prach. Nic je nezachrání.

Rozehnal se a pěstí sálající nezkrotnou magickou silou praštil do brány. Nevydržela ani tolik jako boční vrata. Jediný úder ji rozlomil vedví – část zůstala viset ve zkřivených pantech, část se zřítila na dvůr za zdí. Kopnutím urazil zbytek i s kusem kamenné stěny a překročil práh mezi nádvořími.

Chazaři se rozkřičeli ještě hlasitěji. Ten, který se předtím nazýval Volchem a Koščejem, se na okamžik zastavil a s pohledem obráceným k nebi se koupal v jejich hrůze a zlomených nadějích. Síla v něm divoce zapulzovala.

Potom sklonil pohled k citadele v jižním rohu pevnosti. Zoufalí Chazaři se do ní sbíhali jako mravenci do mraveniště, zavírali všechny dveře, spěšně zatloukali okna a zevnitř zabedňovali všechny vchody. Ti, co se nestihli dostat dovnitř a zůstali na nádvoří, s hrůzou bušili na zamčené dveře a přitom přes rameno vrhali vyděšené pohledy.

Vydal hrůzostrašný, nelidský, zdmi otřásající zvuk, o němž jen on sám věděl, že je to vlastně smích, a zamířil k nim. Jeho touha po krvi ještě zdaleka nebyla ukojena.

Buruško a ostatní bohatýrští koně už neklidně podupávali před šarkilskou hradbou, když uvnitř zarachotily uvolněné podpůrné

trámy, s duněním se vysunuly masivní závory a hlavní brána pevnosti se konečně otevřela dokořán.

„Kupředu, bratři!“ zařval Ilja a s Gněvem v ruce se prohnal průchodem, přičemž bezohledně rozrazil hrstku goryničů. Bohatýři ho v těsném závěsu následovali. Za nimi už se valila vítězoslavně ječící kyjevská jízda.

Zkázu na prvním nádvoří bojaři jen přelétli pohledy – vzápětí už se cvalem prohnali povalenou bránou ve středové zdi a vřítili se na jižní nádvoří. Tady skoro vrazili do skupiny Aljošou vedených goryničů. Ti teprve před pár okamžiky trhli uzdami, ztuhli na místech a z uctivé vzdálenosti třeštili oči na to, co se odehrávalo před nimi.

Chazaři se stáhli do citadely – ta vlastně tvořila jižní výběžek tvrze, ale byla výrazně mohutnější než ostatní rohové věže. Měla čtvercový půdorys a tři patra, každé o něco užší než to pod ním takže se před Kyjevany zvedaly dvě masivní terasy a nad nim impozantní, nad hradby čnící věž. Vysoko umístěné vchody z ochozů byly pořád otevřené a proudili do nich muži, přibíhající po hradbách. Spodní brány už ale obránci pevně uzavřeli, takže jejich druhové, kteří zůstali dole na nádvoří, uvázli ve smrtelné pasti.

Stáli totiž v cestě démonovi, který kráčel k hlavní bráně citadely

„Bohové…“ zachraptěl Ilja, když zastavil Buruška vedle Aljoši. „Všechny je povraždí!“

Kněžic se na něj podíval. Z jeho pohledu se vytratila předchozí tvrdost a umíněnost; namísto toho se mu v roztěkaných očích odráželo vnitřní chvění. Jako by z něj někdo sňal omamné kouzlo a on konečně pochopil, jak moc se mýlil.

Postava zahalená kroutícím se světelným chuchvalcem vtrhla mezi zoufale křičící Chazary a švihla třpytivými kovovými drápy. Pět Sarkilských odlétlo stranou v gejzírech krve, poletujících svazcích střev a v krupobití zubů, prstů i celých končetin. Koščej – anebo kdo to vlastně byl – udeřil podruhé a další půltucet mužů dopadl do prachu a proměnil ho v krvavé bláto. Ostatní přestali marně bušit na bránu citadely, obrátili se proti démonovi a začali odhazovat zbraně a padat na kolena. S obličeji ryjícími v prachu naříkali a žadonili o milost.

Světelný přízrak to v žádném případě nezastavilo. Bez jediného zaváhání vpadl mezi vzdávající se Chazary a jeho ocelové drápy se daly do práce. Přední zeď citadely zkropila krev. Strašlivý vřískot zabíjených mužů rychle zanikal v ohavném chrčení a ve zvuku ostrého kovu sekajícího maso, trhajícího vnitřnosti a drtícího kosti. Okolo létaly kusy těl.

„Zadrž!“ neovládl se Aljoša a prudce pobídl koně. „Zadrž, veliký Koščeji! Zastav to zabíjení! Ti muži se přece vzdávají!“

„Kněžici, ne!“ křikl Ilja. „Stůj! Nepřibližuj se k němu!“

Aljoša ho neposlouchal. Přicválal k běsnícímu přízraku a odvážně strhl koně mezi svištící zkrvavené drápy a plazící se Chazary.

„Přestaň!“ křičel do svíjejících se světelných proudů. „Už jsi je porazil! Nemusíš jim brát životy! Vzpamatuj se! Ovládni svou krvelačnost!“

Koščej na okamžik skutečně zaváhal, dokonce o krok ustoupil. Ale nebylo to tím, že by se v něm ozval zbytek lidství, nebo dokonce svědomí – prostě ho jenom překvapilo, že se mu nějaký lidský hmyz opovažuje postavit do cesty. Vzápětí se světelná chapadla podrážděně zazmítala a z jejich středu prudce vyhlédla tvář – děsivě bílá, s jednolitě zelenýma, planoucíma očima a vyceněnými tesáky. Byl to Koščej, ale ještě ohavnější a démoničtější než kdykoli předtím. Zuřivě na Aljošu zařval.

Kněžicův kůň se s řičením vzepjal na zadní. Hrůzou ochromený Ulič se neudržel v sedle. Jak padal, v záblesku jasné mysli pochopil svou nekonečnou pošetilost, zaslepenost a hloupou paličatost. Zřítil se na záda a jeho luk dopadl pod něj. Ozvalo se hlasité křupnutí.

Ti, kteří o strašlivém šarkilském krveprolití později vyprávěli, označovali zlomený luk za znamení Aljošova konce.

Kůň uskočil stranou a cválal pryč. Koščej si ho nevšímal – bleskově přikročil k bezvládnému Kněžici, sklonil se a jeho tlapa prudce vystřelila dolů. Ostré drápy připíchly ležící tělo k nádvoří a Aljoša v posledním chrčivém výkřiku vyzvracel proud zpěněné krve.

„Ne! Aljošo!“ zařval Muromec, který už při pohledu na Kněžicův pád rázně pobídl Buruška a teď se cvalem řítil na

Koščeje. Když se rozmáchl Gněvem, čepel zazářila modravým plamenem…

Ale démon se nenechal zaskočit: Vytrhl drápy z Aljoši a s mrštností divoké šelmy skočil Iljovi do cesty. Buruško už se mu nemohl vyhnout. Vyvalil oči na obrovské drápy, syčivě protínající vzduch, a vyděšeně, zoufale zaržál…

Koščej dal do úderu všechnu svou sílu.

Jeho prsty proměněné v ostré čepele jen těsně minuly Iljovu ve třmenu zaklesnutou levou nohu. Zato však naplno zasáhly Buruška do svalstva nad přední nohou, přeťaly širokou hruď i spodní část krku a strhly kus postroje z bronzem kovaného řemení. Strašlivá síla střetu shodila na zem i samotného Koščeje. Do koníka jako by v plné rychlosti narazilo těžké, dobře rozhoupané beranidlo. S ohlušujícím, téměř lidsky znějícím zařičením se zhroutil na nádvoří a Ilja se v dešti koňské krve, sprškách drobného kamení a oblacích zvířeného prachu bezvládně odkutálel stranou. Gněv dopadl někam pod Buruškova kopyta, křečovitě bubnující do vzduchu.

„Čubčí synu!“

Ke Koščejovi s kletbami a bojovým pokřikem na rtech cválali další bohatýři. Démon se bleskově narovnal. V nových soupeřích poznal muže, kteří mu už dlouho vzdorovali a kuli proti němu pikle. Vzplanula v něm nenávist, kterou až dosud dusil hluboko v sobě. Teď mohla konečně naplno vytrysknout.

Kopí, kterým se ho pokusil probodnout Danilo, srazil stranou máchnutím drápů – dopadlo na zem i s Lovčaninovou useknutou rukou, která stále svírala ratiště. Těžce raněný bojar se v karmínové sprše svalil na nádvoří. Mikula švihl kladivem, ale jeho těžká hlavice se srazila s hbitě nastavenou ocelovou pěstí, s hlasitým prasknutím se ulomila od toporu a neškodně zaduněla do prachu. Mikulův oř proletěl kolem Koščeje, ale ten se svižně otočil okolo vlastní osy a drápy sekl po jeho zadních nohou. Padající zvíře vymrštilo Seljanoviče ze sedla. Bohatýr se v divokých kotrmelcích skutálel na dvůr.

„Zpátky!“ vykřikl Samson a včas strhl koně stranou. Goryničové, kteří vyrazili Aljošovi na pomoc, se také rychle otočili a dali se na ústup. Zkáza, kterou světelný přízrak rozpoutal v jejich

vlastních řadách, je dočista zaskočila a naplnila strachem. I Sveneld, oko vytřeštěné na tu hrůzu, pohotově přikázal zastavit a ustoupit. Prostor kolem Koščeje a v krvi ležících bohatýrů se rychle vyprázdnil.

Démon couvající Kyjevany přelétl výhružně planoucím pohledem, a když viděl, že už mu z jejich strany nic nehrozí, otočil se zpátky k citadele. Cestou k bráně prošel kolem plazícího se, skučícího a z pahýlu ruky mohutně krvácejícího Danila. Jakoby mimochodem se sklonil a drápy ho připíchl k zemi jako švába. Lovčanin zabořil obličej do prachu a už se nepohnul. Koščej šel dál, až ke krví pokropené bráně citadely. Bez otálení do ní praštil pěstí. Zase se zablesklo a mohutná stupňovitá stavba se otřásla v základech.

Moriah se snažila zhluboka dýchat. Měla co dělat, aby zvládla dcerku, která se jí choulila v náruči, i dítě, co se v ní nezvykle prudce hýbalo – skoro jako by i ono vytušilo blížící se hrozbu a chtělo dát matce najevo svůj strach.

Karmela trhaně, hystericky vzlykala. Moriah jí tiskla dlaně na uši, aby ji uchránila před strašlivými zvuky přicházejícími zvenčí. Její snaha však vycházela nazmar – dunivé nárazy v citelných záchvěvech procházely celou citadelou. Z děr mezi cihlami a kameny ve zdech se sypalo drolící se zdivo a plamínek v kahanci se zachvíval jakoby v neustálém průvanu.

Slyšeli křik a dusot mužů i strašlivý vřískot a řičení koní venku na nádvoří. Navzdory tomu se obě k smrti vylekaly, když na pevně uzamčené dveře pár kroků od nich zabušila netrpělivá pěst. Karmela zaječela a Moriah jí rychle přesunula dlaně z uší na ústa.

„Moriah! To jsem já!“

Mladá židovka si oddechla a hned v duchu rychle odříkala děkovnou modlitbu.

„Otevři, rychle!“ naléhal Elazar.

Se sténáním se zvedla, držíc se za velké břicho a bolavé kříže. Karmela byla další zátěží, protože se matky nechtěla pustit, doslova na ní visela. Navzdory tomu ji Moriah neodstrčila.

„Tady už nejste v bezpečí,“ vyhrkl Elazar, když mu po vysunutí

několika petlic konečně otevřela. „Pojďte rychle, odvedu vás do úkrytu!“

„Do podzemí?“ hlesla Moriah.

„Nemáme jinou možnost,“ přikývl, tak trochu násilím odtrhl kvílející Karmelu od matčiny sukně a vzal ji na ruce.

„Ale ve sklepeních…“ chtěla protestovat Moriah, jenže v tom okamžiku otřáslo citadelou nesmírně zlověstné zapraskání, následované dunivým pádem něčeho těžkého. Obránci se zděšeně rozkřičeli a tmavé chodby naplnil dusot běžících nohou. Elazar zaváhal a ohlédl se. Voják a manžel v něm pořád urputně bojovali. Zpoza rohu se vyřítil Jefim, následovaný několika udýchanými, k smrti vystrašenými muži.

„Tarkane! Brána je prolomená! Ten přízrak se už dostal dovnitř! Co… co…“

Pobočník se zarazil. Zjevně chtěl žádat o rozkazy, ale pohled mu padl na malé zlatovlasé děvčátko v tarkanově náruči a na jeho těhotnou ženu, choulící se za Elazarovou robustní siluetou. Pochopil, že už před ním nestojí velitel pevnosti. Tohle byl jen úplně obyčejný muž, který se pokouší zachránit svou rodinu, protože všechno ostatní už ztratilo význam.

Vydechl a přikývl.

„Běžte,“ řekl o něco tišším a klidnějším hlasem, jako by se během té jediné krátké odmlky vyrovnal s osudem. „Schovejte se. My se pokusíme odvést pozornost démona k vyšším poschodím. Modlete se k bohům, aby nenašel vchod do sklepení.“

„Jefime, já…“ vysoukal ze sebe tarkan.

„Nerozuměl jsi, Elazare?“ oslovil ho pobočník jménem, což neudělal už několik let. „Uteč, příteli. Zachraň svou rodinu. Rychle!“

Elazar s hrdlem sevřeným dojetím – a tak trochu i hanbou – na přítele vděčně kývl hlavou, otočil se, vzal Moriah za ruku a vyrazil ke schodům do podzemí. Přítmím v chodbách problesklo zlověstné bledé světlo. Sílilo a občas se v něm zamihotal rudý záchvěv, když ho zaclonil proud tryskající krve. Jefim se obrátil tváří k sílící záři a pozvedl meč.

„Odvahu, chlapi!“ houkl na muže. „Tarkan nám byl dobrým

velitelem. Mnohokrát zachránil naše životy. Nastal čas se mu odvděčit!“,

Překonali svůj strach, tasili zbraně a zaujali bojové postoje.

Když útrobami citadely prolétlo řinčení oceli a křik Jefima a jeho družiníků, Elazar právě došel k okraji schodiště, které vedlo do podzemí. Naposledy se ohlédl. Ve tváři měl výraz, jaký u něj Moriah nikdy předtím neviděla. Byl jí vždy oporou, i v nejtěžších chvílích zůstával pevný, rozhodný, neoblomný. Věděla, že se o něj vždy může opřít a on se ani nezachvěje, bez ohledu na okolnosti.

Jenže teď měl obličej plný strachu a beznaděje. Kromě toho by odpřísáhla, že v jeho černých vousech od včerejšího večera přibylo několik šedivých pramenů.

„Pospěšme,“ zachraptěl Elazar a vytáhl z držáku na zdi louči. „Nezbylo nám moc času.“

Vydali se dolů, do kobek hluboko pod citadelou.

„Buruško, kamaráde…“

Ilja, ještě pořád otřesen pádem, se po čtyřech doplazil zpátky k umírajícímu koníkovi. Kopyta, ještě před chvílí zoufale kopající do vzduchu, jako by se tím snažila zaplašit smrt, už jen unaveně hrabala v krvavém blátě. Z nozder pokrytých rudou pěnou se draly žalostné zvuky.

„Bohové, to ne…“ zakvílel Ilja a objal Buruškovu šíji, škrábaje ho v rozcuchané hřívě mezi ušima, jak to měl koník rád. Velké tmavé oko se k němu naposledy obrátilo. Bylo plné bolesti. Ze zkrvavených pysků se vydralo útrpné, prosebné zaržání. Muromec věděl, co musí udělat. Se slzami v očích se přesunul k rozechvělému trupu, natáhl se přes břicho a zvedl z krve a prachu Gněv. Vztyčil se do pokleku a otočil meč hrotem dolů.

„Odpusť,“ zaskučel se sevřeným hrdlem a vrazil čepel hluboko do strašlivě rozervané hrudi.

Buruško sebou trhl, naposledy zvedl krk, nešťastně, chraplavě zaržál a pak mu hlava klesla do prachu a tělem proběhl poslední záchvěv. Jeho a Iljova společná cesta, která začala daleko odtud, v muromském Karačarově, zde nalezla svůj konec.

Ilja, dusící zármutek za zaťatými zuby, vzhlédl. Prach se

pozvolna usazoval. Nedaleko někdo ležel, hlasitě sténal a pokoušel se vstát.

„Mikulo?“ zvolal Muromec.

„Žiju. Ale bratříček Danilo to schytal. Ošklivě. Už…“ Seljanovičovi přeskočil hlas, „…už tancuje s Morenou.“

Ilja pevněji sevřel v dlaních rukojeť Gněvu. Láva, která v něm nebezpečně klokotala už od Alanie, se začala s hučením a prskáním prodírat na povrch.

Náhle se z davu Kyjevanú ozvaly překvapené výkřiky. Muromec se ohlédl. Hlasy se slévaly do užaslého hučení. Masa jezdců před prolomenou bránou ve středové zdi se roztrhla a uličkou vyjela na krvavé prostranství před citadelou silueta mohutného jezdce. Ilja přimhouřil oči. A vzápětí je doširoka rozevřel, protože muže, který se s kopím v ruce a na koni schváceném dlouhou jízdou vynořil z oblak prachu, poznal.

„Báťuško?! Nevěřím vlastním očím! Kde se tady, u všech bohů, bereš?!“

„To je dlouhý a neveselý příběh, synku,“ odvětil Jegor a zachmuřeně se rozhlédl po bojišti. Pak pohledem dospěl k rozbité bráně citadely a jal se zrakem stoupat po terasách. Okny probleskovalo přízračné bledé světlo a ozýval se příšerný vřískot masakrovaných Chazarů. „A na řeči teď není čas,“ dodal a seskočil z koně. „Vidím, že už to začalo.“

„Ano, začalo,“ potvrdil Ilja pevnějším hlasem a vstal. „Ta bouře, o které jsme mluvili. Ničí a zabíjí všechno, co jí přijde do cesty.“

Jegor s temnotou v očích sňal ze sedla štít a do ruky vzal kopí. Smerť se mu houpal v pochvě u boku.

„Takže je na čase to řádění zastavit,“ ucedil a vykročil k citadele. „Tady a teď.“

„Moje řeč,“ zavrčel Ilja, vytrhl Gněv z Buruškovy hrudi a odepjal od sedla štít.

„Jdeme s vámi,“ ozval se Mikula, který právě se Samsonovou pomocí vstal z prachu.

„Ne,“ odmítl ho Jegor. „Nikdo s námi nepůjde. Tohle je jen mezi mnou, Muromcem a tím zkurveným pekelníkem.“

Řekl to takovým tónem, že se s ním už nikdo dál nedohadoval.

Po nádvoří rozestavění Kyjevané se v bezdechém tichu dívali, jak dvě robustní postavy mizí v temném vchodu do šarkilské citadely.

„Ti už ven nevylezou," zachraptěl Sveneld a vyplivl slinu plnou skřípajících zrníček prachu.

Prodíral se úzkými chodbami stupňovité věže, zaléval sluncem spečené zdivo rudou vláhou a sytil se zoufalým, šíleným vřískotem zabíjených lidských červů. Ani v tom velkolepém vraždění však nenacházel kýžené uspokojení. Hledal už jen jediného smrtelníka. Toho, který ho dnes ráno přelstil, zmátl primitivními židovskými kouzly, vlákal do pasti a pokusil se ho zahubit. Velitele pevnosti. Až jeho potrestáním, samozřejmě výjimečně krutým, završí svou pomstu.

Brzy pochopil, že se ostatní Chazaři jen snaží odpoutat jeho pozornost, odlákat ho od něčeho důležitějšího. Dokonce kvůli tomu obětovali své životy a duše. Chytil toho, který jim dával rozkazy, a když do něj zanořil drápy, raz dva z něj vysál, co se to vlastně snaží chránit. Ach ano, život velitele pevnosti a jeho rodiny… *Rodiny?* Hm. To bude zajímavé. Odplata za to dnešní uvěznění do železné rakve a vhození do řeky rázem nabrala šťavnatější podobu.

Rozerval pobočníka na dvě poloviny a v dešti krve a vnitřností se otočil.

Úkryt toho, po němž pátral, se nacházel někde dole, hluboko pod citadelou.

Začal tedy sestupovat. Nedočkavě se sunul chodbami a schodišti a cestou jen tak mimochodem zabíjel poslední zbloudilce. V přízemí našel otevřené dveře do komnaty, v níž to bylo cítit ženským a dětským strachem. Vzrušený lahodnou vůní spěchal dál tmavou chodbou. Zakrátko objevil schodiště, klesající do podzemí. Sám pro sebe se zlověstně zachechtal a dal se do sestupu po kluzkých stupních.

Zanedlouho vstoupil do bludiště podzemních tunelů a kobek. Cestu našel snadno – vedlo ho nepatrné magické chvění. Nadmíru ho pobavilo, že na silných, okovaných dveřích na konci dlouhého sklepení byl nakreslen stejný znak, jaký mu dnes ráno na okamžik vzal sílu – židovské znamení z deseti zvláštně pospojovaných

kruhů. I tentokrát ho mělo zastavit, nebo ho dokonce zahnat. Namísto toho mu síla sálající ze znaku ukázala cestu podzemím. Jak zábavné!

Rozkročil se a sevřel pěst. Proudy síly se okolo něj začaly svíjet a naplnily kobky pod citadelou jasným světlem.

Ano, ráno ho podobné znamení na jiném místě pevnosti odrazilo a oslabilo. Jenže on už nebyl bytostí, na kterou ještě nedávno zabíraly ty směšné židovské čáry máry.

Praštil do dveří. Jeho síla se smísila s magií Stromu života, propálila se do hmoty dveří, roztříštila jejich dřevěné části a zkroutila a následně roztrhla kovové pásy. To všechno v jediném kratičkém okamžiku. Zablesklo se a dveře se s rachotem rozlétly na kousky.

Ten, jehož donedávna nazývali Koščejem, vstoupil do nejzazšího sklepení. Rozhlédl se. Místnost byla prostorná, plná navršených sudů a nějakých okovaných, pečlivě uzamčených truhlic…

Z odlehlého koutu se ozval pozdě zadušený výkřik.

Dítě! Byl nadšen. Jeho ukrutnost dychtila po vydatném ukojení – a teď k tomu dojde nevídaným způsobem. Rychle se sunul za hlasem. Netrvalo dlouho a zmítající se světelná chapadla odhalila tři postavy krčící se v tmavém rohu za hromadou sudů. Jedna z nich vyskočila a odhodlaně se mu postavila do cesty. V jedné ruce svírala meč, v druhé nějaký amulet, slabounce blikající bezvýznamnou silou.

„Zpátky!“ vykřikl bojovník odhodlaně. „Odstup, satanáši! Ve jménu Boha a všech andělů a proroků! Nedovolím ti sáhnout na mou rodinu, rozumíš?!“

Démon vycenil zuby. Konečně stál tváří v tvář muži, kterého hledal už od chvíle, kdy na dně řeky rozerval řetězy omotanou železnou rakev. Nastal čas odplaty. Samozřejmě, trestem nebude smrt. Alespoň ne okamžitá.

Nejdřív před očima toho smrtelníka pohltí jeho rodinu.

Udeřil ho skoro ledabyle, jako by jen odháněl otravný hmyz. Šarkilský velitel odlétl stranou, narazil do hrbolaté kamenné zdi a s vyraženým dechem se sesunul na zadek. Meč i amulet zařinčely na

podlaze. Žena a dítě pronikavě vykřikly. Ten, kdo býval Koščejem, se k nim dychtivě otočil. Když se podíval lépe, překvapeně si všiml ženina vystouplého břicha a ucítil život, který v ní pulzoval. Nemohl uvěřit takovému štěstí! Zhltne ženu i s dítětem v jejím lůně. Dvojnásobné utrpení – neslýchaně chutné sousto!

Nejdříve ale umlčí to vřískající děcko. Sklonil se ke světlem oslepené dvojici – nebo vlastně trojici – jednou rukou přirazil těhotnou ženu zátylkem ke zdi a surově jí vytrhl ječící děvčátko z objetí. Pak ustoupil, zvedl dítě za vlasy – zábavně kopalo nožičkami – a podíval se na omráčeného velitele. Nechtěl, aby to představení zmeškal. Pohled na to, jak zlomí, roztrhne a vysaje jeho dítě, měl být předehrou jeho nepředstavitelné agónie. Naklonil se k němu a drobným píchnutím síly na špičce drápu ho probral z mdlob. Chazar zalapal po dechu a vzhlédl, chráně si oči předloktím. Když uslyšel vřískání dítěte, pochopil, co se má stát. Strašlivě zavyl.

Démon se s nesmírným zadostiučiněním, jaké mohl zažívat jen bůh při pohledu na nekonečné utrpení smrtelníků, zachechtal, popadl škubající se dítě do obou rukou a zvedl si ho k ústům. Tesáky se vysunuly.

„Néééé!“ zařval Elazar.

V tom okamžiku sklepením prolétl poryv nadpřirozené síly. Koščej se zarazil, dokonce se i trochu zapotácel. Tohle nebyla jen nějaká mizerná židovská kouzla! Překvapeně se otočil. Křičící děvčátko mu zůstalo viset v ruce hlavou dolů, nožičku uvězněnou v ocelové pěsti.

Ta mocně planoucí síla vstoupila do sklepení. Koščej už viděl její zdroj – chvěla se na čepeli meče v ruce robustního bojovníka. Za ním vstoupil druhý muž. Démon jasně cítil, že ani on není úplně obyčejný smrtelník. Moc netryskala ze zlatého kříže na jeho hrudi, ale z dávno uzavřených, hluboce skrytých zákoutí jeho podvědomí.

„Pusť to děcko, zkurvysynu,“ ucedil Ilja, přikrčil se za štítem a pozvedl Gněv. „Pusť ho a bojuj s námi!“

„Muromče,“ promluvila bytost hlasem, který se nepodobal zvukům vydávaným jakýmkoli pozemským stvořením, člověkem ani zvířetem. „V podobné situaci jsme se už jednou ocitli. Vzpomínáš? Tehdy jsi skončil na zemi, plazil ses jako chcípající pes

a kalhoty jsi měl plné výkalů. Skučel jsi o milost a prosil o možnost zachránit si život tím, že mi budeš sloužit.“

Ilja zaskřípal zuby. Jistěže si na to pamatoval. Na jiný tmavý sklep, někde na okraji vypleněného Semenderu, kde ho Koščej přinutil dívat se, jak se krmí masem a duší ubohého dítěte. Muromcem proběhla ozvěna šíleného strachu, který tehdy cítil. Ne, tentokrát mu nepodlehne! Obalil si přece srdce železnou skořápkou, co skořápkou, chránil si ho masivním štítem, nezničitelným jako ten, kterým si teď zacláněl oči před démonickým světlem.

„To se nebude opakovat,“ zavrčel a udělal krok vpřed, s Gněvem připraveným k úderu.

„Jistěže ne,“ zachechtala se bytost ohavně. „Tehdy jsem tě totiž nechal žít. A slíbil ti, že jestli se mi ještě jednou postavíš do cesty, už nebudu mít slitování. Nastal čas ten slib splnit.“

„Pusť to dítě, bastarde!“ zařval Jegor a postavil se vedle Ilji, štít a kopí pozvednuté.

„Svjatogore,“ obrátily se k němu malachitové oči, jejichž zelená záře občas probleskla z kroutících se světelných proudů. „Co to z tebe cítím? Co je to za sílu, která ti tepe v hrudi? Snad jsi nakonec neprobudil svou pohanskou moc z dob, kdy jsi ještě na Svaté hoře obětoval starým bohům? To by se té tvé křesťanské modle, před kterou každý večer poklekáš, asi nelíbilo.“

„Líbilo, nebo ne,“ procedil Jegor skrz zuby, „udělám cokoli, abych tě zastavil. Dost řečí! Bojuj!“

„Jak chceš,“ odvětil Koščej skoro lhostejně a pustil dítě. Moriah vykřikla. Elazar však byl připraven. Skočil a zachytil Karmelu těsně předtím, než narazila hlavičkou do kamenné podlahy.

Démon si jich nevšímal. Zakmital zářivými chapadly, vysunul drápy a s ohlušujícím řevem vyrazil proti dvojici bohatýrů.

Všechno se to seběhlo nečekaně rychle.

Ilja skočil. Odhodlaně, beze strachu, se silou a razancí balvanu řítícího se po strmém úbočí. Přízrak však byl rychlejší. Než mohl planoucí Gněv dopadnout, sevřená kovová pěst prásknula do Muromcova štítu. Úder, jakým démon dnes rozbíjel brány a bořil hradby, odhodil Ilju na hromadu sudů, kterou tělo v pancíři

rozmetalo jako střela z katapultu.

Jegor mocně vykřikl a stejně mocně, ve svižném mladickém skoku, bodl kopím. Hrot hnala čarovná síla, tryskající z jeho nitra – v oslepujícím záblesku pronikl chuchvalcem světla a zasáhl to, co se v něm skrývalo; kdo ví, zda se to dalo nazvat tělem. Zasáhl, ranil, démon strašlivě zavyl a trochu poklesl; vzápětí však jeho drápy udeřily do Jegorova štítu, rozbily ho a zkrvavily starému bohatýrovi ruku. Svjatogor hrubě, pohansky zaklel a zapotácel se, ale hned nabral rovnováhu a zatlačil na ratiště kopí. Přízrak zaskučel, bolestně a zuřivě zároveň, a zaútočil druhou tlapou. Drápy zasáhly Jegorův trup, prorazily pancíř, zabořily se do těla těsně pod hrudním košem a vylezly ze zad. Bohatýr vykřikl, ale zabodnuté kopí nepustil a na nohou se také udržel.

„Báťuško! Ne!“ vykřikl Ilja, který se právě vyhrabal z hromady vínem zalitých sudových prken. Odhodil zkřivený, prasklinou protnutý štít, sevřel Gněv v obou dlaních a vyrazil. Démon ho spatřil, ale nestačil včas zareagovat – na drápech mu pořád visel Jegor a ze všech zbývajících sil tlačil na kopí. To, podobné zlatavému plameni, pronikalo do srdce svíjejícího se stříbřitého chuchvalce.

Ilja se odrazil a skočil. Čepel Gněvu se proměnila v třepotavý modrý plamen. Meč se spojil s bohatýrem a naplnil ho dosud nepoznanou silou.

Démon vytrhl drápy z Jegorova trupu a tvrdým úderem odhodil starého bohatýra ke zdi. Vykrýt Muromcův úder však už nestihl.

Ilja zařval. Gněv dopadl. Mocně, drtivě, vztekle, přesně podle svého jména.

Modrý plamen rozťal záplavu bledého světla. Zařinčelo to, když nepozemský kov rozsekl šupinatou kůži, která také nebyla z tohoto světa. Světlo vytrysklo na všechny strany, rozmetalo sudy i těžké truhlice a v zářivé vlně se prohnalo podzemím citadely, rozsévajíc po stěnách praskliny.

Iljovi to světlo vybuchlo přímo do očí.

Propadl se do něj jako do bezedného jezera.

Obloha byla nepřívětivě šedozelená a visela podivně nízko nad

nedozírnou jednotvárnou rovinou, místy posetou bílými kameny, v trávě roztroušenými lebkami a osaměle se tyčícími starými žehrami, na nichž posedávaly krákající vrány.

Ilja klečel uprostřed rozcestí, mírně nakloněný dopředu, opíral se o ruce a lapal po dechu. Sotva se jakž takž vzpamatoval, někde za ním zahřmělo a mihotavé světlo blesku před něj vrhlo jeho vlastní zmítající se stín.

Vzápětí zadunělo ještě jednou a on si uvědomil, že to byl zvuk těžkého kopyta, narážejícího do země.

Ohlédl se.

Stál tam jezdec. Mohutný, temný, s pláštěm, vlasy a dlouhými kníry pleskajícími ve větru. Ve svalnaté, pavučinou naběhlých žil pokryté ruce svíral masivní sekeru. Byla jednolitá, jako by hlavici s jedním ostřím i neobvykle dlouhé topůrko vykovali z jediného kusu železa. A to železo bylo černé jako temnota uvnitř nočního bouřkového mračna. Jen po ostří, očividně ostrém jako nůž na holení, netrpělivě přebíhaly jiskřivé záblesky.

Ilja s námahou vstal a pohlédl do zlověstně zářících očí v jezdcově ponuré, jakoby v hlubokém stínu se topící tváři. „Jsem mrtvý?“ zeptal se.

„Ne,“ odvětil jezdec a jeho dunivý hlas se nápadně podobal hromu, který před chvílí zazněl z nevlídné oblohy. „Ale určitým způsobem jsi na konci cesty.“

„Jaké?“

„Přece té, na kterou jsem tě vyslal. Té, kvůli níž jsem ti dal zbroj, kterou nezničí pozemská ocel, a meč, ukovaný na kovadlině samotného Svaroga.“

„Co je cílem té cesty?“

„Právě ten okamžik, který zrovna teď probíhá ve smrtelném světě.“

„Koščejova smrt?“

„Dá se to tak říct. Ale na tom, koho nazýváš Koščejem, nezáleží. Hrozbou je bytost, v níž se dnes proměnil. A já jsem její příchod předpověděl. Zahlédl jsem to ve vířícím proudu času. Stejně tak se mi zjevily případné důsledky, pokud to celé včas nezastavím. A tak jsem potřeboval někoho, kdo tomu bude čelit a zarazí

nepředstavitelné Zlo, nepřípustný výkyv síly, zrození boha ve smrtelném světě.“

„Proč já?“

Jezdec se naklonil v sedle. „Protože ses narodil v ponížení, ubohosti a slabosti. Jen někomu, kdo zná skutečnou pokoru, jsem mohl svěřit takovou moc.“

„Na světě jsou celé zástupy mrzáků a ubožáků. Mohl sis vybrat kteréhokoli z nich.“

„Pravda. Ale ty ses zrodil z vědmy, která mě pravidelně vzývala a hojně mi obětovala. To já jsem do jejího lůna zasel semínko síly, které v tobě postupně klíčilo. To, že ses narodil jako kalika, byla součást cesty. Věděl jsem, že se dočkáš osvoboditele.“

„Volcha.“

„Správně.“

„Hm. Zvláštní. Ten, co ze mne sňal kletbu a naplno probudil mou sílu, je tentýž, kterého ta síla musí zahubit.“

„To je drobný zvrat, který ten příběh činí zábavnějším,“ zachechtal se jezdec a Ilja podvědomě čekal, že se zableskne.

„Co to všechno znamená?“ zeptal se, když se jezdec uklidnil a hřmění utichlo. „Že nejsem synem svého otce? Jsem snad zplozen z tvé…“

„Nedomýšlej si, chlapče,“ zarazil ho jezdec a varovně na něj namířil sekeru. Blesky na jejím ostří hlasitě syčely a prskaly. „Tvá pouť po pozemských cestách ještě neskončila. Nebylo by dobré, kdyby ses považoval za božího syna. Takoví už tady byli. A obrátili svět vzhůru nohama. Tvůj úkol je jednodušší.“

„Zabít Koščeje.“

„Zabít to, co z něj vzešlo. Vrať se a dokonči to. Varuju tě, bude to bolestivé. Ale musíš to udělat. Jsi k tomu předurčen.“

„A pak? Co bude dál?“

„To už záleží jen na tobě.“

S těmi slovy jezdec švihl ohromnou širočinou, z ostří vyšlehl blesk a rozťal svět na dvě poloviny. Oslepený Ilja padl na kolena.

Když se mu po chvíli vrátil zrak, opět klečel na podlaze šarkilského sklepení.

Světlo, které ještě před několika okamžiky naplňovalo podzemí a zraňovalo oči, pohaslo. Namísto něj blikala do tmy jen na zem upadlá louče. Křik a lomoz vystřídaly tiché hlasy – vzlykot a kvílení z kouta, kde se k sobě tiskli šarkilský velitel a jeho rodina, chroptění Jegora ležícího u zdi a přidušené syčení a chrčení Koščeje.

Ten ležel pár kroků od Ilji. Po zářivém démonickém polobohovi nezůstalo ani stopy – na podlaze opět ležel starý Koščej, bledý, zjizvený, nahý… a raněný. Levou ruku měl uťatou skoro až u ramene a shora dopadnuvší čepel mu z boku otevřela hrudník – z rány trčely ostré konce přeseknutých žeber. Po zemi se rozlévala černá, odporně páchnoucí krev.

Ilja sklonil pohled. V ruce stále svíral Gněv. Čepel byla vylámaná, proťatá prasklinou a lehce se z ní kouřilo, jako by ji zásah rozžhavil.

„Nevyhrál jsi, Muromče," procedil Koščej skrz vyceněné zuby a oči se mu zableskly malachitovým světlem. Zjevně se ještě nechystal vydechnout naposledy.

„Možná ne," zabručel Ilja a pomalu vstal. „Ale je jisté, že ty jsi prohrál."

„Opravdu?" Koščej se zvedl na zbývající ruce. Nahé tělo mu obrostlo šupinami a obklopila ho matná záře. „Jen pojď. Zkus to. Ale pamatuj, před čím jsem tě varoval. Pořád mám v sobě tvou kletbu. Můžu z tebe udělat to, čím jsi byl před Volchovým příjezdem."

„Nebojím se," zavrčel Ilja, zvedaje Gněv oběma rukama nad rameno. „Možná to tak má být. Jsem na konci cesty."

Koščej zasyčel jako had a vymrštil se do útoku. Zdravá ruka vylétla proti Iljovi, prsty se bleskově protáhly do drápů.

Muromec sekl. Vší silou, v širokém rozmachu. Čepel opět modře zaplanula.

Zasáhli jeden druhého ve stejném okamžiku. Ostré konce drápů se zaryly Iljovi do stehna, do bedra a do boku. Gněv dopadl mezi Koščejův krk a rameno useknuté ruky, v modrém záblesku rozetnul dračí šupiny, ponořil se hluboko do bledé hrudi a tam definitivně praskl a ulomená čepel uvázla v ráně.

Oba protivníci vykřikli a zhroutili se na zem. Vytryskla černá i

rudá krev. Koščej vycenil zuby, v posledním předsmrtném vypětí sil přízračně zazářil a skrz jeho drápy vytryskla do ran v Iljově těle příšerná bolest. Muromec zavyl, zkroutil se a odtrhl se od chcípajícího čaroděje, ale už bylo pozdě – kletba se mu okamžitě rozlila do celého těla, zaťala do svalstva i do kostí neviditelné háky bolesti a nemilosrdně je zkroutila, jako když se ždímá vyprané oblečení. Skučící Ilja sebou házel na podlaze, údy se mu ohýbaly, klouby skřípaly, deformující se maso vydávalo strašlivé mlaskavé zvuky. Obličej se mu zkřivil a z povislého koutku úst vytékaly sliny i krev z prokousnutého rtu.

A Koščej se jeho opětovné přeměně v mrzáka chrčivě smál, až dokud i jeho tělem náhle neškubla poslední bolestivá křeč a on konečně neznehybněl, ústa rozevřená, oči pohaslé, pokožku opět matnou, bledou a chladnoucí.

Pak všechno ztichlo.

„Synku…“ zachroptěl Jegor. Starý bohatýr navzdory strašlivým ránám a obrovské ztrátě krve pořád žil.

„Báťuško…“ zahuhlal Ilja zkřivenými ústy. Byl opět ubohým mrzákem, jako když ho bohatýři poprvé našli tam na břehu Něpry u vypáleného Karačarova. Celý zpocený, uslintaný a pomočený, na pokraji sil, se plazil kalužemi krve a vína k umírajícímu bohatýrovi.

„Rychle, Iljo…“ chroptěl Jegor a natahoval k němu ruku. „Rychle, dokud ve mně ještě doutná jiskřička života…“

Muromec nechápal, co tím Jegor myslí, a napadlo ho, že už mu možná smrt zastřela zdravý rozum. Natáhl však nemocí zkroucenou ruku. Bohatýr ji pevně sevřel v zakrvácené dlani a se zasténáním se přisunul blíž.

„Krví, potem a pěnou,“ vydechl, natáhl roztřesenou ruku a rychle prstem načrtl na Iljovo zpocené čelo krvavé znamení.

„Co to… co…“ blábolil Muromec.

„Kdysi… jsem býval žrecem…“ poprskal si Jegor vousy krvavou pěnou. „Na Svaté hoře… Měl jsem schopnosti… Zadusil jsem je v sobě… Kvůli Kristovi… ale ten oheň ve mně pořád úplně nevyhasl…“

„Já… nechápu…“

„Až bude… po všem… vezmi si Smerť… Je to dobrý meč…

Byla by škoda ho roztavit v ohni… pohřební hranice…“

„Ale já… já už meč neuzvednu, báťuško…“

„Uzvedneš… Vezmu… vezmu… na sebe…“

Umírající bohatýr ztichl, protože mu slova zbytečně brala sílu. Soustředil zbytky nezakaleného vědomí a sevřel v dlani i druhou Iljovu ruku. Mladík vyvalil oči, protože pocítil hřejivý proud síly, který vytryskl z Jegorových prstů a prudce mu rozproudil krev v žilách. Pak opět zaútočila bolest.

Když do podzemní místnosti opatrně, s namířenými zbraněmi vstoupili Samson a kulhající Mikula, našli Ilju, jak klečí nad Jegorovým nehybným, chladnoucím tělem. Muromec právě se svěšenou hlavou zatlačil mrtvému bojarovi oči a v mihotavém světle Samsonem přinesené louče se zaleskly slzy.

„Báťuško, to snad ne…“ vydechl Mikula nešťastně. Když ale Samson loučí posvítil lépe na mrtvého, zhrozil se. „Matičko Mokoš, co se mu stalo?“

Tělo starého bohatýra bylo nepřirozeně zkroucené a zdeformované, jako by na něj spadl kmen poraženého dubu a polámal mu každou kostičku v těle.

„To je Koščejova práce?“ procedil Mikula skrz zuby.

Muromec zavrtěl hlavou. „Přistoupil na to sám. Vzal na sebe kletbu, kterou mi Koščej vrátil. Obětoval na to poslední zbytky sil.“ Ilja vzhlédl. Tvář měl umazanou, ale rysy souměrné. Pozvedl ruce. I ty měly zdravý tvar a zjevně se hýbaly bez jakýchkoli potíží. „Chápeš to, bratře Mikulo? Uzdravil mě. Osvobodil od prokletí, vysál ho ze mne jako jed. A vydechl naposledy.“

„Náš stařík Jegor a kouzla?“ zíral Mikula ohromeně. Dnes toho bylo na jeho chápání zjevně příliš. „Dávno přece pohanské čarodějnictví odvrhl…“

„V poslední chvíli se k němu vrátil. Nemyslím si, že by mu to křesťanský Bůh zazlíval…“ Náhle se Iljovi zlomil hlas.

„Jsi raněný, Iljo,“ zhrozil se Seljanovič. „Krvácíš.“

„Vím. Přežiju to…“

Samson mezitím opatrně přešel k bledé mrtvole, která ležela v černé kaluži uprostřed sklepení. Posvítil na ni loučí a hned se

pokřižoval a o krok ustoupil.

Z Koščejových rozevřených úst, prázdných očních jamek a z nosu, připomínajícího nos lebky, vytékal černý kal. Stejný hnus proudil i z hlubokých ran po Iljově zlomeném meči. Vypadalo to, jako by se jeho nitro v okamžiku smrti změnilo v řídký hnilobný sliz, který pozvolna proudil z prázdné skořápky kostí a svraštělé, splasklé, trhající se kůže.

Ten, jehož kdysi nazývali Volchem Vseslajevičem, pak Koščejem, a který se skoro stal nesmrtelným dračím bohem, už nebyl mezi živými.

Právě když se kulhající, o provizorní berli se opírající Ilja vrátil do citadely, rozlehl se chodbami stupňovité věže dětský pláč. Muromec zvedl hlavu a po dlouhé době se zase usmál. Právě se v pochmurné náladě, s očima opuchlýma pláčem, vrátil od dohořívajících pohřebních hranic venku na pláni před pevností. Slyšet hlas rodícího se života, důrazně se hlásícího o svá práva, bylo v těchto neradostných chvílích velmi povznášející. Připomnělo mu to, že ztráta některých dobrých přátel a Jegora, který se mu za ten rok od jejich prvního souboje před muromskou bránou stal náhradním – a lepším – otcem, ještě není koncem všech dní.

„Co to je?“ zeptal se Elazara, který čekal před vchodem do soukromých velitelských komnat.

„Chlapec,“ odvětil bývalý tarkan s neskrývanou radostí.

„Je zdravý?“

„Jako buk.“

„A matka?“

„Říkají, že bude v pořádku.“

„To je dobře.“ Ilja pohlédl Elazarovi do tváře. Oba zvážněli. „Můžete tu zůstat, jak dlouho chcete. Vypadá to, že mě moji bohatýrští druhové považují za svého nového velitele. Takže vám můžu zaručit nedotknutelnost. I před Sveneldem, i když ten má na celou věc jiný názor.“

„Cením si toho,“ řekl Elazar a očividně to myslel upřímně. „Jsi čestný muž. Zachránil jsi mě i mou rodinu a já jsem navěky tvým dlužníkem. Ale jen co se Moriah trochu zotaví, vydáme se na

cestu.“

„Zvaž to dobře. Povodí Donu je teď nebezpečné. Po obou březích se prohánějí zbytky pečeněžské hordy. A za své kyjevské spolubojovníky se taky nemůžu zaručit…“

„Vím. Přesto odjedeme. Tohle místo už pro nás nic neznamená. Je jen mohylou minulosti, kterou chceme co nejdříve nechat za sebou. Žena i dcera se potřebují vzpamatovat z hrůz, které prožily. A tyhle zdi by jim je jenom připomínaly.“

„Chápu. Kam pojedete?“

„Na Taman. Anebo na Krym.“

„Ani to teď nebudou bezpečné končiny. Svjatoslav se ještě před zimou vrátí ke Kerčskému průlivu a zaútočí na chazarská města…“

„Tak poputujeme ještě dál. Najdeme místo, kde nás válka nenajde.“

Ilja zamyšleně pokýval hlavou, „Postarám se, abyste neodešli s prázdnou. Jsem ochoten vám dát vlastní podíl z kořisti. Z toho, co se vysypalo z okovaných truhlic dole ve sklepě, když jsme z nich urazili zámky.“

„Nejsem si jistý, jestli se toho stříbra vůbec chci dotknout. Je poskvrněno krví samotného kagana Josefa. Kdybych byl pověrčivější, napadlo by mě, že na pokladu ulpívá kletba. Možná právě ona přivolala na Šarkil všechnu tu hrůzu…“

„Věř mi, kaganovo stříbro za nic nemůže. Ještě mou nabídku zvaž, příteli. Mysli na svou rodinu. Budeš jí muset vybudovat nový domov.“

„Rozmyslím si to,“ přikývl Elazar a letmo se usmál. „V každém případě jsem ti vděčný. Nečekal jsem, že v kyjevském vojsku, v té obávané barbarské smečce, potkám někoho, jako jsi ty, co nosíš jméno proroka.“

S těmi slovy se bývalý tarkan otočil a vrátil se k porodem znavené ženě a k malému chlapečkovi.

Ilja se vyšoural na terasu, z níž měl výhled na nádvoří. Nad zdmi na západě se ještě zachvívalo světlo dohořívajících pohřebních hranic. Prsty se dotkl jantarové hlavice Smertě, který mu visel u boku.

Jegor, Danilo, Aljoša a mnozí další. A věrný Buruško,

samozřejmě. Jejich tělesné ostatky mizely v plamenech a duše už v tuto chvíli letěly volné chladnou, svěží nocí. Vyprovázel je Mikulův srdceryvný žalozpěv, jehož ozvěny Ilja slyšel až sem.

Určitým způsobem jsi na konci cesty.

Vskutku. Všechno se změnilo. Mnoho věcí se obrátilo v prach. V prach a popel pohřebních hranic. Ani Šarkil už vlastně neexistoval. Když Svjatoslav posílal Koščejem vedené vojsko dobýt pevnost na Donu, přikázal, aby ihned obětovali bohům a dali tvrzi nové jméno. Dlouho si s ním hlavu nelámal. Znamenalo vlastně totéž, co původní chazarský název.

Bílá věž.

Ilja se rozhlédl a napadlo ho, že výstižnější by bylo »Krvavá věž«. S tou trpkou myšlenkou se otočil a odkulhal do temných útrob citadely.

Epilog

Nejdražší Semiro, píšu ti tato slova rozechvělou rukou, protože mě zmáhá únava a zranění z nedávných bojů se bolestivě ozývají. Mé srdce však plesá radostí a já ti musím bez otálení poslat zprávu. Jsem si jist, že to, co ti teď píšu, jsou dobré zvěsti i pro Alanii. Jak jsem se dozvěděl, přednedávnem ses odhodlala k odvážnému činu a setřásla jsi z Magaše kyjevské jařmo. Určitě tě teď sužují obavy, jaké následky to bude mít, jak rázně, krutě a nelítostně na to Svjatoslav odpoví. A já jsem šťasten, že můžu být oním zvěstovatelem, který ti oznámí, že už se kyjevské pomsty nemusíš bát.

Vím to, protože dnes jsem na vlastní oči viděl, jak se zbídačené, zahanbené zbytky barbarského vojska vydávají na dalekou cestu domů. Možná bude tento pergamen ještě cítit ohněm a spáleninou, možná z něj na tebe zavane pach prolité krve…

Semiře prudce bušilo srdce. David psal o tom, jak na pobřeží Tmavomodrého moře přelstil Svjatoslava a jak bylo vojsko Pečeněgů sice poraženo, ale Kyjevané při tom utrpěli obrovské ztráty. Krátce připomněl, jak poté pohanský kníže obrátil pozornost k Donu, jak dobyl Šarkil, přejmenoval ho na *Bjeluju vežu* a ustanovil tamějším správcem a velitelem Ilju z kmene Muromců – Semira si toho statného mladíka se smutnýma očima dobře pamatovala.

O tom všem už samozřejmě věděla z vlastních zdrojů. Netušila ale, jak obstála chazarská města na Tamanu a na Krymu tváří v tvář Svjatoslavově odplatě. Velkokníže počkal na svou flotilu, která musela být po souši přesunuta od Itylu k Donu, načež se plavila do Tmavomodrého moře a tvrdě udeřila na Kerčský průliv. Kurjou

vedení Pečeněgové, které si Svjatoslav podrobil, zatím na jeho rozkaz zaútočili po souši a bezhlavě pustošili Taman. Chvíli to vypadalo, že je Samkarš sevřený v barbarských kleštích a Kerč na opačném břehu průlivu na tom není o mnoho lépe.

Nový Taman-tarkan David a admirál Pesach však během čekání na Svjatoslavův návrat nezaháleli. Přeorganizovali chazarské vojsko a povolali do zbraně všechny bojeschopné muže. Nechali postavit nové válečné stroje, zesílit městské hradby a přivézt z Cařihradu zásoby řeckého ohně. Dokonce požádali o pomoc krymské Řeky, kteří se jinak neměli s Chazary kdovíjak v lásce, ale rozhodně je ve svém sousedství viděli raději než divoké, nevypočitatelné Varjagy, zuřivé Pečeněgy a ty Peruna uctívající divochy od severních řek. Z Korsunu, hlavního řeckého města na Krymu, dorazily k průlivu vydatné pozemní i námořní posily.

Svjatoslav a Kurja určitě nečekali, že narazí na takhle tvrdý odpor. Pozemní útok Pečeněgů byl odražen a jejich šiky rozmetány. Flotila dračích lodí vplula do hotového ohnivého pekla, rozpoutaného katapulty na palubách řeckých i chazarských lodí. K palbě se přidaly i nové velké vrhače ohně na hradbách Kerče a Samkarše, které měly dostřel až na hladinu průlivu.

Svjatoslav se musel stáhnout. Po několika dalších marných pokusech prolomit obranu průlivu uznal porážku. Dojel s bílou vlajkou ke hradbám Samkarše a prosil Davida o vyjednávání. Uvázl totiž se svými loděmi v Tmavomodrém moři a potřeboval se ještě před zimou dostat na hladinu Pontského moře, odkud už měl volnou cestu k ústí Slavutiče a po něm domů do Kyjeva. Za volný průjezd Kerčským průlivem Davidovi slíbil, že okamžitě ukončí drancování chazarského osídlení na pobřeží. Nový Taman-tarkan však byl tvrdý vyjednavač. Ne bez značného zadostiučinění řekl Svjatoslavovi, že mu uvolní cestu průlivem za polovinu kořisti z vydrancované Chazarské říše. Svjatoslav se nejdříve rozzlobil a chtěl okamžitě odjet, ale jeho pobočníci mu domluvili a přiměli ho, aby jednal dál. Nakonec se dohodli na třetině cenností, ukrytých v podpalubích dračích veslic.

Pečeněgové odtáhli zpátky k Donu a Kyjevané, oslabení a unavení, konečně vyrazili na cestu domů.

Jsem přesvědčen, má nejdražší, psal David dále, *že národy na Kavkazu a u Tmavomodrého moře teď čekají lepší dny. Všechno naznačuje, že se kyjevské odplaty v nejbližších letech nemusíme bát. Mí informátoři v Konstantinopoli tvrdí, že Řekům dělají čím dál větší starosti výbojní a nezkrotní Bulhaři, sídlící v povodí řeky Dunaj. A prý se na ně chystají poštvat právě Kyjevany a jejich nové spojence – Pečeněgy. Takže je možné, že se Svjatoslavova pozornost už brzy obrátí na západ. A na Kavkaz, Krym a Taman na chvíli zapomene.*

Ano, čekají nás radostnější zítřky. Naše národy jsou oslabeny válkou, ale mohly by čelit nebezpečím společně, bok po boku. Uvažoval jsem o spojenectví, které by samozřejmě bylo stvrzeno svatbou mezi nejurozenějšími rody. Jistě chápeš, jak to myslím. Zároveň tě prosím, pošli mi odpověď co nejdříve. Nejlépe prostřednictvím posla, který ti přinesl tento dopis. Vypadá jako ťulpas, ale ve skutečnosti je to bystrá hlava a nejrychlejší jezdec široko daleko.

S láskou a nadějí, že i tvé srdce stále patří mně,

tvůj milující David ben Josef,
tarkan Tamanu a Kerče

Chadžir moc dobře věděl, že na zpáteční cestu vyrazí hned ráno. Stačilo mu vidět výraz v obličeji alanské kněžny, když jí včera večer odevzdal poselství a řekl jí, od koho je. Hned mu bylo jasné, že na odpověď nebude potřeba dlouho čekat. Proto neztrácel čas, nacpal si břicho výborným kavkazským šašlikem, hodně podobným jídlům z jeho oguzské domoviny, pořádně se napil ostré alanské medoviny a celou noc tvrdě spal a sbíral síly na zpáteční cestu.

Nemýlil se – probudili ho už za úsvitu. Mladá kněžna mu osobně odevzdala veliký, hustě popsaný pergamen pro Taman-tarkana Davida. Chadžirovi neunikl její změněný přístup. Když včera spatřila jeho směšně podsaditou, křivonohou postavu a přihlouplý obličej s vyčnívajícími zuby, tvářila se zvláštně – zjevně nechápala, proč tak důležité poselství svěřili někomu takovému.

Dnes mu svůj vlastní dopis odevzdala s bezvýhradnou důvěrou v očích. Chadžir si domyslel, že tu změnu způsobilo něco, co se dozvěděla z Taman-tarkanovy zprávy.

Ano, David ben Josef byl dobrý pán. Chadžir po válce chvíli uvažoval o tom, že se vrátí domů, do oguzských táborů na pláních východně od Chvaliského moře. Ale co by tam dělal? Jak obyčejný život by musel vést? Ne, nechtěl se stát nějakým bezvýznamným kočovným pastýřem, kterého zajímají jen ovce, koně a velbloudi. Raději zůstane poslem. Takovou cestu mu určil osud. Cítil v kostech, že poselství mladého Taman-tarkana bude vozit s radostí.

Že to většinou budou dobré zprávy.

Bez otálení vyskočil na čerstvého koně a vyrazil na cestu. Na kopci za Magašem se na chviličku zastavil a ohlédl se – na ještě spící město v údolí, na kamenný palác pod mohutným černým skaliskem a nakonec na majestátní hory, tyčící se v pozadí. Od kavkazských vrcholků se valila těžká, šedivá, přeplněná mračna.

V chladném vzduchu se zatočil bílý chumáček. Chadžir nastavil ruku. Vločka ho polechtala v dlani a změnila se v drobnou kapičku.

Tiše poprosil staré bohy – a pro jistotu i Alláha a židovského Hospodina – aby zimu ještě na pár dní pozdrželi. Pak rázně pobídl koně.

Měl před sebou dlouhou cestu.

Semira se z terasy nad kamenným schodištěm před Domem přísahy dívala přes hradby a magašské střechy za vzdalujícím se jezdcem. Také ona pocítila závan chladu od hor a spatřila první sněhové vločky, tančící ve vzduchu. Těsněji si přitáhla kožešinový plášť, který měla přehozený přes ramena.

Nejdražší Davide, můj milovaný,

děkuji ti za dobré zprávy. Nevýslovně se raduji z tvých úspěchů, Z vítězství a z toho, že jsi nakonec přece jen našel nový domov. Stejně tak mi srdce zahřál tvůj návrh na spojenectví mezi našimi národy. Nabídku na spojení ušlechtilé krve Bulanovců a Achsartagovců přijímám se slzami štěstí v očích. Tím spíše, že toto spojení už v těchto dnech vesele klíčí. Ano, hádáš správně, i já mám pro tebe velkou novinku. Není sice o slavných vítězstvích, ale

navzdory tomu věřím, že pro tebe bude radostná…

Semira při vzpomínce na slova, která napsala do dopisu, sklouzla dlaní k břichu. Už nebylo tak ploché jako kdykoli předtím. Pomalu rostlo a jeho zakulacení už začínalo být patrné. Odteď si na sebe musí dávat větší pozor.

S úsměvem na rtech se otočila a vrátila se do tepla.

Košice, únor – říjen 2007

Dodatky

PŘEDMĚTY DENNÍ POTŘEBY, TITULY, MÝTICKÉ ARTEFAKTY, TYPY ZBRANÍ A DALŠÍ POJMY

arsijahové – elitní jednotky chazarské armády, sestavené z muslimských žoldnéřů (původem hlavně z Chorézmu). Zřejmě podléhaly přímo begovi a měly značný politický vliv. Vlastnily kvalitní výzbroj (kroužkové suknice, šupinové pancíře, přilbice) a zručně zacházely hlavně s luky a kopími. Právě jim se připisuje zmasakrování Varjagů, kteří zhruba vletech 912 až 913 podnikli velkou kořistní výpravu do oblasti Kaspického moře.

Balsagovo kolo – v alanských mýtech záhadný předmět, který jako jediný mohl zahubit hrdinu Soslana (a také to nakonec udělal). Balsag bylo zřejmě jméno nějakého božstva, jeho funkce není známa, ale kolo by mohlo zpodobňovat slunce.

bašlyk – špičatá čapka s dlouhými lícnicemi, které se daly omotat okolo krku jako šála. Neodmyslitelná součást oděvu kavkazských horalů, která se například během rusko-turecké války v 19. století stala součástí uniformy ruských vojsk na Kavkazu.

belikči – doslova »rybář«, u Chazarů vojenský titul. Vzhledem k tomu, že ho nosil generál Pesach, který působil jako velitel chazarské flotily v oblasti Kerčského průlivu, předpokládá se, že šlo o označení admirála.

beracha – tradiční židovská děkovná modlitba. V textu použitý zvláštní, na první pohled nesmyslný mluvnický tvar má své opodstatnění: V první části berachy (Požehnaný jsi, Hospodine) se obracíme přímo k Bohu, v druhé (jenž…) ho oslovujeme ve třetí osobě. Tento rozpor má přesvědčivý rabínský výklad. První část modlitby vyjadřuje Boží blízkost, jeho láskyplnou otcovskou starostlivost. To zabrání nebezpečí, že se stane neznámým nebo »zbytečným«. Druhá připomíná skutečnost, že Bůh, jakkoli blízký, je vždy jiný než naše představy a jeho dary jsou vždy větší, než můžeme pochopit. Bůh se tak nestane modlou, kterou bychom se nechali obsluhovat. (Volně citováno dle »di Sante: Židovská

modlitba, Oikumené«, Praha 1995.)

bešmet – tradiční kavkazský, většinou ženský oděv, známý i u tureckých národů a později u kozáků. Košile nebo halena s dlouhými rukávy.

Bidasova přilba a Cerekovo brnění – zázračné části zbroje alanského hrdiny Soslana. Odolaly zásahu jakoukoli zbraní.

dolomán – kabát nebo plášť, s rukávy či bez, vpředu rozevřený a sepnutý ozdobnou stuhou nebo řemenem. Původně oděv tureckých národů, později se stal tradičním u kozáků a evropských husarů.

elteber – chazarský titul pro náčelníka podřízeného kmene či národa

fandyr – harfě podobný strunný nástroj Osetinců a jejich alanských předků. Většinou měl šest strun, ale v alanských mýtech, shrnutých v Nartském eposu, se hovoří i o slavnostních, nebo dokonce zázračných dvanáctistrunných fandyrech.

hamsa – ochranné znamení (často se nosilo jako amulet) v podobě stylizované ruky s nataženými prsty a okem uprostřed dlaně. Židé ho znali jako »ruku Miriam« (podle Mojžíšovy sestry, mocné věštkyně a čarodějnice), muslimové jako »ruku Fatimy« (podle Mohamedovy dcery). Sloužil hlavně proti uhranutí a zlým kletbám.

chadzar – u Alanů malé posvátné místo v domě, s ohništěm a modlami předků

chazz – označení vůdce muslimské komunity v chazarském souměstí Atil-Chazarán

jarmak – chazarská stříbrná mince

kagan a beg – chazarské vladařské tituly. Systém vládnutí je v samotném příběhu vysvětlen poměrně přesně: kagan byl jakýmsi duchovním vůdcem národa, zatímco beg odpovídal za praktické spravování říše a velel armádě. Historici si nejsou úplně jistí, jestli byl Josef ben Aron kagan, nebo beg, ale vzhledem k jeho pověstné vzdělanosti a hojné korespondenci s tehdejšími židovskými mysliteli po celém světě byla zvolena varianta použitá v příběhu.

kalpak – vysoká, špičatá čapka, nejčastěji vyrobená z vlny a ovčí kůže, typická pro všechny národy Střední Asie, Íránu a Turecka

kamiz – u středoasijských národů krátký kabát, do našich

jazyků přešla forma »kamizola«

kumys – alkoholický kvas z kobylího mléka, tradiční nápoj asijských kočovných národů

kuvaggag – kavkazské jídlo, piroh plněný masem, v alanských mýtech je často zmiňován jako hlavní obětina při různých rituálech

nychás – u Alanů sněm, porada, shromáždění rodových či kmenových pohlavárů. Zároveň označení místa, na němž se takové setkání konalo. Na nychásu se rozsuzovaly spory, rozhodovalo se o válečných či loveckých výpravách a často se tam konaly zápasy ve sportovních či bojových zručnostech.

onagra – typ menšího, lehčího katapultu, který používaly už římské legie (také jako součást lodní výzbroje), od nich je zdědili Byzantinci a od těch je s velkou pravděpodobností mohli převzít i Chazaři.

radhanité – středověký židovský obchodnický cech, sdružující nejšikovnější a nejprohnanější kupce své doby

rong – alanská medovina, nápoj hrdinů Nartského eposu

sajga – přesněji sajga stepní. Druh antilopy s neobvykle prodlouženým čenichem, který připomíná až jakýsi zakrslý chobot. Žije ve stepních oblastech od Ukrajiny přes úpatí Kavkazu a Kazachstán až po Altaj a jižní Sibiř.

simd – tradiční skupinový tanec Osetinců, který nepochybně znali i jejich předkové Alané, protože v Nartském eposu se často uvádí jako neodmyslitelná součást všech obřadů. Mýtičtí hrdinové často soupeřili nejen v zacházení se zbraní, ale i v tančení simdu.

slonovinový trůn – v alanské mytologii vladařský stolec Uryzmaga, otce národa

Strom života – nejdůležitější symbol kabaly, tajného židovského mystického umění. Není jednoduché vysvětlit jeho význam a funkci. Představoval fyzickou i metafyzickou rovinu bytí a sestával ze specificky propojených kruhů, serifotů, které znázorňovaly deset atributů Boha.

šašlik – tradiční kavkazské jídlo, na rožni střídavě nabodnuté kusy masa (většinou skopového), slaniny a zeleniny, hlavně cibule. V Nartském eposu je šašlik jídlem hrdinů. Také se používal při náboženských obřadech, obětní šašlik byl ze skopových jater a

ledvin.

Taman-tarkan – titul chazarského místodržícího a po pádu říše i samostatného vládce na poloostrově Taman mezi Azovským a Černým mořem. Pravděpodobně z něj vznikl pozdější název Samkarše – Tmutorokaň.

tarkan – titul užívaný Turky, Chazary, Mongoly a dalšími národy. Mohlo se jednat o vládce, správce města nebo o vojenského místodržícího provincie. U Chazarů šlo především o vojenský titul – tarkan byl prostě generál.

tudun – u Chazarů guvernér, resp. místodržící města či provincie

vacamonga – v alanské mytologii obřadní nádoba, číše, která měla zázračné vlastnosti. Na nychásu se z ní pilo pivo, rong a kvas a byla vždy plná. Pokud někdo lhal, vacamonga se odmítla pozvednout k jeho ústům.

MYTOLOGICKÉ POSTAVY A BYTOSTI

Afsati – v alanské mytologii, obsažené hlavně v Nartském eposu, božský pastýř kamzíků, jelenů, divokých koz a jiných sudokopytníků z kavkazských svahů

Achsartag – mýtický zakladatel rodu alanských hrdinů a vládců Achsartagovců. Byl synem vlčího praotce Varchaga. S dcerou mořského boha Donbettyra Dzerassou zplodil význačného hrdinu Uryzmaga.

Aminon – v alanské mytologii strážce záhrobní brány **Alag** – mýtický zakladatel alanského rodu Alagovců

Ašina – v mytologiích tureckých kočovných národů (včetně Pečeněgů) bájná vlčice, z níž se zrodil první člověk

Ausurg – v alanské mytologii zázračný kůň slunečního boha Vastyrdžiho

Barastyr – v alanské mytologii bůh smrti, vládce Říše mrtvých

Batradz – význačný hrdina Nartského eposu, Soslanův přítel

Bóra – mýtický zakladatel alanského rodu Borovců

Daéva Sepid – doslova »Bílý démon«, v perském eposu Šáhnáme (»Kniha králů«) nejstrašnější z démonů. Sídlil v Mázadaránu, provincii na severu dnešního Íránu, na jižním pobřeží Kaspického moře. Zabil ho hrdina Rostam a z jeho lebky si vyrobil přilbu.

Donbettyr – v alanské mytologii bůh moří

Dzerassa – v alanské mytologii dcera vodního boha Donbettyra, která se provdala za Achsartaga a po jeho smrti za jeho otce Varchaga. Když zemřela, bůh Vastyrdži ji kouzly na chvíli oživil a oplodnil, díky čemuž se z Dzerassina mrtvého těla zrodila Satana, nejvýznačnější ženská postava Nartského eposu.

dzuarové – v alanské mytologii duchové, démoni s nejrozličnějšími, většinou ochrannými funkcemi

Falvara – v alanské mytologii ochránce drobného dobytka, ovcí a koz

Galagon – v alanské mytologii bůh ovzduší, pán větru

Gatag – v alanské mytologii bůh říčních vod, příbuzný

mořského Donbettyra

Choraldar – v alanské mytologii bůh obilí

Chursun – záhadné, zřejmě sluneční božstvo Skythů a Sarmatů (údajně s kořeny až v egyptském Horovi). V našem příběhu jsme ho přiblížili slovanskému božstvu Chors.

kadziové – v alanské mytologii zlí podzemní duchové

Kvar – v mýtech tureckých národů bůh hromu a bouří

Kulbadagus – v alanské mytologii stará mocná věštkyně a čarodějnice

Kurdalagon – v alanské mytologii božský kovář. V Nartském eposu vystupuje jako ten, kdo zasvětí hrdiny do válečných zručností a s pomocí rozžhavení ve své výhni a následného ponoření do vlčího mléka je zakalí, čímž jim dá nezranitelnost. Také je výrobcem různých zázračných zbraní.

Magujrag – v alanské mytologii nejstarší muž rodu, který zahajuje náboženské obřady, doslova »ubožák, chudák«. Není vyloučeno, že šlo o označení žrece, pohanského kněze, který se tradičně zříkal pozemských statků.

Mukar – v alanské mytologii jednooký obr, jeden z hrůzostrašných uajugů

Mysyrchan – v alanské mytologii polobohyně, dcera měsíčního božstva neznámého jména. V příběhu jsme její jméno použili pro postavu vědmy, která toto měsíční božstvo uctívá.

Rostam – největší hrdina z perského eposu Šáhnáme, udatný bojovník, lovec démonů, jakýsi perský Héraklés

Safa – v alanské mytologii bůh domácího krbu, ohniště, strážce domova

Sajnag-Aldar – v Nartském eposu jméno urozeného vládce Alanů. V jazyce dnešních Osetinců výraz »sau-ajnag aldar« znamená »vládce Černé skály«. Protože je Černá skála v alanské mytologii často zmiňována jako sídlo knížete, v tomto příběhu je jméno použito jako alanský vladařský titul.

Sleipnir – v nordické mytologii osminohý kůň nejvyššího boha Odina

Soslan – nejslavnější hrdina Nartského eposu, Šatanin syn, zakalený v ohni a vlčím mléce a tedy nezranitelný, šikovný zloděj

dobytka a vítěz nad mnoha démony, lupiči a nepřátelskými nájezdníky. Své soupeře však častěji než silou porazil lstí nebo s pomocí matčiných kouzel.

Syrdon – v alanské mytologii polobůh, syn říčního boha Gataga a krásné Dzerassy, pán lží a zákeřnosti, velmi podobný nordickému Lokimu. Žil mezi smrtelníky, ale v podzemním domě a na okraji společnosti. Byl úhlavním nepřítelem Soslana (protože mu Soslan nechtě zabil syna) a nakonec i způsobil jeho smrt prostřednictvím Balsagova kola.

Šatana – v alanské mytologii něco jako »matka národa«. Narodila se bizarním způsobem: když krásná Varchagova žena Dzerassa zemřela, sluneční bůh Vastyrdži ji na chvíli oživil, potěšil se s ní a pak ji vrátil do hrobu. V mrtvém těle však vzklíčil život a za několik měsíců Alané zaslechli z hrobu dětský pláč. To se narodila Šatana. Už tento podivný příchod na svět předurčil Šataně život mocné čarodějnice a věštkyně. Byla matkou hrdiny Soslana a často mu svými triky a kouzly pomohla zvítězit nad nepřáteli.

Totradz – jeden z hrdinů Nartského eposu, tentokrát z rodu Alagovců, nesmiřitelný nepřítel Soslana, který mu zabil nejen otce, ale i všechny bratry. Soslan však nakonec zvítězil i nad udatným Totradzem.

uajugové – v alanské mytologii lidožraví obři z kavkazských údolí, často jednoocí, žili v odlehlé sedmipatrové pevnosti. Příběh o Uryzmagovi a »Křivém uajugovi« se nápadně podobá příběhu o Odysseovi a kyklopovi.

Uryzmag – jeden z nejvýznačnějších hrdinů Nartského eposu, náčelník Achsartagovců

Vasilla – v alanské mytologii bůh blesků a bouřek, zároveň ochránce úrody. Velmi podobný Perunovi. Hlavní modla současných novopohanů v kavkazských republikách.

Varchag – v alanské mytologii vlčí praotec Nartů, resp. Alanů

Vastyrdži – v alanské mytologii bůh slunce a patron bojovníků, nejmocnější z bohů. Obětovalo se mu před odjezdem do války.

DOBOVÉ ZEMĚPISNÉ NÁZVY

Alanie – království Alanů na severozápadním Kavkazu, které trvalo od 9., možná dokonce už od 8. století až do zničující mongolské invaze ve 13. století. Jeho hlavním městem byl Magaš. Alanie přežila několik válek s bagdádským kalifátem a muslimskými státy v kavkazské oblasti, a také s Chazary. V ruské Pověsti dávných časů se uvádí, že Svjatoslav na svém východním tažení po dobytí Chazarské říše zamířil na Kavkaz a tam »porazil Jasy a Kassogy« (což jsou staroruská označení Alanů a čerkeských Adygů). Ví se, že později mezi kyjevskými a alanskými vládci docházelo k manželským svazkům na nejvyšší, knížecí úrovni, ale Alanie si přes to všechno zachovala nezávislost až do zmíněného mongolského vpádu.

Alexandrova brána – pouhé 3 kilometry široký pozemní průchod mezi Kavkazem a Kaspickým mořem, který spojoval severní oblasti obývané Chazary s jižními muslimskými státy, a hlavně s Hedvábnou cestou. V oblasti emirátu Derbent (na území dnešního Dagestánu) dodnes stojí hradba, která tuto úzkou pobřežní cestu střežila. Legenda tvrdí, že ji postavil Alexandr Veliký, ale o jeho výskytu v těchto oblastech historici vážně pochybují, navíc stavba vznikla podstatně později.

Arran – muslimský emirát u Kaspického moře, na území dnešního Ázerbajdžánu. Hlavním městem byla Barda, kterou ve 40. letech 10. století dobyli a několik měsíců ovládali Varjagové během velkého tažení na Kavkaz a ke Kaspickému moři (jak se uvádí i v románu, vyhnala je odtamtud epidemie nějaké střevní choroby – zřejmě šlo o tyfus).

Belendžer – pravděpodobně nejjižněji položené chazarské město, nacházelo se mezi Derbentem a Semenderem, nejspíše na břehu řeky Sulak, nedaleko Kaspického moře. Nějakou dobu bylo hlavním městem Chazarska, ale během několika arabských útoků v 8. století bylo dobyto, vypleněno a částečně zničeno, načež se vládcové přesunuli dál na sever. Jako jedno z mála chazarských měst přetrvalo i Svjatoslavovo tažení a je zmiňováno až zhruba do

roku 1100, kdy se z neznámých důvodů pozvolna vytratilo.

Darialská brána – už v dávných dobách nejvýznamnější kavkazský průsmyk. Kupecká cesta, která jím vedla, byla jednou z větví Hedvábné cesty. V průsmyku pramení řeka Terek a roklina mezi strmými skalními stěnami má místy šířku jen 8 metrů. Darialský průsmyk v raném středověku kontrolovali Alané a výrazně z toho profitovali.

Derbent – muslimský emirát na jižních hranicích Chazarské říše, v oblasti dnešní ruské republiky Dagestán. Střežil úzký severojižní průchod mezi Kavkazem a Kaspickým mořem, tzv. Alexandrovu bránu. Perskou dynastií Sasánovců vybudovaná derbentská pevnost s rozsáhlými hradbami je impozantní architektonickou památkou, zapsanou na seznamu UNESCO.

Džidan – nejjižnější provincie Chazarské říše, hraničila s Derbentem a Sarírem a jejím centrem byl Semender. Počátkem 10. století se místodržící Džidanu pokusili (neúspěšně) odtrhnout od říše a vytvořit samostatný stát.

Humradž – hlavní město Saríru, chanátu kavkazských Avarů. V dobových dokumentech se uvádí, že město leží v horském údolí a nad ním se na skalisku tyčí těžce přístupná pevnost sarírskeho vládce, který sedí na trůnu z ryzího zlata.

Chazarán – ve skutečnosti východní, převážně muslimská polovina hlavního města Chazarské říše, ležícího na počátku volžské delty. Šlo vlastně o souměstí Atil-Chazarán. Pro potřeby tohoto příběhu a pro čtenářovu lepší orientaci bylo zvoleno jednodušší, jednotné pojmenování. V románu je velmi přesně popsána podoba města. Starší, židovský Atil ležel na západním břehu Volhy, převážně muslimský Chazarán na východním. Spojoval je pontonový most a uprostřed řeky se nacházel ostrov s paláci bega a kagana. Město úplně zaniklo při útoku kyjevského knížete Svjatoslava.

Kerč – prastaré město na nejvýchodnějším výběžku poloostrova Krym, na území dnešní Ukrajiny. Založili ho už dávnověcí Řekové zhruba v 7. století před Kristem. Později bylo hlavním městem samostatného království Bosporus, pak ho ovládali Byzantinci a v čase tohoto příběhu už 200 let patřilo Chazarům. Město bylo

významné díky tomu, že kontrolovalo důležitý Kerčský průliv mezi Černým a Azovským mořem.

Korsun – slavné historické město na poloostrově Krym, u pobřeží Černého moře (dnešní Ukrajina). Vzniklo jako řecká kolonie a později se stalo významným byzantským městem. V 80. letech 10. století ho obléhal kyjevský kníže Vladimír Svjatoslavič a stáhl vojsko až poté, co mu císař Basil II. Bulharobijce dal za ženu svou sestru Annu (což vedlo k pokřesťanštění Kyjeva).

Kura – řeka protékající rozlehlým údolím, které odděluje Malý a Velký Kavkaz

Meótské bažiny – rozsáhlé močály podél východního okraje Azovského moře, pojmenované po pradávném národu Meótů. Močály byly národy na západě považovány za přirozenou ochranu před kočovníky z východních stepí.

Magaš – hlavní město středověké Alanie. Jeho přesná poloha není známa, ale zřejmě se nacházelo poblíž dnešního Vladikavkazu a střežilo vstup do významného Darialského průsmyku. Zničili ho Mongolové.

Samkarš – prastaré město na poloostrově Taman (dnes území Ruska). Vzniklo už v antickém starověku jako řecká kolonie, později patřilo k Bosporskému království. Nějakou dobu bylo chazarským městem (právě tehdy neslo uváděný název), po ovládnutí Kyjevskou Rusí a osídlení Slovany na sklonku 10. století se přejmenovalo na Tmutorokaň (podle některých hypotéz název vznikl zkomolením titulu tamějšího chazarského vládce – Taman-tarkana).

Sarír – křesťanský stát na Kavkazu, na území dnešního Dagestánu, obývaný hlavně kavkazskými Avary, který trval od 5. do 12. století. V době arabsko-chazarských válek stál na straně Chazarů, ale později se s nimi rozkmotřil a vytvořil s Alany protichazarskou křesťanskou koalici. Hlavním městem byl Humradž.

Semender – významné chazarské město na břehu řeky Terek, asi 50 km od Kaspického moře. V 8. století bylo hlavním městem říše, ale kvůli arabské hrozbě se vládcové přesunuli na sever, do delty Volhy/Itylu. Semender byl stejně jako dnešní ruské město

Kizljar, v jehož blízkosti se nacházel, znám svými nádhernými zahradami, sady a vinicemi a také vývozem vynikajícího vína. Semender byl srovnán se zemí během Svjatoslavova tažení.

Sulak – řeka ústící do Kaspického moře. Někteří ruští archeologové a historici se domnívají, že na jejím břehu, nedaleko mořského pobřeží, stálo velké chazarské město Belendžer.

Šarkil – původní chazarský název pevnosti Sarkel (zkomolený název vznikl při přepisu do řečtiny) na řece Don. Mohutná tvrz z vápence a cihel byla postavena byzantskými staviteli na objednávku chazarského vládce ve 30. letech 9. století (stavba zahájena roku 833). Zhruba v roce 965 byla dobyta knížetem Svjatoslavem, dostala slovanské osídlení a byla přejmenována na Bílou věž. Ve 12. století pevnost padla do rukou Kypčaků/ Kumánů. Popis pevnosti v tomto románu se přesně drží dobových záznamů a archeologických výzkumů. Dnes už však celá oblast leží na dně Cimljanské přehrady, takže vykopávky definitivně skončily.

Širvan – muslimský emirát na území dnešního Ázerbajdžánu, mezi řekou Kura a Kaspickým mořem. Jeho hlavním městem bylo prastaré Šamachi, zmiňované už řeckými a římskými učenci na počátku našeho letopočtu.

Tabarstán – nejsevernější provincie Bagdádského kalifátu, rozkládající se podél jižního pobřeží Kaspického moře (dnešní severní Irán)

Taman – poloostrov mezi Azovským a Černým mořem, naproti nejvýchodnějšímu výběžku Krymu. Dnes na území Ruska, poblíž leží známé černomořské letovisko Soči, za komunistických časů určené pro vyvolené stranické funkcionáře.

Terek – řeka pramenící na Kavkazu a ústící do Kaspického moře. Na jejím břehu pravděpodobně stálo chazarské město Semender – od pobřeží ho dělily rozsáhlé močály v deltě Tereku. Řeka Terek se vyskytuje i v alanských pověstech – hrdinové Nartského eposu často chodili loupit i krást dobytek do končin ovládaných Terk-Turky (tedy Chazary sídlícími v povodí Tereku).

Tiflis – dnešní Tbilisi, v době našeho příběhu hlavní město jednoho z Peršany založených muslimských emirátů na území dnešní Gruzie

Tmavomodré moře – dobový název Azovského moře. Azovské moře neslo v průběhu historie mnoho jmen. Staří Řekové a Římané ho nazývali Meótským mořem resp. Meótským jezerem (podle národa Meótů), pro Skythy to byl Kargaluk, pro Araby Nitšlach. Protože v tomto příběhu o něm většinou hovoří Chazaři, byl použit název z tureckých jazyků – tedy Bachr-Assak, což je doslova Tmavomodré moře.

Urgenč – hlavní město Chorézmu, historického státu ve Střední Asii (dnešní Turkmenistán)

SKUTEČNÉ HISTORICKÉ POSTAVY

Áron II. – nebo Áron ben Benjamin, vládce Chazarů na počátku 10. století. Za jeho panování Byzancie poštvala proti Chazarům širokou **koalici** kavkazských kmenů v čele s Alany. Áron je však s pomocí Oguzů porazil, jejich vládce přinutil přijmout židovskou víru a svého syna Josefa oženil s alanskou princeznou.

Benjamin – nebo Benjamin ben Menahem, vládce Chazarské říše na přelomu 9. a 10. století

Bulanovci – chazarská vladařská dynastie, na jejímž počátku stál kagan Bulan. Vládl ve druhé polovině 8. století a proslavil se tím, že přijal židovskou víru jako hlavní náboženství v Chazarské říši (udělal to poté, co odmítl argumenty muslimských a křesťanských duchovních, kromě jiného i nám známého Konstantina/Cyrila). Přijal jméno Sabriel. Bulanovská linie skončila Josefem ben Áronem v souvislosti s dobytím Chazarské říše knížetem Svjatoslavem.

David – předlohou pro jednoho z hlavních hrdinů tohoto románu byl skutečný vládce Chazarů v oblasti Kerčského průlivu (už v dobách po zničení východní části říše Svjatoslavem). Židovské písemnosti z let 985 – 986 hovoří o »Davidovi, vládci Chazarů, který žije na Tamanu«. Nic víc se o něm neví. Jeho příbuzenský vztah s vládnoucí dynastií Bulanovců, která skončila kaganem Josefem, je čistě hypotetický.

Jaropolk – nejstarší syn knížete Svjatoslava, který po jeho smrti zabil svého mladšího bratra Olega a vyhnal Vladimíra a stal se tak vládcem Kyjevské Rusi. Vladimír se však z exilu ve Skandinávii po několika letech vrátil a krutě a zákeřně se Jaropolkovi pomstil.

Josef ben Áron – poslední velký vládce Chazarů. Jednou z jeho žen byla dcera alanského knížete. Josef během své vlády vedl mnoho válek (s Pečeněgy, s Byzantinci na Krymu a nakonec i s Kyjevem, proti němuž se prý spojil i s muslimskými státy v oblasti Kaspického moře), ale známý se stal hlavně svou vzdělaností a živou korespondencí s proslulým židovským myslitelem Hasdajem ibn Šafrutem, který žil až v daleké španělské Cordobě (v té době

ovládané Maury). Tyto dopisy se dochovaly a jsou téměř jedinými existujícími chazarskými písemnými památkami. O Josefově smrti historie nic neví, ale po dobytí Chazarské říše Svjatoslavem se už jeho jméno nezmiňuje, takže je velmi pravděpodobné, že zahynul právě během kyjevského útoku.

Maluša – napůl mýtická postava, osobní otrokyně kněžny Helgy (Olgy), Svjatoslavova konkubína, sestra významného bojara Dobryni a matka knížete Vladimíra. Legenda o ní tvrdí, že byla do Kyjeva přivlečena z odlehlé jeskyně, kde do té doby působila jako čarodějnice a věštkyně. Prý se dožila sta let.

Mstiša – údajný Sveneldův syn

Ljut – napůl mýtická postava, o níž Pověst dávných časů tvrdí, že šlo o Sveneldova syna. Jeho zavraždění na lovu bylo záminkou k bratrovražednému boji mezi Svjatoslavovými syny.

Oleg – prostřední ze tří synů knížete Svjatoslava, který se stal místodržícím na území Drevljanů. Tam také zahynul v boji s vlastním bratrem Jaropolkem.

Pesach – chazarský vojevůdce, admirál, působící v oblasti Kerčského průlivu, kde ve 40. letech 10. století odrazil velký útok varjažské flotily (že jí velel Sveneld, je jen dohad použitý v tomto příběhu – ne však nepravděpodobný) a bojoval s Byzancí, dokonce obléhal krymské město Korsun. Jeho účast v bojích během Svjatoslavova nájezdu je čistá fabulace, ale úplně vyloučit něco takového nelze.

Seldžuk – zakladatel slavné turecké vladařské dynastie Seldžuků, původně náčelník jedné větve Oguzů. V polovině 10. století působil jako vysoce postavený důstojník v chazarské armádě (zřejmě v elitních jednotkách arsijahů), ale později odešel do oblasti Chorézmu, kde konvertoval k islámu a stal se s vojskem svých stoupenců významnou hrozbou pro Bagdádský kalifát.

Juraj Červenák
BOHATÝR: BÍLÁ VĚŽ
/Bohatier: Biela veža/

překlad ©2008 Robert Pilch
obálka, mapa a ilustrace © 2008 Michal Ivan
jazyková redakce Jiří Popiolek
české vydání © 2008 Václav Soukup – Wales
Veškerá práva vyhrazena.
Vydalo nakladatelství Václav Soukup – Wales
jako svou 173. publikaci
Doporučená maloobchodní cena
včetně 9% DPH: 399, –
Cena Klubu čtenářů SF: 359, –

ISBN 978-80-86939-67-4

Distribuce tel./fax: 241 741 952
e-mail: wales (g) volny.cz
web: http://www.wales.cz